PROVERBELE ROMÂNILOR

Floriferis ut apes in saltibus dulcia libant,
Omnia nos itidem depascimus aurea dicta,
Aurea, perpetua semper dignissima vita.

LUCREŢIU, III, p. 11—13.

Un fenomen, o credinţă . . . şi étă o legendă; un basm, o păţélă şi étă un proverb.

B. P. HĂŞDĔŬ, *Cuv. Bĕtr.*, II, XIX.

PROVERBELE ROMÂNILOR

DIN

ROMANIA, BASARABIA, BUCOVINA, UNGARIA, ISTRIA și MACEDONIA

PROVERBE, ḐICĔTORĬ, POVĔŢUIRĬ, CUVINTE ADEVĔRATE, ASEMĔNĂRĬ, IDIOTISME ŞI CIMILITURĬ

CU UN

GLOSAR ROMÂNO-FRANCES

DE

IULIU A. ZANNE

VOL. IX

OPERĂ PREMIATĂ DE ACADEMIA ROMÂNĂ

BUCURESCI

STABILIMENTUL GRAFIC I. V. SOCECU

EDITURA LIBRĂRIEI SOCECŬ & Comp.

1901

PROVERBELE ROMÂNILOR

CAPITOLU XX

ASEMĔNĂRĬ [1]

Asemĕnările la vorbă înțelegere ne dă bună.

Pentru Audire

Aude ca un surd.
Ca o veste ce alérgă dĕ colea până colea (sĕ aude).
Ca o vijîitură dĕ móră (sĕ aude).
Ca urletul dĕ lupĭ (urît sĕ aude).
5 Ca glasul dĕ trîmbiță (dĕ dĕparte sĕ aude).
Ca sunetul pĕ văĭ (sĕ aude).
Ca sunetul dĕ clopot, când sună în vînt slobod (sĕ aude).
Ca trîmbița când strigă (dĕ dĕparte sĕ aude).

Pentru Avere

Averea ca o baltă, cum ĕĭ facĭ un şănțuleț, tótă sĕ scurge.
10 Averea celor maĭ micĭ, la ceĭ maĭ marĭ trece, ca apele cele maĭ micĭ când în cele maĭ marĭ ape sĕ varsă.
Averea celuĭ scump, ca un ban îngropat, ce nicĭ un folos aduce.

---

[1]) Acest capitol nu coprinde de cât asemĕnările adunate de Iordache Golescu, păstrându-se ordinea după care sunt aşezate în manuscris.

Cel ce-a dobândit co-a luĭ muncă avere, acela ş'o ĭubesce ca muma pĕ copiĭ.

Ca cel-ce în casă are numaĭ ceea ce e pĕ dînsul.

Nesăţiosul la avere sĕ poticnesce pĕ negândite, ca cel ce sĕ rugà la Dumneḑĕŭ să-ĭ dea multă avere şî Dumneḑĕŭ i-a hotărît ca orĭ-ce va luà în mână să sĕ prefacă în aur, până ce a murit dĕ fóme.

15 Cel ce adună şî îngrópă avere piste avere, s'asémĕnă ca albina, ce pentru alţiĭ umple căsuţele dĕ miere.

Pentru Ajutare

Ajutorul când pĭere, ca pânza corăbieĭ când sĕ rupe.

Ajutorul la vreme când nu sĕ face, ca pâĭnea ce daĭ celuĭ vinovat, când ĕl duc la spînzurătóre.

Ca un gard fără proptea, cel fără ajutor.

Ca rooa pĕ pămînt, când plóĭa nu ne ajută.

20 Până cu maĭ mult, putem şî cu maĭ puţin să ajutăm, ca copilul ce până a începe a grăi, póte balbuţì.

Cel ce la vreme nu ajută, ca un vrăjmaş dĕ faţă sĕ arată.

Cel ce n'ajută la vreme, ca cel ce după plóĭe vine cu iepingéoa.

Cine va să ajută pĕ altul, ca când ar fi ajutat pĕ sine.

Pentru Acoperire

Acoperă pĕ toţĭ, ca cu o aripă mare.

25 Ca óla acoperită, ce nicĭ un gunoiŭ cade în ea.

Ca o haĭnă ce acoperă orĭ-ce urîcĭune a trupuluĭ.

Ca un copaciŭ mare, ce acoperă pĕ ceĭ maĭ micĭ cu crăcile luĭ.

Pentru Alergătură

Alérgă ca cu poştea.

Alérgă ca la colacĭ.

30 Alérgă ĭute ca fulgerul.

Ca ogarul, când alérgă după ĭepure să-l prinḑă.

Ca uliul după puĭ (alérgă).

Ca un mistreţ când alérgă asupra vînătoruluĭ cu dinţiĭ ascuţiţĭ.

Ca vulturul după păsĕrĭ (alérgă).

35 Ca vînătoriĭ după prepeliţe (alérgă).

Ca gaĭa după puĭ (alérgă).

Ca calul, când aruncă frîul din cap, alérgă, sare, fuge pĕ câmpurĭ şi cóma ĕĭ saltă în lăturĭ.

Ca curuĭul când sĕ slodóde din mână şî după prepelițe alérgă sburând.

Ca călugăriĭ la morțĭ (alérgă)

40 Ca căruța lu Ilie alérgă trăsnind pîn norĭ.

Ca câĭnele ce alérgă într'o parte şî într'alta şî d'a dreptul nicĭ cum merge.

Ca câĭniĭ după căprióre (alérgă).

Ca câĭniĭ şî vînătoriĭ, când vĕd ĭepurĭ, căprióre, alérgă ca nisce turbațĭ, să-ĭ aducă pĕ toțĭ legațĭ.

Ca la un mort ceĭ săracĭ pentru fácliĭ şî colacĭ (alérgă).

45 Ca la pomană (alérgă).

Ca lupiĭ după turme, când sûnt leşinațĭ (alérgă).

Ca leul, când alérgă turbat după vînat.

Ca mieiĭ, când alérgă sărind şî behăind după mumele lor, dĕ la păşune viind.

Ce mieiĭ, când lupiĭ sĕ ĭeaŭ după eĭ, alérgă şî sĕ strîng p'împrejurul oilor, tremurând dĕ frică.

50 Ca rótele, când tare alérgă la căruța dĕ poşte, una sare în vînt şi alta pĕ pămînt.

Ca cel-ce încură calul, alérgă când înainte, când înapoĭ.

Ca cerbul, când săgéta dĕ dĕparte ĕl lovesce, alérgă, sare, sĕ pĭerde prin pădurĭ, ca să scape.

Pentru Alegere

Alege ca vîntul gunóĭele din bucate.

Cine tot alege, ajunge să ĭea d'arîndu, ca cel ce culege.

Pentru Alinare

55 Ca balsamul, când sĕ varsă pĕ rănĭ, alină durerea.

Pentru Alunecare

Ca când sĕ dă pĕ ghéță (alunecă).

Ca pĭetrile la vale, alunecă rostogolindu-se.

Ca pĕ vale alunecă.

Ca cel-ce sĕ lasă la vale pĕ cur (alunecă).

Pentru Albețe

60 Alb ca zăpada.

Ca crinul când ĕl taĭ, şî dĕ sĕ vestejesce, dar albéţa nu-ĭ lipsesce.
Ca laptele dĕ alb.
Ca pana dĕ lebĕdă alb.
Ca rochea rîndurerii albă şî frumósă.
65 Ca flórea crinuluĭ alb.

Pentru Amestecare

Amestecă vorba ca făcăleţul mămăliga.
Ca o corcofélă amestecată.
Ca unt-dĕ-lemnul cu apa, ce nu sĕ amestecă.
Ca chĭagul în lapte (sĕ amestecă).
70 Ca mărarul în bucate (sĕ amestecă).

Pentru Amor

Amorul când sĕ 'nvechesce, ca omul când îmbĕtrânesce maĭ mult în necazurĭ dĕ cât în plăcerĭ trăĭesce.
Amorul când te privesce rĕmâĭ încremenit, că ochiĭ ţi sĕ închid tocma ca la un orb, limba ţi sĕ légă tocma ca la un mut, gura ţi sĕ încleştesce tocma ca la un mort, mintea sbóră şî te lasă ca un pesce prins în plasă.
Amorul când te prinde, ca un crin frumos te vede, ĭar când te lasă, ca şofranul faţa ţe-o lasă.
Dragostea amoruluĭ ca flórea câmpuluĭ, ce îndată pĭere şî nicĭ cum sĕ maĭ vede.

Pentru Amărîcĭune

75 Amar ca otrava — ca fierea — ca veninul.
Ca pelinul dĕ amar.

Pentru Amăgire

Amăgitorul cu amăgirea când te biruĭesce, ca când ţe ar legà şî mâĭnile şî ochiĭ.

Pentru Anĭ

O mie dĕ anĭ, ca ḑioa dĕ ĭerĭ.

Pentru Apucare

Ca dohtoriĭ dĕ vînă apucă, sĕ afle unde-l dóre.
80 Da 'ndĕratele, ca dĕ códă ĕl apucă.

Pentru Apă

Ca apa pĕ câmp, când sĕ popresce din jos, sĕ umflă, sĕ varsă înapoĭ şî innécă în sus orĭ-ce găsesce pĕ câmp.
Ca apa din munţĭ, când curge la vale, cade din pĭétră în pĭétră, pîn văĭ şî pîn prăpăstiĭ, cu spumă şî cu bĕşicĭ, vîjiĭesce şî plesnesce.
Ca apele ce sapă, rĕstórnă, dărîmă pĕ văĭ şî prin prăpăstiĭ copaciĭ ceĭ maĭ marĭ din munţiĭ ceĭ maĭ nalţĭ.
Ca apele ce rĕstogolesc pĭetrele din munţĭ pĕ văĭ la vale şî prin prăpăstiĭ.
85 Ca apele ce sĕ varsă din munţĭ, umple văile dĕ pĭetre.
Ca apele, ce după ce sĕ varsă s'aduc ĭarăşĭ la matca lor.
Ca o viitură dĕ apă, ce repede sĕ varsă, când noriĭ cad pĕ munţĭ.
Ca lupiĭ ceĭ secetoşĭ, ce alérgă după apă cu gurile căscate cu fălcile muĭete 'n sânge din cărnurile ce-aŭ mâncat.
Ca pĕ marginea apeĭ, stă, sĕ plimbă, sĕ vede.
90 Ca păpăruda cu apă în cap.
Ca raţa pĕ apă.
Ca cel ce sĕ călĕtoresce pĕ mare, móre dĕ sete pĕ apă fără apă în urcior.
Ca cerbul la apă doresce.
Ca căĭnele turbat, ce dĕ apă rĕŭ fuge.

Pentru Apĕrare

95 Apară dĕ arme, ca muma dĕ musce pĕ copil, când dórme.
Nu căţéoa pĕ căţeĭ ce latră şî-ĭ apară, dĕ ceĭ ce vin la eĭ.
Ca câĭniĭ pĕ oĭ dĕ lupĭ ĕĭ apară.
Ca boul, ce cu córnele sĕ apară şî 'mpunge.

Pentru Aprindere

Ca ĭarba dĕ puşcă, ce din cea maĭ mică scântee îndată s'aprinde.
100 Ca un cărbune aprins.
Ca pîzdăriĭ sĕ aprinde.

Ca scânteele pĕ paĭe, cum cade le aprinde.
Ca focul, când ĕl bate din tóte părţile vîntul, maĭ tare sĕ aprinde.
Ca focul la herarĭ, aci ĕl veḑĭ că s'aprinde, aci peşin sĕ stinge.

Pentru Arĭe

105 Ca o arĭe cu ţestul în mijloc.
Ca o arĭe bine bătută.
Ca la arĭe, când vîntură, paĭele în vînt sĕ duc, ĭar grâul jos rĕmâne.
Ca la arĭe, când sĕ întrec caiĭ prin prejur.
Ca lopata la arĭe.

Pentru Aripĭ

Veḑĭ *Aripĭ.*

Pentru Aruncătură

110 Aruncă ca apele nomolul pĕ marginea lor, când mănâncă pĕ subt pămînt.
Unul pĕ altul sĕ aruncă, tocma ca la o luptă.
Ca îrburile pîn gunóĭe, staŭ aruncate.
Ca vîntul, ce aruncă şî pĕ ceĭ maĭ marĭ copacĭ jos la pămînt.
Ca vîrtejul dĕ vînt, când pĕ mare sĕ ridică, urcă apa în sus şî dĕ sus jos o aruncă cu trăsnete şî cu plesnete.
115 Ca cu praştia aruncă.
Ca cósa, ce jos aruncă orĭ-ce înainte găsesce.
Ca pescele, când 'l aruncă din undiţă pĕ uscat.
Ca frunzele, când aştéptă vîntul la pămînt să le-arunce.
Ca cel ce s'aruncă în mare şî în fund ajunge.
120 Ca brazdele dĕ pămînt, ce s'aruncă dĕ plug.

Pentru Arĕtare

Ca o fată mare sĕ arată.
Ca curcubeul pĕ cer s'arată.
Ca marfa la prăvălie s'arată.
Ca stéoa la ceĭ pĕ mare sĕ arată.
125 Ca fumul, ce ḑioa negru şî nóptea roşu dĕ dĕparte sĕ arată.

Pentru Arătură

Ca arătura pĕ pămînt ce sĕ vede pîntre brazde.
Ca arătura, ce cu cât maĭ adîncă este, cu atât maĭ mult ne folosesce.

Pentru Arme

Cu arma în mână, ca la rĕsboĭŭ.

Pentru Ardere

Arde ca o făclie — ca o lumînare — ca o masala.
130 Ca un fĭer băgat în foc (arde).
Ca un foc mare arde, ce anevoĭe sĕ stinge.
Ca într'un cuptor (arde).
Ca jăraticul dĕ foc (arde).
Ca căldura cea mare din luna luĭ Coptor (arde).
135 Ca lemnele cele uscate (arde).
Ca para foculuĭ arde.
Ca pîrjólele, când sĕ daŭ dĕ o parte şî dĕ alta, cel ce le privesce vede un câmp arḑênd dĕ la un cap până la altul.
Ca sórele arde.
Ca flacăra dĕ pîrjol, ce arde şî mistuĭesce orĭ-ce înainte găsesce.
140 Ca flacăra dĕ foc arde.

Pentru Asemĕnare

Ómeniĭ, ca degetele, nicĭ unul cu altul s'asémĕnă.

Pentru Ascultare

Ascultă cu urechea, ca stréja dĕ vrăjmaşĭ.
Ascultă cu urechea, ca cel în bănuĭelĭ.
Ca cel ce-şĭ blestemă césul şî nimenĭ ĕl ascultă.
145 Ca bróscele, ce tóte ocăcăesc d'odată şî nicĭ una ascultă.
Când strigĭ şî nimenĭ te ascultă, ca când aĭ bate toba la urechea celuĭ surd.

Pentru Ascundere

Ca o pecete ţine ascuns.

Ca în cămară ascuns şade.
Ca în fundul mării şade ascuns.
150 Ca un hoţ pîn ascuns.
Cel fără ascundĕtóre la vreme dĕ nevoie, ca şórecele fără gaura, ce 'ndată ĕl prinde pisica.

Pentru Ascuţitură

Ascuţite ca unghiile dĕ pisică.
Ca un briciŭ dĕ ascuţit.

Pentru Atîrnare

Atîrnat ca un cârnat.
155 Ca o ciochină — ca un cârlig, dĕ care sĕ atîrnă orĭ-ce e dĕ trebuinţă.
Ca un căţel cu urechile atîrnate.
Ca cumpĕna, cât dĕ dréptă fie, un paiŭ dĕ veĭ pune, la o parte maĭ mult atîrnă în jos.
Ca la cumpĕnă, într'o parte şî intr'alta atîrnă.
Ca pómele pîn pomĭ staŭ atîrnate.
160 Ca spanga dĕ brîŭ s'atîrnă.
Ca cel în spînzurătóre, ce-ĭ atîrnă picerele.
Ca cel ce se atîrnă dĕ cumpĕnă, ca un spînzurat.
Ca dĕ códa atîrnat.

Pentru Afînare

Afînat ca puful.

Pentru Ace

165 Ca cusătorul cu acul în mână.

Pentru Aburĭ

Ca aburul după apă iese — sĕ ridică — sĕ vede.

Pentru Adormire

Ca doica, când pĕ copiĭ 'ĭ-adórme numaĭ îndată cu cântece dĕ somn.

Pentru Adunare

Ca albinele la fag s'adună.
Ca vîrtejul dĕ vînt, ce adună pîn prejur orĭ-ce înainte găsesce.
170 Ca corbiĭ la stîrv s'adună.
Ca când culege la vie, strînge — adună d'arîndu.
Ca muscele la scârnă s'adună.
Ca furnicele când adună merinde pentru ĭérnă.
Ca furnicele la moşoroiŭ s'adună.

Pentru Aducere

175 Ca potopul, când vine, aduce cu el orĭ-ce înainte găsesce.

Pentru Aducere aminte

Ca cei ce sĕ scólă (din somn), dupĕ ce ĕşĭ frécă ochiĭ, ĕşĭ aduce aminte dĕ cele ce-a vĕḑut în somn.
Ca cel ce-şĭ aduce aminte dĕ cele maĭ dĕnainte.

Pentru Adĕvĕr

Adĕvĕrul în adĕvĕr scapă din judecată, precum cele trecute din mintea nóstră.
Adĕvĕrul ca ochĭul, cum ĕl legĭ, nu-l maĭ veḑĭ.
180 Adĕvĕrul ca lumînarea, până nu sufli 'n ea, nu-şĭ pĭerde lumina sa. Aşa şî adĕvĕrul, până nu-ĭ suflă mincĭuna, el nu sĕ stinge.
Cu adĕvĕrul, cu îndurarea, cu blândeţele şî cu dragostea te-asemenĭ cu Dumneḑĕŭ.
Adĕvĕrul cu mincĭuna, ca câĭnele cu pisica.
Când adĕvĕrul sĕ ivesce, atuncĭ mincĭuna sĕ risipesce, ca întunerecul când sórele rĕsare.
Mincĭuna, ca norul, întunecă adĕvĕrul, ĭar buna înţelegere, ca sórele, ĕl descoperă.
185 Precum orĭ-ce dobitoc sĕ ţine dĕ cel asemenea luĭ, aşa şî adĕvĕrul dĕ cel adĕvĕrat.
Cel ce-şĭ ascunde adĕvĕrul sĕŭ, ca cel ce-şĭ îngrópă aurul şî argintul sĕŭ.

Pentru Adăpostire

Ca într'o câmpie mare, când vedĭ vre-un copaciŭ, alergĭ la el să te adăpostezĭ.
Ca la umbră să adăpostéză.

Pentru Adîncime

Ca o ocnă adîncă.
190 Ca un puţ maĭ adînc.

Pentru Aşĕzare

Ca cărămidile pĕ zid, una piste alta sĕ aşază.

Pentru Aşteptare

Ca câĭnele ce aştéptă cu picerele plecate, cu gâtul lungit, cu ochiĭ sclipiţĭ, cu gura căscată o îmbucătură dĕ la masă să'ĭ cadă.
Ca cel-ce aştéptă la uşa celuĭ maĭ mare.
Ca cel-ce aştéptă la masă străină, maţele ĕĭ chĭorăĭesc dĕ fóme până ce aude: «*poftim la masă*».
195 Ca cel ce'l ĭubesce sócră-sa, ĕl aştéptă cu masa.

Pentru Engherĭ

Ca engheriĭ după câĭnĭ.

Pentru Ĭubire

Ca câĭnele cu pisica sĕ ĭubesc.
Ca muma bună pĕ copiĭ nimenĭ ĭubesce maĭ mult.
Ca nisce fraţĭ sĕ ĭubesc.
200 Ca şóreciĭ cu pisica sĕ ĭubesc.
Te ĭubesce ca musca.
Şî cel maĭ tare dĕ suflet, când pĭerde ceea ce ĭubesce, ca céra sĕ topesce.

Pentru Ĭubire dĕ cinste

Iubirea dĕ cinste te îmbată tocma ca vinul.

Pentru Ĭubitorĭ dĕ argint

Íubitorul dĕ argint nicĭ cum sĕ satură dĕ argint, ca cel dĕsfrînat dĕ cele maĭ marĭ plăcerĭ.

Pentru Iuţéla, Iuţime şî Iuţĭ

205 Iute ca ardeĭul.
Iute ca oţetul.
Iute ca săgéta.
Iute ca fulgerul.
Iute cu tóte fără milă nu sé pot învoi, ca pĭétra cu pĭétră fără var nicĭ cum sĕ póte lipi.
210 Cel ĭute cu ĭuţéla sa pĕ sine maĭ mult vatĕmă, ca oţelul cel tare ce vasul sĕŭ ş'ĕl vatĕmă.

Pentru Iuda

Iuda, ca ţînţarul, cu cântece te sărută, când la altul te vinde.
Ca muşcătura dĕ şarpe nicĭ o muşcătură maĭ dulce, dar pré curînd din lume te duce. Aşa şî sărutarea dĕ Iudă.

Pentru Ivélă

Se ivesce ca zorile.

Pentru Isvóre

Ca o fântână isvoresce.
215 Ca o fântână fără isvor.
Ca un isvor dulce, ce din vîrful munţilor curge.
Ca zăpada când sĕ topesce şî rîurĭ din munţĭ la vale isvoresce.

Pentru Isbitură, Lovitură i Pocnitură

Ca corăbiile, când dĕ vînt sĕ bat, una cu alta rĕŭ sĕ isbesc şî una pĕ alta rĕŭ sfăramă.
Ca marea, când isbesce în malurĭ dĕ dĕparte cu valurĭ ca

nisce munţĭ, sĕ întórce înapoĭ şî ĭarăşĭ isbesce cu sgomote şî plesnete.
220 Ca plopiĭ când sĕ bat dĕ vînt, unul cu altul tare sĕ isbesc.
Aştéptă pocnitura, ca porcul muchea toporuluĭ.
Unul pĕ altul sĕ lovesc, tocma ca la rĕsboĭŭ.
Ca o săgétă drept lovesce.
Ca unghişóra la cal, ce la ochĭ ĕl lovesce.
225 Ca un copaciŭ mare, ce cu crăcile acoperă o câmpie întrégă, cum ĕl lovescĭ cu toporul, ĕl vedĭ lungit pĕ pămînt şî 'n vecĭ nu sĕ maĭ scólă.
Ca cocoşul dĕ puşcă, când stă gata să lovéscă.
Ca lovitura dĕ cĭocan nicĭ o lovitură maĭ grea.
Ca la ţintă lovesce.
Ca pĕ porc cu toporul în cap ĕl pocnesce.
230 Ca praştia când sĕ 'nvĕrtesce şî dĕ dĕparte te lovesce.
Ca săgéta la semn lovesce.
Ca cel ce cu sburătura în mână gata să te pocnéscă.
Ca cel cu capul dĕ pĭétră sĕ lovesce.

Pentru Isbândĭ

Intre isbândă şî între mórte, ca între nicovan şî cĭocan.

Pentru Iconomĭ şî Iconomie

235 Cel iconom păstréză ca croitoru cel bun, ce nicĭ un petic pĭerde.
Cel fără iconomie, ca un sac fără fund.

Pentru Inimă

Inima fără nădejde, ca săgéta fără arc.
Gâtlejul cu gustul sĕŭ alege bucatele cele bune din cele rele; aşà şî inima cu cugetul rĕŭ alege adĕvĕrul din mincĭună.
Ca inima pătimaşă, nimic alt pĕ lume.
240 Precum inima poftesce, aşà şî sufletul doresce.
Precum pomul sĕ cunósce din rodul ce scóte, aşà şî inima omuluĭ din cugetul sĕŭ.
Precum faţă cu faţă nu s'asémĕnă vre-odată, aşà nicĭ inimă cu inimă.
Precum duhul la multe ideĭ te duce, aşà şî inima te face la multe să rîvnescĭ.

Pentru Interes

Interesul înghite orĭ-ce dar, fie mare, fie mic, precum marea orĭ-ce gârlă.
245 Fără interes maĭ nimenĭ ĕţĭ ajută, ca móra ce, până nu o ungĭ la fus, nimic ĕţĭ macină.
Cine pentru un mic interes sĕ vîră în cele maĭ marĭ primejdiĭ, ca cel ce ĕşĭ bagă mâna în uleĭŭ cu mĭere pentru puţină mĭere mâna împunsă ş'o scóte.

Pentru Intrare

Ca apa, ce intră pîn orĭ-ce găurice.
Ca untura, ce intră pîn pĭelea omuluĭ.
Ca un fum, când ĕţĭ intră în ochĭ şî pĕ nas
250 Ca sarea la bucate, intră în tóte.
Ca şóreciĭ pîn găurĭ intră.

Pentru Intriganţĭ

Intrigantul la împĕrăţie ca furtuna pĕ mare.

Pentru Isteciune şî Isteţĭ

Isteciunea la duh, ca frumuseţea la obraz.
Precum fĭer pĕ fĭer ascute, aşà şî isteţ pĕ isteţ, maĭ isteţ ĕl face.

Pentru Idolĭ

255 Ca un idol, ce gură are dar nu grăĭesce, ochĭ are dar nu vede, urechĭ are dar nu aude, nărĭ are dar nu mirósĕ, mâĭnĭ are dar nu pipăie, picere are dar nu umblă.

Pentru Işire

Ca năduşéla din om (ĭese).
Ca dintr'o gură de coptor (ĭese).

Pentru Oĭ

Ca óĭa, ce şî te îmbracă şî te hrănesce.
Unul după altul sĕ ĭea, ca oile după capre.
260 Ca o óĭe la junghere merge — sĕ duce — sĕ plécă.
Ca oile când cĭobanul sĕ isgonesce, una apucă într'o parte şî alta într'altă parte, risipindu-sĕ pĕ câmp.
Ca oile, când behăĭesc, pe lângă mieiĭ lor.
Ca turmele dĕ oĭ pĕ munţĭ, când le vedĭ păscênd.

Pentru Ooĕ

Ca oul gogoneţ.
265 Ca oul roşu la Pasce.
Ca oul, până nu sĕ clocesce, puĭ nu scóte.
Ca oul, ce nu póte sta în cur, până nu-l veĭ sparge.
Ca ooĕle la Pasce, când sĕ cĭocnesc.
Ca ooĕle dĕ aspidă, ce vasilisc scot din ele.
270 Ca la Pasce, cu ooĕ roşiĭ în mână.

Pentru Ochĭ

Ochĭul omuluĭ nesăţios la vedere, cu o uĭtătură lată, ca ĭadul la pericĭune, cu gura căscată.
Ĕşĭ întórce ochiĭ ca un balaur când sĕ mânie şî sĕ uĭtă pîn prejur cu cea maĭ mare grozăvie.
Ca ochiĭ dĕ vultur, ce sĕ uĭtă pîn prejur cu grozăvie nespusă să vadă, să ochéscă pĕ cel ce-a aruncat săgéta asupra luĭ.
Ca gaĭa la ochĭ sĕ dă.
275 Ca chiclops cu un ochĭŭ.
Ca corbiĭ la ochĭ alérgă.
Ca leul când sĕ mânie, ĕşĭ întórce ochiĭ.
Ca lumina ochĭuluĭ.
Ca cel cu săpunul pĕ ochĭ, când ĕl la pĕ cap, strînge cât póte ochiĭ.
280 Ca cel bét, cu ochiĭ roşiĭ.
Ca scânteele dĕ foc, ochiĭ ĕĭ scânteesc.
Ca boul dĕ jug când i sĕ umflă ochiĭ.
Cu ochiĭ în jos, că cel osîndit — ca cel smerit — ca cel ruşinos.
Cu ochiĭ în pămînt, ca mirésa când gobesce.
285 Cu ochiĭ roşiĭ, ca dĕ câĭne.
Cu ochĭ o sută, ca un Argos.

Cu ochĭ ca dĕ cĭócă.
Cu ochĭ ca dĕ șoim.

Pentru Ocărĭ

Ca muĭerile maĭ lesne, nimenĭ nu sĕ ocărĕsc.
290 Ca muĭerile ce s'ocărĕsc, la ulițe când sĕ 'ntîlnesc.

Pentru Ocârmuire, Ocârmuitorĭ șî Cârmă i Cârmașĭ

Ocârmuirea cea rea, ca focul din pădure, ce șî verde șî uscate fără deosebire arde șî folosul din urmă cenușa ce-ĭ rĕmâne.
Ocârmuitorul fără norod, ca un cap fără trup.
Ca o corabie fără cârmaș, ce dĕ vînturĭ sĕ aruncă într'o parte șî într'alta.
Ca o corabie fără cârmă, ce nu sĕ póte cârmui.
295 Ca cel ce cu o cârmă tótă corabia întórce orĭ în cotro voĭesce.
Ca țapul, ce cârmuĭesce tótă turma la pășune.
Fie țéra cât dĕ bună dar fără ocârmuitor, ca carul cel maĭ bun dar fără proțap.

Pentru Olarĭ

Ca olarul, unde va acolo pune códa.
Ca olarul, ce dintr'un pămînt șî chip dĕ om face, șî vase próste.
300 Ca lutul în mâna olaruluĭ, ce va face din el.

Pentru Om

Atât omul cât șî slava luĭ, ca flórea câmpuluĭ, îndată înfloresce, îndată sĕ șî vejtejesce.
Acela este om care sĕ plécă vremiĭ, ca ĭérba vîntuluĭ când o plécă la pămînt.
Ómeniĭ vin șî sĕ duc, ca florile după câmp, una cade șî alta 'n loc peșin sĕ vede pĕ loc.
Omul iscusit s'arată ca un cuțit, ce taĭe în drépta șî în stânga dar lesne sĕ frânge când împotrivă isbesce.
305 Omul ĕșĭ schimbă mintea ca o haĭnă în tóte ḑilele.

Omul în lume ca la o comedie vine, vede şî sĕ duce.
Omul în lume cât trăîesce ca fusul sĕ învîrtesce, d'aceea orî-ce greşală lesne dĕ el sĕ lipesce.
Omul în lume sĕ dă ca pĕ ghéţă; până ce sĕ ţine drept, merge şî el maî bine; cum sĕ plécă la o parte, cade şî-şî sparge capul.
Omul îndrăsneţ s'arată ca un măreţ.
310 Omul, ca îérba ḑilele luî, aci înverḑesce, aci sĕ vejtejesce.
Omul ca îérba sĕ usucă.
Omul ca oul, cum ĕl atingî, îndată sĕ sparge.
Omul ca o maîmuţă; ce vede la altul, aceea şî el face.
Omul ca o mincîună în lume sĕ arată.
315 Omul ca o trestie dĕ orî-ce vînt sĕ clatină, cu mintea luî însă la orî-ce vînt sĕ 'mpotrivesce.
Omul ca o bĕşică, pîere cum sĕ sparge.
Omul ca o bĕşică ce e plină dĕ vînt şî îarăşî dĕ vînt sĕ sparge.
Omul ca umbra, îndată pîere cum ĕî lipsesce lumina.
Omul ca un al doilea Dumneḑĕŭ celor după pămînt.
320 Omul ca un suflet c'un mort în spinare, ce-l pórtă ca p'un orbeţ.
Omul ca vremea, când veselă, când turburată.
Omul ca lumĕnarea, când luminéză atuncî sĕ sfirşasce.
Omul ca plosca, nu sĕ caută pĕ din afară ci ce înlăuntru are.
Omul ca flórea câmpuluî, una înfloresce şî alta sĕ vejtejesce.
325 Omul ca dobitocul, cel maî slab sĕ supune la jug, cel maî tare nicî cunósce ce e jugul.
Omul cu cap uşor sĕ învîrtesce ca un mosor.
Omul cu nicî o sciinţă împodobit, ca un lemn necioplit.
Omul când dórme, ca un mort sĕ înţelege.
Omul la tinereţe, ca calul fără frîŭ.
330 Omul la bĕtrâneţe dĕ tot sĕ oţeţesce, ca vinul din butie, când pĕ sfîrşit este.
Omul, maî slab ca o flóre şî maî tare ca o pîétră.
Omul mare sĕ vede prin slujba ce'n mână are, ca cele ce prin sticlă le veḑî maî marî dĕ cât sûnt; cum le veḑî fără sticlă, le veḑî micî dĕ tot.
Omul muncitor, ca un lemn roditor.
Omul neînvĕţat, ca un lemn neîndreptat.
335 Omul neînţelegĕtor, ca un vas găurit, în care orî-ce bagî curge pĕ jos nepoprit.
Omul nespoit, ca un oŭ clocit.
Omul pĕ lume sĕ 'nţelege ca o umbră dĕ vis.
Omul, până nu sĕ dĕdă, slujbă bună nu isprăvesce, ca puşca, până nu sĕ vlăguîesce, slujbă bună nu sĕvîrşesce.
Omul precum sĕ vede, aşa a fi sĕ crede.

340 Omul fără minte îndată sĕ poticnesce, ca calul fără potcóvă.

Omul fără muĭere, ca un om fără cămaşă.

Omul fără nicĭ o patimă, ca un idol dĕ pĭétră.

Omul fără nicĭ un dar, ca a fidea cu apă.

Omul fără 'nvĕţătură, ca un sufloiŭ fără fóle.

345 Omul fără 'nvĕţătură, ca pămîntul ce, fără lucrător, sĕlbatic rĕmâne.

Omul fără socotinţă, ca carul fără proţap.

Omul fără boĭ, ca cĭobanul fără oĭ.

Omul ce n'are casă, ca pasărea ce n'are cuĭb, unde însĕréză acolo dórme.

Omul ce nu cunósce ce e bun şî ce e rĕŭ, ca orbul ce nu cunósce ce e alb şî ce e negru.

350 Omul blând, ca apa lină.

Omul din slujbă, ca pomul din pómă, sĕ cunósce dĕ este bun saŭ dĕ este rĕŭ.

Omul după graĭŭ, ca clopotul după sunet, îndată sĕ cunósce.

Omul dĕ nimic bun, ca o carne cu ochĭ.

Omul dĕpărtat dĕ societate, ca un dobitoc sĕlbatic, ce dĕ pustiĭ are parte.

355 Omul şì pofta ca ĭadul nesăţióse.

Ca vitele la măcelărie omul la mórte merge, când în rĕsboĭŭ intră.

Ca frunzele din copaciŭ, ce una cade şì alta ĭese, aşà şì omul, unul sĕ nasce şî altul móre.

Maĭ lesne sĕ schimbă omul din bun în rĕŭ dĕ cât în bun din rĕŭ, ca focul în cenuşă, ĭar nu cenuşa în foc.

Precum aurul şî argintul sĕ cercetéză prin lămurire dĕ foc, aşà şî omul prin gura celor ce-l laudă.

360 Precum calul cel neînvĕţat, cum ĕl atingĭ cu bicĭul pĕrul i sĕ sbîrlesce, pĕ nas sforăesce, capul în pĭept ş'ĕl pune, din picere asvîrlă, sare şî alérgă, nevrênd să sĕ supuĭe şî gonind scăparea sa; ĭar cel învĕţat şî bice suferă şî cĭomage pĕ spinare şî loviturĭ dĕ pintenĭ dĕstule în pântece, aşà şî omul sĕlbatic, cu cel domesnic.

Precum pomul din rodul luĭ sĕ cunósce dĕ este bun saŭ dĕ e rĕŭ, aşà şî omul din faptele sale.

Pentru Omor

Ca engheriĭ pĕ câĭnĭ omóră.

Ca vasiliscul, ce omóră numaĭ cu o uĭtătură.

Ca la măcelărie înjunghe şì omóră.

365 Ca lupul când intră în mijlocul oilor, muşcă, omóră şî aruncă câte oĭ apucă într'o parte şî într'alta.
Ca pĕ porcĭ cu toporul, în cap lovindu-ĭ ĕĭ omóră.
Ca boul, ce îndată sĕ întinde pĕ pămînt, când în gât ĕĭ bagă cuţitul şî'l omóră.
Ca şarpele pĕ vultur când l'a strîns dĕ gât, ĭar vulturul la pămînt mort l'a aruncat, cum s'a scuturat.

Pentru Orînduĭală

Cel ce ĭese din orînduĭala luĭ îndată scapătă, ca carul din şleaŭ când ĭese, îndată sĕ sfăramă.

Pentru Orbĭ

370 Ca orbul cu pipăitul găsesce şî nemeresce.
Ca orbul, când a luat pĕ ologul în spinare, unul arĕtà drumul şî cel-l-alt umblà.
Ca orbul la lumină rîvnesce.

Pentru Osîndă

Ca cel nevinovat când sĕ osîndesce.
Ceĭ ce osîndesc pĕ ceĭ nevinovaţĭ, ĭar pĕ ceĭ cumplıţĭ îndată ĕĭ ĭértă, ca cel-ce pĕ gaĭe lesne o ĭértă, ĭar pĕ porumbiţă rĕŭ o chinuĭesce.

Pentru Ostaşĭ

375 Ca ostaşul, cu puşca într'o mână şî cu sabia într'alta.
Ca ostaşul, când sĕ înarméză.

Pentru Ostenélă

Ca furnica, ce fără nicĭ o putere, ci numaĭ cu ostenéla ĕşĭ adună dĕ hrană pentru ĭérnă.
Ca cel ostenit, când dă dĕ odihnă.
Ca boul când cade ostenit dĕ la jug, suflă lungit pĕ pămînt.

Pentru Otravă

380 Ca otrava dĕ amar.
Ca otrava dĕ aspidă.

Pentru Obraz

Cu dres pĕ obraz, ca o casă spoită.

Pentru Obraznicĭ

Obraznicul ca câĭnele, unde găsesçte uşa dĕşchisă, acolo intră.
Obraznic ca câĭnele, dă-l veĭ lăsa sub pat, el sĕ suĭe în pat.
385 Obraznic ca porcul.

Pentru Odrasle i Odrăslire

Ca odraslele pĕ lângă copaciŭ.
Ca copaciul, ce sĕ taĭe şî ĭarăşĭ odrăslesce.

Pentru Uĭtare

Ca un mort, ce dĕ toţĭ sĕ uĭtă.
Ca cel ce sĕ duce fără nicĭ un nume, lesne sĕ uĭtă.
390 Sĕ uĭtă ca ceea ce intră în pămînt.

Pentru Uĭtătură

Ca un balaur, când ĭese din gaură, capul în sus ş'ĕl ridică şî grozav sĕ uĭtă, întorcêndu-şĭ ochiĭ într'o parte şî'ntr'alta.
Ca în oglindă sĕ uĭtă.
Ca copilul ce sĕ uĭtă l'ale maiciĭ sale braţe.
Ca la semn chiorîş sĕ uĭtă.
395 Ca leul ce, şî în lanţ fiind, sĕ uĭtă ca un voĭnic.
Ca ponevoşiĭ, ce într'o parte sĕ uĭtă şî într'alta vede, că cruciş sĕ uĭtă.
Sĕ uĭtă chiorîş ca un vînător.
Ca şoimiĭ sĕ uĭtă.

Pentru Ulĭ

Ca uliul, când alérgă ĭute după porumbĭ, s'aruncă şî ĭeà în

ghĭare pĕ cel ce'l póte prinde şî în vînt ĕl sfâşîe fără nicĭ o milă, unde maţele le vedĭ că-ĭ atîrnă după el.

Pentru Umblet

400 Umblă ca un măreţ.
Umblă ca miresele.
Umblă ca pĕ pioă.
Umblă ca raţele.
Umblă ca cel rătăcit.
405 Ca în cârjĭ umblă.
Ca caprele pĕ munţĭ, în vîrful piciórelor umblă.
Ca cu ooĕ în pólă umblă.
Ca c'o bubă cóptă umblă.
Ca corabia pĕ apă umblă şî nu sĕ cufundă.
410 Ca cu picĭorónge umblă.
Ca curcanul cánd sĕ umflă şî-şĭ dĕschide códa, umblă măreţ, îmbuĭnând şî pufuind.
Ca la Crăciun cu colindeţul din casă 'n casă umblă.
Ca lupiĭ pĕ lângă oĭ umblă.
Ca melcul cu casa în spinare umblă.
415 Ca paraoa din mână în mână umblă.
Ca p'o mare fără vînt (umblă).
Ca p'o potecă umblă.
Ca pĕ pod umblător (umblă).
Ca pluta pĕ apă (umblă).
420 Ca sania pĕ uscat (umblă).
Ca cele dĕ p'împrejur, când alergĭ cu trăsura, sĕ pare că ele umblă.
Ca ţiganiĭ dĕ laie, cu cortul în spinare (umblă).
D'andĕratele ca racul (umblă),

Pentru Umbră

Ca o umbră dĕ măgar, — ca un lucru dĕ nimic — prost dĕ tot.

Pentru Unelte

425 Unelta după meşter, ca săgéta după săgetător.
Meşter fără unéltă, ca vînător fără puşcă.

Pentru Unire

Ceĭ unițĭ, ca sfóra întreită, maĭ mult ţine.

Ceĭ împreună unițĭ şî cu dragoste legațĭ, țepenĭ şî tarĭ pururea vor fi, până ce nu sĕ vor dĕspărți, tocma c'a cea legătură mare dĕ nuiele, ce mulțĭ sĕ încercà, dar nimenĭ în parte o puté frânge, până erà legată; cum o dĕspărțiră, bucățĭ bucățĭ o făcură.

Pentru Unul

Unul ca nicĭ unul.
430 Toțĭ ca unul.

Pentru Umflare

Umflat ca un burduf.
Umflată şî grósă tocma ca o Geamală.
Umflăturile pĕ trup, ca movilile pĕ câmp.
Ca o gogóşă umflată.
435 Ca o bĕşîcă umflată.
Ca pânzele dĕ corabie, ce sĕ umflă sburând, când vînturile le bate dintr'o parte şî dintr'alta.
Ca foile când suflă 'n foc, una după alta sĕ umflă pĕ loc.
Ca foile la herarĭ, una s'umflă ş'alta suflă.
Ca ceĭ ce li sĕ umflă spinarea cărând.
440 Sĕ umflă ca un curcan.
Sĕ umflă ca foile, când suflă la foc.

Pentru Undrele

Cu undréoa în mână, ca cel ce 'mplĕtesce la cĭorapĭ.

Pentru Ungere

Ca cel uns dĕ Dumneḑĕŭ.

Pentru Urare

Urézä ca la aurarĭ, când le urézä ḑicĕnd: «Iepurele în copaie, aurul să saïe.»
445 Urézä ca la arşîce, când le ḑice: «sgârcĭ!»

Pentru Urechĭ

Cu urechĭ ca dĕ măgar.

Pentru Urîciune şî Urîţĭ i Urîte

Urîcĭunea ca năpîrca pĕ tot ceasul te pişcă.
Ca muma vitregă pĕ copiĭ nimenĭ urasce maĭ rĕŭ.
Cele urîte pĕ lângă cele frumóse, ca bĕşîna [1]) porculuĭ pĕ lângă trandafir.
450 Ceĭ urîţĭ la faţă dar cu darurĭ bune, ca privighetórea, ce urîtă la faţă, dar frumos ne cântă; şî dimpotrivă, ceĭ frumoşĭ la faţă dar cu năravurĭ rele, ca păunul, ce frumos la pene dar scârbos ne cântă.
Ceĭ urîţĭ la faţă şî bunĭ la fire ca smochina, ce urîtă la faţă dar dulce la mâncare.

Pentru Urcare i Suitură şî Scoborîre

Ca edera, ce sĕ urcă pĕ copacĭ şî pĕ păreţĭ.
Ca viţa, ce sĕ urcă pĕ harac in sus.
Ca mingea, când jos s'aruncă, ea în sus sĕ urcă.
455 Ca pĕ deal sĕ urcă, tîrîndu-se pĕ brâncĭ.
Ca proorocul Ilie cu căruţa dĕ foc în cer sĕ suĭe.
Ca fumul, ce gros sĕ urcă sus în cer, până la norĭ.
Ca un înger din cer sĕ scobóră.
Ca într'o ocnă adîncă sĕ scobóră până 'n fund.
460 Ca găléta la puţ, sĕ urcă şî sĕ scobóră.
Ca nisipul la suiş în picerele celuĭ bĕtrân.
Ca pĕ o scară sĕ suĭe şî sĕ scobóră
Ca pĕ munţĭ sĕ urcă, tîrîndu-sĕ pĕ brâncĭ, cu mâĭnĭ şî cu picere, când d'o buriană, când dĕ alta apucându-sĕ.
Ca fusul, ce sĕ scobóră şî sĕ urcă, învîrtindu sĕ cu firul.
465 Ca bolovaniĭ dĕ sare din fundul ocneĭ cu coşul în sus ĕĭ urcă.

Pentru Urlet

Urlă ca lupiĭ.
Ca crivĕţul în pădure, când bate şî urlă pĕ văĭ şî pĕ munţĭ.
Ca marea, ce tare urlă când din tóte părţile vînturile o bate.
Tare urlă bubuind, ca valurile când isbesc în pietri şî sĕ sparg pĕ ţĕrmurile măriĭ.

---

[1]) Bĕşîna porculuĭ, o flóre urîtă şî fórte puturósă.

Pentru Urmă

470 Ca urma dé leŭ, ce dĕ dĕparte sĕ cunósce.
Ca săgéta, ce ĭute trece şî nicĭ o urmă lasă pĕ unde trece.
Ca cel ce pĕ valurile măriĭ urme caută să găséscă.

Pentru Urmărĭ

Tóte pĕ dos le urmézā, ca cel ce frămîntă făina cu picerele şî lutul cu mâĭnile.

Pentru Uscăcĭune

Ca ĭérba dĕ sóre sĕ usucă.
475 Ca un pămînt uscat şî fără dĕ rod.
Sĕ usucă ca copacĭul, când vĭermele ĕĭ mănâncă mĕduva din lăuntru.
Sĕ usucă ca cărămida la sóre.

Pentru Usturime

Ca oţetul la rană ustură.
Ca sarea în ochĭ ustură.

Pentru Urşĭ

480 Ca ursul în pădure, când mormoĭesce nimenĭ îndrăsnesce la el să s'arate, până nu-l vede lovit şî căḑut la pămînt.

Pentru Uşurinţă

Uşor ca puful.
Ca o năduşélă, te uşurézā dĕ orĭ-ce bólă.

Pentru Ăripĭ

Ca ăripile, ce bătênd dĕspică vîntul până în vĕzduh.
Ca pânzele la corăbiĭ, ce prind loc dĕ bune ăripĭ.

Pentru Învechire

485 Ca o haină ce sĕ învechesce.

Pentru Învĕlitură

Ca o varză învĕlită.
Ca într'o găóce stă învĕlit.
Ca cu plapuma sĕ învĕlesce.

Pentru Învĕsaţĭ şî Învĕţătură i Neînvĕsaţĭ

Invĕţătura la om, ca o cunună dĕ aur, ce şî te cinstesce şî cu preţul eĭ mult la vreme-ţĭ folosesce.
490 Invĕţătura la om, ca cioplitură la lemn.
Invĕţătura la cel rĕŭ, ca o armă în mâna unuĭ tâlhar.
Invĕţătura fără minte, ca o gură fără dinte.
Invĕţătura bună fără năravurĭ bune, ca o flóre frumósă fără nicĭ un miros.
Când ĭeĭ învĕţătură dĕ la prieten viclén, ca când aĭ bé otravă din vas frumos dĕ aur.
495 Când pĭer ceĭ învĕsaţĭ, orbĭ dĕ tot rĕmânem, ca sórele când sĕ culcă, întunericul ne cuprinde.
Câtă dĕosebire cel viŭ dĕ cel mort are, atât cel învĕţat dĕ cel neînvĕţat.
Cât cerul dĕ pămînt, atât cel învĕţat dĕ cel prost.
Precum apa inima ţe-o rĕcoresce, aşà şî învĕţătura mintea ţe-o înveselesce.
Precum pĕ idol cĭoplitura, aşà şî pĕ om învĕţătura ĕl arată dĕ frumos.
500 Ceĭ învĕsaţĭ subt ceĭ proştĭ, ca lumina subt obroc.
Ceĭ învĕsaţĭ dar cumpliţĭ, ca brânza bună în burduf dĕ câĭne.
Ceĭ ce multe limbì învaţă, ca cĭorile crăncănesc.
Ceĭ ce sĕ 'mpotrivesc l'ale noródelor învĕţăturĭ, ca când le-ar scóte ochiĭ, că la întuneric să petrécă ca nisce orbĭ.
Cel învĕţat între ceĭ proştĭ, ca lumina la întunerec.
505 Cel învĕţat, în ţéra luĭ şî orĭ-unde s'o duce, ca o pĭétră scumpă, ce cinstea eĭ ş'o duce orĭ-unde s'o duce.
Cel învĕţat, când nu ş'arată sciinţa, ca o lumină dup'o perdea.
Cel învĕţat din cel neînvĕţat ca omul din dobitoc după graĭŭ sĕ cunósce.
Cel neînvĕţat între ceĭ învĕsaţĭ, ca cel mort între ceĭ viĭ.

Cel neînvĕţat, ca un lemn necioplit.

510 Cel ce 'mpotrivă grăĭesce l'ale noródelor învĕţăturĭ, ca şarpele ĕşĭ varsă veninul din gură.

Cel ce sĕ socotesce dĕ învĕţat până a nu învĕţà, ca tivga, ce i-sĕ strîmbéză gâtul până a nu cresce.

Cel ce strigă nebunesce: «Ce-mĭ trebuĭe 'nvĕţătura?» ca când ar strigà un bolnav: «Ce-mĭ trebuĭe sănătatea?»

Buna învĕţătură, ca aurul cel curat, ce pretutindenea sĕ cinstesce.

Şî la ţéră învĕţătura sĕ caută ca arătura.

Pentru Învîrtitură

515 Ca un sul — ca un fus — ca o rótă — ca o vîrtelniţă (sĕ învîrtesce).

Ca volbura dĕ vînt pĕ mare, ce-o 'nvîrtesce fórte tare, şî dĕ este ea maĭ mare.

Ca vîrtejul dĕ vînt, ce d'odată ĕl veḑĭ în vînt învîrtindu-se până la norĭ.

Ca la strug sĕ învîrtesce.

Ca móra dĕ vînt, ce sĕ învîrtesce în vînt.

520 Ca pĭétra în praştie, când sĕ învîrtesce, dĕparte lovesce.

Ca spîrnelul dĕ fus, când în loc ĕl învîrtescĭ.

Ca firul de aţă, când ël sucescĭ cu fusul (sĕ învîrtesce).

Ca fusul, când sĕ 'nvîrtesce cu firul dĕ aţă în vîrf.

Ca sfîrléza dĕ vînt, când în vînt sĕ învîrtesce.

525 Ca sfredelul, când sĕ 'nvîrtesce şî orĭ-ce lemn găuresce.

Ca cercul în vînt sĕ învîrtesce.

Cum sĕ învîrtesce fusul.

Pentru Îngheţ

Impĭetrit ca ghéţa.

Ca un sloĭŭ dĕ ghéţă îngheţat.

530 Ca vîntul, când înghéţă apele.

Ca ghéţa îngheţat.

Pentru Înghimpare

Veḑĭ *Ghimpĭ*.

Pentru Inghiţitură

Inghite ca pămîntul apa.

Inghite ca lupul, nemestecat.
Ca pescii ceĭ marĭ ce înghit pĕ ceĭ micĭ, când alérgă cu cărdul pĕ subt apă, ca nisce furnicĭ.

Pentru Îngrijîre, Îngrijîtorĭ şî Grijĭ

535 Asupra celor blânḑí îngrijîtorĭ cumpliţĭ, ca lupul îngrijîtor oilor.
Orĭ-ce lucru neîngrijît, ca via ce o laşĭ, îndată sĕ părăginesce.
Grija dĕ cele ce ţie nu ţi-sĕ cuvine, te topesce ca focul.
Ca cel cu beléoa sĕ îngrijasce.
Ca cel ce tocma 'n rĕsboĭŭ şade ş'ĕşĭ spală puşca (sĕ îngrijasce).
540 Ca cel ce dĕ suflet nicĭ cum îngrijasce.
Nimenĭ dĕ străine ca d'ale sale îngrijasce.
Fiesce-care d'ale sale îngrijasce, ca cel ce trage spuza pĕ turta sa.
Fiesce-care dĕ sine îngrijasce, ca sacul dĕ peticul luĭ.
Cel ce nu-şĭ îngrijasce singur d'ale sale, ca cel ce nu'şĭ este la nunta sa.

Pentru Îngropare

545 Ca lăcustele, ce singure ele dĕ viĭ sĕ îngrópă.

Pentru Înjunghere

Ca un boŭ, când ĕl înjunghe la măcelărie.
Ca mĭelul la înjunghere merge, — sĕ plécă.

Pentru Înjurăturĭ

Injură ca surugiiĭ, când li sĕ rupe hamul şî caiĭ li sĕ încurcă.

Pentru Închĭegare

Ca chĭagul pĕ lapte închĭégă.
550 Sĕ închĭégă ca laptele.

Pentru Închinăcĭune

Sĕ închină ca vulpea la găinĭ.
Sĕ închină ca la o icónă.
Sĕ închină l'al tĕŭ zĕŭ ca la Dumneḑéŭ.

Pentru Încovăitură

Ca arcul, când ĕl întinḑĭ, îndată sĕ încovóie.

Pentru Încolăcitură

555 Ca şarpele, când sĕ 'ncolăcesce pĕ orĭ-ce copaciŭ dĕ jos până sus.

Pentru Încurcătură

Ca aţa, când sĕ încurcă.
Ca un cerb cu córne marĭ ca nisce crăcĭ în cap, ce fuge pîn pădurĭ dĕ frica vînătorilor şî sĕ încurcă cu capul în crăcile cele maĭ marĭ.

Pentru Încălḑire

Ca ooĕle subt cloşcă (sĕ încălḑesce).
Ca în sînul maĭciĭ sale (sĕ încălḑesce).
Ca cojocul te 'ncălḑesce.
560 Ca cloşca pĕ puĭ încălḑesce.
Ca sórele, ce încălḑesce şî pĕ bunĭ şî pĕ rĕĭ.

Pentru Încărcătură

Ca carul încărcat.

Pentru Înnecăcĭune şî Înnecătură

Ca apa, când înapoĭ sĕ întórce şî tóte dĕ pîn prejur le înnécă.
565 Ca apa, când te înnécă.
Ca apa pĕ om înnécă.

Ca omul, când sĕ innécă şî în apă sĕ cufundă, ĭese ĭarăşĭ pĕ faţa apeĭ.
Ca înghiţitura când ĕĭ stă în gât, îndată ĕl innécă.
Ca pesciĭ în apă innecaţĭ trăĭesc.

Pentru Înnoire

570 Ca vulturul sĕ innoĭesce.

Pentru Înnotătură

Ca cel ce înnótă într'o apă mare, sĕ luptă, sĕ cufundă, dă din mâĭnĭ şî din picere, până ce obosesce, ş'atuncĭ sĕ lasă la voĭa apeĭ, unde va să-l ducă.

Pentru Înălţare

Inălţare fără scădere, ca suiş fără scoborîş, nicĭ cum sĕ găsesce.
Cine d'odată va să sĕ înalţe, îndată scapată, ca cel ce calcă piste multe trepte, picĭorul îndată ĕĭ alunecă şî sĕ vede cădut în bot.

Pentru Împotrivire

Sĕ împotrivesce ca orbiĭ şî şchiopiĭ, când înpotrivă sĕ pun.

Pentru Împungere

575 Impunge ca o vĭespe.
Ca boul cu córne împunge.
Ca boldul ca pĕ boĭ împunge.

Pentru Împĕraţĭ şî Împĕrăţie

Impĕrăţia tocma ca o familie, co-atâta dĕosebire numaĭ, c'o familie e mică, ĭar împĕrăţia familie maĭ mare.
Ca lăcustele, ce fără nicĭ un împĕrat merg în tabere regulat.
580 Dreptatea sĕ înţelege sufletul împĕrăţieĭ, şî cum trupul sĕ topesce când sufletul ĕĭ lipsesce, aşà şî împĕrăţia când ĕşĭ pĭerde a sa dreptate.

Pentru Împărţélă

Ca colaciĭ la pomană sĕ împărţesc.
Ca cu chila împarte.
Ca mama, ce împarte la toţĭ copiiĭ dĕ o potrivă.
Cine împarte parte-şĭ face, ca taingiul la tainurĭ.
585 Drept ca rînduréoa împarte, ce d'o potrivă înıbună pĕ fie-ce puĭŭ în parte.

Pentru Împreunare

Impreună ca porumbiţa.

Pentru Însurare

Veḑĭ *Căsătorie.*

Pentru Însărcinare

Veḑĭ *Sarcină.*

Pentru Înstreinare

Omul când sĕ înstreinéză, ca pasărea când sbóră din cuĭbul maĭciĭ sale.

Pentru Întindere

Ca apa când sĕ varsă, pe câmp şî pĕ arăturĭ sĕ întinde în tóte părţile.
Ca arcul întins — ca arcul sĕ întinde.
590 Ca o pĭele când o trage din tóte părţile udă (sĕ întinde).
Ca un stejar bĕtrân, ce-şĭ întinde crăcile piste toţĭ ceĭ-l-alţĭ copacĭ.
Ca córdele când sĕ întind pĕ căluşul vioriĭ.
Ca copacĭul când cade jos, rămurıle şî le întinde ca cel pĕ cruce rĕstignit.
Ca cortul întins din tóte părţile.
595 Ca mustăţile dĕ dovleceĭ, ce sĕ întind pĕ pămînt.
Ca pânza în rĕsboiŭ întinsă.
Ca boul, când ĕl trântesce şî-ĭ bagă cuţitul în gât, sĕ întinde, sĕ 'ncordesce, bate din picere, până ce sângele ĕĭ este fierbinte.

Cât coprinde cu ochiĭ, sĕ întinde pîn prejur.
Sĕ întinde ca pecinginea.
600 Sĕ întinde mâncând, tocma ca carchinul.

Pentru Întórcere, Întorsătură

Intors ca melcul.
Ca apa ce sĕ întórce umflându-sĕ dĕ vînt, când bate din josul eĭ.
Ca o rótă ce sĕ întórce şî în loc şî înainte şî înapoĭ.
Ca ghĭarele dĕ vultur întórse.
605 Ca calul la arie sĕ întórce, când în drépta când în stânga.
Ca cu hăţul ĕl întórce, orĭ-unde voĭesce.
Ca lumina sóreluĭ, când în oglindă isbesce, sĕ întórce înapoĭ.
Ca marea, când isbesce în mal, îndată sĕ întórce cu mare sgomot.
Ca mortul, ce dĕ la grópă nicĭ cum sĕ maĭ întórce.
610 Ca róta ce sĕ întórce pururea pĕ fusul eĭ.
Ca rîndurélóa, ce dĕ sute dĕ orĭ sĕ întórce pîn prejurul cuĭbuluĭ sĕŭ.
Ca cel ce sĕ întórce din streinătate.
Ca cel ce sĕ rătăcesce, pururea înapoĭ sĕ întórce.
Cu dooĕ mâĭnĭ ca la sfredel întórce.

Pentru Întunerec, Întunecare

615 Intunecat ca negura.
Ca omul, când sĕ întunecă şî mintea luĭ nu-ĭ maĭ judecă.
Ca un nor întunecos.
Ca întunerecul, ce sĕ risipesce când sórele sĕ ivesce.
Ca într'o peşteră întunecósă.
620 Ca vîrcolaciĭ la întunerec.
Ca luminătorul ḑileĭ, când ĭese dĕ subt pămînt, întunerecul fuge şî nicĭ cum sĕ maĭ vede; ĭar când intră subt pămînt, atuncĭ întunerecul s'arată ca un măreţ.
Ca munţiĭ ceĭ întunecoşĭ când noriĭ cad pĕ eĭ.
Ca negura, ce întunecă şî cea maĭ mare lumină din naintea ochilor tĕĭ.
625 Ca nóptea întunecósă cea plină dĕ norĭ.
Ca noriĭ sĕ întunecă şî sĕ înnegresc, când dĕ apă sĕ umple.
Ca praful când sĕ ridică ca un nor dĕ la pămînt şî întunecă lumina ş'a sóreluĭ dĕ tot.

Ca stelele, cu cât dĕ luminóse, îndată sĕ întunecă şî pĭer, cum sórele sĕ ivesce.
Petrece întru întunerec, ca morţiĭ în vecĭ.

Pentru Întărîtare

630 Ca un lup leşinat şî secetos dĕ sânge, ce alérgă la turmă, când câĭniĭ ĕl gonesc, el maĭ rĕŭ sĕ întărîtă.
Ca câĭniĭ când mîrâesc, unul cu altul sĕ întărîtă.
Ca leul când sĕ 'ntărîtă, ochiĭ în cap ĕĭ scânteĭesc, suflă pĕ nas ca caiĭ sforăind necontenit, şî cu gura plină dĕ spumă sbĭéră, sare, răcnesce şî sĕ trântesce tocma ca un taur.

Pentru Întrebare

Ca pupăza, ce tot întrébă: «*Unde este?*» şî «*ce trébă*» cântând cu pu, pu, pu.

Pentru Întristare

Intristarea la inimă, ca vĭermele în bucate.
635 Intristarea la inimă ca pomul lăcrăméză pentru rodul ce-a pĭerdut.
Intristarea pĕ om mănâncă ca molĭa pĕ haĭne, ca vĭermele pĕ lemn, ca rugina pĕ her.
Intristarea la om, nicĭ o bólă e maĭ rea.
Ca 'ntristarea nimic alt topesce pĕ om maĭ rĕŭ.
Ca corbul, ce-atuncĭ numaĭ sĕ 'ntristéză când sĕ 'ntîmplă să-şĭ vaḑă puiĭ luĭ cu pene albe.
640 Ca păsĕrile când le ĭea puiĭ lor din cuĭbul lor, sĕ 'ntristéză cât sĕ póte, dar n'are cuĭ şî ce să ḑică.
Neîntristarea la vĭéţă, ca un liman dĕ vĭéţă.
După întristare veselia ne zîmbesce, ca vremea bună ce după plóĭe sĕ ivesce.

Pentru Înfăşurare, Înfăşuraţĭ

Infăşurat ca un fermecat.
Ca un şarpe, când ĕl calcĭ pĕ códă cu picĭorul, sĕ înfăşură pĕ picĭor, ca viţa pĕ harac.
645 Ca cu o faşă înfăşurat.

Ca pĕ rĕşchitor — ca pĕ fus — ca pĕ mosor — ca pĕ ghem sĕ înfăşură.
Ca faşa, ce înfăşură dĕ sus până jos.
Ca cel în faşă înfăşurat, ce nu sĕ póte mişcà dĕ loc.

Pentru Înflorire

Ca florile pĕ câmp, când înfloresc primăvara.
650 Ca un câmp piste tot înflorit.
Ca florile pămîntuluĭ, ce diminéţa le vedĭ înflorite şî până séra maĭ tóte veştejite.

Pentru Înfrînare şi Dĕsfrînărĭ

Infrînarea ca o flóre la vĭéţă, ĭar dĕsfrînarea ca o molie.
Infrînarea la muĭere, ca bărbăţia la bărbat.
Cel cufundat în dĕsfrînărĭ, cu Grilul, ce nu vré din porc om să sĕ facă.
655 Cel ce dĕ nevoĭe sĕ înfrînéză, ca cel scopit sĕ socotesce.

Pentru Încercare

Cel ce încércă cu mână streină, ca cel ce-a încercat vadul cu nebunul.

Pentru Încingere, Încingĕtóre

Ca încingĕtórea, ce împrejurul trupuluĭ sĕ pune.
Ca cu un brîŭ încins.

Pentru Îmbucătură

Ca pĕ puĭ ĕĭ îmbucă.
660 Cu 'mbucătura în gură, ca puiĭ dĕ lăstun.

Pentru Îmbrăcăminte

Imbrăcat ca o cépă.
Ca cu o platoşă sĕ îmbracă.
Ca cu un caftan îmbrăcat.

Pentru Îmbrăţişare

Ca mama pĕ copiĭ îmbrăţişéză.
665 Sĕ îmbrăţişéză ca la lupte.

Pentru Îndoitură

Ca un colac îndoit.
Ca vîrcolaciĭ sĕ îndoiesce.

Pentru Îndurare şî Îndurătorĭ

Omul îndurat, scăpare la ceĭ necăjiţĭ, ca un liman dĕschis la ceĭ ce alérgă spre a lor scăpare, când corabia li sĕ înnécă.
Indurarea piste fire patimĭ grele ne aduce, ca şî mâna dĕ hirurg, când mult sĕ sfiesce cangrena să ne-o taĭe.
670 Mila îndurătoruluĭ, ca a risipitoruluĭ.

Pentru Îndĕrĕtnicĭ

Indĕrĕtnicul ca apa, când sĕ popresce şî îndĕret curge.
Indĕrĕtnicul sĕ înţelege ca o pĭedecă la orĭ-ce.
Indĕrĕtnic ca catârul.
Gândul îndĕrĕtniculuĭ ca un piron ţintuit în sufletul luĭ ĕĭ stă.
675 Ca cel îndĕrĕtnic, ce nicĭ la dél nicĭ la vale scie.
Pĕ cel îndĕrĕtnic cu rĕul ĕl învĕţĭ minte, ca lemnul cel strîmb, cu focul ĕl îndreptezĭ.

Pentru Îndrăsnélă

Indrăsnesce ca naşul.
Ca îndrăsnéla la rĕsboĭŭ nimic alt maĭ dĕ folos.
Ca cel îndrăsneţ ce dĕ nimic frică are.

Pentru Înţelepcĭune şî Înţelepţĭ

680 Argintul şî cele maĭ scumpe înaintea înţelepcĭuniĭ ca tina sĕ socotesce.
Inţeleptul din primejdiĭ, cum intră, aşà şî ĭese, ca şî cel ce a işit din labirintul cel vestit.

Inţelept ca şarpele.
Inţelepcĭunea ca albina, rodul eĭ cea maĭ dulce bucată.
Inţelepcĭunea la vĭéţă ca proptéoa la gard.
685 Inţelepcĭunea la tinereţe, ca ḑilele dĕ primăvara.
Inţelepcĭunea la tóte, ca o cârmă la corăbiĭ.
Inţelepcĭunea la cele sufletescĭ, ca sănătatea la cele trupescĭ.
Inţelepcĭunea sĕ 'nţelege la cel ce-o cinstesce, ca nisce obeḑĭ la picere şî ca nisce cătuşĭ în mâĭnĭ, ce-l opresc dĕ orĭ-ce rĕŭ.
Inţelepcĭunea, fie cât dĕ ascunsă, lucesce ca diamantul în cel maĭ mare întunerec.
690 Gura înţeleptuluĭ, ca o fântână curată, ce pururea curge şî pĕ nimenĭ vatĕmă, dar pĕ toţĭ ĕĭ adapă.
Precum lumina la întunerec, aşâ şî înţelepcĭunea la nebunie.
Precum hrana cea bună şî frumósa curăţenie trupul sănătos pururea ţe-l ţine, aşâ şî înţelepcĭunea sufletul ţe-l hrănesce, şî curat ţe-l păzesce.
Precum diamantul, tot să-l vîrĭ în ţĕrînă, preţul luĭ nu sĕ pĭerde, şî precum ţĕrîna, cât dĕ sus va ridica-o vîntul, preţul eĭ nu sĕ maĭ urcă, aşâ şî înţelepcĭunea, tot să veĭ s'o 'necinstescĭ, ea nu-şĭ pĭerde cinstea eĭ, ĭară blestemăţiile, cât veĭ să le mărescĭ, cinste nu maĭ dobândesc.
Toĭagul înţelepcĭuniĭ, ca un baston dĕ divan.
695 Ceĭ înţelepţĭ aşâ dĕ mulţĭ, ca lebedele cele negre.
Cel înţelept îmbrăţişéză şî pĕ cel ce-ĭ face rĕŭ, ca copacĭul, ce încălḑesce şî pĕ însuşĭ fĭerul, cu care l'a tăĭat.
Cel înţelept, ca albina, din tóte alege ce e maĭ dĕ folos.
Cel înţelept, ca sfântul, cât dĕ sărac fie, dĕ toţĭ sĕ cinstesce.

Pentru Înţelegere şî Neînţelegĕtorĭ

Ca gâscele când gârâesc şî nimic înţeleg, muĭerile când grăĭesc.
700 Cu baba Rada, cu Rada baba, tot o înţelegere aŭ.
Cel neînţelegĕtor, ca cĭurul găurit, orĭ-ce-l înveţĭ, trece pîn el.

Pentru Înţĕrcare

Cum înţarcă pĕ copiĭ.

Pentru Înşĕlăcĭune

Ca o apă lină, ce îndată te înşală.

Ca un cântar cu dooĕ greutăţĭ, pĕ care va pune şî înşală.
705 Ca copiiĭ, ce cu cofeturĭ sĕ înşală.
Ca cu undiţa înşală cu momélă în gură.
Ca cu laţul pĕ păsĕrĭ (înşală).
Ca cursa te înşală.
Ca lupul, când s'a ascuns subt blană dĕ óĭe (înşală).
710 Ca p'un copil mic, cu jucărele înşală.
Ca cel cu pĕr mincinos va să înşale.
Ca banul maĭ înşĕlător nimic alt pĕ lume.
Ca şarpele, ce cu măglisirĭ a înşĕlat pĕ Eva.
Ca şîret cu şîret anevoĭe sĕ înşală.
715 Lesne sĕ înşală, dar anevoĭe scapă, ca pescele din plasă.
Cine sĕ înşală cunósce pĕ cel ce l'a înşĕlat, ca cel ce cade în cursă, îndată vede cursa.

Pentru Valurĭ

Ca o corabie, ce cu cât maĭ mare este, cu atât valurĭ maĭ marĭ dobândesce.
Ca valurile, când dĕ vînt sĕ bat, unul piste altul cad şî când în sus, când în jos sĕ trag, lăsând pĕ ţĕrmurile măriĭ spumă şî bĕşicĭ.
Ca valurile măriĭ, ce pĕ vreme dĕ ĭérnă sĕ umflă şî plesnesc, isbind unul pĕ altul.
720 Ca valurile pĕ mare, când dĕ vînt sĕ ridică, ca nisce munţĭ sĕ vĕd, cât dĕ dĕparte la ele te uĭţĭ.

Pentru Vasilcă

Inpodobită cu scule şî cu florĭ tocma ca o vasilcă.
Ca cu vasilca la Crăcĭun.

Pentru Vacĭ

Ca vaca cu viţéoa după ea.
Ca vaca, când a dat cu picĭorul hârdăuluĭ, după ce l'a umplut cu lapte.
725 Ca vaca când o mulge.

Pentru Vécurĭ

Vécul, ca un rîŭ, alérgă ĭute la vale şî nicĭ cum ĕl maĭ veḑĭ, nicĭ cum ĕl maĭ prinḑĭ.

Pentru Vechilĭ

Vechilul ca omida, pĕ ce sĕ pune tot istovesce.

Pentru Venire

Ca valurile măriĭ, ce unul piste altul vine, ca nisce munţĭ dĕ apă.
Ca rîndurerile, ce la vreme orînduită vin.

Pentru Veseliĭ

730 Veselie fără condurĭ[1], ca bucate fără sare.
Ca o rooă rĕcoritóre, ce ne 'nveselesce pămîntul.
Ca o flóre, ce când înfloresce mult mult sĕ înveselesce, ĭar maĭ la urmă foile jos şi le-aruncă.
Ca cel ce, într'o lungă călĕtorie, sĕ arde dĕ sóre, sĕ topesce dĕ sete, când o umbră găsesce dĕ sĕ odihnesce şî o fântână bună dĕ sĕ rĕcoresce, sufletul luĭ mult i sĕ înveselesce.
Ca cel ce bė cu chiote (sĕ înveselesce).

Pentru Veste

735 Ca un prooroç ne vestesce maĭ nainte cele din urmă.
Vestea trece într'un minut dĕ la o parte la alta, ca fulgerul dĕ la rĕsărit până la apus.
Ca găina, când cârcârăţesce, dĕ ooĕ ne vestesce.

Pentru Vestiţĭ

Cel maĭ vestit la început, pĕ la sfirşit sĕ vede cel maĭ nenorocit, ca cea maĭ frumósă diminéţă, spre séră întunecósă.

Pentru Vecinĭ

Ca vecinul rĕŭ, nicĭ un vrăjmaş maĭ rĕŭ.

[1]) Adică fără muĭerĭ, că maĭ înainte muĭerile condurĭ purta în picere.

Pentru Vedere

740 Vede ca cucuvaĭa.
Vede ca liliacul la lumină.
Vede ca prin vis.
Vede ca prin sită.
Vederea, ca minciuna, lesne ne înşală.
745 Ca o ghĭéţă[1]), ce vederea dĕ dĕparte ne-o popresce.
Ca ochĭul, când vede un baston cu vĕrgĭ încolăcite şî cu inele p'alocurĭ, când ĕl învîrtesce, i-sĕ pare că încolăciturile sĕ urcă şî sĕ scobóră.
Ca ochĭul, când vede o nuĭa în apă, în loc dĕ dréptă, strîmbă o vede.
Ca un nor, cât dĕ mic, dĕ dĕparte sĕ vede.
Ca într'o oglindă sĕ vede, întocma precum este.
750 Ca zăpada, ce sĕ vede cu stele şî cu scântee, când sórele bate în ea.
Ca lumina sóreluĭ, ce vederea ne-o întunecă.
Ca lumina foculuĭ, ce dĕ dĕparte nóptea sĕ vede.
Ca luna, când sĕ vede prin frunzele copacilor.
Ca maĭmuţa, ce ceea-ce vede, aceea şî face.
755 Ca nisce munţĭ nalţĭ, ce dĕ dĕparte sĕ vĕd albĭ dĕ zăpadă.
Ca nisce fete tinere, ce aŭ plăcere la vedere.
Ca pândarul, ce dĕ dĕparte vede pĕ cel-ce intră în bucate.
Ca pîrjólele ce dĕ dĕparte nóptea maĭ bine sĕ vĕd vîlfăind şî scânteind.
Ca sufletul, ce nu-'l vedĭ, dar pĕ nevĕdute cu mult maĭ mult ĕl cinstescĭ.
760 Ca stégurile la corăbiĭ, ce sĕ vĕd dĕ dĕparte.
Ca streiniĭ ce sĕ vĕd numaĭ până ce plécă.
Ca focurile dĕ stâne, ce dé dĕparte sĕ vĕd prin vîrfurile munţilor, nóptea când le privescĭ.
Ca fulgerul, ce într'o clipă dĕ la rĕsărit la apus sĕ vede.
Ca fulgerul, într'o clipă sĕ vede şî pĭere.
765 Ca fumul, ce dioa negru şî nóptea roşu sĕ vede.
Ca furtuna pĕ mare, nicĭ o vedere maĭ grozavă.
Ca cel cu patru ochĭ vede.
Cum mĕ vedĭ, aşà te vĕd.
Cel-ce sĕ uĭtă ponciş, precum la vedere aşà şî la inimă ponciş sĕ vede.

Pentru Vĭéţă

770 A omuluĭ vĭéţă, tocma ca o rótă, sĕ întórce îndată că

[1]) Póte *Céţă.*

nicĭ ale sale bune, nicĭ ale sale rĕle staŭ la un loc vre-o dată.
I-sĕ ţine vĭéţa ca într'un fir dĕ pĕr.
In vĭéţă, ca la comedie, unul s'arată dĕ 'mpĕrat şî altul dĕ măscăriciŭ, ĭar la mórte d'o potrivă amîndoĭ lungiţĭ sî cu ochiĭ închişĭ.
In vĭéţă plutim ca corabia pĕ mare, aci cu senin, aci cu furtune.
Vĭéţa omuluĭ ca aburul pĭere şî nicĭ-cum sĕ maĭ vede.
775 Vĭéţa omuluĭ ca o aripă sbóră.
Vĭéţa omuluĭ, ca oul în mâna copiluluĭ.
Vĭéţa omuluĭ ca umbra fuge şî sĕ duce, ca visul sĕ pĭerde, ca fumul sĕ risipesce, ca scînteele sĕ stinge şî nicĭ o urmă maĭ veḑĭ.
Vĭéţa omuluĭ ca o gratie împletită dĕ vine şî dĕ nevre; cum ĕĭ lua nuelele una câte una, gratia nu sĕ maĭ vede.
Vĭéţa omuluĭ ca un somn, din care nu sĕ póte dĕşteptà dĕ cât la césul morţiĭ.
780 Vĭéţa omuluĭ, ca un drum ce ne duce la sfîrşit.
Vĭéţa omuluĭ ca un rîŭ, când sĕ varsă la vale cu sgomot şî vîjîiturĭ s'aude şî într'un minut nicĭ-cum ĕl maĭ veḑĭ.
Vĭéţa omuluĭ ca vîlvórea lumănăriĭ; cum sufli în ea, îndată sĕ stinge.
Vĭéţa omuluĭ ca pânza dĕ păĭagine; cum o atingĭ, sĕ rupe.
Vĭéţa omuluĭ ca frunza cade, trupul luĭ ca ţĕrîna sĕ risipesce, sufletul luĭ Domnul scie unde sĕ duce.
785 Vĭéţa omuluĭ tocmaĭ ca o pânză, una maĭ grósă ş'alta maĭ subţire.
Vĭéţa omuluĭ tocmaĭ ca un joc dĕ cărţĭ, unde unul p'altul înşală şî unul dĕ la altul muncesce să ĭea tot ceea-ce are.
Vĭéţa omuluĭ tocmaĭ ca un rĕsboĭŭ, unde unul cu altul sĕ luptă, unul pĕ altul omóră, ca să dobândéscă cinste maĭ mare.
Vĭéţa o petrecem ca cel ce pĕ o scândură o apă trece.
Vĭéţa ca corabia, cum isbesce dĕ o pĭétră îndată sĕ sparge.
790 Vĭéţa ca frumuseţea crinuluĭ, cum cade jos îndată sĕ vestejesce.
Vĭéţa ticnită, ca o fată împodobită.
Vĭéţa tocma ca o călĕtorie ce trebue să-'şĭ aĭbă al sĕŭ sfîrşit hotărît, însă unul maĭ lung şî altul maĭ scurt.
Vĭéţa celuĭ dĕsfrînat, ca vĭéţa uneĭ vrăbiĭ, ce curînd sĕ sfîrşesce, că pré mult sĕ silesce.
Vĭéţa fără sĕrbătorĭ, ca un drum fără conac.
795 Ca vĭéţa ostaşuluĭ, nicĭ o vĭéţă maĭ necăjîtă.
Ca popa, ce botéză şî miruĭesce, dar vĭéţă nu dăruĭesce.
Ca hoţiĭ, ce prin pădurĭ nóptea vĭéţa şe-o petrec.

La sfîrşitul vĭeţiĭ, ca când s'ar nasce a dooa óră omul, că trece dintr'o lume într'alta.

Rĕsuflarea vĭeţiĭ, ca un fum sĕ socotesce.

800 Tótă vĭéţa omuluĭ tocma ca un somn, că câte vedem pĕ lume, ca un vis ne vin şî ca un vis sĕ duc.

Tótă vĭéţa ta, cât dĕ mult veĭ trăi, ca o nópte sĕ 'nţelege.

Dĕ astăḑĭ până mâĭne, ca vĭéţă dĕ un câĭnc.

Pentru Vijĕlie

Ca vijĕlia când vine cu plóĭe şî cu pĭétră, din tóte părţile te lovesce, până ce la pămînt jos te trântesce.

Ca vijĕlia dĕ vint, suflă şî spulberă orĭ-ce găsesce pĕ pămînt.

Pentru Viclenĭ şî Vicleniĭ

805 Omul viclén ca cursa ascunsă, te prinde pĕ nevĕḑute.

Omul viclén, când te sfătuĭesce, l'al tĕŭ rĕŭ gândesce, ca vulpea, când pĕ gâsce spovedesce, şî ca lupul, când basne lor le povestesce.

Omul viclén sĕ întórce ca sulul la strugarĭ; când într'o parte când într'alta ĕşĭ arată faţa.

Viclénul în sînul sĕŭ ĕşĭ păstréză gândul sĕŭ, ca un şarpe înzestrat cu sânge înveninat.

Viclénul, ca vulpea, când isbutesce ḑice: «*Rĕmâĭ tu cu cra şi eŭ cu carnea ta!*»

810 Viclénul, ca să înşale, bolnav sĕ face, ca vulpea, când pĕ spate s'a întins.

Viclénul cu vulpea mult sĕ asémĕnă la minte şî la dinte.

Viclénul, când cunósce că s'a înşĕlat, muncesce şî pĕ alţiĭ să-'ĭ aducă l'acea greşală, ca vulpea, când códa în cursă 'şĭ-a tăĭat.

Viclénul din códă mişcă, ca scorpia când te pişcă.

Viclénul când isbutesce, ca mincea sare, când sĕ trântesce.

815 Viclén ca vulpea.

Vorba vicléna, cât dĕ mică, înşală pĕ cel maĭ mare, ca moméla, cât dĕ mică, pĕ pescele cel maĭ mare.

Ca vulpea, când s'a prins dĕ câte patru picere, aşà şî viclénul sĕ pĭerde.

Cuvîntul dulce dĕ viclén, ca o mĭere sărată.

Sărutarea dĕ om viclén, tocma ca dĕ un ţînţar.

820 Fără nicĭ o viclenie, tocma ca o porumbiţă.

Pentru Vin

Vinul ĕţĭ umple mustăţile şî barba dĕ urîtă borîtură, tocma ca o dohtorie dè bună vĕrsătură.
Vinul ĕţĭ împleticesce picerele, ca dĕ slăbănog.
Vinul ca o lipitóre dĕ minte sĕ lipesce şî o suge pân'o sécă dĕ tótă a eĭ putere.
Vinul ca vîntul pĕ mare, fie mintea cât dĕ mare, ţe-o turbură fórte tare.
825 Vinul ca focul te-aprinde şî pĕ pămînt te 'ntinde, tocma ca un mort.
Vinul mintea ţe-o învîrtesce ca volbura dĕ vînt, când pĕ mare sĕ învîrtesce.
Vinul piste mĕsură când sĕ bé cu ural mintea ţi sĕ 'nvîrtesce ca róta dĕ móră şî picerele ţi sĕ clatină ca dinţiĭ din gura babeĭ.
Vinul pişcă la limbă, ca şarpele când ĕşĭ varsă otrava, şî pĕ cine otrăvesce într'un minut ĕl topesce.
Vinul fără lăută, ca o gură mută.
830 Vinul dulce lesne te înşală şî la căinţă te duce fără nicĭ o greşală, ca şî muĭerea dulce.
Vinul şî pĕ cel bĕtrân în horă-l bagă, ca p'un tînĕr.
Ca vinul dĕ şampania, ce ca un nectar pĕ nas ĕţĭ scóte fum.
Până ce vinul e subt tine, suferă şî el, tocma ca un nicovan; cum sĕ pune pĕ tine, în cap te cĭocănesce, ca cel maĭ bun cĭocan.
Precum herul ars sfîrîĭe în apă, aşà şî inima ta în vin, cànd maĭ mult ĕl beĭ.
835 Cel ce setea cu vinul ş'o stinge, ca cel ce varul cu apa ĕl stinge; în loc să-l stingă, maĭ mult ĕl aprinde, până ce ĕl topesce.

Pentru Vinĭ i Vinovaţĭ şî Nevinovaţĭ

Ca cel vinovat cu năpastea în spinare.
Cel în vină cădut aştéptă osînda, ca porcul muchea toporuluĭ.
Cel cu vină nu cam grăĭesce, ca cel cu perucă nu cam heretisesce.
Cel nevinovat nicĭ o temere are, ca cerul cel curat dĕ trăsnet nu sĕ teme.

Pentru Virtute

840 Virtutea luminéză sufletul, ca sórele lumea.

Pentru Visurĭ

Visul ca fulgerul, într'o clipă te luminéză şî te lasă.
Visul ca fulgerul vine, ca fulgerul sĕ şî duce şî nimic noĕ ne-aduce.
Ca un vis te 'nveselesce şî îndată te mâhnesce, că cum te deştepţĭ nicĭ cum ĕl maĭ veḑĭ.
Ca un vis trecĕtor, ce nicĭ urma ĕĭ maĭ veḑĭ.
845 Ca visul, ce în cer te urcă, şî cum te deştepţĭ, pĕ pămîut te veḑĭ.
Ca visurile, ce în somn simţirile ni le mişcă fără noĭ a le simţì.
Cel ce alérgă după tîlcuirc dĕ visurĭ, ca cel ce alérgă după vînturĭ şî după umbră.

Pentru Voĭnicĭ

Voĭnicul ca măcelarul, ce frică n'are dĕ miĭ dĕ oĭ.
Cel voĭnic, ca leul, nu sĕ bate cu musce.
850 Cel maĭ voĭnic la rĕsboĭŭ, la muĭere ca un baboĭŭ.

Pentru Vorbă

Vorba când scapă din gură, ca pĭétra când scapă din mână, nici cum o maĭ poţĭ popri.
Vorba fără glume pare ca bucate fără sare.
Vorba cea aspră te ustură ca o cépă.
Vorba dulce dĕ muıere, ca un fag dĕ mĭere.
855 Vorbele celor micĭ pĕ lângă ale celor marĭ, ca clopotele cele micĭ pĕ lângă cele marĭ, nicĭ cum sĕ maĭ aud.
Vorbele din rĕsboĭŭ, ca vorbele după masă.
Vorbe dĕ babe, ca nisce bîrfiturĭ.
Vorbesce ca papagalul.
Vorbesce cântând, ca cântăreţul când cântă.
860 Vorbi ca cel, ce la nuntă ḑice: «*Şi la anul!*»
Vorbitor ca o rîndurea, ce gura nicĭ cum ĕĭ tace, dar nimic din ea pricepĭ.
Vorbă fără faptă, nicĭ cum ĭese dĕ orì-ce, ca fumul fără foc.

Ca în somn când te silescĭ şî nu poţĭ ca să vorbescĭ, dĕşchiḑĭ gura să grăĭescĭ, dar în zadar te muncescĭ.
Ca vorba cea urîtă, nimic alt maĭ rĕŭ te scârbesce, când o auḑĭ.
865 Cum vîntul aţîţă focul, aşà şî vorba aţîţă vrajba.
Sĕ pomenesce vorbind, tocma ca în vis.
Ceĭ fără gust la vorbă, ca pâínea nesărată.
Ceĭ ce încep la vorbe marĭ cum dobândesc cinurĭ, ca cĭóra cum dobândesce ăripĭ, peşin auḑĭ cra!
Cel ce vorbesce fără a sĕ gândi, ca cel ce dă cu puşca fără a chĭorî.
870 Cel ce mult vorbesce, numaĭ coax! coax! ca bróscele grăĭesce.

Pentru Vulpe

Ca vulpea în cursă când ş'a pĭerdut códa, va să înşală şî pĕ ceĭ-l-alţĭ.
Cine merge după vulpe, ca vulpea în cursă cade.

Pentru Vulturĭ

Ca vulturul când hrăpi pĕ şarpe în ghĭare, ĕşĭ vîrî ghĭarele în el până la ficaţĭ, ĭar şarpele şuerând ĕşĭ întórse capul într'o parte şî într'alta până ce ĕl muşcă cu dinţiĭ otrăviţĭ, atuncĭ vulturul cu cĭocul ĕl cĭocăni în cap, până ce mort ĕl lăsă din ghĭare.

Pentru Văĭtat

Când ceĭ îndĕstulaţĭ sĕ vaĭtă în locul celor scăpătaţĭ, ca când scârţie osia, în loc să geme boul.

Pentru Vĕrsare, Vĕrsătură

875 Ca apa, când o bate vîntul din jocul eĭ, sĕ varsă înapoĭ cu mare înnecăcĭune.
Ca apa când sĕ varsă piste hotarele eĭ, înnécă vite, bucate, case şî pădurĭ şî tóte la vale cu ea le duce.
Ca vinul, ce sĕ varsă spre veselie la masă.
Ca marea, când sĕ varsă pĕ ţĕrmurĭ cu talazurĭ.
Ca plóĭa, când sĕ varsă piste tot pămîntul.
880 Ca rîurile, când sĕ varsă şî tot câmpul ĕl înnécă.

Ca cel ce varsă cu venin, când i sĕ plécă dĕ vin.
Ca cel ce varsă pĕ gură şî pĕ nas, când din apă scapă cu cel maĭ mic glas.
Sĕ varsă ca apa.

Pentru Vĕduve

Ca o vĕduvă grasă.
885 Ca o vĕduvă cu mulţĭ copiĭ sîrmanĭ, ce plâng pin prejurul eĭ.
Ca vĕduva ce-şĭ jălesce ticăloşia sa.

Pentru Vîjîitură

Vîjîĭesce ca apa la móră.
Ca apele când sĕ varsă în mare cu sgomot mare (vîjîĭesce).
Ca apele, ce vîjîĭesc când cad din pĭétră în pĭétră.
890 Ca vîntul când vîjiĭesce, pîn crĕpătură când suflă.
Ca lăcustele când sbor, dĕ dĕparte vîjîĭesc.
Ca vîntul, când vîjîĭesce prin văĭ şî prin pădurĭ.
Ca vîjîitura dintre munţĭ, când sĕ bat copaciĭ dĕ cele maĭ marĭ vînturĭ.

Pentru Vîlvâitură

Ca o flacăre dĕ foc, când vîlvâesce în loc.

Pentru Vînat i Vînătorĭ

895 Ca vînatul în gura câĭneluĭ.
Ca vînătorul cu puşca dĕ gât.
Ca vînătorul la potecă.

Pentru Vînturare

Ca un vifor vîntură tot gunoĭul după câmp.
Ca la ariĭe când vîntură, gunóĭe în vînt sĕ duc.
900 Ca lopata la ariĭe când aruncă în vînt, gunóĭe sĕ duc în vînt, grâul cade la pămînt.

Pentru Vînturĭ

Ca vîntul, ce c'o suflare copaciĭ ceĭ maĭ marĭ ĕĭ scóte din pămînt.
Ca vîntul, ce risipesce orĭ-ce nor şî orĭ-ce negură.
Ca vînturile, când bat din tóte părţile pĕ mare, marea tremură dĕ frică şî munţĭ dĕ valurĭ nĕ rîdică.
Ca vîntul când sĕ umflă şî suflă necurmat, rupe, frânge, sfărâmă şî scóte din rădăcinĭ ceĭ maĭ marĭ copacĭ, ĭar bucatele pĕ câmp le culcă jos la pămînt.
905 Ca vînturile când încep pĕ munţĭ şî pĕ văĭ, copaciĭ cu vîrfurile lor la pămînt sĕ vĕd.
Ca vînturile când din norĭ ploĭ cu bĕşîcĭ ne varsă.
Ca cimpoile, ce cu vînt sĕ umple ca să ne pótă sluji.

Pentru Vîrîtură

Ca şarpele pĕ subt ĭérbă sĕ vîră.
Ca şóreciĭ pîn găurĭ sĕ vîră.

Pentru Vîrstă

910 Vîrsta, ca vremea cea dĕ astăḑĭ, ìar nu ca cea dĕ ĭerĭ.
Cele trecute la vîrstă, dar cu nurĭ, ca stafida cea uscată, dar plină dĕ dulcéţă.

Pentru Vîrtejurĭ

Ca un vîrtej dĕ vînt, ce adună după câmp orĭ-ce găsesce pĕ pămînt.
Ca un vîrtej dĕ vînt, ce într'un minut sĕ urcă şî sĕ ridică până sus la norĭ.
Ca un vîrtej dĕ vînt pĕ apă, ce o învîrtesce ca o sfîrléză dĕ fus.

Pentru Vîrfurĭ

915 Ca vîrfurile munţilor, ce peşin sĕ ivesc, cum noriĭ sĕ risipesc.
Ca munţiĭ, ce li sĕ vĕd vîrfurile dĕ dĕparte.

Pentru Vlăstarĭ

Ca o vlăstară lângă tulpina sa.
Ca copacĭul când sĕ taie, maĭ multe vlăstărĭ ne dă.

Petru Vrajbă i Vrăjmaşĭ

Vrajba între ómenĭ ca turbarea la câĭnĭ.
920 Vrăjmaş pentru vrăjmaş când móre nu plânge, ci maĭ mult sĕ 'nveselesce, ca şóreciĭ când pisica móre.

Pentru Vreme i Cele dĕ puţină vreme

Orĭ-ce trébă la vremea eĭ, ca orĭ-ce lucru pĕ locul sĕŭ.
Vremea ne arată ale nóstre bunătăţĭ ş'ale nóstre rĕutăţĭ, precum lumina arată cele albe şî cele negre.
Vremea pĕ unul rîdică şî pĕ altul scobóră, ca puţul cu dooĕ vedre.
Vremea trece ca apa ce curge.
925 Ca visul ne 'nveselesce, ca visul şî ne 'ntristéză vremea cea nestatornică.
Ca vremea bună pĕ mare, ce ne-aduce folos mare.
Ceĭ ce-şĭ pĭerd vremea dĕ muncă la dĕsfătărĭ, ca greeriĭ ce tótă vara cântă şî ĭarna n'aŭ ce mâncà.
Cele înaintea vremiĭ, ca când ar cântà dĕ zorĭ până a nu sĕ cununà.
Cine nu sĕ îndémnă din vreme, ca cel ce nu plécă dĕ vreme, în urma tutulor rĕmâne.
930 Cel în urma vremiĭ, ca cel ce vine la spartul tîrguluĭ.

Cele dĕ puţină vreme

Cât capul subt sabia gealatuluĭ,
Cât codrul în mâna flămânduluĭ
Cât pescele pĕ scut trăĭesce.
Cât sĕ 'ntórce o rótă.
935 Cât cĭóra în par.

Pentru Gardurĭ

Ca un gard pîn prejur.
Ca cel ce sare multe gardurĭ, ĕĭ dă un par în cur.

Pentru Ghem i Ghemuire

Ca ariciul ghemuit.
Ca un ghem înfăşurat.
940 Ca într'un sac ghemuit.

Pentru Ghĭare

Ca un vultur când ĭea în ghĭare vînatul din cuĭb şî cu el sĕ învîrtesce pîn prejurul cuĭbuluĭ.
Ca în ghĭare ţine.
Ca gaĭa cu ghĭarele dĕ ochĭ apucă.

Pentru Ghioceĭ

Ca ghioceiĭ pĕ câmp.

Pentru Ghimpĭ i Înghimpare

945 Ca ariciul plin dĕ ghimpĭ.
Ca cu ghimpele înghimpă.
Ca mărăciniĭ ce, după ce nu fac nicĭ un rod, ĭarăşĭ eĭ înghimpă, când veĭ să-ĭ mângâĭ.
Ca ce-va cu ghimpĭ pĕ spinare.

Pentru Ghicit şî Ghicitóre

Ca ghicitórele cu ghĭocul în mână.
950 Ca năzdrăvaniĭ ghicesc.

Pentru Gónă

Ca un câĭne vînător, ce pĕ ĭepure gonesce după însuşĭ a luĭ urmă.
Ca lupul când ciobaniĭ cu câĭniĭ ĕl gonesc.

Pentru Gobélă

Gobesce ca miresele.

Pentru Golĭ i Golăcĭune

Góle şî dĕspuĭete, ca crăcile dĕ copacĭ, când rĕmân fără frunză.
955 Gol ca chelul fără pĕr.
Gol ca ceĭ, ce dĕ la judecată ĭese numaĭ în cămaşă.
Gol ca şarpele.
Ca o tivgă gólă.
Ca în baĭe, cu pĭelea gólă.
960 Ca golăcĭunea omuluĭ.

Pentru Gură i Gureşĭ

Îĭ turuĭesce gura tocma ca o tócă.
Gura fără ruşine, ca vîntul ĕĭ mişcă limba.
Gureşuluĭ la masă gura-ĭ tócă ca o tócă.
Ca un mĭel fără glas nu-şĭ dĕschide gura sa.
965 Ca puiĭ dĕ lăstun, ce încă cu caş la gură.
Ca tóca-ĭ tócă gura.
Ca cel cu óla la gură.
Precum din coş fumul, aşà şî din gură ocara.
Cel ce gura nu-ĭ tace, ca rînduréoa vorbă face.

Pentru Gust

970 Orĭ-ce, fără gust, ca pâĭnea fără sare şî ca fidea cu apă.

Pentru Gustare

Precum urechea la glas, aşà şî gâtlejul la gustare.

Pentru Găinĭ

Ca o găină jumulită.
Ca o găină cĭugulesce.
Ca găina când sĕ vede în tărîţe, dă cu picĭorul.
975 Ca găina când bé, mulţumesce luĭ Dumneḑĕŭ, uitându-sĕ în sus.
Ca găina, ce pentru un oŭ mare gălăgie face.
Ca găina ce, rîcâind, ochiĭ eĭ ş'a scos.
Ca găina cea bĕtrână, nicĭ o pasĕre ne face zémă maĭ bună.

Pentru Găunoşîre

Ca un copacĭŭ găunos.

Pentru Găurĭ i Găurit, Găurițĭ

980 Ca un cĭur găurit.
Ca gheonóĭa, ce cu cĭocul găuresce.
Câte stele pĕ cer, atâtea găurĭ pĕ el.

Pentru Găvănitură

Ca un vas găvănat.

Pentru Gălbenicĭune

Galben ca şofranul.
985 Ca cel bolnav dĕ gălbenare.

Pentru Gătélă

Prin carte, ca prin oglindă, omul sĕ gătesce.
Sĕ gătesce ca dĕ nuntă.
Săracul lesne sĕ gătesce, ca tunsul ce lesne sĕ pĭéptĕnă.
Cine în oglindă ca muĭerile sĕ gătesce, lesne la ele sĕ plécă, ca boul la jug.

Pentru Gătire

990 Gata ca o iĭe fără bîzărĭ.

Pentru Gâlcevurĭ

Gâlcéva, cu cât maĭ mult o întărîțĭ, co-atât maĭ rĕŭ sĕ aprinde, ca focul, ce cu cât maĭ mult ĕl sgândărĭ, cu atât maĭ mult sĕ aprinde.
Gâlcéva sĕ aprinde ca flacăra dĕ foc, când vîlvâĭesce.
Ca gâlcéva dĕ moştenire, nicĭ o gâlcévă maĭ mare.
Cea maĭ mare gâlcévă din cea maĭ mică pricină sĕ aprinde, ca focul în pădure din cea maĭ mică scânteĭe.

Pentru Gândurĭ

995 Gândul sĕ întórce în capul omuluĭ, ca fusul la furcă.
Ca gândul, ce sĕ plimbă în cer şî pĕ pămînt şî plăcere ne aduce orĭ-unde sĕ duce.
Ca cel ce cade pĕ gândurĭ, când ĕĭ cântă dĕ dor.
Ca cel ce cade pĕ gândurĭ, nimic pîn prejurul luĭ maĭ simte.
Ca cel ce stă pĕ gândurĭ, nicĭ vorbesce, nicĭ nu vede, nicĭ aude ce-ĭ grăĭesce.
1000 Câţĭ ómenĭ atâtea şî gândurĭ, că câte capete atâtea şî căcĭulĭ.
Doĭ la un gând, ca dooĕ capete într'o căcĭulă.

Pentru Gârâitură

Ca gâscele, când gârâesc.

Pentru Gât

Ca tivga cu gâtul strîmb şî întors.
Cu gât alb, ca dĕ lebĕdă.

Pentru Gâde

1005 Ca gâdea cu ştréngul în mână.
Cu gâdea cu ştréngul dĕ gât te strînge şî te sugrumă.

Pentru Glas

Cu glas mic, ca dĕ căţel.
Cu glas frumos, ca dĕ măgar.
Cel cu glas mare dĕ dĕparte sĕ aude, ca boul când de dĕparte sbĭéră.

Pentru Glume

1010 Glumesce ca pisica cu şórecele.

Pentru Graĭŭ

Ca curul grăĭesce, când fîsîĭesce şî maĭ mult sĕ spîrcâĭesce.
Ca papagalul, ce ceea ce dĕ la altul aude, aceea şî el grăĭesce.

Ca porumbiţele, ce grăĭesc în inimele lor.
Ca cel cu banul în gură, nimenĭ grăĭesce maĭ frumos.
1015 Cele dĕ necinste şî cele dĕ ocară când tu grăĭescĭ, ca când aĭ borî din gură mistuĭélă.
Cel ce cu ceĭ- micĭ şî ceĭ maĭ proştĭ pururea grăĭesce, pururea ca eĭ sĕ socotesce, că nicĭ o sciinţă dĕ la eĭ dobândesce.
Cel ce mult grăĭesce nimic sporesce, ca găina când tot cârcârăţesce, nimic nu clocesce.
Cel ce sĕ silesce pururea să grăĭéscă, ca bróscele ocăcăĭesce.
Cel ce dă din mâĭnĭ când cu altul grăĭesce şî ochiĭ în cap cât póte ĕşĭ dĕschide, ca când ar vorbi cu mâĭnile şî ar ascultà cu ochiĭ.

Pentru Graşĭ i Grăsime

1020 Ĕl îngraşă, ca p'un porc pentru ajunul Crăcĭunuluĭ.
Gras ca un porc cu porumb îngrăşat.
Ca o prepeliţă grasă.
Cu grăsime ca slănina dĕ porc.

Pentru Greotate

Greŭ ca plumbul.
1025 Ca o pĭétră dĕ móră grea.
Ca o sarcină grea pĕ spinarea ta.

Pentru Grece

Cea maĭ bună Grécă, ca cea maĭ rea Rumâncă (aşà ḑic înşuşĭ Greciĭ).

Pentru Greşĕlĭ

Greşala la orĭ-ce, ca cel maĭ mare întunerec te lovesce dĕ orĭ-ce.
Greşala din urmă, ca rătăcirea din urmă, cu mult maĭ grea dĕ cât cea d'intâĭ.
1030 Greşalele sufletuluĭ ca rănile trupuluĭ, că şî când sĕ tămăduĭesc, tot lasă semne pĕ trup.
Greşalele domnilor la toţĭ sĕ vĕd dĕ faţă, ca semnele după obraz.

Ca mincea, ce nicĭ când cade greşasce, nicĭ când sare.
Când ceĭ maĭ micĭ greşĕsc ĭaste nădejde dĕ tămăduire, ĭar când ceĭ maĭ marĭ nicĭ o nădejde maĭ aĭ, că apa când sĕ turbură din josul isvoruluĭ, poţĭ găsi maĭ sus apă curată, ĭar când sĕ turbură din isvor, în zadar alergĭ după apă curată.
Precum după bólă sănătatea e maĭ dulce, aşà şî după greşală căinţa ne-aduce pocăinţă maĭ dulce.
1035 Precum fum fără foc nicăirĭ sĕ vede, aşà şî dĕfăĭmare fără a greşî.
Tóte ale nóstre greşĕlĭ pĕ ceĭ maĭ micĭ le aruncăm, ca câte pite rele, tóte ale noriĭ mele.
Fĭerea, cât dĕ mică, amăresce mierea, aşà şî o greşală, fie cât dĕ mică, multe darurĭ ĕţĭ rîdică.
Cel ce sĕ miră d'ale altora greşĕlĭ ş'ale sale nu le vede, ca dracul, când sĕ miră dĕ porumbe negre şî pè el nu sĕ vede.

Pentru Grijĭ

Veḑĭ *Îngrijîre.*

Pentru Grozavĭ

Ca himera cea grozavă, ce în faţă s'arată leŭ, la spate balaur şî din gură varsă foc.

Pentru Grăitorĭ dĕ rĕŭ

1040 Grăitorul dĕ rĕŭ borasce ca un câĭne şî ceea ce n'a mâncat.
Ceĭ ce grăĭesc dĕ rĕŭ pĕ făcĕtoriĭ lor dĕ bine, ca câĭniĭ ce latră întîĭŭ pĕ stăpânul lor.

Pentru Grămăḑĭ, Grămădire

Ca lemnele pĕ foc când sĕ grămădesc.
Ca lăcustele când cad, una piste alta sĕ grămădesc.
Ca sardelele grămadă, una piste alta.

Pentru Grăsime

Veḑĭ *Graşĭ.*

Pentru Grădinĭ i Grădinarĭ

1045 Ca o grădină împodobită cu felurimĭ dĕ florĭ.
Ca o grădină plină dĕ florĭ, te îmbată dĕ miros.
Ca grădinarul cu sapa în mână.

Pentru Jale

Ca jalele dĕ muĭere, când ĕşĭ pĭerde soţul eĭ.
Ca pĕ mort jălesce, când ĕl duce la mormînt.

Pentru Jafurĭ

1050 Cele din jafurĭ îndată sĕ risipesc, ca plóĭa din norĭ, când pré mult sĕ îngróşă.

Pentru Jocurĭ

Jócă ca ursul.
Jócă ca la noroc.
Jócă ca la parul cortuluĭ.
Jócă ca la nuntă.
1055 Jócă cum va, ca cel cu mâna plină dĕ cozĭ.
Jócă pĕ mămăligă, ca găina la móră.
Ca ursul când nu jócă după cântec, ĕĭ dă cu cĭomagul în cap.
Ca ursul, ce dĕ nevoĭe jócă.
Ca nuna, când jócă cu colaciĭ pĕ mână.
1060 Ca cel ce jócă pĕ córdă.
Ca mojiciĭ, cu mâna sĕ jócă.
La jocurĭ şî la săriturĭ, cà la damă şî la ştranţĭ, ostaşiĭ ce sĕ pun în rînd, unul pĕ altul încalecă, unul piste altul sare ş'unul piste altul păşasce.
Sĕ jócă ca un copil.
Sĕ jócă ca în arşîce.
1065 Sĕ jócă ca cu mincea.
Sĕ jócă cu el ca pisica cu şórecele.

Pentru Junice

Ca junicele, când sĕ bat tauriĭ pentru ele, aştéptă să vaḑă cu neastîmpĕrare care dîntre eĭ va cădé pĕ ele.

Pentru Jumulitură

Ĕl jumulesce ca p'un puĭŭ dĕ găină.

Pentru Jurămînt

Jurămîntul sĕ dă ca jucărelele la copiĭ, când nu sĕ maĭ cinstesce.
1070 Ca jurămîntul dĕ grozav, când te face să te cutremurĭ.
Curvele şî hoţiĭ cu jurămîntul sĕ jócă, ca copiiĭ cu arşîcele.

Pentru Judecătorĭ, Judecătoriĭ i Judecăţĭ

Judecata ca o trăsură cu dooĕ oiştĭ, când înainte, când înapoĭ o poţĭ mânà.
Judecătoriile ca crângul dĕ mărăcinĭ, unde oile alérgă dĕ frica lupilor şî dĕ unde nu pot işi fără a li sĕ smulge lâna după spinare.
Judecătorul ca osia dĕ car, cum o ungĭ nu maĭ scârţie.
1075 Judecătorul ca câĭnele, când ĭea înbucătura întrégă nu maĭ latră în urmă.
Judecătorul ca cântarul cu dooĕ greotăţĭ, când strîmb când drept, cum voĭescĭ să-l numescĭ.
Judecătorul, ca şarpele, nicĭ odată drept umblă.
Judecătorul cu pravila ca cârpacĭul cu pĭelea, în ce parte va cu dinţiĭ o întinde.
Judecătorul tocma ca călugărul, din césul ce sĕ numesce, orĭ-ce rudenie şî orĭ-ce prietenie cu totul ĕĭ lipsesce, că dĕ interes îndată sĕ lipesce.
1080 Judecător fără interes, tocma ca un Dumneḑĕŭ.
Judecăţile Domnuluĭ, ca adîncul măriĭ.
Ca cel-ce ĭese din judecată gol şî dĕspuĭat, şî dĕ a câştigat.
Precum tu veĭ judecà pĕ cel dĕ lângă tine, aşà te va judecà şî Domnul pĕ tine.
Cel pĕ din afară, ca cel-ce privesce la joc, judecă maĭ bine dĕ cât ceĭ din joc.

Pentru Jĕrtfe

1085 Cel ce-aduce jĕrtfă din munca săracilor, ca când ar înjunghĭa la pomană p'un copil înaintea tatăluĭ sĕŭ.

Pentru Jîgănii

Ca jîgăniile prin vizuinĭ.

Pentru Jîngaşĭ

Jîngaşul tocma şî leită muĭere, că tótă ḑioa în oglindă sĕ gătesce, ca o muĭere.

Pentru Zavistie şî Zavistnicĭ

Zavistia te împunge ca acul albineĭ.
Zavistia după ceĭ marĭ, ca umbra după om.
1090 Zavistia şî pizma, ca câĭniĭ muşcă cu dinţiĭ.
Zavistnicul dĕ pizmă sĕ topesce ca dĕ foc.
Ca patima zavistnicului nicĭ o patimă pĕ lume, în vecĭ cresce şî sĕ măresce.

Pentru Zorĭ

Ca zorile, când ĭes din munţĭ şî lumina sĕ întinde.
Ca zorile dĕ diminéţă, când încep a sĕ ivì pîn vîrful munţilor roşînd, atuncĭ întunerecul cu totul sĕ risipesce.

Pentru Zugravĭ

1095 Ca oglinda, nicĭ un zugrav maĭ bun.
Ca zugravul sĕ uĭtă în ochiĭ omuluĭ.

Pentru Zăpadă

Ca zăpada când acoperă tóte pĕ pămînt şî păsĕrile dĕ dĕmâncare nicĭ un bob nu maĭ găsesc.
Ca zăpada, ce îndată sĕ topesce cum dă în primăvară.
Ca zăpada, ce lucesce ca nisce stele pĕ pămînt.

Pentru Zăcere

1100 Zace pĕ pămînt ca o pĭétră dĕ móră.

Pentru *Z*ăduf

Ca zefirul pĕ vremea zăduful, ce mult te rĕcoresce.
Ca zăduful, ce dĕ gât te strînge în luna luĭ Coptor.

Pentru *Z*ădărnicii

Cel-ce alérgă după zădărniciĭ, ca cel-ce alérgă să prindĭ mincea.

Pentru Sgomot

Ca sgomotul dĕ apă, când marea isbesce în malurĭ şî în pĭetre.
1105 Ca sgomotul dĕ cĭocane, ce s'aude la căldărarĭ, când cad unul după altul bătênd necontenit.
Ca la gura apelor când sĕ varsă în mare, face sgomot mare.

Pentru Sgâriitură

Cu unghiile ca pisica sgâriĭe, când ĕşĭ bagă ghĭarele în pĭele.

Pentru Sgârcitură

Ca racul pĕ cărbunĭ sĕ sgârcesce.

Pentru Sgârciţĭ

Veḑĭ *Scumpĭ.*

Pentru Smeriţĭ

Ca cel smerit cu cel fudul, ce nu sĕ pot vedé, că unul sĕ uĭtă în sus şî cel-l-alt în jos.

Pentru Sbĭerete

1110 Sbĭéră ca o vacă, când ĕĭ ĭea viţelul.
Sbĭéră ca un măgar.
Ca un boŭ, cu glas mare când sbĭéră în pădure.

Ca vitele, ce sbĭéră când nu găsesc păşune.
Ca sbĭeretul, ce dĕtună în pădure ca un tun.
1115 Ca tauriĭ când sĕ bat în córne şî sĕ rănesc, sbĭeretul lor pîn văĭ dĕ dĕparte sĕ aude.
Ca boul, ce tare sbĭéră când cunósce c'o să móră.

Pentru Sburare

Iute ca curuĭul sbóră.
Ca o pasĕre sburătóre.
Ca o pasĕre fără aripĭ, ce nu maĭ póte sburà.
1120 Ca o pasĕre, ce din copacĭŭ în copacĭŭ sbóră.
Ca o săgétă, ce sbóră din mâna săgetătoruluĭ.
Ca uliul când sbóră după păsĕrĭ, le dă ocolurĭ pîn prejur.
Ca un vultur, ce pìn norĭ sbóră.
Ca un fluture sbóră, fîlfâind din ăripĭ.
1125 Ca ăripile în vînt sbóră.
Ca visul, ce sbóră îndată ce te dĕşteptĭ.
Ca smeul în vînt sbóră.
Ca liliecĭĭ dĕ nópte, ce sbóră pîn peşterĭ nóptea.
Ca nisce ăripĭ sburătóre, ce în vînt nu le maĭ vedĭ.
1130 Ca porumbiţa, când învaţă pĕ puĭ să sbóre din cuĭbul lor.

Pentru Sbîrîitură

Sbîrîĭe ca o muscă.

Pentru Caĭ

Ca zăbalele în gura caluluĭ, ce tare ĕl ţin şî'l popresc în loc.
Ca calul cu iabaşaoa dĕ nas, sĕ domolesce.
Ca calul cu frîul în cap, trăĭesce.
1135 Ca calul, când alérgă sărind şî bătênd din picere, capul în pĭept ş'ĕl ţine şî cóma în sus i-sĕ rîdică.
Ca calul când fuge şî dă din picere, orĭ-ce isbesce praf sĕ face.
Ca calul cel neînvĕţat, ce-aruncă frîul din cap.
Ca calul dĕ ginere.

Pentru Cazne

Căznesce ca un tâlhar.

Pentru Cap

1140 Ca o cĭupercă cu căcĭula în cap ploştită.
Ca un par, ce cu capul în jos sĕ bate.
Ca concĭul în cap.
Ca cu o cucă în cap.
Ca cu un chĭulaf în cap.
1145 Ca la botez, cu capul în fund.
Ca macul, ce ĕşĭ plécă capul în pămînt, când sĕ bate dĕ ploĭ necontenit.
Ca porcul, când ĕĭ dă cu secura în cap.
Ca pehlivaniĭ piste cap.
Ca pĭetrele la vale când sĕ rĕstogolesc, una piste alta vin şî 'n capete sĕ lovesc.
1150 Ca cel-ce vine piste cap, când cade la vale.
Ca cel-ce cu capul sĕ dă afund în apă.
Ca cel-ce sapă, capul ş'ĕl plécă.
Ca cel-ce sĕ împĭedică şî piste cap sĕ poticnesce.
Ca cĭurul când cĭuruĭesce, gunóĭele rĕmân într'însul, aşà şî capul când sĕ clatină, numaĭ pléva 'ĭ-a rĕmas într'însul.
1155 Cu cap mare, ca dĕ crap.
Cu betélă pĕ cap, tocma ca o mirésă.

Pentru Car

Ca la rotărie, unde d'a gata tóte le găsim lucrate, însă ne lipsesce cel ce-ar sci maĭ bine carul să ne-l întocméscă.

Pentru Casă şî Casnicĭ

In casa sa, ca nuca în găócea sa.
Ca aricĭ, ce pîn pĭetre casa ş'o clădesc.
1160 Ca casa în doĭ păreţĭ, neunirea între casnicĭ.
Ca melcul cu casa în spinare.
Casa fără feréstră, ca cel orb d'amîndoĭ ochiĭ.
Casa cu o feréstră, ca omul cu un ochĭŭ.
Casa cu dooĕ uşĭ, ca casa dĕ aricĭŭ.
1165 Casa, când stăpânul ĕĭ lipsesce, ca móra când ĕĭ ĭea apa.
Casa fără condurĭ [1]), ca o casă pustie.
Casa fără muĭere, ca o primăvară fără nicĭ o flóre.
Casa fără muĭere, ca o flóre fără miros.

---

[1]) Adică fără muĭerĭ, că maĭ înainte muĭerile condurĭ purtaŭ în picere.

Casa fără stăpân, ca o corabie fără cârmaciŭ.
1170 Casa fără stăpână, ca o casă fără pisică, unde şoreciĭ jócă în mărămĭ.
Cine dĕ treĭ orĭ schimbă casa cu chirie, ca când l'ar fi călcat focul cel maĭ mare.

Pentru Chelarĭ

Ca un chelar cu cheile dĕ brîŭ.

Pentru Cheltuĭélă

Cheltuĭesce ca cel ĭeftin la făină, şî scump la tărîţe.
Cheltuĭesce ca pescele, ce orĭ-câtă apă bé, pĕ urechĭ o scóte.
1175 Când tot cheltuescí şî nimic păstrezĭ, curînd istovescĭ, ca din sac când tot scoţĭ şî nimic puĭ la loc, îndată la fund ajungĭ.
Cel ce dĕ timpuriŭ ĕşĭ cheltuĭesce averea, ca maldălul ce sĕ cosesce până a nu sĕ cóce.

Pentru Chef

Ca cel cu chef, pururea vesel.
Cheful omuluĭ ca luntrea, orĭ ĕl veḑí sculat, orĭ plecat.

Pentru Chiote

Ca copoiĭ chiuĭesce, chĭaŭ încóce, chĭaŭ în colo, când vînat ne vestesce.

Pentru Chinurĭ

1180 Ca muĭerea, când sĕ chinuĭesce cu muncile cele grozave la facere dĕ copiĭ.
Ca cel ce sĕ chinuĭesce, pĕ rótă când ĕl învîrtesce.
Ca cel ce sĕ chinuĭesce, când nu póte lesne să-şĭ dé sufletul la mórte.

Pentru Chipurĭ

Ca un chip zugrăvit, fără nicĭ o suflare.
Ca un chip cĭoplit, ce nicĭ un graĭŭ are.
1185 Ca cel cu mască, cu chip strein.

Pentru Córne

Ca un cerb cu córne marĭ tocma ca nisce crăcĭ.
Ca cel cu córne (adică ca necuratul).
Ca cel cu córne şî nu le vede (adică ca cel fermecat).
Cu córne marĭ ca dĕ cerb.
1190 Dĕ córne, ca pĕ boĭ, apucă — trage.

Pentru Còsă

Ca cósa, ce taĭe orĭ-ce înainte găsesce, până la pămînt.

Pentru Còdă

Ca vulpea, ce-şĭ tîrasce códa.
Ca vulpea cu códa în sus.

Pentru Cojoc i Cojocarĭ

Ca ĭérna cu cojocul în spinare.
1195 Ca cojocul luĭ Ilie.
Ca blanele la cojocarĭ.
Ca cojocariĭ, orĭ-ce petic ĕl lipesce şî blane marĭ ne scóte..

Pentru Coconĭ

Ca coconiĭ din Vavilon, ce în foc sĕ 'nveselea.

Pentru Cochetărie

Cochetăria stă întru a trage inima altuĭa fără a-şĭ da şî ea p'a eĭ celuĭ-l-alt, ca undiţa ce c'o moméla trage pĕ pesce spre peire.

Pentru Cocóşă şî Cocoşaţĭ

1200 Ca cămila cu cocóşa în spinare.
Ca cel cocoşat, pururea încărcat.

Pentru Comedie şî Comedianĭ

Comedianul, ca maĭmuţa, sĕ schimbă la obraz, ca să placă la orĭ-ce obraz.
Comedia te face să-ţĭ ştergĭ greşalele, precum sĕ şterge óre-cine pĕ obraz, uĭtându-sĕ în oglindă.

Pentru Comit

Ca comitul pĕ cer sĕ vede — sĕ arată.

Pentru Condeiŭ

1205 Condeĭul la scriitor, ca acul la croitor.

Pentru Copacĭ

Ca copaciĭ căḑuţĭ din munte, ce vin la vale ca o plută pĕ faţa apeĭ.
Ca copaciĭ, din rădăcină când vînturile din pămînt ĕĭ scot, rĕmân cu rădăcina în sus şî cu crăcile în jos.
Ca copacĭul când jos cade, toţĭ cu topórele pĕ el sĕ pun.

Pentru Copiĭ

Ca un copil în faşă.
1210 Ca un copil, când veĭ să-l poprescĭ să nu facă ce-va, tu împrotivă să-ĭ ḑicĭ c'atuncĭ el n'o face.
Ca un copil la ţîţă.
Ca un copil fără minte.
Ca un copil dĕ ţîţă.
Ca copiiĭ ce aci plîng, aci rîd.
1215 Ca copilul cu ţîţa în gură.
Copiiĭ la părinţĭ, ca un ochiŭ dĕ vĭéţă.
Copiĭ după părinţĭ, ca pómele după pom.
Copilul în copilăria sa aşà dĕ fragit, ca lutul în mâna olaruluĭ, orĭ-ce veĭ facĭ din el.
Copilul ca copacĭul, când dĕ mic sĕ strîmbéză, anevoĭe sĕ maĭ îndreptéză.
1220 Copilul ca céra caldă, orĭ-ce pecete ĕĭ puĭ, aceea sĕ lipesce dĕ ea.

Podóbă la părinţĭ copiiĭ ceĭ mulţĭ, ca zidurile pĕ la oraşe şî corăbiile pĕ mare.
Precum puilor nu l'e frig subt penele cloşciĭ lor, aşà şî copiilor în sînul maiceĭ sale.

Pentru Corăbiĭ

Ca o corabie cu pânze sburătóre.
Ca o corabie fără ancoră, ce nicăirĭ póte stà.
1225 Ca o corabie fără pânze.
Ca o corabie, ce stă a sĕ cufundà când valurile o bate dĕ o parte şî dĕ alta.
Ca corabia la furtună, sĕ plécă într'o parte şî într'alta, până ce sĕ cufundă.
Ca corăbiile la liman alérgă—scapă.
Corabia, ca o cetate pĕ apă plutitóre.
1230 Corăbiile pĕ mare, ca gâşcele pĕ apă.

Pentru Cobire

Ca cucuvaĭa, ce pururea cobesce.

Pentru Cuviinţă

Ca flórea, ce la pĭeptul feteĭ sĕ cuvine.

Pentru Cuvinte

Cu cuvîntul la cel ce 'nţĕlege.
Cuvîntul ca un vas cu dooĕ mânuşĭ, când dĕ o mânuşă, când dĕ alta, când şî dĕ amîndooĕ ĕl poţĭ rîdicà.
1235 Cuvîntul, cât dĕ mic, ispravă mare ne arată, ca aluatul cât dĕ mic, cea maĭ mare frămîntătură o dospesce.
Cuvîntul la cel viclén, ca undiţa la pescar.
Cel ce 'ntunecă cuvîntul, ca cel ce zidesce ferestre órbe.

Pentru Cucuvaĭe

Ca cucuvaĭa, ce numaĭ nóptea cântă, şî când cântă, semn dĕ pustietate.

Pentru Cumpĕnă i Cumpĕnire

Ca o cumpĕnă drâptă, ce nicĭ la o parte nicĭ la alta atîrnă.
1240 Ca cumpĕna cumpĕnesce.

Pentru Cumplire i Cumplițĭ

Veḑĭ *Rĕŭ*.

Inima celuĭ cumplit d'a eĭ rĕutate, ca céra dĕ foc, îndată sĕ topesce.
Cumplit cu îndurare, ca pĭétră móle, anevoĭe poţĭ găsi.
Cumplit fără cruḑime, ca suliță fără bold, nicĭ cum poţĭ găsi.
Ceĭ cumplițĭ ca lăcusta ; puțin trăĭesce dar pagubă mare face.
1245 Ceĭ cumplițĭ, ca mărăciniĭ, ce şî pĕ bunĭ şî pĕ rĕĭ dĕ o potrivă ĕĭ înghimpe.
Ceĭ cumplițĭ cu ceĭ blânḑĭ, ca lupiĭ cu mĭeiĭ.
Ceĭ cumplițĭ, când nu muncesc, ci numaĭ dojânesc, ca vĭespea, ce împunge, fără a face mĭere.
Ceĭ din fire cumplițĭ şî rĕŭ nărăvițĭ, ca ĭérba cea rea, ce din rădăcină dĕ o veĭ tăĭa, ea tot va da.
Ceĭ cumplițĭ, când putere dobândesc, întâĭŭ d'aĭ sĕĭ sĕ apucă, ca ţiganul când a ajuns Domn, întâĭŭ pĕ tată-sĕŭ a spânzurat.
1250 Celuĭ cumplit, inima ca a luĭ Cain tremură.
Cel cumplit înveninat ca un drac împelițat.
Cel cumplit, cumplițĭ ĕĭ face pĕ toţĭ aĭ luĭ slujbaşĭ, ca fântâna cea puturósă, împute tóte ale eĭ şuróĭe.
Cel cumplit piste putință a sĕ vedé blând, ca aricĭul, din ghimpos, lin.
Când cumplitul stăpânesce, robia şî ticăloşia cresce şî sĕ înmulţesce, ca rodurile pĕ câmp.
1255 Cel rĕŭ şî cumplit, cu cât maĭ bine ĕl hrănescĭ, cu-atât maĭ rĕŭ asupră-ţĭ sĕ înverşunéză, ca iena, cea maĭ grozavă hiară.
Cel cumplit când sĕ 'nvĭerşunéză, ca óla când colcăĭesce.
Cel cumplit séměnă, ca cel ce, în loc să ĭea póma din pom să mănânce, el taĭe pomul din rădăcină ş'apoĭ ĭea póma din el, ca a dooa óră să n'aibă ce maĭ luà.
Cel cumplit d'a luì cumplire sĕ róde fără ruşine, ca herul d'a luĭ rugină.
Cel cumplit, şî la césul morţiĭ, tot rĕutăţĭ gândesce, ca lupul când ĕl belea şî el întrebà: «unde sûnt oile?».
1260 Cine blând ca mĭelul la cel cumplit s'arată, ca când dĕ bună voĭe în gura lupuluĭ s'aruncă.

Pentru Cunoscinţă

Ca omul cel pătimaş, nimenĭ cunósce maĭ bine.
Ca urma corăbieĭ, ce nicĭ cum sĕ maĭ cunósce pĕ apă.
Cunósce pĕ muma numaĭ, ca un viţeluş.
Sĕ cunósce după fapte, ca măgarul după urechĭ.

Pentru Cununĭ

1265 Cu cunună în cap, ca fetele cele marĭ.
Cu cunună ca o corónă.

Pentru Curuiŭ

Ca curuĭul când s'aruncă şî pĕ prepeliţ'apucă.

Pentru Curăţenie

Ca argintul dĕ curat. ce dĕ treĭ orĭ s'a încercat.
Ca un prunc curat, la suflet.
1270 Ca cleştarul dĕ curat.
Ca fecĭoria, nimic alt maĭ curat, nicĭ maĭ sfânt, nicĭ maĭ cinstit.
Curat ca un diamant, ce n'are trebuinţă dĕ spălat.
Curat ca lacrăma.
Curat curat, ca un porc în lac băgat.
1275 Curat ca un netot, ce dĕ dooĕ ori numaĭ sĕ spală în vĭéţă, odată când ĕl botéză, ş'altă dată când la mórte ĕl scaldă.
Curat la suflet ca o porumbiţă.
Curat la haĭne ca un măcelar.

Pentru Curve

Gura curveĭ ca un cuţit ascuţit d'amîndooă părţile; d'aceea şî tae din tóte părţile.
Curva ca căţéoa c'o turmă dĕ câĭnĭ dupĕ ea.
1280 Curva ca câĭnele, cât dĕ mult l'aĭ bate, atât maĭ mult te mângâĭe şî maĭ dulce te linge pentru o îmbucătură dĕ pâĭne.
Curva te stórce ca p'un burete, dĕ nu'ţĭ rĕmâne nicĭ o picătură în tine.

Curvele nesăţióse cu magiunul în sîn, cuĭ dă dĕ gustă din el, ca un câĭne turbat alérgă după ele.
Cât dĕ strîmptă fie uşa, curva sĕ strecóră, ca şarpele pîn gaură.

Pentru Curcubeŭ

Ca curcubeul pĕ cer sĕ vede — sĕ arată.
1285 Cu feţe frumóse, ca dĕ curcubeŭ.

Pentru Curse

Ca cursa te înşală.
Ca cursa dĕ vînat, ce în drum s'a aşezat.

Pentru Curtezanĭ

Curtezaniĭ Domnilor, ca păsĕrile, ce cum ĭeaŭ îmbucătura în gură, îndată fug şî sĕ duc.

Pentru Curgere

Ca apa la vale curge.
1290 Ca apele pĕ văĭ, când sĕ varsă din munţĭ, curg şîróĭe la vale.
Ca apele pĕ subt pămînt, ce curg şî nu sĕ vĕd.
Ca o doniţă dogită, ce pin tóte părţile curge.
Ca un isvor dĕ apă, ce curge necontenit.
Ca un rîŭ, ce nu sĕ póte popri din curgerea luĭ, când la vale sĕ pornesce.
1295 Ca un rîŭ dĕ mĭere, din gura luĭ curge.
Ca un şîpot dĕ apă curge pĕ ţévă.
Ca vinul, când curge din lin în tocitóre.
Ca când aĭ da cep la o butie, aşa curge.
Ca muciĭ din nas curge.
1300 Ca cleĭul din copaciŭ curge.
Ca la palirie, ce când înainte, când înapoĭ curge.
Ca năduşéla cea rĕce, ce curge pĕ obraz dĕ mare necaz la césul morţiĭ.
Ca pĕ cep curge.
Ca pîn cĭur curge.
1305 Ca plumbul topit curge.

Ca rîurile, când curg din vîrful munţilor.
Ca din tésc curge.
Ca dintr'o fântână curge.
Ca şuróĭele dĕ apă ce curg din vîrful munţilor, când zăpada începe a sĕ topi primăvara.
1310 Curge ca aluatul (adică bucăţĭ bucăţĭ).
Curge ca o gârlă — ca un rîŭ.
Curge necontenit, ca o apă din fântână.

Pentru Cusururĭ

Cusururile sĕ vĕd dupĕ ce sĕ rîdică zovonul, ca sagna din spinare, după ce sĕ rîdică samaruł.
Nicĭ unul fără cusur, ca nicĭ o pómă fără códă.
1315 Cel ce-şĭ schimbă şi-şĭ preface cusururile sale, ca cel ce schimbă fusele la dĕpĕnătóre.

Pentru Cutremur

Ca pămîntul când sĕ cutremură, orĭ-ce clădire pĕ pămînt cade la pămînt.
Ca pămîntul, ce dĕ tun sĕ cutremură.

Pentru Cufundare

Ca corabia când sĕ cufundă, nicĭ o nădejde maĭ rĕmâne.
Ca plasa, când sĕ cufundă în apă până in fund.
1320 Ca raţa, când în apă sĕ cufundă şi ĭarăşĭ ĭese afară.

Pentru Cuget i Cugetare

Ca bătaĭa cugetuluĭ, nicĭ o bătaĭe maĭ grea.
Cu cuget bun, dormĭ ca pĕ o pernă móle.
Cugetul cel bun la om, tocma ca un Dumneḑĕŭ.
Cugetă ca o porumbiţă.
1325 Precum vasele olaruluĭ in cuptor sĕ lămuréză, aşà şi cugetul omuluĭ întru a sa ispită sĕ îndreptéză.
Cine-şĭ jĕrtfesce cugetul sĕŭ pentru vre-un interes, ca când şĭ-ar arde icóna sa pentru puţină cenuşă.

Pentru Cuţit

Ca cuţitul în inimă ĕl vîră — ĕl bagă.
Ca cuţitul în técă sĕ bagă — sĕ păstréză.
Ca cuţitul fără vîrf, nicĭ taĭe, nicĭ slujasce, nicĭ e bun dĕ nimic.
1330 Cu cuţitul la brîŭ, ca un măcelar.

Pentru Cuscĭugurĭ

Ca într'un cuscĭug băgat.

Pentru Căinţă şî Pocăinţă

Ca căinţa, nicĭ o pedépsă te duce la pocăinţă.
Ca muşcătura dĕ căinţă, nicĭ o muşcătură maĭ dulce.
Ceĭ ce târziŭ sĕ căĭesc, ca rîsul dĕ cu vară ce plânge dĕ cu ĭérnă.
1335 Sĕ pocăĭesce, ca lupul când ĕl tundea şî el sĕ tânguĭa că oile sĕ dĕpărtéză.
Cel ce nicĭ la bĕtrâneţe nu sĕ pocăĭesce, ca lupul ce, şî dĕ îmbĕtrânesce, năravul nu ş'ĕl părăsesce.

Pentru Căutare

Ca pĕ găină, la cur o caută, dĕ are ooĕ.
Ca pĕ cal, la dinţĭ ĕl caută, dĕ este tînĕr saŭ bĕtrân.
Ca pĕ mĭel, la códă ĕl caută, dĕ este gras saŭ nu.
1340 Ca pĕ pesce, la urechĭ ĕl caută, dĕ este próspĕt orĭ nu.
Ca păsĕrile, când sĕ întorc dĕ cu primăvară, ĕşĭ caută cuĭbul lor, ce-l lăsaseră dĕ cu ĭérnă.
Caută pîn gunoiŭ.
Caută ca pupăza, ce nicĭ odată găsesce.
Caută cu d'amăruntul, ca când ar migăli.

Pentru Căutătură

1345 Ca o mândră caută, uĭtându-se în drépta şî în stânga.
Ca căutătura dĕ şarpe, când pîn prejur sĕ uĭtă, întorcêndu-şĭ capul.

Pentru Căḑĕtură

Veḑĭ *Cădere*.

Pentru Călugărĭ

Ca călugăriĭ la mort.
Călugăriĭ sĕ bucură, când noróde multe mor, ca câĭniĭ ce, atuncĭ sĕ satură, când dă mórtea în turme.
Călugărul ca cărbunele, dĕ este aprins te arde, dĕ este stins te mânjasce.
1350 Călugărul ca furnica, câte un păişor adunând, face moşoroĭul cel maĭ mare.
Călugărul subt smerenie, ca scorpia subt pĭétră.
Călugărul subt rasă, ca măscăricĭul subt mască.

Pentru Călăuze

Ca cocoriĭ, cu călăuza înainte, unul după altul merg.
Ca călăuza, pururea înainte.
1355 Călăuza la drum, ca o lumină dĕ felenar.

Pentru Călĕtorie

Ca călĕtoria pĕ mare, ce nicĭ cum te sdrunginesce, dar rĕŭ te primejduĭesce.

Pentru Călcare

Ca o flóre, ce cade şî toţĭ o calcă pîn picere.
Calcă ca pĕ mărăcinĭ.
Ca ceĭ ce calcă strugurií în lin, cu picerele strivindu-ĭ.

Pentru Căprióre

1360 Ca căprióra când scapă din cursa vînătoruluĭ, alérgă, fuge, sare pĕ pĭetre şî pĕ munţĭ.

Pentru Cărat, Cărătură

Ca cel ce cară apă cu cĭurul.
Ca cel ce cară cu spinarea.

Pentru Căruntețe

Pěrul cărunt la orĭ-cine, ca o flóre albă ce sě pune la cunună.

Pentru Căsătorie i Însurare şî Neînsurațĭ

A dooa căsătorie, tocma ca pě mare a dooa călětorie.
1365 Omul necăsătorit, ca un pustnic în pustie.
Omul necăsătorit, ca boul neîmblânḑit.
Insurarea dě tîněr, ca mâncarea dě vreme.
La căsătorie, ca la loterie, o mie pĭerd şî unul numaĭ nemeresce.
Ceĭ ce sě căsătoresc nepotrivițĭ la vîrstă, ca ceĭ ce sě călětoresc, unul pě jos şî cel-l-alt călare.
1370 Cel însurat, ca un câĭne cu tivga dě códă atîrnată, ĭar cea măritată cu bărbatul lângă ea, ca nisce telegarĭ.
Cel însurat, ca cel cocoşat, pururea însărcinat.
Cel neînsurat, ca fulgiĭ când vîntul ĕĭ bate, într'o parte şî într'alta s'aruncă, fuge, sbóră şî nicăirĭ sě aşéḑă.
Cel sărac când sě însóră, ca şórecele ce în gaură nu încăpea şî tivga după el tîrà.
Cel ce neînsurat trăĭesce, ca melcul când sě sgârcesce întru a luĭ găóce şî când scóte capul la córne numaĭ sě gândesce.
1375 Cel bětrân, cu tîněră când sě însóră, ca cel ce sě jócă cu mince şî cu păpuşă, ce trece din mână în mână.

Pentru Căscat i Căscătură

Ca căscatul din gură 'n gură.
Ca cel cu gura căscată.
Cu gura căscată, ca cel ce-ĭ scóte măséoa.
Cel ce sě uĭtă la cel ce cască, c'acela şî el cască.

Pentru Cădere i Căḑětură

1380 Ca albinele, ce cad asupr'aceluĭa ce supěră roĭul lor.
Ca ĭérba ce s'aruncă cu cósa la pămînt (cade).
Ca o pĭétră când sě rupe dintr'un munte mare şî piste cap d'a berbelécul cade jos în apă.
Ca o pĭétră mare când cade în apă, apa pě lângă ea vîjîĭesce şî fĭerbe cu marĭ colcote.

Ca o pĭétră mare când cade din munte, câte înainte gă sesce, tóte în apă le trântesce.
1385 Ca o pĭétră mare ce cade din vîrful munteluĭ în mare, s'aşéză pĕ fundul măriĭ ca o temelie.
Ca un puĭŭ dĕ cerb, ce cade cum ĕl lovescĭ.
Ca un muncitor ce tótă ḑioa a muncit, cade pĕ pămînt lungit, sĕ rĕsuflc d'ostenit.
Ca un stejar mare, ce cade cu sgomot mare, când dĕ la rădăcină ĕl taĭe.
Ca valurile măriĭ, când cad pĕ corăbiĭ.
1390 Ca valurile măriĭ, ce unul piste altul cade.
Ca vijĕlia când cade cu fulgere şî trăsnete pĕ munţĭ şî pĕ văĭ.
Ca Goliath ce, d'o pĭétră din praştie aruncată, jos pĕ pămînt mort a căḑut.
Ca grăuntele dĕ grâŭ ce, cum sĕ cóce îndată cade.
Ca copaciĭ, când cad din vîrful munţilor jos cu rădăcinile lor în sus.
1395 Ca copacul dĕ topor cade.
Ca copilul dĕ ţîţă, când fuge din braţele maĭciĭ sale, îndată cade jos.
Ca lipitórea ce, cum sĕ satură, îndată cade.
Ca lăcustele când cad şî sĕ 'ngrópă în pămînt.
Ca lăcustele pĕ apă, ce cad grămadă, una piste alta.
1400 Ca pĭétra din norĭ când cade pĕ pămînt.
Ca pómele din pom când scutură pomul (cade).
Ca picătura dĕ rooă ce cade pĕ pămînt.
Ca puiĭ dĕ cerb, când cad alergând.
Ca plóĭa, când cade cu marĭ vîjîiturĭ jos pĕ pămînt, bĕşîcele le veḑĭ ca o spumă pĕ pămînt.
1405 Ca rooa, când cade pĕ ĭérbă verde.
Ca stejarul cel maĭ mare, ce-şĭ întinde vìrful pîn la cer, în norĭ, şî rădăcina în pămînt, până în fund, şĭ-o vîră, cum începe vijĕlia, tremură ca Cain, sĕ cutremură ca pămîntul ş'îndată ĕl veḑĭ jos, căḑut la pămînt, cu rădăcina în sus.
Ca trăsnetul din norĭ, când cade trăsnind, plesnind şî bubuind.
Ca fulgiĭ dĕ zăpadă, când cad din norĭ grămadă.
Ca fînul subt cósă cade.
1410 Ca florile câmpuluĭ, ce împodobesc câmpiile, cum începe vijĕlia tóte cad, tóte sĕ culcă îndată la pămînt.
Ca frunzele când cad ĭarna pĕ pămînt, bătêndu-se dĕ vînt.
Ca cel ce jos cade bine, când ĕĭ dă piste vine.
Ca cel ce cade cu faţa pĕ pămînt, sângele pĕ gură şî pĕ nas ĕĭ şuruesce.
Ca cel ce cade dĕ săgétă în pĭept lovit, sufletul în pĭept nu sĕ maĭ odihnesce.

1415 Ca cel ce cade în brâncĭ, cu palmele pĕ pămînt.
Ca cel ce cade după cal, cu capul în jos.
Ca cel ce cade după cal, când picĭorul în scară i sĕ 'mpĭedecă, ĕl tîrasce ca p'un câĭne, până ce ósele i sĕ sfarmă.
Ca cel ce tótă ḑioa cu plugul s'a nevoit, cade dĕ obosit, întins jos pĕ pămînt.
Cade ca nisce solḑĭ dĕ pesce, când cu cuţitul ĕĭ rade.
1420 Cade ca pĕrul din cap, când ĕl raḑĭ cu bricĭul.
Cade ca puĭul dĕ căprióră, ce d'a berbelécul vine din vîrful munţilor, când vînătorul cu săgéta ĕl lovesce.
Cum cade scuĭpatul din gură.

Pentru Căştig

Ca dohtoriĭ şî vrăjîtoriĭ. călugăriĭ şî lăutariĭ, căştig fără ostenélă, dintru a lor meserie, nimeniĭ alţiĭ dobândesc.

Pentru Câĭnĭ

Ca un câĭne opărit.
1425 Ca câĭnele cu sgarda dĕ gât.
Ca câĭnele când alérgă, cu gura căscată, cu limba scósă d'un cot după apă să găséscă, dĕ mare zăduf,
Ca câĭnele, când alérgă după căprióră ş'o vede, sus pĕ pĭetre, stând în vîrful degetelor, rĕmâne cu gura căscată.
Ca câĭnele, când apucă pĕ porc dĕ urechĭ ş'ĕĭ ţine în loc.
Ca câĭniĭ, când mîrâĭesc unul asupra altuĭa.
1430 Ca câĭnele ce mănâncă şî ceea ce el scóte din gură.
Ca câĭniĭ sĕ mănâncă unul cu altul.

Pentru Cântare, Cântece şî Cântăreţĭ

Ca greerele, ce tótă vara nu maĭ tace din cântare, ĭar ĭérna petrece în lipsa cea maĭ mare.
Ca greeriĭ, ce cântă ḑioa şî nóptea necontenit.
Ca cocoşul, ce pĕ toţĭ cu cântece dĕ diminéţă la muncă ĕĭ dĕştéptă.
1435 Ca cântăreţul, când tuşasce, ĕşĭ arată nesciinţa.
Ca cântăreţul, pĕ orĭ-cine cu cântece ĕl dĕsmĭérdă.
Ca cântecul dĕ dor, nimic alt maĭ rĕŭ la uĭmire te duce.
Ca melcul, ce cu cântărĭ ĕşĭ sfîrşasce vĭéţa pĕ cărbunĭ arḑênd.
Ca lebedele cu glas frumos, când cântă l'al lor sfîrşît.
1440 Ca melcul ce, când ĕĭ arde casa, atuncĭ cântă.

Ca ceĭ ce le cântă dĕ zorĭ, până a nu sĕ cunună.
Ca privighĕtórea ce, cu cântarea eĭ cea dulce, pĕ vînător la ea ĕl duce.
Ca privighĕtórea, ce cântă numaĭ dĕ cu primăvară.
Ca toba, ce până n'o baţĭ bine, ea nicĭ cum ĕţí cântă.
1445 Ca cel ce întinde córdele pĕ căluş, sĕ gătesce dĕ cântare.
Ca cel ce cântă cu drîngul.
Ca cimpoĭaşul, cu cimpóĭele în braţe cântă.
Ca cimpóĭele ce, până nu sufli într'însele şî le umpli dĕ vînt, ele nicĭ cum ĕţĭ cântă.
Ca cĭobanul cu fluerul înaintea oilor, le dĕsmĭérdă cu cântece.
1450 Ca bróscele în lac cântă.
Cântă ca o coţofană.
Cântă ca în pădure.
Cântă ca cocoşul.
Cântă ca la nuntă.
1455 Cântă ca privighĕtórea.
Cântă ca rînduréoa, ce nicĭ pĕ ea o îndulcesce.
Cântă dulce ca dĕ zorĭ.
Cântă ca dĕ dor.
Cântăreţul, ca pasĕrea, după cântec sĕ cunósce, care cântă maĭ dulce.

Pentru Cârmuire, Cârmuitorĭ, Cârmă şî Cârmaşĭ

Veḑĭ *Ocârmuire.*

Pentru Clănţănit

1460 Ca clanţa clănţănesce.
Ca dinţiĭ din gura babeĭ clănţănesce.

Pentru Clătinătură

Ca trestia dĕ vînt sĕ clatină.
Sĕ clatină ca dinţiĭ babeĭ.

Pentru Cracĭ

Ca furca cu doĭ cracĭ.

Pentru Créstă i Crestetură

1465 Ca crésta dĕ cocoş.
Cu crésta în cap, ca cocoşul.
Crestat ca răbojul.
Crestat ca herĕstrĕul.

Pentru Credinţă i Credincĭoşĭ

Ca credinţa dĕ muĭere.
1470 Ca când te-aĭ încrede la un lup, ce stă cu gura căscată.
Călcarea credinţeĭ, ca călcarea dĕ jurămînt.
Credincĭos ca Iuda.
Credinţa te duce, ca o călăuză, orĭ-unde veĭ să mergĭ.
Credinţă ca dĕ câĭne.
1475 Necredincĭos ca Toma.
Sĕ încrede ca în câĭne.

Pentru Crescere

Intr'o nópte s'a născut, într'o nópte a crescut, într'o nópte s'a mărit, tocma ca o cĭupercă.
Ca un copacĭŭ nodoros şî plin dĕ crăcĭ strîmbe, ce atîrnă până jos, după ce ĕl cureţĭ până sus în vırf, ĕl veḑĭ că cresce frumos şî drept ca o lumĕnare.
1480 Ca în pădure crescut.
Ca sălciile pĕ lângă apă cresce.
Crescerea schimbă şî însuşĭ firea, ca la aceĭ doĭ câĭnĭ, ce unul după ĭepure s'a aruncat şî altul la dĕmâncare a alergat, după cum stăpânul lor pĕ eĭ ĭ-a învĕţat.
Ca spicul dĕ grâŭ cresce.
Ca florile în gunoĭŭ cresce.
1485 Cresce şî sĕ măresce tocma ca un pom în pămîntul cel maĭ bun.

Pentru Croitorĭ

Ca croitorul cu fórfecele în mână.

Pentru Cruce

Cine umblă cu crucea în sîn, ca crucea uscat rĕmâne.

Pentru Crăncănitură

Ca cĭóra, când crăncănesce.

Pentru Crĕpare

Ca pămîntul, când crapă dĕ cele maĭ marĭ cutremurĭ şi îndată înghite orĭ-ce pĕ el găsesce.
1490 Ca flórea când e să ĭésă, ĕĭ crapă bobocul în vîrf.
Crapă ca óla la foc, când sĕ pune sécă.

Pentru Laudă

Lauda piste mĕsură, (ca lauda dĕ cumĕtru).
Fieş-care ale sale le laudă maĭ bine, ca ţiganul ce-şĭ laudă ciocanul.
Cel ce sĕ laudă până a nu isbândi, ca pĭelea dĕ vulpe ce în tîrg sĕ tocmesce până a nu sĕ prinde vulpea.

Pentru Lacomĭ i Lăcomie

1495 Lacomul, ca câĭnele ce-a pĭerdut bucătura din gură pentru cea maĭ mare, ce-a vĕḑut în apă.
Lacomul, când sĕ îndópă, începe a da din el, ca cârnatul când sĕ îndésă, începe a crăpà.
Lacomul, nicĭ odată sĕ satură, că ca lupul flămânḑesce, d'aceea la hrăpirĭ pururea gândesce.
Lacomul ca lupul, c'orĭ-ce găsesce înghite.
Ceĭ lacomĭ ca lăcustele, ce nicĭ măcar un bob lasă.
1500 Ceĭ lacomĭ, ca pisica ce nu sĕ sătura, când la pilă lingea, până ce s'a isprăvit tótă a eĭ limbă.
Cel lacom, ca musca, când ĕşĭ vîră tot capul în mĭere, acolo ş'ĕl lasă.
Ce intră în gura lacomuluĭ, ca ceea ce intră în gura lupuluĭ, anevoĭe ĭese.

Pentru Lăcrămă

Veḑĭ *Lăcrămĭ*.

Pentru Laţ

Ca laţurile dĕ păsĕrĭ.

Pentru Leĭ

Ca un leŭ, când e coprins dĕ vînătorĭ şî săgeţile pĕ el ca plóĭa din cer cad, sbĭară, răcnesce, sĕ mânie şî sĕ turbură grozav, speriind pĕ însuşĭ vînătoriĭ.

1505 Ca un leŭ leşinat dĕ fóme când prinde vre-un mĭel saŭ vre-un puĭŭ dĕ cerb, dĕ bucurie mare sbĭară, răcnesce cu gura căscată şî, sfâşiind cu dinţiĭ vînatu ce-a găsit, sĕ îndópă, înnecându-se dĕ sângele celuĭ nevinovat.

Ca în gura leuluĭ.

Ca cu doĭ leĭ marĭ la car.

Ca leul, când ĕl lovesc cu săgéta vînătoriĭ, el maĭ rĕŭ atuncĭ sĕ învierşunéză şî, frângênd săgéta, sare, sbĭară, sĕ mânie şî maĭ rĕŭ pĕ toţĭ ĕĭ înfricoşéză, rĕsunând văile tóte dĕ răcnetele luĭ.

Ca leul, când sdrobesce ósele mieluluĭ, cu dinţiĭ sfărâmându-le.

Pentru Legănătură

1510 Ca în vînt sĕ légănă.

Ca cel spânzurat sĕ légănă.

Pentru Legătură

Ca un hoţ, legat cu cóteie d'andăratele.

Legătura dĕ gât, ca o sgardă dĕ câĭne.

Sĕ légă dĕ el ca viţa dĕ par.

Pentru Lene şî Leneşi

1515 Ca lenea jupănésă mare.

Cum sĕ întórce uşa în ţîţîna eĭ, aşà şî leneşul în patul sĕŭ.

Lenea, ca rugina pĕ her, te mănâncă şî nu simţĭ, şî maĭ mult când stă din lucru dĕ cât când lucréză.

Lenea ca fusul, când nu sĕ învîrtesce, nicĭ un folos ne aduce.

Lenea pĕ om topesce, ca focul pĕ lemne.

1520 Leneşul ca o pĭétra aruncată în tină zace.

Leneşul, ca nerodul, sĕ socotesce dĕ bogat şî când n'are ce mânca.

Leneşul, ca racul, d'andăratele merge.

Leneşul, ca sfredelul, la lucru nu sporesce, făr'o mare siluire.

Leneşul, lenea ca pĕ o soţie o strînge în braţe.

1525 Leneşul dĕ muncă nicĭ cum s'apucă până nu leşină dĕ fóme, ca câĭnele, ce, până nu ĭ dă apa dĕ cur, el nu înnótă.
Ceĭ leneşĭ, ca trântoriĭ, vor să mănânce d'a gata.
Ceĭ leneşĭ, ca ceĭ nesimţitorĭ, nicĭ dĕ sineşĭ îngrijĕsc.
Cel leneş, ca cel vinovat, dĕ pedépsă n'a scăpat.
Cel ce sĕ împute în lene ş'în trândăvie, ca un mort sĕ socotesce, că trăind nu trăĭesce.

Pentru Lepĕdare

1530 Ca cel-ce năpîrlesce, ĕşĭ lépĕdă tot după el.
Sĕ lépĕdă ca Petre dĕ Hristos.

Pentru Legĭ adică Pravilĭ

Cu pravila ca cu sabĭa.
Legea cu înfricoşarea scapă pĕ om din pĕcate, ca lopata, când bate în apă, sperie pĕ pescĭ şî-ĭ scapă.
Legea, când sĕ păzesce, dĕ greşelĭ te isbăvesce, ca dohtorul dĕ bóle.
1535 Legea fără cuvînt, ca o bĕşîcă fără vînt.
Legea, tocmaĭ ca pânzele dĕ corăbiĭ când veĭ le strîngĭ, când veĭ le întinḑĭ, că tot cu ele te slujĕscĭ, şî la vreme bună şî la vreme dĕ furtună.
Legile cele multe vatĕmă legea cea maĭ bună, ca armele cele multe pĕ ostaşul cel maĭ bun.
Pravila, ca mânuşa la ólă, unde veĭ, acolo o lipescĭ.
Pravila, ca pĭelea, cum o uḑĭ, încătro veĭ o întinḑĭ şî o lungescĭ.
1540 Pravila, tocma ca o rótă ce i sĕ mişcă spiţele; dĕ-ĭ veĭ bate pene, te duce unde tu veĭ, dĕ veĭ lăsa-o, te lasă şî ea pĕ drum.
Pravila tocma ca pânza dĕ păiagine, tăunul o sparge, ĭar musca sĕ prinde dĕ mâĭnĭ şî dĕ picere.
Pravilele Domnilor, ca o dohtorie dĕ babă, că pĕ unul ĕl scólă şî pĕ maĭ mulţĭ ĕĭ omóră.

Pentru Leşinaţĭ

Ceĭ leşinaţĭ dĕ fóme, după ce sĕ îndópă dĕ jafurĭ, atuncĭ s'arată în lume, ca păduchele, după ce sĕ satură, atuncĭ ĭese în frunte şî s'arată.

Pentru Lilieci

Ca un liliac dĕ nópte, ce numaĭ nóptea sĕ vede — sĕ arată — sbóră.

Pentru Liman

1545 Ca ceĭ din corăbiĭ, ce mult doresc la liman, când vîntul li s'arată ca un mare tiran.

Pentru Limpeḑiciune

Limpede ca lacrăma.

Pentru Limbă

Ca limba, ce şî dulce şî amară sĕ arată.
Cu limba ascuţită, ca dĕ şarpe.
Nicĭ o limbă maĭ înveninată ca limba dĕ şarpe, ĭar a muĭeriĭ limbă cu mult, cu mult întrece şî pĕ limba dĕ şarpe.

Pentru Linişte

1550 Ca marea, când e lină.

Pentru Linguşîre şî Linguşîtori

Linguşîrea şî ciocoĭnicia, ca banul cel rĕŭ, ce trecere are numaĭ când nu-l cunóscem.
Linguşîtoriĭ, ca umbra după om, sĕ ţin dĕ ceĭ maĭ marĭ.
Linguşîtorul, ca un câĭne dĕ multe uşĭ.
Linguşîtorul ca curva, până ce nu te dĕspóĭe, dĕ tine nu sĕ dĕpărtéză.
1555 Linguşîtorul, ca scorpia, cu gura te mângâĭe şî cu códa te muşcă.
Linguşîtorul te adórme, ca o curvă prefăcută.
Linguşîtorul te dĕstramă, ca cel ce scóte scamă, firele câte una.
Linguşîtorul, şî când sĕ mânie, ca maĭmuţa te mângâĭe, ce cu mângâĭere te sfâşîe pân' la pĭele.
Sĕ linguşĕsce ca un câĭne.

1560 Cine sĕ înşală cu amăgirile linguşîtoruluĭ, ca când ar bea otravă din cupă dĕ aur.

Pentru Lingere

Ca câĭniĭ, ce şî ósele le linge.

Pentru Lipire, Lipitură

Ca altoĭul sĕ lipesce.
Ca o pĭétră stă lipită.
Ca un blastur la rană sĕ lipesce.
1565 Ca caracatiţa, când s'apucă cu picerele dĕ pietre (sĕ lipesce).
Ca chihlibarul, ce sĕ lipesce dĕ pĕr.
Ca cămaşa dĕ pĭele sĕ lipesce.
Ca nuca în perete sĕ lipesce.
Ca pilda, nimic alt maĭ lesne dĕ om sĕ lipesce.
1570 Ca plăselele pĕ mâner sĕ lipesce.
Ca fĭerul dĕ magnit sĕ lipesce.

Pentru Lipsire

Ca cotul la negustor, ce din mână nu-ĭ lipsesce.
Ca Martie din post, nicĭ cum lipsesce.
1575 Ca rooa, ce lipsesce cum sórele sĕ ivesce.

Pentru Lovitură

Veḑĭ *Isbitură.*

Pentru Luare

Iea şî fuge, ca un puĭŭ dĕ giol.
Uniĭ după alţiĭ sĕ ĭéŭ, ca câĭniĭ la lătrătură.
Ca câĭniĭ, ce ĭeaŭ îmbucătura unul din gura altuĭa.
Ca cel ce ĭea pĕ răboj, când sĕ socotesce mintea i sĕ smintesce.

Pentru Lucrurĭ

1580 Orĭ-ce lucru la locul sĕŭ, ca buricul în mijloc.

Pentru Lume

Orĭ-ce în lume ca o taĭnă sĕ 'nţelege, că nimenĭ le înţelege.

Lumea, ca o oglindă în care sĕ gătesce omul, ca să sĕ arate precum nu este.

Lumea, ca o comedie unde fieş-care jócă rola sa, ş'unde cel maĭ dĕ rîs prinde locul cel maĭ bun.

Lumea, ca o rótă o veḑĭ că sĕ 'ntórce şî nicĭ odată stă; d'aceea nestatornicie ţe-arată la orĭ-ce.

1585 Lumea, ca o scară pĕ care unul sĕ urcă şî altul sĕ scobóră.

Lumea, ca un liman unde unul sosesce şî altul purcede, unul sĕ bucură dĕ cel ce vine şî altul sĕ întristéză dĕ cel ce plécă.

Lumea, ca un spital plin dĕ orĭ-ce fel dĕ patimĭ; ferice dĕ cine va scăpà dĕ una măcar.

Lumea, ca un fum ce umblă dĕ colo până colo şî nu scie unde să stea, şî cum o să sĕ risipéscă îndată dĕ vînturile, ce-l bate din tóte părţile.

Lumea, ca un birt cu dooĕ porţĭ dĕşchise, pĕ una intră, pĕ alta ĭese, mănâncă, bé, şî sĕ duce; unul pĕ altul nu cunósce, cine intră şî cine ĭese.

1590 Lumea, ca un bâlciŭ unde uniĭ cântă, alţiĭ jócă, uniĭ vînd, alţiĭ cumpĕră, uniĭ béŭ şî chiuĭesc ş'alţiĭ numaĭ privesc.

Lumea sĕ asémĕnă cu un bal maschè, unde unul cu altul jócă fără a sĕ cunósce şî piste puţin nicĭ că maĭ gândesce la el.

Lumea fără nebunĭ, ca pădure fără uscăcĭunĭ, maĭ nu sĕ găsesce.

Precum în fundul măriĭ stă mărgăritarul şî mărgénul, şî în fundul pămîntuluĭ pĭetrele cele maĭ scumpe, ĭar pĕ faţa lor tóte mortăcĭunile; aşà şî în lume, ceĭ vrednicĭ şî cinstiţĭ, ascunşĭ şî nevĕḑuţĭ, ĭar ceĭ neroḑĭ şî cumpliţĭ în cinste mare sûnt vĕḑuţĭ.

Tóte ale lumiĭ ca o rótă sĕ întorc.

1595 Tóte în lume ca ḑioa vin şî sĕ duc.

Tóte în lume sĕ trec ca vîntul şî ca fumul, şî nicĭ măcar o urmă sĕ maĭ vede în urmă.

Tóte în lume trecĕtóre, ca un rîŭ ce nu maĭ stă.

Tótă lumea înaintea Domnuluĭ, ca un bulgăre dĕ pămînt.

D'începutul lumiĭ şî până în vecĭ tóte în sus şî în jos sĕ învîrtesc pĕ lume, ca mămăliga pĕ foc.

Pentru Lumină

1600 Ca o lumină nóptea la ceĭ ce sĕ rătăcesc pĕ mare, le-arată unde să tragă.

Ca o masala, ce dĕ dĕparte luminéză.
Ca un înger luminat.
Ca un sóre luminos.
Ca galaxia pĕ cer, ce luminéză în senin.
1605 Ca gândacul ce curul la întunerec ĕĭ luminéză.
Ca liliacul dĕ nópte, rîvnesce la lumină.
Ca lumina ochĭuluĭ.
Ca lumina sóreluĭ, când rĕsare din pămînt.
Ca lumina sóreluĭ la amiază-ḑi.
1610 Ca lumina ce sĕ varsă pĕ cer, când sórele începe a sĕ ivi pĕ pămînt.
Ca lumina dĕ sóre, nicĭ o lumină maĭ mare.
Ca luna plină, ce nóptea luminéză.
Ca nisce făclíĭ aprinse, ce luminéză la toţĭ.
Ca putrigaĭul, ce luminéză numaĭ la întunerec.
1615 Ca rĕvĕrsatul zorilor, ce când începe a sĕ ivi, tóte cele 'ntunecate le face luminóse.
Ca stelele după cer, scânteĭesc lumina lor.
Ca focul când arde pîn pădurĭ şî pîn munţĭ, luminéză dĕ dĕparte.
Ca fulgeriĭ nóptea pĕ cer, când unul după altul luminéză necontenit.
Lumină dulce, ca a luniĭ.

Pentru Lungĭ

1620 Ca un catart dĕ lung.
Lung ca o funie.
Lung şî subţire ca un limbric.

Pentru Lupĭ

Ca o masă întinsă la lupĭ leşinaţĭ şî cu gura căscată.
Ca un lup când ĭea în gură mĭelul dĕ lângă óĭe şî fuge cu el, tîrîndu-l după el.
1625 Ca când ar băgà un lup în mijlocul mĭeilor.
Ca lupiĭ când sĕ pun p'o junică mică, unul d'o parte o sfâşie ş'altul d'altă parte ĕĭ rupe cărnurile după ea.
Ca lupul în mijlocul oilor, stă şî sĕ 'nveselesce când nicĭ un câĭne găsesce, nicĭ un câĭne ĕl gonesce.
Ca lupul când taurul ĕl lovesce, fuge cu códa între picere.
Ca lupul când privesce mulţimea dĕ mĭeĭ ce la pămînt a aruncat, cu gura plină dĕ sânge colţiĭ ş'ĕĭ linge.
1630 Ca lupul când flămânḑesce, alérgă, intră în turmă, ş'apucă,

rupe, sfâşie, trântesce şî ucide şî nu-şî maî satură cruḑimea până ce nu înnótă în sânge ca într'o gârlă.

Pentru Lupte

Ca un urs sĕ luptă.
Ca în somn, când te lupţĭ dar nu poţĭ să isbutescĭ, cât dĕ mult te silescĭ, că mâĭnile şî picerele nicĭ cum le poţĭ mişcà.
Ca voĭnicíĭ când sĕ luptă, muncesce să trântéscă unul pĕ altul piste cap şî nicĭ unul nicĭ altul cade, până ce cel maĭ viclén pune pĭedică celuĭ l-alt.
Ca cocoşiĭ sĕ luptă, sărind unul în capul celuĭ-l-alt.
1635 Ca corăbiile când sĕ luptă cu valurile măriĭ, bătêndu-le vîntul dintr'o parte şî dintr'alta, aci le veḑĭ înnecându-sĕ, aci rîdicându-sĕ, până ce sĕ cufundă dĕ tot în fundul măriĭ.
Ca leul cu ursul când sĕ luptă în braţe, sare unul piste altul, trântesce unul pĕ altul, până ce cu códa leul pĕ urs lovesce piste cap ş'îndată-l veḑĭ căḑut piste cap.
Ca cel ce sĕ luptă cu marea când sĕ 'nnécă.
Ca balauriĭ când sĕ luptă, unul pĕ altul îmbrăţişéză, strînge şî 'ncolăcesce, până ce amîndoĭ cad morţĭ dĕ odată.

Pentru Luciŭ i Lucélă.

Ca argintul poleit cu aur (lucesce).
1640 Ca ochiĭ dĕ pisică, ce lucesc la întunerec.
Ca o stea strălucitóre, ce nóptea lucesce dĕ dĕparte.
Ca zăpada, ce lucesce în gerul cel maĭ mare.
Ca copaciĭ când îngheţă bruma pĕ rămurile lor, lucesc ca nisce stele.
Ca lucéfărul lucesce şî ḑioa şî nóptea.
1645 Ca nisce bălţĭ şî heleştee, ce dĕ dĕparte lucesc.
Ca stelele pĕ cer, ce nóptea în senin lucesc.
Ca fulgerul când lucesce, ochiĭ ţi sĕ 'ntunecă.
Lucesce ca oglinda.

Pentru Lux

La lux alergăm ca la lumina sóreluĭ, care în ochĭ când te lovesce, îndată te orbesce.
1650 Luxul, ca otrava, îndată te sfîrşasce.

Luxul ca cangrena, bólă netămăduită, dĕ ce merge sĕ mă-resce, până ce dĕ tot te topesce.
Luxul sĕ smreduĭesce unuĭ dĕ la altul, ca bóla dĕ cĭumă; d'aceea îndată o lume prăpădesce.

Pentru Lăută

Lăuta înveselesce ca vinul pĕ om.
Lăuta te dĕştéptă ca cocoşul din somn.

Pentru Lăcomie

Veḑĭ *Lacomĭ.*

1655 Lăcomia s'asémĕnă cu cumpĕna, când d'o parte puĭ tot pentru tine şî dĕ ceea-l-altă parte nimic, saŭ óre-ce fórte mic, pentru mine.

Pentru Lăcrămĭ

Ca ochĭul când sĕ lovesce, îndată lăcrăméză.
Ca usturoĭul când ĕl lovescĭ, te umple dĕ lăcrămĭ.
Lacrăma muĭeriĭ ca vorba dĕ şarpe, ce pĕ Eva a înşelat'o.
Lacrămile pĕ obraz, cu şuróĭe dĕ apă.
1660 Lacrămile ce curg cu şuróĭe pĕ obraz din ochĭ nevinovaţĭ, ca noriĭ ce ne aduc trăsnete grozave.

Pentru Lămurire

Ca aurul în topitóre se lămuresce.

Pentru Lăturĭ

Ca nisce lăturĭ.

Pentru Lătrătură

Ca câĭnele ce la lună latră şî eĭ dĕ el nicĭ cum ĕĭ pasă.
Ca câĭnele ce latră fără a sci la cine şî dĕ ce latră.
1665 Ca câiniĭ când s'aruncă asupra lupilor, latră necontenit.

Ca câïniï pĕ leŭ, ce dĕ departe ĕl latră, ïar pĕ lângă el nicï cum s'apropie.
Latră ca un câïne şî ḑioa şî nóptea.

Pentru Maiŭ

Ca cu maïul când bate la parï.
Ca taracií, când eï lovesce cu maïul în cap.

Pentru Maïmuţe

1670 Ca maïmuţa, orï-ce vede, aceea şî ea face.
Ca maïmuţele ce jócă, cum le aruncă ceva alune, lasă jocul şî după alune alérgă.
Ca maïmuţele sĕ schimonisĕsc în felurimï dĕ linguşîrï.

Pentru Mare

Ca o gârlă pĕ lângă mare, ce ca un nimic sĕ vede.
Ca lopeţile pĕ mare, ce o bat din tóte părţile şî ea nicï cum sĕ turbură.
1675 Ca marea când sĕ umflă, sĕ rîdică şî sĕ sparge cu plesnete şî bubuiturï şî urlete grozave.
Ca marea, ce din gârlï micï mare sĕ face.
Ca marea după vijĕlie, când sĕ liniştesce, veḑï o apă limpede, strălucind ca o oglindă.

Pentru Marï

Veḑï *Ceï marï.*

Pentru Marturï

Cel ce mincïunï mărturisesce, ca când ar lovi în cap cu măcïuca pĕ om.

Pentru Marfă

Marfă ca pâïnea caldă, până într'un ceas nu sĕ maï vede pĕ tarabă.

Pentru Masă

1680 Ca la masă, cu cântece şî bĕuturĭ.
Ca la masă, cu lingura în mână.
Ca la masă, cu bucatele dînainte.
Masă ca dĕ nuntă

Pentru Melcĭ

Ca melcul cu casa în spinare.
1685 Ca melcul ce cântă când casa ĕĭ arde.

Pentru Mergere

Ca oile după ţap merge.
Ca pĕ vale, lesne merge.
Ca racul, ce înainte nicĭ cum póte merge.
Ca cel pĕ jos pĕ lângă cel călare merge.
1690 Ca cel ce şchiopătéză, cĭontoc cĭontoc merge.
Ca berbecele înaintea oilor merge.
Merge înainte ca racul (sĕ ḑice spre bătaĭe dĕ joc).

Pentru Mĭeĭ

Ca mĭelul în mijlocul lupilor tremură şî sĕ cutremură.

Pentru Mĭere

Ca ursul, mĭerea ĭubesce.
1695 Dulce ca mĭerea.

Pentru Mijloc

Ca parul în mijlocul ariĭeĭ.
Pĕ la mijloc, ca încingĕtórea.
Tocma ca o vĭespe, curmată pĕ la mijloc.

Pentru Milă, Milostenie şî Milostivĭ i Nemilostivĭ

Ca la o fântână ceĭ secetoşĭ alérgă la cel milostiv.

1700 Ca mila dĕ mumă vitregă.
Mila la vreme dĕ lipsă, ca noriĭ când ne dă plóĭe în vreme dĕ secetă.
Milostenia înaintea morţiĭ ca felenarul la întunerec, când ne merge înainte.
Cel ce pĕ sărac miluĭesce, ca când însuşĭ el s'ar sătură, când acela va mâncà.
Inima celuĭ nemilostiv, ca o pĭétră împĭetrită.
1705 Ca o săgétă 'nfiptă în cóste, aşà neîndurarea stă în inima celuĭ nemilostiv.
Nemilostivul dĕ neîndurare, ca céra dĕ foc, sĕ topesce.
Nemilostiv ca lupul.
Ceĭ nemilostivĭ, ca sórele cu dinţĭ, ce pĕ nimenĭ nu încăldesce.

Pentru Miniştrĭ

Miniştriĭ ca câĭniĭ ce întorc frigarea, pĕ Domn ĕl învîrtesc.
1710 Miniştriĭ ca banul, ce preţ veĭ, acela i-ĕl daĭ; dĕ face, dĕ nu face, cine te întrébă?
Miniştriĭ la Domn, ca câĭnele ce păzesce masa stăpânuluĭ sĕŭ împotriva celor-l-alţĭ câĭnĭ; cum lipsesce stăpânul, ĕşĭ ĭea şî el bucata luĭ împreună cu ceĭ-l-alţĭ câĭnĭ.
Ministrul bun la Domn ca magnitul la busolă.

Pentru Minte

Omul fără minte, ca o corabie fără cármă.
Vrednic dĕ jale ca un mort, cel ce mintea ş'a píerdut'o.
1715 Ca un prunc făr' dĕ minte.
Cusururile minţiĭ, ca şî ale obrazuluĭ, cu cât îmbĕtrânescĭ cu atât sĕ maĭ măresc.
Când ceĭ proştĭ dĕ minte poruncesc celor cu minte, ca ceĭ fără ochĭ călăuză la ceĭ cu ochĭ.
Mintea omuluĭ încunjură cerul şî pămintul, ş'în fundul adâncurilor şî pîn cele nevĕdute sĕ vîră, şî intră ca un duh pĕtrundĕtor.
Mintea ca cămaşa, cât de subţire fie, acoperĕ ruşinea.
1720 Mintea copiluluĭ, ca o hârtie albă pĕ care poţĭ însemnà orĭ-ce veĭ şî cum veĭ.
Mintea, când sĕ întunecă dĕ bĕuturĭ piste mĕsură, pate ca o căruţă ce ĕşĭ pĭerde cărăuşul.
Mintea la om, ca sarea în bucate.
Mintea la fată mare, ca un frîŭ fórte tare.

Mintea pĕ vorbă sĕ încércă ca aurul pĕ pĭétră.
1725 Mintea turburată odată dĕ beţie, ca carul, când scapă frîul din capul caluluĭ şî fugind l'aruncă în cele maĭ marĭ prăpăstiĭ.
Mintea tînĕruluĭ, tocma ca céra cea móle; orĭ-ce pecete-ĭ puĭ, c'aceea sĕ tipăresce.
Mintea fără 'nvĕţătură, ca o gură fără dinte, şî 'nvĕţătura fără minte ca un dinte fără gură.
Mintea cea curată ca brilantul cel maĭ bun; în cel maĭ mare întunerec dĕ 'l veĭ aruncà, ş'acolo va luminà.
Precum ómeniĭ pĕ dobitóce le pórtă dĕ córne, după voĭa lor, aşà şî ceĭ maĭ iscusiţĭ la minte pĕ ceĭ proştĭ dĕ minte.
1730 Precum la caĭ ĭuţéla picĭoruluĭ şî la păsĕrĭ a aripilor, aşà şî la om ĭuţéla minţiĭ.
Sĕ schimbă la minte, ca luna pĕ tótă ḑioa.
Slab dĕ minte ca o muĭere.
Cea maĭ mare minte fără banĭ în sîn, ca césornicul fără zimberechiŭ.
Ceĭ uşorĭ dĕ minte, ca óla sécă sună, când o ciocănescĭ.
1735 Ceĭ cu minte pĕ ceĭ fără dĕ minte, ca ceĭ sănătoşĭ pĕ ceĭ bolnavĭ, caută.
Ceĭ proştĭ dĕ minte şî fără nicĭ o sciinţă, când sĕ fălesc în cinurĭ şî 'n podóbe, ca măgarul când sĕ 'mpodobesce cu haşa dĕ aur şî dĕ argint.
Cel orb dĕ minte nu simte, ca cel ce dórme, nu ĭ-e fóme.
Cel uşor dĕ minte, ca pluta fără mîzgă.
Cel cu minte, subt a sa înţelepcĭune, ca pomul sub a sa frunză, ĕşĭ ascunde rodul sĕŭ.
1740 Cel cu minte stricată, ca o cetate crĕpată.
Cel prost dĕ minte în cea maĭ înaltă tréptă dĕ cinste, tot prost sĕ înţelege, ca cel bondoc dĕ trup, orĭ unde sĕ va urcà, tot bondoc sĕ înţelege.

Pentru Mincĭunĭ şî Mincinoşĭ

Veḑĭ *Adevĕr*.

La mincĭunĭ ca la un vis, şî dĕ vorbim şî vedem, dar la nimic temeĭŭ avem.
Mincĭuna ca pecinginea sĕ întinde, din mică mare o veḑĭ şî tu nicĭ cum o pricepĭ.
Mincĭuna la nevoĭe, ca sarea la bucate.
1745 Mincinosul ca precupeţul, pururea adaogă la preţul cu care a cumpĕrat.

Mincinosul, cum s'a născut, minciuna, în capul luĭ, ca o cunună ş'a pus'o.
Cel ce ascultă la minciunĭ, ca cel ce pasce la vînturĭ.
Cel ce sĕ dĕprinde cu minciuna, ca cel ce sĕ scobóră pĕ scară, o tréptă numaĭ dĕ va pâşì, pĕ cele-l-alte lesne alunecă.

Pentru Miros

Ca mirosul dĕ carne, când sĕ frige pĕ frigare.
1750 Ca mirosul dĕ trandafir, te îmbată dĕ miros.
Ca mirosul dĕ muĭere nicĭ un miros maĭ dulce.
Ca măgariĭ, ce sĕ pişă unde le mirósĕ dĕ măgar pişat.
Ca busuiocul greŭ mirósĕ.

Pentru Misidiĭ

Misidiĭ fără nurĭ, ca vinul fără gust.

Pentru Mistuĭală

1755 Ca lemnul dĕ foc sĕ mistuĭesce.
Ca móra mistuĭesce orĭ-ce într'însa aruncă.
Ca pîrjólele pĕ câmp, ce tótă ĭérba o mistuĭesce.

Pentru Mistreţĭ

Veḑĭ *Porcĭ.*

Pentru Mită

Mita te 'nşală, ca undiţa pĕ pesce şî ca cursa pĕ şórece.
Cel ce mită priimesce, ca cel dĕ faţă te jĕfuĭesce.

Pentru Micĭ

Veḑĭ *Ceĭ micĭ.*

Pentru Mişcare

1760 Ca o pĭétră cât un munte, ce n'o maĭ poţĭ mişcà dĕ loc.
Ca pioa, ce nicĭ dĕ cum sĕ mişcă.

Ca frunza ce sĕ mişcă dĕ cel maĭ mic vînt.
Când omul nu sĕ mişcă, ca móra când stă, atuncĭ sĕ strică.

Pentru Mòle şî Moĭ

Ca guşa dĕ porumbiţă móle.
1765 Ca lutul olaruluĭ dĕ móle.
Móle ca plumbul.
Móle ca bumbacul.

Pentru Mórte şî Morţĭ i Mortăcĭunĭ

Ca o mortăcĭune pĕ câmp aruncată.
Ca un urs, când ĕl lovesc din tóte părţile cu săgeţĭ, alérgă, cade, sĕ întinde şî móre mormoind, dându-şĭ sufletul sbĭerând.
1770 Ca un mort, ce nu maĭ suflă.
Ca vulpea, când sĕ 'ntinde ca o mórtă pĕ pămînt, ca să pótă înşĕlà.
Ca mórtea cu secera în mână.
Ca mórtea ce ras neras te ĭea.
Ca pesciĭ, când mor pĕ uscat, dorind la apa dĕ unde i-a lepĕdat.
1775 Ca pisica, când sĕ făcea mórtă şî pĕ şórecĭ ĕĭ stingea.
Ca cel cu suliţa în pĭept, trage dĕ mórte.
Ca cel ce móre dĕ fóme.
Ca cel ce trage dĕ mórte.
La mórte, ca la sóre nu te poţĭ uĭtà cu ochiĭ dĕşchişĭ, fără numaĭ după ce morĭ o veḑĭ necontenit.
1780 Mórtea ca pisica, la şórecĭ micĭ rìvnesce.
Mórtea fără jale, ca o nuntă fără cântare.
Tocma ca un mort, cu ochiĭ închişĭ, cu faţa galbenă ca şofranul şî fără glas, ca un mut.

Pentru Molevsélă

Ca dĕ cĭumă sĕ molevsesce unul dĕ la altul, când nu sĕ feresce.

Pentru Momélă

Ca cu undiţa te momesce.

Pentru Morminturĭ

1785 Ca un mormînt plin dĕ óse.

Pentru Morţĭ

Veḑĭ *Mórte*.

Pentru Mode

La mode ne luăm unul după altul, tocma ca maĭmuţele, că ceea ce la altul vedem, aceea şî noĭ urmăm.
Fieş-care ţéră moda eĭ ĕşĭ are, numaĭ a nóstră ţéră cu modele tutulor, ca ţéra fără monedă, ce sĕ slujasce cu streină monedă.
Cel ce sĕ ĭea după modă s'arătă un măscăricĭŭ, ce-şĭ schimbă faţa pĕ tot ceasul.

Pentru Muĭerea înzorzonată

Muĭerea înzorzonată ca o brezaĭe sĕ arată.

Pentru Muĭerea veselă

1790 Muĭerea veselă, ca o lumină în jĕrtfelnicul cel maĭ sfânt.
Muĭerea veselă, lumina caseĭ, ca sórele lumina lumiĭ.

Pentru Muĭerea viclénă

Muĭerea viclénă ca vulpea te înşală, că c'o vorbă dulce la marĭ greşĕlĭ te duce.

Pentru Muĭerea limbută şî cicală

Muĭerea limbută, gura eĭ făcută ca tóca să'ĭ turuĭéscă.
Muĭerea limbută, ca cea ce ḑicea: «*Tacĭ tu să vorbesc eŭ*».
1795 Muĭerea limbută, ca cea ce ḑicea: «*Dĕ m'aĭ bate cât dĕ mult, tot nu voĭŭ tăcé*».
Muĭerea limbută la bărbat tăcut, ca tóca la biserică.
Muĭerea cicală, gura ca tóca'ĭ tócă.
Nicĭ o supĕrare maĭ grea ca cicala dĕ muĭere, când pururea te cicălesce.

Pentru Muĭerea mucalită

Muĭerea mucalită întocma ca o ĭasmă pocită.

Pentru Muĭerea nesățiósă

1800 Muĭerea nesățiósă ca bróscele, chĭémă bărbațĭ, când strigă coax coax.

Pentru Muĭerea puturósă

Muĭerea puturósă ca o scrófă grósă, ce in spurcăcĭunĭ sĕ îngrașă.

Pentru Muĭerea rea

Muĭerea rea în casă, ca o leóĭcă mâniósă.
Muĭerea rea ca o cățea rea, ce și când o mângâĭe, ea cu dințiĭ ĕl sfâșie pĕ cel ce mângâĭe.
Muĭerea rea, ca vĭermele, până la os te mănâncă.
1805 Muĭerea rea, ca un puĭ dĕ năpîrcă.
Muĭerea rea, mîrîĭesce ca cățéoa cea maĭ rea.
Muĭerea rea pĕ bărbat ca o mare ĕl innécă.
Muĭerea rea pĕ bărbat, ca un șarpe înveninat, ĕșĭ varsă veninul sĕŭ.
Nicĭ otrava nu e amară ca muĭerea rea.
1810 Precum la haĭne molĭa, așà și la bărbat muĭerea rea.
Cel ce dĕ muĭerea rea sĕ lipesce, ca cel ce scorpie apucă în mâna sa.

Pentru Muĭerea tînĕră

Muĭerea tînĕră ca vinul noŭ fĭerbe.

Pentru Muĭerea sulemenită

Muĭerea sulemenită, ca o casă veche când o spoim la față, să sĕ arate frumósă.

Pentru Muĭerea furiósă

Muĭerea furiósă ca marea fără credință, că dĕ cel maĭ mic vínt îndată sĕ turbură, și pe toțĭ ĕĭ cufundă.

Pentru Muĭerea frumósă

1815 Muĭerea frumósă, ca un trandafir frumos şî cu miros şî maĭ frumos; dar trandafir fără ghimpĭ, nicĭ cum poţĭ găsi.
Muĭerea frumósă te lasă în cămaşă, ca marea cea maĭ frumósă.

Pentru Muĭerea cinstită

Muĭerea cinstită, ca o pĭétră scumpă.
Muĭerea cinstită sĕ asémĕnă cu acea flóre, ce la o sută dĕ anĭ odată înflorescе.
Cinstea muĭeriĭ, ca o comóră ascunsă, ce stă neatinsă până ce daĭ piste ea. Ferice d'acea muĭere, ce-şĭ păzesce acéstă comóră până în sfîrşit.

Pentru Muĭerea cicală

Veḍi *Muĭerea limbută.*

Pentru Muĭerea bétă

1820 Ca muĭerea bétă, nicĭ o vedere maĭ frumósă şî dĕ rîs.

Pentru Muĭerea bună

Muĭerea bună, ca pâĭnea caldă.
Cea maĭ bună muĭere, ca cel maĭ rĕŭ bărbat.

Pentru Muĭerea dulce

Muĭerea dulce, ca mĭerea dulce, ce durerĭ marĭ la inimă ţe-aduce când veĭ mâncà maĭ mult din ea.
Nimic alt maĭ dulce, ca muĭerea dulce.

Pentru Muĭerea dĕsfrînată

1825 Muĭerea dĕsfrînată, ca ĭadul nesăţiósă.
Muĭerea dĕsfrînată, ca o căţea cu câĭniĭ după ea.
Muĭerea dĕsfrînată la toţĭ sĕ întórce, când încolo, când încóce, ca sulul la strungar.

Frumuseţea muĭeriĭ celeĭ dĕsfrînate, ca un cercel frumos dĕ nas atîrnat.

Pentru Muĭerĭ dĕ obşte

Inima muĭeriĭ, ca o mréjă dĕ pesce.
1830 Ochiĭ muĭeriĭ, ca un semn dĕ puşcă.
Omul sĕ prinde în graĭul muĭeriĭ, ca pescele în mréjă şî pasĕrea în laţ.
Omul fără muĭere nicĭ cum póte trăi ; d'aceea muĭerea sĕ înţelege pĕ lume ca o stihie din cele patru stihiĭ.
Urmele muĭerilor ca pânzele corăbiilor, încotro bate vîntul, acolo sĕ întorc.
Imbrăţişarea dĕ muĭere ca îmbrăţişarea dĕ urs, ce te strînge în braţe până ĕţĭ ĭes ochiĭ din cap.
1835 Gura muĭeriĭ dulce ca mĭerea, dar gustarea eĭ amară ca fĭerea.
Ca arma muĭeriĭ nicĭ o armă maĭ tare, că ca Sampson maĭ tare în mâĭnĭ nimenĭ nu s'a maĭ ivit, şî d'o muĭere şî numaĭ îndată s'a biruit, ca cel maĭ dĕ nimic.
Ca o muĭere grea cu borţul la gură.
Ca o muĭere la rĕsboĭŭ.
Ca o flóre la ureche muĭerea lângă bărbat.
1840 Ca vîntul pĕ lume, nimic alt maĭ uşor, dar muĭerea întrece şî pĕ însuşĭ vîntul cu uşurinţa eĭ.
Ca muĭerea, cu póle lungĭ şî cu minte scurtă.
Ca muĭerile cu acul înţépă.
La muĭere, ca la móră, pururea le lipsesce, la una o dógă şî la alta o aripă.
La muĭere ca la baĭe, ce într'o baĭe şî bunĭ şî rĕĭ sĕ spală.
1845 La muĭere frumuseţea ca la bărbat vîrtutea.
Limba muĭeriĭ, ca limba dĕ şarpe, unde sĕ lipesce, îndată otrăvesce.
Limba muĭeriĭ te linge ca câĭnele pĕ stăpân, dar vaĭ dĕ acel stăpân, când câĭnele ĕl va muşcà.
Muĭerea împodobită cu minte uşóră, ca o pasĕre sbóră.
Muĭerea grea la slujbă, tocma ca o tobă, ce numaĭ când o baţĭ bine, atuncĭ ea ĕţĭ cântă bine.
1850 Muĭerea ĭute ca cépa, când o miroşĭ lăcrămezĭ, dar bucate fără cépă nicĭ un gust are.
Muĭerea ca o mlădiţă, ce dĕ orĭ-ce vînt sĕ plécă, şî ca să nu cadă, ĕĭ trebue un păruţ s'o ţie.
Muĭerea ca un vas slab, ce lesne sĕ sparge.
Muĭerea, ca un laţ dĕ vînător, ce lesne prinde pĕ cel dĕ minte uşor.

Muĭerea ca undĕlemnul arde, orĭ-ce feştilă ĕĭ pune.
1855 Muĭerea ca vinul, îndată te 'mbată, când o slăvescĭ aşà 'ndată.
Muĭerea ca viţa, cum o piscĭ lăcrăméză.
Muĭerea ca albina, roĭŭ bun ţe-aduce, dar şî rĕŭ te împunge.
Muĭerea ca castravetele, până e verde sĕ mănâncă.
Muĭerea ca câĭnele, dacă o mângâĭ, te linge; dacă o superĭ, te muşcă.
1860 Muĭerea ca crângul cu ĭepuriĭ, piste putinţă a sĕ păzì.
Muĭerea ca măceşul, flóre frumósă dar cam ghimpósă.
Muĭerea ca marea, frumósă la vedere, dar îndată te înnécă, cum în ea te veĭ încrede.
Muĭerea ca pisica caseĭ, o păzesce dĕ şórecĭ.
Muĭerea ca sfîrlézǎ, cine ştie maĭ bine să o învîrtéscă, aceluĭa maĭ bine şî-ĭ slujasce.
1865 Muĭerea ca flórea, când o păstrezĭ, rodul eĭ ĕl dobândescĭ.
Muĭerea ca flórea, când începe a veştejì, atuncĭ frumuseţea ĕĭ pĭere, dar atuncĭ şî rodul i sĕ cóce.
Muĭerea ca ţînţarul, când te sărută cântă, dar şî rĕŭ te pişcă.
Muĭerea cu bărbatul ca boiĭ la jug; când sûnt potrivițĭ merg drept, ĭar când unul maĭ ĭute şî altul maĭ slab, unul trage ăĭţĭ şî altul cea.
Muĭerea când voĭesce multe mijlóce găsesce spre a înşĕlà pĕ al sĕŭ bărbat, tocma ca p'un fermecat.
1870 Muĭerea când sĕ 'mpodobesce, ca o flóre când înfloresce, dĕ miros te îmbată.
Muĭerea la mânie, ca pisica când sĕ mânie, cu ghĭarele la ochĭ sare să te sfâşie.
Muĭerea la bărbat, ca un cuculeţ dĕ nópte, cum ĕĭ cântă aşà şî el jócă.
Muĭerea la rĕsboĭŭ, ca bărbatul la argea.
Muĭerea negătită, ca o tingire nespoită.
1875 Muĭerea pururea caldă, ca o fântână ce nicĭ odată îngheţă.
Muĭerea până e tînĕră, ca sfîrléza dĕ vînt, ce sĕ 'învîrtesce necontenit încotro vîntul o bate; după ce sĕ învechesce, sĕ strică şî contenesce dĕ a sĕ maĭ învîrtì.
Muĭerea fără bărbat, ca un cuĭŭ fără cĭocan.
Muĭerea fără bărbat, ca un trup aruncat fără suflet în pat, că bărbatul sĕ 'nţelege sufletul muĭeriĭ.
Muĭerea fără bărbat, ca carul fără proţap.
1880 Muĭerea fără bărbat, ca casa fără temelie.
Muĭerea fără bărbat, ca lopata fără códă.
Muĭerea fără bărbat, ca racul cu gât fără cap, ce într'o parte şî într'alta umblă necurmat, dar drept nicĭ odată merge.

Muĭerea fără bărbat, ca furca fără fus.
Muĭerea fără dulcéţă, ca o flóre fără miros.
1885 Muĭerea ce pĕ din afară sĕ vede strălucind, ca puşca ce, pĕ din afară fórte mult lucesce, ĭar pĕ din lăuntru puturósă sĕ găsesce.
Muĭerea dĕ muĭere pentru bărbat sĕ supĕră, ca calul când ĕĭ ĭea traista din gura sa.
Muĭerea dĕ mulţĭ bărbaţĭ, ca o căţea dĕ mulţĭ câĭnĭ după ea înşiraţĭ.
Muĭerea dĕ dĕparte ca magnitul la ea te trage.
Muĭerile cu duh mare şî cu 'nţelegere şî maĭ mare, că sĕ înţeleg când tóte d'odată grăĭesc, ca gâscile când gârâĭesc.
1890 Muĭerile la sfatul lor, ca bróscele, grăĭesc tóte dĕ odată şî nicĭ una ascultă.
Muĭerile leneşe şî bărbaţiĭ nevoĭaşĭ, la căldură sĕ arată ca nisce baboĭaşĭ.
Muĭerile fórte lesne înşală pĕ bărbaţĭ, ca pĕ nisce fermecaţĭ.
Nimic alt maĭ ascuţit ca acul albineĭ, ĭar al muĭeriĭ ac şî p'al albineĭ ĕl întrece.
Puşca, până nu sĕ vlăguĭesce, nu-ţĭ slujasce cum sĕ cade; aşà şî muĭerea, până nu o mulţumescĭ, nu-ţĭ arată dragoste.
1895 Precum nu poţĭ numĕrà nisipul mărilor, picăturile ploilor şî fulgiĭ ninsorilor, aşà nu poţĭ numĕrà viclenile taĭne, câte muĭerile născocesc, pĕ bărbaţĭ a-ĭ înşĕlà.
Faţa muĭeriĭ, ca faţa dĕ mască.
Cele ócheşe muĭerĭ dar cu nurĭ, ca piperul cât dĕ negru, dar gust la bucate ne dă.
Cel cu o muĭere, ca cel numaĭ cu o cămaşă.
Cel ce-şĭ lasă muĭerea ş'alérgă la alta, ca cel ce sare din lac în puţ.
1900 Cine ĭea în braţe muĭere streină, ca când ar îmbrăţişà un şarpe 'nveninat.
Bărbatul ca un foc ĭar muĭerea foc întreg.
Din gura muĭeriĭ pică mĭere ca din fag, dar vaĭ dĕ cine o gustă, că maĭ amară dĕ cât fĭerea o găsesce.
Dragostea muĭeriĭ la 'nceput te 'nveselesce, ca vinul cel maĭ dulce, ĭar în urmă te-ameţesce.
Dragostea muĭeriĭ, ca o apĕrătóre, păzesce pĕ bărbat dĕ orĭ-ce pĕcat.

Pentru Mulgere

1905 Ca pĕ o óĭe, unul o ţine şî altul o mulge.
Ca cel ce mulge fără milă.

Pentru Mulţime

Ca albinele, când le dă fum şî ĭes cu cârdul din ulee (multe).
Ca apa, când aduce pĭetre multe dĕ la munte.
Ca ĭepuriĭ în crâng dĕ mulţĭ.
1910 Ca cârdul dĕ păserĭ, când sĕ întorc înapoĭ (multe).
Ca clăile dĕ fên pĕ câmp (multe).
Ca lăcustele dĕ multe.
Ca nisipul măriĭ (mult).
Ca petecele la croitor (multe).
1915 Ca petecele la blană (multe).
Ca puiĭ dĕ lăstunĭ, când ĭes din cuĭbul lor (mulţĭ).
Ca păserile, când s'adună la apă spre bĕutură (multe).
Ca stelele pĕ cer dĕ multe.
Ca frunza şî ca ĭérba dĕ multe.

Pentru Mume

1920 Ca o mumă vitregă.
Ca o mumă bună.
Ca muma, ce dĕ dĕparte cu şuróie dĕ lăcrămĭ sĕ uĭtă la leŭ, când mănâncă puiĭ eĭ în cuĭbul lor.
Când cu binele, când cu rĕul, ca muma pĕ copiĭ.
Muma vitregă ca cĭuma, când dĕ tine sĕ atinge, îndată te smreduĭesce.
1925 Precum cloşca încăldesce, pĕ puiĭ eĭ şî-ĭ hrănesce, aşà şî muma îndĕstulézâ p'aĭ sĕĭ prunci şî-ĭ adăpostézâ.

Pentru Muncă i Muncitorĭ şî Nemuncitorĭ

Ca muncile dĕ nascere.
Ca cel ce face bĕşîcĭ pĕ palmă ca dĕ urzicĭ, când barda din mână n'o lasă la muncă.
Cum veĭ muncì, aşà veĭ dobândì.
Munca arată dĕstoĭnicia omuluĭ, ca focul mirosul tămâĭeĭ.
1930 Munca fără luptă nimic nu folosesce, ca cĭocanul fără gălăgie, nicĭ un lucru săvîrşasce.
Muncesce fără spor, ca cel ce cară apă cu cĭurul.
Muncitorul ca copilul, pururea cu codru 'n mână.
Muncitorul cu leneşul, ca albina cu trântorul.
Muncitorul mult muncesce, şî la frig şî la căldură, ca în vremea cea maĭ bună.
1935 Nimic alt ca munca îngraşă pĕ om.
Precum picătura pĕ pĭétră o mănâncă, şî mâna pĕ her ĕl

tocesce, aşà şî munca cu silinţă pĕ cea maĭ mare nevoinţă.
Precum pofta la mâncare, aşà şî plăcerea la muncă, însă pofta nu ne satură, ĭar plăcerea munciĭ mult mult ne îndĕstuléză.
Cel ce în lume nicĭ cum muncesce, tocma ca un trântor sĕ socotesce, ce d'a gata mănâncă a altuĭa muncă.
Cel ce seceră mult după munca sa, acela sĕ îndĕstuléză, ca lipitórea dĕ sânge.
1940 Cine muncesce, acela sĕ folosesce, ca cel ce plătesce, acela jócă.
Cine poruncesce, nu muncesce, ca cel ce când cântă nu jócă.
Nemuncitorul ca greerele, ce tótă vara cântă, şî ĭérna jócă pĕ foc.
Nemuncitorul ca leneşul, nicĭ mâĭnĭ nicĭ picere are.
Nemuncitorul pururea ca un idol stă înfipt.
1945 Nemuncitorul sémĕnă ca un câmp pustiŭ, ce sórbe multe ploĭ fără a dà vre-un rod.

Pentru Mungitură

Ca un urs, ce dĕ dĕparte sĕ aude mungind în pădurĭ şî pìn văĭ, când vînătorul cu săgéta în frunte ĕl isbesce.
Ca boul ce greŭ mungesce când măcelarul jos ĕl trântesce.

Pentru Munţĭ

Ca munţiĭ ceĭ nalţĭ şî plinĭ dĕ zăpadă, în mijlocul norilor.

Pentru Mutare

Ca la jocul dĕ damă, pĕ care pĭétră veĭ şî cum veĭ, aşa o muţĭ.
1950 Ca ţestul din vatră 'n vatră sĕ mută.

Pentru Mufluzĭ

Mufluziĭ tocma ca vijĕlia pĕ mare, într'un minut o lŭme dĕ tot o înnécă.

Pentru Mușcătură

Ca o mușcătură dĕ câĭne turbat.
Ca un câĭne turbat, alérgă șî mușcă.
Cel mic, ca nevĕstuica, cu cât maĭ mică, cu atât maĭ rĕŭ te mușcă.

Pentru Măgarĭ

1955 Ca măgariĭ mirósĕ, unde pișat dĕ măgar găsesc, ca acolo să sĕ pișe.
Ca măgarul cu samarul în spinare.

Pentru Măreţĭ i Mărire

Ca un porc mistreţ, sĕ ţine măreţ.
Ca rîurile, ce sĕ măresc când pîraele curg în ele.
Măreţ ca păunul când îșĭ umflă códa, ĭar când la picere sĕ uĭtă, dĕ rușine sĕ topesce ca céra dĕ foc.
1960 Măreţ ca cel cu mărgăritar la gât.
Sĕ ţine măréţă ca o mirésă.
Cel ce mărgén va să strîngă, sĕ bagă în fundul măriĭ, așà șî cel-ce la mărire rîvnesce în necazurĭ sĕ cufundă.

Pentru Mărunţĭ

Ceĭ mărunţĭ tot tinerĭ s'arată, ca vrabia tot puĭŭ.

Pentru Mĕsură

Mĕsura la orĭ-ce, ca frîul la cal.
1965 Mĕsura la tóte ca o cumpĕnă dréptă ; ĭar piste mĕsură, la tóte atîrnă.
Șî mĕsura la vremea eĭ, ca rodurile la vremea lor.

Pentru Mâitură

Ca boul, cu ăĭţĭ șî cu cea sĕ mână.

Pentru Măturat

Ca mătura mătură tot.

Pentru Mânie şî Mânioşĭ

Omul când sĕ mânie, ca apa când sĕ turbură, ĕşĭ pĭerde tótă lumina.
1970 Greşalele din mânie, ca ocările din beţie.
Ca un taur când sĕ mânie, sare, sbĭară, sĕ lovesce cu córnele dĕ copacĭ şì sperie grozav pĕ cel ce dă piste el.
Ca ursul sĕ mânie.
Ca leóĭca când ĕí fură puiĭ sĕĭ din cuĭbul lor, grozav sĕ mânie.
Ca leul când sĕ mânie, la cel ce-asupra luĭ vine, plesnesce din códă într'o parte şî într'alta.
1975 Ca lupul când aude mĭeiĭ behăind pĕ lângă oĭ şî neputênd intrà în stână, stând dĕ dĕparte, sĕ mânie, urlă, latră, sĕ sfâşie, alérgă în sus şî 'n jos.
Ca mânia la om, nimic alt maĭ rĕŭ, că şî mintea şî trupul d'opotrivă le frămîntă.
Ca cămila când sĕ mânie, anevoĭe sĕ dĕsmânie.
Lesne sĕ mânie, ca cel cu ţîfna la nas.
Mânia îndată ca fumul sĕ înalţă şî pĕ om ĕl lasă ca 'n-tr'un foc să ardă.
1980 Mânia s'aprinde şî arde ca focul, când n'o poţĭ astîmpĕrà dintr'o greşélă a ta.
Mânie ca dĕ urs.
Nicĭ o mânie maĭ grozavă ca mânia dĕ muĭere pĕ ceea-ce i-a luat pĕ al sĕŭ bărbat.
Sĕ mânie ca leul.
Cel mânios, ca un furios, nicĭ aude, nicĭ nu vede, nicĭ póte pricepe ceea-ce e dĕ folos.

Pentru Mână

1985 Ca olarul cu mâna în lut.
Ca la horă, cu mâĭnile în sus.
Ca la tăbăcărie, cu vîrtejul în mână.
Ca la biserică, cu făclia în mână.
Ca mâna dĕ muĭere, nicĭ o mână maĭ delicată.
1990 Ca popa, cu mâna strînsă, după ce ĭea într'însa.
Ca cel-ce jócă pĕ sfóră cu pârghia în mână.
Cu mâĭnile întinse, ca cel rĕstignit.
Cu mâĭnile la pĭept, ca ceĭ smeriţĭ şî plecaţĭ.
Cu mâĭnile pĕ pĭept, tocma ca un mort.

Pentru Mângâiere

1995 Ĕl mângâĭe ca p'un mĭel.
Ca câĭnele, când mângâĭe cu códa pĕ stăpân.

Pentru Mâncare

Uniĭ muncesc şî alţiĭ mănâncă d'a gata, ca trântoriĭ mĭerea albinelor.
Ĕl mănâncă ca p'un puĭŭ.
Ca o plătică pĕ cărbunĭ, bună dĕ mâncare.
2000 Ca un copaciŭ mare, ce n'are frică dĕ cele maĭ marĭ vînturĭ, ĭar un vĭerme, cât dĕ mic, ĕĭ mănâncă tóte mĕduva, ş'îndată ĕl veḑĭ uscat.
Ca un copil sîrman, ce mănâncă ce găsesce.
Ca un trântor, ce mănâncă d'a gata.
Ca vĭermele pĕ lemn mănâncă.
Ca vĭermele, ce mănâncă inima pómelor celor maĭ bune.
2005 Ca caiĭ când n'aŭ ce mâncà, şî ĭeslele şî le rod.
Ca caracatiţa când n'are ce mâncà, din picerele eĭ începe a mâncà.
Ca călugăriĭ d'a gata nimenĭ nu mănâncă fără nicĭ o muncă.
Ca câĭniĭ când sĕ mănâncă unul pĕ altul cu dinţiĭ.
Ca câĭniĭ când sĕ mănâncă pĕ un os, când le aruncă.
2010 Ca leul când mănâncă, nicĭ óse, nicĭ maţe lasă.
Ca lâna, ce sĕ mănâncă îndată dĕ moliĭ.
Ca molia pĕ haĭne mănâncă.
Ca picătura pĕ pĭétră mănâncă.
Ca póma cea maĭ bună, când o mănâncă porciĭ.
2015 Ca porcul pĕ ghindă, sĕ pune să mănânce.
Ca rîĭa ĕl mănâncă.
Ca cel flămând la masă, nicĭ óse pĕ taler lasă.
Ca cel-ce vine dĕ la câmp ş'aştéptă cu poftă mare la masă bună mâncare.
Ca cel-ce dumică, înghite până a nu mâncà.
2020 Ca din sac scóte, dă şî mănâncă.
Ca şoĭmul, ce dĕ fóme maĭ bine va să móră, dĕ cât să mănânce carne slabă ş'împuţită.
Mănâncă ca apa malurile.
Mănâncă ca lupiĭ.
Mănâncă ca miresele.
2025 Sĕ mănâncă ca câĭniĭ.

Pentru Mândri şî Mândrie

Omul mândru ca un nod ĕţĭ stă în gàt când ĕl veḑĭ.
Ca copacĭul cel maĭ mare, maĭ sănătos şî maĭ tare, când dĕ mândria cea mare până la cer sĕ rîdică, un vĭermuleţ mic ĕl pişcă şî puterea i-o rîdică.
Ca curcanul sĕ mândresce, când ĕşĭ umflă penele.
Ca nebăgarea în sémă nimic alt maĭ rĕŭ supĕră pĕ cel mândru.
2030 Ca cerbul mândru când sĕ plimbă cu córnele pĕ spate.
Mândrul ca vîlvórea, aci vîlvîĭesce aci sĕ topesce.
Mândrul ca Satana, in minutul ce-a socotit să sĕ suĭe în vîrful mândrieĭ, atuncĭ jos a căḑut.
Mândrul când sĕ fălesce, ca un curcan umflat sĕ privesce.
Mândrul când sĕ posomoresce, ca un boŭ bun dĕ jug sĕ socotesce.
2035 Mândrul nu póte suferi pĕ alt mândru, ca un câĭne pĕ alt câĭne strein, vrênd ca numaĭ el să fie dĕ casă.
Mândră ca o cerbóĭcă.
Nicĭ o greşală ca mândria te face a te urî pĕ lume tótă lumea.
Nicĭ un pĕcat ca mândria d'a dreptul sĕ 'mpotrivesce l'a Domnuluĭ voinţă.
Cel mândru ca capra, pururea cu códa 'n sus o veḑĭ, şî códa ĕĭ cade dĕ rîĭe.
2040 Cel mândru, până nu-ĭ daĭ piste nas, nu-şĭ plécă capul în jos, ca cel-ce nu vede pragul dĕ jos până nu sĕ lovesce cu capul dĕ cel dĕ sus prag.
Cel-ce la mândrie a căḑut s'asémĕnă tocma ca cel-ce din cer jos la pămînt a căḑut.
Cel ce pĕ la sfîrşit sĕ mândresce, ca ceea ce sĕ rumenesce când buba o mistuĭesce.
Cel ce sĕ mândresce pentru a luĭ bogăţie, ĭar nu pentru a luĭ vrednicie, s'asémĕnă cu calul ce sĕ mândresce pentru haşaoa dĕ fir şî frîul dĕ aur.

Pentru Nalţi

Veḑĭ *Ceĭ Nalţĭ.*

Pentru Nas i Năsoşĭ

Nasul când strănută, ca când ar grăì; d'aceea cel cu nas mare grăĭesce maĭ tare.
2045 Cel cu nas mare, ca cu o angheră, corăbiile cu nasul le opresce.

Cel năsos cu nasul, ca cu o cârmă, corabia o întórce.
Cel năsos cu nasul, ca porcul rîmă la cele maĭ murdare.
Cel năsos cu nasul sapă, ca cu o sapă.
Cel năsos cu nasul strigă, ca cu o trîmbiţă.
2050 Cel năsos cu nările, ca o învĕlitóre ce acoperă cele maĭ marĭ turnurĭ.
Cel năsos când strănută, ca un trăsnet detună.
Cel năsos dĕ străgălie trebuinţă n'are, că cu nasul sĕ slujasce ca cu cea maĭ lungă străgălie.
Cel năsos dĕ tulumbă trebuinţă n'are, că c'o trăsătură pĕ nărĭ, ca cu tulumba, sécă marea cea maĭ mare.

Pentru Nascere

Ca ĭépa nasce catârĭ.

Pentru Ném

2055 Ca catâriĭ din dooĕ némurĭ.
Némul ce dĕ la altul tu te împrumuţĭ séměnă ca oglinda, ce nouĕ ne arată ceea ce nu e într'însa.
Numele cel bun, cinstea némuluĭ în vecĭ, ca o slavă ceréscă.
Cel îmbrăcat numaĭ cu a némuluĭ cinste, fără nicĭ o sciinţă, tocma ca un cal cu haşale scumpe piste tot împodobit.
Cel ce sĕ fălesce cu némul luĭ cel mare, ca catârul ce ḑice că nu e din măgăriţă.
2060 Cel ce-şĭ schimonosesce cinstea némuluĭ sĕŭ, séměnă tocma ca o caricatură dĕ rîs.

Pentru Neînvĕsaţĭ

Veḑĭ *Invĕsaţĭ.*

Pentru Neînsuraţĭ

Veḑĭ *Căsătorie.*

Pentru Neîntristare

Veḑĭ *Intristare.*

Pentru Neînţelegĕtorĭ

Veḑĭ *Inţelegere.*

Pentru Neveste

Când ĕţĭ ĭeĭ nevésta 'n braţe, ca când aĭ intrà din frig la căldură.
Nevésta, ca o cămaşă ce o puĭ pĕ pĭelea gólă.
Nevésta te încăldesce ca ĭepîngéoa în frigul cel maĭ mare.
Cel numaĭ cu o nevéstă, ca teleguţa cu o rótă.

Pentru Nevinovaţĭ

Vedĭ *Vinĭ.*

Pentru Nevoĭ

2065 Nevoĭa pĕ om ĕl scóte din firea luĭ, ca fómea ce scóte pĕ lup din pădure.
Nevoĭa cea mare, şî pĕ cel maĭ învĕţat ĕl face să tacă, ca un mut neînvĕţat.
Dĕ nevoĭe omul, ce nu suferă ca boul?

Pentru Nevoĭaşĭ

Ca cel nevoĭaş, tótă vara la ogor şî ĭérna cu tăgârţa la obor.
Ca cel nevoĭaş, ce în cur şade şî dórme.
2070 Când pĕ cel nevoĭaş, îl facĭ comandir dĕ óste, ca când aĭ face pĕ ţînţar armăsar.
Cel nevoĭaş la slujbă, ca cĭurul la apă.

Pentru Negoţ i Negustorĭ

Ca un negustor dĕ pĭeĭ dĕ cloşcă.
Sĕ negustoresce ca Nastratin Hogea, ce cumpĕrà câte dooĕ ooĕ la o para şî vindea câte nooĕ d'o para.

Pentru Negură

O negură sĕ vede, ca fumul ce ĭese dintr'o casă când s'aprinde.
2075 Ca o negură pĕ cer, ce întunecă tótă vederea.
Ca negura cu vijĕlie, ce dĕ dĕparte vine.

Pentru Negri i Negritură

Ca cangrena, ce'ţĭ negresce şî trupul şî sufletul.
Ca catranu dĕ negru.
Ca nighina dĕ negru.
2080 Negru ca un Arap.
Negru ca gândacul.
Negru ca corbul.

Pentru Necazurĭ

Ca răbdarea la necaz nicĭ un léc maĭ bun.
La necazurí ca la jug, capul în jos ţe-l plecĭ.
2085 Necazul vine când la unul când la altul, tocma ca pĕcatul.
Necazurile în vĭéţă, ca ghimpiĭ pîn mărăcinĭ.
Necazurile la om când vin, unul după altul curg, ca apele pĕ rîŭ.
Necazurile la început sĕ pare cu anevoĭe, apoĭ te dĕdaĭ cu ele tocma ca cu apa când începĭ a înnotà.
Precum vîntul aruncă jos pĕ ceĭ maĭ marĭ copacĭ, şî trăsnetul lovesce pĕ munţiĭ ceĭ maĭ nalţĭ, aşà şî necazurile pĕ ceĭ maĭ marĭ cad.
2090 Precum jugul şî hamul după gât sĕ pune, aşà şî necazurile gâtul ţe-l supune.
Precum cel bolnav dĕ dohtorĭ bunĭ trebuinţă are, aşà şî cel căḑut în necazurĭ dĕ prietenĭ bunĭ.
Precum după furtună vreme bună ni s'arată, aşà şî după necazurĭ veselia ne aştéptă.
Cel maĭ tare plin dĕ necazurĭ, ca mormîntul dĕ pĭétră plin dĕ vĭermĭ.

Pentru Neclintélă

Ca tablele luĭ Moisi, rĕmân neclintite.

Pentru Necredincĭoşĭ

Veḑĭ *Credinţă*.

Pentru Nelegĭuiţĭ

2095 Când pĕ ceĭ nelegĭuiţĭ ĕĭ însărcinezĭ cu trebĭ, ca când aĭ sĕmĕna ghimpĭ pĕ moşia ta.
Nelegĭuitul ca focul, în tóte ḑilele luĭ, pîrjolesce şî arde.

Pentru Nemilostivĭ

Veḑĭ *Milă*.

Pentru Nemulţămitorĭ

Nemulţămitorul ca un vas găurit, ce în zadar muncescĭ să-l umplì.
Nemulţămitorul, ca un lup nesăţios.
Nemulţămitorul, ca cel ce-a vîndut pĕ însuşĭ stăpânul sĕŭ.
2100 Nemulţămitorul, ca cel ce nu s'a odihnit pĕ slava ce dĕ la Domnul a dobândit, şî jos pĕ pămînt din cer s'a trântit, că la maĭ mare a rîvnit.

Pentru Nemuncitorĭ

Veḑĭ *Muncă*.

Pentru Nenorocire

Veḑĭ *Noroc*.

Pentru Neroḑĭ

Ca pămîntul, cànd geme la greotatea neroḑilor.
Nerodul, ca dîrzul, cade în foc orbesce.

Pentru Nesaţ şî Nesăţioşĭ

Ca lupul nesăţios.
Ca pămîntul, ce dĕ apă în vecĭ nu sĕ satură.
2105 Nesăţiosul ca lipitórea, până nu sĕ îndópă, nu ḑice: «ajunge!»
Ceĭ nesăţioşĭ ca marea ce tóte apele le sórbe şî le 'nghite, câte în ea intră şî câte în ea sĕ varsă, însă ea nicĭ odată nicĭ sĕ umple, nicĭ sĕ satură.

Pentru Nesimţire

Veḑĭ *Simţire*.

Pentru Necinste

Veḑĭ *Cinste*.

Pentru Nebunĭ

Veḑĭ *Bunĭ.*

Pentru Nesciinţă

Veḑĭ *Sciinţă.*

Pentru Ninsóre

Ca ninsórea ce albesce tot pămîntul dĕ odată.
Ca ninsórea, ce dĕ vînturĭ necontenit sĕ risipesce, p'alocurĭ sĕ grămădesce şî munţĭ dĕ zăpadă pretutindenea sĕ vede.

Pentru Norĭ

Ca noriĭ ce sĕ vîntură într'o parte şî într'alta, când vînturile sĕ luptă dintr'o parte şî dintr'alta.
2110 Ca norul când sĕ risipesce şî lumina sĕ ivesce.
Ca norul şî ca fumul, când vederea ţe-o întunecă.
Precum doĭ norĭ, când în cer sĕ întîlnesc, ş'în capete sĕ lovesc ca berbeciĭ în córne, cu fulgere şî trăsnete, bubuesc şî spăĭmântesc orĭ-ce suflare pĕ pămînt.

Pentru Noróde

Ca oile ce sĕ risipesc când păstorul le lipsesce, aşà şî norodul când pĕ stăpân ĕl pĭerde.
2115 Ca o turmă fără câĭnĭ, norodul fără stăpân.
Linişţea noródelor după rĕsvrătirĭ, ca linişţea măriĭ după cele maĭ marĭ furtunĭ.
Noródele cam dĕ silă la început sĕ dĕdă cu cele lor maĭ dĕ folos, ca copiĭ la învĕţătură.
Noródele fără ocrotitorĭ şî pline dĕ jĕfuitorĭ, ca nisce stânĭ góle dĕ câĭnĭ şî pline dĕ lupĭ.
Noródele fără stăpân, ca oile fără păstor.
Norodul ca măgarul, când sĕ însărcinézä piste putinţa luĭ, îndată sĕ poticnesce, şî greotatea atuncĭ la stăpân privesce.
2120 Norodul, când piste mĕsură sĕ supĕră, începe a cârtì, ca butia, când sĕ umple, începe a piştì.
Norodul când mult ĕl superĭ, ca focul când ĕl sgândărĭ, maĭ rĕŭ sĕ aprinde.
Norodul când sĕ 'nvĭerşunéză, ca apa când sĕ umflă, şî pĕ munţiĭ ceĭ maĭ marĭ jos ĕĭ cufundă.

Norodul, când strigă la dĕsnădĕjduire, ca marea ce urlă când dĕ vênturĭ sĕ turbură.
Norodul cârtesce când stăpânul ĕĭ lipsesce, ca mânzul, când ĕĭ lipsesce mama, începe a strigà.
2125 Norodul subt ceĭ cumplițĭ, ca șórecele subt îngrijirea pisiciĭ.
Norodul fără lege, ca boul fără bold.
Norodul fără stăpân, ca picere fără cap.
Norodul fără stăpân, ca bostana fără pândar.
Norodul după stăpân, ca oile după țap, dacă acesta în apă va intra, oile tóte sĕ vor înnecà.
2130 Patimile noródelor, ca o flóre la ureche când sĕ socotesc, atuncĭ noródele pĕ stăpâniĭ lor dĕ sus jos ĕĭ trântesc.
Precum omul în parte dator e să ție altuĭa parte, așà șî un norod la alt norod.
Precum sufletul la trup, așà șî cĭobanul la oĭ, șî stăpânul la norod.
Precum trupul fără suflet curînd sĕ topesce, așà șî norodul fără stăpân curînd sĕ risipesce.
Precum flórea sóreluĭ sĕ ĭea după sóre, așà, șî norodul după stăpânul sĕŭ.
2135 Sufletul noroduluĭ legile sĕ 'nțeleg; precum trupul fără suflet amorțesce, așà șî norodul fără legĭ sĕ risipesce.
Stăpânul la norod, ca păstorul la oĭ.
Fericit norodul, căruĭa Domnul ca un Dumneḑĕŭ s'arată.
Fericit norodul ce a dobândit stăpân bun ca un părinte.
Cine piste mĕsură dĕspóĭe pĕ norod, ca cel ce piste mĕsură vaca luĭ ș'o mulge, în loc dĕ lapte, sânge scóte.

Pentru Noroc i Norocire șî Nenorocire

2140 Norocul ca o rótă dĕ dulap pururea sĕ întórce, pĕ ceĭ dĕ jos sus ĕĭ urcă șî pĕ ceĭ dĕ sus jos ĕĭ aruncă.
Norocul ca o sticlă, ce lesne sĕ sparge dĕ orĭ-ce când sĕ cĭocnesce.
Norocul ca luna pĕ tótă ḑioa sĕ schimbă ș'într'o stare nicĭ cum șî nicĭ odată stă.
Norocul ca sórele, când maĭ mult arde, atuncĭ plóĭe ne aduce.
Norocul ca sticla, cât maĭ mult lucesce, atât maĭ lesne crapă.
2145 Norocul, cât dĕ mare, ca liniștea măriĭ, într'un minut sĕ turbură dĕ cel maĭ mic vînt.
Norocul la om, ca la jocul dĕ cărțĭ când la unul, când la altul merge; însă dĕ sciĭ să jocĭ bine, mult ĕțĭ folosesce, dar din potrivă, pĭerḑĭ șî când aĭ carte bună.

Norocul la om şî bune şî rele duce, că ca un orb d'a rîndu şî bune şî rele strînge.

Norocul nu cade pĕ cine el voĭesce şî precum el voĭesce, ci pĕ cine sĕ întîmplă, ca un orb ce este.

Norocul sĕ jócă cu omul tocma ca cu o păpuşă.

2150 Norocul tocma ca vinul fără apă, aci te 'nveselesce, aci te ameţesce.

Norocul fiind orb nu scie, ca un orb, nicĭ la cine sĕ plécă, nicĭ dĕ la cine plécă.

Norocirea cu nenorocirea amîndooĕ sûnt ţesute, ca firile la pânză.

Norocirea la om ca vremea sĕ schimbă, când bună, când rea.

Norocirea cea maĭ mare într'un minut scade din cea maĭ mică întîmplare, ca şî căldura cea maĭ mare din cel maĭ mic vifor.

2155 Precum la lumină sĕ vĕd tóte lucrurile, aşà şî la norocire sĕ vĕd năravurile cele bune, cum şî cele rele.

Cine-şĭ lasă învĕţătura sciinţelor, ce-ĭ luminéză duhul, ş'alérgă după noroc cu marĭ chinurĭ şî necazurĭ, cu strude şî cheltuĭelĭ, cu stăruirĭ şî cĭocoĭniciĭ, cu rugăcĭunĭ şî cu plecăcĭunĭ pĕ la uniĭ alţiĭ, s'asémĕnă cu cel ce va să prindă peştişorĭ cu undiţă dĕ aur.

Pentru Noră i Nurorĭ

Nora cu sócra şî copilul vitreg cu muma vitregă ca şóre cele cu pisica.

Nurorile la sócre ca la nisce urşĭ sĕ uĭtă.

Dor dĕ noră ca dĕ horă.

Pentru Nume

2160 Orĭ-ce nume, fie cât dĕ mare, ţine până ce alt nume maĭ mare sĕ arată, ca apele, ce cum sĕ varsă în cele maĭ marĭ, ĕşĭ pĭerd numele lor.

Ca numele cel bun nimic alt maĭ bun.

Ca dĕ popă tuns i sĕ duce numele.

Numele cel rĕŭ, ca o pată ce piste putinţă a sĕ sterge dĕ tot.

Numele cel bun, ca tunetul rĕsună.

2165 Nume mare şî slujbă mică, ca foc mare şî frigare mică.

Cel cu nume rĕŭ, ca într'o spînzurătóre, dĕ toţĭ sĕ privesce.

Pentru Nurorĭ

Veḑĭ *Noră.*

Pentru Nucĭ

Ca o nucă costelivă.
Ca într'o nucă învĕlit — ghemuit.

Pentru Năvală

Năvălesce ca la rĕsboĭŭ cu ĭuruş.

Pentru Năpăstuirĭ

2170 Când năpăstuĭescĭ pĕ óre-cine, ca când ĭ-aĭ luà pâĭnea din gură.
Cel ce nu năpăstuĭesce, ca cel ce miluĭesce.
Cel ce sĕ năpăstuĭesce, cu cel ce-l năpăstuĭesce, ca şórecele cu pisica.

Pentru Năravurĭ

Năravul la om, ca proţapul la car [1]).
Năravul cel bun ca aurul cel curat, ce nicĭ rugina vre-odată dĕ el sĕ lipesce, nicĭ mucigaĭul ĕĭ strică faţa cea curată, ci pururea ĕşĭ păstréză a luĭ flóre înflorită.
2175 Năravul după fapte, ca aurul pĕ pĭétră, sĕ cunósce şî sĕ 'ncércă.
Năravurile la ómenĭ, ca modele la muĭerĭ.
Năravurile cele rele, ca bólele cele lipicĭóse, unul dĕ la altul îndată sĕ smreduĭesce.
Năravurile cele bune te împododesc ca podóbele pĕ muĭerĭ.
Năravurile din fire, ca negréţa la corb, ce piste putinţă a sĕ maĭ spĕla.
2180 Năravurile după părinţĭ, că ceea ce ĭese din pisică şórecĭ mănâncă.
Pĕ om până nu-l încercĭ nu cunoscĭ ce năravurĭ are, ca flórea până nu o puĭ la nas, nu cunoscĭ ce miros are.
Precum craca pomuluĭ, când dĕ mică o strîmbezĭ, anevoĭe sĕ maĭ îndreptéză, aşà şî cel ce dĕ mic copil a dobândit năravurĭ rele, anevoĭe să le maĭ pĭérḑă; şî dimpotrivă, precum un copacĭŭ, când dĕ mic ĕĭ taĭ nodurile după

[1]) In manuscris se citesce: cap.

el, cresce în sus şî drept sĕ 'nalţă, nalt şî frumos, aşà şî omul, când dĕ mic copil ĕĭ dĕpărtezĭ dĕ la el năravurile cele rele.
Fieş-care cu nĕravul sĕŭ, ca fieş-care trup cu umbra sa.
Cel-ce dĕ mic copil scârnave nĕravurĭ dobândesce, ca porcul, ce sĕ nasce în spurcăcĭunĭ şî cresce.
2185 Cine din fire rĕŭ nărăvit, ca cel ce bréz sĕ nasce, bréz móre.

Pentru Nărí

Veḑĭ *Nas.*

Pentru Năsoşĭ

Veḑĭ *Nas.*

Pentru Nădejde

Ca prepeliţa dĕ códă trage nădejde.
Ca cel ce nădĕjduĭesce la câte în vis gândesce.
Nădejdea ca o poliţă, ce dĕ toţĭ sĕ iscălesce şî dĕ nimenĭ sĕ plătesce.
Nădejdea ca o spumă, ce îndată pĭere dĕ vînt.
2190 Nădejdea ca o flóre, ce 'nfloresce pĕ tot anul şî nicĭ un sfîrşit are.
Nădejdea ca un vis, ce-l vedem cu ochiĭ dĕschişĭ.
Nădejdea ca porumbiţa luĭ Noe, când nu găsesce pĕ ce cracă să şaḑă, sĕ 'întórce înapoĭ.
Nădejdea pĕ om ĕl ţine ca o pasĕre în colivie.
Nădejdea celuĭ nelegiuit ca un fum în vînt sĕ risipesce.
2195 Nădejdea celuĭ nemulţămitor ca zăpada sĕ topesce.
Trage nădejde ca spânul dĕ barbă.
Cel ce alérgă după nădejde, ca cel ce alérgă după umbră.

Pentru Pază şî Păzitorĭ

Ca un ostaş bun, ce cu puşca la spinare păzesce.
Ca un pândar păzesce.
2200 Ca vulturul, când acoperĕ cuĭbul cu aripile luĭ, spre paza puilor sĕĭ.
Ca zidul, ce ne păzesce dĕ orĭ-ce suflare a vîntuluĭ celuĭ maĭ mare.
Ca căţéoa pĕ căţeĭ păzesce.
Ca păstorul pĕ oĭ păzesce.

Păzitoriĭ ceĭ bunĭ, ca câĭniĭ la o turmă.
2205 Cine maĭ mult sĕ pazesce, acela maĭ mult greşesce, ca cel ce uĭtă uşa dĕschisă când maĭ mult şĕ teme.

Pentru Pat

Ca într'un pat domnesc.
Ca muĭerea în pat.
Ca pĕ pat.

Pentru Patimĭ şĭ Pătimaşĭ

Ca mădulările trupuluĭ, când unul pătimesce, tóte cele-l-alte împreună pătimesc.
2210 Ca rugina pĕ her, aşà şĭ patimile pĕ om ĕl róde pĕ nesimţite.
Mulţĭ pentru a lor bunătate pătimesc ca vinovaţiĭ, dĕ pizma celor zavistnicĭ.
Pĕ lângă ceĭ nebunĭ pătimesc şĭ ceĭ bunĭ, ca lemnele cele verḑĭ ce ard pĕ lângă cele uscate.
Patima ascunsă, ca rana în pĭeptul omuluĭ, ce nimenĭ o vede.
Patima sufletéscă, ca un vĭerme ce-ţĭ mănâncă tótă mĕduva.
2215 Patimile ca un tigru, ce inima o sfâşie cu cele maĭ grozave ghĭare.
Patimile la om, ca nisce măcelarĭ.
Pătimaşul sĕ sfiĭesce şĭ dĕ unde n'are frică, ca baba când s'a ars la curcut, suflă şĭ în ĭaurt.
Pătimaşul dĕ orĭ-ce sĕ feresce, ca câĭnele când s'a opărit, fugea şĭ dĕ apă rece.
Precum a trupuluĭ sănătate, aşà şĭ a sufletuluĭ, statornicie n'are; d'aceea dĕ o potrivă omul supus sĕ vede la orĭ-ce patimă sufletéscă şĭ trupéscă.
2220 Cel ce multe-a pătimit, ca cel ce a trecut pîn cĭur şĭ pîn dîrmon.
Cel ce sĕ supune la patimĭ, ca cel ce va să sĕ 'mbolnăvéscă, sănătos fiind.

Pentru Patrie

Omul fără patrie, ca un rătăcit pĕ căĭ nuemblate.

Pentru Pace

Ca pacea nimic alt maĭ dulce, că şı pĕ vrăjmaş prieten ne-l aduce.
Pace dĕ silă, ca cĭorba ce încălḑită mult ne vatĕmă la stomah.

Pentru Pene

2225 Ca cocoşul cu pene în cap.

Pentru Pericĭune i Pĭerdere

Ca aerul şî ca fumul, ce în vînt sĕ pĭerde şî nu sĕ maĭ vede.
Ca apele când sĕ pĭerd vĕrsându-sĕ în mare, şî nicĭ cum sĕ maĭ vĕd.
Ca o nălucă dĕ nópte pĭere.
Ca o vedenie mincinósă, ce îndată pĭere.
2230 Ca un vis, ce pĭere cum ĕţĭ dĕşchiḑĭ ochiĭ.
Ca întunerecul, ce pĭere şî nicĭ cum sĕ maĭ vede, cum lumina dĕ diminéţă începe a sĕ ivi.
Ca pléva înaintea vîntuluĭ pĭere.
Ca cel ce după somn pĭerde tóte, câte în somn a vĕḑut.
Ca cĭobanul, ce nu pĭerde nicĭ o óĭe din ochiĭ luĭ.

Pentru Pescarĭ

2235 Ca pescariĭ cu undiţa în mână.
Ca pescariĭ cu plasa în mână.
Plasa la pescarĭ, ca sapa la plugarĭ.

Pentru Pete

Petele la frumuseţe, ca nursele pĕ obraz, ce-l arată maĭ cu haz.

Pentru Petice

Ca peticele la croitorĭ şî la cojocarĭ.

Pentru Petrecere

2240 A petrece omul încurcat, ca când ar fi înnecat.

Ca albina la roĭul sĕŭ petrece.
Ca vĭermele în gunoĭŭ petrece.
Ca viţeiĭ la oraş petrece.
Ca vulpea în pustie petrece.
2245 Ca găina la móră petrece.
Ca găina fără cocoş tótă ḑioa fără chef, tótă nóptea mâniósă, în vecĭ petrece.
Ca leneşul cu mătăniile în mână petrece.
Ca muĭerea cu doĭ bărbaţĭ petrece.
Ca pescele, ce pururea în apă petrece.
2250 Ca pustniciĭ, ce în pustietate petrec.
Ca sócra cu nora petrece.
Ca taurul între vacĭ petrece.
Ca tâlhariĭ prin pustiĭ petrece.
Ca trântoriĭ fără lucru petrece.
2255 Ca borfaciĭ pîn tîrgurĭ petrece.
Săracul în bordeĭul sĕŭ, ca împĕratul în palatul sĕŭ, petrece.
Cine va să petrécă numaĭ cu ceĭ drepţĭ, va petrece ca într'o pustie.

Pentru Pĭerdere

Veḑĭ *Pericĭune*.

Pentru Pĭetre

O pĭétră mare ca un munte, ce nicĭ cum ĕĭ pasă dĕ cel maĭ mare val al măriĭ.
Ca o pĭétră mare, când sĕ rupe din vîrful munteluĭ, sfărâmă, frânge, prăpădesce orĭ-ce în drum găsesce.
2260 Ca o pĭétră dĕ móră.
Ca un bolovan dĕ pĭétră, ce sĕ rupe dintr'un munte, când la vale cade, vine piste cap c'o repeḑicĭune mare până 'n valea cea maĭ mare.
Ca pĭétra ce sĕ pune pĕ gura mormîntuluĭ.
Ca pĭetrele, când din munţĭ sĕ rup dĕ ploĭ şî cad, la vale sĕ rostogolesc şî una piste alta sĕ grămădesc, ĭar apele printre ele fĭerbênd vîjîĭesc.
Ca pĭetrele cele scumpe, ce în fundul pămîntuluĭ sĕ găsesc.

Pentru Piuitură

2265 Ca puiĭ, când ĭes din cuĭb şî pĕ câmp piuĭesc.

Pentru Pizmă i Pizmătareţĭ

Pizma la tóte rĕŭ sĕ 'mpotrivesce, ca apa la foc.
Pizma pururea inima ţe-o mănâncă, ca vĭermele pĕ lemn.
Pizma inima ţe-o suge, ca lipitórea sângele.
Pizma pĕ nesimţite inima ţe-o mănâncă, ca rugina pĕ fĭer.
2270 Pizma ficaţiĭ ţe-ĭ mănâncă, ca molĭa pĕ haĭne.
Pizmătareţul, când nu póte nicĭ cum rĕsplătì, scrîşnesce din dinţĭ ca dracul dĕ necaz.
Pizmătareţul dĕ pizmă sĕ topesce, ca céra dĕ foc.

Pentru Picătură

Ca o picătură dĕ apă pică.
Cu picătura umpli punga, ca vasul cu pic pic sĕ umple până 'n gură.

Pentru Pilitură

2275 Ca cu pila ĕl pilesce.

Pentru Pilde

Ca pilda nicĭ un dascăl maĭ bun.
Pilda dĕ la ceĭ maĭ marĭ sĕ ĭea, ĭar nu dĕ la ceĭ maĭ micĭ ca scara, ce dĕ sus în jos sĕ mătură, ĭar nu dĕ jos în sus.
Pildele, ca modele, după care uniĭ ĕşĭ schimbă haĭnele şî alţiĭ năravurile.

Pentru Pipăitură

Ca orbul, ce pipăĭe şî la cea maĭ mare lumină.
2280 Pipăĭe, ca cel fără dĕ ochĭ.

Pentru Pisicĭ

Ca o pisică muĭată în apă.
Ca pisica cu şórecele.

Pentru Pitélă i Piticĭ

Ca un pitic mic, ce nicĭ cum sĕ vede, şî înainte dĕ va merge.
Sĕ pitesc ca potârnichele, cu burta pĕ pămînt.

Pentru Picere

2285 Cu picerele în jos, ca cel spânzurat.
Cu picerele în sus, ca ursul pĕ spate.
Cu picere ca nisce furcĭ.
Cine stă în picere, ca când ar fi gata să ĭea sufletul omuluĭ.

Pentru Pişat

Pişatul fără bĕşînĭ, ca nunta fără lăutarĭ.

Pentru Pişcat i Pişcăturĭ

2290 Ca cu unghiile pişcă.
Ca pişcăturile dĕ purecĭ.
Patimile sufletescĭ, ca nisce şĕrpĭ, ne pişcă.

Pentru Pişpăitorĭ

Veḑĭ *Linguşîtorĭ*.

Gura pişpăitoruluĭ, ca o cursă dĕ vînător.
Gura pişpăitoruluĭ, ca gura Sataneĭ, ce la urechea muĭeriĭ ĭ-a grăit cu 'nşelăcĭune.
2295 Gura pişpăitoruluĭ, ca gura dĕ şarpe, ce cu dinţiĭ te rănesce şî cu limba te-otrăvesce, ĭar cu şuerătura din gură, rĕŭ te înfricoşéză 'n urmă.
Limba pişpăitoruluĭ ca un pîrjol topesce şî nu lasă, p'unde trece, dĕ cât numaĭ cenuşă.
Limba pişpăitoruluĭ, ca cel maĭ ascuţit cuţit, ce până la ficaţĭ te pătrunde îndată.
Pişpăitorul jurămîntul ca pâĭnea caldă ĕl mănâncă.
Pişpăitorul ca un vestitor apucă maĭ înainte şî-ţĭ spune orĭ-cine şî pentru ce vine la tine.
2300 Pişpăitorul cu 'nşelăcĭunea, ca undiţa cu moméla 'n gură.
Pişpăitorul cu piş piş, ca cobzarul cu tac tac, la ureche te mângâĭe, ĭar la inimă te sfâşie.

Pişpăitorul cu pişpăitura, ca şarpele cu şuerătura, rĕŭ te 'nfricoşéză.
Pişpăitorul muşcă ca câĭnele turbat, ĭar linguşîtorul ca câĭnele flămând.
Pişpăitorul pururea ca şarpele şueresce şî mincĭunile din gură-ĭ ca apa şuruĭesce.
2305 Pişpăitorul rănesce ca săgéta pĕ om, ce, când o scoţĭ din trup, ea maĭ rĕŭ te vatĕmă.
Pişpăitorul, tocma ca banul cel rĕŭ, ce trecere are numaĭ când nu-l cunoscĭ.
Pişpăitorul fără greşală, tocma ca cărbunele, ce orĭ peşin te arde, saŭ maĭ în urmă rĕŭ te mânjasce.
Pişpăitorul, şî când cu ochĭ sgâiţĭ veĭ fi, te 'nşală, ca pescarul pĕ pesce cu plasa cu ochĭ dĕşchişĭ.

Pentru Piştire

Ca butia, când piştesce.

Pentru Poeţĭ

2310 Toţĭ ceĭ din urma luĭ Omir poeţĭ sémĕnă, ca ceĭ ce dĕ la o masă ĭeaŭ câte o bucăţică şî o duc acasă.

Pentru Povaţă, Povăţuire i Povăţuitorĭ

Povaţa nebunuluĭ, ca sarcina la drum.
Povăţuirea cea rea te mănâncă ca rîĭa.
Povăţuitorul cel bun, ca o călăuză bună, arată drumul cel maĭ bun.
Ceĭ rĕĭ povăţuitorĭ, ca nisce rele călăuze.
2315 Cel ce bine povăţuĭesce, binele dĕ el sĕ lipesce, ca varul dĕ pĭétră.

Pentru Poveste

Povestea la vreme, ca lăuta la jale.

Pentru Pocăinţă

Veḑĭ *Căinţă.*

Pentru Pocnitură

Veḑĭ *Isbitură.*

Pentru Pomenĭ

Ca pomana, nicĭ o facere dĕ bine maĭ bună pĕ lume.
Ca dĕ pomană la mort, să dé.

Pentru Pomenirĭ

Pomenirile cu vreme, ca trupurile după lume sĕ duc.

Pentru Popĭ

2320 Ca popa la biserică, şî ḑioa, şî nóptea.

Pentru Poruncĭ

Unde muĭerea poruncesce şî bărbatul gârâĭesce, ca când găina ar cântà şî cocoşul ar cârcâraţi.
Ca Iisus al luĭ Navi, ce c'o poruncă şî numaĭ a poprit din mişcare pĕ sóre şî pĕ lună.
Când unul poruncesce unuĭa şî acela altuĭa, atuncĭ porunca trece ca căscatul din gură 'n gură, fără nicĭ o ispravă.
Când unul poruncesce una şî altul alta, urméză ca la boĭ, când unul ḑice «*cea*» şî altul «*ăĭţĭ*».
2325 Când mulţĭ poruncesc la o trébă dĕ nimic, tréba jos rĕmâne, ca copilul cu multe móşe rĕmâne cu buricul netăĭat.
Porunca când merge din gură 'n gură fără nicĭ o ispravă, ca apa ce curge din pĭétra 'n pĭétră fără nicĭ o baltă.
Porunca, când sare dintr'o gură într'alta, ca mincea ce sare dintr'o parte într'alta.

Pentru Porcĭ

Ca un porc, în tină sĕ tăvălesce şî sĕ 'nveselesce.
Ca un porc mistreţ, când dinţiĭ ĕşĭ ascute.
2330 Ca un porc mistreţ, ce dĕ dĕparte toţĭ ĕl lovesc în spate, ĭar dĕ aprópe nimenĭ la el îndrăsnesce.
Ca porcul, când ĕl ţine câĭnele dĕ ureche.

Pentru Post

Ca în ḑi dĕ post, cu varză şî cu fasole, pântecele ne-l umplem maĭ mult dĕ cât cu carne.

Pentru Potópe

Ca potopul când vine şî sĕ varsă pĕ câmp, tótă câmpia o veḑĭ o apă întinsă.

Pentru Pofte

Omul pururea gândesce la ceea ce el poftesce, ca câĭnele când flămânḑesce, tot la óse gândesce.
2335 Ca măgarul, ce maĭ mult la fîn dĕ cât la aur poftesce.
Ca pofta dĕ muĭere grea, ce îndată o face dĕ lépĕdă, când nu găsesce ceea ce ea poftesce.
Ca cel ce-ĭ curge balele dĕ mare poftă.
Cu mare poftă, ca mâncarea după muncă.
Pofta şî plăcerea, ca îmbucătura din undiţă, îndată te înşală şî dĕ gât te prinde.
2340 Poftele şî simţirile, pĕ cât ele voĭesc şî precum ele voĭesc, aşà pĕ om ĕl stăpânesc.
Poftesce ca muĭerea grea.

Pentru Pociţĭ şî Pociturĭ

Ceĭ pociţĭ cu mare duh, ca ceĭ bondocĭ cu haĭne lungĭ.
Cele din fire pocite anevoĭe a sĕ îndreptà, ca Arapul, cât dĕ mult ĕl veĭ spĕlà, tot Arap va rĕmâneà.

Pentru Podóbe

Ca acul cu gămălie, ce capul dĕ florĭ împodobesce.
2345 Ca o vasilcă împodobită.
Ca o mirésă împodobită.
Ca un clapon împodobit cu pene frumóse 'n cap, ce cărcăligu nu maĭ scie.
Ca un mormînt împodobit, şî 'nlăuntru plin dĕ óse.
Ca un măgar înpodobit cu aur şî cu argint, cel ce numaĭ pĕ din afară sĕ vede împodobit.
2350 Ca muĭerea la cap sĕ împodobesce.

Ca pomiĭ ceĭ înfloriţĭ, ĕĭ veḑĭ împodobiţĭ.
Ca florile câmpuluĭ, cea maĭ frumósă podóbă.
Ca florile când înfloresc tot câmpul sĕ 'mpodobesce.
Ceea ce mult sĕ 'mpodobesce, s'asémĕnă ca o vasilcă.

Pentru Puĭ

2355 Ca vrabia, ce tot puĭŭ sĕ arată.
Ca puiĭ când ăripĭ dobândesc, sbor, fug şî sĕ duc din cuĭb.
Ca puiĭ pĕ lângă cloşcă umblă, sĕ adună.
Ca puĭul în cuĭbul sĕŭ stă, sĕ odihnesce, petrece.

Pentru Punere

Ca cămaşa pĕ pĭele sĕ pune.
2360 Ca mărgelile în şir sĕ pune.
Ca fĭerul, între cĭocan şî nicovan sĕ pune.

Pentru Pungă

Ca cel cu punga dĕschisă.
Sĕ jócă cu punga, ca cel cu mâna pliuă dĕ coḑí.

Pentru Purtare

El pórtă ca în cârcă.

Pentru Pustietăţĭ

2365 Pĕ cel în pustie, şî cea maĭ mare sărăcie ĕl îngraşă ca p'un porc, că acolo trăĭesce fără cea maĭ mică grijă.
Cine trăĭesce în pustietate, ca fĭarele din pădure.

Pentru Putere i Putinţă

Ca un vultur fără pene, cel ce-şĭ pĭerde puterea.
Ca un moş neputincĭos.
Ca fĭerul ce sfirîĭesce, în apă când ĕl călesce, putere mare dobândesce.
2370 Cu putere ca dĕ leŭ.

Tocma ca o pasĕre când ăripile-ĭ cresce, atuncĭ putere dobândesce.
Tocma ca o pasĕre când ăripile şî le pĭerde, puterea ĕşĭ o pĭerde.
Cel-ce încércă lucrurĭ marĭ, piste a sa putinţă, ca o luntre în valurile mĕriĭ.

Cele piste putinţă

Când ĕşĭ va spĕlà Arapul faţa sa.
2375 Când va peri lumea.
Când va face spânul barbă.
Când vor învià morţiĭ.
Când lupiĭ cu mĭeiĭ împreună vor pasce, şî leul cu boul împreună vor mâncà.
Când mi-oĭŭ vedé céfa.
2380 Când gaură în apă sĕ va puté face.
Când s'o maĭ face mama fată mare.
Când sĕ va împrietenì şórecele cu pisica.

Pentru Putorĭ

Ca o putóre grea, ce ĭese din câĭne mort.
Ca o scârnă pute.
2385 Ca un coş puturos.
Ca un stîrv, ce dĕ dĕparte pute.
Ca o gură puturósă, ce dĕ dĕparte te îmbată.
Ca pucĭósa pute.
Pute ca la umblătóre.

Pentru Puţin i Cele fórte puţine

2390 Cât o linte.
Cât o picătură.
Cât negru subt unghie.
Cât să puĭ pĕ buze.

Pentru Puşcaşĭ

Ca puşcaşul fără puşcă.

Pentru Puscĭ

2395 Ca o pușcă viăguită.
Ca puscile când pîrîĭesc.

Pentru Păzitorĭ

Veḑĭ *Pază.*

Pentru Pĕcate i Pĕcătoşĭ

Pĕcatele ca barba, cum o raḑĭ, aşi o veḑĭ la loc.
Pĕcatele, cât dĕ multe, numaĭ milostenia cu pocăință, ca apa pĕ foc, le stinge.
Pĕcatele la ceĭ nedrepţĭ, ca vînatul la vînătorĭ.
2400 Pĕcatul ca pata, te 'nsemnéză numaĭ dĕ cât.
Pĕcatul maĭ mare dĕ cât greşala, ca o bucată dĕ cât o fărămitură.
Pĕcătosul pórtă cutia cu pĕcatele ca un cocoşat cocóşa în spinarea sa; d'aceea nicĭ odată le vede.

Pentru Păpuşe

Jócă ca o păpuşă.
Ca cu o păpuşă sĕ jócă cu ea.
2405 Ca la păpuşe sĕ uĭtă.
Rĕŭ ca o păpuşă.

Pentru Pĕr

Ca chelul fără pĕr.
Ca spânul fără pĕr în barbă.
Ca cel-ce i sĕ ridică pĕrul în sus dĕ frică.
2410 Cu pĕrul ca aurul.
Cu pĕrul ca dĕ porc.
Cu pĕrul cârlionţ, ca cârceiĭ dĕ viţă.
Cu pĕrul lăsat pĕ ochĭ, ca o păpărudă.
Cu pĕrul ţuguĭat, ca un chĭulaf în cap.
2415 Cu pĕr negru ca dĕ corb.
Cel cu pĕr mincinos ca un măscăricĭŭ, ce cu masca te înşală.

Pentru Părerĭ

Toţĭ dĕ o părere, ca dintr'un tipar scoşĭ.

Ceĭ ce nu sĕ învoĭesc la nicĭ o părere, ca treĭ voĭnicĭ pĕ patru drumurĭ.

Pentru Părinţĭ

Părintele cu un copil numaĭ, ca orbul cu un ochiŭ.

Pentru Păsare

2420 Ca un munte când ĕl bate vînturile din tóte părţile, nimic ĕĭ pasă.
Ca cel cu căciula într'o parte, arată că dĕ nimenĭ ĕĭ pasă.
Când dĕ nimenĭ ĕţĭ pasă, te-asemenĭ c'un dobitoc.

Pentru Păsĕrĭ

Ca pasĕrea când scapă din colivie şî slobodă sĕ vede, sbóră, fuge şî sĕ duce, şî nu sĕ maĭ vede.
Ca păsĕrile când le gonesc uliĭ şî vulturiĭ, cad jos dĕ ostenite, mórte şî fără rĕcorĭ.

Pentru Păstrare

2425 Orĭ-ce subt păstrare, ca un cărbune acoperit, ce multă vreme ţine.
Ca un suvenir sĕ păstréză.
Ca cărbuniĭ în cenuşă ĕşĭ păstréză focul sĕŭ.
Sĕ păstréză ca într'o ólă acoperită.

Pentru Pătimĭ i Pătimaşĭ

Veḑĭ *Patimĭ.*

Pentru Pătrundere

Ca o săgétă te pătrunde.

Pentru Păduchĭ

2430 Ca un păduche leşinat.
Cum ĕşĭ păduche cĭobanul cămaşa după el.

Pentru Păduri

Ca într'o pădure désă, unde nicĭ cum lumina póte intrà ş'unde, şî ḑioa şî nóptea, tot nópte sĕ vede.

Pentru Păşune

Pasce ca oile pĕ câmp.

Pentru Pânze

Ca pânzele când sĕ nălbesc.
2435 Ca pânzele la nălbitóre, întinse pĕ lângă apă.
Ca pânzele cele întinse în rĕsboĭŭ.
Ca pânzele la corăbiĭ, când fîlfâĭesc umflându-sĕ dĕ vînt.
Ca tivéla la pânză.

Pentru Pântece

Ca în pântecele maĭciĭ sale, sĕ odihnesce şî sĕ 'ncălḑesce.
2440 Cu pântecele pân' la gură, ca o muĭere grea.
Pântecele ca un cazan, orĭ-ce bagĭ în el, tóte le fĭerbe.
Pântecele ca focul, orĭ-ce bagĭ într'însul îndată le mistuĭesce.

Pentru Pândire

Pândesce ca un pândar, d'unde nimenĭ ĕl vede.
Pândesce într'ascuns, ca leul în culcuşul sĕŭ.

Pentru Pîrĭ

2445 Pîra mojîcéscă, ca urgia domnéscă.
Precum cu cuţitul în dooĕ taĭ pĕ om, aşà şî cu pîra ta pĕ prietenĭ ĕĭ dĕsparţĭ.
Precum lauda plată la cele bune, aşà şî pîra la cele rĕle.

Pentru Pîrlitură

Ĕl pîrlesce ca p'un porc.

Ca trăsnetul din fulger când cade pĕ pămînt, orĭ-ce lovesce, tot pîrlesce.
2450 Ca cel-ce ce-l dă pîn pîrlitură.

Pentru Plasă

Ca plasa pĕ pesce, ĕl prinde fără a simţi.
Ca plasa dĕ pesce, cu miĭ şî sute dĕ găurĭ.

Pentru Plată

Ca o plată dĕ mincĭună.
Ca popa ce, fără plată, gura nu ş'o dĕschide.
2455 Plata bună, ca chiria ce dĕştéptă pĕ chirigiŭ.

Pentru Plecare

Ca un copacĭŭ mare şî vechĭŭ, ce-şĭ plécă rămurile luĭ până la pămînt.
Ca un pom vechĭŭ şî bĕtrân, ce 'ţĭ dă póma 'n gură, plecându-şĭ rămurile în jos.
Ca grânele pĕ arăturĭ, când le plécă vîntul, sĕ plécă numaĭ îndată într'o parte şî într'alta.
Ca copaciĭ când sĕ bat dĕ vînturĭ necurmat, crăcile şî le plécă, când într'o parte, când într'alta, până dă dĕ pămînt.
2460 Ca corabia, când sĕ plécă pĕ apă, puţină nădejde ĕţĭ rĕmâne.
Ca luntrea, când sĕ bate dĕ valurile măriĭ, într'o parte şî într'alta sĕ plécă, până ce sĕ înnécă.
Ca paĭele dĕ grâŭ, ce îndată sĕ plécă dĕ cel maĭ mic vînt, când încóce, când încolo.
Ca plóĭa cu vijĕlie, ce plécă la pămînt tóte bucatele curînd.
Ca richita ce sĕ plécă dĕ cel maĭ mic vînt, şî după vînt o veḑĭ ĭarăşĭ în picere, ca un stîlp neclintit.
2465 Ca boul, când ĕşĭ plécă gâtul îndată la jug.
Copilul ca o mlădiţă, ce lesne sĕ plécă la orĭ-ce formă veĭ să-ĭ daĭ.

Pentru Plecăcĭune

Ca cel cu capul plecat, ce dĕ nimenĭ are frică.
Plecăcĭunea, ca o scară la cele maĭ marĭ darurĭ.

Ceĭ plecaţĭ, ca buriĭenele ce dĕ nicĭ un vînt sĕ turbură; ĭar ceĭ dîrzĭ, ca copaciĭ, ce dĕ vînturĭ jos s'aruncă.

Pentru Plesnete

2470 Ca o bĕşîcă plesnesce.
Ca cu biciĭuşca plesnesce.
Ca fĭerul, ce plesnesce, când ars ĕl lovesce cu cĭocanul pĕ scuĭpat.
Plesnesce din palme, ca la veseliĭ.

Pentru Plimbare i Preumblare

Ca albina, ce sĕ plimbă din flóre în flóre, ca să ne aducă dĕmâncarea cea maĭ dulce.
2475 Ca într'o grădină sĕ plimbă, fără nicĭ o poprélă.
Ca cĭóra în văĭ pustiĭ sĕ preumblă necurmat.
Sĕ plimbă măreţ, ca curcanul când sĕ umflă.
Sĕ plimbă dintr'o parte până într'alta, ca o nucă într'o copaĭe.

Pentru Plinĭ

Ca cimpoile pline dĕ vînt.
2480 Plin ca un cârnat.
Plin ca un burduf.

Pentru Plóĭe

Ca plóĭa cu pĭétră, ce tot dă la pămînt.
Ca plóĭa, când sĕ varsă cu bĕşicĭ pĕ pămînt.
Ca plóĭa, când te petrece şî te umple până la pĭele.
2485 Ca plóĭa dĕ primăvară, fórte folositóre.
Ca plóĭa cea repede, ce şuróĭe dĕ apă varsă.

Pentru Plug i Plugărie

Ca plugul, când maĭ adînc intră în pămînt, brazde marĭ ne dă afară.
Ca plugul, când scóte brazde şî le întinde pĕ pămînt.
Ca fĭerul dĕ plug, când taĭe la brazde.

2490 Plugăria, ca o mumă, orĭ-ce meserie ş'orĭ-ce dregătorie, ca p'un copil le hrănesce.
Rĕstórnă pămîntul, ca plugul când ară.

Pentru Plutélă şî Plută

Ca pluta, ce nu sĕ cufundă, cât dĕ adînc o veĭ dà.
Plutesce ca pluta pĕ apă.

Pentru Plăcere

Veḑĭ *Poftă.*

Ca bolnavuluĭ, orĭ-ce daĭ, nimic nu-ĭ place.
2495 Nicĭ o plăcere maĭ bună, ca plăcerea dĕ muĭere.
Nicĭ o plăcere maĭ dulce, ca frumuseţea florilor şî mirosul lor, dar plăcerea dragostiĭ pĕ tóte le întrece.
Plăcerea, ca fulgerul, aci luminéză, aci pĭere din ochĭ.
Plăcerile, înaintea ochilor noştri, ca o grădină plină dĕ florĭ ce îndată pĭer.
Plăcerile, ca o flóre ce mirosul i sĕ risipesce, şî frumuseţea i sĕ vestejesce, cum o taĭ din locul eĭ.
2500 Plăcerile, ca valurile, aci te rĕcoresce, aci te înnécă.
Plăcerile, ca trandafiriĭ, nicĭ unul fără ghimpĭ.
Cine n'are nicĭ o plăcere, ca un mort sĕ socotesce.

Pentru Plângere

Ca óĭa, ce greŭ plânge, behăind necontenit, când ĕĭ ĭea mĭeluşĕlul eĭ.
Ca copilul, cu plânsorĭ dobândesce dĕmâncare.
2505 Ca muĭerea, pĕ bărbat când ĕl jĕlesce tare, la cea din urmă sărutare, plânge cu amar.
Ca muma, când ĕşĭ plânge copilul eĭ, ce-l pĭerde.

Pentru Pravilă

Veḑĭ *Lege.*

Pentru Praf

Ca praful ce sĕ rîdică, când alérgă pĕ uscat.

Pentru Preoţĭ

La bolnav sĕ adună dohtorĭ, preoţĭ, rude şî prietenĭ, dar nicĭ unul este sigur, ca preotul, d'al sĕŭ folos.
Nicĭ o poruncă aşà dĕ lesne c'a preotuluĭ te supune, să-ĭ daĭ şî cămaşa după tine dĕ bună voĭa ta.

Pentru Preumblare

Vedĭ *Plimbare.*

Pentru Prefăcuţĭ

2510 Cel prefăcut, ca o maĭmuţă ĕţĭ jócă p'împrejurul tĕŭ, după a ta poftă.
Cel prefăcut la faţă, ca o maĭmuţă sĕ arată, însă cu dinţĭ în gură dĕ lup.
Cel prefăcut subt smerenie, ca màna cea maĭ urîtă subt mănuşa cea maĭ frumósă.

Pentru Prietenĭ i Prieteşiug

Omul la scădere cunósce pĕ prieten şî, ca într'o oglindă, sĕ uĭtă l'al luĭ suflet, că tocma atuncĭ ĕşĭ ĭea masca după ochĭ.
Omul fără prieteşiug, ca un boŭ fără jug.
2515 Vremea pĕ prieten, ca focul pĕ aur, în adĕvĕr l'arată.
Ca prietenul adĕvĕrat, nicĭ un câştig maĭ bogat.
Ca prietenul cel bun, nicĭ o avere maĭ bună.
Ca prietenul cel bun, nicĭ o mângâĭere maĭ mare, la cea maĭ grea întîmplare.
Ca prietenul cel bun, nicĭ un dohtor maĭ bun, la păsul tĕŭ când ĕţĭ vine.
2520 La orĭ-ce vîrstă, prieteşiugul trebuincĭos ca plugul.
La vreme prietenul sĕ cércă, ca aurul pĕ pĭétră.
Precum aurul în foc sĕ cunósce îndată dĕ este adĕvĕrat, aşà şî prietenul în cele maĭ marĭ necazurĭ.
Precum un dohtor bun la cele trupescĭ, aşà şî un prieten bun la cele sufletescĭ.
Precum la mehengiŭ rugina sĕ arată, aşà şî la nenorocirĭ prieteşiugul prietenuluĭ.
2525 Precum rîndurelile primăvara vin şî sĕ adăpostesc subt straşina ta, iar ĭérna sĕ duc, aşà şî prieteniĭ dĕ acum: când

eştĭ în norocire, vin cu cârdul dĕ te vĕd; cum scapeţĭ, nicĭ unul te maĭ vede.

Precum dohtorul la cel bolnav, aşà şî prietenul la cel mâhnit.

Prieteniĭ la om, tocma ca nisce ăripĭ; cine ăripile-şĭ pĭerde nu maĭ póte sburà.

Prieteniĭ la cel bogat alérgă şî s'adună, ca furnicile la moşoroĭŭ şî ciorile la mortăcĭunĭ.

Prietenul viclén, ca un şérpe ascuns în sînul tĕŭ.

2530 Prietenul interesat, ca ceasornicul dĕ sóre, ce când sórele luminéză, ĕţĭ slujasce fórte bine; cum sórele sĕ 'ntunecă, nu maĭ va să-ţĭ slujască.

Prietenul mincinos, ca mălura la grâŭ.

Prietenul sĕ cunósce la cele maĭ marĭ nevoĭ, ca voĭnicul la rĕsboĭŭ.

Prietenul cel vechĭŭ, ca vinul cel vechĭŭ, ce putere-ţĭ dă îndată; ĭar cel noŭ, ca mustul noŭ, ce plecate ĕţĭ aduce, şî dĕ este dulce.

Prietenul ce privesce l'al sĕŭ numaĭ folos, ca vînătorul, ce sĕ bucură când vînatul cade jos, şî ca câĭnele dĕ măcelarĭ, ce ĭubesce pĕ stăpân numaĭ pentru un mic os.

2535 Prietenul dĕ masă, ca rîndureaoa, ce vara ĕşĭ face cuĭbul în casă-ţĭ şî ĭérna fuge din casă-ţĭ.

Prieten ca vulpea, cel ce te iscodesce.

Prieten cu numele numaĭ, tocmaĭ ca Iudita, ce pĕ împĕratul l'a adormit în sînul eĭ cel dulce, ca să-ĭ rîdice vĭéţa în cea maĭ mare a luĭ fericire.

Prieten cu numele numaĭ, tocma ca Dalida, ce după ce a aflat taĭna puteriĭ bărbatuluĭ sĕŭ, l'a dat spre înjunghere în mâĭnile vrăjmaşilor.

Prieteşiugul, ca un suflet în dooĕ trupurĭ.

2540 Prieteşiugul la ómenĭ, ca sórele la lume.

Prieteşiugul fără dragoste, ca pâĭnea nesărată.

Prieteşiugul cel adĕvĕrat, ca diamantul, ce nicĭ odată ĕşĭ pĭerde lumina sa.

Prieteşiugul celor marĭ pĕ ceĭ micĭ ĕĭ încăldesce, ca sórele dĕ ĭérnă.

Prieteşiugul dĕ acum, ca cărţile dĕ joc: până ce câştigĭ cu ele, le ţiĭ în mână şî le cinstescĭ; cum începĭ a pĭerde, le aruncĭ şî altele ĭeĭ în locul lor, dar şî cu acelea asemenea urmezĭ.

2545 Sfat şî dragoste dĕ la prieten cu dooĕ feţe, ca otrava dintr'o cupă frumósă cu multe feţe.

Cel ce are fraţĭ şî alérgă la alţiĭ să-şĭ facă prietenĭ, tocma ca acela ce-şĭ lasă al sĕŭ pămînt şî caută să semene în strein pămînt.

Cel ce astădĭ prieten al meŭ şî mâĭne al tĕŭ, ca un câĭne dĕ multe uşĭ.
Cel fără nicĭ un prieten, ca când ĭ-ar lipsi un ce spre îndeplinirea sa.

Pentru Priimire

Ca cel ce cu uşa dĕschisă pĕ orĭ-cine priimesce.
2550 Ca birtaşul la birt, ce pĕ toţĭ ĕĭ priimesce.

Pentru Priveghere

Privéghéză ca ĭepurele, ce dórme cu ochiĭ dĕşchişĭ.
Cine nu privegheză pĭerde ceea ce are în mână, ca cel ce dórme cu undiţa în mână, ĕĭ fuge pescele din mână.

Pentru Primejdiĭ

Ca corăbiile când strîng pânzele şî le légă, ca dĕ primejdie să scape.
Ca cel în primejdie dĕ vĭéţă, ĕşĭ ĭea dinţiĭ în gură.
2555 Ca cel ce vede primejdia dĕ faţă.
Cel ce sĕ vîră în cele maĭ primejdióse, îndată sĕ prăpădesce, ca fluturele când sĕ întórce pĕ lîngă vîlvóre, ăripile şî le arde.

Pentru Prindere

Ca ĭepurele, ce sĕ prinde după însuşĭ a' luĭ urmă.
Ca ĭedera, ce dĕ copacĭ sĕ prinde.
Ca viţa dĕ harac sĕ prinde.
2560 Ca cu cursa şî ca cu laţul, dĕ gât şî dĕ picere-l prinde.
Ca pescarul cu undiţa prinde.
Ca pescele în plasă sĕ prinde.
Ca pescele dĕ undiţă, pentr'o mică îmbucătură, sĕ prinde c'o 'nghiţitură.
Ca pescĭĭ, când sĕ prind şî nu maĭ pot scăpà din plasă, şî dĕ are îndĕstule găurĭ.
2565 Ca pĕ pescĭ cu plasa ĭ prinde.
Ca păsĕrile, când daŭ în laţ şî dĕ picere sĕ prind.
Ca rădăcina, dĕ pămînt sĕ prinde.
Ca şórecele în cursă sĕ prinde.
Sĕ prinde dĕ orĭ-cine, ca scaĭetele şî ca lipicĭul dĕ haĭne

Pentru Pripă

2570 Sĕ pripesce ca veduva la pat.
Ceĭ ce sĕ pripesc, ca croitoriĭ ce înseĭléză haĭnele în sâmbăta Pascilor.
Cel ce nu sĕ pripesce, ca boul, ce cu încetul dĕparte merge.
Cine nu sĕ pripesce mult sporesce, ca cel ce umblă încet, dĕparte ajunge.
Cine sĕ pripesce, ca cel ce alérgă, îndată sĕ poticnesce.

Pentru Pritoc

2575 Ca la pritoc, din butie 'n butie trece — sĕ schimbă — să mută.

Pentru Prihană

Ca un mĭel fără prihană.
Prihana, ca păcura, te mânjasce şî te 'mpute.

Pentru Pricinĭ

Cea maĭ mică pricină, cea maĭ mare gâlcévă aprinde, ca cea maĭ mică scânteĭe, cel maĭ mare foc.
Cel ce sĕ apucă dĕ pricinĭ streine, ca cel ce apucă pĕ câĭne dĕ códă.

Pentru Proptea

2580 Ca proptéoa la gard.

Pentru Proştĭ i Prostie şî Lucrurĭ próste

Ispravă dĕ la ceĭ proştĭ, ca fîn bun din ĭérbă próstă, anevoĭe a căpĕtà.
Omul prost sĕ înţelege ca o carne cu (fără) ochĭ.
Omul prost din vorbă lesne sĕ póte cunósce, ca nuca cea sécă, din uşurinţa eĭ.
Omul prost şî mîc dĕ suflet, pururea cu frică, ca ĭepurele trăĭesce.
2585 Vorba celuĭ prost, ca popa cu opincĭ, nu sĕ crede.
Ca un hîrb dĕ ólă (prost).

Ca nisce mere pădureţe (próste).
Ca nisce pîzdĕrĭ dĕ câlţĭ (próste).
Lucru prost, ca rogojîna, nicĭ cum te 'ncăldesce.
2590 Lucru prost, ca cĭorba lungă, să ne-ajungă.
Lucru prost, lesne sĕ strică, ca fĭerul, ce lesne sĕ ruginesce.
Pîntre cele próste sĕ găsesc multe frumóse, ca ghioceiĭ pîn mărăcinĭ.
Precum întunerecul fuge piste cap dinaintea sóreluĭ, aşà şî prostia dinaintea învĕţăturiĭ.
Prostul, ca melcul, când ĕĭ arde casa, el atuncĭ cântă.
2595 Prost ca un măgar.
Prost cu prost, ca porc cu porc, sĕ potrivesc la tóte.
Ceĭ proştĭ cu măglisirĭ, ca copiiĭ cu cofeturĭ sĕ înşală.
Ceĭ proştĭ când cârtesc, ca ciorile când crăncănesc, dĕ zavistie sĕ învitesc.
Ceĭ proştĭ, când sĕ fălesc, ca morile când plutesc, dĕ corăbiĭ sĕ socotesc.
2600 Ceĭ proştĭ, lesne sĕ înşală, ca pescele cu undiţa.
Ceĭ proştĭ, lesne sĕ prind, ca pescele în plasă.
Ceĭ proştĭ, maĭ mult cârtesc, ca róta cea próstă ce îndată scârţie.
Ceĭ proştĭ pĕ ceĭ neînvĕţaţĭ când vor să-ĭ înveţe, ca bobociĭ pĕ gâsce, când vor să le înveţe să înnóte.
Ceĭ proştĭ până sûnt micĭ, suferă 'n pĭele, după ce ajung marĭ rĕsplătesc fără mila; ca nicovanul, până e nicovan rabdă cât póte, după ce ajunge cĭocan, bate fară milă.
2605 Ceĭ proştĭ şî mojîcĭ, intră 'n sfada celor marĭ, ca mărăcinele când sĕ sfădea cu rodia şî trandafirul, pentru a luĭ frumuseţe.
Ceĭ proştĭ şî mojîcĭ, în putorĭ sĕ 'nveselesc ca porciĭ în tină şî verdeţurile la scârnă.
Cele maĭ próste la lipsă prinde locul cel maĭ bun, ca mămăliga când ne lipsesce pâĭnea şî ca braga, ce ne rĕcoresce, în lipsă dĕ îngheţată.
Cel prost, ca o păpuşă, cu capul dĕ tot sec.
Cel prost, pururea sĕ împotrivesce celuĭ învĕţat, ca întunerecul luminiĭ.
2610 Cine cu ceĭ proştĭ vĭeţuĭesce, dĕ eĭ sĕ smreduĭesce, ca cel ce merge la móră dĕ făină sĕ mânjesce.
Cine cu ceĭ proştĭ s'amestecă, dĕ eĭ sĕ necinstesce, ca cel ce porciĭ ĕl mănâncă, când în tărîţe s'amestecă.
Din prost maĭ prost, ca din códă opincă.
Dĕ la om prost, próstă vorbă şî slujbă, că dĕ la un pom pădureţ, pădureţe póme s'aşteptă.
Şî pîntre ceĭ maĭ proştĭ sĕ maĭ găsesc ómenĭ dĕ ispravă, ca subt frunza cea maĭ próstă sĕ găsesce pómă cóptă.

Pentru Prăvilĭ

Veḑĭ *Legĭ.*

Pentru Prăpastie

2615 Ca o prăpastie mare, adîncă şî grozavă, ce rĕŭ te 'nfricoşéză, când ĕţĭ plecĭ capul s'o veḑĭ.

Pentru Prăsilă şî Prăsitorĭ

Ca prăsila dĕ porcĭ.
Prăsitor, ca păduchele dĕ lemn.

Pentru Razim

Ca dĕ zid răzimat.
Ca dĕ trestie sĕ razimă.
2620 Cel cu razim, ca gardul cu proptele.
Cel ce sĕ razimă numaĭ în sine, sémĕnă ca un paĭe, ce dĕ cea maĭ mică suflare la pămînt sĕ plécă.

Pentru Rană

Veḑĭ *Rănĭ.*

Pentru Rase

Ca cel cu rasă îmbrăcat, după rasă sĕ cinstesce, ĭar nu după dĕstoĭnicie.
Cu rasă, ca o călugăriţă.

Pentru Raţe

Ca raţa în baltă trăĭesce.
2625 Ca raţa pĕ apă umblă şî nicĭ cum sĕ cufundă.

Pentru Rele i Rĕĭ şî Rĕutăţĭ

Orĭ-ce rĕŭ şî necaz altuĭa noĭ facem sĕ ţine după noĭ, ca umbra după trup.

In foc dĕ ce sufli, atât maĭ mult s'aprinde, aşà şî un rĕŭ când maĭ mult ĕl sgândărĭ.
Ca cel ce sare din lac în puţ, piste maĭ rĕŭ dă.
Relele cele maĭ marĭ dĕ la ceĭ maĭ marĭ încep, ca pescele, ce dĕ la cap sĕ 'mpute.
2630 Rĕul ca norul, îndată sĕ îngróşă dacă vîntul nu-l va risipi.
Rĕul ca rana, cât dĕ mică, dacă n'o tămăduĭescĭ, maĭ mare sĕ face.
Rĕul cu rĕul sĕ dĕsbară, ca cuĭŭ cu cuĭŭ sĕ scóte.
Rĕul cu dĕpartarea, ca dintele cu cleştele, sĕ tămăduĭesce.
Rĕul când începe, ca un scânteĭe dĕ foc, ce la început mic şî dĕ nimic s'arată ĭar dĕ nu-l veĭ stinge, tótă casa ţe-o aprinde.
2635 Rĕul ce-aĭ făcut nu sĕ póte uĭtà până nu-l veĭ vindecà, ca rana dĕ cuţit, până nu sĕ va vindecà, nu poţĭ uĭtà cuţitul ce ţe-a făcut'o.
Rĕul d'a dreptul la binele sĕ 'mpotrivesce, precum mórtea la vĭéţă.
Rĕul şî binele unul după altul, ca o rótă după alta, alérgă dĕ odată.
Rĕŭ pĕ rĕŭ bate, ca fĭerul pĕ fĭer.
Ceĭ ce sĕ fac că nu vor să facă rĕŭ când nu maĭ pot nimic face, ca vulpea unde n'ajunge, ḑice că-ĭ pute.
2640 Ceĭ bunĭ fără chichiţe, ĭar ceĭ rĕĭ şî viclenĭ, ca o lacriţă cu miĭ şî sute dĕ chichiţe.
Cele rele ca ĭérba cea rea, dĕ n'o veĭ tăĭà din rădăcină ea ĭarăşĭ dă din ea.
Cel ce la cele rele alunecă nebunesce, ca cel-ce sĕ lovesce dĕ pintenĭ, sĕ rănesce.
Cel ce ţine minte rĕul, ca un om fără-dĕ-lege sĕ socotesce.
Cine la multe rele sĕ dă, ĕĭ dă unul dĕ capul luĭ, ca cel ce multe gardurĭ sare, ĕĭ dă un par în cur.
2645 Cine rĕŭ altuĭa va să facă, rĕul pĕ el ĕl lovesce, ca cel ce pĭétră când rĕstogolesce, pĭétra pĕ el ĕl lovesce.
Cine s'atinge dĕ rele, ca cel-ce s'atinge dĕ mărăcinĭ, nevătĕmat nu scapă.
Omul rĕŭ, ca pardalis, când ĕĭ daĭ dĕmâncare, el atuncĭ maĭ rĕŭ sĕ mânie pĕ tine.
Când daĭ învĕţătură omuluĭ celuĭ rĕŭ, ca când a'ĭ da sabĭe în mână celuĭ nebun.
Pĕ cel din fire rĕŭ, nicĭ cum ĕl maĭ poţĭ schimbà, ca şî pĕ Arap apa nicĭ cum ĕl maĭ póte spĕlà.
2650 Pîntre bunĭ şî rĕĭ, ca mălura pîntre grâŭ.
Rĕŭ ca un câĭne.
Firea celuĭ rĕŭ a face rĕŭ, ca a şérpeluĭ să musce.
Ceĭ rĕĭ intră la orĭ-ce curte, ca şĕrpiĭ pîn orĭ-ce găurĭ.

Ceĭ rĕĭ ca spiniĭ carnea ţe-o sfâşiĭe.
2655 Ceĭ rĕĭ ca banul cel rĕŭ, curînd nu sĕ pĭerde.
Ceĭ rĕĭ ca buriĭenele, ce pretutindenea sĕ găsesc.
Ceĭ rĕĭ pĕ lângă ceĭ bunĭ, ca mărăciniĭ pĕ lângă trandafirĭ.
Ceĭ rĕĭ şî cumplițĭ, şî dĕ le facĭ vre-un bine, eĭ, ca câĭniĭ turbațĭ când le daĭ dĕmâncare, atuncĭ maĭ mult te latră şî te muşcă.
Cel rĕŭ în bogăţie, ca o scorpie într'o cutie dĕ aur.
2660 Cel ce pĕ ceĭ rĕĭ adapă, ca când ar sĕmĕnà pĕ apă.
Cine dă pricină celuĭ rĕŭ, luişĭ ĕşĭ face rĕŭ, ca cel ce pĕ leŭ dĕşteptă, spre a luĭ peire ĕl dĕşteptă.
Ca rĕutatea dĕ muĭere, nicĭ o rĕutate maĭ rea.
Rĕutatea te mănâncă, ca rugina pĕ fĭer.
Rĕutatea cea tăcută, ca cea maĭ ascunsă bólă.
2665 Rĕutăţile pĕ ómenĭ, ca birtaşul dĕ la birt, ĕĭ aştéptă ca să vie unul după altul, şî d'ar veni omul dĕ dooĕ orĭ pĕ lume.
Firésca rĕutate la om, dĕ ce merge sporesce, ca negréţa la puiĭ dĕ corb, dĕ ce sĕ măresc, maĭ mult negresc.

Pentru Repeḑicĭune

Ca uliul când sĕ repede cu ghĭarele la puĭ.
Ca vulturul, când din norĭ cade cu repeḑicĭune, pĕ vătuĭ dĕ ĭepurĭ în ghiare ĕĭ hrăpesce şî fuge cu eĭ.
Ca cursul apeĭ repede.

Pentru Risipitorĭ şî Risipă

2670 Ca vîntul, când risipesce clăile dĕ fîn pĕ câmp.
Ca la ariĭe sĕ risipesce, când aruncă în vînt.
Ca negura, când sĕ risipesce dĕ fĭerbinţéla sóreluĭ.
Ca noriĭ, când sĕ risipesc dĕ bătaĭa vîntuluĭ.
Ca paĭele dĕ vînt sĕ risipesce.
2675 Ca praful dĕ vînt sĕ risipesce.
Ca focul, când dĕ vînturĭ sĕ risipesce pîn pădurĭ.
Ca fulgiĭ dĕ ninsóre, când vîntul ĕĭ viscolesce şî pĕ pămînt ĕĭ risipesce.
Ca fumul, ce dĕ vînturĭ pîn văsduh sĕ risipesce.
Ca frunza după copacĭ, când vîntul o risipesce.
2680 Mâna risipitoruluĭ, ca un ciur plin dĕ găurĭ.
Risipitorul a luĭ avere, ca vîntul pĕ norĭ, curînd o risipesce.
Risipitorul în dĕsfătărĭ sĕ 'nvîrtesce dĕ plăcerĭ, ca praful pĕ pămînt la vîrtejul dĕ vînt.

Risipitorul, ca găina, când sĕ vede în tărîţe, le dă cu piciorul.
Risipitorul, ca ploĭa, ce risipesce tótă apa eĭ.
2685 Risipitorul, la casa luĭ, tocma ca un felenar, ce dĕ dĕparte luminéză, ĭar subt el ţine umbră.
Banul, bun fie saŭ rĕŭ, din mâna risipitoruluĭ ca glonţul sĕ duce şî nimenĭ înapoĭ ĕl maĭ póte aduce.

Pentru Rótă

Ca róta când sĕ întórce alergând, nicĭ spiţă i sĕ maĭ vede, nicĭ unde calcă sărind.
Ca róta la strugar sĕ învîrtesce.

Pentru Roĭŭ

Ca roĭul fără matcă, îndată sĕ prăpădesce.

Pentru Rooă

2690 Ca rooa pĕ ĭérbă, sĕ 'ntinde şî sĕ vede.

Pentru Ronţăitură

Ca şórecele ronţăĭesce, când démâncare găsesce.

Pentru Robĭ i Robie

Ca cel ce cade rob, în rĕsboĭŭ când sĕ bate.
Robia te supune, robia te plécă ca pĕ boŭ la jug.
Robul în robie ca păsĕrea în colivie, dar maĭ bine ar vrė, ca slobodă să fie.
2695 Robul ca ursul, cum ĕĭ cântă, aşà jócă; dacă n'o jucà, ĕĭ dă cu parul în cap.

Pentru Rodire i Rodurĭ

Ca un pom neroditor, ce s'aruncă în foc.
Ca un pom roditor, când dĕ mărăcinĭ sĕ 'nnécă, rodul nu sĕ maĭ vede.

Ca mărăciniĭ pĕ pămînt, fără nicĭ un rod.
Ca pomul altuit, ce maĭ bun rod ne dă.
2700 Ca pomul cel pĕ lângă apă, pururea rodesce.
Rodul după sĕmînță, ca oul după pasĕre.

Pentru Roșață

Ca razele sóreluĭ, ce, când sĕ ivesc, s'arată roșiĭ ca focul.
Ca racul pĕ cărbunĭ sĕ roșasce.
Roșu ca racul.

Pentru Rugăcĭune

2705 Ca copilul, când sĕ rógă să-l ĭea mă-să 'n brațe, plânge necontenit.
Ca rugăcĭunea cu umilință, nimic alt țe-aduce bună îndurare.
Rugăcĭunea piste mĕsură, ca «*Dómne miluĭesce-ne!*» dĕ miĭ dĕ miĭ dĕ orĭ, ce-aduce și la popă mare supĕrare.

Pentru Rupere

Ca ața, unde e maĭ supțire, acolo sĕ rupe.
Ca césornicul, când i sĕ rupe zimberichiul.
2710 Ca cel ce rupe crăcile, să ĭea rodul necopt.
Rupe cu dințiĭ, ca câĭniĭ la mortăcĭunĭ.

Pentru Rușine

Precum fulgerul s'arată înaintea trăsnetuluĭ, așà și rușinea înaintea înțelepcĭuniĭ.

Pentru Rĕĭ

Vedĭ *Rele*.

Pentru Rĕvĕrsare

Ca apele, când sĕ rĕvarsă și umple tot câmpul dĕ apă.
Ca rîurile, ce sĕ rĕvarsă când zăpada pĕ munțĭ dĕ căldură sĕ topesce.

Pentru Rĕsbóĭe

2715 Ca albinele la rĕsboĭŭ, când sĕ bat pentru al lor roĭŭ.
Ca la rĕsboĭŭ, nebuniĭ intră 'n foc şî înţelepţĭ sĕ folosesc.
Ca pĕ câĭnĭ amuţă la rĕsboĭŭ.
Ca rĕsboĭul din casă, nicĭ un rĕsboĭŭ maĭ rĕŭ.
Ca rĕsboĭul dĕ slujbe, când sĕ vînd pĕ tobă, nicĭ un rĕsboĭŭ maĭ rĕŭ prăpădesce ţéra.
2720 Ca cel cu sabia în mână, gata dĕ rĕsboĭŭ.
Rĕsboĭele, ca pîrjólele, ce tótă ĭérba, şî verde şî uscată, pĕ câmpurĭ o topesce.

Pentru Rĕcorélă

Ca apa rece, ce rĕcoresce pĕ cel secetos.
Ca cel ce sĕ călĕtoresce pîn pustietăţĭ uscate, când găsesce un isvor, cade, sĕ lungesce, sĕ întinde pĕ lângă el şî-şĭ rĕcoresce sufletul ce sĕ topea dĕ sete.
Ca braga primăvara, ĕţĭ rĕcoresce sufletul.
2725 Sĕ rĕcoresce, ca cel ce bé apă din fântână rece.

Pentru Răcnete

Ca răcnetul dĕ leŭ s'aude.
Răcnesce ca un leŭ.

Pentru Rănĭ

Ca cu gărbaciul rănesce, când ĕl bate la spete.
Ca rana inimiĭ, nicĭ o rană maĭ grea.
2730 Ca cel ce sĕ isbesce cu călcâile în pintenĭ, singur el sĕ rănesce.
Ca cel ce sĕ rănesce în pĭept, gâtul i sĕ frânge, capul i sĕ plécă şî ochiĭ, vĕrsând şuróĭe dĕ sânge, îndată i sĕ 'nchid pentru tot-dé-una.
Cu rănĭ pĕ trup, ca din rĕsboĭŭ.

Pentru Răpire

Vedĭ *Hrăpire.*

Răpesce ca gaĭa cu ghĭarele.

Pentru Rĕsuflare

Rĕsuflă, ca calul când sĕ bese.

Pentru Rĕspunsurĭ

2735 Cel ce rĕspunde fără a fi întrebat, ca porcul guĭ-guĭ rĕspunde neîntrebat.

Pentru Rĕspândire

Ca oile, ce sĕ rĕspândesc, când lupiĭ le năpădesc.

Pentru Rĕsplătire

Ca taurul (când ţînţarul ĕl muşcă dĕ nas) alérgă, sbĭéră, sĕ trântesce şî nicĭ un mijloc găsesce a-ĭ face rĕsplătire.
Ca furnica, cât dĕ mică, rĕsplătesce cel ce o pişcă.
Rĕsplătirea, ca un cuţit cu dooĕ vîrfurĭ, ce vatĕmă şî pĕ cel ce sĕ lovesce şî pĕ cel ce lovesce.

Pentru Rĕstogolélă

2740 Ca pĭetrele la vale sĕ rĕstogolesce.
Ca butia, la vale când o rĕstogolescĭ, vine piste cap, până jos în vale.

Pentru Rĕsfăţare

Ca un copil rĕsfăţat.
Ca cea frumósă la chip şî mândră la faţă, sĕ rĕsfaţă.
Sĕ rĕsfaţă ca un ban mare în dooĕ chisele.

Pentru Rătăcire

2745 Ca óĭa, când sĕ rătăcesce din turma eĭ.
Ca rătăcirea la om, nimic alt maĭ greŭ.
Ca cel rătăcit, ce nu scie încotro s'apuce.
Ca cel ce sĕ rătăcesce prin pustietăţĭ.
Ca cel ce sĕ rătăcesce prin munţĭ şî prin văĭ pline dĕ pădurĭ dese.

Pentru Rĕcélă

2750 Ca o fântână rece, ce din pĭétră curge rece.
Ca rĕcéla la trup, ce îndată ĕl pătrunde.
Ca rĕcéla ce intră după năduşélă şî ĭese ĭarăşĭ prin năduşélă.

Pentru Răbdare şî Suferire

Omul fără răbdare, ca o candelă fără undelemn.
Ca grătarul pĕ cărbunĭ rabdă.
2755 Ca răbdarea luĭ Iov.
Ca cel între cĭocan şî între nicovan rabdă.
Ca cel ce rabdă la bice.
Rabdă ca nicovanul, când sĕ pun cu cĭocanele pĕ el.
Răbdarea, când dă piste rĕscóle, nu sĕ maĭ póte ţiné, ca apa când sĕ rĕvarsă, orĭ-ce intîlnesce piste cap trântesce.
2760 Suferă ca cel ce dă cu mâna în foc.
Suferă pân' la pĭele, ca cel ce-l rade fără apă.

Pentru Rădăcinĭ

Ca pomul fără rădăcină, ce îndată sĕ usucă.
Ca rădăcina, ce sĕ prinde tare dĕ pămînt.

Pentru Rîurĭ

Ca un rîŭ, ce curge repede pĕ pĭetre.
2765 Ca rîurile, când sĕ varsă din vîrful munţilor, pĕ vreme dĕ plóĭe, orĭ-ce în jos găsesc, tóte cu cârdul la vale le duc.
Ca rîurile, când curg din vîrful munţilor pĕ văĭ la vale, copacĭ marĭ scot din pămînt, pĭetre rostogolesc, una piste alta la vale le trântesc.

Pentru Rîvnă

Ca pisica bĕtrână, ce la şórecĭ tinerĭ rîvnesce.
Ca scrófa la ghindă rîvnesce.

Pentru Rîgâitură

Rîgâitura, ca o bĕşînă pĕ gură.
2770 Cel ce rîgâĭesce, ca un porc grăĭesce.

Pentru Rîcâitură

Ca găina la gunoiŭ rîcâĭe.
Ca găina ce, rîcâind, ş'a scos ochiĭ.

Pentru Rîmătură

Ca porciĭ cu botul rîmă.
Ca rîma, ce pĕ supt pămînt rîmă.

Pentru Rînchezătură

2775 Ca armăsarul, ce rînchéză, când s'apropie dĕ ĭepe.
Ca armăsarul, ce rînchéză, când simte asupra luĭ voĭnic călăreţ.
Rînchéză ca un armăsar.

Pentru Rînd

Ca cocoriĭ în rînd, când sĕ călĕtoresc.
Ca ostaşiĭ la rînd, când sĕ aşéḑă la rĕsboĭŭ.
2780 Pĕ rînd, ca la móră.
Toţĭ d'a rîndu dĕ la mic până la mare, ca dĕ la Vlădică până la opincă.

Pentru Rîndurele

Ca rînduréoa, ce mult grăĭesce, dar nimic dĕ înţeles.
Ca rînduréoa, ce pîn case şî subt străşinĭ ĕşĭ face cuĭbul eĭ.

Pentru Rîs

Rîde ca un copil şî când nu e dĕ rîs.
2785 Rîde unul dĕ altul, ca Tanda dĕ Manda.
Rîde ca nebunul, când ĕşĭ bate curul.
Cel ce rîde dĕ greşalele altuia ş'ale sale nu le vede, ca dracul când rîde dĕ porumbe negre şî pĕ el nu sĕ vede.
Dĕ rîs, ca o maĭmuţă.

Pentru Rîdicare

Ca o cracă, ce îndată sĕ rîdică, când vîntul o plécă în jos.
2790 Ca o ramură, ce sĕ rîdică, cum o laşĭ din mână.
Ca un nor, ce sĕ rîdică dĕ la pămînt în sus în cer.
Ca un răşchitor sĕ plécă ş'îndată sĕ rîdică.
Ca valurile măriĭ, ce ca nisce munţĭ sĕ rîdică, când le bate vîntul.
Ca vulturul, ce rîdică orĭ-ce în ghĭare apucă.
2795 Ca vasul cu dooĕ mănuşĭ, când dĕ una, când dĕ alta ĕl rîdicĭ.
Ca vîrtejul dĕ vînt, ce rîdică în sus orĭ-ce găsesce pĕ pămînt.
Ca cóma caluluĭ în vînt, ce sĕ rîdică în sus, când alérgă fugind.
Ca paĭele, ce sĕ rîdică dĕ cel maĭ mic vînt şî sbóră în vînt.
Ca pulberea, ce sĕ rîdică din tropăitul cailor.
2800 Ca praful după pămînt, ce sĕ rîdică dĕ vînt.
Ca toporul, când ĕl rîdică la tăĭatul lemnelor.

Pentru Sarcină i Însărcinare

Când piste putinţă însărcinezĭ, tótă sarcina o pĭerḑĭ, ca apa când piste mĕsură tornĭ, tótă afară sĕ varsă.

Pentru Sabĭe

Ca la rĕsboiŭ, cu sabĭa în mână.

Pentru Semeţie

Ca o stâncă dĕ pĭétră, ce stă sĕméţă împotriva celor maĭ marĭ vînturĭ.

Pentru Semne

2805 Ca calea pĕsĕrilor, ce nicĭ un semn, nicĭ urmă ne maĭ lasă în vînt.
Ca cel ce face semn cu capul, dĕ priimesce saŭ nu.
Ca cel ce sĕ miruĭesce, rĕmâne cu semn în frunte.
Ca cel ce dă la semn, cu puşca chiorînd.
Semnele ne-arată greşalele, ca scuţurile ce ne-arată gerul.

Pentru Sete i Secetoşĭ

2810 Ca câĭnele când crapă dĕ sete, alérgă după apă cu gura căscată, cu limba scósă d'un cot afară.
Ca cel secetos cu doniţa la gură.

Pentru Secĭ

Ca o fântână sécă, unde géba alergĭ să te rĕcorescĭ.
Ca un isvor sec, ce dĕ mult a contenit.
Ca un os fără mĕduvă, sec şî fără nicĭ un gust.
2815 Ca un cuĭb sec.
Ca o tivgă sécă.
Ca un puţ sec, ce dĕ dĕmult s'a părăsit.
Ca un pîrîŭ sec, ce apă pĕ el nu sĕ maĭ vede.
Ca un sac sec, ce în cur nu póte stà.
2820 Ca un burduf sec, ce umflat nu-l maĭ veḑĭ.

Pentru Siguranţă

Ca cel cu dooĕ, maĭ sigur.

Pentru Silinţă

Cu silinţă cât dĕ mică, marĭ isprăvĭ săvîrşescĭ, ca picătura cu pic-pic şî pĕ pĭétră o mănâncă.
Cel ce pré mult sĕ silesce ĕşĭ pĭerde sănătatea, ca pomul cu mult rod ĕşĭ pĭerde rămurile luĭ.
Cel ce sĕ silesce din muncă nu lipsesce, ca cel ce jócă pururea umblă.

Pentru Silă i Silnicie

2825 Ca sila dĕ curvă.
Cu sila, ca lupul.
Cel cu mijlóce silnice, ca cel cu cĭoc şî ghĭare.
Cel ce ĭeà cu sila, sĕ róde ca cu pila.

Pentru Simbrie

Cel ce opresce simbria slugiĭ, ca când i-ar rîdica sufletu din pĭeptul luĭ.

Pentru Simţirĭ i Nesimţire

2830 Ca idoliĭ fără simţirĭ.
Ca ceasornicul, ce ne arată ceasurile fără a simţi.
Ca cel din mormînt, ce nicĭ cum maĭ simte dĕ orĭ-ce mare cinste.
Simţirea la minte, ca sarea în bucate.
Simţire ca dĕ câĭne.
2835 Ceĭ nesimţitorĭ, ca când ar lipsì şî când sûnt dĕ faţă.

Pentru Singurătate

Ca un copacĭŭ când rĕmâne singur netăĭat într'o pădure mare, ce dĕ tot s'a tăĭat.
Cel singur, unde fie, ca o fĭară în pustie.

Pentru Sócră i Socri

La noră socru ca un părinte, ĭar sócra ca un balaur.
Sócra cu nora, ca pisica cu şórecele.

Pentru Sóre

2840 Ca sórele când sĕ ivesce, tot întunerecul sĕ risipesce şî lumina sĕ mărescee.
Ca sórele după furtună, când sĕ ivesce din norĭ.

Pentru Sórtă

Sórta omuluĭ, ca paliria, când în sus, când în jos curge.

Pentru Socotinţă

Glasul celuĭ fără socotinţă, ca urletul dĕ câĭne.
Socotinţa omuluĭ sĕ schimbă ca o haĭnă, ca să aĭbă pururea cu ce să-şĭ petrécă vremea.
2845 Socotinţa la om, ca proţapul la car.
Cel ce la nimic sĕ socotesce, ca când ar dormì în vecĭ, şî cel ce dórme în vecĭ ca un mort sĕ socotesce.
Cel ce mult sĕ socotesce şî maĭ nimic face, ca muntele ce, după atâtea muncĭ, născu un şórece, şî acela orb.

Cine nu sĕ socotesce, ca cel ce nu chĭoresce, la semn nu nemeresce.

Pentru Somn

Ca ĭepuriĭ, cu ochiĭ dĕschişĭ dórme în somn.
2850 Ca somnul când cade pĕ ochĭ şî 'ncepĭ a mijì din ochĭ.
Ca somnul când coprinde pĕ cel obosit dĕ muncă.
Precum pătimim în somn când stomahul ni-sĕ îngreoĭéză, vrem să umblăm şî nu putem să ne mişcăm, vrem să ne luptăm şî mâna n'o putem rîdicà, vrem să vorbim şî nu putem dĕschide gura.
Somnul, ca vameşul, vïéţa pĕ jumătate ne-o dă la o parte.
Somnul pĕ om l'adórme şî ca un mort l'arată.
2855 Cel ce dórme fără vise, sémĕnă ca un mort.
Cine mult ĭubesce somnul, haĭnele după el curg ca aluatul.

Pentru Soróce

Ca frigurile cu soróce.

Pentru Sorbitură

Ca buretele pĕ apă sórbe.
Sórbe ca din cafea.

Pentru Soţie

2860 Cel fără soţie, ca róta fără osĭe, nicĭ cum sĕ póte învîrti.
Cel fără soţie sĕ 'nchide în casă singur, ca într'o puşcărie.
Cel fără soţie şade 'n casă ca într'o pustie.
Dacă Domnul a făcut pĕ om cu soţie, nicĭ bărbatul fără muĭere, nicĭ muĭerea fără bărbat nu póte să fie. Cine d'acésta fuge, ca când ş'ar tăĭa o parte din trupul sĕŭ.
Dĕparte dĕ soţia ta, ca când te-aĭ dĕpărtà dĕ vĭéţa ta.

Pentru Suitură

Veḑĭ *Urcare.*

Pentru Sugrumare

2865 Ca cel cu ştréngul dĕ gât, sĕ vede sugrumat.

Pentru Suliţă

Ca c'o suliţă în mână, stă gata să lovéscă.
Ca cel ce suliţa împunge, piste cap aruncă pĕ cel ce lovesce.

Pentru Sunete

Ca ólă spartă sună.
Ca clopotul cel spart sună.
2870 Ca leóĭca când ĕĭ ĭea puiĭ din cuĭbul eĭ, sună, rĕsună răcnetul eĭ prin munţĭ, pădurĭ şî văĭ, dĕ ĕţĭ sparge urechile.
Ca leul când răcnesce cu vînatul în gură, şî munţĭ şî văĭ rĕsună dĕ urletul luĭ.
Ca sunetele dĕ clopote, când trag pentru mort.
Ca tunetul dĕ tunurĭ, când unul piste altul vine, după văĭ şî după ape, pîntre munţĭ rĕsună, ca tunetele pĕ cer.
Ca sunetele dĕ chiote pîntre văĭ când rĕsună, s'aude de dĕparte într'o parte şî într'alta.
2875 Ca sunetul dĕ topóre, când cĭocănesc în pădure, ce dĕ dĕparte sĕ aude.
Ca trăsnetul rĕsună.
Sună ca un clopot.

Pentru Supunere

Vĭéţa omuluĭ sĕ supune la mórte, ca lumina la 'ntunerec.
Ca cel supus la jug.

Pentru Supĕrare

2880 Cel ce mult supĕră pĕ supuşiĭ luĭ, ca cĭobanul ce pĕ ţapĭ mulge, în loc dĕ lapte sânge scóte.
Cel ce pĕ cel maĭ mare supĕră, ca cel ce dă cu călcâĭul în pintene, pĕ sine vatĕmă.

Pentru Surgunie

Ca mórtea, ce te surgunesce dĕ unde nu te maĭ întorcĭ.
Ca cel surgunit dĕparte dĕ ţéra luĭ.
La cel maĭ mare palat fiind surgunit, ţi sĕ pare că eştĭ în ĭad.

Pentru Surpăturĭ

2885 Ca o cetate surpată.
Ca cel surpat, cu chinga pĕ subt mijloc.

Pentru Suferire

Veḑĭ *Răbdare*.

Pentru Suflare

Ca vînturile pĕ mare când vin cu vijĕlie, suflă, rupe pânzele şî valurile le umflă.
Ca gura ce suflă şî cald şì rece.
Ca calul, când suflă pĕ nas.
2890 Ca pĕ nas suflă.
Ca suflarea ce aprinde şî ĭarăşĭ ea stinge.
Ca sufloĭul, când suflă la cărbunĭ.
Ca bucile, când sĕ umflă suflând în foc, ca să-l aprinḑă.
Ca dĕ vînt sĕ suflă.

Pentru Suflet

2895 A sufletuluĭ bunătate, tocma ca o sănătate.
Ca un trup fără suflet.
Ca cel ce-şĭ trage sufletul.
Coróna, dĕ nu va avé diamanturĭ pĕ ea, nu lucesce nicĭ dĕ cum, aşà şî sufletul dĕ nu va avé vîrtutea pĕ el.
La dobitóce, sufletul nesimţitor, ca o poftă firéscă; la om, sufletul mult simţitor, ca un duh maĭ presus dĕ fire.
2900 Precum prin oglindă faţa omuluĭ sĕ vede, aşà şî prin graĭŭ al sufletuluĭ cuget.
Sufletul ca un vis sĕ duce şî nicĭ cum maĭ vine.
Sufletul ca fumul pĭere şi nicĭ cum sĕ maĭ vede.
Sufletul sĕ chinuĭesce, când păcătuĭesce, ca ceea ce pătimesce dĕ cele maĭ marĭ muncĭ la nascere dĕ copiĭ.
Cel cu trup frumos şî cu suflet spurcat, ca o corabĭe bună cu un corăbier nebun.
2905 Cel ce d'al sĕŭ suflet la bólă numaĭ îngrijasce, tocma ca corăbierul, ce în zadar sĕ silesce când vijĕlia ĕl găsesce.
După faţă şî sufletul.

Pentru Sugere

Ca copilul cu dooĕ ţîţe, când dĕ la una, când dĕ la alta suge.
Suge ca o lipitóre.
Suge ca din ólă.

Pentru Subţire

2910 Ca pojghiţa dĕ cépă subţire.
Ca pânza dĕ paĭagine subţire.
Subţire ca aţa.
Subţire ca un ogar.
Subţire şî mic, tocma ca un limbric.

Pentru Săvîrşire

2915 Orĭ-ce, până nu-ĭ vine vremea, nu sĕ săvîrşasce, ca copilul ce, pánă nu-ĭ vine vremea, nu sĕ nasce.
Cine nu va să săvîrşască pricinĭ caută, ca cel ce tótă ḑioa cerne nevrênd să frămînte.
Cine dĕ dooĕ lucrurĭ sĕ apucă, nicĭ una săvîrşasce, ca cel ce gonesce doĭ ĭepurĭ nicĭ unul prinde.

Pentru Săltare

Ca caiĭ dĕ poşte, ce saltă în vînt, când ĕĭ bat la spete.
Ca copilul în pântecele maĭciĭ sale saltă.

Pentru Sĕmînţă

2920 Ca sĕmînţa în pămînt, până nu putreḑesce, nu odrăslesce.
Ca sĕmînţa dĕ muştar, ce cea maĭ mică este, dar paĭul luĭ cresce cu mult maĭ mare dĕ orĭ-ce verdéţă.
Sĕmînţa streină, ca altoĭul la pom.

Pentru Sănătate i Sănătoşĭ

Sănătatea gólă, ca o ólă gólă.
Sănătos ca tunul.
2925 Sănătos ca cel din spital.

Cel ce dĕ sănătatea sa nicĭ cum îngrijasce, tocma ca cel ce singur el pĕ sineşĭ omóră.

Pentru Săpătură

Ca via, ce cu cât maĭ adînc şî maĭ des o sapĭ, cu atâta maĭ multe vase ĕţĭ umple dĕ vin.
Ca când ar săpà în pĭétră.

Pentru Săracì i Sărăcie şî Scăpĕtaţĭ

Ca o vĕduvă săracă, ce ḑioa şì nóptea cu furca în brîŭ ĕşĭ hrănesce copiiĭ.
2930 Ca o babă săracă, ce cóce porumb pĕ vatră.
Ca săracul, când îmbracă cămaşă nouă, atuncĭ face Pascele.
Ca săraciĭ la pomană.
Ca sărăcia când sĕ ţine dĕ om.
Ca ceĭ scăpĕtaţĭ dintr'o ḑi până într'alta.
2935 Ca din cĭur în dîrmon, frămîntă pĕ săracĭ.
Săracul, orĭ-ce dobândesce, cu aceea sĕ mulţumesce, ca căprióra, orĭ-ce frunză găsesce, cu aceea sĕ hrănesce.
Săracul, ca păsĕrile, ce n'aŭ nicĭ jîcniţe, nicĭ ambare, dar pururea găsesc óre-ce dĕmâncare.
Sărac şî mândru, ca o capră rîĭósă cu códa în sus.
Ticăloşia la săracĭ, ca cursa la şórecĭ.
2940 Ceì scăpĕtaţĭ, ca şapte fraţĭ pĕ un cojoc.
Cel sărac, la orĭ-ce întîmplare, n'are frică dĕ nicĭ o scăpĕtare, ca cel ce dórme pĕ pămînt, nicĭ o frică are să caḑă, când sĕ întórce.
Ceĭ scăpĕtaţĭ, când alérgă după haĭne împĕrătescĭ, ca trenţărósa, când ḑicea că numaĭ firigéoa ĕĭ lipsia.
Cel sărac d'ajutorinţă are mare trebuinţă, ca cel bolnav dĕ sănătate.
Cel sărac şî mândru, ca un păduche leşinat, ce în frunte sĕ arată.
2945 Cel ce prïimesce pĕ săracĭ, ca un spital dĕ săracĭ.
Drumul sărăcieĭ, mare ca dĕ car, ĭar al nenorocireĭ, nicĭ ca o potecă.

Pentru Săritură

Alérgă sărind, ca lăcusta ológă, când sbóră sărind.
Ca apa la havuz, când sare în sus.

Ca ĭeḑiĭ dĕ frica lupilor sare.
2950 Ca oile sar şî jócă, când cĭobanul priveghéză.
Ca cocoşiĭ când sĕ bat, unul în capul altuĭa sare.
Ca cocoşul, când sare pĕ lângă găinele sale.
Ca căprióra, când sare din pĭétră 'n pĭétră pĕ vîrful munţilor.
Ca purecele sare, când veĭ să-l prinḑĭ.
2955 Ca scânteele dĕ foc, ce sare 'n tóte părţile, când sgânderĭ focul cu tăcĭunele.
Ca bĕşîcele, ce sar în sus, când apa fĭerbe în clocote.
Ca brósca în apă sare.
Sare ca mincea când o trântescĭ.
Dintr'una 'ntr'alta sare, ca căprióra din pĭétră 'n pĭétră.

Pentru Sărutare

2960 Ca sărutarea ce Iuda dulce luĭ Hristos a dat.
Ca sărutarea dĕ ţînţar, ce cu cântece ne-o dă.
Sărutarea dĕ făţarnic, ca muşcătura dĕ ţînţar.

Pentru Sĕrbătorĭ

Ca sĕrbătorĭ, ce în dĕsfătărĭ petrec.
Ca sĕrbătorile, ce dĕ orĭ-ce muncă te popresce.
2965 Ca în sĕrbătorile Pascelor.
Ḑile fără sĕrbătorĭ, ca un drum fără conac.

Pentru Sătulĭ şî Săturat

Orĭ-ce mâncare satură pĕ om, ca orĭ-ce apă stinge pĕ foc.
Ca copilul la ţîţa mumeĭ sale sĕ satură.
Ca lipitórea, ce după-ce sĕ satură, cade jos.
2970 Ca lupul, ce nu sĕ satură c'o mică 'mbucătură.
Ca păsĕrile, ce-aşteptă la arie, să sĕ sature.
Sĕ satură ca cel-ce bé şî mănâncă în vis.
Sătul ca pescele dĕ apă.
Ca beţivul, ce nicĭ odată sĕ satură.

Pentru Sânge

2975 Ca leul cu gura plină dĕ sânge, când mănâncă la vite.
Ca leul, ce numaĭ sângele dĕ la multe vite suge.

Ca măcelarul la măcelărie, ce în sânge înnótă.
Ca sângele la măcelărie, ce curge necontenit.
Ca sângele ce din vînă sare, când lovesce cu lanţeta.
2980 Ca tauriĭ când sĕ bat şî sĕ lovesc în capete, cu córnele sĕ găuresc şî sângele pĕ gât, ca nisce şuróĭe, curge la vale.
Ca cel-ce 'ĭ gâlgâĭesce sângele pĕ gât, când móre căḑĕnd cu faţa pĕ pămînt.
Mâna ce varsă sânge, cea maĭ urîtă Domnuluĭ, ca cea maĭ nelegĭuită.
Sĕ scaldă în sânge ca un lup, când sfâşie miĭ şî sute dĕ oĭ şî mĭeĭ.
Sângele nevinovat te sugrumă ca un gâde la cea maĭ înfricoşată a Domnuluĭ judecată.
2985 Ceĭ maĭ marĭ celor maĭ micĭ sângele ĕl sug, tocma ca o lipitóre.

Pentru Săgeţĭ

Ca o săgétă muĭată în otravă, ce când rănesce, nu sĕ maĭ tămăduĭesce.
Ca o săgétă, ce trece pîn norĭ şî nu sĕ maĭ vede.
Ca săgéta când s'aruncă şî n'o maĭ poţĭ popri.
Ca săgeţile când s'aruncă dintr'o parte şî dintr'alta, să isbesc una cu alta sburând şî vîjîind pîn vînt.
2990 Ca cel-ce dă cu săgéta, c'o mână ţine arcul, cu alta trage dĕ sfóră, până ce sĕ împreună capetele amîndooĕ, atuncĭ sloboḑind săgéta, fuge, sbóră într'o clipă, trecênd şî vîjîind cu penele pîn vînt.
Săgeţile la rĕsboĭŭ, ca pĭétra din norĭ, cade şî sĕ varsă.

Pentru Sîrmanĭ

Ca un copil sîrman, ce în sînul maĭciĭ plinge, că n'are ce linge.
Ca un copil sîrman, ce în braţele maĭciĭ maĭ înainte sĕ odihnia, ĭar în urmă nicĭ p'o scórţă sĕ vede a şĕdé.
Ca un copil sîrman, ce la mumă-sa în póle tot carne dĕ mĭel mâncà, ĭar acum nicĭ dĕ cal carne n'are a mâncà.
2995 Sîrmanul fără nădejde, ca o candelă fără undelemn.

Pentru Schimbare

Ca luna, ce sĕ schimbă pĕ tot césul şi minutul.

Ca spiţele la rótă, când una în sus, când alta în jos sĕ schimbă.
Sĕ schimba ca o mască în felurimĭ dĕ feţe.
Sĕ schimbă la faţă tocma ca hameleon.

Pentru Scótere

3000 Ca pĕ dinte, cu clescele ĕl scóte.

Pentru Scopiţĭ

Cel scopit între muĭerĭ, ca claponul între găinĭ.

Pentru Scormonelă

Cel-ce mult scormonesce pĕ sine maĭ mult vatĕmă, ca găina ce, mult scormonind, ochiĭ eĭ ş'a scos.

Pentru Scorboroşĭ

Ca un copaciŭ scorboros.

Pentru Scotocélă

Ca pĕ subt póle scotocesce.

Pentru Scoborîre

Veḑĭ *Urcare*.

Pentru Sculare

3005 Ca găina când clocesce, după ooĕ nu sĕ scólă.
Ca calul, în dooĕ picere sĕ scólă, când frîul ĭ-ĕl stringĭ.
Ca cocoşul, ce te scólă din somnul cel maĭ dulce şî la muncă te duce.
Ca când sĕ scólă dupĕ somn, sĕ frécă la ochĭ.
Ca muscele, ce sĕ scólă cu mult maĭ dĕ diminéţă dĕ cât orĭ-cine la mâncare.
3010 Ca bolnavul, din pat când sĕ scólă după bólă.

Pentru Scumpĭ, Scumpete şî Sgârciţĭ i Sgârcitură

Averea scumpuluĭ, când în pămînt sĕ 'ngrópă, ca sórele când subt pămînt sĕ vîră, la nimenĭ nu maĭ luminéză.
Sgârcitul, când aĭ apucat o para dĕ ĭ-aĭ luat din sînul luĭ, ca când 'ĭ aĭ fi tăĭat o parte din trupul luĭ.
Sgârcitura ca o fĭară inima ţe-o sfâşie.
Nisipul cu cât maĭ mult sĕ udă, co-atât maĭ mult sĕ întăresce şî sĕ împĭetresce; aşa şî scumpul, cu cât maĭ mult adună, co-atât maĭ mult scumpetea i-sĕ măresce.
3015 Scumpetea pĕ scump ca o bólă ĕl muncesce.
Scumpetea pĕ scump ca pĕ cal cu frîul ĕl ţine.
Scumpul, ca măgarul, bogăţie mare póte avé pĕ spinare, ĭar dĕ dĕmâncare numaĭ fên are.
Scumpul mila şî îndurarea nicĭ-cum le cunósce, că p'amîndooĕ le privesce ca cel maĭ mare al luĭ vrăjmaş, când gândul şĕ'l pironéză numaĭ la avere.
Scumpul trăĭesce ca în pustietate, unde nicĭ o dĕmâncare găsesce.
3020 Cel piste fire sgârcit, tocma ca un drac, nu-şĭ aduce aminte dĕ nicĭ un sărac.
Cel bogat şî sgârcit tremură ca Cain, când scóte paraoa, chĭar pentru a luĭ dĕmâncare.
Buretele până nu-l storcĭ, apă din el nicĭ-cum scoţĭ, aşa şî dĕ la cel sgârcit, până nu-'ĭ ĭeĭ cu sila, dĕ bună-voĭe nimic veḑĭ.

Pentru Scuturătură

Ca calul, când sĕ scutură dĕ praf.
Ca pomul când ĕl scuturĭ, pómele ca plóĭa cad.
3025 Sĕ scutură ca Cain, când tremura dĕ frică.

Pentru Scăpare

Ca o dobândă turcéscă, ce în vecĭ nu scapĭ dĕ ea.
Ca un armăsar când scapă din grajdĭŭ pĕ o câmpie mare, alérgă, rînchéză, sĕ scutură şî sare fugind.
Ca lupul când scapă din gura câĭnilor.
Ca mĭelul, când scapă din gura lupuluĭ, maĭ mult mort dĕ cât viŭ.
3030 Ca pasĕrea din laţ când scapă.
Ca porumbiĭ, când scapă dĕ uliĭ ce-ĭ gonesc.

Ca cel ce scapă din cursă, fuge, sĕ duce, şî înapoĭ nicĭ cum sĕ maĭ uĭtă.
Ca cel ce scapă din foc, ars şî pîrlit, dĕ nu sĕ maĭ cunósce.
Ca cel ce scapă dĕ la judecată, gol şî dĕspuĭat, şî d'a câştigat.
3035 Ca cel ce scapă dĕ mórte dintr'o bólă fórte grea.

Pentru Scăpĕtaţĭ

Veḍĭ *Săracĭ.*

Pentru Scărpinătură

Ca cu ţĕsala ĕl scarpină.
Ca cel ce sĕ scarpină dĕ rîĭe.

Pentru Scântee

Ca scânteele ce ĭes din foc.

Pentru Scârţiitură

Ca şurupul vioriĭ, ce scârţie, când ĕl întorcĭ.
3040 Scârţie ca carul neuns.
Scârţie ca róta, când osia nu sĕ unge.

Pentru Scriitorĭ

Ca scriitoriĭ, cu condeĭul în mână şî cu călimărlle la brîu.
Precum măcelarul piste putinţă a nu sĕ mânji dĕ sânge şî porcul dĕ tină, aşà şî scriitorul dĕ cernélă pĕ mână.

Pentru Slavă

Slava ca vîntul vine şî sĕ duce.
3045 Slava, ca sórele ce dĕpărtéză orĭ-ce întunerecime, dar şî înviéză felurimĭ dĕ vĭermĭ.
Slava pentru cele din afară ca un vis sĕ trece, ĭar pentru cele din lăuntru în vecĭ sĕ pomenesce.

Pentru Slabĭ i Slăbiciŭne

Ca cel ce-ĭ numerĭ ósele dĕ slab.
Slab ca un ogar.
Cele slabe mult n'o duc, ca tivga, ce nu merge dĕ multe orĭ la apă.
Ceĭ slabĭ, ca o baligă móle, ce puţină plóĭe o móĭe.
3050 Cel slab cu cel tare, ca boul cu bivolul, anevoĭe trag la jug.

Pentru Sloboḑenie

Slobodenie fără lege, ca cea maĭ rea fĭară, ce la nicĭ o lege sĕ supune.

Pentru Slujbe

Cu ce póte ĕţĭ slujasce, ca butia ce-ţĭ dă vinul ce are într'însa.
Slujba îndelungată arată dĕstoĭnicia omuluĭ, ca stégul cel maĭ vechĭŭ voĭnicia ostaşilor.
Slujba sécă, ca o nucă costelivă.
3055 Slujba cea sécă, ca pâĭnea cea uscată, te sgârie la gât.
Slujbele sĕ asémĕnă ca o haĭnă dĕ mască, ce astăḑĭ o porţĭ tu şî mâĭne altul.
Slujba mare şî sécă, ca o pungă turcéscă şî sermaĭa nemţéscă.
Ceĭ ce sĕ sgornesc din slujbe pentru netrebniciile lor, ca câĭniĭ când le légă bĕşîcĭ dĕ códă şî le dă cu uĭdeo.
Cele maĭ marĭ slujbe pĕ lume sĕ 'nţeleg ca nisce vîrfurĭ dĕ munţĭ marĭ, unde numaĭ vulturiĭ şî vĭermiĭ pot ajunge.
3060 Fieş-care pentru slujba sa rĕspunde, ĭar nu pentru a altuĭa, ca cismarul pentru cisme ĭar nu şî pentru nădragĭ.
Cel în slujbă piste putinţă a nu-şĭ însuşi ceva din slujbă, ca cel ce-şĭ bagă mâna în mĭere piste putinţă a nu-şĭ linge degetele.
Cel cu multe slujbe, ca cel cu parte şî părticică.
Cine s'apucă dĕ dooĕ slujbe, ca cel cu curul în dooĕ luntre, în nicĭ una este.
Cine alérgă după dooĕ slujbe, ca cel ce alérgă după doĭ ĭepurĭ, nicĭ unul prinde.
3065 Cine fuge dĕ la slujbă rĕmâne fără dobândă, ca cel ce fuge dĕ la móră sĕ întórce fără mălaĭŭ.

Pentru Slugĭ

Ca călugăriţele, ce la biserică slujĕsc.
Ca mâna cea drĕptă ĕţĭ slujasce.
Ca tine nimenĭ ĕţĭ slujasce maĭ bine.
Sluga, ca câĭnele, nu fuge dĕ 'mbucătură ci dĕ sburătură.
3070 Sluga, ca boul, nicĭ cum póte sluji, fără un bold bun.
Sluga, ca măgarul, numaĭ când bolesce, atuncĭ nu-ţĭ slujasce.
Slugă însurată ca o căţea fătată.
Slugile după stăpân, ca umbra după om.
Ceea ce vede la stăpân sluga că sĕ urmĕză, întocma şî ea ca stăpânul urmĕză.
3075 Cel ce nu sĕ slujasce singur l'ale sale, ca când s'ar scărpina cu unghiĭ streine.
Sluga, ce schimbă mulţĭ stăpânĭ, ca măgarul va da piste cel ce ĭ va luà şî pielea după el.
Cel ce sĕ slujasce cu ceĭ maĭ învĕţaţĭ, ca când ar vĕrsà cel maĭ mult undelemn în casa sa.
Cine-şĭ sgornesce sluga cea credincĭósă, ca cel ce-şĭ sgornesce câĭnele din casa sa.
Deosebire mare între slugă şî stăpân, ca cerul dĕ pămînt.

Pentru Slăbicĭune

Veḑĭ *Slabĭ.*

Pentru Spaĭmă i Sperĭetură

3080 Ca o potcă te spăĭmântĕză.
Ca o gogoriţă te sperie.
Ca lupul, când sperie pĕ oĭ şî pĕ cĭoban.
Ca dĕ sbieretul leuluĭ când răcnesce, sĕ sperie.
Sĕ sperie ca leul dĕ cucurigu cocoşuluĭ.
3085 Sĕ sperie ca dĕ stafie.
Sĕ sperie ca dĕ geamală.

Pentru Spargere

Ca óla, când sĕ sparge şî nu sĕ maĭ lipesce la loc.
Ca la pólele munteluĭ, unde isbind valurile, acolo sĕ sparg, acolo rĕmân.
Ca sticla, ce lesne sĕ sparge.

Pentru Sperĭetură

Veḑĭ *Spaĭmă*.

Pentru Spor

3090 După muncă şî sporul, ca (după fus şî mosorul).

Pentru Spulberare

Ca praful dĕ vînt sĕ spulberă.

Pentru Spumă

Ca un balaur, cu gura dĕ spumă.
Că vinul dĕ şampanie, ce umple paharul dĕ spumă.
Ca Leul când sĕ mânie, gura dĕ spumă i sĕ umple.
3095 Ca spuma ce sĕ face pĕ ţĕrmurile măriĭ, când valurile bat în ele.
Cu gura plină dĕ spumă, ca un câĭne turbat.
Cu spuma la gură, ca un clăbuc dĕ săpun.

Pentru Spĕlătură

Ĕl spală ca p'un mort.
Sĕ spală pĕ mâĭnĭ, ca Pilat dĕ Hristos.

Pentru Spînzurare

3100 Ca Iuda, ce singur el s'a spînzurat.
Ca mĭelul, ce dĕ picerele luĭ sĕ spînzură, când ĕl belesce.
Ca scuţurile pĕ la străşinĭ, staŭ spînzurate.
Ca cel spînzurat, ce-ĭ atîrnă picerele.

Pentru Stare

După mórte starea omuluĭ sĕ vede, ca apa după ce scade, atuncĭ sĕ vede ce pesce este.

Pentru Statornicĭ

3105 Statornic ca o lumină dĕ césornic ce stă spînzurată şî pururea sĕ mışcă
Statornicul, ca o pĭétră grozavă, ce cu anevoĭe sĕ mişcă din locul eĭ.

Pentru Stég

Ca un stég, ce fîlfâĭe în vînt.
Ca un stég, ce dĕ departe sĕ vede.
Ca nebunul cu stégul în mână.

Pentru Stingere

3110 Ca candela când i sĕ isprăvesce untul-dĕ-lemn, sĕ stinge.
Ca fumul sĕ stinge, când dĕ vînt sĕ risipesce.
Ca focul dĕ apă sĕ stinge.

Pentru Stoarcere i Storcătură

Ĕl stórce ca o lămâĭe, până-ĭ curge zéma tótă
Ĕl stórce ca p'un burete.
3115 Sĕ stórce ca un tesc.

Pentru Stomah

Stomahul, ca móra, orı-ce puĭ în coş, îndată mistuĭesce.
Stomahul, ca mora, când n'are ce măcinà, atuncĭ sĕ strică.

Pentru Stufoşĭ

Ca o pădure stufósă, unde ḑioa ca nóptea sĕ pare.
Ca busuıocul dĕ stufos.

Pentru Stăpânĭ i Stăpânire

3120 Ca ceĭ ce-şĭ pıerd pĕ stăpânul lor, sĕ risipesc.
Când stăpanul va cădé, aĭ seĭ nu sĕ vor maĭ sculà, ca copacĭul când cade, ramură verde nu sĕ maĭ vede.

Când stăpânul cade, slava caseĭ pĭere, ca sórele când sĕ culcă, lumina i sĕ 'ntunecă.
Când stăpânul nu priveghéză, norodul dĕ jĕfuitorĭ rĕŭ sĕ prăpădesce, ca cĭobanul când dórme, lupul pĕ oĭ le adórme.
Când stăpânul priveghéză, norodul sĕ 'nveselesce, ca cĭobanul când priveghéză, oile sar şî joc.
3125 Precum la albine unele împung fără a muncì la roiŭ, şî altele fără nicĭ un ac umple uleĭul dĕ mĭere, aşà şî la stăpânire, uniĭ bat şî rĕŭ căznesc, fară a muncì câtuşĭ dĕ puţin, ş'alţiĭ obosesc în muncă pentru ceĭ ce sĕ odihnesc.
Până ce stăpânul trăĭesce, mult rod sĕ vede 'n casă, ca rădăcina, până e sănătósă, multe frunze sĕ vĕd în vîrf.
Stăpâna când lipsesce, slugile jócă în mărăcinĭ, ca pisica când lipsesce, şóreciĭ jócă pîn casă.
Stăpânirea ca corabia, cu cât maĭ mare, cu atât maĭ anevoĭe sĕ ocârmuĭesce.
Stăpânul când cade, toţĭ aĭ caseĭ sĕ poticnesc, ca copacĭul când cade, crăcile i sĕ întind jos pĕ pămînt.
3130 Stăpânul când pĭere, casa i sĕ prăpădesce, ca boul când móre, jugul i sĕ rĕpune.
Stăpânul când pĭere, slugile sĕ 'mprăştiesc, ca păstorul când pĭere, oile sĕ risipesc.
Stăpânul pĕ slugĭ ţine, ĭar nu slugile pĕ stăpân, ca rădăcina pĕ rămurĭ, ĭar nu rămurile pĕ rădăcină.
Stăpânul straşnic cu îndurare, ca suliţa cu bold tîmp.
Stăpânul cel cumplit, la cea maĭ mică mişcare, dĕ sine sĕ închide în palatul sĕŭ, ca într'o puşcarie.
3135 Stăpânul cel bun, ca păstorul cel bun, ce priveghéză şî ḑioa şî nóptea.
Stăpânul cel bun, ca păstorul cel bun, ce tunde dar nu belesce.
Stăpânul cel bun, ca muma cea bună, ce nu întrébă pĕ copiĭ dĕ le este fóme, ci le dă să mănânce fără a-ĭ întrebà.
Stăpânul cel bun tocma ca albina, ce d'o parte cu acul rĕŭ te 'nfricoşéză, şî dĕ alta cu mĭerea mult te îmbuĭbéză.
Stăpânul cel bun dĕosebesce pĕ slugĭ, ca cĭobanul pĕ capre din oĭ.
3140 Stăpânul, dator pentru toţĭ aĭ sĕĭ supuşĭ cuvînt să dé fară greşală, ca cĭobanul pentru oĭ.
Cea maĭ mare stăpânire făr' o bună cârmuire, ca corabia cea maĭ mare făr'o bună cârmă, îndată sĕ cufundă.
Doĭ stăpânĭ p'un lucru, ca doĭ inşĭ p'o sfóră, anevoĭe pot jucà.

Pentru Stătătură

Ca oile pĕ câmp staŭ.
Ca o corabie, ce fără angheră nicăirĭ póte stà.
3145 Ca o suliţă înfiptă stă.
Ca oul în cur, ce nicĭ cum póte stà, până nu-l veĭ sparge.
Ca un oŭ în cuĭbul sĕŭ stă.
Ca un ştejar bĕtrân când vînturile ĕl bat, frunzele-ĭ cad la pămînt, crăcile i sĕ frâng, rămurile i sĕ rup, ĭar el înţepenit cu rădăcina în pămînt, stă neclintit, nicĭ vrênd să scie dĕ vînt.
Ca un stîlp stă neclintit.
3150 Ca un buştén stă şî nicĭ cum sĕ mişcă.
Ca undelemnul pĕ d'asupra apeĭ stă.
Ca în vîrful cuţituluĭ stă.
Ca în rĕspântie stă, nesciind încotro s'apuce.
Ca clăile dĕ fên pĕ câmp staŭ.
3155 Ca căprióra pĕ pĭetre, în vîrful picerelor stă.
Ca la tejghea, ca să nu maĭ stea.
Ca móra când ĕĭ ĭea apa, stă din măcinat.
Ca murele pĕ mărăcinĭ staŭ.
Ca nodurile la copacĭ staŭ pîmprejur.
3160 Ca paharul fără fund, nicĭ cum póte stà.
Ca păsĕrile pĕ crăcĭ staŭ.
Ca slăbănogul în cârjĭ stă.
Ca stogurile dĕ grâŭ la ariĭe, staŭ pîmprejur.
Ca taurul între vacĭ stă.
3165 Stă nemişcat ca o stâncă dĕ pĭétră, ce vînturile şî apele în zadar o bat.

Pentru Streinĭ, Streine i Streinătate

Ca un strein în streinătate, ce nicĭ o nădejde are.
Ca în streinătate, unde pĕ nimenĭ cunósce.
Ca cu lucru strein, nicĭ odată sigur şî cu mare grijă.
Ca păsĕrile streine, ce vara vın şì ĭérna sĕ duc.
3170 Ca cĭóra când s'a dus cu pene streine la balul dĕ păsĕrĭ, unde fie-ce pasĕre luàndu şĭ pana sa, ce o împrumutase, rĕmase cióra cióră.
Precum tu veĭ urmà c'un strein în casa ta, aşà şî altul cu tine în streinătatea ta.
Precum fumul din uleĭŭ pĕ albine le scóte, aşà şî streiniĭ pĕ pămîntenĭ din lăcaşurile lor.

Pentru Strigare

Ca ursul când ĕĭ ĭea puiĭ din cuĭbul lor strigă, sbiară dĕ s'aude pin tóte văile şi prin munţĭ.
Ca gàscele când gârâĭesc, strigă cu sgmot mare şî nicĭ cum sĕ înţeleg.
3175 Ca sgomotul dĕ ostaşĭ, când cu strigăte năvălesc.
Când toţĭ strigă şî nicĭ unul ascultă, ca câĭniĭ când unul la altul latră şî nici unul aude.
Strigă, sbĭară şî răcnesce, ca un leŭ când sĕ rănesce.
Strigă ca un măgar.
Cel-ce strigă la ceĭ ce nu-l ascultă, ca câĭnele ce latră tótă nóptea la lună.
3180 Cine maĭ puţin scie, acela strigă maì tare, şî róta dĕ la car, care e maĭ próstă, aceea scârţie maĭ tare.

Pentru Stricăcĭune

Ca varza, până nu sĕ strică, nu sĕ acresce.

Pentru Stripezicĭune

Ca cel ce i sĕ stripezesce dinţiĭ, cànd mănâncă agurida.

Pentru Stropiturĭ

Ca stropiturile dĕ plóĭe, când plouă mărunt.

Pentru Strălucire

Ca o diademă dĕ pietre scumpe strălucesce.
3185 Ca lucéfĕrul dĕ nópte strălucesce.
Ca fulgerul strălucesce.

Pentru Strîmbătate

Cu strîmbătatea pururea greşĕscĭ, ca pĕ calea strîmbă în vecĭ te rătăcesci.

Pentru Strînsătură i Strîngere

Ĕl strînge ca ursul în braţe, până ce ĕĭ ĭese ochiĭ.
Ĕl strînge ca la tésc.

3190 Ca albinele, când strîng mĭere dulce după florĭ.
Ca albinele la roiŭ sĕ strîng.
Ca oile la stână sĕ strîng.
Ca vulturiĭ la stîrv sĕ strîng.
Ca chinga, ce strînge mijlocul omuluĭ.
3195 Ca căĭniĭ pĕ lângă óse sĕ strîng.
Ca câĭniĭ după căţea sĕ strîng.
Ca lanţul, ce dĕ gât strînge.
Ca muscele la scârnă sĕ strîng.
Ca puiĭ pĕ lângă cloşcă sĕ strîng.
3200 Ca scândurile, când le strîng cu scóbe marĭ şî tarĭ.
Ca tortul, când sĕ strînge după fuse pĕ mosor.
Ca tortul pĕ ghém sĕ strînge.
Ca furnica la moşoroĭŭ strînge.
Cu câte puţin strîngênd mare claĭe dobândescĭ, ca furnica cu paĭele moşoroĭŭ mare face.
3205 Sĕ strînge ca aţa când sĕ sucesce.
Strînge la cămară, ca albina la roiŭ.

Pentru Sfat

Ca sfatul la orĭ-cine, nimic alt maĭ greŭ sĕ pare.
Când daĭ sfat unuĭ nebun, ca când aĭ cântà la urechea unuĭ surd.
Sfatul celor tinerĭ, ca sórele dĕ ĭérnă, ce mult luminéză dar puţin încăldesce.
3210 Cel ce sfat nu priimesce, tocma ca corabia cea fără nicĭ o cârmă.

Pentru Sfadă

Ca sfada pentru muĭerĭ nicĭ o sfadă maĭ urîtă.
Ca furnicile, când sĕ sfădesc pĕ un lemnişor uscat.
Ceĭ micĭ cu ceĭ marĭ când sĕ sfădesc, ca gârlile cu marea când sĕ întrec.
Ceĭ ce mult sĕ sfădesc pentru lucrurĭ dĕ nimic, ca găina ce mare gălăgie face pentru un oŭ dĕ nimic.
3215 Sĕ sfădesc, ca ceĭ ce sĕ cértă pĕ umbra măgaruluĭ.

Pentru Sfială i Sfioşĭ

Vedĭ *Fricoşĭ*

Pentru Sfărâmare

Ca stâncele dĕ pĭétră pîn apă şî pĕ malurĭ, ce sfărâmă şî sdrobesce orĭ-ce pĕ ele sĕ ivesce.

Pentru Sfîrîitură

Ca fleĭca pĕ cărbunĭ, ce sfîrîĭesce, când sĕ frige.
Ca herul aprins, în apă când ĕl bagĭ, grozav sfîrîĭesce.
Sfîrîĭe ca oţetul pĕ cărămidă caldă.

Pentru Sfîrşîre i Sfîrşît

3220 Ca omul când sĕ sfîrşasce, d'abĭa piuĭesce.
Ca undelemnul din candelă când sĕ sfîrşasce, lumina nu i sĕ maĭ ivesce.
Ca candela când e pĕ sfîrşît.
Ca la sfîrşîtul vĭeţiĭ, când în zadar sĕ căĭesce.
Ca flórea când o calcĭ în ḑioa ce sĕ ivesce, tot într'acea ḑi sĕ şî sfîrşesce.

Pentru Sfâşîitură

3225 Ca o óĭe când dĕ lupĭ sĕ sfâşîĭe, trăgênd cu dinţiĭ, unul dintr'o parte şî altul dintr'alta.
Ca pânzele corăbieĭ, când sĕ sfâşîĭe dĕ vînturĭ tarĭ pĕ mare.
Ca muĭerea, când sĕ sfâşîĭe cu unghiile pĕ obraz, dĕ mare necaz.
Ca cĭóra cu ghiarele sfâşîĭe şî rupe.

Pentru Taĭne i Taĭnicĭ

Ĕşĭ păzesce taĭna dĕ joĭ până maĭ apoĭ, tocma ca o muĭere.
3230 Taĭna ca butia, cum o miscĭ dĕ loc merge d'a rĕstogolu nepoprit în jos.
Taĭna când trece dĕ la unul la altul, ca când aĭ dat'o în gură dĕ telal.
Taĭnic ca muĭerea.
Cel ce nu-şĭ păzesce taĭna sa, ca bĕşina, cum ĕşĭ ĭea vîntul sĕŭ îndată rĕsuflă.
Cine-şĭ dĕscoperă taĭna sa, ca când şi-ar fi dat cheĭa în mâna altuĭa.

Pentru Tarĭ

Veḑĭ *Tărie.*

Pentru Temere

3235 Ca vĭermele la lemn, temerea la inimă.
Temerea, ca rugina pĕ her, te mănâncă pĕ nesimţite.
Temerea la inimă rîcâĭe, ca găina la gunoiŭ.

Pentru Temere dĕ Dumneḑĕŭ

Nicĭ o scăpare fără smintélă ca temerea dĕ Dumneḑĕŭ.

Pentru Tinere, Tinerĭ i Tinereţe

Viéţa tinereţelor ca umbra ce trece, că n'apucĭ s'o veḑĭ, şî peşin o pĭerḑĭ.
3240 Precum copilul ce adună pĭetricele, cum vede altele maĭ frumóse, lépĕdă pĕ cele-l-alte şî strînge alte pĭetricele, şî aşà urmând lépĕdă maĭ pĕ tóte; aşà şî tineriĭ cu frumuseţele.
Tinereţele înfocate, ca nisce frigurĭ necurmate.
Tinereţele la om vin şî sĕ duc ca un vis şî nicĭ o urmă ne maĭ lasă în urmă.
Tinereţele la orĭ-ce ca o beţie fără trezie.
Tinereţele sĕ trec ca florile după câmp.
3245 Tinereţele fără frumuseţe, ca frumuseţea fără nurĭ.
Tinereţele frumóse, dar tocma ca o flóre sĕ veştejesc cum înfloresc; ĭar bĕtrâneţele cinstite, dar cu multe nevoinţe pĕ lume sĕ chinuĭesc.
Tinereţele ce nu sûnt întemeĭete pĕ nicĭ o sciinţă, pururea cer, ca bolnavul orĭ-ce-ĭ este împotrivă.
Tinerit orĭ-ce urméză fără cea maĭ mică socotinţă, ca zidarul ce zidesce fără nicĭ o cumpĕnă.
Tînĕra sbóră când la unul când la altul, tocma ca un fluture dintr'un copacĭŭ într'altul.
3250 Tînĕra, ca o rótă, orĭ încotro voĭesce, într'acolo sĕ întórce.
Tînĕr cu tînĕră, ca dooĕ florĭ gemene.
Tînĕr lângă tînĕră, ca paĭele lângă foc.
Flórea tinereţelor, ca florile câmpuluĭ, aci le veḑĭ aci le pĭerḑĭ.

Pentru Tiranĭ i Tiranie

Tirania dĕpărtéză pĕ părinte dĕ copil, ca năprasnica bólă a ciumiĭ.
3255 Tiraniĭ sĕ socotesc ca o cĭumă între oamenĭ.
Tiranul cu o lege numaĭ nu sĕ înfrînéză, ca butia cu un cerc numaĭ nu sĕ légă.
Sufletul dĕ tiran, ca cea maĭ crudă hĭară.

Pentru Tócă i Tocătură

Ca tóca în pădure, ce dĕ dĕparte sĕ aude.
Ca tóca turuĭesce.
3260 Ca tóca, ce nu maĭ tace.
Ca tocătura la cuhnie.

Pentru Toĭege

Ca cu toĭege la falangă.
Ca toĭagul luĭ Moisi, ce pĕ mare a dĕspărţit'o.

Pentru Tocătură

Vedĭ *Tócă*.

Pentru Topélă, Topire, Topitură

Ca zăpada dĕ iérnă, cât dĕ mare fie, cum dă în primăvară, sĕ topesce dĕ căldură şî nu sĕ maĭ vede în urmă.
3265 Ca céra pe foc se topesce.

Pentru Tornătură

Ca când tórnă cu vadra.

Pentru Tundere

Ca óĭa când o tunde.
Ca chelul, ce lesne sĕ tunde.

Pentru Turburaţĭ i Turburărĭ şî Turburătorĭ

Ca marea dĕ vînt sĕ turbură.

3270 Ca cel turburat, ce din ochĭ scânteĭe scóte, ĭar din gură-ĭ o suflare, ca un vînt dĕ vijĕlie.
Turburarea noroduluĭ, până nu va stà, nu-ĭ cunoscĭ folosul eĭ, precum ş'într'o apă turbure, până nu sĕ va limpeḑì, nu-ţĭ poţĭ cunósce fapta ta.
Turburat ca un câĭne turbat.
Turburătorul, ca Crivĕţul, ce linişte pĕ mare nicĭ cum ne arată.
După orĭ-ce turburare curînd şî linişte mare, ca şî seninul pĕ mare după furtuna cea maĭ mare.

Pentru Tufe

3275 Ca o tufă cu mulţime dĕ frunze în vîrf.
Ca nisce stejarĭ tufoşĭ, ce crăcile lor pîn prejur în chip dĕ corturĭ le întind.

Pentru Tunurĭ

Ca tunurile, când dĕtună şî bubuĭesc în bătălie.

Pentru Tăĭere i Tăĭetură

Ca o sabĭe ascuţită p'amîndooĕ părţile, taĭe fără greşală într'o parte şî într'alta.
Ca viţa cea bĕtrână, ce din rădăcină sĕ taĭe.
3280 Ca cósa, ce taĭe până la pămînt orĭ-ce înainte găsesce pĕ pămînt.
Ca copacĭul când sĕ taĭe, crăcĭ nicĭ cum maĭ dă din el.
Ca cu fórfecele taĭe.
Ca cu herĕstrĕul taĭe.
Ca cȧrmacĭul când taĭe valurile măriĭ tocma d'a curmezişul.
3285 Ca paĭele, ce sĕ taĭe dĕ caĭ cu picerele, când sĕ învîrtesc la ariĭe.
Ca pĭétra dĕ ascuţit, ce pĕ cuţit ĕl face fórte tăĭetor, ĭar ea nicĭ cum póte tăĭa.
Ca pânzarul, când taĭe firele dĕ la pânză, câte unul unul.
Ca măcelarul, când taĭe fără milă şî îndurare.
Ca cel cu secera în mână, stă gata să taĭe.
3290 Ca gélatul când la capete taĭe, trupurile îndată jos la pămînt cad.

Pentru Tăvălitură

Ca calul pĕ spate sĕ tăvălesce.
Ca porcul în tină sĕ tăvălesce.

Pentru Tăcuțĭ

Vedĭ *Tăcere.*

Pentru Tărie şî Tarĭ

Ca abanosul dĕ tare.
Ca un stejar dĕ tare.
3295 Ca porcul mistreț dĕ tare.
Tare ca oțetul.
Tare ca pĭétra.
Tare ca herul.
Ceĭ tarĭ pĕ ceĭ slabĭ, ca focul pĕ cele uscate, lesne le topesce.
3300 Cel tare cu cel móle când sĕ împreună, ca vinul cu apă când sĕ amestecă, puterea ş'o pĭerde.

Pentru Tăcere şî Tăcuțĭ

Tace ca un mut.
Tace ca în pustietate.
Tace ca pescele.
Tăcerea ca o cheĭe la ceĭ din urmă sĕ socotesce.
3305 Tăcerea ca o cămară dĕ taĭne sĕ înțelege.
Tăcerea la muĭere cel maĭ mare dar, că ca un léc dĕ linişte în casă sĕ socotesce.
Cel tăcut şî smerit, ca apa cea lină ce îndată te înşală.
Cel ce nu scie să tacă, ca tóca când tócă.
Cel dĕ tot tăcut, tocmaĭ ca un mut.

Pentru Tâlmacĭ

3310 Tâlmacĭul prost, ca o slugă próstă ce nu scie cum sĕ spuĭe ceea ce dĕ la stăpân aude.

Pentru Tîrîre

Ca un verme pĕ pămînt sĕ tîrasce.

Ca códa dĕ vulpe, ce sĕ tîrasce după ea.
Ca pĕ vinovat, cu lanţul dĕ gât ĕl tîrasce.

Pentru Traiŭ

Orĭ-cu cine veĭ trăi, ca acela veĭ işi.
3315 Ca un bogat că trăim, nicĭ cum bine putem ḑice, ĭar ca un sărac, fórte adĕvĕrat.
Ca în culcuşul sĕŭ, nicĭ în palatul împĕrătesc trăĭesce maĭ bine.
Ca viţelul la oraş trăĭesce.
Ca vîslaşul cu lopata în mână trăĭesce.
Ca găina la móră trăĭesce.
3320 Ca pescele în apă trăĭesce.
Trăĭesce ca paraoa în punga săracului.

Pentru Tragere i Trăsĕtură

Ĕl trage la el, ca magnitul pĕ her.
Ca vîslaşul, ce la lopată trage.
Ca chihlibarul, când sĕ frécă şî trage pĕrul ce dĕ el sĕ atinge.
3325 Ca cu scripeţul ĕl trage în sus şî în jos.
Ca pescele când ĕl trage cu plasa din ap'afară.
Ca picerele când sĕ 'ncurcă dĕ burienĭ în apă, te trage în fund cu tótă a ta putere.
Ca cel ce trage dĕ mórte.
Ca boul la jug trage.

Pentru Tremurătură

3330 Ca ĭepurele tremură dĕ orĭ-ce frunză, când sĕ mişcă.
Ca óĭa înaintea lupuluĭ tremură.
Ca câĭnele pĕ lângă leŭ tremură.
Ca porumbiţa, când tremură dĕ frica ulĭuluĭ pentru puiĭ eĭ.
Ca slăbănogul când ĕĭ tremură picerile.
3335 Tremură ca Cain dĕ frica Domnuluĭ.

Pentru Trenţeróse

Sĕ socotesce trenţerósa că este şî ea jupânésă, ca vĭermiĭ între şĕrpi.

Pentru Trecere

Ca o potecă pîn vîrful munţilor, pĕ unde cu frică trecĭ.
Ca căscatul, din gură 'n gură trece.
Ca poliţa, din mână 'n mână trece.
3340 Ca pĕ vad trece.
Ca spuma după apă sĕ trece.
Ca fulgerul ce într'o clipă trece.
Ca flórea, ce sĕ trece împreună cu ḑioa.
Tóte trecĕtóre, ca ḑioa dĕ ĭerĭ.

Pentru Trebĭ

3345 Gras şî frumos, dar dĕ trébă pĕ jos, tocma ca un clapon.
Tréba ca poliţa, când o trimiţĭ din mână în mână, zăbovesce la plată.

Pentru Trebuinţă

Trebuinţa pĕ toţĭ ne ţine unul de altul legat, ca un lanţ bine lucrat.
După trebuinţă, în zadar alergăm după cele dĕ trebuinţă, ca cel ce merge la móră, după ce lipsa ĕl omóră.

Pentru Trimitere

Ĕl trimite dĕ la unul la altul, ca poliţa din mână 'n mână.
3350 Dĕ la unul la altul ĕl trimite, ca pĕ Hristos dĕ la Ana la Caĭafa.

Pentru Tropăitură

Ca caiĭ când alérgă şî din picere tropăĭesc.
Ca tropăitura dĕ caĭ.

Pentru Trosnitură i Trăsnete

Ca un lacăt, când trosnesce.
Ca copacĭul când cade, trosnesee unde sĕ frânge.
3355 Ca ghĭéţa când sĕ rupe, trosnesce.
Ca crăcile dĕ copacĭ cele uscate, când le bate vîntul, trosnesc şî sĕ frâng din tóte părţile.

Ca trosniturile dĕ foc când s'aprinde vre-o casă, trosnesce şî plesnesce.
Ca trăsnetul trosnesce, ce dĕ dĕparte sĕ aude.
Ca trăsnetul când cade din norĭ, trosnesce şî plèsnesce.

Pentru Trăsătură

Vedĭ *Tragere.*

Pentru Trăsnete

Vedĭ *Trosnitură.*

Pentru Trântitură

3360 Ca cel ce-l ĭea dĕ pĕr şî-l trântesce la pămînt.
Ca cel ce sĕ trântesce cu curul dĕ pămînt, când cugetul ĕl bate l'al sĕŭ scârnav gând.

Pentru Fală

Sĕ fălesce ca un măgar, când ĕl împodobescĭ cu aur şî cu argint.
Sĕ falesce ca maĭmuţa, când te facĭ să rîdĭ dĕ ea.

Pentru Fapte

Orĭ-ce faptă te pătéză, ca oul ce te pică, când din el mănâ cĭ.
3365 Slava, lauda şî cinstea sĕ ţin după fapte bune, ca umbra după om; când în inte merg, când în urmă, dar dĕ ele nicĭ cum sĕ dĕpărtéză.
Faptele cele rele, dĕ ce le sgândărĭ, maĭ mult te vatĕmă, ca scârna, dé ce o scormonescĭ, maĭ mult pute
Faptă urîtă şî să nu s'audă, piste putinţă, ca un foc să facĭ şî fum să nu sĕ vadă.
Fapta te arată tocma ca într'o oglindă.
Fapta după minte umbla, ca umbra după om.
3370 Faptele cele bune pĕ om împodobesce, ca dichisurile pé casă.
Faptele după cuget, ca umbra după trup.

Pentru Facere dĕ bine

Omul sĕ trage cu facere dĕ bine, ca pescele cu undiţa.
Facerea dĕ bine în inimă sĕ 'nfige, ca un stég dĕ veselie.

Pentru Fericire şî Fericiţĭ

Ca cel ce în vis numaĭ, bine fericit şî dĕ toţĭ cinstit.
3375 Precum cerul fără norĭ anevoĭe a sĕ vedé, aşà şî orĭ-ce fericire fără o micĭ mâhnire.
Fericiţĭ ceĭ-ce miluĭesc, că precum miluĭesc aşà sĕ vor milui.

Pentru Fermecaţĭ şî Fermecătóre

Ca o fermecatóre, ce şî apele înciégă, şî vînturile le risipesce, şî lumina o întunecă.
Ca un fermecat, la tóte plecat.
Ca un fermecat, ce nicĭ aude, nicĭ vede, nicĭ simte ce i sĕ face.
3380 Ca muierile cele fermecătóre, ce unde te dóre, acolo te pipăie.
Fermecătorul, ca un idol, ce ochĭ are dar nu vede, urechĭ are dar nu aude, picere are dar nu sĕ mişcă, cap dĕstul mare are dar fără creerĭ într'însul.
Fermecatul, ca melcul cu córne în cap, ce toţĭ le vede, afară dĕ el.

Pentru Fete

Ca o carne spre mâncare la cel ce nu cunósce nicĭ mĭelul nicĭ óĭa, fetele sĕ daŭ.
Ca o fată, ce dĕ fată cu minte curată în lume sĕ arată.
3385 Ca fetele când sĕ gâlcevesc, una pĕ alta sĕ ponosluĭesc.
Ca fetele la horă aleargă.
Precum fata sĕ cresce în casa părinţilor eĭ, aşà va şî urmà în casa bărbatuluĭ eĭ; d'aceea poţĭ ghici ce fel dĕ fată va eşi
Fata cu noroc ca ceea ce a ḑis: «*Fă-mĕ mamă cu noroc şî m'aruncă 'n foc*».
Fata la vremea eĭ, ca mĭerea în fagul eĭ.
3390 Fata mare sémĕnă cu un cal neînvĕţat.
Fata mare fără fecĭorie, ca un oŭ spart în cur.
Fata trecută la vîrstă, ca o prună flioşcăită.

Fata frumósă, ca o 'mbucătură grasă.
Fata după mumă, ca proba după pânză.
3395 Fata ca mama.
Fetele sě înşală cu glumele tinerilor, ca păsěrile cu laţurile.
Fetele fără greşală, ca mĭeiĭ fără prihană.
Cinstea feteĭ ca zăpada, dacă odată sě topesce, albéţa nu i sě maĭ vede.

Pentru Fecĭorie

Ca fecĭoria feteĭ, nimic alt maĭ sfânt, nicĭ maĭ scump, nicĭ maĭ cinstit pě lume.
3400 Nimic maĭ frumos în lume ca faţa fecĭorieĭ.
Fecĭoria sě încinge cu mintea ca cu un brîŭ, şî brîul fecĭorieĭ, cinstea eĭ sě înţelege.

Pentru Feţe

Ca o faţă albă, ce bucurie şî veselie arată.
Ca o faţă négră, ce întristare arată.
Ca o faţă roşîĭe, ce dě děparte isbesce la ochĭ.

Pentru Fĭerbere

3405 Ca apa la foc când fĭerbe în colcote, scóte marĭ běşîcĭ.
Ca cazanul pě foc, când fĭerbe la pomană.
Fĭerbe ca óla la foc.

Pentru Filosofĭ i Filosofie

Filosofiĭ când tac, ca pĭetrele cele scumpe, ce dě nicĭ un folos sûnt până ce în pămînt staŭ ascunse.
Filosoful când rîvnesce l'ale treptelor cinste, ca când s'ar urcà în jos, scoborîndu-sě în sus ; că orĭ-ce cinste, fie dě trépta cea maĭ naltă, cu mult maĭ jos sě 'nţelege dě cinstea filosofieĭ.

Pentru Filotimie

3410 Filotimia la om, ca ăripile la păsěrĭ, c'aci te urcă, aci te scoboră.

Pentru Fóme i Fómete

Ca un caĭne leşinat ce móre dĕ fóme.
Ca lupul, ce cu cât maĭ mult mănâncă, cu atât maĭ mult ĭ-e fóme, că inghite neamestecat.
Ca fómetea nimic alt te chinuĭesce maĭ rĕŭ.

Pentru Foc

Ca văpaĭa dĕ foc, când ĭese din paie.
3415 Ca pita la foc.
Ca focul când sĕ dă dĕ dooĕ părţĭ d'odată la o pădure uscată, indata o veḑí aprinsă din tóte părţile.
Ca focurile pĕ munţĭ, ce dĕ dĕparte sĕ vĕd, când cĭobaniĭ le aprind pĕ lângă stânile lor.

Pentru Folos

Ca apa rece la cel ce dĕ zăduf sĕ arde, mult ĕí folosesce.
Ca o cumpenă albă la o zidire albă, ce nimic nu folosesce.
3420 Ca bicĭul la cal şi boldul la boŭ, dĕ mare folos.
Cine bagă 'n foc pĕ alţiĭ şi el sĕ folosesce, ca cel ce stringe carbunĭ cu mâna altuia, nicĭ sĕ mânjasce, nicĭ sĕ arde.

Pentru Fugă, Fugere

Ca o muiere, ce fuge indată din rĕsboiŭ
Ca argintul viu fuge.
Ca o pasĕre fuge sburând.
3425 Ca un cal când s apă din ham, fuge necontenit.
Ca un cursar, ce fuge pĕ apă şi pĕ uscat, când dupĕ urmă sĕ gonesce.
Ca vitele ce fug ş'alérgă, când dă strechea în ele.
. Ca căpriórele, când fug sărind dĕ frica vinătorilor prin văĭ şi prin păduri, prin ape şi prin munţí, ca prin cea maĭ mare câmpie.
Ca câinele când ĕĭ atirnă bĕşica dĕ códa, fuge cât póte sarind
3430 Ca câinele când ĕĭ dă din gură cu uĭdeo, fuge cu códa între picere.
Ca luntrea, ce fuge ca o săgétă, când lopeţile o bat pĕ apă.
Ca lupiĭ când ĕí gonesc câiniĭ şi vînătoriĭ, fug ca nisce turbaţi.

Ca lupiĭ, ce sar şî fug piste gardurĭ, piste şanţurĭ, când în gónă mare, ĕĭ ĭea după urmă.
Ca lupul, când fuge cu mĭelul în gură.
3435 Ca pesciĭ ceĭ micĭ când fug dĕ ceĭ marĭ, cu gândul sĕ vîră pîn găurĭ, pîn pĭetre şî pĕ subt malurĭ.
Ca porumbiţa când fuge şî pîn gaurĭ sĕ ascunde dĕ uliul, când o gonesce.
Ca puiĭ dĕ găĭnă, ce fug şî sĕ risipesc dĕ gaĭa, când vine.
Ca puiĭ dĕ cerb, fug şî sĕ duc, când ĕĭ gonesc câĭniĭ.
Ca cel ce dĕ puiŭ dĕ giol, fuge.
3440 Ca dĕ *néga-réoa* fuge.
Ca dĕ cĭumă fuge şî nu sĕ maĭ întórce.
Ca dracul dĕ tămâĭe fuge.
Ca şórecele, ce fuge dĕ casă pustie, că n'are ce mâncà.
Fuge ca dĕ catagrafie.

Pentru Fulger

3445 Ca fulgerul, ce într'un minut sĕ vede şî într'un minut sĕ pĭerde.
Ca fulgerul, din norĭ când ĭese strălucind.
Ca fulgerul, ce dĕ la rĕsărit până la apus sĕ vede.

Pentru Fum

Afumat ca o spată la fum.
Ca un nor dĕ fum plin dĕ scântee, ce sĕ rîdică nóptea din pîrjóle, fumul sĕ vede roşînd, ĭar scânteele luminând ca nisce stele pĕ cer.
3450 Ca fumul la ochĭ ustură.
Ca fumul cel gros, ce întunecă şî lumina sóreluĭ.
Ca fumul ce sĕ vede ca o negură dĕ norĭ, ce ĭese dintr'o cĕtate nóptea când arde.

Pentru Fund

Ca uleĭul cu fundul în sus, tóte d'andĕratele sĕ pun.

Pentru Furat

Ca cel gol, ce nicĭ o frică are să-ĭ fure haĭnele.

Pentru Furioşĭ

3455 Cel furios, ca plóĭa cea repede, curînd ĕĭ trece mânia; ĭar cel tăcut, ca plóĭa cea măruntă, ţine maĭ mult.
Cel furios mânia îndată ş'o potolesce, după ce pĕ om căznesce, şa şarpele, după ce otrava ş'o varsă.
Cel furios sĕ turbură ca un leŭ, când sĕ mânĭe.

Pentru Furtune

Ca sórele după furtună când ĭese din norĭ, furtuna sĕ risipesce şî nu sĕ maĭ vede.
Ca furtuna pĕ mare, ce într'un minut tótă marea o turbură, dĕ nu maĭ veḑĭ alt nimic dĕ cât munţĭ dĕ apă.

Pentru Fugere

Veḑĭ *Fugă.*

Pentru Fudulĭ

3460 Cel fudul sĕ umflă dĕ cinstea ce-ĭ veĭ dà, ca burduful dĕ vînt.
Cel fudul sĕ fălesce în haĭne frumóse, ca măgarul în haşale frumóse.
Cel fudul, dĕ laudă până nu-l umpli, nu-ţĭ mulţumesce nimic, ca cimpoile, dĕ vînt până nu le umpli, nu-ţĭ cântă nimic.

Pentru Făgăduĭelĭ

Ca cel ce făgăduĭesce marea cu sarea.
Când făgăduĭescĭ, te îndatorezĭ ca cu cel maĭ mare zapis.
3465 Cel ce multe făgăduĭesce şî puţine înplinesce, ca găina, când mult cârcârăţesce şî puţin clocesce.

Pentru Fărămiturĭ

Ca nisce fărămiturĭ, ce dĕ la masă la câĭnĭ s'aruncă.

Pentru Făţarnicĭ

Ochiul făţarniculuĭ ca ochiul dĕ şarpe, ce trage cu ochĭul pĕ cine maĭ rĕŭ să muşce.

Ca sărutarea dĕ făţarnic nicĭ o sărutare maĭ dulce, dar la peire te duce. Cine n'a încercat'o, nicĭ cum a aflat'o.
Pĕ făţarnic Domnul ca pĕ Satana ĕl urasce.
3470 Sărutarea dĕ făţarnic, ca cea dĕ ţînţar; te sărută cu cântare şî-ţĭ lasă scărpinare.
Făţarnicul, ca albina, ce din gură-ţĭ varsă mĭere şî cu códa te împunge.
Făţarnicul ca Iuda, fără nicĭ o ruşine, ĕţĭ rîde şî'ţĭ grăĭesce şi cu cele maĭ dulcĭ cuvinte te sărută şî te vinde dĕ faţă cu tine, că orĭ încotro sĕ 'ntórce, faţa, mintea ş'o preface.
Făţarnicul, ca o curvă, când la unul, când la altul în braţe sĕ aruncă.
Făţarnicul ca o minge sare şî s'aruncă dĕ la unul pân' la altul; dar vaĭ dĕ cine o va prinde!
3475 Făţarnicul, ca un cărbune acoperit, ce pĕ nesimţite te arde.
Făţarnicul ca un lup imbrăcat cu pĭele dĕ óie.
Făţarnicul ca maĭmuţa, în felurimĭ dĕ feţe-ţĭ jócă, numaĭ să ţĭ placă.
Făţarnicul, ca pĭelea dĕ vulpe, albă la pĭept şî roşiĭe pĕ spinare.
Făţarnicul, ca pisica, pĕ dinainte te linge şî pĕ dinapoĭ te sfâşiie.
3480 Făţarnicul, ca scorpia, cu veninul la códă.
Făţarnicul, ca scorpia, cu limba te linge şî cu códa te împunge.
Făţarnicul, ca ţînţarul, sărutare cu cântare ţie ĕţĭ aduce, dar rĕŭ sĕ umflă unde te pupă.
Făţarnicul, ca şarpele, cât dĕ mult ĕl veĭ mângâĭa, el maĭ rĕŭ te va muşcà.
Făţarnicul, când grăĭesce, ca cu un frate vorbesce cu cel maĭ mare vrăjmaş, până ĕl dă în cap.
3485 Făţarnicul, cât dĕ smerit să sĕ arate, vicleniile luĭ dĕ dĕparte sĕ cunosc, ca cârtiţa, ce pĕ subt pămînt umblă, dar urmele eĭ pĕ pămînt sĕ vĕd.
Făţarnicul cu cursa, ca pescarul cu plasa.
Făţarnicul pĕ din afară, ca un mĭel fără prihană, ĭar pĕ din lăuntru lup întreg adĕvĕrat.
Făţarnicul schimbă feţe, ca măscăriciul la măscĭ.
Făţarnicul fără viclenii nimic săvîrşesce, ca undiţa fără momélă.
3490 Făţarnicul cel cumplit, când maĭ mult te'ncălḑesce, atuncĭ maĭ rĕŭ te topesce, ca sórele, când maĭ mult arde, atuncĭ maĭ mult te usucă.
Făţarnicul şî viclénul, tocma ca pescarul, cu momélа ş'arată că va să dé pescilor dĕ mâncare, şî el ĕĭ prinde pentru a sa dĕmâncare.

Pentru Fântâne

Ca la o fântână bună alérgă şî sĕ întrec.

Pentru Fîşîitură

Ca vîntul, când ĭese fîşâind dintr'o bĕşică spartă.
Ca bĕşîna, când fîşâĭesce.

Pentru Fleoarţe

3495 Fleorţa ca chiotul în pădure şî pĕ văĭ, cu cât maĭ tare o cerţĭ cu atât maĭ tare ĕţĭ rĕspunde.

Pentru Flecarĭ

Gura omuluĭ flecar ca tóca ĕĭ tócă.
Gura omuluĭ flecar n'are frîŭ ca un măgar.
Gura omuluĭ flecar, şî când va óre-ce dĕ bine să grăĭéscă, atuncĭ maĭ urîte graiurĭ scóte din ea, ca curăţenia, ce când maĭ bine ĕţĭ slujasce, atuncĭ maĭ urîtă putóre scóte din ea.
Flecarul ca o ólă, ce mult sună, când o lovescĭ gólă.
3500 Flecarul ca un căĭne lătrător.
Flecarul ca lăstunul, şî când tace, gura i sĕ mişcă, ca când n'ar tace.
Flecarul ca cióra, din cra, cra, nu maĭ ĭese.
Flecarul sfîrşît n'are, ca róta dĕ la móră.
Flecarul dintr'o vorbă într'alta îndată sare, ca lăcusta cea ológă, ce umblă sărind.
3505 Flecar dĕ flecar, ca dracul dĕ tămâĭe, fuge.
Cel ce mult flecăresce, curînd ĕşĭ pierde credinţa şî cinstea, ca cel ce mult sĕ uită l'a sóreluĭ lumină, curînd ĕşĭ pĭerde vederea.

Pentru Florĭ

Ca o grădină plină dĕ florĭ.
Ca o legătură dĕ florĭ.
Ca o flóre mirósă.
3510 Ca o flóre fără miros.
Ca într'o dumbravă dĕ florĭ.
Ca flórea, îndată sĕ ivesce, cade şî sĕ veştejesce.

Pentru Flămândĭ

Ca un lup flămând, ce când găsesce vre-un vînat, turbat alérgă după el.
Ca flămândul, ce când dă pistedĕmâncare, sĕ înnécă mâncând.
3515 Ca cel flămând în somn, tot codri viséză.
Cel flămând, ca sacul sec, nu póte stà în picere.

Pentru Fraţĭ

Fraţiĭ, când sĕ ajută unul cu altul, ca o cetate s'arată, ţépĕnă şî naltă.

Pentru Frecare

Sĕ frécă ca cerbul dĕ copacĭ, când ĕşĭ lépĕdă córnele.

Pentru Frig

Ca gerul Bototeziĭ dĕ frig.

Pentru Frigurĭ

3520 Frigurile, ca dragostea, când sĕ lipesce, cu totul te topesce.

Pentru Fricoşĭ i Frică şî Sfioşĭ i Sfiĭală

A încremenit dĕ frică, ca mĭelul înaintea leuluĭ.
Ca ĭepuriĭ tremură dĕ frică.
Cu o iazmă grozavă, dĕ care tremură orĭ-cine dĕ frică.
Ca o cetate spartă, ce dĕ toţĭ are frică.
3525 Ca căprióra, când stă în vìrful picerelor pĕ vîrful munţilor, ce dĕ nimenĭ are frică, nicĭ măcar cât dĕ mică.
Ca nisce stâncĭ dĕ pietre pĕ ţĕrmurile măriĭ, ce nicĭ dĕ vînturĭ, nicĭ dĕ ploĭ aŭ vre-o frică.
Ca nisce stejarĭ cu rădăcinĭ marĭ, legaţĭ dĕ pămînt, ce nicĭ dĕ cum aŭ frică dĕ cea maĭ mare vijĕlie.
Ca pardalis, ce frică n'are nicĭ când vede înaintea ochilor mórtea sa dĕ faţă, ci ca o măréţă sĕ întinde spre mórte.
Ca puĭul dĕ leŭ ce, fără nicĭ o frică, umblă, sĕ plimbă şî trece pìntre cele maĭ grozave hĭare.

3530 Ca hoţiĭ, ce l'e frică dĕ orĭ-ce frunză, când sĕ mişcă.
Ca cel în corabie pĕ mare, când aude frunzele vîjâind pîn pădurĭ şî vîntul tare suflând, i sĕ rîdică pĕrul în sus şî tremură ca Cain dĕ frica furtuneĭ.
Ca cel cu beléoa, sĕ sfiesce dĕ orĭ-ce.
Ca dĕ balaur, tremură dĕ frică.
Pĕ cel fricos şî sfios, după urechĭ şî inimă lesne ĕl cunoscĭ, că inima i sĕ bate ca inima dĕ cerb, şî urechile le jócă ca ĭepurele când tremură.
3535 Fricos şî sfios, tocma ca un ĭepure.
Ceĭ fricoşĭ şî sfioşĭ, ca măgarul, ce sĕ sperie dĕ umbra luĭ.
Ceĭ fricoşĭ şî sfioşĭ, ca dracul dĕ tămâĭe, fug dĕparte dĕ rĕsbóĭe, ĭar ceĭ voĭnicĭ şî aĭducĭ, şî când maĭ rĕŭ sĕ rănesc, în rĕsboiŭ sĕ lecuĭesc.
Cel fricos şî sfios tremură ca ĭepurele dĕ orĭ-ce sĕ mişcă.
Cel fricos şî sfios, când nu greşasce, tremură ca ĭepurele, şî când nimenĭ ĕl gonesce.

Pentru Frigere

3540 Ca în frigare la foc, ĕl frige fără foc.

Pentru Frumuseţe şî Frumoşĭ

Ca o ghirlandă dĕ florĭ frumósă.
Ca o grădină plină dĕ florĭ (frumósă).
Ca o micşunea dĕ frumósă.
Ca crinul dĕ frumos.
3545 Ca mormînturile dĕ pĭétră, ce pĕ din afară fórte frumóse, ĭar pĕ din lăuntru pline dĕ óse.
Ca păunul, cu pene frumóse, dar la picere când te uĭţĭ te sperĭĭ dĕ ele.
Ca scuĭpatul pĕ obraz, ĕĭ stă fórte frumos.
Ca flórea trandafiruluĭ în ḑi dĕ primăvară (frumósă).
Ca frumuseţea stelelor nicĭ o podóbă maĭ frumósă.
3550 Nicĭ o frumósă fără cel maĭ mic cusur, ca nicĭ un trandafir fără nicĭ un ghimpe.
La faţă frumos ş'în lăuntru găunos, ca mĕrul cel maĭ frumos.
Trandafirul flórea cea maĭ frumósă ĕţĭ dă, însă când întinḑĭ mâna s'o ĭeĭ, te-atinge cu ghimpele eĭ; şî albina ĕţĭ gătesce dĕmâncarea cea maĭ dulce, însă când veĭ să o ĭeĭ, te muşcă cu acul eĭ; aşa şî frumuseţea, cu plăcerea eĭ, la ficaţĭ te pişcă.

Frumuseţea ca o flóre, nu scie când sĕ nasce, nicĭ când sĕ sfîrşasce.
Frumuseţea, ca roşaţa, la faţă sĕ caută.
3555 Frumuseţea, ca ruja, cu cât maĭ frumósă, cu atât maĭ curînd sĕ trece la faţă.
Frumuseţea ca un şarpe ascuns pîn florĭ te pişcă.
Frumuseţea, ca trandafirul, fără ghimpĭ nu-l poţĭ găsì.
Frumuseţea la om, ca flórea în pom.
Frumuseţea la muĭere dĕsfrînată, ca osculă dĕ nas atîrnată.
3560 Frumuseţea muĭeriĭ, cea maĭ amăgitóre, că dĕ la ea dragostea ca focul sĕ aprinde.
Frumos, frumos, ca cel ce şî pĕ faţă şî pĕ dos, tot ca faţa din dos.
Frumos, frumos, ca dintr'un cur scos.
Cel frumos la faţă şî la inimă cumplit, ca un mĕr frumos ş'înlăuntru găunos.

Pentru Frîŭ

Ca vizitiul, cu frîul în mână.
3565 Ca pĕ cal cu frîul, orĭ încotro veĭ ĕl întorcĭ.

Pentru Haĭne

Cu haĭne albe îmbrăcată, tocma ca o mirésă.
Ceĭ cu haĭne negre îmbrăcaţĭ, tocma ca nisce dracĭ.

Pentru Hĭare

Ca o hĭară 'nvĭerşunată când crapă dĕ fóme.
Ca o hĭară sĕlbatică, ce când sĕ vede încunjurată dĕ vînătorĭ, ea maĭ rĕŭ se învĭerşunézā, alérgă, fuge, sare piste cele maĭ marĭ prăpăstiĭ, fără frică dĕ mórte.

Pentru Horcăitură

3570 Ca cel ce horcăĭesce în somnul cel maĭ greŭ.
Horcăitura în somn, ca o cântare pĕ nas.

Pentru Hoţĭ

Hoţul, ca stomahul cel maĭ bun, tot ce fură mistuĭesce.

Pentru Hrană

Ca viţeiĭ, ce sĕ hrănesc spre junghere.
Ca laptele, ce hrănesce şî pĕ mic şi pĕ mare.
3575 Ca ceea ce sĕ hrănesce cu lucrul mâĭniĭ sale din ḑioă până'n nópte.
Cel ce sĕ hrănesce dĕ la cel sărac, ca când 'ĭ-ar luà îmbucătura din gură.

Pentru Hrăpire i Hrăpitorĭ

Ca lupiĭ, când hrăpesc şî fug cu mĭeiĭ 'n gură.
Ca porumbiţa, când o hrăpesce uliul în ghĭare.
Nesăţioşĭ la hrăpirĭ, ca câiniĭ la mortăcĭunĭ.
3580 Hrăpesce şî-ĭ scóte ochiĭ, ca gaĭa pĕ puĭ.
Hrăpitorul ca lupul, şî când dórme, gândul luĭ la hrăpirĭ ĕşĭ are.
Ceĭ hrăpitorĭ ca lupul, din numĕr mânâncă.

Pentru Cértă

Ca ceĭ ce sĕ cértă pĕ umbra magaruluĭ.

Pentru Ceĭ marĭ i Cele marĭ şî Ceĭ micĭ

Omul, cu cât maĭ mare, cu atât şî necazurĭ maĭ marĭ are, ca apa, ce cu cât maĭ mare, cu atât şî valurile eĭ maĭ marĭ.
3585 Ca o pĭétră dĕ móră, mare şî tare.
Ca un uriaş dĕ mare, ce te speriĭ când ĕl veḑĭ.
Ca un copacĭŭ mare, cu rădăcinĭ şî maĭ marĭ întinse pĕ subt pămînt, când vîntul ĕl bate dintr'o parte şî dintr'alta, crăcile i se plécă pănă la pămînt, ĭar el stă ţépĕn şî neclintit.
Ca un nor, cât dĕ mare, ce dĕ dĕparte se vede mic.
Ca la rĕsboĭŭ, pururea pĕ cel maĭ mare caută să-l arunce la pămînt.
3590 Ca laba dĕ urs, mare şî lată.
Ca salamul între cârnaţĭ, maĭ mare sĕ arată.
Ca şanţurile dĕ cetăţĭ, marĭ şî adînce.
La orĭ-ce întîmplare, ceĭ marĭ pătimesc, ĭar ceĭ micĭ nicĭ că viséză, ca la vijĕliĭ, copaciĭ ceĭ marĭ jos cad, ĭar buriienile pĕ loc rĕmân.

Mare cât un gândac.

3595 Când cel maĭ mare sĕ arată, dĕ cel maĭ mic nu sĕ grăĭesce, ca rîul cel mic, când în cel maĭ mare sĕ varsă, ĕşĭ pĭerde numele sĕŭ.

Când cel maĭ mare ne trăĭesce nu ne pasă d'orĭ-ce pagubă, ca cel ce a ḑis: «*Tata să trăĭéscă, capete multe*».

Ceĭ marĭ ca sórele, cât dĕ mare este, tot nu póte încălḑì tótă lumea.

Ceĭ marĭ ca marea, frumósă când vîntul nu o bate, grozavă când vîntul o bate.

Ceĭ marĭ cad, când cinstea li sĕ micşoréză, ca cele maĭ marĭ talazurĭ, când vîntul încetéză.

3600 Ceĭ marĭ când cad, slava lor sĕ 'ntunecă, ca sórele când apune.

Ceĭ marĭ curînd s'aprind, ca lemnele cele uscate, dĕ cea maĭ mică scântaĭe.

Ceĭ marĭ pĕ ceĭ micĭ apasă, ca greotatea pĕ cele uşóre.

Ceĭ marĭ pĕ ceĭ micĭ, ca pescele cel mare pĕ cel mic înghite.

Ceĭ marĭ pĕ ceĭ micĭ, ca p'o perie dĕ şters pícerele şí le şterg.

3605 Ceĭ marĭ pĕ ceĭ micĭ, ca sócra pĕ noră, n'aştéptă la masă.

Ceĭ marĭ sémĕnă cu un teĭŭ mare, subt care la vreme dĕ vijĕlie mulţĭ găsesc adăpostire; ĭar după vijĕlie, ĕl jupóĭe dĕ cójă, ca să facă teĭŭ din el.

Ceĭ marĭ slujbă când próstă ne arată, ca stejarul cel maĭ mare ce ghindă pentru porcĭ ne dă.

Ceĭ marĭ fără ajutor dĕ la ceĭ maĭ micĭ, ca vulturul fară ăripĭ.

Ceĭ marĭ dĕ multe grijĭ nu pot dormi în odihnă, ca corăbierul la cele maĭ marĭ furtune.

3610 Ceĭ marĭ dĕ ceĭ micĭ ca nisce idolĭ sĕ cinstesc.

Ceĭ marĭ şî fără nicĭ un dar, dĕ cât îmbrăcaţĭ în aur şî argint, tocmaĭ ca un măgar cu haşa dĕ fir şî cu frîŭ dĕ aur.

Ceĭ marĭ şî dĕ cinste pururea tac când ceĭ proştĭ strigă necontenit, ca privighĕtorile, ce îndată contenesc când cĭorile crăncănesc.

Ceĭ ce pĕ dinafară numaĭ s'arată marĭ ş'împodobiţĭ, sémĕnă cu măscăricĭĭ, ce, când ĕşĭ scot masca, atuncĭ rĕmân dĕ rîs.

Cel mare ca un copacĭŭ mare, numaĭ cu o lovitură dĕ topor, jos nu cade.

3615 Cel mare, ca degetul cel mare la cele maĭ micĭ slujasce.

Cel mare când greşasce pĕ mulţĭ bagă în păcate, ca pĭétra când sĕ rostogolesce, multe alte pĭetre trage după ea.

Cel mare când cade, ca cel ce din dél alunecă, nicăirĭ sĕ maĭ popresce.
Cel mare când cade, ceĭ micĭ ĕşĭ bat joc dĕ el, ca pisica când móre, şóreciĭ jócă pîmprejurul eĭ.
Cel mare puterea când ş'o pĭerde, toţĭ ĕşĭ bat joc dĕ el, ca lupul când îmbĕtrânesce, şóreciĭ încalecă pĕ el.
3620 Cel mare după ce cade, ca leul după ce móre, mulţĭ sĕ găsesc să-l jupóĭe.
Cel ce cu ceĭ marĭ s'apucă, ca cel ce sparge pĭetrele cu capul sĕŭ.
Cel ce nu sĕ bagă în sémă, acela ajunge cel maĭ mare, ca pĭétra ce n'o socotia întru nimic ziditoriĭ, aceea s'a pus în capul unghĭuluĭ.
Cel ce supĕră pĕ cel maĭ mare, pĕ sine vatĕmă, ca cel ce usturoiŭ strivesce, ochiĭ luĭ lăcrăméză.
Boieriĭ ceĭ marĭ, ca nisce stîlpĭ aĭ ţĕrіĭ.
3625 Ca aluatul, cât dĕ mic, tótă frămîntătura o dospesce.
Ca o vrabie către vultur, mică dĕ tot sĕ arată.
Ca o movilă către un munte mare, ce mică sĕ pare.
Ca un baboiŭ dĕ pesce mic.
Ca paĭaginele, ce cât dĕ mic este, culcuşul şĕ'l face în case împĕrătescĭ.
3630 Mic cu mic când sĕ adună, mare zarvă face, ca furnica cu furnica, mare moşoroiŭ adună.
Ceĭ micĭ ca maĭmuţele, ce vĕd pĕ ceĭ marĭ că fac, aceea şî eĭ fac.
Ceĭ micĭ ca rădăcina cea mică, ce mare car rĕstórnă.
Ceĭ micĭ către ceĭ marĭ, ca cetăţuile către cele marĭ cetăţĭ, că fără cele micĭ cele marĭ nu pot stà.
Ceĭ micĭ la adunărĭ marĭ, ca măgarul la nuntă când sĕ poftesce, orĭ lemne trebuĭesce saŭ apă lipsesce.
3635 Ceĭ micĭ pĕ lângă ceĭ marĭ, ca clopotele cele micĭ pĕ lângă cele marĭ, nicĭ cum sĕ maĭ aud.
Ceĭ micĭ pĕ ceĭ marĭ când sĕ mânie, ca brósca pĕ baltă când sĕ mânie.
Ceĭ micĭ după ceĭ marĭ, ca oile după ţap pururea sĕ ĭeaŭ.
Ceĭ micĭ fără împilélă, ca măgar fără samar maĭ nicĭ cum sĕ póte.
Ceĭ micĭ dĕ la ceĭ marĭ capĕtă, ca câĭniĭ, ce mănâncă din fărămiturile ce cad dĕ la masa Domnuluĭ.
3640 Cel mic, ca musca când te supĕră, şî dĕ nu te muşcă tare, dar tot ĕţĭ aduce supĕrare.
Cel mic cu cel mare, ca cel pĕ jos cu cel călare.
Cel mic cu cel mare, ca ţînţarul cu armăsarul.
Cel mic cu cel mare, ca ţînţarul cu taurul, când dĕ nas l-a muşcat.

Cel mic şî voĭnic, ca purecele, cât dĕ mic, sare ca căprióra.
3645 Din mare maĭ mic, ca din cal măgar.
Dĕ la cele marĭ la cele maĭ micĭ, ca dĕ la móră la rîşniţă.
Şî cel maĭ mic ne póte vătĕmà, când ĕl vom supĕrà, ca furnica, cât dĕ mică, când o calcĭ, te pişcă.
Şî cel maĭ mic celuĭ maĭ mare rĕŭ ĕĭ rĕsplătesce, când pré mult ĕl supĕră, ca pĭétra cea maĭ mică sparge valul cel maĭ mare, când în ea isbesce.

Pentru Ceĭ micĭ

Veḑĭ *Ceĭ marĭ.*

Pentru Ceĭ nalţĭ

Ca un uriaş dĕ nalt.
3650 Ca un plop dĕ nalt.
Ca nisce turnurĭ marĭ şî nalte.
Nalt ca un chiparis.
Nalt ca un ghindoc.
Dĕ naltă cât o daltă, dĕ lungă cât o pungă.

Pentru Ceĭ fără-dĕ-lege

3655 Cel fără-dĕ-lege, ca para dĕ foc, arde.

Pentru Ceĭ din urmă

Cel din urmă pururea ca o códă sĕ'nţelege.

Pentru Cele noĭ

Orĭ-ce noŭ maĭ mare plăcere are, ca fata cea mare.

Pentru Cele piste putinţă

Veḑĭ *Putere.*

Pentru Cele fórte puţine

Veḑĭ *Puţin.*

Pentru Cele dĕ puţină vreme

Veḑĭ *Vreme*.

Pentru Cerere

Ca oiemul la móră, ce sĕ cere neapĕrat.
Până nu cerĭ, nimenĭ ĕţĭ dă, ca copilul până nu plânge, ţîţă nu suge.
3660 Cere maĭ mult dĕ cât a dat, ca cel ce cere sac, în loc dĕ tărîţă ce a dat.

Pentru Cercetare

Ca pĕ caĭ, după dinţĭ, ĕĭ cercetéză.
Ca pĕ dohtorĭ, nimenĭ ĕĭ maĭ cercetéză pentru câţĭ omóră.
Cel ce lasă cele marĭ şî cercetéză cele micĭ, ca cel ce strecóră ţînţarul şî pĕ cămilă o înghite.
Cine pré mult cercetéză în maĭ marĭ greşĕlĭ cade, ca găina când ş'a scos ochiĭ rîcâind şi scormonind.

Pentru Cerşĕtorĭ

3665 Ca cerşĕtoriĭ cu ṭalerul în mână.
Ca cerşĕtoriĭ din casă 'n casă.
Cerşĕtorul, ca când n'ar avé nicĭ mâĭnĭ nicĭ picere, sĕ muncéscă pentru sine.

Pentru Cetăţĭ

Ca o cetate încunjurată cu tunurĭ pînprejur.

Pentru Cĭucurĭ

Cĭucuriĭ la cap, ca moţul la curcan.
3670 Cĭucuriĭ, podóba haĭnelor, ca códa, podóba vulpiĭ.

Pentru Cĭur

Ca pîn cĭur curge.
Ca cĭurul găurit.

Pentru Cinste i Cinstiţĭ şî Necinste

Ca comedieniĭ, până ce jócă, sĕ cinstesc de toţĭ, în urmă nu-ĭ maĭ cunosc.
Ca muĭerea, ce pentru zestre sĕ cinstesce.
3675 Ca cinstea şî credinţa, nimic alt maĭ scump pĕ lume, d'aceea şî cu anevoĭe a găsi om cinstit şî credincĭos pĕ lume.
Fieş-care ale sale maĭ mult le cinstesce, ca cĭóra când a întrebat'o ce pasĕre e maĭ frumósă? ea a arĕtat pĕ puiĭ sĕĭ.
Ceĭ ce nu pot ajunge la cele piste cinstea lor, ĕşĭ bat joc dĕ acelea, ca vulpea când n'ajungea la struguri să-ĭ mănânce, ḑicea, cam dĕ nevoĭe, că încă nu sûnt copţĭ.
Ceĭ cinstiţĭ între ceĭ proştĭ dĕ tot sĕ usucă, ca crinul în gunoiŭ.
Cel nesimţitor cinstea n'o cunósce, ca cel scopit cinstea feteĭ.
3680 Cine necinstesce pĕ ceĭ maĭ marĭ, maĭ mult pĕ sine vatĕmă, ca cel ce scuĭpă în sus, scuĭpatul pĕ el cade.
Cinstea pĕ om ĕl jócă tocmaĭ ca amorul.
Cinstea din purtare bună, tocmaĭ ca o pómă dintr'o flóre frumósă.
Cinstea şî dragostea după a omuluĭ purtare, ca umbra după el.
Cinstit ca un cĭocoĭŭ.
3685 După om şî cinstea, ca după tingire şi capacul.

Pentru Cĭocane i Cĭocănit şî Cĭocănitură

Ca ooele când sĕ cĭocnesc la Pasce.
Ca cu cĭocul în cap ĕl cĭocnesce.
Ca când bate cu cĭocanul, sună şî s'aude dĕ dĕparte.
Ca cĭocanele la căldălarĭ, ce unul după altul cad, când cĭocănaşiĭ pĕ rînd unul după altul bat.
3690 Ca cĭocanul, când în cap te lovesce.
Ca cĭocănitul din pădure, când cĭoplesc la scândurĭ.
Ca berdele ce cĭocănesc când în pădure cĭoplesc, dĕ dĕparte sĕ aude un sgomot grozav.
Cĭocanul la herar, ca cuţitul la măcelar.

Pentru Cĭocoĭ i Cĭocoinicii

Cĭocoĭul, ca câĭnele dĕ multe uşĭ.

3695 Cĭocoĭnicia şî linguşîrea, ca un ban calpic, ce nu trece dĕ cât la ceĭ ce nu-l cunosc.

Pentru Cĭorĭ

Ca cĭóra, ce dĕ cât cra, cra nimic nu maĭ scie.
Ca cĭorile, când crăncănesc şî nimic înţeleg.

Pentru Cĭobanĭ

Ca cĭobanul pĕ lângă oĭ stă.

Pentru Gemĕtură

Ca un leŭ, grozav geme, când ĕl lovesce în cap.
3700 Ca boul când ĕĭ vîră cuţitul în gât, geme cu văĭtăturĭ.

Pentru Baĭe

Ca la baĭe, într'o baĭe unul intră ş'altul ĭese.

Pentru Bale

Ca cel ce-ĭ curge balele, când storcĭ la lămâĭ.
Cu bale la gură, ca cel bét când borasce.
Scóte la bale, ca melcul pĕ foc când cântă.

Pentru Banĭ

3705 Ca banul nimenĭ grăĭesce maĭ bine.
Ca banul din mână 'n mână trece şî sĕ plimbă.
Fără banĭ în pungă, ca fără nicĭ o sciinţă în cap.
Banul în mâna risipitoruluĭ, ca un burduf dĕ brânză în séma câĭneluĭ.
Banul ca argintul viŭ, cum ĕl veĭ lăsà din mână, fuge şî nicăirĭ stă.
3710 Banul ca o cumpĕnă, tóte le potrivesce după al sĕŭ preţ.
Banul lesne sbóră ca pasĕrea din cuĭb.

Pentru Barbe

Ceĭ cu barbe, ca caprele tot înainte merg.

Cel cu barbă albă şî cu mintea viclénă, ca vulpea cu guşă albă.

Pentru Berbecĭ

Ca berbecele între oĭ petrece.

3715 Ca berbeciĭ, când sĕ bat cu córnele în capete, unul dĕ altul sĕ dĕpărtéză, unul la altul sĕ repede, unul cu altul sĕ lovesc, până ce amîndoĭ d'o potrivă obosesc.

Pentru Beţĭ, Beţie, Beţivĭ i Bĕuturĭ

Ca un boŭ sănătos când bé apă din fântână, sórbe ca o tulumbă.

Ca mojîciĭ la bĕuturĭ.

Ca pescele, ce tótă apa cât o bé, o scóte pĕ urechĭ.

Ca setosul pĕ drum, din orĭ-ce lac apă bé.

3720 Ca beţia, nimic alt maĭ rĕŭ, turbură ş'întunecă a omuluĭ minte.

Ca cel tréz, ce intre ceĭ beţĭ, sĕ socotesce ca un bét.

Ca beţiviĭ, la apă cu mĕsură, la vin fără mĕsură.

Ca beţivul cu gura la cep.

Că beţivul, când trage cu ţéva pĕ vrană.

3725 Ca cel bét când umblă, ca pişatul bouluĭ picerele i sĕ 'mpleticesc, unul piste altul calcă, până ce cade jos, ameţit dĕ fumul bĕuturiĭ, ce pĕ nas ĕĭ ĭese, ca dintr'un coş dĕ cuptor.

Ca cel beţiv, lesne ĕl cunoscĭ după nas şî după ochĭ, că ochiĭ roşiĭ ca dĕ câĭne şî nasul umflat şî vînĕt ca o pătlăgea.

Precum porcul în tină, aşà şî beţivul în cărcĭumă.

Prin beţie ca printr'o pórtă intră omul îndată în cele maĭ marĭ şî scârnave blestemăţiĭ.

Cel înnecat în bĕuturĭ, în drojdiĭ când sĕ vede, ca un porc în tină vĭéţa ş'o petrece tăvălindu sĕ, că tina la unul şî drojdiile la altul, mirézma lor cea maĭ frumósă, mâncarea lor cea maĭ bună, bĕutura lor cea maĭ dulce, şî cel maĭ móle pat dĕ odihnă.

3730 Cine trece piste mĕsură la orĭ-ce bĕutură, ca porcul în tină mintea ĕşĭ-o întină.

Bé ca un burete.

Beţia şî pe cel maĭ voinic ĕl arată dĕ nimic, că pĕ Sampson şî pĕ Chiclops, ce'n beţie ş'aŭ rĕpus amîndoĭ ochiĭ din cap.
Beţivul, ca buretele, suge orĭ-ce găsesce şî nicĭ un strop măcar lasă.

Pentru Bizuĭélă

Sĕ bizuĭesce ca gardul în parĭ.

Pentru Bilşĭugare

3735 Bilşĭugarea, ca claĭa piste grămadă.

Pentru Bine

Orĭ-ce bine fără necazurĭ, ca trandafir fără ghimpĭ, nicĭ cum poţĭ găsì.
Cel ce sĕ plânge dĕ binele ce are, necunoscênd ce are, ca cel ce sĕ plânge dĕ zémă grasă.
Bine, ca copılul în pântecele maiciĭ sale.
Bine piste bine, ca în vreme dĕ pace.
3740 Bine şî pré bine, ca în sìnul maiciĭ sale.

Pentru Biruinţă

Ca un coz la cărţile dĕ joc, ce biruĭesce tóte cele-l-alte cărţĭ.
Ca muĭerea, ce fără nicĭ o armă, îndată biruĭesce şî pĕ cel maĭ vestit voĭnic.
Ca cel ce sĕ luptă cu marea, îndată sĕ biruĭesce, cum mâĭnile i sĕ sdrobesc şì picerele ĕĭ obosesc.
Ca biruinţa la rĕsboĭŭ, când şî cel ce-a biruit şî cel ce s'a biruit, daŭ laudă luĭ Dumneḑĕŭ.

Pentru Biserică

3745 Ca la biserică când mergĭ cu făclia în mână.
Ca la biserică la ḑi dĕ Pasce, cu făclia aprinsă'n mână.

Pentru Biciŭ

Vĕrgile dĕ biciŭ pĕ trup, ca brazdele dĕ plug.

Ḑece bice la curul altuĭa, ca nicĭ unul la curul tĕŭ.
Ca un bicĭŭ cu doŏĕ sfîrcurĭ, ce umple trupul dĕ vărgĭ.
3750 Cu bicĭul, ca pĕ caĭ.

Pentru Bóle

Ca cel ce sĕ scólă după bólă, slab şî neputincĭos.
Ca bóla dĕ frigurĭ, ce aci te 'nghéţă, aci te aprinde ca într'un cuptor.
Ca bóla dĕ frigurĭ, ce cu soróce vine.
Ca bóla dĕ cĭumă, ce dĕ toţĭ se lipesce.
3755 Nicĭ o bólă maĭ grea la muĭere sĕ'nţelege, ca depărtarea dĕ bărbat.
Bóla la om mare dĕ dĕparte sĕ aude, că ca un clopot sună.
Bóla dĕ om sĕ légă, ca viţa dĕ par.

Pentru Boĭ

Ca pĕ boŭ, în jug ĕl bagă.
Ca boul cu jugul dĕ gât.
3760 Ca pĕ boŭ, cu boldul ĕl mişcă.

Pentru Boĭerĭ i Boĭeriĭ

Boĭeriile însemnéză ca nulele la numere, cea dintâĭŭ maĭ puţin, cea din urmă maĭ mult.
Boĭeriĭ la un norod, ca stâlpiĭ la casă.
Boĭeriĭ la noróde, ca ţapiĭ la turme; încotro ţapul merge, într'acolo tótă turma merge.

Pentru Bogaţĭ i Bogăţie

Când daĭ celuĭ bogat, ca când aĭ vĕrsa apă în mare.
Precum lemnele ce-aţîţă focul, dĕ foc sĕ şî topesc, aşà şî bogăţia ce pĕ linguşîtorĭ ĕĭ hrănesce, dĕ eĭ sĕ şî istovesce.
3765 Precum cel mândru voĭesce ca toţĭ ceĭ-l-alţĭ să-ĭ fie luĭ plecaţĭ, aşà şî cel bogat voĭesce ca toţĭ ceĭ-l-alţĭ să fie săracĭ.
Ceĭ bogaţĭ şî cumpliţĭ, ca o pómă, ce pĕ din afară frumósă, ĭar înlăuntru vĭermănósă.
Cel bogat celuĭ sărac, nicĭ cum ĕĭ crede, ca sătulul la flămând.

Cel bogat şî fără nicĭ o sciinţă, tocma ca un idol întreg dĕ aur.
Bogatul neomenit, tocma ca un chip în perete lipit.
3770 Bogatul scump, ca un orb flămând, ce e cu pâĭnea dinainte, dar nu vede să o ĭea.
Bogatul fără milă, ca un pom fără póme.
Bogat ca un *mufluz*.

Pentru Bolduri

Ca boldul la boŭ.

Pentru Boturĭ

Ca ştĭuca cu bot lung.

Pentru Buze

3775 Cu buze roşiĭ, ca un Arap.
Buzele cele dulcĭ, ca lipitórea te sug.

Pentru Bucate

Bucatele ca muĭerea, fără dresurĭ n'are gust.

Pentru Bucurie

Ca bucuria dĕ muĭere, când dobândesce copil din pântecele eĭ, nicĭ o bucurie maĭ mare.
Sĕ bucură, ca un părinte când vede venind copilul cel rătăcit.
3780 Sĕ bucură, ca corăbĭerul, când dă dĕ vînt bun.
Sĕ bucură ca leul, când găsesce puĭ dĕ cerb în cuĭbul lor.
Bucuria după întristare, ca vremea bună după furtună.

Pentru Bunĭ, i Bunătate şî Nebunĭ

Ca pâĭnea caldă dĕ bun.
Ca plăcinta cu mĭere, bună dĕ mâncare.
3785 Lucru bun, ca vinul bun, ce dĕ sine sĕ laudă.

Lucru bun, ca platica, ce n'o poţĭ găsi tot-dé-una.
Ceĭ maĭ bunĭ, în necazurĭ, ca calul cel maĭ bun, pururea în ham.
Ceĭ bunĭ îndată sĕ înşală cu orĭ-ce mincĭună, ca păsĕrile cu laţul.
Ceĭ bunĭ, când cad pĕ mâĭnile celor cumplițĭ, ca póma cea maĭ bună, când o mănâncă porciĭ.
3790 Ceĭ bunĭ prea puţinĭ, că d'abia ĕĭ găsescĭ, ca dĕ poftă, când rîvnescĭ
Cel dĕ nevoĭe bun, ca cel ce dĕ nevoĭe postesce.
Bunătatea muĭeriĭ, ca rĕutatea bărbatuluĭ.
Bun ca un mĭel.
Din bun, şî bun şî rĕŭ, ca dintr'un lemn şî cruce şî măcĭucă.
3795 Şî cel bun cu cusurul sĕŭ, ca fie-ce trandafir cu ghimpele sĕŭ.
Şî cel bun şî cel reŭ dintr'o mumă amîndoĭ, ca óla şî ţucalul tot dintr'un lut amîndoĭ.
Ca cel ce-şĭ face cruce pĕ drum, ca un nebun.
Minte la nebun, cât glas la un pesce.
Nebunul d'a sa minte sĕ clatină ca un dinte.
3800 Pedépsa la cel nebun, ca dohtoria la cel bolnav.
Cel nebun din lipsa minţiĭ sĕ cunósce îndată, ca cimpoile cele secĭ din lipsa vîntuluĭ din ele.
Cine sĕ ĭea după nebunĭ, ca cel ce sĕ ĭea după musce la cele scârnave ĕl duce.
Cĭomagul pĕ cel nebun, ca bicĭul pĕ cal şî boldul pĕ boŭ, ĕl îndreptéză la drum.

Pentru Burice

Ca un buric în mijlocul pânteceluĭ.

Pentru Bubuitură

3805 Ca un copacĭŭ mare când jos pĕ pămînt cade, bubuĭesce şî résună.
Ca tunetnl din cer bubuĭesce, când dĕtună în norĭ.
Ca tunurile când sĕ slobod unul după altul, bubuĭesc şi plesnesc.
Bubuĭesce ca un maĭŭ, când ḑece ĕl ridîcă şî-l trântesc pĕ pămînt.

Pentru Bĕuturĭ

Veḑĭ *Beţie*.

Pentru Bărbaţĭ

Unde bărbatul lipsesce, ca gardul când lipsesce, pază nu sĕ maĭ găsesce.
3810 Miĭ şî sute dĕ bărbaţĭ ca o muĭere singură nu pot căuta nicĭ pĕ un bolnav numaĭ.
Bărbatul fără muĭere, ca când ar fi luat din Iele.
Bărbatul fără muĭere, ca fórfeca fără soţie, ce nu taĭe, ci numaĭ sgârie.

Pentru Bătaĭe

Ca un cuĭŭ, când sĕ bate, suferă cât nu maĭ póte, dar şî strînge cât póte.
Ca un pesce, când sĕ bate afară pĕ uscat din apă aruncat.
3815 Ca vîna când bate, arată starea sănătăţiĭ.
Ca vrăbiile pĕ mălaiŭ sĕ bat.
Ca găinele pĕ tărîţe sĕ bat.
Ca calul, când bate din picere.
Ca corbiĭ, când sĕ bat şî din gură cloncănesc.
3820 Ca cu ciocanul ĕl bate.
Ca marea când o bate un vînt dĕ oparte şî altul dĕ altă parte, valurile sĕ rîdică ca nisce munţĭ în sus, ş'unul piste altul cad.
Ca scăpărămintele, ce când sĕ bat cĭocanind, atuncĭ ĕţĭ slujesc.
Ca tauriĭ, când sĕ bat pĕ lângă vacĭ învĭerşunaţĭ.
Ca herul cel ars în foc, ce scântee scóte, când cu cĭocanul ĕl bate.
3825 Ca cel ce-l bate cu gârbacĭul pĕ spate.
Ca cel ce sĕ bate la falangă cu picerile în sus şî-ĭ sare sângele din talpe, ca dintr'un havuz.
Ca cel ce sĕ bate cu mâna în piept, plângênd cu amar şî vĕrsând pĕ obraz şuróĭe dĕ lăcrămĭ.
Pĕ spinare, ca pĕ vinovat, ĕl pune şî-l bate.
Sĕ bat ca orbeţiĭ.

Pentru Bătaĭe dĕ joc

3830 Ceĭ tinerĭ şî blestemaţĭ, ca câĭniĭ dĕ lup bĕtrân, ĕşĭ bat joc dĕ ceĭ bĕtrânĭ, nesocotind că şî eĭ o sĕ îmbĕtrânéscă.
Bataĭa dĕ joc, ca un hap ce lesne ĕl înghiţĭ, dar când veĭ să-l mestecĭ, ĕţĭ aduce plecate.

Pentru Bĕtrâneţe şî Bĕtrânï, Bĕtrâne

Veḑï *Tinereţe*.

Ale mele bĕtrâneţe, c'ale tale tinereţe.
Ca lupul când îmbĕtrânesce, şórecïï jócă pĕ gâtul luï.
Ca bĕtrânul când ajunge să ḑică: «Bună diminéţa, ochelarilor, rĕmâneţï sănătóse fetelor».
3835 Nicï o bólă e maï grea, ca bóla bĕtrâneţelor.
Precum la prăvălie nouă muşterïï năvălesc, aşa şî la bĕtrâneţe tóte necazurile sĕ grămădesc.
Tóte cele rele şî dĕ vïéţă vătĕmătóre, la cel bĕtrân alérgă, ca la o umblătóre.
Ceï bĕtrânï la tinere, ca pisica bĕtrână la şórecï tinerï rîvnesce.
Ceï bĕtrânï maï mult trăïesc, ca óla cea veche.
3840 Cele bĕtrâne sĕ 'mpodobesc, ca o măgăriţă bĕtrână cu frîŭ poleit în cap.
Cel bĕtrân şî fără minte, ca un copil fără dinte.
Bĕtrâneţele la om ca cel maï cumplit tiran, că rĕŭ ĕl dĕsparte dĕ orï-ce dulcéţă a poftelor din tinereţe.
Bĕtrâneţele pĕ la sfîrşit, tocma ca vinul când este pĕ sfîrşit şî dă în acrit.
Bĕtrânïï ca copacïï ceï marï, ce din vechime aŭ dobândit nodurï marï şî gróse şî nu sĕ maï pot îndrepta.
3845 Bĕtrânïï pĕ la sfîrşit, ca copiïï d'a buşele.
Bĕtrânïï satuluï, ca câïnïï la o turmă.
Bĕtrânul ĕşï întórce ochïï spre cele trecute, ca cel ce-şï aduce aminte dĕ visurï trecute.
Bĕtrânul ca flórea, ce pĕ la sfîrşit ĕşï pïerde mirosul eï.

Pentru Blesteme

Când blestemăm ḑicênd: «*Bată-l Dumneḑĕŭ, să'l bată*» şî «*Fire-ar aşà şî aşà*», ca când am poruncì luï Dumneḑĕŭ, ca la un vătaf dĕ curte, să bată pĕ cine vrem şî precum noï vrem.
3850 Blestemul fără cuvînt, ca un cuvînt în vînt.

Pentru Bĕşînă

Ca o bĕşînă, ce dĕ nimenï are ruşine.
Ca bĕşîna pĕ tăcute, grâïesce şî ea când va.
Ca bĕşîna fără gură cânta şî te 'nveselesce.

Ca bĕşîna, ce 'ţĭ dă miros frumos la nas, fără a afuma la foc ceva.
3855 Ca bĕşîna, ce dă şî ea votul eĭ când numĕrul nu e complect, prinḑênd şî ea loc dĕ un vot.
Mirosà frumos, tocma ca o bĕşînă.

Pentru Bîjâitură

Bîjâĭesce ca gândaciĭ — ca albinele — ca muscele.

Pentru Blândeţe i Blânḑĭ

Ca blândeţele la om, nicĭ o armă maĭ tare.
Precum mĭelul cu lupul nu sĕ pot învoì, aşà şî cel blând cu cel cumplit.
3860 Ceĭ blânḑĭ între ceĭ cumpliţĭ, ca óĭa între lupĭ.
Cel blând dĕ nevoĭe, ca cel ce postesce dé nevoĭe.
Blândeţele pĕ om, l'asémĕnă cu Dumneḑĕŭ.
Blândeţele Domnuluĭ, ca rooa pĕ ĭérbă verde.
Blândeţele şî dreptatea la stăpànirea unuĭ norod, ca cea maĭ tare cârmă la o corabie pĕ mare.
3865 Blândă ca porumbiţa.
Blând ca mĭelul.

Pentru Braţe

Ca în braţe el ţine.
Ca cel cu braţe dĕşchise.

Pentru Brumă

Ca bruma pĕ copacĭ, stă albă.
3870 Ca bruma, ce pĕ burienĭ le usucă.
Bruma ca sarea sĕ varsă pĕ pămînt.

Pentru Dajdĭe

Indoită dajdĭe, ca dooĕ pĭeĭ după o óie.

Pentru Dame

Ceĭ ce sĕ ocrotesc dĕ dame, ca ceĭ pĕ subt póle la vreme dĕ plóĭe.
Damele după miros găsesc prăvăliile, ca câĭniĭ pĕ ĭepurĭ.

Pentru Damă

3875 Ca la jocul dĕ damă, muţĭ pĭétra unde veĭ.

Pentru Dar

Darul, ca luna, când este plină, maĭ mult luminéză.
Darul, fie cât dĕ mic, la cel ce n'are nimic, prinde locul cel maĭ mare, ca o mare 'ndĕstulare.

Pentru Darurĭ adică Dĕstoĭniciĭ

Darurile omuluĭ îndată sĕ pĭerd, când cad la interes, ca şî cele maĭ marĭ ape, când în mare sĕ varsă.
Darurile cele ascunse, ca o avere închisă.

Pentru Dascălĭ

3880 Ca vremea, nicĭ un dascăl maĭ bun.
Ca dascălul cu nuĭéoa în mână.
Dascălul la copil, ca cĭocanul la fĭer, cum va, aşà ĕl lucréză.
Dascălul ce pĕ alţiĭ învaţă şî el nu sĕ învaţă, ca piétra dĕ ascuţit, ce cuţitul tăĭos ĕl face, ĭar ea nicĭ cum taĭe.

Pentru Delicateţe

Precum bărbăţia la bărbaţĭ, aşà şî delicateţea la muĭerĭ.

Pentru Dietă

3885 Ca dieta la ceĭ bolnavĭ.

Pentru Diată

Ca o diată, la ceĭ din urmă lasă gâlcévă.

Pentru Dinţĭ

Ca agurida pĕ dinţĭ stripezesce.
Ca un porc mistreţ cu dinţiĭ scoşĭ afară.
Ca un porc mistreţ, ce cu dinţiĭ s'apĕră.
3890 Ca calul, ce după dinţĭ sĕ caută.
Ca câĭniĭ, cu dinţiĭ sfâşêie, rupe şî trage.
Ca porciĭ mistreţĭ, când ĕşĭ ascut dinţiĭ.
Ca dinţiĭ dĕ leĭ.
Ca dinţiĭ dĕ fildeş.
3895 Cu dinţiĭ rînjiţĭ, ca câĭniĭ.
Cu dinţiĭ streiniĭ în gură, ca cel cu picere dĕ lemn.
Sĕ mişcă dinţiĭ ca mărgelile.
Scîrşnesce din dinţiĭ, ca leul când sĕ mânie.
Dinţiĭ în gură ca mărgăritarul.
3900 Dĕ gât cu dinţĭ l'apucă, ca pisica pĕ şórecĭ.

Pentru Domniĭ Stăpânitorĭ

Infricoşarea Domnuluĭ, ca răcnetul leuluĭ.
Averea Domnuluĭ, ca un bulgăre dĕ céră, ce mulţĭ frecându-l pîn mâĭnĭ, céra sĕ istovesce.
Precum igumenul ce din chelar ajunge igumen, acela sĕ 'nţelege cel maĭ bun igumen, aşà şî Domnul, ce din cea maĭ mică tréptă sĕ urcă treptiş la cea maĭ înnaltă.
Grijile pĕ lângă Domn, ca albina pĕ lângă roiŭ.
3905 Ca blândeţele şî 'ndurarea, nimic alt maĭ mult împodobesce pĕ Domn.
Ca Domnul, ceĭ pĕ supt Domn.
Când Domnul începe legea a o păzì, toţĭ ceĭ-l'alţĭ în urmă după el să ĭeaŭ, ca câĭniĭ după vînător.
Când Domnul va dărui fară a spune ceva linguşitorilor luĭ, atuncĭ numaĭ ca un Domn dăruĭesce tutulor.
Precum către norod Domnul sĕ va purta, aşà şî cel din cer luĭ ĕĭ va da.
3910 Domnul într'a luĭ ţéră, ca părintele într'a luĭ casă.
Domnul, ca un zugrav, închipuĭesce icóna ce voĭesce.
Domnul ca un fus dĕ ariĭe în mijlocul dreptăţiĭ şade, şî la toţĭ dĕ o potrivă dĕ dĕparte face parte.
Domnul ca un Dumneḑĕŭ pĕ pămînt sĕ socotesce.
Domnul nemilostiv, ca un isvor fără apă, la care întru zadar ceĭ secetoşĭ alérgă.
3915 Domnul, stăpân noródelor, ca sórele stelelor.
Domnul fără prietenĭ, ca ostaşul fără arme.
Domnul fără dreptate, ca gardul fără proptea.

Domnul dĕ mâĭnĭ şî picere sĕ vede legat, spre a slujî la norod, ca cel maĭ plecat.

Pentru Domnul din cer

Judecăţile Domnuluĭ, ca adîncul măriĭ.
3920 Când va Domnul, poţĭ plutì şî pĕ uscat ca pĕ mare.
Precum tu către aĭ tĕĭ, aşà şî Domnul către tine.
Domnul, precum el voĭesce, aşà noĕ ne dăruĭesce.

Pentru Dor

Ca cântecul dĕ dor, nimic alt maĭ mult te adórme.
Ca dorul nimic alt maĭ rĕŭ te topesce pân la os.
3925 Dorul ca flórea ce sĕ numesce: «*Adu-ţĭ aminte dĕ mine*».

Pentru Dormire

Ca ĭepurele, cu ochiĭ dĕschişĭ dórme.
Ce cel ce-ĭ pune pânza pĕ ochĭ dórme.
Ca cĭobanul pĕ ĭérbă verde dórme.
Dórme ca un mort.

Pentru Dohtorĭ

3930 Ca dohtorĭ şî ca dascălĭ şî ca bunĭ judecătorĭ, nimic alt maĭ lesne pĕ uliţe găsescĭ, ca pĕ orĭ-cine întîlnescĭ; d'asemene sciinţă, pĕ toţĭ plinĭ ĕĭ găsescĭ.
Nicĭ un dohtor ĭubesce sănătatea omuluĭ, ca şî ostaşul liniscea noroduluĭ; că şî una şî alta, când dĕ la noĭ lipsesce, a lor hrană sĕ socotesce.
Dohtorul, ce bóla nicĭ cum o cunósce, ca când ar lovi pĕ bolnav cu toporul în cap.
Dohtorul ca césornicarul, când ĕţĭ drege césornicul, ĕţĭ strică zimberechiul.
Dohtorul după vînă, ca câĭnele după urmă, ghicesce ce gonesce.

Pentru Dobitóce i Dobitocie

3935 Ca un dobitoc cu patru picere.

Ca un dobitoc fără cuvînt.
Dobitocia ca o mârţógă dĕ cal, ce pĕ cel călare ĕl trântesce şî pĕ cei ce o trage el batjocoresce.

Pentru Dobândă

Ca la nuntă, unde mulţĭ alérgă, dar numaĭ ginerele dobândesce.
Cu câte puţin adăogând mare sumă dobândescĭ, ca cojocarul din bucăţele mare blană întinde.
3940 Cu maruntéoa multă dobândă căpĕtăm, ca butia cu picătura când sĕ umple dĕ rachiŭ.
Nici un lucru e maĭ scump, ca ceea ce dobândescĭ din sudórea ta.
Ceĭ ce sĕ fac că nu voĭesc ceea ce nu pot dobândi, ca vulpea, unde n'ajunge, ḑice că-ĭ pute.
Cine din vreme sĕ căpuĭesce, acela dobândesce, ca cel ce plécă maĭ de diminéţă, ajunge maĭ nainte.
Dobânda cea mare, ca o silă dĕ hoţie.

Pentru Dulcéţă

3945 Dulce, ca cântarea păsĕrilor cea dĕ diminéţă.
Dulce, ca cântecul dĕ dor, şî cu mult maĭ dulce, ca cântecul dĕ zorĭ.
Dulce ca muĭerea.
Dulce şî maĭ dulce, ca bĕutura ce-aŭ dat luĭ Hristos pĕ cruce.
Dulce ca şĕrbetul.
3950 Dulce şî frumósă, ca lumina luneĭ.

Pentru Durere

Cu dureri ca nisce muncĭ dĕ facere.

Pentru Duh

Greşalele duhuluĭ, ca cusururile obrazuluĭ; dĕ ce îmbĕtrânescĭ, maĭ mult sĕ măresc.
Sănătatea duhuluĭ sciinţa sĕ întelege, că precum sănătatea la trup, aşa şî sciinţa la duh.
Duhul omuluĭ ca un vînt, aci vine, aci sĕ duce.

3955 Duhul în pustie, ca trupul în dietă.
Duhul când sĕ rĕvarsă, ca apa innécă o lume.
Duhul pĕtrundĕtor ca un cuţit ascuţit, când atingĭ cu vîrful, mică rană facĭ, îar d'ĕl veĭ împinge, sufletul sĕ stinge.
Duhul s'asémĕnă cu otrava, când o întrebuinţéză după cuviinţă, mult folos ne-aduce, ĭar piste mĕsură, în primcjdie ne duce.

Pentru Duhovnicĭ

Ca duhovnicul; el légă, el dĕslégă.
3960 Ca duhovnicul; când va, te ĭértă; când va, te osândesce.
La duhovnic ca la móră, pĕ rînd intră, pĕ rînd ĭese.
Nimenĭ ca duhovnicul maĭ multe taine póte cunósce.

Pentru Ducere

Ca un vis sĕ duce şî nu sĕ maĭ vede.
Ca glonţul drept sĕ duce.
3965 Ca săgéta, sburând sĕ duce.

Pentru Dĕosebire

Câtă dĕosebire între găvănitură dĕ cocoşâtură.
Sĕ dĕosebesce ca crinul între spinĭ.
Sĕ dĕosebesce ca tortul, când jurebiţe el facĭ pĕ rishitor.
Dĕosebesce ca pĕstorul, când alege oile din capre.
3970 Dĕosebire are cât albul din negru.

Pentru Dĕsnădĕjduire

Cel dĕsnădĕjduit intră în cele maĭ marĭ primejdiĭ, ca apa cea maĭ mică, când în cea maĭ mare sĕ varsă.
Desnădĕjduirea ca copilul cel mic, ce când îĭ ĭeĭ cea maĭ mică jucărie, el îţĭ aruncă şî cele-l'alte.

Pentru Dĕmâncare

Ca lăstunul, ce în gure-ĭ aduce dĕmâncare la puiĭ luĭ în cuìb.
Ca melcul ce-şĭ arată tótă casa în spinare, când dĕ dĕmâncare dĕcât ĭérbă nu maĭ are.

3975 Ca puiĭ dĕ lăstun, ce cu gurele căscate aştéptă pĕ lăstun să le-aducă dĕmâncare.

Pentru Dĕparte i Dĕpărtare

Ca albinele, ce sĕ dĕpărtéză dĕ florĭ, cum le suge mustul.
Ca óia când sĕ dĕpărtéză dĕ turmă, îndată lupiĭ o mă·nâncă.
Ca cu strămutarea dĕparte ajunge.
Ca leul când flamânḑéză, nimenĭ ĕl póte dĕla vite dĕpărtà.
3980 Cât ajunge săgéta (dĕparte).
Cât ajungĭ cu mâna (dĕparte).
Cât ajungĭ cu suliţa (dĕparte).
Cât ajungĭ cu praştia (dĕparte).
Cât o aruncătură dĕ pĭétră (dĕparte).
3985 Cât veḑĭ cu ochiĭ (dĕparte).
Cât rĕsăritul dĕ apus (dĕparte).
Cât sare capra (dĕparte).
Cât semnul dĕ puşcă (departe).
Cât sĕ aude strigând, când daĭ la chĭote dĕ dĕparte.
3990 Cât cerul dĕ pămînt dĕparte.
Cât bate puşca (dĕparte).
Cât dĕ la cuţit până la frigare (dĕparte).

Pentru Dĕprindere

Dĕprinderea la vĭéţă ca un obiceiŭ sĕ 'nvaţă.
Dĕprinderea fără 'nvĕţătură, ca un orb p'un drum drept.

Pentru Dĕscântece

3995 Ca ceea ce dĕscântă, bombăĭesce, boncănesce, gongănesce, mişcând din buze.
Ca dĕscântatul, ce îndată lecuĭesce pĕ cel dĕochiat şî pĕ cel fermecat.

Pentru Dĕspărţire

Ca turturéoa, ce dĕ a sa soţie nicĭ cum sĕ dĕsparte.

Pentru Dĕstoĭnicĭ i Dĕstoĭnicĭĭ

Omul dĕstoĭnic în cea maĭ mică slujbă tot mare sĕ arată,

ca o piramidă pusă între bale, ce mărimea eĭ nicĭ cum ş'o pĭerde.
Ceĭ dĕstoĭnicĭ sĕ cunosc din isprăvile lor, ca cerbul din săriturile ce face piste munţĭ.
4000 Cel vrednic, cum isbutesce, ĕşĭ arată dĕstoĭnicia sa, ca flórea, cum sĕ dĕschide, sĕ vede ce rod ne dă.
Cel ce sporesce, acela maĭ dĕstoĭnic, ca cel ce vine cu vînat, acela maĭ bun vînător.
Dĕstoĭnicia ta cea necunoscută, ca o comóră ascunsă, ce nicĭ ţie, nicĭ altuia întru nimic folosesce.
Dĕstoĭnicia celor micĭ, ca vinul cel maĭ bun, în vase maĭ micĭ.
Dĕstoĭniciile dĕ astăḑĭ, ca un arhi-iatros ce-l face Sultanul, numaĭ cu o ḑicere: «Pas, să fiĭ dohtor».

Pentru Dĕsfătărĭ

4005 Pofta dĕsfătărilor atât dĕ mult sĕ măresce, ca setea dĕ vin la cel ce sĕ 'mbată, ce cât maĭ mult bea, atât maĭ mult cere sĕ bea.

Pentru Dĕsfrînărĭ

Veḑĭ *Infrînare*.

Pentru Dĕfăimărĭ

Precum cel ce aruncă pĭétră în sus, pĭétra în capul luĭ cade, aşa şî cel ce pĕ altul dĕfaĭmă.
Cel ce dĕfaĭmă pĕ părinţiĭ luĭ ucigaş sĕ înţelege, ca un om fără-dĕ-lege.

Pentru Dĕschidere

Ca o rană dĕschisă.
Ca flórea, când sĕ dĕschide şî-şĭ arată frumuseţea sa.
4010 Sĕ dĕşchide ca gardul.

Pentru Dragoste

Ca dragostea pĕ picĭor.
Mi-e drag ca sarea în ochĭ.

Nicĭ o bólă cu primejdie, ca bóla dragosteĭ la om.
Rodul dragosteĭ ca mĭerea albinelor.
4015 Fuga lécul dragosteĭ, ca fuga dĕ cĭumă.
Cine sĕ 'mpotrivesce l'a dragosteĭ plăcere, când cade la dragoste, cade ca un nebun.
Dĕpărtarea stinge dragostea cea slabă, iar pĕ cea maĭ tare maĭ mult o aprinde, ca şî vîntul, lumînarea îndată o stinge, iar focul cel maĭ mare maĭ mult ĕl aprinde.
Dragostea o'mbucătură aşa dĕ dulce şî bună, încât muma ca p'un dinte o scóte cu cleştele chiar din gura fiiciĭ sale pentru a sa îndĕstulare.
Dragostea în inimă, ca un chip într'o oglindă; însă oglinda arată ceea ce nu e într'însa, iar inima arată ceea ce e într'însa.
4020 Dragostea ca albina, îndată te pişcă, cum dĕ ea te veĭ atinge.
Dragostea ca albina, din flóre 'n flóre sbóră şî pĕ cea maĭ dulce cu acul o sărută.
Dragostea ca edera, dĕ orĭ-ce sĕ prinde.
Dragostea ca o mince, dĕ la unul la altul sare.
Dragostea ca o flóre, cum sĕ nasce îndată móre.
4025 Dragostea ca un vĭerme, te mănâncă pân' la os.
Dragostea ca un chelar dĕ cele maĭ ascunse taĭne.
Dragostea ca lipitórea, sângele ţe-l suge.
Dragostea ca lipitórea, cum sĕ satură numaĭ îndată cade.
Dragostea ca norocul, cade pĕ om orbesce.
4030 Dragostea ca rîĭa, dĕ cine sĕ lipesce, anevoĭe sĕ dĕslipesce.
Dragostea ca stafia, tutulor dĕ ea l'e frică, dar nimenĭ a vĕḑut'o.
Dragostea ca focul, cu cât maĭ mult ĕl zgândărĭ, cu atât maĭ mult sĕ aprinde.
Dragostea ca focul, cu cât maĭ mult te apropiĭ, cu atât maĭ mult te arde.
Dragostea ca focul, nicĭ cum sĕ stinge, până nu o veĭ stropi-o cu apa rĕceliĭ.
4035 Dragostea ca focul, până nu sĕ topesce, nicĭ cum sĕ stinge.
Dragostea ca focul s'aprinde, când dĕ inimă sĕ prinde.
Dragostea cu-ale eĭ ăripĭ mult şî dulce te'ncălḑesce, ca cloşca p'aĭ sĕĭ puĭ.
Dragostea cu amorul la început s'arată ca nisce fraţĭ gemenĭ, că 'mpreună amîndoĭ sĕ nasc, ĭar pĕ la sfîrşit ca nisce fraţĭ vitregĭ, că dĕparte unul dĕ altul sĕ sfîrşasce.
Dragostea când te pîrjolesce, atuncĭ vĭéţa vĭéţă sĕ socotesce, ca bucatele când în stomah fĭerb, atuncĭ ĕţĭ dă viéţă.

4040 Dragostea când te rănesce, ca pomul când s'altuĭesce.
Dragostea, cât dĕ mică, ca albina te pişcă, cum o veĭ supĕra.
Dragostea la inimă, ca rooa la florĭ.
Dragostea la început, ca cea maĭ mică scântaĭe; dĕ n'o veĭ stinge maĭ curînd, tótă casa ţe-o aprinde curînd.
Dragostea muĭeriĭ, ca a vĭermeluĭ către caş, până ĕl isprăvesce.
4045 Dragostea, patimă din cele maĭ cumplite, însă muĭerile, ca cu o păpuşă, sĕ jócă cu ea.
Dragostea pururea la prieteşĭug privesce, ca magnitul la pol.
Dragostea pĕ cel îndĕrătnic maĭ mult ĕl vînéză, ca lumina ce la întunerec maĭ mult luminéză.
Dragostea sĕ întinde ca rădĕcina dĕ copacĭŭ şî ferice d'acel copacĭŭ, ce dobândesce asemenea rădĕcină.
Dragostea sĕ jócă cu inima ce-o ĭubesce ca cu o păpuşă.
4050 Dragostea sĕ schimbă tocma ca o flóre, ce când o faţă ne arată, când alta, şî nicĭ una până în sfîrşît are.
Dragostea fără mişcare, ca o văpaĭe mare dĕ foc zugrăvită, ce nicĭ te arde, nicĭ te'ncăldesce.
Dragostea celuĭ maĭ mare, ca dragostea dĕ amor, ce ţine dĕ joĭ până maĭ apoĭ.
Dragostea celor marĭ către ceĭ săracĭ, ca a calulu către ĭérbă, ce dĕ multă dragoste până 'n pămînt o mănâncă, că păşunea celor marĭ săraciĭ sĕ înţeleg.
Dragostea dĕ om sĕ prinde, ca lipicĭŭ dĕ haĭne.
4055 Dragostea dĕ muĭere tocma ca o umbră la lumină ce-o vedĭ pururea în ochĭ; că dĕ mergĭ înainte, o vedĭ pĕ ea maĭ nainte; dĕ te întorcĭ înapoĭ, o vedĭ că calcă în urmă-ţĭ; cum ĕţĭ lipsesce lumina, nicĭ cum o maĭ vedĭ, nicĭ înainte, nicĭ înapoĭ.
Dragostea şî norocul pĕ cés pĕ cés sĕ schimbă, tocma ca lumina luniĭ.
Dragostea sécă, ca un puţ fără apă.

Pentru Dregătorĭ

Dregătoriĭ la slujbe, tocma ca o monedă, ce nu după preţul eĭ în lume sĕ cinstesce, ci după preţul ce Domnul ĕĭ hărăzesce.

Pentru Drept, Dreptate i Dreptĭ

Ca un par drept înfipt.

4060 Ca cumpĕna dréptă în mâna stângă.
Ca cumpĕna dréptă în mâna dréptă.
Ca purecele, când alergĭ după el şî nu l poţĭ prinde, până nu-ţĭ veĭ uda degetul, aşa şî când alergĭ după dreptate.
Când banul dĕ gât te strînge ca gâdea cu ştréngul, nu poţĭ grăì nicĭ cuvîntà dreptatea întrégă.
Dreptatea ḑioa ca sórele luminéză şî nóptea ca stéoa strălucesce, dar norul strâmbătăţiĭ nu te lasă să o veḑĭ.
4065 Dreptatea, ca cumpĕna dréptă, nicĭ la o parte, nicĭ la alta atîrnă.
Dreptatea ca lumina luminéză la ceĭ ce o cunosc.
Drept ca cumpĕna, când n'atîrnă nicĭ la o parte, nicĭ la alta.
Drept ca lumĕnarea.
Drept ca funia în traĭstă.

Pentru Dresurĭ

4070 La dresurĭ alérgă, ca la putina cu argăsélă.

Pentru Drumurĭ

Ca un drum pĕ ĭérbă verde.
Ca un drum bătut.
Ca pĕ drumul hagiilor, unde nicĭ apă nicĭ umbră găsescĭ.
Ca pĕ şléŭ la drum.
4075 Drumul ca pĭelea.

Pentru Ţéră

Ţéra fără legĭuitor, ca un car fără rotar, ce n'are cine-l întocmì.

Pentru Ţesturĭ

Ca un ţest pĕ foc.
Ca mălaiul în ţest.

Pentru Ţefturĭ

Ca un ţeft în mijlocul ariiĭ.

Pentru Ţiganĭ

4080 Ĕşĭ dă în petic ca ţiganul.
Ca ţiganul când a ajuns Domn, întâiŭ pĕ tată-sĕŭ a spînzurat.
Dĕ pĕr, ca pĕ ţiganĭ, apucă şî-l tîrasce.
Ţiganul, ca ursul, dĕ ciomag numaĭ ascultă.
Ţiganul, ca pupăza, în gunoiŭ ĕşĭ face cuĭbul.
4085 Ţiganul nebătut, ca móra neferecată.

Pentru Ţinere

Ĕl ţine ca p'un cal, cu cele maĭ tarĭ zăbale 'n gură.
Ca oile după cĭoban sĕ ţin.
Ca orbul dĕ gard sĕ ţine.
Ca umbra după om sĕ ţine.
4090 Ca un vas găurit, ce nimic într'însul ţine.
Ca în palmă ĕl ţine.
Ca în braţe ĕl ţine.
Ca cu anghera ĕl ţine în loc.
Ca cu iabaşaoa dĕ nas ĕl ţine.
4095 Ca câĭniĭ după căţea sĕ ţine.
Ca maţul dĕ gaĭe sĕ ţine.
Ca nada, ce nimic nu ţine.
Ca mânzul după mumă sĕ ţine.
Ca néga réoa dĕ el sĕ ţine.
4100 Ca rîĭa dĕ om sĕ ţine.
Ca baba dĕ nas sĕ ţine.
Ca dĕ joĭ până maĭ apoĭ ţine.
Cât un fulger ţine.
Sĕ ţin ca un lanţ, unul dĕ altul.

Pentru Ţĕrînă

4105 Cu ţĕrîna în gură, ca cel întins pĕ pămînt.

Pentru Ţînţarĭ

Ca ţînţarul, când cu cântărĭ te sărută.

Pentru Ţîţe

Ca copilul cu dooĕ ţîţe.
Ca copilul cu ţîţa'n gură.

Pentru Şanţurĭ

Ca nişte şanţurĭ dĕ cetăţĭ, marĭ şî adîncĭ, ce propresc năvălirea vrăjmaşilor.

Pentru Şopte

4110 Ca o şoptă la urechĭe.

Pentru Şubreţĭ

Ca cel şubret, ce tótă vara cu cojoc şî ĭérna cu curu la foc.

Pentru Şĕdere

Ca grindele pĕ casă şĕd.
Ca grătarul pĕ cărbunĭ şade.
Ca juniţa lângă viţea şade.
4115 Ca leul pĕ gâtul puĭuluĭ dĕ cerb şade.
Ca leul pĕ lângă puĭ şade.
Ca pasĕrea pĕ cracă şade.
Ca pĕ scaun şade.
Ca pirostriile în treĭ picere şade.
4120 Ca puiĭ supt cloşcă şăd.
Ca spuza pĕ cărbunĭ şade.
Ca cĭobanul între oĭ şade.
Ca tingirea pĕ foc şade.
Şade ca pĕ ghimpĭ.

Pentru Şîreţĭ

4125 Şîret pĕ şîret, ca hoţ pĕ hoţ, cunósce.

Pentru Ştergere

Ca cu un burete şterge.

Pentru Sciinţe i Nesciinţă

Nesciinţa la om, ca o nópte a minţiĭ.

Nesciinţa te trântesce ca o màrţógă dĕ cal.
Precum ochĭul la trup, aşa şî sciinţa la suflet.
4130 Cel în blane umflat şî fără nicĭ o sciinţă, ca un curcan umflat în pene.
Cel cu puţină sciinţă între ceĭ proştĭ, ca chĭorul între orbĭ.
Cel fără nicĭ o sciinţă, ca un orb sĕ socotesce, şî dĕ are ochĭ.
Cel ce tóte scie, dar nicĭ una bine scie, ca cel ce nimic scie.
Sciinţa la cel înţelept, ca un stég sĕ arată, ĭar la cel din potrivă, tocma ca o măcĭucă.
4135 Sciinţa fără dĕprindere, ca o mórtă sĕ înţelege.
Sciinţele ca herul; dĕ'l veĭ întrebuinţa spre lucrarea pămîntuluĭ, mult folos dobândescĭ, că nu te lasă să morĭ dĕ fóme; dĕ'l veĭ întrebuinţa spre omor, o lume prăpădescĭ făr' dĕ a te folosi întru nimic.

Pentru Scire

Ca găina, când ooă, ne dă dĕ scire cu cârcârâţitul.
Ca trîmbiţa la rĕsboiŭ, ce dă de scire la toţĭ.

CAPITOLUL XXI

ASEMĔNĂRILE ÎN LITERATURA POPORANĂ[1])

Adormit

Buştén.

Ager

Vedĭ *Viоĭŭ.*

4145 Ochĭ de şoĭm.
Ochĭ de sérpe.
Ochĭ de criţă.

Ajutor (lipsit de)

Ca cânele nimĕnuĭ.

Alb

Ca faţa luĭ Cristos (Hristos)
4150 Albĭ ca nisce împĕraţĭ.
Ca crinul.
Ca colilia.
Colilie.
Cum e flórea de ĭasomie.
4155 Ca laptele.
Spuma laptelui.
Ca ghĭocu.
Ca mărgelele.

---

[1]) Asemĕnările din acest capitol, sunt, aprópe exclusiv, culese din poesiile poporane şi descântece.

Ca mĭelu (mieĭĭ).
4160 Ca şi lâna oilor.
Cu sîn alb de porumbiţă.

Albă

Ca o dómnă.
Ca o lăcrimĭóră.
Ca tulpanul.
4165 Ca lebĕda.
Ca o buĭdiană [1]).
Ca hârtia.
Cum e cóla de hârtie.
Sciĭ ca cóla de hârtie,
4170 Când o daĭ din prăvălie
Logofeţilor să scrie.
Sciĭ ca cóla de hârtie,
Când o ĭeĭ din prăvălie
Şi logofeţ iĭ mi-o scrie.

Albastru

4175 Ca seninul.

Alerga (a)

Ca un nebun.
Ca un haĭduc.
Ca un armăsar.
Ca un înger.
4180 Ca lumea la anaforă.
Ca lumea la biserică.
Ca copilul la ţîţă.
Ca mă-sa la copil.
Cum alérgă
4185 Mĭelu la óĭe,
Cârlanu la ĭépă,
Copilu la mamă.
Ca un fluture prin florĭ.

Amăgitor

Lumea e amăgitóre
4190 Ca o flóre trecĕtóre,
Ca o apă curgĕtóre.

---

[1]) Tocilescu, Poes. Pop. I, p. 273.

Amar

Ca pelinul.
Pelin.

Amărît

Amărît sufletul meŭ
4195 Ca un şérpe în dudăŭ;
Şi când merge prin otavă,
Şi curge din gură otravă.

Apuca (a)

Ca lupul.

Apune (a)

Vezĭ *a se Lăsa.*

Ca sórele.
4200 Ca luna.
Ca stelele.

Arde (a)

Ca focu.
Ca focu în vatră.
Ca para.
4205 Ca ĭasca.
Iĭ arde obrazu ca sfecla.

Arde (a se)

Ca prigoria de sete.

Arţăgos

Veḑĭ *Slab.*

Ca ĭască.
Iască.

Aruncà (a se)

4210 Ca şi cĭórele pe un pom.

Ascunde (a se)

Ca curvile [1]).

Ascuns

Ca cépa.

Asemĕnare

Cu stejarĭ înalţĭ, stufoşĭ,
Par'că's din o mumă scoşĭ.
4215 La tulpina cu cincĭ ulmĭ
Cu cincĭ ulmĭ dintr'o trupină,
Ca toţĭ fraţiĭ dintr'o mumă.

Aşternut

Veḑĭ *Neted*.

Ca oglinda.
Ca pĭelea.

Aţine (a) (calea)

4220 Imĭ păziţĭ cărările
Ca pe florĭ albinele

Auli (s')

Şi creştinul s'aulĭa
Par'că şérpe îl sugruma.

Bălan

Spicul grâuluĭ.
4225 Spicul orzuluĭ.

Bate (a)

Vezĭ a *Pisa*.

A bate cĭobănesce.
A pisa ca mĕrul.
Mĕr.
A face pastramă.

---

[1]) De frică.

4230 A'ĭ face spinarea
Ca căldarea.

Bate (a se)

Unde věd nevestele,
Eŭ mě bat în apă lină
Ca mréna la repeḑînă.
4235 Ca juganiĭ.
Ca armăsariĭ.
Ca ţapiĭ.
Ca berbeciĭ.
Ca curcaniĭ.
4240 Ca gâscaniĭ.
Ca răţoiĭ.
Ca cocoşiĭ.
Ca porciĭ mistreţĭ.
Ca pesciĭ.
4245 Ca berzele.
Ca tóte jigăniile.
Ca tóte lighiónele.

Bate (a se)

Ca limba în gură.

Bé (a)

Par'că beĭ vutcă d'a bună. [1]
4250 Parcă beĭ pahar de mórte. [2]

Berbant

Cocoş.

Bét

Vezĭ *Năuc*.

Ca cĭocârlanul.
Cĭocârlan.
Cuc.

Běţ

4255 Ca de nebun [3].

[1] Lucru plăcut.
[2] Lucru neplăcut.
[3] Adică gros.

Bĕtrân

Ca Dumnedeŭ.

Bĕtrână

Ca sfânta Vinerĭ.

Binefăcĕtor

Ca un sóre ce 'ncăldesce,
Incăldesce şi rodesce.

Blând

4260 Mĭel.

Blândă

Ca o turturea.

Bogat

A fi ca un stup neretezat.

Bogăţie

Bogăţia luĭ Iov.

Brav

Vedĭ *Voĭnic.*

Ca nisce smeĭ.
4265 Fecĭor de smeŭ.

Bucura (a se)

A'ĭ fi inima ca o flóre.

Bucuros

Ca un trandafir.

Bun

Ca pânea (cea bună).
A'ĭ fi tată.

Bună

A'ĭ fi mumă.

Cădé (a)

A cădé ca perile
Când le bat vînturile.
A cădé la fund ca pĭetre.

Cârmacĭu

Vedĭ *Stăpân.*

E ca femeĭa fără om.

Căuta (a)

Imĭ păzițĭ cărările
Ca pe florĭ albinele.

Certà (a)

Vedĭ *a Judecà.*

Ca Bălénul țiganul.
Ca Bălénul slugile.

Chipos

Ca o catană.
Cât un munte.
A fi un mĕr copt.

Cosiță

Balaur.

Culcà (a se)

Să mĕ culc pe sînul tĕŭ,
Ca șérpele pe dudăŭ.

Cura (a)

Cura Turciĭ ca bura.

Curat

Vedĭ *Luminat, Nevinovat.*

Ca Dumnedeŭ.
Ca Dumnedeŭ ce l'o dat.
Ca Dumnedeŭ ce l'o ţinut.
Ca Dumnedeŭ ce l'a făcut
Ca Dumnedeŭ ce l'aŭ lăsat.
Cum e de Dumnedeŭ lăsat
Şi de popa botezat.
Cum Dumnedeŭ l'o lăsat.
Cum maĭca sa l'o aflat.
Ca maĭca sa ce l'o născut.
Ca maĭcă-sa ce l'a făcut.
Ca maĭca dulce ce l'o scăldat.
Ca póla Maĭchiĭ precisteĭ.
Ca póla Sântă-Marieĭ.
Ca aurul suflat.
Ca aurul cel strecurat.
Ca argintul.
Ca argintu strecurat.
Ca ferecăturile de argint.
Ca apa de isvor.
Ca florile înflorite.
Ca altoile altoite.
Ca busuĭocul înflorit.
Ca roua florilor.
Ca roua din cer.
Ca roua florilor.
In revĕrsatul zorilor.
Ca roua din pămînt.
Ca roua din câmp.
Ca sórele din cer.
Ca soarele în senin.
Ca sfântu sóre
Ce 'n senin rĕsare.
Ca sórele înseninat.
Ca steaua din cer.
Ca steaua din cer lăsat.
Ca un pahar.
Ca apa de isvor.
Ca lacrima ochilor.

Curge (a)

Vedĭ *a se Topi.*

Ca cèra.
Îĭ curgeaŭ lacrimile pîrîŭ.

Da (a)

Veḑĭ *a Lovi.*

Depărtare

Cât daĭ cu praştia.

Departe

Unde urmă de secure nu e.

Deschide (a se)

Apele se deschidea,
Şi pe loc se închidea,
Cum se 'nchide pe-un mormînt
Gura negruluĭ pămînt.

Desfrînată

4330 Căţea.

Dinte

Fasole.

Dispare (a)

Cum spală apa tóte pĭetrile.

Dormi (a)

Ca un buştén.
Buştén.

Drag

Veḑĭ *a se Uĭta.*

4335 Ca Domnul sfânt.
Ca sfântul sóre.
Ca sufletul.
A fi sufletu cuĭ-va.
Ca florile fetelor.
4340 Ca laptele pruncilor.
Ca vinu chinezilor. [1])
A se uĭta la cine-va ca la un cireş copt.

[1]) Adică primărilor. — Ḑicere din Banat.

Dragoste

Vedĭ *Plăcere.*

Dragostea făr de noroc
Şciĭ ca cărţile de joc,
Altu pune şi altu ĭeà
Dragostea de nevéstă
Ca garófa din feréstră;
Când bate vîntul din jos
Umple casa de miros.
4345 Dragostea cea de nevéstă,
E ca flórea din feréstră:
Când o bate vîntu 'n faţă,
Umple casa de dulcéţă;
Când o bate vîntu 'n dos,
Umple casa de miros.
Dragostea de nevéstă
Mĕ bagă 'n bólă câĭnéscă,
Me usucă ca p'o ĭască.
Dragostea de nevestică
Ca o pómă pîrguită,
Ca o flóre 'mbobocită,
Ce te duce la ispită.
Dragostea de fată mare,
Ca fasolea din căldare
Când îĭ tornĭ un pumn de sare.
Dragostea de fată mare,
Ca fasolea din căldare:
Îĭ puĭ o mână de sare,
Şi nicĭ o dulcéţă n'are
4350 Dragostea de fată mare
E ca flórea după cale,
Când o bate vîntu 'n faţă,
Umple câmpu de dulcéţă;
Când o bate vîntu 'n dos,
Umple câmpu de miros!
Dragostea de copilă
E ca flórea din grădină,
Ca mĭerea de la stupină:
Mănâncĭ cu lingura plină
Şi 'ţĭ pare că e puţină.
Dragostea de copiliţă
Ca zéma de chiseliţă;
Cine 'nghite tot sughiţă.
Dragostea de vĕduvióră
Ca mâncarea dulcişóră:

Îţĭ merge la inimióră,
Frica nu te maĭ omóră.
Dragostea de flăcăŭ
Ca porumbul sub zăblăŭ;
Când îl plouă Dumneḑeŭ,
Şi 'l acoperĭ tot mereŭ.
Dragostea de potropop,
Tocmaĭ ca câĭnele schĭop:
Inima 'ĭ face hop! hop!
Dar la crucĭ face de foc.
Dragostea de lăutar
Ca dulcéţa din zahar:
Că'şĭ dă inima în dar,
De nevoĭ n'are habar.
Dragostea cea de departe,
E ca popa fără carte.

Dréptă

Cu códa bicĭu făcută.
O pune códa fuĭor în vînt.
Drumul córdă că'şĭ ţinea.

Duce (a)

Ca găina puişoru. [1])
Cum duce uliul găina.
Cum duce vîntu pîrjolu.

Duce (a se)

Veḑĭ *a Pĭeri.*

Cum a stins vîntu lumina.

Dulce

Veḑĭ *Plăcută.*

Ca mĭerea.
Gura ĭeĭ păhar de mĭere.
A fi strugur de vie.
Maĭ dulce de cât murele.

---

[1]) Adică repede.

Ca smochina.
Ca o floricea.

Fățarnic

4400 Cărbune acoperit (cu cenușe).
Cărbune potolit.
Cărbune stins.

Fecióră

Fecióră ca o stea.

Feri (a se)

Ca de dracu.

Flecări (a)

4405 Îĭ merge gura ca pupăza.

Frică

A i se face inima cât un purece.
A se face ca pămîntul.

Fricos

Ca un ĭepure.

Frumos

Veḑĭ *Lucitor, Mulțumit, Rumen, Sănătos, Voĭnic.*

Ca o cruce.
4410 Gură de raĭu.
Ca și fața luĭ Hristos.
Ca un sóre.
Ca sórele.
Ca un lucéfĕr.
4415 Ca lucéfĕru.
Ca roua de diminéță.
Ca roua de pe mură.
Ca roua de pe bugene.
A fi ca neaua de alb.
4420 Ca păuniĭ.

Ca fluturiĭ.
Ca un Ducipal.[1])
Ca o flóre.
Ca o flóre
Intr'o ĭérnă fără sóre.
Cum e flórea câmpuluĭ
In lumina sóreluĭ.
Ca un trandafir.
Trandafir.
Ca un boboc de trandafir.
A fi pup de trandafir.[2])
Îĭ arde faţa
Ca garófa diminéţa.
Ca bujoru.
Ca un bujor.
Ca nisce bujorĭ.
Ca doĭ zarzarĭ înfloriţĭ,
La isvóre rĕsădiţĭ.
Ca un brad.
Cum e bradul.
Ca un pepene.
Par' că e de zahăr..
Ómeniĭ ceĭ spovediţĭ
Staŭ ca pomiĭ înfloriţĭ.[3])
Ca un pahar.

Frumósă

Veḑĭ *Mândră, Plăcută.*

Ca o icónă.
Ca o ḑînă.
Ca o ḑînă a codrilor.
Nepoţica ḑînelor.
Ca Iléna
Cosinzéna.
  Iléna
Cosinzéna:
Din cosiţă
Flórea 'ĭ cântă,
Nouĕ împĕraţĭ
  Ascultă.
Iléna, Iléna,

1) Pentru un cal frumos.
2) Ḑicere din Banat.
3) Adică în raĭu.

Iléna Simzéna,
Dómna florilor
Şi a garófelor;
Sora Sóreluĭ,
Spuma lapteluĭ.
Ca o păserea.
Surióra sóreluĭ.
Ca o sor' a sóreluĭ
Ce stă 'n porta raĭuluĭ,
4455 Şi dă loc sufletuluĭ.
Ca o stea.
Lucéfěrul satuluĭ.
Salba împěratuluĭ.
Ca flórea.
4460 Ca o flóre.
Flóre din grădină.
Flóre din grădină,
Ruptă din tulpină.
Flórea câmpuluĭ.
Ca florile.
4465 Cum e crinul înflorit.
Ca o garófă.
Ca o garófă alésă.
Ca o garofiţă.

Frumuseţe

Frumuseţea luĭ David.

Fugi (a)

4470 Ca un vis.
Ca o părere.
Ca muĭerile.
Ca curvele.
Ca o căţea.
4475 Iepuresce.
Epuresce, ogăresce,
Păsěresce, fulgeresce. [1]
Ca rîul.
De par'că sburà.
Cum fuge vaca din strungă,
Şi óia din luncă,

[1] A se observa gradaţia.

Porc din cârtog.
Aşterne-te drumuluĭ
Ca şi ĭérba câmpuluĭ
La suflarea vîntuluĭ.

Furà (a)

Haĭducesce

Galben

Veḑĭ *a Murì.*

Ca céra.
Ca turta de céră.
Spicul grâuluĭ.

Ghemui (a se)

A se face bróscă la pămînt.

Glas

De foc.

Gol

Par'că 'ĭ o gaură de puţ părăsit.

Grăbi (a)

Nu grăbi la măritat
Ca flórea la scuturat.

Grăbit

Cum e focul.

Grămadă

Pice'ĭ pĕru
Ca fuĭoru.

Grămădi (a)

A grămădi ce-va clăĭesce.

Gras

Vedĭ *Sănătos*.

Ca un harbuz.
4495 Ca un pepene.
Ca un porc.

Grasă

Ca o prepeliţă.

Grea

Ca nisce pĭetre.

Greŭ

Ca fulgul pe apă.
4500 Ca petroĭele.
Ca o pĭétră de móră.
A fi pĭétră-pămînt.
Ca pămîntul.

Gros

Ca mâna.
4505 Ca fluerul la picĭor.
Cu céfa ca de malac.
Lipitorĭ.
Ca copacĭĭ 'n zăvoĭu.
Ca otgonul.
4510 Ca un buriŭ.

Gróse

Ca furcile.

Groşĭ

Ca grindile.

Gurguĭată

Ca para.

Haĭnă

Tinereţe, haĭne scumpe.
4515 Bĕtrâneţe, haĭne rele.

Harnic

Veḑĭ *Muncitor*, *Stringĕtor*.

Furnică.
Ca albina.
Cum îĭ focu.

Îmbrăca (a se)

Voĭnicesce.

Imbrăcat

4520 Ca păuniĭ.

Îmbuca (a)

Ca lupul.

Imbucăţi (a)

Veḑĭ *a Nimici*.

A'l face puzderiĭ.

Impodobită

Ca florile.

Impreună

Ca doĭ puĭ de rîndunea.
4525 La tulpina cu cincĭ ulmĭ,
Cu cincĭ ulmĭ dintr'o tulpină,
Ca toţĭ fraţiĭ dintr'o mumă.

Inalt

Veḑĭ *Nalt*, *Subţire*, *Voĭnic*.

Cât o cruce.
Cât o ţéră.
Statu luĭ
Umbra braduluĭ.
Ca o trestióră.

Inapoĭ (a se da)

4530 Ca o căţea.

Inchina (a se)

Vedĭ *a se Plăti.*

Mĕ închin cu cântecul
Ca codrul cu frémĕtul.
Mĕ închin cu cântecu.
Ca calu bun cu umbletu.
Mĕ închin cu cântecu.
Ca şi lupu cu crângu.

Incolăcit

Ca şerpiĭ.

Incremenit

4535 Ca o stână.
Ca scrişĭ pe părete.

Indĕrĕtnic

Catâr.

Indoi (a se)

Ca o flóre se 'ndoĭa.

Indulcită

Ca mĭerea.

Inflorit

4540 Ca periĭ
In mijlocul veriĭ.
Ca meriĭ
In mijlocul veriĭ.
Să 'nflorițĭ
Să mărgărițĭ,
Ca un mĕr,
Ca un pĕr,
Ca un fir
De trandafir.

Ingălbenit

Ca céra.

Ingenuchĭa (a)

4545 Unde-oĭ găsi câte-o babă,
Să mĭ-o 'ngenuchĭ ca p'o ĭédă.

Inghiţi (a)

Ca lupul.

Înnota (a)

Ca pesciĭ.

Inţelepcĭune

Inţelepcĭunea luĭ Solomon.

Intîmpina (a)

Imĭ păziţĭ cărările
Ca pe florĭ albinele.

Întinde (a se)

4550 Ca vrejul de castraveţĭ.
Ca şérpele pe dudăŭ.

Intins

Cu códa bicĭu făcută.
A pune códa fuĭor în vînt.
Drumul córdă că'şĭ ţinea.

Întórce (a se)

Veḑĭ *a se Svîrcoli.*

4555 Ca un pesce pe foc.
Ca un pesce pe uscat.
Cum se 'ntorc doĭ boĭ bunĭ în jug.
Ca nalba după sóre.

Intreg

Ca mĕrul.

Iubi (a)

Veḑĭ *Drag.*

4560 Ca pe o cucónă.
Ca pe o copilă.

Ca sarea 'n ochĭ.
Ca pe dracul.
A se uĭta la... ca la sóre.
4565 Ca sórele.
Ca lumina.
Ca lumina ochilor.

Iubit

Veḑĭ *Plăcut.*

Ca lumina.
La ĭubit e ca focu.

Iute

4570 Ca gândul.
Pe aripĭ de vînt.
Ca vîntul.
Ca un vînt înviforat
Intr'un lan de grâŭ uscat.
Ca fulgeru.
4575 Ca focul.
Cum e focul.
De foc.
Ca săgéta.
Ca oţelul.
4580 Căluşelul luĭ
Puĭul leuluĭ.
Ca şoĭmu.
Un (puişor de) şoim.
Ca şoimiĭ.
Cum fuge vaca din strungă,
Şi óĭa din luncă,
Porc din cârtog.
4585 Ca ardeĭul.

Jelui (a se)

Ca la un frate maĭ mare.

Juca (a)

Ca p'o brebena.

Judeca (a)

Veḑĭ *a Certa.*

Ca Bălénul ţiganul.
Ca Bălénul slugile.

Luminat

Vedĭ *Curat.*

Ca Dumneḑeŭ.
Ca Dumneḑeŭ ce l'o dat.
Ca Dumneḑeŭ ce l'o ţinut.
Ca Dumneḑeŭ ce l'a făcut.
Ca Dumneḑeŭ ce l'aŭ lăsat.
Cum e de Dumneḑeŭ lăsat
Şi de popa botezat.
Cum Dumneḑeŭ l'o lăsat
Cum maĭcă sa l'o aflat.
Ca maĭca sa ce l'o născut.
Ca maĭca sa ce l'a făcut.
Ca maĭca dulce ce l'o scăldat.
Ca póla Maĭchiĭ precisteĭ.
Ca póla Sântă-Marieĭ.
Ca aurul suflat.
Ca aurul cel strecurat.
Ca argintul.
Ca argintu strecurat.
Ca ferecăturile de argint.
Ca apa de isvor.
Ca florile înflorite.
Ca altoile altoite.
Ca busuĭocul înflorit.
Ca roua florilor.
Ca roua florilor
In revĕrsatul zorilor.
Ca roua din cer.
Ca roua din pămînt.
Ca roua din câmp.
Ca sórele din cer.
Ca sórele în senin.
Ca sfântu sóre
Ce 'n senin rĕsare.
Ca sórele înseninat.
Ca steaua din cer.
Ca steaua din cer lăsat.
Ca un pahar.
Ca apa de isvor.
Ca lacrima ochilor.

Lacom [1]

Lipitóre.
Lipitórea draculuĭ.

[1] De banĭ.

Lăsa (a)

Veḑĭ *a Părăsi.*

4630 Ca un dobitoc la gard.
Ca pe o vĕdană.
Ca pe o strĕină.

Lăsa (a se)

Veḑĭ *a Apune.*

Ca sórele.
Ca luna.
4635 Ca stelele.

Lat

Cât palma.

Lega (a)

Ca pe boĭ.
Ca p'un dobitoc la gard. [1])
A lega snop.
4640 A lega cobză.
A lega fedeleş.

Lega (a se)

Ca bóla de om sărac.
Ca făsuĭu de arac.
Ca albinele de florĭ.

Legăna (a se)

4645 Ca ĭérba.

Legat

Veḑĭ *a se Prinde.*

Ca grundu de sare.
Ca faguru de mĭere.
Ca roĭu ce roesce.

Leneş

Proptéua garduluĭ.
4650 Trântor.

---

[1]) Tocilescu, Poes. Pop. I, p. 323.

Limbut

Cicală.

Limbută

Cicală.
Coţofană.

Lins

Ca penele.

Lipsi (a se)

4655 Ca céra.

Loc (de)

Nicĭ ca un fir de mac.
Cât un fir de mac uscat,
In patru despicat,
In vînt aruncat.

Lovi (a)

A da ca în popuşoĭ.
A da ca la fasole.

Lovitură

4660 Blestemu de muncă,
Ca lovitura de cĭumă.

Luci (a)

Lucesce ca un sóre
Intr'o ḑi de sĕrbătóre.
Ca sórele.
Ca stelele.
Ca focul.

Lucitor

4665 Ca stelele.
Ca de smeŭ.

Lucĭu

Ca şerpiĭ.

Lungă

Cât cotu.[1])

Lungĭ

Ca la rac.[2])

Mâna (a)

4670 Ca pe oĭ
Şi ca pe boĭ.

Mânca (a)

Par'că se băteaŭ lupiĭ la gura luĭ.

Mâncăcios

Ca o lăcustă
Lăcustă.

Mâncat

Iĭ mâncat de duşmanĭ
Ca ĭérba de boĭ buşanĭ.[3])
4675 Mâncată's de duşmanĭ
Ca ĭérba de boĭ balanĭ.
Îĭ mâncată de strěinĭ
Ca ĭérba de boĭ bětrânĭ.
Mâncată's, Dómne, d'aĭ meĭ,
Ca ĭérba de meluşeĭ.
Mâncată's, Dómne, de rele,
Ca holda de păsěrele.

Mândră

Veḑĭ *Frumósă*.

Ca florile.

Mândru

Veḑĭ *Frumos*.

4680 Ca un sóre.
Ca o cruce.

---

1) Barba.
2) Mustăţile.
3) Din Banat.

Ca bujoru.
Ca crinul.
Cum e bradul.

Mare

Vedĭ *Spătos*, *Voĭnic*.

4685 Ca un Domn.
Ca minciuna.
Cât tóte dilele.
Cu lacrimĭ până 'n pămînt.
Cu glas mare până 'n cer.
4690 Cât un munte.
Cât pumnul.
Cât masa.
Ca talerile (talgerile).
Ca sitile.
4695 Cât baniţa.
Cât plosca.
Ca ploscile.
Cât butia.
Ca buţile.
4700 Cât strachina.
Ca otopăile.
Ca putineĭele.
Cât beldia
Ca teslele.
4705 Ca resteĭele.
Cât e brazda pluguluĭ.
Scóse brazda ca de plug.
Cât căciula.
Cât casa.
4710 Cât pétra moriĭ.
Ca grindile.
De bour.
Bourescĭ.
Ca vaca.
4715 Cât boul.
Ca bivolu.
Ca óiea.
De puĭcă alésă.[1]
Cât vrabia.
4720 Ca solziĭ de crap.
Ca şirele.

[1]) Cu ochĭ marĭ de puĭcă-alésă.

Cât o şură.
Ca un stejar.
Ca trestĭa.
4725 Ca bóbele de linte.
Cât bobiĭ.
Ca mazĕrea.
Ca nucile.

Merge (a)

Ca prin vint.
4730 Ca la móră.

Merge (a'ĭ)

Ca la racĭ.

Meşter

Vedĭ *Şiret*

Cum e sfredelul draculuĭ.

Mic

Ca solziĭ de ştĭucă.
Ca de cĭur.
4735 Cât oul.
Cât aluna.
Ca paraua.
Ca smiceaua.
Ca undreaua (undrelele).
4740 Ca acele.
Ca paĭele.
Ca fusele.
Cât o linte.
Cât bobul de meĭu.
4745 Cât un fir de mac.
Cât un fir de mac.
In nouĕ despicat.
Cât o găóce.

Mică

Cât nucile.
Cât o nucă.
4750 Ca furnica.[1])

[1]) Pentru slove.

Milă

Mila de Domn ca de Dumneḑeŭ.
Mila de la bărbat
Ca frunza de plop uscat:
Când gândescĭ
Să te umbrescĭ
Atuncĭa te dogorescĭ.
Mila de la bărbat
Ca umbra'ĭ de cĭung uscat;
Tu te ducĭ să te umbrescĭ
Şi maĭ tare te sorescĭ.
Mila de la bărbat
Ca frunza de pĕr uscat:
Când te aĭ să te umbrescĭ
Tot maĭ rĕŭ te 'năduşescĭ.
4755 Mila de la bărbat
Ca frunza de pĕr uscat:
Tocmaĭ când sĕ mĕ umbresc
Maĭ tare mĕ dogoresc.
Mila de la streinĭ
Ca gardul de mărăcinĭ.

Milă (fără)

Veḑĭ *a Ucide.*

A ucide ca p'un câne.

Mira (a se)

Ca de naĭba.

Mirare

Se uĭtă ca la urs.

Mirosi (a)

Veḑĭ *Frumósă.*

4760 Ca flórea de teĭu.

Mişca (a)

A mişca din călcâe
Ca móra din căpĕtâe.

Mlădios

Vedĭ *Subțire.*

Par'că ar fi de o nuĭa.

Móle

Ca bumbacul.
Ca mătasa.
4765 Piftie.

Mort

Vedĭ *Adormit.*

Buștén.

Muĭeratic

Vedĭ *Berbant.*

Cocoş.

Mult

Norocu 'ĭ curge gîrlă.
D'o schĭópă.
4770 Că ĭo mi's plin de duşmane
Ca Bistra de bolovane.[1]

Multă

Ca roua din burueni.

Mulțe

Ca plóĭa.
Ca muscile.
Ca stelele.
4775 Ca stelele pe cer.
Ca stelele ceruluĭ.
Ca cerul cu miĭ de stele.
Câte pĭetricele 'n munte.
Ca frunzele de brad.
4780 Frunză şi ĭérbă.
Ca frunza și ca ĭérba.
Ca câmpul cu floricele.

[1]) Din Banat.

Cum sunt vara cĭupercile.
Cât sunt vara viorele.
4785 Câte 's vara brândușele.

Mulțĭ

Ca gemetele din ĭad.
Ca drobiĭ.
Ca la stână.
Ca nisipul de pe vad.
4790 Ca nisipul măriĭ.
Ca clăile de fên.
Cât sunt vara brebeneĭ.

Mulțumit

Veḑĭ *Frumos*.

Omeniĭ ceĭ spovedițĭ
Staŭ ca pomiĭ înflorițĭ. [1]

Muncitor

Veḑĭ *Harnic*.

Cum îĭ focu.

Murdar

4795 Ca tina.

Murdară

Ca o pupăză.
Scrófă.

Muri (a)

Veḑĭ *Galben*.

A se face turtă de céră.
E ca ghĭața de subțire,
Când te suĭ și nu te ține. [2]

Mușca (a)

4800 Mușca 'ar neĭca din ele [3]
Ca din doĭ fagurĭ de mĭere.

---

[1]) Adică în raĭu.
[2]) E gata să móră.
[3]) Adică din țițe.

Nalt

Vedĭ *Chipos, Inalt.*

Ca o catană.
Cât un munte.
Ca bradul.
Ca nisce bradĭ.
4805 Până la cer.

Năuc

Vedĭ *Bét.*

Cuc.

Năvală (a da)

Ca câĭniĭ la zahana.

Neastîmpĕrat

Ca zevodiĭ.

Necăjit

A fi ca cucu 'n codru.

Necĭoplit

4810 Butuc (de pădure).

Nedespărţit

Ca mazĕrea de harac.

Négră

Vedĭ *Inimă.*

A'ĭ fi inima ca slova. [1])
Buştén.
Ca un buştén.
4815 Ca tina.
Ca păcura.

---

[1]) Adică supĕrat, amărît.

Negru

Veḑĭ *Supĕrat.*

Ca un Arap.
Ca ţiganul.
Ca cernéla.
4820 Ca rasa călugăréscă.
Ca poşul de la gât. [1])
Ca un cărbune.
Ca fundul de căldare.
Mânĭ negre îmbărnite
Ca nisce tînjelĭ pîrlite.
4825 Ca huma.
M'oiŭ găsi negru pămînt.
Ca neghina.
Mure negre. [2])
Mura câmpuluĭ.
4830 Mura câmpuluĭ,
Cóptă la rĕcóre,
Ne-ajunsă de sóre,
De fulg de ninsóre
Şi de pic de plóĭe. [3])
Ca douĕ cire de mure
Cópte la pădure,
Cópte la rĕcóre,
Ne-ajunse de sóre.
Ca cucuta.
Pana corbuluĭ.
Ca corbul.

Neĭubitor

4835 Buzele celuĭ care nu ĭubesce,
Sloĭu de ghiaţă în mez de vară.
Gura celuĭ care nu ĭubesce,
Apă rece.
Braţele celuĭ care nu ĭubesce,
Apă rece curgĕtóre.

Neliniştit

Ca pescele pe mal.
Ca mĕrul lângă drum.

---

[1]) Tocilescu, Poes. Pop. I, p. 80.
[2]) Pentru ochĭ negri.
[3]) Pentru ochĭ negri.

Nemilos

4840 Câne

Neodihnit

A fi ca pléva câmpuluĭ.

Neplăcut

Apă rece.
Par'că beaĭ pahar de mórte.

Neplăcută

Mi-e lumea cernélă négră.

Nepotrivire

4845 Ca nuca în perete.

Nesănătósă

Veḑĭ *Stricată.*

Ca o pară vermĕnósă.
Ca un mĕr putregăĭos.

Nesăţios

Ca dracu.

Neted

Veḑĭ *Aşternut.*

Ca pelea.
4850 Ca oglinda.

Nevinovat

Veḑĭ *Curat.*

Ca apa de isvor.
Ca apa curată.

Nimici (a)

Veḑĭ *a Îmbucăţi.*

A 'l face puzderiĭ.

Nimici (a se)

Veḑĭ *a se Topi.*

4855 Ca pâĭnea care o mănâncĭ.
Ca vinul care 'l beĭ.
Ca spuma pe mare.
Ca apa pe sare.
Ca roua la sóre.
Ca un fir de mac uscat.

Obraznic

4860 Ca porcu.

Părăsi (a)

Veḑĭ *a Lăsa.*

Ca pe o vědană.

Pica (a)

. . . . ca perile
Când le bat vînturile.

Picĭórele

Ca rěschitórele.

Pĭeri (a)

Veḑĭ *a se Duce, a se Topi.*

Ca scuĭpatul în cărare.
Ca stupitul în cărare.
4865 Ca stupitu sub picĭóre.
Cum a stins vîntu lumina.
Ca focul stîmpěrat.
Ca sěmînţa de mac.
Cum pĭere roua de vară.
4870 Ca spuma pe mare.
Ca spuma de mare.
Ca roua de sóre.
Ca ḑioa de ĭerĭ.
Ca roua de flóre.
4875 Ca roua la sóre.
Ca spuma la sóre.
Ca întunericul de pe faţa pămîntuluĭ.
Ca vînturile de prin copacĭ.
Ca o nălucă.

Pîrli (a)

4880 Ca p'un porc.

Pisa (a)

Vedĭ *a Bate.*

Ca mĕrul.

Plăcere (cu)

Vedĭ *Dragoste.*

A se uĭta la... ca la un cireş copt.

Plăcut

Vedĭ *Iubit, Vesel.*

Ca lumina.
Ca doĭ fagurĭ de mĭere,
4885 A fi (ca) o grădină.
Par'că béĭ vutcă d'a bună.

Plăcută

Vedĭ *Dulce, Frumósă.*

Ca gura de frag.
Ca gura de garofiţă.
Cum e crinul înflorit.
4890 Gura eĭ păhar de mĭere.

Plămădi (a se)

Ca mĭerea în fagure.
Ca pâĭnea în căpistere.
Ca sălcĭa în baltă.
Ca oul în găină.
4895 Ca varza în grădină.
Ca mĭerea în stupină.
Ca viţelul în vacă.
Ca mânzul în ìépă.
Ca oul în găină.
4900 Ca steaua în cer.
Ca roua în câmp.
Ca copilul în muĭere.
Ca fagurul de mĭere.
Ca caşul la stână.
4905 Ca para în pĕr.
Ca vişina 'n vişin.

Ca nuca 'n nuc.
Ca strugurile în viţă.
Ca castravetele în vrejĭ.
4910 Ca usturoĭu 'n răzor.
Ca mĕru 'n mĕr.
Ca pruna 'n prun.
Ca aluna 'n alun
Ca viţelul în vacă.
4915 Ca mânzu 'n ĭépă.
Ca zarzăra 'n zarzăr.
Ca pĭersica 'n pĭersic.

Plânge (a)

Lacrimĭ de sânge.
Ca un nebun.

Plăti (a se)

Veḑĭ *a se închina.*

4920 Mĕ plătiĭ cu cântecu
Ca lupu cu trépĕtu.
Mĕ plătesc cu cântecu
Ca calu bun cu umbletu.
Mĕ plătesc cu cântecu
Ca lupu cu umbletu.

Porumb [1]

Ca cucu.

Posomorît

Ca vremea cea rea.

• Potoli (a se)

4925 Ca vîntul şi pămîntul.
Ca copiiĭ micĭ în légănele.
Ca boeriĭ marĭ în plăpomele (plăpumele).
Ca păserile pe la cuĭburele.
Ca fetele marĭ în joc.
4930 Ca voĭniciĭ de la petrec.
Ca tóte suflările
La tóte călcările.
Ca tóte păsĕrelele

[1] Colóre.

La tóte scorburelele.
Ca caiĭ la coşerĭ.
Ca oile la tîrle.
4935 Ca vacile la obóre.
Ca ómeniĭ în pat.
Ca porciĭ în strat.
Ca vitele în sat.
Ca sórele în cer.
4940 Ca vîntul pe pămînt.
Ca focul în cuptor.
Ca oile în stână.
Ca musca în roĭu.
Ca oile în staul
4945 Ca caprele 'n staul.
Ca porciĭ în cocină.
Ca găinile în culcuş
Ca caiĭ 'n grajd.
Ca boiĭ şi bivoliĭ în bordeĭe.
4950 Ca omul acasă.
Ca paserile pe cuĭb.

Potrivi (a se)

Şi la ochĭ şi la sprîncene,
Ca doĭ porumbeĭ în pene.

Prăpădi (a se)

A se face pom uscat.

Prefăcut

Vulpe (bĕtrână).

Preţ (de)

4955 Ca ĭérba de léc.

Prinde (a se)

Veḑĭ *Legat.*

Ca grunḑul de sare.
Ca fagurul de mĭere.
Ca roĭul ce roĭesce.

Pripi (a se)

Nu pripi la măritat
4960 Ca ruja la scuturat.
Nu pripi la sărutat
Ca flórea la scuturat.

Prost

Veḑĭ *Prost.*

La lucru, butuc.
A fi boboc.
Gànsac.
A fi gâscă.
4965 A fi óĭe.
A fi curcă.

Prost (lucru)

A fi créngă de ştir.

Purta (a)

A purta ca cârligu la fântână. [1])

Putere

Veḑĭ *Mare.*

Puterea bouluĭ.

Putere (fără)

4970 Ça pescele pe mal.
Voĭnicelul ne-armat
E ca ştĭuca pe uscat.

Puternic

Veḑĭ *Vînjos.*

A fi urs.
Dragostea'ĭ câne mare,
Ea dobóră, ş'aripĭ n'are.
A fi mare câne.

---

[1]) A purta de la unul la altul.

Putință (peste)

4975 Cum nu póte nimenĭ fără sare.
Cum nu póte mama mânca fără copil.

Răbdător

Ca pămîntul sub picĭóre.

Rarĭ

Ca grebla.[1]

Rea

Vĭespe.
4980 Ca o scorpĭe.

Rece

Ca ghéța.
Sloĭu de ghéță.

Repede

Veḑĭ *Stricăcĭos*.

Ca şî volbura şî vîntul.
Ca un vînt învîforit
Dintr'un pomet înflorit;
Sciŭ cum bat vînturile
De scutură florile,
Aşa le lua capurile.
4985 Cât aĭ îmbuca odată.
Nicĭ cât aĭ da în cremene
Cât te stergĭ la ochĭ.
Cât te-aĭ freca la ochĭ.
Cum aĭ strînge ochiĭ.
4990 Cum aĭ clipi cu ochiĭ.
Cât aĭ bate'n palme.
Cum aĭ bé o lingură de apă.
Ca un fulger sĕ ducea.
Ca rîndunel sbura.[2]
4995 Ca şoldanul.
Vulturesce.

---

[1] Despre dințĭ.
[2] Calul.

Rĕpune (a se)

Ca sórele de pe cer.

Resări (a)

Ca cĭupercile.

Resfira (a)

Işĭ resfiră penele
5000 Ca mândra sprîncenele.
Vîntul
Barba 'ĭ resfira
Ca grâul
Primăvara

Resipi (a se)

Ca pulberea pe cale.
Ca apa pe vale.

Respândi (a se)

Ca rĕspântiile.

Rĕsturnat

5005 Sta Vulcanu rĕsturnat,
Ca stejarul cel frumos
In pădure aruncat gĭos.

Rĕŭ

Lipitórea draculuĭ. [1])

Roşi (a se)

A se face bujorică.

Roşu

Ca focul.
Ca racul.
5010 Ca vişina.
Ca rujele.

---

[1]) Arendaşul.

Ca puzderea de fuïor.
Ca puzderea din fuĭor.
Ca bujoru.

Rumen

Veḑĭ *Frumos.*

5015 Trandafir.

Rumenă

Ca călina.

Ruşinat

Pisică plouată.

Sănătate

Sănătatea ouluì.

Sănătos

Veḑĭ *Frumos, Gros.*

Ca un trandafir.
5020 Ca un pepene.

Sărac

Ca scândura.

Sări (a)

Ca o copilă.
Ogăresce.
Ca o căprióră.
5025 Ca un armăsar.
Ca brósca.

Sbiera (a)

Ca vacile.

Sbura (a)

Ca o pasĕre (păserea).
Ca o turturea.

5030 Ca fulgul (în vînt).
Sbóră sufletu 'mĭ la ea
Ca roĭul la floricea.

Scânteĭetor

Ca para foculuĭ. [1])

Schimbător

Ca luna.

Scris

Ca frunza de petrinjel. [2])

Scurt

5035 D'o fi anul ca luna
Luna
Ca sĕptĕmâna,
Sĕptĕmâna
Ca ḑiua,
Şi ḑiua ca césul scurt,
Iar césul ca un minut.

Scutura (a se)

Ca pomiĭ.
Cum se scutur perile,
Perile şi merile.

Sémă (nebăgat în)

Ca un sac pe gard aruncat.

Semĕna (a)

Ca douĕ picăturĭ de apă.

Singur

5040 Cuc.
A fi puĭu de cuc.

---

[1]) Adică ochĭ.
[2]) Scris mĕrunt. — Bacăŭ.

A remâné buştén.
Ca şĭ-o flóre din grădină.

Şiret

Veḑĭ *Meşter, Prost, Vitéz, Voĭnic.*

Şerpiĭ Dunăriĭ.
5045 Ca óĭa. [1])
Ca sfredelu draculuĭ.

Slab

Veḑĭ *Artàgo* .

Ca iasca.
Iască.
Ca scândura.

Slabă

Veḑĭ *Rea, Vlagă.*

Ca o Joĭmăriţă.
5050 Inimă de paĭe.
Ca o scorpie.
Ca o coţofană.
Ca scândura.

Slugă

De cât sluga Turcilor
5055 Şi vătraĭu cadînelor . . .

Sluţit

Ca cerşetoriĭ.

Spaĭmă

Par'că'ĭ ursul din pădure.

Spătos

Veḑĭ *Mare, Voĭnic.*

Ca un stejar.

---

[1]) Adică prost.

Spornic

5060 Ca sarea.

Sprijin (fără)

Ca cànele nimĕnuĭ.

Sprintenă

Ca un puĭu de căprióră.

Spune (a)

Vedĭ *a Vorbi.*

Ca apa.
Ca de pe apă.

Sta (a)

5065 Aşa stau ţîţele 'n sîn
Ca doĭ puĭ de căprióră.
Să staĭ până la plivit
Ca şi màndra la ĭubit.
Să staĭ bin' la secerat
Ca mândra la sărutat.
A sta ca macu.

Stăpân

Vedĭ *Cârmacĭu.*

Să mĕ fac stăpân pe ţîţă
Ca Sîrbu pe lubeniţă.
5070 Să mĕ fac stăpân pe ele
Ca Ungurénu pe nuĭele.
E ca femeĭa fără om.

Stat

Ca de jupânésă.

Străluci (a)

Ca sfântul sóre.
Ca sórele.
5075 Par'că era sfântu sóre.
Ca luna.

Strĕin

A fi puĭu de cuc.
Omul între strĕinĭ e
Ca spinu 'n gard îngrădit.
Ca mĕrul lângă drum.
5080 Ca un mĕr singur la drum.
Ca mĕrul din drum.

Stricăcĭos

Veḑĭ *Repede*

Ca un vînt învĭforat
Intr'un lan de grâŭ uscat.

Stricată

Veḑĭ *Nesănătósă.*

Ca o pară vermĕnósă.
Ca un mĕr putregăĭos.

Striga (a)

Veḑĭ *a ţipa.*

5085 Ca din gură de şérpe.

Strîmbă

Ca secerea.

Strînge (a se)

Ca turma.
Ca oile la strungă.
Ca oiţele la strungă.
5090 Ca câĭniĭ.
Ca câĭniĭ la zahana.

Strîngĕtor

Veḑĭ *Harnic.*

Furnică.
Ca albina.

Subţire

Veḑĭ *Inalt, Mlădios.*

Ca o trestióră.
5095 Ca şerpiĭ.
Cu limba ca ştĭuca.
Par'că ar fi de o nuĭa.
Ca ghéţa.
Ca fusul.
5100 Ca aţele.
Ca sîrma.
Ca drugile.
Tras printr'un inel.
Tras ca prin inel.

Sui (a se)

5105 Ca fasulea pe arac.

Supĕrat

Veḑĭ *Negru, Urît.*

Ómeniĭ ne spovediţĭ
Staŭ ca buşteniĭ pârliţĭ.
A fi negru ca pămîntu.[1]
Ca un cărbune.[2]

Svîrcolı (a se)

Ca un pesce pe foc.
5110 Ca un pesce pe uscat.

Tăcé (a)

Ca pămîntul.
Cum tace pescele în borş la foc.
Ca chiticu.
Ca pescele.
5115 Ca porciĭ în popuşoĭ.
Ca un lemn.

---

[1]) Adică la faţă.
[2]) La inimă, adică supĕrat. — Banat.

Tăĭa (a)

Tu m'aĭ tăĭat femeesce,
Eŭ să te taĭ voĭnicesce.
A tăĭa fênesce.[1])
Ca pe cĭupercĭ.

Tăĭos

5120 Ca secera.

Tare

Latră cânіĭ ca la urs.
Ca pĭétra.
Ca fĭerul.
Ca vîntul.
5125 Dinţĭ de criţă.

Tăria

Tăria luĭ Samson.

Ţine (a se)

Ca oiţa după mĭel.
Ca umbra după om.
Ca o mlădiţă.

Tînĕră

5130 Ca o cruce.
Ca o mură.

Ţipa (a)

Vedĭ *a Striga.*

Ca curvile
Ca 'n gură de şérpe.

Tîrî (a se)

Ca şerpiĭ.
5135 Ca şerpele.
Ca cânele.
Ca mâţele.

---

[1]) Ca fênul, adică cu totul, până la pămînt.

Ţîţă

Mere dulcĭ şi tărişoare.

Toca (a)

Ca pe varză.

Topi (a se)

Veḑĭ *a Curge, a se Nimici.*

5140 Ca céra.
Ca sarea în apă.
Ca apa pe sare.
Ca roua la sóre.
Ca un fir de mac uscat.
5145 Ca spuma pe mare.
Ca cânepa.
Ca inu 'n sĕŭ.

Trăi (a)

Ca doĭ porumbĭ.
Ca dracu.

Traĭu (rĕŭ)

Veḑĭ *Singur.*

5150 Ca mazĕrea lângă drum.

Trăncăni (a)

Ca la cort.

Trece (a)

Ca cósa prin buruene.
Trece ca focu prin ele.
Ca ḑioa de ĭerĭ.

Trece (a se)

5155 Ca roua din flóre,
Ca spuma de mare
Când le sórbe mândrul sóre.

Trecĕtor

Omul e vis tre-ĕtor.
Ḑilele omuluĭ.
Sunt ca flórea câmpuluĭ.

Trecĕtóre

Averile de frunte
Sunt ca un isvor de munte;
Astă-ḑĭ curge şi înnécă.
Şi mânĭ scade ş'apoĭ sécă.

Tremura (a)

5160 Ca varga.

Tunde (a)

Ca pe oĭ.
Să mĕ tunḑĭ cerchezesce,
Să'mĭ laşĭ chica deliesce.[1])

Ucide (a)

Veḑĭ *Milă*.

Ca p'un câne.

Uita (a)

M'aĭ uitat, bade, de tot,
Ca pe-un om fără noroc.

Uita (a se)

Veḑĭ *Drag*.

5165 Ca la sóre.
Ca la o cirésă cóptă.
Ca la urs.
Ca vulturul.

Una

Fosta'ĭ la părinţĭ una
Precum e în cerurĭ luna.

---

[1]) Tocilescu, Poes. Pop. I, p. 128.

5170 Fosta'ĭ una la părinţĭ
Ca şi luna p'intre sfinţĭ.

Urît

Veḑĭ *Supĕrat.*

Ca dracu.
Ca negru pămînt.
Ómenĭ nespovediţĭ
Staŭ ca buştenii pîrliţĭ.
A'ĭ fi cĭumă.

Urîtă

5175 Ca o scorpĭe.
Ca nisce cĭóre.
Ca nisce cĭóre conofăite.

Usca (a)

Ca pe-o ĭască

Usca (a se)

Ca un pom.
5180 Ca cornul.
Ca frunza.
Ca frunza alunuluĭ
Pe postul crăcĭunuluĭ.
Ca frunza 'n nuc.
Se usucă carnea pe mine
Ca frunza pe mărăcine.
5185 Ca ĭérba de pe surduc.
Ca ĭérba 'n stâncă.

Uscat

Ca un pom.

Uscată

Ca o pómă.
Ca córnă.
5190 Uscată córnă.
Ca cicórea.

Uşor

Ca pana de rîndunică.
Ca o până de rîndunică.

Uşura (a)

Ca pasĕrea sburătóre.
5195 Ca lâna de óĭe.

Uşurel

Ca pana.

Vaĭta (a se)

Ca Dómne-pĕzesce.

Veni (a)

Ca prin vînt.

Verde

Ca fóĭa de viţă.
5200 Ca fóĭa de teĭu.
Ca fóĭa de fag.
Ca ĭedera.

Vesel

Vedĭ *Plăcut*, *Vorbitor*.

A fi (ca) o grădină.
Ţi e gura o comóră.

Veselie

5205 Ca 'n ḑioa de Pasce.

Vesteji (a se)

Ca frunza.
Ca ĭérba când se taĭe cu cósa.
Ca stejarul înfrunzit
Când de brumă e atins,
Saŭ de mare foc cuprins.

Viclén

Motan.

Viclénă

5210 Mâţă bĕtrână.
Vulpe (bĕtrână).

Vioïu

Vedĭ *Ager*.

Doĭ luceferĭ.[1])
Rada sóreluĭ.[2])
Ochĭ ca de şerpóĭcă.
5215 Ochĭ de şoĭm.
Ochĭ de şérpe.
Ochĭ de criţă.
Ochĭ ca de smeĭ.

Vitéz

Vedĭ *Brav, Voĭnic.*

Vlagă (fără)

Vedĭ *Slabă.*

Inimă de paĭe.

Voĭnic

Vedĭ *Brav, Frumos, Şiret.*

5220 Smeŭ.
Radu din Calomfirescĭ
Smeul Ţĕriĭ-Românescĭ.
Ca doĭ smeĭ.
Ca nisce smeĭ.
Fecĭor de smeŭ.
5225 Ca leĭ (paraleŭ).
Frate cu leul.
Vĕr cu şoĭmul.
Şerpiĭ Dunăreĭ.

---

1) Ochiĭ.
2) Idem.

Ca bradiĭ.
5230 Şépte fraţĭ
Ca şépte bradı.
Ca un brad.
Ca nisce bradĭ.
Ca un stejar.
Càt o ţéră.

Voĭos

5235 Ca şi lumea drăgostósă.

Vorbi (a)

Ca un ţînţar.
Ca apa.
Ca de pe apă.

Vorbitor

Vedĭ *Vesel.*

A fi (ca) o grădină.
5240 Ţĭ-e gura o comóră.

Zadar (în)

Frunza frăsineluluĭ.

Zăpăcit

Ca un roĭu fără matcă.

CAPITOLU XXII

ERESURĬ [1]

Ac

Daca 'ţĭ scapă un ac, cuţit, şcl. din mână şi se înfige, cu vîrful, în pămînt, vine un musafir. — *T. R.*

Ac dacă găsescĭ e semn de sfadă. — *M.*

5245 Femeea îngreunată nu trebue să pórte ace în pept. — *M.*

Când gândescĭ ac cu urechĭ, e semn că 'ţĭ va face femeea o fată; fără urechĭ, îţĭ va face un băĭet. — *M.*

Acul nu se asvîrle că 'ţĭ mor fecĭoriĭ marĭ, cât aruncătura aculuĭ. — *M.*

Acul, de 'l împrumuţĭ cuĭ-va, să nu 'l daĭ din mână, ci să 'l înfigĭ în ce-va spre a 'l lua, căcĭ alminterea te sfădescĭ cu acela. — *M.*

Cine împrumută acul cu aţă în el îşĭ dă ḑilele. — *M.*

Acri (a se)

Veḑĭ *Borş.*

Aĭasmă

Veḑĭ *Bărbat.*

5250 Aĭasma de la Bobotéză nu e bine să o ţiĭ maĭ mult de treĭ ḑile în casă. — *M.*

---

[1]) Multe eresurĭ se vor găsì şi în capitolele precedente. Nu am creḑut că este nevoe să le repet aci. M'am mărginit, în acest capitol, să daŭ materialul brut fără nicĭ o explicaţie. Mi-ar fi trebuit, în adevĕr, cel puţin două volume pentru a da, acestuĭ studiŭ, desvoltarea pe care de sigur o merită; care însă m'ar fi silit să depăşesc programul pe care mi l'am impus.

Literile *B.*, *M.*, *T.*, *T.-R.* *şi* *U.*, la finele fie-căruĭ eres arată că acesta e cules în *Banat*, *Moldova*, *Transilvania*, *Ţéra-Românéscă* saŭ *Ungaria*.

Ajun

In ǵiua de Ajun, când aĭ vitele în ceair, dacă îţĭ vine un bărbat în casă, vaca are să aĭbă un bouţ; dacă 'ţĭ vine o femee, vaca are viţică.—*M.*

Albĭe

Albĭa în care se scaldă copilul nu se pune cu gura în jos, că se strînge copilul.—*M.*

Albină

Când scoţĭ vitele primăvara, pentru prima óră, la păscut, şi când scoţĭ albinele în grădină, să nu daĭ nimic de pomană, saŭ să facĭ bine cuĭ-va, că le daĭ mana vitelor şi a albinelor.—*M.*

Când în ǵioa de Stretenie [1]) picură din streşină, va fi mană la albină.—*M.*

5255 Când albinele daŭ năvală la urdiniş, e semn că în scurt are să plóĭe grozav.—*M.*

Când albinele roĭesc, şi nu se prind degrabă de un copac saŭ alt-ce-va, atuncĭ să staĭ jos, să te prinǵĭ cu mânele de ĭérbă, şi să ǵicĭ: cum m'am prins eŭ cu mânele, aşa să se prindă albinele de un copac.—*M.*

Alexe-Boji

In ǵiua de Alexe-Boji [1]) nu se ǵice şerpe, că veǵĭ mulţĭ şerpĭ peste an; ci se ǵice pesce.—*M.*

Spre ǵiua de Alexe-Boji, când ĭes juvinele din pămînt, sĕ ĭea un hîrb de tămâe şi se încunjură casa, clătinênd şi din tr'un cleşte; căcĭ juvinele nu se apropĭe peste an de casă de cât până pe unde a ajuns fumul de tămâe.—*M.*

Alună

Veǵĭ *Ilie.*

An

Veǵĭ *Cărăbuş, a se Insura.*

In an mare [2]) nu e bine să se însóre cine-va.—*M.*

[1]) Adică 17 Mart.

[2]) An bisect.

5260 Ca să cunoscĭ anul viitor cum are să fie, caută, tómna, ghindă de stejar, şi, de găsescĭ în ghindă vierme, e semn de an roditor; găsescĭ muscă orĭ păĭajen, va fi fómete (secetă). — *M.*

In spre anul noŭ se topescĭ plumb, şî se 'l verşĭ într'un pahar cu apă rece. Dacă stropiturile par a fi copăceĭ cu frunză şi floricele, aĭ se aĭ peste an mare folóse şi bucurie. Dacă plumbul face semnul cruciĭ, saŭ a unuĭ cap de mort, saŭ a trunchĭurilor de copacĭ uscaţĭ, mórte are să fie în casă în anul viitor. — *M.*

Ana-Foca

In ḑiua de Ana-Foca [1]) gĭócă sórele în apă. — *T.*
In ḑiua de Ana Foca, cine lucră la vie i se usucă via. — *T.*
In ḑiua de Ana-Foca arde pétra în apă. — *T.*

Anafură

Veḑĭ *Liliac, Şórece.*

Andreĭ

Veḑĭ *Lupĭ.*

5265 In spre nóptea sfântuluĭ Andreĭ séra, se ung crucele ferestrelor şi uşele de la casă cu usturoĭu, spre a fi ferită casa de strigoĭ. — *M.*

In nóptea de Sfântu Andreĭ ĭes ĭelele şi strigoiĭ, şi fac hore pe la respintenile drumurilor, jucând până la cântatul cocoşilor. — *M.*

In nóptea de Sfântu Andreĭ, Sfântu Petrea chĭémă toţĭ lupiĭ lângă dînsul, şi le dă poruncă ce se mănânce fiecare. — *M.*

In ḑiua de Sfântu Andreĭ nu se mătură, nu se rînesc grajdurile, nu se pĭéptenă, în fine nu se face sgârieturĭ, căcĭ e rĕŭ de jigăniĭ. — *M.*

In sara în spre Sfântul Andreĭ să nu măturĭ casa, că-ţĭ mănâncă lupul oiţele. — *M.*

5270 In ḑiua de Sfântu Andreĭ umplu femeile covaşa, ca se aibă vacile laptele. — *M.*

In spre Sfântu Andreĭ pornesce ĭupăria. Se staĭ a-casă; ca se nu te mănânce lupiĭ. — *M.*

---

[1]) Adică 1 Iulie.

Apă

Vedĭ *Cap, Lup.*

Când ĭe apă ne-începută de la cişme, omul care o aduce să nu dică nimic; să pue în urmă să ardă puţină faină de popuşoĭ, şi amestecând'o cu apă ne-începută să daĭ să bee găinele bolnave, stupind asupra lor. — *M.*

Apa ne-începută de la un puţ aşedat la hotar, şi îndreptat spre rĕsărit are maĭ mult léc. — *T. R.*

Cine la praznicele împĕratescĭ pune un galben în apa din care se spală, nu se bolnăvesce în acel an, şi nu se li pesce de el blastamul. — *U.*

5275 Apa din nouĕ isvóre, scósă în mez de nópte, pe lângă anumite descântece, deslégă legăturile vracĭurilor — *U.*

In apă, la praznice împĕratescĭ, se scaldă îngeriĭ în mez de nópte. Cine se scaldă în urma lor, e mântuit de bóle în acel an. — *U.*

Apa adusă Domineca nu se bė, nicĭ nu ne spălăm cu ea, fiind adusă în di de sĕrbătóre. — *U.*

Apa adusă Vinerĭ sara nu e ertat a o bė, căcĭ ĭes bube. — *U.*

Să nu beĭ apă cu cofa saŭ doniţa că facĭ zăbale la gură. — *M.*

5280 Să nu te spelĭ cu apă din gură că-ţĭ facĭ de urît. — *M.*

Apa ce se scurge de la tocilă, când ascuţí ce-va, e de léc. — *M.*

Apa ne-începută e bună la lécurĭ. In ea se descânta. — *M.*

Când tornĭ cuĭ-va apă, spre a se spĕla, să nu-ĭ tornĭ cu mâna pe dos, că-ĭ a sfadă. — *M.*

Nu-ĭ bine să tornĭ cuĭ-va apă îndĕrĕt, c'apoĭ facĭ băeţĭ încrucişeţĭ. — *M.*

Pe locul unde a murit cine-va, se pune, în treĭ nopţĭ de-a rîndul, un vas cu apă spre a bė sufletul rĕposatuluĭ. — *M.*

5285 Când intri în apă mare ca să te scaldĭ, fă-ţĭ cruce, căcĭ alt-fel necuratul îţĭ pune fĭarele, şi, ne-putênd înnota te înnecĭ. — *M.*

Apa mare are sorb, şi, de nu te-aĭ păzi de sorb când te scaldĭ, te înnecĭ. — *M.*

In apă cu care te-aĭ spĕlat pe cap, să nu te spelĭ pe picĭóre, că te dóre capul. — *M.*

Apa (leşia) cu care te-aĭ spĕlat pe cap să n'o laşĭ în casă peste nópte, căcĭ, cutremurându-se pămîntul, capeţĭ tremuricĭu la cap. — *M.*

Apa descântată se o aruncĭ pe un câne, şi, de se va scutura cânele e semn de vindecare. — *T. R.* & *M.*

5290 După ce băeţiĭ mănâncă coraslă, să le daĭ să bé câte puţină apă, ca să aibă vita lapte. — *M.*

Cine se va duce în genunchĭ ca să bé apă de unde bé şi curcubeul, de e fată se va preface în flăcăŭ, de e flacăŭ se preface în fată.—*M.*
In fântâna unde nu e bróscă, apa nu e bună.—*M.*
Lunea nu e bine să te spelĭ cu apă rĕmasă de Dumineca.—*T. R.*
Apa care e în vase, după ce s'a îngropat mortul, să nu sĕ bé, că aĭa e mórtă, ci să se aducă alta próspĕtă.—*T. R.*
5295 Când cine-va e bolnav, şi are credinţă că ĭ-a fost dat, îĭ trece bóla dacă va bé apă din pumniĭ celuĭ presupus că 'ĭ-a dat.—*M.*
Când aĭ pus foc la o ólă saŭ un ceaun, pentru scăldătórea unuĭ copil, şi dacă apa sĕ umflă, îĭ semn că copilul are să îmbĕtrânéscă.—*M.*
Când te spelĭ, şi beĭ apa care rĕmâne în vasul cu care te-aĭ spălat, te îmbolnăveştĭ.—*M.*
In ḑiua de Joĭ-Marĭ, danacii şi fetele se duc dis de diminéţă la baltă, înainte de a rĕsări sórele, aruncă apă într'o parte şi în alta, şi plécă cu gândul că vor fi sănătoşĭ tot anul.—*T. R.*

Argint

Veḑĭ *Ban.*

Paraua de argint găsită, se légă la măturicea cu care descântă babele.—*M.*

Aricĭu

5300 Aricĭul e pacat să-l omorĭ, pentru că el a urzit pămintul. *M.*

Arie

Veḑĭ *a Mânca.*

Aripă

Veḑĭ *Femee.*

Femeea ingreunată să nu mănânce aripĭ de pasere, căci copilul care se va nasce, necontenit va da din mânĭ şi din picĭóre, par'că ar vré să sbóre.—*M.*

Armată

Veḑĭ *Puĭu*

Arminden

In ḑiua de Arminden [1]) să beĭ numaĭ vin roş cu pelin, că se înroşesce sângele. — *M.*
In ḑiua de Arminden să beĭ vin roş că se înnoesce sângele. — *M.* & *T. R.*
Dacă nu se sémĕnă cucuruzul pănă la Arminden, poţĭ să bagĭ mestecăul mămăligeĭ în foc. — *T.*

Arsură

Veḑĭ *Jig.*

Aţă

5305 Când îţĭ daĭ aţă de pomană, îţĭ facĭ punte, pe cea lume, de trecut în raĭu. — *M.*
Când se rupe aţa, saŭ firul fusuluĭ, la femeĭa ce tórce, e semn că a flămânḑit. — *M.*
Aţă saŭ fir roş, e bine să se lege la vaca fĕtată, saŭ altă vită, ca să nu se dióche. — *M.*
Când o femee cósĕ cămeşĭ, şî aţa din ac se încurcă, cel ce va purta cămeşa are să fie fudul cu ea. — *M.*
Când se înnódă aţa la cusutul uneĭ haĭne, e semn că acel cu haina are să se fuduléscă. — *M.*

Atac

Veḑĭ *Borş.*

Aur

5310 Cu ban de aur se descântă dalacul la caĭ, şi scapă. — *M.*

Avuţie

Daca osul peptuluĭ de la vr'o pasere tăĭată la nuntă, saŭ în orĭ-ce altă ḑi, la ospeţe, saŭ la ḑile de sĕrbătóre, este drept, acésta e semn că ceĭ doĭ soţĭ sunt credincĭoşĭ unul altuĭa. Daca mijlocul acestuĭ os e roşĭetic, e semn că sărăcia e departe de aceĭ soţĭ; ĭar daca colórea luĭ e

[1]) Adică 1 Maĭ.

albă, saŭ puțin roșie, însemnéză că avuția nu pré îĭ ĭubesce. — *T. R.*

Azimă

Veḑĭ *Bubat.*

Babă

Veḑĭ *Lână.*

Baba când descântă, de 'ĭ va venì să casce mereŭ, e semn că bolnavul e deochĭat. — *M.*

Băet

Veḑĭ *Băĭat.*

Băĭat

Veḑĭ *Ac, Ață, Bale, Botez, Buric.*

Bale

Nu'ĭ bine să te ducĭ ne-spělat (pe obraz) la fântână, ca să aducĭ apă, căcĭ băețiĭ care'ĭ veĭ avé, aŭ să le curgă bale. — *M.*

Baligă

Nu 'ĭ bine să daĭ baligă Vinerea, că facĭ pricaz la vite. — *M.*

Ban

Veḑĭ *Cafea, Chibrit, Palmă.*

5315 Baniĭ ce s'aŭ pus pe fruntea copiluluĭ mic, să nu'ĭ daĭ pe altă de cât pe lucrurĭ de ale mâncăreĭ, și maĭ ales pe sare și zahar. — *M.*

Banu găsit nu se dă din pungă, că e cu noroc. — *M.*

Cel întâĭu ban, ce ieĭ pe o marfă, se da prin barbă, spre a câștiga banĭ, câte fire de pěr în barba. — *M.*

Pe fruntea copiluluĭ mic nu se pune de cât ban de argint orĭ de aur. — *M.*

Baniĭ dăruițĭ la nuntă sĕ bagă de nun, într'o basma strîns, și se daŭ mireseĭ ca să fie ĭeconómă. De nu se légă strîns va fi împrăștiitóre. — *M.*

Barbă

Veḑĭ *Ban.*

5320 De te mănâncă barba aĭ se primescĭ parale. — *M.*
Omul fără barbă (spân) a mâncat din pomana draculuĭ. — *M.*

Bărbat

Veḑĭ *Ajun.*

Când bărbatul saŭ fimeea sunt pré ĭuțĭ, se ĭeaŭ la harță, fimeea saŭ barbatul se stropéscă pe nesimțite pe cel ĭuțit cu aghĭasmă mare. — *M.*

Barză

Veḑĭ *Cuĭbar.*

Barzeĭ, să nu 'ĭ ĭeĭ puiĭ, orĭ să 'ĭ stricĭ cuĭbul, că 'țĭ pune foc caseĭ. — *M.*
De veĭ vedé primăvara întâĭu barză pe jos, te vor duré piciórele peste an; ĭar de veĭ vedé barză pe sus veĭ fi ușor. — *M.*
De veĭ vedé primăvara întâĭu numaĭ o barză, veĭ umbla singur tot anul; ĭar de veĭ vedé maĭ multe, veĭ trăi între ómenĭ mulțĭ. — *M.*
5325 Carnea de barză este bună pentru copilul în care a intrat șerpe. — *M.*
Când berzele staŭ jos, pe șes, are se fie cald. — *M.*

Bătae

Veḑĭ *Pĕr.*

Bate (a)

Veḑĭ *Suman.*

Bătĕtură

Veḑĭ *Cal, Rînză.*

Când te dor bătĕturile vremea e a plóe. — *M.*

Bătut

Veḑĭ *Piper.*

Belşug

Veḑĭ *Lună.*

Când mama nasce copilul uşor, acel copil are să trăĭéscă în belşug. — *M.*
Când găinele fac ouĕ cu douĕ gălbĕnuşe, e semn de belşug. — *M.*
5330 Când uĭţĭ mămăliguţa ne-sărată, e semn de belşug. — *M.*

Belşugos

Daca ĭérna, la ḑile marĭ, va fi promorócă multă, e semn de an belşugos în tóte.—*M.*

Benchĭu

Veḑĭ *Copil, Deochĭu.*

Se facĭ un benchĭu cu cenuşa albă la copil, spre a nu se îmbolnăvi de deochĭ. — *M.*

Bete

Veḑĭ *Botez.*

Beţiv

Veḑĭ *Cap.*

Copiluluĭ mic să nu i se dé să guste rachĭu orĭ vin, până nu împlinesce un an, că ĭese beţiv. — *M.*

Bine

Veḑĭ *Cofă, Cuc, Dihăniĭ, Epure, Fluture, Fórfece, Găină, Jidan, Popă.*

Biserică

Veḑĭ *Cap, Clopot, Mirésă.*

Cine cade în biserică, în anul acela móre. — *M.*

5335 Eşind din biserică, la o ḑi mare, daca veĭ auḑi păserĭ cântând, cucoşul cântând, găina cotcorodînd, aĭ se aĭ o bucurie, saŭ o veste de un interes mare. — *M.*

Bistriţa

Veḑĭ *Ghéţă.*

Blăjinii

Veḑĭ *Cójă.*

Blândă

Ca să 'ţĭ trécă blânda de pe trup, să ĭeĭ de diminéţă, până nu rĕsare sórele, pămîntul de la rădĕcina gutuĭuluĭ şi să te frecĭ pe pĭele. — *T. R.*

Blastama (a)

Veḑĭ *Casă.*

Blastem

Veḑĭ *Apă.*

Blestema (a)

Veḑĭ *Inel.*

Blestemat

Omul blĕstĕmat, şi maĭ ales de preut, nu maĭ putreḑesce nicĭ după şepte anĭ; şi atuncĭ trebue scos, şi rĕzĕmat patru-ḑecĭ de ḑile de zidul bisericiĭ, şi trecĕtoriĭ să'ĭ ḑică: Dumneḑeŭ să 'l erte. — *M.*

Bob

Bobul, mazerea saŭ lintea, când vroim să le sĕmĕnăm, nu

se pun jos pe loc bătut, nesăpat, căcĭ ferb anevoĭe; ci să le punem pe săpat.—*M.*

Bóbă

Veḑĭ *Barbat.*

Bobotéză

Veḑĭ *Aĭasmă, Fată, Fuĭor, a Mânca, Popoșoĭu, Pușcă.*

Cine spre ḑiua de Bobotéză stă de priveghere, vede deschiḑêndu se cerurile, și orĭ-ce va cere atuncĭ de la Dumneḑeŭ îĭ va da.—*M.*

5340 Dacă în ḑiua de Bobotéză bate Crivĕțul, vor fi róde la bucate.—*M.*

Bogat

Veḑĭ *Flóre.*

Daca în ḑíua de Sfântu Gheorghe va fi rouă multă, orĭ va fi pîclă, e semn de an bogat.—*M.*

Bólă

Veḑĭ *Apă, Botez, a se La, Liliac, Lunĭ, a se Scălda, Săptĕmâna.*

Să aĭbă tot omul la casa luĭ câne negru saŭ pisică négră, că nu se prea lipesc bólele.—*T. R.*

Când sunt doĭ vițeĭ de gemene și se vor face boĭ, să tragĭ brazdă cu eĭ în jurul caseĭ, ca să nu se apropĭe bóla de vite.—*M.*

Dacă se încunjóră satul cu o brazdă, cu plugul tras de doĭ boĭ gemenĭ, orĭ-ce bólă va fi în sat, se va tăĭa.—*M.*

Bold

Veḑĭ *Ac.*

5345 Bold daca găsescĭ, aŭ să vie óspețĭ.—*M.*

Bolfă

Bolfele se vindecă lovindu-le de treĭ orĭ cu cĭolan de om mort.—*M.*

Bolnav

Veḑĭ *Brósca*, *Cuc*, *Huhuruz*.

Pe cine strigă bolnavul, când e aprópe să móră, acela va muri după el. — *M*.

Bolnăvi (a se)

Veḑĭ *Apă*, *a Dormi*, *a Scuĭpa*.

Bolnăvicĭos

Veḑĭ *Fluture*.

Borş

Veḑĭ *Huce*, *Lunĭ*, *Séră*.

Când femeĭa umple borşul, de voĭesce să se acréscă curînd, dă cu meleşteul, cu care l'a mestecat, pe la botul unuĭ copil supĕrăcĭos, şi de 'l va pune pe plâns, e semn că borşul se va acri. — *M*.

Borsul nu se umple Lunea, că cad grierĭ într'însul. — *M*.

5350 Să nu daĭ borş în sat, până ce, maĭ întâĭu, n'aĭ făcut, tu saŭ aĭ tĕĭ, din el pentru mâncare. — *M*.

Borşul crud, bĕut pe ne-mâncate, este bun pentru atac. — *M*.

Bostan

In ḑiua în care a nins întâĭu, în acea ḑi, primăvara, să puĭ bostanĭ, că se fac vrajmaş de mulţĭ. — *M*.

Seminţĭ încolţite de veĭ găsi în bostan, e semn de tómnă lungă. — *M*.

Botez

Veḑĭ *Copil*, *Mamă*.

Când botezĭ pentru prima óră, e bine ca bărbatul să boteze fată, ĭar femeĭa băét. — *M*.

5355 La botez să nu daĭ bete lungĭ, că nu se maĭ însóră, orĭ mărită, finul. — *M*.

Când copilul e dus la botez, trebue băgat pe sub proptelele gardurilor, ca să nu fie supus la bóle. — *U*.

Boteza (a)

Veḑĭ *Copil, Lumînare.*

Boŭ

Veḑĭ *Bôla.*

Brad

Veḑĭ *Imbelşugare.*

Să nu ţiĭ, ogradă, plopĭ şi braḑĭ, că sunt copacĭ de husurlic, de pagubă.—*M.*

Brâncă

Veḑĭ *Porc.*

Brânză

In sĕptĕmâna brânzeĭ să nu te spelĭ la cap, că facĭ mătréţă, şi 'ţĭ albesce curînd pĕrul.—*M.*

Brîŭ

De 'ţĭ cade brîul fără să prinḑĭ de veste, e semn că te doresc ibovnicile.—*M.*

5360 Ca să scapĭ de guturaĭu, să săruţĭ om cu brîŭ roş.—*M.*

Curcubeul este brîul luĭ Dumneḑeŭ.—*M.*

Bróscă

Veḑĭ *Apă.*

Să nu omorĭ bróscă că e pĕcat.—*M.*

De visezĭ bróscă e semn că cine-va face farmecĭ asupra ta.—*M.*

Pişêndu-te brósca pe mâĭnĭ saŭ pe picĭóre, facĭ negeĭ.—*M.*

5365 Bróscele ce se vĕd după plóĭe, sunt aduse de sorb, care pogorîndu-se peste rîurĭ, ĭea apă împreună cu brósce.—*M.*

De veĭ găsi, în casă, bróscă cusută la gură, sunt făcute farmece la ace casă.—*M.*

Brósca cu trócă e bună de vătĕmătură; se arde în foc şi se bé cu rachiŭ.—*M.*

Când bróscele orăcăesc peste mĕsură, fac a plóĭe.—*M.*

Cine omóră brósca îĭ stĕrpesce vaca.—*M.*

5370 Când ĭes brósca şi rîme prin ogradă, e semn că va ploua.—*M.*

Când intră brósce în casă, e semn rĕŭ: va muri unul din casă. — *M.*
De-ţĭ intră bróscă în casă, e semn că cine-va ţĭ-a trimis'o ca farmecĭ, vrajă. — Atuncĭ trebue cu un bĕţ s'o daĭ afară şi să zicĭ: «Du-te la cine te-a trimis, că la noĭ nu eştĭ primită! Cu ce te-a trimis, dă luĭ şi de capul luĭ să fie». — *M.*
Dacă cineva e bolnav, şi pe înserate vine o bróscă la uşă saŭ în casă, crede că-ĭ trimésă ca farmece, de aceea o împlîntă în o ţăpuşă şi o pune în pod la fum. — *M.*
Când bróscele cântă întâĭu primăvara, e bine să te daĭ de treĭ orĭ de-a cura'n cap, dacă voescĭ să fiĭ sănătos peste an. — *M.*
5375 Când cântă bróscele sara, are să fie vreme bună. — *M.*

Brotăcel

Veḑĭ *Buratec.*

Primăvara, când auḑĭ pentru prima dată brotăcelul (răcănelul) cântând, să te daĭ de treĭ orĭ peste cap, c'aşa e bine. — *M.*

Bubă

Veḑĭ *Apă, Cójă, Copil, Grăunte, Hîrb, Mămăligă, Peptene, a Scuĭpa, Sită.*

Buba rea sĕ vindecă cu prune păstrate din ḑiua de Joĭa-Mare. — *M.*
Să nu numerĭ bubele cuĭ-va, că să ĭeaŭ de tine. — *M.*
Bubele dulcĭ, la copiiĭ micĭ, sĕ descânt Duminică diminéţă până a nu rĕsări sórele, şi pĭer, se vindecă. — *M.*
5380 Când daĭ pene pe foc, facĭ bube. — *M.*
Nu-ĭ bine să te uĭţĭ prin cĭur saŭ prin sită, că facĭ bube în cap. — *M.*
Nu-ĭ bine să mănâncĭ grăunţe ferte, saŭ cucoşĭ în sĕptĕmâna mare, că facĭ bube pe cap. — *M.*
Duminecă nu se lă, că facĭ bube în cap. — *T. R.*
Pruncul să nu fie alăptat fiind mama despletită, căcĭ capĕtă bube în gură. — *M.*
5385 Cine mănâncă mămăliga necernută, face bube pe limbă. — *M.*
Când mănâncĭ fasole în sĕptĕmâna întâĭu din postul mare, facĭ bube. — *M.*
Când ĭeĭ gunoĭu de la vîrful măturiĭ, facĭ bube la degete. — *M.*
Mama îngreunată să nu dé cărbunĭ aprinşĭ cuĭva, că face copilul cu bube pe trup. — *M.*

Bubat

In ḑilele bubatuluĭ, nu mănâncă copiiĭ bóbe cópte, ci numaĭ ferte. Ca să fie bubatul móle, se împart turte (azime de pâne) la veciniĭ. — *T. R.*

Buboĭu

5390 Buboĭul, ca să dé înapoĭ, să'l spurcĭ. — *M.*
Să nu legĭ buboĭul că facĭ maĭ multe. — *M.*
In ḑiua de ajunul Crăcĭunuluĭ nu se dă cu pumnul nicĭ cu palma, că, pe urmă, câţĭ pumnĭ daĭ, atâţa buboĭ facĭ peste an, şi câte palme daĭ, atâtea rănĭ facĭ. — *M.*

Bucătură

Veḑĭ *Pâne.*

Când scapĭ bucătura din gură, îţĭ va veni cine-va flămând. — *M.*

Bucurie

Veḑĭ *An, Biserică, Génă.*

Bun

Când Sfinţiĭ găsesc pămîntul coperit cu omĕt, anul va fi bun. — *M.*

Buratec

Veḑĭ *Brotăcel.*

5395 Când vede buratec întâĭu, îl dă peste cap şi ḑice: «buratec, buratec, cum îmĭ parĭ tu, aşa să'mĭ pară vara de uşóră». — *M.*

Buric

Buricul ce cade de la copilul mic, se pune în o gaură, la podéla caseĭ, de voim ca urmĕtorul copil să fie băet; supuindu'l după grindă, saŭ în o crĕpătură, va fi fată. — *M.*
Copilul de se nasce cu buricul pe după gât va fi om rĕŭ, hoţ. — *M.*
Cu buricul ce cade de la copilul mic, cine se lă îşĭ face de dragoste. — *M.*

Femeea însărcinată nu trebue să trécă peste funie, că face copilul cu buricul încurcat pe după gât; nicĭ nu trebue să sté pe sacĭ, că nasce greŭ. — *M.*

5400 Mama care păstréză buricul şi moţul copiluluĭ sĕŭ, să i'l dé, când se face el mare, să şi'l rupă singur în bucăţele, şi să'l arunce peste ogóre primăvara, căcĭ va fi fórte deştept acel copil, şi ce va vedé cu ochiĭ, va face cu mânile. — *T. R.*

Burlăcie

Veḑĭ *a Mânca.*

Buruĭéna

Buruenele de léc nu se pun pe masă, că n'aŭ léc. — *M.*

De te întrébă cine-va despre o buruĭénă de léc, că ce aĭ să facĭ cu ea, să nu'ĭ rĕspunḑĭ, că nu maĭ aĭ léc; ci să'ĭ ḑicĭ: tu 'ĭ fi cu întrebatu şi eŭ cu lécu. — *M.*

Buruĭenele întrebuinţate la lécurĭ, sĕ daŭ pe o apă curgĕtóre ca să se ducă bóla ca pe apă; orĭ se varsă pe un loc curat. — *M.*

Buruenele pentru lécurĭ se sapă de femeĭ curate orĭ de babe, în Joĭa-Mare şi Joile de după Paştĭ. — *M.*

Busuĭoc

5405 In sara luĭ Sfântu Vasile, fetele pun busuĭoc la partea de jos la ghizdelele fântâneĭ. Dacă a doua ḑi găsesc busuĭocul promorocit, fata se va mărita în ĭérna aceea; ĭar de busuĭocul nu'ĭ promorocit, fata nu sĕ va mărita atuncĭ. — *M.*

Buză

Când te mănâncă buzele, aĭ să săruţĭ pe cine-va. — *M.*

Căĭulă

Să nu umbli vara cu căcĭulă, că tragĭ a ĭérnă. — *T. R.*

Cafea

Când verşĭ cafeaua din greşélă, veĭ primi banĭ. — *M.* & *T. R.*

Cal

Vedĭ *Caragață.*

Când calcĭ în tăvălitură de cal, facĭ trântiturĭ. — *M.*

5410 Copiiĭ se feresc a călca unde se tăvălesc caiiĭ; eĭ cred că din astă pricină caiĭ îĭ trântesc. — *M.*

Să nu calcĭ în tăvăléla caluluĭ, că facĭ bătĕturĭ la picióre. — *M.*

Când trag caiĭ aer pe nărĭ (când sforăĭesc) e semn de plóĭe. — *T. R.*

Când caiĭ vor sta cu dosul spre gard, tăcuțĭ și gânditorĭ, e semn că vremea are să se strice. — *M.*

De aĭ caĭ maĭ mulțĭ să nu daĭ numaĭ la unul să mănânce orz, și ceĭ-l-alțĭ să privéscă că fac zimbri. — *M.*

5415 Calul care n'are splină fuge ĭute și nu ostenesce. — *M.*

Carnea de cal se mănâncă dar numaĭ o parte. — *M.*

Cal pag nu e bine se ție omul la casă, că'ĭ mor cele-l-alte vite. — *M.*

Să nu cumperĭ cal roĭb, că maĭ tot-dé-una sunt nărăvașĭ. — *M.*

Trebue șuerat calul când se pișă, ca se nu se îmbolnăvéscă. — *M.*

Cald

Vedĭ *Barză, Mĭel, Purice.*

Cale

5420 De aĭ plecat, să nu te întorcĭ din cale, că'țĭ va merge rĕŭ. — *M.*

Călĕtorie

Când te suĭ în căruță, să plecĭ în vre-o călĕtorie, fă-țĭ cruce ca să'țĭ ajute Dumnedeŭ. — *T. R.*

Calicie

Vedĭ *a Mânca, Sărăcie.*

Copilul care dórme cu fața în jos, și cu partea dinapoĭ ridicată în sus, acela e soĭŭ rĕŭ, și trage a calicie. — *M.*

Călugar

Vedĭ *Pântece.*

Camaşă

Vedĭ *Mercurĭ.*

Cămaşa, saŭ orĭ-ce rufă, nu se purică că chĭorĕscĭ. — *M.*
Nu sĕ croiesce cămaşa Sâmbăta, căcĭ móre cel ce o va purta. — *M.*
Când îmbracĭ cămeşa pe dos, umbli rĕŭ. — *M.*
5425 Să nu te îmbracĭ cu cămeşa pe dos, că te urasce lumea. — *M.*
Când femeea îngreunată clătesce cămeşĭ de-ale eĭ, să nu le ĭee de gură ci de póle. — *M.*

Cană

Duminica să nu te spelĭ pe ochĭ din cană orĭ din urcĭorul din care beĭ apă, căcĭ apoĭ va mirosi urît. — *T. R.*

Candelă

Când verşĭ candela, e semn de mórte. — *M.*

Câne

Vedĭ *Apă, Bólă, Horn, Mână, Murăturĭ, Pĕr.*

Ca sĕ nu se dé un câne când trecĭ pre lângă el, strînge pumniĭ şi ḑi din gură: «chĭor te-a făcut mă-ta, chĭor să fiĭ.» — *M.*
5430 Cânele care urlă şi se duce de la casă, vroesce binele caseĭ. — *M.*
Cânele din caţaua ce fată întâĭu, tot-dé-una turbéză. Ca să'l ferescĭ de acésta îl trecĭ, când e mic, prin o bute de rótă de car. — *M.*
Ca să se facă rĕŭ un câne, îĭ taĭ códa, când e mic, şi 'ĭ o daĭ să mănânce. — *M.*
Cânele care are să fie rĕŭ se cunósce de mic, că are códa scurtă şi e pestriţ în cerul gureĭ. — *M.*
Să nu daĭ cânelui să mănânce mămăligă caldă, că turbéză. — *M.*

5435 Cânele ce dórme cu capul pe prag, e semn că va fi un câne vrednic.—*M.*
Când urlă cânele nu e bine, face a pustiŭ.—*M.* & *T. R.*
Când urlă câniĭ, vestesc o mórte.—*M.*
De se pişă cânele pe përetele caseĭ, e semn că la acea casă sunt făcute farmecĭ.—*M.*
Când se udă cânele pe pĕretele caseĭ, femeeĭ îĭ place alt bărbat, saŭ bărbatuluĭ altă femee.—*M.*
5440 De te muşcă un câne, cere spĕlător de la casa cu cânele, şi punênd la rana te vindecĭ curînd.—*M.* & *T. R.*
De se tăvălesce cânele pe omĕt, are să se móĭe vremea.—*M.*
Câne orĭ cocoş negru, aduc bine la casa omuluĭ.—*M.*
Cânele rătăcit, de vraĭ se vină a-casă, sĕ'l strigĭ pe horn.—*M.*
Să nu ţiĭ câne roşu la casă (că muşcă pe furiş).—*M.*
Când se tăvălesce cânele în bătĕtură, are să vie cine-va.—*M.*
5445 Când cânele se festelesce înaintea scăreĭ, are să fie bine în acea casă.—*M.*
Când scurmă cânele în prispă, aĭ să aĭ scîrbă.—*M.*
Când cânele face gropĭ pe lângă casă, este semn de strămutare.—*T. R.* & *M.*
Când urlă câniĭ vestesc a mórte.—*M.*
Când nóptea urlă cânele la casă, e semn saŭ că va muri cine-va din casă, saŭ că ceĭ din casă aŭ să se mute în altă parte.—*M.*
5450 Când stăpânul plécă de a-casă la drum, şi cânele urlă în urma luĭ, e semn că are să móră în scurtă vreme.—*M.*
Când trage cânele pe nărĭ (sforăesce), e semn rĕŭ de mórte.—*T. R.*
Când urlă cânele, femeea să întórcă papuciĭ pe dos, că stă îndată de urlat.—*M.*
Omul, pe care 'l latră câniĭ vrăjmaş, e rĕutăcĭos.—*M.*
Cânele să nu'l strigĭ din casă pe feréstră şi nicĭ să nu'ĭ daĭ mămăligă ferbinte, căcĭ turbă.—*M.*
5455 Când cânele urlă la casă, femeea să 'ntórcă papuciĭ pe dos, că îndată stă de urlat.—*M.*
Când eştĭ spĕriat de un câne, să te afumĭ cu pĕr de a luĭ.—*M.*

Cânepă

Veḑĭ *Clopot, Cocóră.*

Cap

Veḑĭ *Apă, Lapte.*

Se nu te spelĭ pe picĭóre tot în apa cu care te-aĭ spălat pe cap, căcĭ capeţĭ durere de cap.—*M.*

Capul de răţoĭu nu se mănâncă că te facĭ beţiv. — *M.*
De te strînge cruciş de cap popă făcut noŭ, nu te maĭ dóre capul. — *M.*
5460 Nu se spală la cap Marţa că e rĕŭ de năpaste. — *M.*
Cap de pesce să nu mămânce femeĭa în posiţie, căcĭ nu va vorbi copilul curînd. — *M.*
De durere de cap e bine să te afumĭ cu pelin de la Rusaliĭ. — *M.*
Duminica să nu spuĭ că te dóre capul, căcĭ te va dure maĭ rĕŭ. — *M.*
Dacă móre cine-va, vr'o rudă maĭ ales, bărbaţiĭ umblă cu capul descoperit, iar femeele cu pĕrul despletit. — *M.*
5465 Când audĭ tunând întâĭa óra primavară, să te baţĭ cu o pĭétră pe frunte, că nu aĭ durere de cap peste an. — *M.*
Femeile să nu se ducă cu capul gol la biserică, căcĭ e pĕcat. — *T. R.*
Nu dormi când sórele e la asfinţit, că pe urmă te dóre capul. — *M.*

Căprióră

Când primăvara căpriórele sĕlbatece intră în sat, e a bine. — *M.*

Cărăbuş

Vedĭ *Popoşoĭu.*

Când primăvara, umblă, sara, cărăbuşĭ mulţĭ, anul va fi bun. — *M.*

Caragaţă

5470 De vin caragaţele prin sat, va fi ĭérna grea. — *M.*
De tuşesce un cal, i se pun în orz, la mâncare, bucăţele de caragată împuşcată şi 'ĭ va conteni tusa. — *M.*
De se vor apropĭa de casă căutând, caragaţele orĭ coţofenele, îţĭ vor veni rudele. — *M.*

Cărbune

De 'ţĭ cere cine-va un cărbune aprins pentru ţigară, să nu i'l ţiĭ tu ca să aprindă, căcĭ îţĭ cad dinţiĭ. — *M.*

Carne

Vedĭ *Cal.*

Carnea de vită bĕtrână, ca să fiérbă curînd, se pune în vas, un cuĭu de fĭer. — *M.*

Carpĕn

5475 Când şedĭ lângă carpĕn în timp de plóe, nu'ĭ bine, că te trăsnesce. — *M.*

Carte

Scolarul să nu mănânce cu cartea deschisă, că uĭtă ce a învĕţat. — *M.*

Cărunţi (a)

Vedĭ *Comóră.*

Căruţă

Vedĭ *Călĕtorie.*

Casă

Vedĭ *Aĭasmă, Clopot.*

Când nora intră întâĭu în casa sócreĭ, să nu se uĭte în cuptor că 'ĭ móre sócra. — *M.*
De va cânta cucoveauca pe casă, va muri cine-va din acea casă. — *M.*
De intri într'o casă cu fete marĭ, trebue să şedĭ jos puţin ca să şédă peţitoriĭ. — *M.*
5480 De trosnesc lucrurile în casă nu e a bine. — *M.*
Când vraĭ să 'ţĭ clădescĭ casă, să puĭ séră pe acel loc o ólă nouă plină cu apă ne începută, şi de veĭ găsi-o diminéţa tot plină să o clădescĭ, căcĭ acel loc e cu noroc; ĭar de veĭ găsi-o deşértă să fugĭ de acel loc, că e fără de noroc. — *M.*
Cine plătesce cincĭ serindare preotuluĭ găsesce o casă pe cea-l-altă lume. — *M.*
Când te muţĭ dintr'o casă să n'o laşĭ ne-măturată şi ne-grijită, că te blastamă. — *M.*

Căsători (a se)

Vedĭ *Cocostîrc.*

Căsătorie

Vedĭ *Fată.*

Căsca (a)

Când stăpânul caseĭ cască şi se întinde, slugile fac a lene şi se lasă de trébă.—*M.*

Câştig

Vedĭ *Fluture.*

Castravete

5485 Dacă nu légă castraveţiĭ, să se lege la cap între eĭ Duminică diminéţa o femee, saŭ să se pună printre eĭ măturice.—*M.*

Ca să se facă castraveţiĭ, légă, la vrejurile lor, coĭnăcelele cotoĭuluĭ [1]) şi va fi belşug de eĭ.—*T. R.*

Castraveţiĭ să nu 'ĭ semenĭ în ḑi de post, că ĭes amarĭ —*M.*

Se nu mănâncĭ castraveţĭ între curpenĭ, că se amărĕsce —*M.*

Dacă nu rodesc castraveţiĭ saŭ pepeniĭ, sĕ strînge flóre de la eĭ Duminică diminéţă, şi o baţĭ cu un bĕţ în rĕscrucele drumuluĭ.—*M.*

5490 Când mănâncĭ cel întâĭu castravete, să 'ĭ taĭ crésta şi să o lipescĭ în frunte, spre a fi ferit de frigurĭ.—*M.*

Să nu beĭ apă după ce aĭ mâncat castraveţĭ orĭ lapte, că ţi sĕ aplécă.—*T. R.*

Ceaun

Când ĭeĭ ceaunul de pe foc şi ard scântee pe fundu luĭ, are se plóie.—*M.*

Ca se dé îndĕrĕt umflătura de la vită, se pălesce cu ceaunul fĭerbinte.—*M.*

---

[1]) O buruĭénă.

Cenuşă

In ḑi de post nu se dă cenuşa afară din casă, că dă ulĭu în găinĭ.—*M.*
5495 In cenuşa lepĕdată nu e bine să calcĭ, că-ţĭ facĭ de urît.—*M.*
Cenuşa ce se depune pe tăcĭunele aprins, e bună pentru uns pecingenile căcĭ se vindecă.—*M.*

Cer

Veḑĭ *Bobotéza.*

Când e senin spre méză-ḑi are să fie vreme bună.—*M.*
De e cerul sĕnin diminéţa la rĕsărit, are să bată vîntul.—*M.*
Când pe cer se arată 'curcubeul are să sté plóĭa.—*M.*
5500 In spre Sfântu Vasile cerul se deschide, şi atuncĭ vitele vorbesc între ele. Cine s'ar pune de pândă să le asculte, móre în scurt.—*M.*
Când se deschide cerul, ómeniĭ fac cruce şi cer să li dea binele de pe cea-l-altă lume. — *M.*
Când pe cer se ivesce roşaţă, rĕsboĭu însemnéză; doĭ împĕraţĭ se vor bate.—*M.*

Cercel

La fete nu se pune întâiŭ cerceĭ pe timpul când ĭes plugariĭ la arat, căcĭ li se desbîrnă urechele.—*M.*

Certa (a se)

Veḑĭ *Săpun.*

Cértă

Veḑĭ *Lunĭ.*

Chef

După cum va vedé cine-va întâiŭ, diminéţa, un om leneş saŭ harnic, aşa 'ĭ va fi cheful tótă ḑiua.—*M.*

Chibrit

5505 De trosnesce chibrit, când îl aprinḑĭ, veĭ primi banĭ. — *T. R.* & *M.*
Când se rîsipesc chibriturile aŭ să-ţĭ vină musafirĭ. — *M.*

Chĭori (a)

Veḑĭ *Cămaşă.*

Chitie

Chitia draculuĭ se găsesce în vîrful format din colb prin vînt, şi dacă veĭ puté să ridicĭ colbul tocmaĭ de jos, poţĭ lua chitia, pe care punênd'o pe cap, poţĭ intra şi trece orĭ unde ne-vĕḑut. — *M.*

Cĭocălăŭ

Cĭocălăiĭ de la porumbul pentru sĕmînţă nu se pun pe foc, căcĭ face porumbul tăcĭune. — *M.*

Cĭóră

Când se adun maĭ multe cĭóre la un loc şi cloncănesc, are se plóĭe orĭ are se ningă. — *M.*
5510 Când cĭorile sbor cu grămada, prin oraşe, ninsóre saŭ plóe vestesc. — *M.*
Când umblă cĭorele şi stăncile (ceucele) cîrîind, se va strica vremea. — *M.*

Cĭorap

Dacă din întîmplare încalţĭ cĭorapiĭ pe dos, orĭ cine ar voi să te farmece, nu póte. — *T. R.*
Dacă încalţĭ cĭorapiĭ pe dos e semn de plóĭe. — *T. R.*

Cîrcĭĭac

Veḑĭ *Muşcătură.*

Cĭubotă

Veḑĭ *a Nasce.*

Cíuda

Cànd sĕ bate cine-va în ḑiua de Ciuda, are să fie mânios tot anul. — *M.*

Ciur

Veḑĭ *Sită.*

Cizmă

Să nu trimiţĭ la cârpit numaĭ o cizmă saŭ orĭ-care încălţăminte, că nu e bine. De ţĭ-o drege, móre soţia cizmaruluĭ. — *M.*

Clocélă

Ca să'ţĭ cadă găinele la clocélă, caută o potcóvă ce cade de la caĭ pe drumurĭ, şi o pune în cuĭbul găinelor. — *T. R.*

Cloci (a)

5515 Când clocesc păserĭ, nu se coc ouĕ învĕlite cu cenuşĕ, că se înăduşĕ mulţĭ puĭ în ouĕle de sub closce. — *M.*

Clopot

Veḑĭ *Bod.*

Ca să se vestéscă ce-va furat, se trage nóptea clopotul bisericeĭ. — *M*

Din funĭa clopotuluĭ bisericeĭ e bine să puĭ în lăutóre ca se fiĭ ascultat de lume ca clopotul. — *M.*

In Vinerea Pascelor sĕ sue fetele în clopotniţa bisericeĭ, şi sună clopotul ca să créscă cânepa. — *M.*

Clopotul la biserică se trage şi când vreĭ să abaţĭ o plóĭe cu grindină. — *M.*

5520 Când clădescĭ o casă din noŭ, şi vroescĭ a fi vestită, să se tragă clopotul. — *M.*

Când se aude clopotul în depărtare, are să se strice vremea. — *M.*

Când ţi se pare sunênd clopotul de la biserică, e semn că móre cine-va în curînd. — *T. R.*

Când se tórnă un clopot, pentru ca să sune frumos

trebue să se scornéscă o mincĭună mare care să colinde multe lume, şi s'o minuneze. — *M.*

Dacă cine-va móre, şi nu e cine să'í tragă clopotul la biserică, sufletul luĭ e chinuit, şi nu e primit în raĭu de Sfântu Petru, care n'a auḑit clopotul şi nu'l privesce ca creştin. — *M.* & *T. R*

5525 Cuĭ după mórte nu i se trage îndată clopotul de la biserică, nu se rógă ómeniĭ se 'l ĭerte Dumneḑeŭ, că a făcut în viéţă multe pĕcate. — *M.*

Cloşcă

Veḑĭ *a Cloci, Duminica, Lunĭ.*

Când cloşca e aprópe se scotă puĭ, nu se acopĕr vasele din casă, că se înăduşe puiĭ în găócele lor. — *M.*

Cloşca de se pune în ḑi de sec scóte maĭ mulţĭ cocoşĭ; ĭar de se pune în ḑi de frupt scóte maĭ multe găinĭ. — *M.*

La cloşcă să puĭ ouĕle cu căciula, ca să şéḑă puiĭ grămadă lângă ea. — *M.*

Cel ce pune cloşca să se aşeḑe jos, ca se şédă cloşca pe ouĕ. — *M.*

5530 Cloşca se nu o laşĭ se mănânce de a-valma cu puiĭ, că se îngraşă şi lasă puiĭ de micĭ. — *M.*

În lună nouă nu se pune cloşcă, că pe urmă tótă ḑiua ţipă puiĭ. — *M.*

Când bate vînt nu se pune cloşca, că ĭes ouĕle limpeḑĭ, fără puĭ. — *M.*

Dumineca cloşca nu se pune, că ĭes puiĭ pociţĭ. [1]) — *M.*

Când scóte cloşca puiĭ, să'ĭ puĭ în sîtă orĭ în ciurel şi să'ĭ cernĭ pe vatra cu foc, dacă vreĭ să'ţĭ trăĭéscă şi să nu'ĭ fure găile. — *T. R.*

5535 Când scóte cloşca puĭ întâiŭ, îĭ cernĭ pe foc în sîtă şi ḑicĭ de două orĭ: când aduce mama apă cu sîta, atuncĭ să murițĭ voĭ. — *T. R*

Cojile în carĭ aŭ stat puiĭ nu se lépĕdă, ci se strâng tóte pe un bĕţ, şi se pun sub streşina caseĭ, că pe urmă, dacă nu facĭ aşa, puiĭ se rĕsleţesc de cloşcă. — *M.*

Cocóră

Veḑĭ *Cucoră.*

Un cârd de cocóre de pe sus, de voĭescĭ să'l încurcĭ din mers, şi se cadă una chiar jos, înfigĭ un cuţit în pămînt

---

[1]) Monştri.

şi cu o aţă învîrtescĭ împrejurul sěŭ, de atâtea orĭ câte cocóre sunt. — *M.*

Câte cocóre va vedé femeĭa întâiŭ primăvara, atâtea chite de cânepă va face în acea vară. — *M.*

Cocoş

Veḑĭ *Cocoş.*

Când cocoşul cântă în prag îţĭ vor veni musafirĭ. — *M.*

5540 Cocosul, cântând înaintea uşeĭ, anunţă venirea unuĭ óspe. — *T. R.*

Cocoşul, de se sue pe gard şi cântă cu capul spre drum, are se facă drum cine-va din casă; ĭar de cântă cu capul spre casă are se vină cine-va de departe. — *M.*

Cocoşul de se sue de vreme în pĭtul, să se culce, şi cântă, are să se strice vremea. — *M.*

Cocoşiĭ din sat de cântă de vreme, e semn că are se cadă negură orĭ sunt ómenĭ rěĭ (hoţĭ) în sat. — *M.*

Cocostîrc

Când primăvara veĭ vedea întâĭu cocostîrcĭ mulţĭ, e semn că peste un an aĭ sĭ fiĭ însoţit de mulţĭ prietenĭ şi óspeţĭ. — *M.*

5545 De eştĭ holteĭ saŭ fată mare, şi veĭ vedea întâĭu primăvara doĭ cocostîrcĭ, e semn că în acel an aĭ să te căsătorescĭ; de veĭ vedea unul numaĭ, n'aĭ să te căsătorescĭ. — *M.*

Dacă stricĭ cuĭbul cocostîrcilor de pe casă, acea casă are se arde până la sfîrşit. — *M.*

Cocoveĭcă

Veḑĭ *Cucuveĭcă.*

Când cocoveĭca cântă pe casă, o nenorocire vestesce — *M.*

Când cocoveĭca îţĭ cântă în faţă, supěrare aĭ sě aĭ. — *M.*

Códă

Veḑĭ *Fată.*

Codiţă

Dacă copilul născut are codiţă după cap, copilul urmĕtor va fi fată. — *M.*

Cofă

5550 De-ţĭ va ĭeşi cu cofă (doniţă) plină înainte, îţĭ va merge bine. — *T. R.* & *M.*
De-ţĭ va ĭeşi cu cofă (doniţă) gólă înainte, îţĭ va merge rĕŭ. — *T. R.* & *M.*
Când îţĭ ĭese cu cofa gólă înainte, aĭ să umbli bătut. — *M.*
De vroescĭ se întorcĭ inima cuĭ-va pentru tine, să te ducĭ la apă cu cofa întórsă cu tórta înainte. — *M.*

Cójă

Cojile de la nucĭ nu se pun pe foc, că se fulgere nucile în anul viitor. — *M.*
5555 Cojile de oŭ nu se aruncă în foc, că fac copiiĭ bube. — *M.*
Cója de oŭ, după ce-l mĕnâncĭ sa n'o laşĭ întrégă, că face dracul cuĭbar în ea. — *M.*
In spre anul noŭ se pun douĕ spre ḑece cojĭ de cépă cu puţină sare în ele, menind pe fie-care cu una din lunele anuluĭ; şi care luna ale anuluĭ vor fi ploïóse, şi cojile de cépă vor fi pline cu apă; ĭar care vor fi secetóse, şi cojile vor fi deşerte. — *M.*
Cojile, de la ouĕle cu care facĭ pască, se daŭ pe gârlă, ca să se ducă să dee de veste şi Blăjinilor că sosesce Pascele. — *M.*

Cojoc

Veḑĭ *Dochia.*

Colac

In ḑiua de Sînziene să face de ómenĭ câte un colac de Sînzieană, şi-l asvîrl pe casă; dacă colacul rĕmâne acolo, e semn că aĭ să trăescĭ mult; dacă cade jos, aĭ să morĭ. — *M.*
5560 Când mirele ĭea mirésa de la casa eĭ, cum ĭese afară şi o suĭe în trăsură, naşa rupe un colac de-asupra capuluĭ eĭ, şi bucăţĕlele le asvîrle printre ómenĭ, în patru părţĭ. Toţĭ strîng câte o bucăţică, şi din acest colac pun în urechĭa

vitelor, pe carĭ le duc la tîrg de vîndare, credênd că lumea se va uĭta la vite după cum se uĭtă la mirésă. — *M.*
Aluatul ce rĕmâne pe covată după ce se fac colaciĭ de sfântul Vasile, e bun de dat amestecat cu tărîţe la vitele ce ar fi să lepede. — *M.*

Comóră

Dacă comóra arde de cu sară, până la mĭezul nopţeĭ, e comóră rĕ, stăpânită de necuratul; ĭar de arde despre ḑiuă, e bună. — *M.*
Când sapĭ o comóră, să nu astupĭ la loc grópa că orbescĭ. — *M.*
Când veḑĭ curcubeul, să ĭeĭ douĕ cofe de apă, şi să te ducĭ, în cóte şi în genunchĭ, până acolo unde bé el apă, şi acolo aĭ să găsescĭ o comóră. — *M.*
5565 Când un om a cărunţit numaĭ pe-o jumătate a capuluĭ, acela a dormit cu acea parte, pe o comóră. — *M.*

Conversaţie

Veḑĭ *Pictor.*

Copac

Veḑĭ *Probăjenĭĭ.*

Copil

Veḑĭ *Albine, Apă, Aripĭ, Ban, Barză, Benchiu, Beţiv, Bubă, Calicie, Cap, Femee, Ferestră, Fermecător, Ghebos, a Legăna, Mână, a Mânca, Mare, Mirésă, a Muri, Pĕr, a Plânge, Somn.*

Copiluluĭ mic să nu i se tae pĕrul până la un an, că e rĕŭ de foc. — *M.*
Copiluluĭ mic să nu i se taĭe unghiile, că se face hoţ. — *M.*
Copilul care va suge ţîţă de la o ţigancă, nu se maĭ deóche. — *M.*
Copiluluĭ mic să-ĭ daĭ în mâînĭ să se jóce cu cheĭa, că va vorbi curînd. — *M.*
5570 Copilul, de se nasce înainte de prânz (diminéţa) va fi flămăngĭos. — *M.*

Copilul întors de la ţîţă[1]), are darul de a deochîa. — *M.*
Copilul mic de se scapă în pat cu udu, să'ĭ daĭ să mănânce códa porculuĭ la Crăciun. — *M.*
Copilul cu obiceĭu de a se scăpa în pat cu udu, se bate Duminecă diminéţa peste pĭelea gólă cu o mătură aprinsă. Saŭ se tăvălesce cu pĭelea gólă în culcuşul porcilor. — *T. R* & *M.*
Copilul să nu umble cu tăcĭunĭ aprinşĭ că se scapă în pat cu udu. — *M.*
5575 Copiiĭ de gémĕn nu trăesc amîndoĭ până la bĕtrâneţe. — *M.*
Copilul mic, când ĕl scoţĭ întâĭu în lume, să'l ducĭ la o casă bună. — *M.*
Ca să nu se deóche copilul mic, i se face în frunte un benchiŭ cu lut de pe talpa cĭupiciĭ (ghetelor). — *M.* & *T. R.*
Cât timp aĭ copil mic nu sĕ dă foc din casă, că umple pĕ copil de bubele numite focşor. — *M.*
Copilul nu e bine să-l laşĭ să dórmă în sfinţitul sóreluĭ. — *M.*
5580 Când copilul se tăvălesce pe jos e semn că vor veni musafirĭ. — *M.* & *T. R.*
Ca să dórmă bine un copil mic, te ducĭ séra cu douĕ bucăţele de mămăligă la coteţul găinelor şi ḑicĭ de treĭ orĭ: «Găinelor! vĕ daŭ mămăliga asta vooĕ, şi voĭ să daţĭ somnul vostru luĭ cutare» (numele copiluluĭ). Dupĕ asta aruncĭ la găinĭ una din cele dooĕ bucăţele de mămăligă, ĭar una o puĭ în légănul copiluluĭ. — *M.*
Tot în acest scop se ĭa séra copilul şi se arată la feréstra uneĭ case în care e lumină, şi ḑicĭ de treĭ orĭ: «Daţĭ somnul vostru cutăruia (numele copiluluĭ) şi el vĕ dă neliniştea şi nesomnul ce are». — *M.*
Când se iea copilul din scăldătóre, se scuĭpă în urmă ca să nu se iea necuratul de el. — *M.*
Când se înţarcă copilul, i se pune un oŭ copt după uşă şi ĕl laşĭ ca să'l iea singur să-l mănânce, căcĭ uĭtă ţîţa curînd. — *M.*
5585 Ca copilul noŭ să fie sănătos, să nu spuĭ drept de ce sex e, când eştĭ întrebat pentru prima óră. — *M.*
Copilul speriat se afumă cu o sdrénţă de la cel ce l'a speriat saŭ cu pĕr de la vita care l'a speriat. — *M.*
Când copilul crîşcă prin somn nu e bine. — *M.*
Ciuciuleţiĭ de pĕr din capul copiluluĭ mic însamnă noroc. — *M.*
Copilul mic când ajunge de duce picĭorul la gură, e semn că a supt o vadră de ţîţă. — *T. R.* & *M.*

---

[1]) Adică după ce a fost înţĕrcat, ĭar i se maĭ dă ţîţă.

5590 Copilul ca să fie ferit de spărieturĭ, trebue ca naşul sĕŭ să'l spele în scăldătórea după botez, pe la tóte încheeturile. — *M.*

De 'ţĭ mor copiiĭ să aruncĭ pe cel născut în drum şi cine l'o găsi să'l boteze. — *M.*

De 'ţĭ mor copiiĭ să'ĭ vindĭ pe feréstră altora, şi cu baniĭ ce ieĭ pe dênşiĭ să cumperĭ lucrurĭ de mâncare, şi să le daĭ de pomană. — *M.*

Copiluluĭ mic, până la şépte anĭ, să nu i se taie unghiile, căcĭ n'are cu ce să se apere de necuratul. — *M.*

Copiluluĭ nu e bine să'i ĭea din pĕr tot naşul ce l'a botezat, că are parte de foc. — *M.*

5595 Când laşĭ copilul în légăn, singur în casă, să puĭ la capul sĕŭ mătura şi un cuţit orĭ cleştele, ca să nu se apropie necuratul de el. — *M.*

Când copilul mic va dice întâĭu cuvîntul «tată», mama luĭ va face după el un băĭat, ĭar de va dice «mamă», va face o fată. — *M.*

Dacă copilul îşĭ va legăna singur légănul, mama va maĭ face copiĭ. — *M.*

Copilul până la botez, nu trebue lăsat singur în casă, căcĭ vine dracul şi'l înlocuesce cu unul ce este móle, şi cresce, până la bĕtrâneţe, tot móle, de trebue alăptat şi legănat tótă viéţa. — *M.*

Nu se păşesce peste un copil, că nu cresce. — *M.*

5600 Cea ce vreĭ să'ţĭ fie copilul, cu de acel lucru să se ocupe móşa în timpul cât îl are în braţe cumĕtra. — *U.*

Nu e bine ca copilul, odată înţercat, să'l maĭ întorcĭ din noŭ a-ĭ maĭ da ţîţă, căcĭ are ochĭ rĕĭ de a deochĭa. — *M.*

Daca se nasce copilul în césurile de diminéţă, e semn că va fi flămângĭos în vĭaţa luĭ. — *M.*

Copilul care va eşi din mă-sa cu buricul pe după gât e semn că va fi hoţ. — *M.*

Copilul care e zămislit în spre o serbătóre, ĭesĕ ghebos. — *M.*

5605 Copilul ce nu póte dormi, şi plânge tótă nóptea, să'l ungĭ pe frunte, pe spinare şi pe pĭept cu semnul sfinteĭ crucĭ cu undelemn de pe sfântul pristol. — *M.*

Copilul ce plânge tótă nóptea să'ĭ face feredeŭ cu scuturătură de fên din corlata cailor, şi să'l descânţĭ: «Feresce copilul de cele rele; dăĭ, Dómne, somn şi pune'l pe sînul mumeĭ sale, cum Maĭca Domnuluĭ a pus pe Hristos; aşa se fie. Amin». — *M.*

Cóse (a)

Vedĭ *Filipiĭ*, *Minte*.

Treĭ ḑile a Filipilor nu se cósă, că 'ĭ rĕŭ de dihăniĭ.—*M.*
Să nu coşĭ haĭna pe tine, că'ţĭ coşĭ minţile. Orĭ se ţiĭ o strénţa în gură când te coşĭ îmbrăcat.—*M* & *T. R.*
Să nu coşĭ Vinerea, că veĭ suferi de ochĭ.—*M.*

Coţofană

Veḑĭ *Caragaţă, Tarcă.*

5610 Coţofana cântând pe par dă de scire că va veni o rudă, saŭ c'o veselie saŭ o masă aşteptă în acea ḑi pe cel ce a auḑit'o saŭ vĕḑut'o.—*T. R.*
De s'a învĕţat vr'o coţofană de intră în coşar, şi mănâncă ouĕle din cuĭbul găinelor, să înfigĭ o secere în faţa coşăreĭ, cu vîrful afară, că nu va maĭ fi coţofană pe acolo.—*T. R.*

Crăciun

Veḑĭ *Buboĭu, Copil, a Mânca. Pasere, Pom.*

Cresce (a)

Veḑĭ *Haĭnă, Pas.*

Crivĕţ

Veḑĭ *Bobotéză.*

Cruce

Veḑĭ *a Fulgera, Jidov.*

Cuc

Veḑĭ *Pupăză.*

De'ţĭ cântă cucul în faţă orĭ în drépta, are să'ţĭ mérgă bine (tot anul).—*M.*
Când îţĭ cântă cucul in stânga, nu e a bine.—*M.*
Când auḑĭ întâiŭ cucul e bine se'l auḑi pe mâncate, că alt-fel te spurcă şi'ţĭ pute gura tot anul.—*M.*
5615 De veĭ auḑi cucul întâĭ pe nemâncate, tot anul îţĭ va merge rĕŭ.—*M.*
Când auḑi întâiŭ cucu e bine să aĭ parale în pungă, ca se aĭ tot anul.—*M.*
Pana de cuc saŭ capul e bun de dragoste.—*M.*
Scuipatul cuculuĭ ce se găsesce pe ramurile copacilor, e bun de dragoste, de se pórtă la gât de fete.—*M.*

Când îl audĭ cucul întăĭa óră, şi veĭ fi bolnav, atuncĭ bolnav veĭ fi tótă vara. — *M.*
5620 Când cucul cântă şi nóptea, va fi an bun. — *M.*
Când cântă cucul aprópe de casă, e semn de mórte. — *M.*
Dacă îţĭ cântă întăĭu cucul aflându-te la umblătóre e semn că în acel an aĭ să morĭ. — *M.*
Craca pe care cântă cucul întăĭu, să o ïeĭ şi să o porţĭ în sîn ca să asculte lumea la tine ca la un cuc. — *M.*
Ramura pe care cântă cucu e bună de pus la lăutórea fetelor, ca să fie îndrăgite în lume, cum e şi cucu de drăgălaş. — *M.*

Cucóre

Veḑĭ *Cocóră.*

5625 Când trec cucorile, copiiĭ înfig cuţitul în pămînt, apoĭ se daŭ de-a berbelécu, şi ast-fel le opresc şi le fac de'şĭ perd drumul. — *M.*

Cucoş

Veḑĭ *Bubă, Cocoş.*

Dacă cântă cucoşiĭ diminéţă, din nópte şi până se luminézā din ḑiuă bine, va fi ḑiuă bună. — *T. R.*
Ḑiua când umblă cucoşiĭ cu códa lăsată în jos, e semn de plóe. — *T. R.*
Când cântă cucoşiĭ ḑiua, e a moloşag. — *M.*
Când cântă cucoşiĭ decusară, îĭ a moloşag. — *M.*
5630 De va cânta cucoşiĭ după scăpătatul sóreluĭ, se va schimba vremea în ḑiua următóre. — *M.*
Când cucoşiĭ cântă toţĭ odată, fac a plóe. — *M.*
In orĭ ce timp al anuluĭ de vor cânta cucoşiĭ în pătul, vremea are să se schimbe. — *M.*
Când cucoşul cântă în prag, vin musafirĭ. — *M.*
De'ţĭ va cânta cucoşul pe pragul uşeĭ, nu e semn bun; de aceea trebue să-l goneştĭ; iar de va cânta pe gardul din bătătură, atuncĭ laudă pe stăpânu-sĕŭ, ci că-ĭ om de trébă cum nu e altul. — *T. R.*
5635 Femeea însărcinată să nu mănânce inimă de pasere rea, cum e cucoşul, căcĭ va face copiĭ rĕĭ. — *T. R.*
Dacă aĭ cucoş bĕtrân, găinele nu fac ouĕ cu sĕmînţă. — *T. R.*
Când maĭ mulţĭ cucoşĭ cântă odată, fac a plóe. — *M.*

Cucuruz

Vedĭ *Arminden.*

Cucuvea

Vedĭ *Cucuveĭcă.*

Audind cine-va cântecul cucuveleĭ, e prevestire de mórte.— *T. R.*

Cucuveĭcă

Vedĭ *Casă, Cocoveĭcă.*

Când cântă cucuveĭca pe casă, va muri cine-va din casa aceea. — *M.*

5640 Când cântă cucuméua (cucuvéua) pe coşul caseĭ orĭ pe alte oleaburĭ, e rĕŭ de pustietate; ci-că móre cine-va din casă. — *T. R.*

Nu 'ĭ bine să îngânĭ cucuveĭca când cântă, c'apoĭ aĭ să păţescĭ ce-va. — *M.*

Cuĭbar

Cuĭbarul de barză saŭ cocostîrsc e bun de făcut de urît. — *M.*

Cine găsesce cuĭbare de pasere selbatică cu ouĕ, are noroc. — *M.*

Cununa (a)

Femeea însărcinată nu cunună că e pĕcat. — *T. R.*

Cununie

Vedĭ *Lumînare.*

Cuptor

5645 După ce scoţĭ pânea din cuptor, nu e bine să te maĭ uĭţĭ în el. — *M.*

Când arde funingenea de la gura cuptoruluĭ, are să vremuĭéscă. — *M.*

Nu'ĭ bine să te încalţĭ pe cuptĭor, că mor porciĭ. — M.

Curcubeŭ

Vedĭ *Apă, Brîŭ, Cer, Comóră.*

Curcubeul este brîul luĭ Dumneḑeŭ. — *M.*
Când se face brîul popeĭ[1]) pe cer, e semn că va sta plóĭea. — *T. R.*
Femeea care vré să aĭbă peliţa albă şi lucĭe, să se spele cu apă din códa curcubeuluĭ. — *M.*
Când cine-va se va duce în genunchĭ să bee apă de unde bé şi curcubeul, de va fi fată, flăcăŭ se va face; iar de va fi flăcăŭ, se va preface în fată. — *M.*

Cuţit

Vedĭ *Ac, Grindină.*

5650 Cuţitul găsit e bun de descântat. — *M.*
De te rĕstescĭ cu cuţitul asupra cuĭ-va nu e bine, căcĭ fuge îngerul de tine. — *M.*
Când îţĭ cade cuţitul din mână şi se înfige cu vîrful în podele, saŭ în pămînt, o isbândă mare aĭ să capeţĭ. — *M.*

Cutremur

Vedĭ *Pămînt.*

Inainte de cutremurĭ, caiĭ nechéză, vitele mugesc, oile bîruesc, paserile ţipă, cĭorile crăcăesc; omul se ĭésă atuncea repede din casă, şi să stee afară. — *M.*

Cutremura (a se)

Vedĭ *Pămînt.*

Cuvînt

Vedĭ *Drac.*

Dambla

Vedĭ *Ursitóre.*

---

[1]) Curcubeŭ.

Deochĭa (a)

Veḑĭ *Aţă, Copil.*

Ca să nu 'ţĭ deóche cine-va stupiĭ să-ĭ legĭ cu un brîŭ roş.—*M.*

Deochĭa (a se)

Veḑĭ *Copil.*

Deochĭat

Veḑĭ *Babă, Descântec.*

Deochĭu

Veḑĭ *Benchĭu.*

5655 Deochiul mănâncă maţele deochiatuluĭ de aceia are eşire afară.—*M*

Celuĭ ce are parte de deochĭu, să i se cóse de haĭnă o bucată de cĭur găsită prin gunóie, că e ferit de deochĭu.—*M.*

Deochĭul cel maĭ primejdios e acel ce vine de la un om întors de la ţîţă.—*M.*

De deochĭu copiiĭ sunt feriţĭ dacă li se face benchĭu în frunte.—*M.*

Vitele sunt ferite de deochĭu dacă li se légă câte un fir roş la gât saŭ la códă.—*M.*

Ca să nu se îmbolnăvéscă copilul de deochĭ, să'ĭ facĭ un benchĭu cu cenuşă albă.—*M.*

Descânta (a)

Veḑĭ *Apă, Argint, Cuţit, Nevĕstuĭcă.*

Descântec

Veḑĭ *Pricăjit.*

5660 Descântecul nu se spune de unul maĭ mic, către altul maĭ mare, ca sĕ'l înveţe, că n'are léc.—*M.*

Când umbli cu descântec să nu'l spurcĭ că n'aĭ léc.—*M.*

Când descântă baba şi 'ĭ vine să casce mereŭ, e semn că pătimaşul e deochĭat.—*M.*

Deştept

Veḑĭ *Buric.*

Ḑi

Veḑĭ *Ac.*

Dihanĭe

Veḑĭ *Lunĭ.*

Când ĭérna vin dihăniĭ (lupĭ) prin sat, nu'ĭ a bine. — *M.*

Dinte

Veḑĭ *Cărbune, Tăcĭune.*

Când ĭes ceĭ întâĭ dinţĭ aĭ copiluluĭ, să nu'ĭ spuĭ, că ĭese strâmbĭ. — *M.*

5665 Dintele ce cade de la copilul de şépte anĭ se aruncă peste casă ḑicêndu-se de treĭ orĭ: cĭóră! cĭóră! eŭ ĕţĭ daŭ un dinte de os, tu dă-mĭ unul de oţel. — *M.*

De ĭesĕ la copil întâĭu dinţiĭ de desubt nu e bine; e a pămînt[1]); dar de ĭesĕ de asupra va trăi. — *M.*

Dochĭa

Baba Dochĭa e îmbrăcată cu două spre-ḑece cojóce; în fiecare ḑi lepĕdând câte unul vremea se tot schimbă. — *M.*

Dori (a)

Veḑĭ *Fustă, Horn.*

Dormi (a)

Veḑĭ *Copil.*

Ca să dormĭ liniştit şi să nu aĭ visurĭ rele, să facĭ de treĭ orĭ semnul cruciĭ pe pernă. — *M.*

Să nu dormĭ mult, că te bolnăvescĭ de gălbĕnare. — *T. R.*

[1]) Nu trăĭesce.

5670 Ca să dormĭ liniştit şi să nu aĭ visurĭ rele, să facĭ de treĭ orĭ sĕmnul cruceĭ pe pernă. — *M.*
Nu'ĭ bine să dormĭ la asfinţitul sóreluĭ, că te îmbolnăvescĭ. — *M.*

Drac

Veḑĭ *Chitie, Cójă, Copil, Mâncare, Picior, a Striga.*

Când douĭ spun acelaş cuvînt de odată, atuncĭ crapă un drac de cĭudă. — *M.*
Când copiiĭ perd ceva, scuĭpă în palmă şi descântă: «scóte drace ce-aĭ furat, că te-oĭu bate spînzurat!» apoĭ lovesc în palmă, şi unde sare scuĭpatul, într'acolo ḑic că e lucrul. — *M.*
In jud. Sucéva, formula e acésta: «Scóte drace ce aĭ furat, că te-oiŭ bate spînzurat, în mijlocul drumuluĭ, cu fierele pluguluĭ». — *M.*
5675 Când ţi-se pare că te strigă cineva, să nu rĕspunḑĭ, că atuncĭ dracul te strigă orĭ te întrébă, fiind el la rĕmăşag cu D-zeŭ. — *M.*

Dragoste

Veḑĭ *Buric, Cue, Duminecă, a se La.*

Drum

Veḑĭ *Mămăligă, Pricăjit.*

Când eştĭ pornit la drum şi te-aĭ înturnat înapoĭ, aĭ să mergĭ rĕŭ. — *T. R.* & *M.*

Duminică

Veḑĭ *Apă, Barbă, Cană, Cap, Cloşcă, a se La.*

Dumineca nu se pune cloşcă, că ĭes numaĭ pociturĭ (dihăniĭ). — *M.*
Dumineca se fac descântecile de dragoste. — *M.*
Dumineca nu sĕ tae pasĕre, nicĭ alt-fel de dobitoc, că pe urmă nu'ţĭ merge bine în acele dobitóce, fiind în acelaş timp şi un mare pĕcat. — *M.*

Dumnedeŭ

5680 Dumnedeŭ te pedepsesce pe nesimţite, când bărbatul saŭ fimeea măritată se daŭ cu strĕiniĭ. In ace sĕptĕmână trebue să se întîmple ceva rĕŭ în ace casă. — *M.*

Dumitru

Vedĭ *a se Pieptena.*

Dumnedeŭ

Vedĭ *Brîŭ, Călĕtorie, Curcubeŭ.*

Econom

Vedĭ *Ban.*

Edeş

Edeşul[1]) se trage de doĭ, şi la care rĕmâne partea cu cotorul, va îngropa pe cel-l'alt. — *M.*

Epure

Vedĭ *Puşcaş.*

De'ţĭ ĭesĕ epure în cale, întórce-te acasă, că nu'ţĭ va merge bine. — *M.*
Când îţĭ ĭesĕ epure înainte, aĭ să prăpădescĭ ceva. — *M.*
Picĭórele saŭ lăbile de epurĭ, sunt bune de gonit greeriĭ din casă. — *M.*
5685 Când intră epurele în sat, ĭérna va fi grea. — *M.*

Facere

Vedĭ *Femee.*

Făină

Nu e bine să cernĭ făină în dioa de Pascĭ, căcĭ din tărîţele acele se fac lăcustele carĭ pustiesc câmpiile. — *M.*

---

[1]) Osul de la peptul găineĭ.

Când plécă cu mortul la grópă, se chémă un copil şi i se dă peste prag o strachină cu făină, ca să aibe mortul pe lumea aĭ-l-altă.

Farmec

Veḑĭ *Bróscă, Câne, Cĭorap, Lapte.*

Fasole

Veḑĭ *Bubă, Ploşniţă.*

Fată

Veḑĭ *Ac, Apă, Curcubeŭ, Botez, Buric, Casă, Cercel, Curcubeŭ, Floriĭ, Pĕr.*

Fetele marĭ, de voesc a sci când o să se mărite, merg în séra spre anul noŭ la coteţul porcilor şi ḑic: «groh acu! groh la anu!» şi de vor respundĕ cu: groh! atuncĭ se vor mărita, în anul la care aŭ grohăit porciĭ. — *M.*

Fetele ce voesc a sci ce fel de bărbat aŭ să iee în căsătorie, merg spre anul noŭ în grădină şi numĕră porciĭ de la gard până la nouĕ, şi al noulea îl însamnă, legându'l cu un fir roş şi bosuĭoc. De va fi acel porc necojit, va fi soţul bogat; de va avé cĭotura va avé némurĭ, etc. — *M.*

5690 Fetele în ḑiua de Sfântu-Tóder sĕ lă cu scuturătură de fên, ca să le créscă códele, ḑicênd «Tódere, Sfinte Tódere, dă codiţe fetelor cât codiţa epelor!» — *M*

Fetele, de cad jos, pe neaşteptate, în ḑiua de Bobotéză, e semn că se vor mărita în acel an. — *M.*

Fata mare, de i se bate sprincéna, bate şi ea în scândură, spre a se usca ca scândura cel ce se gândesce la ea. — *M.*

Fetele să nu mănânce despletite, că le cade pĕru. — *M.*

Fata să nu cânte în fluer, că 'ĭ cresc ţîţele cât fluerul. — *M.*

Faţă

Veḑĭ *Pieptene.*

Fecĭor

Veḑĭ *Ac.*

Fecióră

5695 Când tineriĭ merg la cununie, şi pe drum se va întîmpla vre o nenorocire nuntaşilor, e semn că mirésa nu e feciórä. — *M.*

Femee

Veḑĭ *Ac*, *Aripĭ*, *Apus*, *Pasere*.

Femeea în posiţie să nu mănânce aripĭ de pasere, că se aripesce copilul ce'l va nasce, (nu şéde înfăşat). — *M.*

Femeea nu se cade să taie pasere, că e pĕcat. — *M.* & *T. R.*

Femeea nu trebue să tae păserĭ spre mâncare, că merge rĕŭ celor ce le mănâncă, numaĭ bărbaţiĭ trebue să le tae. — *M.*

La femeea ce se trudesce de facere să se slobódă de către un flăcăŭ din sat, o puşcă peste casă, saŭ pe horn, şi va nasce numaĭ de cât. — *M.*

5700 Femeea lehusă, ca să nu se deóche, să pune sub patul sĕŭ un vas cu păcură. — *M.*

Femeea însărcinată să nu tórne cuiva apă pe mâinĭ ca să se spele, căcĭ la facere nu va putea nasce, pănă ce nu bé apă din pumnul căruia i-a turnat apă de s'a spĕlat. — *M.*

Femeea însărcinată nu e bine să mănânce maiŭ de pasere, căcĭ se va disbărna urechile copiluluĭ. — *M.*

Femeea însărcinată să nu mănânce cap de pesce, că nu va vorbi curînd copilul. — *M.*

Femeea însărcinată să nu fure ceva, căcĭ copilul se va nasce cu semnul lucruluĭ furat pe trup, şi maĭ cu samă în faţă. — *M.*

5705 Femeea însărcinată să nu mănânce cruciş la masă că va face copilul încrucişat. — *M.*

Femeea însărcinată să nu tăgăduéscă ceva, căcĭ va nasce copilul mut. — *M.*

Femeea lehuză, trebue ca, după facere, să tórne apă pe mâinĭ móşeĭ să se spele, şi să-ĭ dé o bucată de pânză ca să se ştérgă, căcĭ alt-fel nu rĕmâne curată şi pe cea laltă lume. — *M.*

Femeea lehuză, în cele treĭ ḑile când începe a eşi afară, să iea cu dînsa cociorva, ca să nu se lipéscă de ea diochiul şi alte rĕle. — *M.*

Femeea lehuză să dé móşeĭ un căuş saŭ o strachină de făină şi sare deasupra, ca copilul să ţie degrabă capul în sus. Dacă e copilul fată, să pune şi un fuior deasupra. — *M.*

5710 Femeele nu e bine să mérgă torcênd cu furca în brîŭ până pe vremea fînuluĭ, căcĭ bate pétra. — *M.*

Femeea de móre însărcinată să i se dea de pomană un scăunel şi un bĕţ, ca să aibă pe ceea lume pe ce şede şi în ce se sprijini. — *M.*

Femeea însărcinată trebue să guste din tot ce vede, să'şĭ aducă aminte că'ĭ însărcinată la vederea tuturor lucrurilor urîte, şi să nu ţină mânele cruciş pe pântece. — *M.*

De vreĭ să afli ce are să facă femeea însărcinată preserĭ sare pe capul eĭ pe nesciute, şi de va pune mâna la gură va face fată, iar de va pune la nas face băet. — *M.*

Printre oĭ nu trebue să umble femeĭ, că nu le merg bine. — *M.*

5715 Dacă o femee însărcinată se sperĭe de vre un căĭne, saŭ orĭ-ce alt dobitoc, se nasce copilul cu chipul aceluĭ dobitoc. — *M.*

Femeea care voesce se aĭbă peliţa albă şi lucĭe, se se spele cu apă din códa curcubeuluĭ. — *M.*

Feréstră

Veḑĭ *Ulcĭor.*

Pe feréstră nu e bine să mănâncĭ ce-va că turbezĭ. — *M.*

De te uĭţĭ la feréstră îndată ce te scolĭ uĭţĭ ce aĭ visat. — *M.*

Nu e bine să te uĭţĭ pe feréstră în casă, că facĭ a pustiŭ. — *M.*

5720 Cu feréstra deschisă să nu dormĭ, că te cércă necuratul. — *M.*

De asudă ferestrele e semn că are se plóĭe. — *M.*

Când asudă fereştile, are să ningă. — *M.*

Când aĭ copil mic în casă se astupĭ bine ferestrele nóptea, ca să nu fure cine-va somnul copiluluĭ. — *M.*

Dacă copilul intră în casă pe feréstră nu'ĭ a bine. — *T. R.*

5725 Nu te uita pe fereştĭ în casă strĕină că facĭ ulcĭor la ochĭ. — *M.*

Fermecĕtor

Copilul ce se nasce cu semn pe faţă, are să fie fermecător. — *M.*

Fĭer

Veḑĭ *Carne.*

Să nu furĭ lanţurĭ, orĭ alte lucrurĭ de fĭer, că pe lumea cea-l-altă ţi le atîrnă de gât. — *T. R.*

Filipiĭ

Veḑĭ *a Cóse.*

La lăsatul de sec de Crăciun[1]) şi la treĭ Sfetite[2]) se ţine treĭ ḑile *Filipiĭ*. Nu se scóte gunoiul afară, că e răŭ de *gavăt*[3]); nu se lucréză alt ceva nimic de cît se spală cămaşĭ, ca să oprescă gura gavătuluĭ. In aceste ḑile înţepĭ *bubatul*, dacă aĭ cóse saŭ aĭ împleti. — *T. R.*

Flăcăĭ

Veḑĭ *Apă, Curcubeŭ.*

Flămând

Veḑĭ *Bucătură, Mămăligă, Mâncare.*

Când scapĭ bucăţica de la gură, e semn că un ném saŭ un prietin e flămând. — *M.*

Fămânḑi (a)

Veḑĭ *Aţă, Fus.*

Flămângios

Veḑĭ *Copil.*

Flóre

5730 Când uḑĭ florile Dumineca, fac vermĭ la rădĕcină. — *M.*

Dacă ramurile de mĕr, vişin, etc., ce se pun în ḑiua de sfânta Varvara în óle cu apă, vor înflori până în ḑiua de Floriĭ, e semn de an bogat; iar de nu, e semn de an sărac. — *M.*

Floriĭ

Veḑĭ *Salcie.*

Cum va fi vremea în ḑiua de Floriĭ aşa va fi şi în ḑiua de Paşte. — *M.* & *T. R.*

---

[1]) Adică 14 Novembre.
[2]) Adică 30 Ianuarie.
[3]) Lup. — Judeţul Dolj.

De umblă în ḑiua de Floriĭ cu salcie de la biserică încins, nu te maĭ dóre mijlocul peste an. — *M.*
Daca fetele daŭ cu salcie pe pĕr în ḑiua de Floriĭ le cresce pĕrul. — *T. R.*

Fluer

Veḑĭ *Fată.*

Fluera (a)

5735 Nu fluera în casă că e a pagubă. — *T. R.* & *M.*

Fluture

De veḑĭ vr'un fluturaş séra prin casă să nu'l omorĭ, că-ĭ sufletul unuĭ mort din familie. — *M.*
De veḑĭ primăvara întâĭu fluture alb îţĭ va merge bine peste an. — *M.*
Primăvara de veḑĭ întâĭu fluture roş, veĭ fi sănătos peste an; iar de veḑĭ galben, veĭ fi bolnăvicios. — *M.*
Vĕḑênd primăvara maĭ întâiŭ un fluture alb e semn de lenevire; vĕḑênd un fluture roşu, e semn de o viéţă activă şi câştig. — *T. R.*

Foc

Veḑĭ *Barză, Lapte.*

5740 Când vîjie în foc, te vorbesce cineva de rĕŭ saŭ te veĭ sfădi. — *M.*
Focul în sobă de vuesce, e semn că te vorbesce cineva de rĕŭ. — *M.*
Când huesce tăcĭunele în foc, are să fie sfadă în casă. — *M.*
Cu foc în mâinĭ să nu umble copiĭ micĭ, că se scapă cu udu în pat. — *M.* & *T. R.*
In foc să nu scuipĭ că te spuzescĭ. — *M.*
5745 Să nu stupescĭ în foc, că îţĭ stupescĭ sufletul. — *M.*
De sar scântee din foc pîrîind, o se-ţĭ vină óspeţĭ. — *M.*
Să nu pună doĭ inşĭ lemne pe foc, că se sfădesce unul cu altul. — *M.*
Să nu rĕmâe un lemn singur, când aprinḑĭ focul, căcĭ îţĭ móre soţul. — *M.*
In diminéţa Joiĭ marĭ din septĕmâna mare de lângă Pascĭ, înainte de a cânta cucoşiĭ a treia óră, ómeniĭ fac focurĭ

prin ogrăḑĭ. Acésta închipuesce focul unde a fost oprit apostolul Petru şi întrebat, şi unde s'a lepĕdat de Isus înainte de a cânta cucoşul a treia óră. — *M.*

Nu împuşca rîndunica, nicĭ cocostîrcul, nicĭ cucóra că aĭ să aĭ pagubă de foc. — *M.*

5750 Séra, când staĭ la lumînare, să nu te uiţĭ la umbra-ţĭ pe părete, că-ĭ rĕŭ de foc. — *T. R.*

In ḑiua de Foca nu se lucréză nimic, că e primejdios de foc. — *M.*

Să nu flueri séra, în casă, că-ĭ rĕŭ de foc. — *T. R.*

Când puĭ lemne de soc pe foc, te dor măselele. — *M.*

Când după ce se trece focul, jaratecul strălucesce mult în sobă, e semn că are să fie frig. — *M.*

5755 Când daĭ cuĭva foc Lunia, vine uliul la găinĭ. — *M.*

Suflând în foc şi sărind scântee multe, în curînd veĭ primi veştĭ bune despre un interes. — *M.*

Foca

Veḑĭ *Foc.*

Folos

Veḑĭ *An.*

Fóme

Veḑĭ *a Mânca.*

Fómete

Veḑĭ *An.*

Fórfece

Când puĭ fórfecele pe masă, nu'ĭ bine. — *M.*

Frate

Fraţiĭ cari se nasc tot în acea lună a anuluĭ se ḑic lunaticĭ. Eĭ la însurătórea unuĭa nu trebue să petrécă şi cel-alt, că móre, ci să sté închis într'o odae şi pus în fĭare. — *M.*

Frig

Veḑĭ *Foc, Gâscă.*

Dacă în ḑiua de patru-ḑecĭ de sfinţĭ va îngheţa şi va fi

frig, e semn că va fi frig și va îngheța până în ḑiua de Sfântul Gheorghe. — *M.*

5760 Tómna când pițigoiĭ, cĭocîrlaniĭ vor țîrîi pe lângă casă, ocóle, etc., e semn sigur că frig o să fie în scurt, și chiar omĕt o să cadă. — *M.*

Frigurĭ

Veḑĭ *Castravete, Muscă, Naforă, Oŭ, Pesce, a se Scălda.*

De zacĭ de frigurĭ și vreĭ să te lecuescĭ, să arunce cineva peste tine, pe când dormĭ, o doniță de apă, și când veĭ sări din somn speriat, frigurile vor fugi de frică. — *T. R.*

Fudul

Veḑĭ *Ață.*

Fuduli (a se)

Veḑĭ *Ață.*

Fugi (a)

Veḑĭ *Cal.*

Fuĭor

Fuĭor de la crucea popeĭ, de la Bobotéză, e bun de pus în pânză voloculuĭ, saŭ a mréjiĭ de prins pesce, căcĭ trage pescele ca băețiĭ după popă. — *M.*

Fulger

Fulgerele de ĭérnă sunt semne de vreme rea. — *T. R.*
Sclipind fulgere la apus, furtuna e apropiată. — *T. R.*

Fulgerà (a)

Veḑĭ *Salcie.*

5765 Când veḑĭ fulgerând, întâĭŭ, primăvara, să te plecĭ jos și cu ochiĭ închișĭ să ĭeĭ pae de jos, că sunt bune de fulgerătură. — *M.*

Când fulgeră să nu staï în ușa caseï că nu e bine.—*M.*
Când fulgeră ci-că scapĕră Sfântu Ilie să'şĭ aprinḑă luléua.—*T. R.*
Fulgerând la cornul capreï va ploua negreşit.—*T. R.*
Când fulgeră de aprópe, se apropie furtuna de la locuinţă; la fie-care fulgerat se facĭ semnul crucií de treï orĭ, şi să ḑicĭ: Dómne feresce, de mórte năprasnică.—*M.*
5770 Când fulgeră, se facĭ semnul crucĭ, ca se fiĭ apĕrat.—*M.*

Fum

Când fumul din sobă năvălesce une orĭ în casă, e semn că vremea o să se schimbe —*M.*
Când fumul din hogeag se sue drept în sus, e semn de vreme bună: când se împrăscie pe pămînt, va vremui.—*M.*

Fura (a)

Veḑĭ *Clopot, Fier.*

Furcă

Veḑĭ *Nevĕstuĭcă.*

Furnică

Când ïes furnicele prin casă, e semn de plóe orĭ are să vremuiéscă.—*M.*
De vor eşi furnicĭ cu aripĭ din pereţiĭ caseï, nu e semn bun.—*T. R.*

Furtună

Veḑĭ *Fulger, Porc, Primăvară.*

5775 Când se stĕrnesce de odată furtună, vînt şi plóe, saŭ viscol, o poznă mare trebue să se fi întîmplat, să fi fost făcut mórte de om.—*M.*

Fus

Când isprăvesce femeea fusul de tort, de rîschiet saŭ depĕnat îl scuipă spre a se umplé degrabă la loc.—*M.*

De scapă fusul din mână femeea când torce, e semn c'a flămânḑit. — *M.*

Fustă

Când fusta ţi se deslégă, aşa de la sine, e semn că te doresce cine-va. — *M.* & *T. R.*

Gâdila (a)

Să nu gâdeli copilul mic, că se strînge. — *M.*

Gâdilélă

5780 Tînĕrul, saŭ tînĕra, de nu póte suferi gâdiléla, e semn că va lua un soţ tînăr; din potrivă, de nu se gâdila, va lua bĕtrân. — *M.*

Găină

Veḑĭ *Belşug, Cenuşă, Clocélă, Copil, Coţofană, Grăunte, Mână, Pecingenă.*

Găina ce ţĭ-o daruesce cine-va, ca să nu se ducă de pe lângă casă, se o daĭ de treĭ orĭ pe după popul horneĭ. — *M.*

Când mor găinele de bólă să nu spuĭ la altă casă, că mor şi acolo. — *M.*

Găina mórtă de bólă i se tae capul cu sapa, la un respinten, ca să se tae bóla; saŭ se spînzură la un respinten. — *M.*

Găina când cântă cocoşesce nu e a bine. — *M.*

5785 Găina când cântă cocoşesce, se întîmplă mórte orĭ pagubă. — *U.*

Cel ce fură găina streină şi mănâncă, la mórte îl înăduşe penele şi pe cea-lume i le numĕră. — *M.*

Cine fură găinĭ, pe ceea lume e pus să le numere penele; dar când crede că apropie de numĕrat, vîntul vine şi suflă penele, şi perde numĕrul. — *M.*

Când găina face ouĕ micĭ[1]) nu e bine. — *M.*

Nu e bine a tăia găinele împedicate. — *T. R.*

Când strîgĭ găinele pe la ajunurĭ, n'aĭ să aĭ găinĭ. — *M.*

---

[1]) Stîrpiturĭ.

5790 Apa neîncepută, amestecată cu făină de păpuşoïu arsă, e bună de dat găinelor bolnave, stupind asupra lor. — *M.*

Când găinele se îmbolnăvesc, să le daĭ unt de pe topor. — *M.*

Când mânâncĭ labe de găină, aĭ să spuĭ minciunĭ. — *M.*

Când primăvara vedĭ graurĭ mulţĭ sburând, e semn că aĭ să scoţĭ mulţĭ puı de găină pe vară. — *M.*

Să nu mânâncĭ inimă şi cap de găină, că-ţĭ mor părinţiĭ. — *M.* & *T. R.*

5795 Când daĭ puĭ micĭ afară în ogradă, să-ĭ puĭ în pólă, şi să eşĭ afară cu eĭ, cu ochiĭ închişĭ, şi punêndu-ĭ jos să ḑicĭ: «Cum nu vĕd eŭ amu, aşa să nu vadă cĭóra (orĭ uliul) puiĭ.» — *M.*

Sĕ ḑice că găina după ce ouĕ şi se dă jos din cuĭb, când codcodăcesce, ar ḑice: «unde puĭ nu maĭ găsescĭ». — *T. R.*

Găinele să le daĭ de mâncare, tărîţe cu flóre de urzică fiértă, c'apoĭ îs outóre. *M.*

Dacă ĭeĭ ouĕ din cuĭbarul gainelor după ce a asfinţit sórele, caḑĭ pe orbul găinelor. — *M.*

Dacă o găină începe să clocéscă de Joĭ, atuncĭ scóte numaĭ puĭce; ĭar dacă începe a cloci de Vinerĭ, scóte numaĭ cocoşeĭ. — *M.*

Gălbenare

Veḑĭ *a Dormi.*

Gâlcévă

Veḑĭ *Haĭnă, Masă, Nas.*

Gângănie

Veḑĭ *Lut.*

Gâscă

5800 Când gâscele staŭ cu cĭocul în pene, are să fie frig. — *M.*

Când gâscele şi raţele, bat cu aripele în pămînt are să plóĭe. — *M.*

Iérna, pe timp de ger, dacă gâscele fac ca şi cum s'ar scălda vara, e semn sigur că vremea o să se móĭe. — *M.*

Gât

Când mortuluĭ îĭ e gâtul móle, e semn că are să maĭ móră încă cineva din casă. — *M.*

Când îţĭ chiorăe gâtul, aĭ să beĭ vin saŭ rachiŭ.—*M.*

Gemenĭ

Veḑĭ *Scrîntitură.*

Génă

5805 Când géna dréptă se bate, o bucurie aĭ să aĭ —*M.*
Când géna stângă se bate, supĕrare aĭ să aĭ.—*M.*

Ghebos

Veḑĭ *Copil.*

Copilul zămislit spre o serbătóre, ĭese ghebos.—*M.*

Ghem

Când facĭ ghem, înşiră pe o bucată de pâine iar nu pe cârpă, orĭ alt-ceva, căcĭ pe lumea cea-l-altă o mănâncĭ.—*M.*

Gheorghe

Veḑĭ *Bogat, Răchită.*

Ghéţă

Când Sfântu Neculaĭ găsesce Bistriţa ne-îngheţată, pune pod peste ea.—*M.*

Ghindă

Veḑĭ *An.*

Grâŭ

5810 Când secerĭ la grâŭ, să laşĭ un peticel numaĭ cât cuprinḑĭ cu braţul, numit *barba* luĭ Dumneḑeŭ, în mijlocul lanuluĭ, că aşa e bine.—*T. R.*

Grăunte

Vedĭ *Bubă*.

Grăunţele cu carĭ aŭ semănat copiiĭ la anul noŭ, să daŭ la găinĭ spre a fi ferite de bólă. — *M.*

Cu grăunţe de porumb nu se sémĕnă la Sf. Vasile[1]) că fac băeţiĭ bube. — *M.*

Grăunţele de porumb, cu care a dat baba în bobĭ, se aruncă la găinĭ, spre a fi ferite de bólă. — *M.*

Greere

Vedĭ *Borş*, *Epure*, *Lunĭ*.

Ca să scapĭ de greeriĭ din casă, puĭ o rótă de car în casă saŭ aruncĭ, prin unghere, capete de epure. — *M.*

5815 Pentru a alunga din casă greeriĭ, carĭ prin cântecul lor neliniştesc lumea, prinde un greer, légă-l cu o aţă şi târêndu-l afară din casă îl batjocorescĭ în tot felul. Ajungênd la o rĕspîntie de drum, îl aninĭ cu aţa de un stîlp şi-l laşĭ acolo. Toţĭ greeriĭ din casă vor eşi pentru a nu se maĭ întórce nicĭ odată. — *M.*

Griere

Vedĭ *Greer*, *Lunĭ*.

Grindină

Când bate grindina înfige un cuţit în pămînt orĭ toporul, şi ea va înceta. — *M.*

Că să nu bată grindina, să nu muncescĭ Joile după Pascĭ. — *M.*

Gunoiŭ

Gunoiul din casă nu e bine ca séra să'l aruncĭ afară că e rĕŭ de pagubă. — *M.*

Când daĭ gunoĭul afară, după asfinţitul sóreluĭ, nu-ĭ bine. — *M.*

5820 Gunoĭul séra nu se dă afară, că pe urmă nu vin vacile la viţeĭ. — *M.*

---

[1]) Anul noŭ.

Un tînĕr, saŭ o tînĕră, nu e bine să sté în gunoĭu când mătură cine-va, că nu se maĭ însóră saŭ mărită.—*M.*

Gunoĭul de la gândaciĭ de mătasă să'l arunci în drum, spre a se trage mătasa bine.—*M.*

In gunoĭul gândacilor de mătasă se nu calcĭ, că capeţĭ durere de picióre.—*M.*

Gunoĭul din prăvălie se nu'l măturĭ de la fund spre uşă, că gonescĭ muşteriĭ; ci de la uşă spre fund ca să'ĭ adunĭ.—*M.*

5825 Gunoĭul nu se svîrlă nicĭ odată în faţa sóreluĭ, că-ĭ pătezĭ faţa, şi el pe urmă vara ne arde semĕnăturile, iar iérna lasă frîŭ slobod geruluĭ de ne gătesce vitele şi pe noĭ cu frigul luĭ.—*M.*

Gunoĭul din ḑiua de Sf-tul Gheorghe să-l lepeḑĭ la rădĕcina pomilor, că rodesc bine pe urmă.—*M.*

Gură

Să nu daĭ ce-va din gură, că 'ţĭ daĭ puterea.—*T. R.*

Guşă

Cine are guşă, să ĭea Sâmbătă sara când tócă popa, un bĕţ de alun, şi dând peste guşă să ḑică: «popa tócă, guşa sécă» şi 'ĭ va trece.—*M.*

Gusta (a)

Femeea îngreunată să guste din orĭ-ce are poftă, şi nu se spurcă.—*M.*

Guşter

5830 Pelea uscată de guşter, prins în luna Mart, e bună de guşter[1]).—*M.*

Guzgan

Când aĭ guzganĭ la coşere, la hambare, saŭ la pivniţă, să descântezĭ pe eĭ. Iea o oală nouă; umple-o, în zor de

---

[1]) Bólă.

ḑiuă, cu apă ne-începută, dintr'o fântână, și apoĭ muind în cofă, o ață lungă de cânipă, se tragĭ ața împrejurul loculuĭ unde sunt guzganiĭ, ḑicênd: «Haĭ cu toțiĭ după baba, că va da baba loc maĭ bun» și atuncea guzganiĭ se ieaŭ după baba care 'ĭ duce la loc pustiŭ. — *M.*

Gutuĭu

Veḑĭ *Blândă.*

Gutunar

Veḑĭ *Brîu.*

Haĭnă

Veḑĭ *a Cóse, Unghie, Suman, Țólă.*

De vreĭ să întorcĭ inima cuĭ-va spre bine, pentru tine, îmbracă o haĭnă pe dos, și umblă ast-fel cu ea o ḑi saŭ două. — *M.*

De îmbracĭ din greșélă haĭna pe dos e semn că se va strica vremea saŭ e a gâlcévă. — *M.*

Să nu îmbracĭ haina pe dos, că se strică vremea. — *T. R.*

5835 Dacă îmbracĭ haină pe dos, nu-țĭ merge bine în acea ḑi. — *M.*

Haĭna copiluluĭ, la desbrăcare, tot-dé-una să scoțĭ în sus, peste cap, ca să créscă. — *M.*

Când croescĭ o haină Sâmbăta și o isprăvescĭ tot Sâmbăta, omul a căruĭ e haĭna móre cu siguranță. — *M.*

Ham

Când se va deprinde hamul la plecare, să te întorcĭ a-casă, căcĭ în drum aĭ să aĭ o primejdie. — M.

Harnic

Veḑĭ *Chef.*

Hîrb

Hîrburĭ [1]) știrbite nu e bine să țiĭ în casă că te sfădescĭ. — *M.*

---

[1]) Străchinĭ saŭ farfuriĭ.

5840 Ca să câştigĭ un proces, întorcĭ în acea ḑi tóte hîrburile din casă cu gura în jos şi partea adversă nu va puté ḑice nimic la judecată. — *M.*
Fărămiturile de hîrb noŭ puse în o legătură la bubă, e bun de spart. — *M.*

Horn

De huesce hornul e semn că are să se strice vremea. — *M.*
De vraĭ să 'ţĭ vină un câne ce s'a rĕtăcit pe departe, să'l strigĭ pe horn. — *M.*
De strigĭ pe gura hornuluĭ pe cine dorescĭ, vine de grabă. — *M.*

Hoţ

Veḑĭ *Buric, Cocoş, Copil, Sóre.*

Huce

Hucele ce verşĭ de la borş nu e bine să le daĭ la o vită ce e a făta, că stîrpesce. — *M.*
Hucele sunt bune de scrîntitură. — *M.*

Huhurez

5845 Când cântă huhurezul în pădure, îĭ a vreme rea. — *M.*
Când îţĭ cântă huhurezul întâĭŭ, aĭ să fi bolnav. — *M.*

Hulub

Să nu ţiĭ hulubĭ în casă, că eĭ fac a sărăcie. — *M.*

Hurniac

Când taĭ hurniacul[1]) pânzeĭ să nu coşĭ la cămeşă, că nu aĭ dreptate când te ducĭ la judecată. — *M.*

---

[1]) Urzelă.

Husurlic

Vedĭ *Brad.*

Iad

Vedĭ *Mósă.*

Ibovnica

Vedĭ *Brîŭ.*

Icóna

Icóna, de cade singură jos, e semn că va muri cine-va în casă. — *M.*

5850 De vraĭ să plóie la o secetă, să iaĭ o icónă pe furiş, de la unul, şi să o aruncĭ într'o fântână părăsită. — *M.*

Când plesnesce icóna, se crede că ea este cea maĭ mare nenorocire a caseĭ. — *T. R.*

Iele

Vedĭ *Andreĭ.*

Iérba feruluĭ

Ca să poţĭ căpĕta iérba feruluĭ, cu care poţĭ strica orĭ-ce încuetóre, închidĭ puiĭ uneĭ ariciólce cu un gard de fer, şi ea caută iérba feruluĭ de strică acel gard de'şĭ şcóte puiĭ. Hoţiĭ aŭ acéstă iérbă de descue orĭ-ce încuetóre, numaĭ cât atinge. — *M.*

Iérnă

Vedĭ *Căciulă, Caragaţă, Epure, Pasere, Presur, Şórece, Splină.*

Ilie

Vedĭ *a Fulgera.*

Daca durdue în ḑiua de Sfântu Ilie, în acel an se ghiermănoşéză alunele. — *T.*

Imbelşugare

Când, de pe pădurile de bradí, se ridică, la suflarea vîntuluĭ, norĭ gălbiĭ, numiţĭ mană, anul va fi cu îmbelşugare în tóte. — *M.*

Îmbelşugat

5855 Când în ajunul logodneĭ va fi pîclă, promorócă, rouă, e semn că casa lor va fi îmbelşugată. — *M.*

Îmbĕtrâni (a)

Veḑĭ *Apă, a Mânca.*

Îmbolnăvi (a se)

Veḑĭ *Apă, Cal, a Dormi.*

Îmbrăca (a)

Veḑĭ *Haĭnă, Suman, Ţol.*

Împĕrat

Veḑĭ *Cer.*

Încălţa (a se)

Veḑĭ *Cuptor.*

Încuetóre

Veḑĭ *Iérba-feruluĭ.*

Îndrăgit

Veḑĭ *Cuc.*

Inel

Inel e bine să pórte femeea în deget, ca să nu se lipéscă blestemul de copiĭ, când îĭ blestemă la necaz. — *M.*

Inelul legat cu treĭ fire de pĕr în cap, are darul de a opri sângele, când îţĭ curge mereŭ din nas. — *M.*

Când vaca, la mulsóre, dă lapte cu sânge, se vindecă mulgând'o printr'un inel. — *M.*

Înger

Veḑĭ *Apă, Cuţit, Irod.*

Îngreunată

Veḑĭ *Camaşă, a Gusta, Noroc, Plóĭe.*

Îngropa (a)

Veḑĭ *Edeş.*

Inimă

Veḑĭ *Cofă, Haĭnă.*

Când te dóre la inimă să roḑĭ tămâe şi găitan. — *T. R.*

Înneca (a se)

Veḑĭ *Apă.*

Însărcinată

Veḑĭ *Buric, a Cununa, Femee, Pĕr.*

Însemnat

Veḑĭ *Om.*

Însura (a se)

Veḑĭ *An, Gunoĭu.*

5860 In an mare nu 'ĭ bine să te însorĭ. — *M.*

Înţĕrca (a)

Veḑĭ *Copil.*

Cînd înţărcĭ copilul, să îmbracĭ o cămeşă cu gura la spate, şi să ḑicĭ: «cum am întors cămeşa, aşa să se întórcă cutare de la ţîţă». — *M.*

Interes

Veḑĭ *Biserică.*

Învĕţa (a)

Veḑĭ *Carte*.

Ion

Veḑĭ *Pepene*.

Irod

De te facĭ Irod, patru-ḑecĭ de ḑile nu se maĭ apropie îngerul de tine. — *M.*
De casa în care a jucat Iroḑiĭ nu se apropie îngerul patruḑecĭ de ḑile. — *M.*

Isbândă

Veḑĭ *Cuţit*.

Ismene

Veḑĭ *Copil*.

Iubi (a)

Veḑĭ *a Ploua*.

Iute

Veḑĭ *Barlat*.

Jidan

De întîlnescĭ în cale Jidan îţĭ va merge bine. — *M.*
5865 De visezĭ un Jidan îţĭ va merge bine. — *M.*

Jidov

Jidoviĭ nu mănâncă slănină, pentru că un porc s'a scărpinat de crucea luĭ Hristos. — *U.*

Jig

Ca se scapĭ de Jig (jigărae) saŭ arsurĭ pe gât şi piept, sĕ înghiţĭ cheotórea de la camaşă; saŭ daĭ drumul pe gura cameşeĭ la un cărbune aprins. — *M.*

Jiganie

Vedĭ *Andreĭ.*

Jigărae

Vedĭ *Jig.*

Joĭ

Vedĭ *Buruĭénă, a se La, Unghie.*

Joile de după Pascĭ nu se ară, nu se lucréză la câmp nimica, că e primejdios de secete, trăsnete, ş. c. l.—*M.*

Joĭ-Marĭ

Vedĭ *Apă, Bubă, Buruĭénă, Foc.*

Juca (a)

Vedĭ *Talpă.*

Judecată

Vedĭ *Hurniac.*

Când taĭ urzala pânzeĭ, sa nu coşĭ cu ea cămeşile, că nu aĭ dreptate când te ducĭ la judecată.—*M.*

Jug

5870 Jugul boilor nu se pune pe foc, că la mórte nu poţí muri până nu'ţĭ pune jugul la cap.—*M.*

Jugul ce a servit la trasul boilor nu se pune pe foc, că e mare pĕcat. Omul ce a făcut asemenea trébă, nu póte muri până ce nu i se pune sub cap un jug.—*M.*

Ţandură din jugul boilor să nu puie nimenĭ pe foc, că la mórte se va căzni mult până să şĭ dé sufletul; se va bate taman ca boiĭ când trag la jug.—*T. R.*

Junghĭu

Vedĭ *Splină.*

Juvină

Veḑĭ *Alexe-Boji.*

La (a se)

Să nu te laĭ Lunĭa, căĭ rĕŭ de urît.—*M.*
Nu'ĭ bine de lăut Marţa, că cică-ĭ rĕŭ de năpaste.—*M.*
5875 Să nu te laĭ Mercurea că 'ţĭ móre bărbatul.—*M.*
Să nu te laĭ Vinerea, că e rĕŭ de bólă.—*M.*
Să nu te laĭ de cât Joea şi Duminica.—*M.*
Duminica să nu laĭ (diminéţa) că îţĭ stă capul afurisit [1]).—*M.*
Nu'ĭ bine de lăut în ḑile de sec, c'apoĭ, când morĭ, te uĭtă nescăldat.—*M.*
5880 Indată după ce te-aĭ lăut, e bine să te spelĭ cu apă rece, că de nu, apoĭ şade Maĭca Domnuluĭ în genunchĭ.—*M.*
Să te laĭ cu gura pânzeĭ că e bună de dragoste.—*M.*

Lână

De ţi-o pişca din lâna oilor îţĭ mor oile.—*M.*
Babele care fură din lâna ce le-o daĭ de tors, pe ceea lume o scarmĕnă cu dinţiĭ.—*M.*

Lapte

Veḑĭ *Andreĭ, Apă, Mănos.*

Laptele când îl fierbĭ, să nu dea în foc căcĭ crapă ţîţele vaceĭ. De a dat în foc se presară sare peste acel loc.—*M.*
5885 Când cineva îţĭ dă lapte, daĭ vasul înapoĭ cu puţină apă ca se nu înţerce vaca.—*M.*
Laptele de capră roşie e bun de léc.—*M.*
Laptele când se întinde e deochiată vaca.—*M.*
Laptele să nu 'l daĭ din casă afară, fără a'l săra; alminterea, prin farmece, se duce laptele.—*U.*
Când dă laptele în foc se umflă ugerul vaciĭ.—*T. R.*

Léc

Veḑĭ: *Apă, Buruĭană, Descântec, Lapte, Şérpe.*

[1]) Pentru femeile măritate.

Légăn

Veḑĭ *Copil, a Legăna.*

5890 In légănul copiluluĭ să nu se culce altul, că'ĭ ıea somnul. — *M.*

Legăna (a)

Se nu legenĭ légănul copiluluĭ deşert că se strînge copilul. — *M.*
Să nu legene copilul doĭ inşĭ de o dată, că se strînge. — *M.*

Lehuză

Veḑĭ *Femee, Pricăjit, Bohiĭ.*

Leneş

Veḑĭ *Chef.*

Lenevire

Veḑĭ *Fluture.*

Leşie

Leşia cu care se spală cine-va pe cap, nu e bine se o lase în casă peste nópte, căcĭ cutremurându-se pămîntul, capĕtă cel ce s'a spĕlat, saŭ lăut, tremurătură de cap. — *M.*

Leuştén

Omul tînĕr să nu sădéscă; în grădină, leuştén că'ĭ móre soţia. — *M.*
5895 Leuşténul, de 'l fură, se usucă în grădină. — *M.*

Liliac

Liliaciĭ carĭ se găsesc prin bisericĭ sunt şórecĭ carĭ, mâncând anafura, se fac liliacĭ. — *T. R.*
Să se afume cu pĕr de liliac, ca să trécă césul cel rĕŭ, şi la copiĭ se trécă ducă-se pe pustiĭ. — *M.*

Să prinḑí un liliac, să-l despoĭ de pĭele pe care să o prăjescĭ, să o facĭ praf; bênd acest praf cu apă neîncepută, te vindecĭ de orĭ ce bóla.—*M.*

Limbă

De 'ţĭ muscĭ limba, te vorbesce cine-va de rĕŭ.—*M.*

Când te dóre vîrful limbeĭ, aĭ mâncat ceva cu spurcat de şórec. Ca să-ţĭ trécă, dă vîrful limbeĭ de pĕrete.—*M.* & *T. R.*

Lingură

5900 Cu lingura ce te servescĭ în ólă la bucate se nu mănâncĭ că te bate sócra.—*M.*

Să nu 'ţĭ schimbĭ lingura la masă că nu te maĭ saturĭ.—*M.*

Se légă un gavan de lingurĭ la gâtul mânzilor ca să crésca ĭute şi se nu se dióche.—*M.*

In sara de Sf. Vasile se puĭ de fie-care câte o lingură plină cu apă în o tavă, şi a cuĭ va rĕmâné sécă n'are noroc.—*M.*

Lingura cu care aĭ mâncat se n'o laşĭ séra în ólă că nu poţĭ dormi.—*M.*

5905 Cine face *roşéţă*[1]) în nas, să se atingă cu códa linguréĭ încălḑită, că-ĭ trece.—*T. R.*

Linte

Veḑĭ *Bob.*

Linţĭ

Veḑĭ *Porc.*

Grăunţe din sită nu se dă la porcĭ, că fac carnea cu «linţĭ».—*M.*

Când daŭ femeile la porcĭ mâncare din pólă, atuncĭ carnea are să facă linţĭ.—*M.*

Locustă

Veḑĭ *Făină.*

---

[1]) *Roşéţă* se chémă o beşicuţă care ĭese în nas, şĭ e fórte durerósă.

Logodnă

Veḑï *Îmbelşugat.*

Lumînare

Veḑï *Pascï*

Dacă lumînarea cu care botezï copilul nu se stinge de la biserică şi până a casă, e semn că va trăi mult acel copil. — *M.*

Lumînările de la cununie, de se trece una maï mult, e semn că şi acel soţ, către care s'a ţinut acea lumînare va trăi maï puţin — *M.*

5910 Din lumînările de la cununie nu e bine se aprinḑï ţigara, că ïaï din focul tinerilor. — *M.*

Lumînările remase de la cununie e bine să se păstreze. — *M.*

Lumînarea de la botez o stingï în podéla caseï sus, făcênd semnul cruceï, ca se trăïéscă copilul şi se ajungă aşa de nant. — *M.*

Lumînarea de la Pascï e bună se o aprinḑï în casă cànd sunt furtunï marï cu tunete şi trăsnete. — *M.*

Lumînarea când a ajuns mică de tot de n'o maï poţï ţiné în mână, se o lipescï jos de pămînt ca se ardă, căcï aceia e a morţilor fără lumînare. — *M.*

5915 De aï vre-o lumînare aprinsă în mână, să nu laşï să ţi-o stingă cineva, că e rěŭ de mórte. — *T. R.*

Lumìnarea din ḑiua de Pascï, când ese preotul cu învierea, e bună de pàstrat pe vară când sunt *sloţï*. — *M.*

Când, după cununie, sě arde tótă lumina îï semn că omul cununat nu va trăi mult. — *M.*

Dacă în timpul cununieï se va trece maï tare lumînarea mireluï, e semn că el are să móră maï degrabă; dacă se va trece a mireseï, mirésa va muri maï degrabă. Dacă însă lumînările sunt trecute tot una, atuncï tineriï la vremea lor o se móră odată. — *M.*

Să nu fie treï lumînărï în aceeaş odae, că se întîmplă o nenorocire, o mórte. — *T. R.* & *M.*

5920 Când lumînarea se stinge de odată, fugï din ace casă, că dracul a stins lumînarea. — *M.*

Lucra (a)

Veḑï *Rusaliï.*

Lună

Veḑĭ *Bloşcă*, *Ploşniţa*.

Luna nouă nu se spune în casă, că se strică hîrburile. — *M.*
Când veḑĭ lună nouă e bine să aĭ banĭ la tine, şi să'ĭ arĕţĭ, căcĭ tótă acea lună veĭ avė banĭ din belşug. — *T. R.* & *M.*
Când veḑĭ lună nouă să saĭ în sus de treĭ orĭ ḑicênd: Lună nouă, sănătos m'aĭ găsit, sănătos să mĕ laşĭ». — *M.*
In lună nouă nu e bine să semenĭ legume că nu légă; nicĭ să resădescĭ pomĭ că nu rodesc. — *M.*
5925 Când luna o mănâncă vîrcolaciĭ e semn de rĕsboĭu. — *M.*
Când pe lună o mănâncă vîrcolaciĭ va fi rĕsboĭu orĭ rĕsmeriţă. — *M.*
Când veḑĭ lună nouă şi aĭ ploşniţĭ în casă ḑicĭ: «Sănătate în casă şi ploşniţele afară»; iar de eştĭ bolnav ḑicĭ: «Craĭu noŭ! craĭu noŭ! na un fedeleş gol şi dă'mĭ unul plin, roş ca calına şi gras ca slănina». — *M.*
Se nu grijescĭ în casă când e lună nouă că se fac ploşniţĭ şi alte juvine. — *M.*
Când luna nouă e cu un corn în jos va ploua, ıar de va fi cu córnele în sus nu va ploua. — *M.*
5930 Când nóptea e lună nu e bine se ḑıcĭ că e lună cum îĭ ḑiua, căcĭ morţĭ înnecaţĭ atuncĭ se daŭ la întuneric. — *M.*
Când luna se arată roşie prin prejur, are se fie secetă. — *M.*
Când luna are în juru-ĭ ţărcalan (un cerc gălbiŭ) va vremui. — *M.*
De veḑĭ lună nouă, să nu spuĭ în casă celor-l-alţĭ carĭ n'aŭ vĕḑut-o, căcĭ veĭ sparge ceva. — *T. R.* & *M*
Când veḑí lună nouă, eşĭ în bătătura caseĭ şi te adresezĭ la ea cu urmĕtórele cuvinte: «Lună nouă, lună nouă taie pâĭnea 'n douĕ; ţie jumĕtate, mie sănătate». — *T. R.*
5935 I se maĭ ḑice: «luna, lună nouĕ, rupe coca în douĕ şi ne dă şi nouĕ, ş'un castron de ouĕ». — *T. R.*
Când luna saŭ sorile sunt acoperite, le mănâncă vîrcolaciĭ; semn rĕŭ pentru ţéră unde se vĕd vîrcolaciĭ. — *M.*

Lunatic

Veḑĭ *Frate*.

Lunĭ

Veḑĭ *Apă*, *Borş*, *a se La*.

Lunea e bine de început orĭ-ce trébă. — *M.*

De puĭ cloşcă Lunea, toţĭ puiĭ ĭes cocoşĭ. — *M.*
Lunea nu se ĭea ouĕle, din cuĭbarul găinelor, că părăsesc ouatul. — *M.*
5940 Lunea să te ferescĭ de cértă că tótă sĕptĕmâna îţĭ merge aşa. — *M.*
Lunea nu se taĭe unghiile că 'ţĭ facĭ de urît. — *M.*
Lunea nu se lipesce saŭ grijesce casa, că se fac grierĭ în casă. — *M.*
Lunea nu e bine se mănâncĭ frupt, că e rĕŭ de bóle şi de dihăniĭ. — *M.*
Să nu daĭ banĭ Lunea că 'ţĭ merge rĕŭ peste sĕptĕmână. — *M.*
5945 Lunea nu se umple borş, că să scaldă dracul în el. — *M.*
Lunea e bine să ieĭ, dar să nu daĭ. — *M.*
Lunea nu se dă sub nicĭ un cuvînt nimic din casă, ogradă, etc., că pe urmă tot daĭ şi pagube aĭ. — *M.*
Să nu ieĭ ouĕ din cuĭbarul pasĕrelor domestice, Lunea, Mercurea şi Vinerea, că 'şĭ schimbă cuĭbarele, şi anevoe le găsescĭ. — *M.*

Lup

Veḑĭ *Andreĭ, Dihanie, Lut, Mămăligă, a se Pĭeptena.*

Când primăvara — maĭ ales pe unde sunt ape — vor urla lupiĭ vrăjmaş la dél, e semn sigur de viiturĭ marĭ de apă. — *M.*
5950 Când la drum îţĭ ese lupul, are să-ţĭ mérgă în plin. — *M.*
In spre sfântul Andreĭ să nu măturĭ casa, că-ţĭ mănâncă lupul vitele. — *M.*
Vitele care mugesc spre Sfântul Andreĭ, caiĭ care nechéză, paserile care ţipă vestesc lupul la ogradă. — *M.*

Lut

Lunea nu se aduce lut de lipit, că aducĭ fel de fel de gângăniĭ în casă. — *M.*

Maĭu

Dacă nu plouă in Maĭu nu se mănâncă mălaĭu. — *T. R.*
5955 Plóĭa din Maĭu face mălaĭu. — *M.*
Să beĭ vin roşu în tótă luna luĭ Maĭu că sĕ înnoesce maĭul. — *M.*

Mamă

Veḑĭ *Bubă.*

Nicĭ mama nicĭ tata nu trebue se sté faţă la botezul copilululuĭ lor, căcĭ copiluluĭ ĭĭ va merge rĕŭ. — *M.*

Mămăligă

Veḑĭ *Belşug, Bubă, Neg.*

De se greşesce mămăliga nesărată e a bine. — *M.*

La turnatul mămăligeĭ, de cade o fărmătură deasupra eĭ, aceia nu se mănâncă că e năpaste. — *M.*

5960 Mămăliga turnată de se desface, e semn că veĭ face drum. — *M.*

Când scapĭ mămăliga din mână, aĭ un ném flămând. — *M.*

Mămăliga ce rĕmâne lipită pe ceaun nu se mănâncă, că e năpaste. — *M.*

Mămăliga şi pânea se n'o calcĭ în picióre că e pĕcat. — *M.*

Când mănâncĭ mămăligă din céun, dă ulĭul la puĭ. — *M.*

5965 Când raḑĭ céunul, nu ĭ bine să laşĭ mămăliga pe lingură. — *M.*

Nu-ĭ bine să daĭ mămăligă caldă la cânĭ, că turbă. — *M.*

Mămăliga ce rĕmâne pe melesteŭ nu se mănâncă, că te mănâncă pe urmă lupul. — *M.*

Să nu taĭ mămăliga cu aţa de jos în sus, căcĭ se scumpesce popuşoĭul. — *M.*

Dacă pe mămăliga ce facĭ vor fi dungĭ, crăpăturĭ, e semn că aĭ să facĭ drum mare saŭ mic, după cum vor fi şi dungele pe mămăligă. — *M.*

5970 Cine mănâncă mămăliga ne-cernută face bube pe limbă. — *M.*

Mama-pădureĭ

Când copiĭ micĭ plâng nóptea, se face séra de *mama pădureĭ.* Se ţine copilul în braţe şi în umbra luĭ se dă cu toporul de treĭ orĭ, ḑicênd:

Fugĭ nălucă
Prin prelucă,
Prin rĕzor,
Printre rĕzor,
Că te taiŭ cu ăl topor. — *T. R.*

Mană

Veḑĭ *Albină.*

La ceĭ ce aŭ vacĭ cu lapte nu se vinde unt, brânză, că-ţĭ ĭea mana vaceĭ. — *M.*
Ca să nu-ţĭ maĭ pótă lua nimea mana de la vacĭ, în spre sf-tul Gheorghe să facĭ cu un spiţelnic bortă în un corn a vaceĭ, şi înlăuntru să puĭ o bucăţică de pâne şi sare. Gaura o astupĭ apoĭ cu un cep de lemn. — *M.*
Nu se vinde, nu se dă nimic de sĕmînţă la alţiĭ, până ce nu veĭ sĕmĕna tu întâĭu; alt-fel îţĭ daĭ mana, norocul. — *M.*

Mână

5975 Cine dórme strîns, cu mânele între picióre, trage a sărăcie. — *M.*
Cine petrece mortul, trebue să-şĭ frece mânele cu ţărna de pe grópa mortuluĭ, alt-fel îĭ amorţesc mânele. — *M.*
Când aĭ plesnit (pălit, pocnit) o găină saŭ câne, şi e maĭ maĭ să móră, calcă-ţĭ mânele şi atuncĭ are să scape de mórte. — *M.*
Mânele copiluluĭ mic nu se sărută, că pe urmă îĭ cad urite, şi nu se maĭ jócă cu ele. — *M.*

Mănăstiresc

Să nu cumperĭ nimic ce a fost mănăstiresc, că 'ţ-aĭ adus pĕcat şi pagubă în casă. — *M.*

Mâncà (a)

Vedĭ *Mâncare, Mirŭ.*

5980 Să nu mănâncĭ rĕmăşiţele din farfurie că îmbĕtrânescĭ curind. — *M.*
Se nu mănâncĭ lucrurĭ uĭtate că uiţĭ de grabă. — *M.*
Nu e bine se mănâncĭ în sfinţitul sóreluĭ. — *M.*
Cine nu mănâncă în de loc în ajunul Bobotezeĭ are noroc la găsit. — *M.*
Tînĕrul saŭ tînĕra se nu mănânce din ólă că'ĭ plouă la nuntă. — *M.*
5985 Şcolarul se nu mănânce cu cartea deschisă că uĭta lecţia. — *M.*
Să nu mănâncĭ lucrurĭ îngemĕnate, că facĭ copiĭ gemenĭ. — *M.*
De veĭ mânca de septe orĭ hrén şi urzicĭ, ca cum te veĭ împărtăşi. — *M.*
Când mânâncĭ ceva şi-ţĭ cere cineva, să nu-ĭ ḑicĭ dóră «na»,

şi să nu-ĭ daĭ, căcĭ de-l minţĭ, atuncĭ îţĭ minţĭ pe ceĭ de-ĭ aĭ morţĭ — *T. R*
Când mânâncĭ şi să uită un băet, şi dacă nu-ĭ daĭ şi luĭ să mânânce, băetul nu cresce. — *M.*
5990 Când mânâncĭ, scurge strachina, să nu rĕmână picătură măcar, ca să i-se scurgă ochiĭ lumeĭ, uitându-se după tine. — *T. R.*
Să nu mânâncĭ nimic când scapĕtă sórele, căcĭ veĭ face caş la gură [1]). — *T. R.*
Când mânâncĭ cu pălăria saŭ căciula'n cap, atuncĭ dracu rîde şi D-ḑeŭ plânge. — *M.*
Nu ţine blidul pe braţe când mânâncĭ, că facĭ a calicie. — *M.*
Nu mânca pe vatră, că tragĭ a calicie. — *M.*
5995 De eştĭ căsatorit, nu mânca pe vatră, că tragĭ a burlăcie, a vĕduvie. — *M*
Când eştĭ la masă, şi-ţi cade dumicatul din mâna, orĭ din gură, îĭ e fóme vre-uneĭ rude orĭ vre-unuĭ părinte mort; însă nu-l lasa jos, c'apoĭ îl fură diavolul şi pĕcat, că-ĭ daĭ să mânânce. — *T. R.*
Cine în ḑiua de Crăciun, mânâncă carne de vrabie, acela e uşor vara la muncă ca vrabia. — *M.*
Când mânâncĭ Sâmbăta nespalat, nu s'apropie îngerul patruzecĭ de ḑile de tine.—*M.*
Femeea însărcinată dacă mânâncă carne de vînat, trebue să strîngă un os din acel animal, şi să-l pue în scăldătórea copiluluĭ; alt-fel copilul face nisce rănĭ ca acele de vînat. — *M.*
6000 Când mânâncă cineva şi nu strînge masa îndată după mâncare, nu-ĭ bine, căcĭ de se va duce cu vite de vînḑare, va şede mult în tîrg. — *M.*
Când mânâncĭ Lunia de frupt, sĕ îmbolnăvesce o vită. — *M.*
Când mânâncĭ fărmăturile cari cad pe mămăligă, te năpăstuesce cineva. - *M.*
Nu-ĭ bine sa mânâncĭ la straturĭ, că face cépa saŭ usturoiul vîermĭ. — *M.*
Pasere, vită rătécită nu se mânâncă, că păţescĭ ca Arie.[2]) — *M.*
6005 Când mânâncĭ trufandale de legume, cereale, fructe, etc., trebue să ḑicĭ: «Sănătate nouă în gură veche». — *M.*
Când mânâncĭ lângă fântână, nu'ĭ bine, că uiţĭ tóte cele. — *M.*
Când te ducĭ cu cofa după apă, să nu mergĭ mâncând, căcĭ nu ţiĭ minte nimic. — *M.*

---

[1]) Nisce albeţe ce se fac, de o parte şi de alta, la încheietura gureĭ.
[2]) Capeţĭ pânticărie mare, lepeḑĭ maţele.

Mâncare

Veḑĭ *Ban, a Mânca, Pasĕre.*

Cànd uiţĭ mâncarea în mână, ţi'ĭ flămând un ném. — *M.*

Când va curge séma de lemne în óla cu mâncare, atuncĭ dacă veĭ mânca, aĭ să facĭ vĭermĭ. — *M.*

6010 Dacă se dă cuĭ-va de mâncare prin feréstră afară, aceluĭa îĭ vine să se tot ducă. — *M.*

Femeea nu trebue să taĭe păserĭ pentru mâncare, că merge rĕŭ celor ce mânâncă. — *M.*

Cine gustă dintr'o mâncare în care s'a pus os de copil, mort nebotezat, primesce pe dracu într'însa. — *U.*

Mânios

Veḑĭ *Ciudă.*

Mânos

Dacă vraĭ ca vacile să aĭbă lapte mănos, trebue ca să pască ĭérbă cu rouă tótă nóptea în spre Sfântul Gheorghe. — *M.*

Mânz

Veḑĭ *Lingură.*

Mare

Copilul născut în ḑi mare, are să fie om mare. *M.*

Marfă

6015 Când să rĕstórnă marfa în prăvălie, e semn că o sa se vîndă. — *M.*

Mărgele

Băetul se nu pue mărgele la gât că va plânge când va fi mare. — *M.*

Băĭatul, când e mic, să nu pună mărgele la mâĭnĭ orĭ la gât, căcĭ pe când va fi mare şi s'o îmbĕta vre-o dată, va plânge; numaĭ fetelor le e dat să pórte mărgele. — *T. R.*

Maria

Veḑĭ *Pom.*

Mărita (a se)

Veḑĭ *Busuĭoc, Fată, Gunoĭu, Zestre.*

Nu bate fata cu mătura că nu sĕ pôte mărita — *U.*

Când o fată voesce a se mărita, sĕ tragă piciorul pe covorul unde stă mirésa la cununie. — *M.*

Mart

Veḑĭ *Pom, Purice.*

6020 De la 1 la 12 Mart să ĭeĭ o ḑi şi s'o însemnezĭ; cum ţ'a fi ḑiua alésă, aşa îţĭ va merge tot anul. — *M.*

Marţĭ

Veḑĭ *Cap, a se La, Lunĭ, Sâmbătă.*

Să nu începĭ la lucru de Marţĭ, că nu-ĭ bine. — *T. R. & M.*

Marţĭa să nu plecĭ la drum, că nu-ţĭ merge bine. — *M.*

Nu te muta Marţa nicĭ odată, că nu e bine. — *M.*

Tot lucru ce'l lucră muĭerea în séra de Marţĭ n'ajunge nimic. — *U.*

6025 Martea şi Sâmbăta, dacă plécă cine-va pe un drum, săŭ daca începe un lucru, nu'ĭ merge bine. — *M.*

Masă

Nu se tócă cu degetele în masă când şeḑĭ la ea că e semn de gâlcévă. — *M.*

La masă de se varşă vin e semn bun, iar de se varsă rachiŭ e a pagubă. — *M.*

La masa de se restórnă solniţa cu piper e o céртă. — *T. R. & M.*

Când 'ţĭ vine cineva şi te găseşte la masă e semn că'ţĭ vrea binele orĭ că-ĭ trăesce sócra. — *M.*

6030 După masă se daĭ cu mătura fermăturele căḑute, căcĭ şede Maica Domnuluĭ în genunchĭ cât mănâncĭ. — *M.*

Sĭ nu fie treĭ-spre-ḑece la masă, căcĭ unul din comesenĭ móre în curînd. — *T. R. & M.*

Mâţă

Veḑĭ *Murăturĭ*.

Mâţa din alt sat nu se aduce la casă, că nu e bine. — *M*.
Mâţa de va sări peste mort se face strigoiŭ. — *M*.
Măţa de sgârie pe rogojină, e semn că are se vină pesce próspĕt. — *M*.
6035 De mâţă se nu te prea îngrijescĭ, căcĭ ea se rógă se móră toţĭ, se remână numaĭ o babă bĕtrână, ca se'ĭ ia mâncarea din mână. — *M*.
La casa hospodaruluĭ de mor mâţele orĭ fug, e semn rĕŭ. — *M*.
Mâţă orĭ motan negru aduc bine la casă. — *M*.
Când se lă cu laba mâţa şi se uită în foc, e a vreme rea; iar de se uită la uşă orĭ la feréstră e a vreme bună. — *M*.
Mâţa se nu o ieĭ când te muţĭ dintr'o casă, că ieĭ sărăcia. — *M*.
6040 Mâţa şi cânele, când îĭ dóre capul, mănâncă iérbă. — *M*.
Cuĭ-s dragĭ mâţiĭ, i's dragĭ şi copiĭ. — *M*.
Să nu iaĭ la casă mâţă négră, că ţiĭ pe dracu în casă. — *M*.
Să nu ducĭ mâţa la mutat peste apă trecĕtóre. — *M*.
Să nu mănâncĭ după mâţă, că te oftigescĭ. — *M*.
6045 Plod de mâţă, dat în mâncare cuiva, se umflă, tot tuşesce şi stupesce până móre. — *M*.
Când să uită mâţa la feréstră, îĭ a vreme rea. — *M*.
Când mâţa se spală, 'i a moloşag. — *M*.
Când mâţa şede-n vatra foculuĭ şi sĕ uită în cuptior, are să fie frig. — *M*.
Când se sue mâţa pe sobă şi se uite spre uşă face a frig; iar când se culcă în mijlocul caseĭ saŭ la prag, are să se încălḑască. — *M*.
6050 Când mâţa se uită la gura sobeĭ şi umblă după căldură, are să fie vreme frigurósă. — *M*.
Să nu ducĭ mâţa în car saŭ căruţă, că slăbesc vitele trăgace. — *M*.

Mătase

Veḑĭ *Gunoĭu*.

Mătréţă

Veḑĭ *Brânză*.

Mătura (a)

Veḑĭ *Nóptea*.

Mătură

Veḑĭ *Copil, Mort.*

Mătura nu se ĭea de la casa care te muţĭ, că nu e bine. — *M.*
Să nu daĭ cu mătura în copil, că nu cresce; nicĭ în holteĭu, că nu se însóră. — *M.*
Când daĭ cu mătura în vite, îĭ a pagubă. — *M.*
6055 Nu e bine să daĭ cu mătura peste piciorul cuiva, că nu se maĭ însóră. — *M.*

Màturice

Veḑĭ *Castravete.*

Mazere

Veḑĭ *Bob.*

Mazĕrea e bună se daĭ la porcĭ, când zac de brâncă. — *M.*

Mĕr

Omul cu copiĭ morţĭ nu trebue se mănânce mere până în ḑiua de sft. Ilie; şi atuncĭ întâĭu trebue se dé de pomană şi apoĭ se mănânce, căcĭ măncând înainte, copiiĭ morţĭ se vor uita cu jale la ceĭ ce mănâncă. — *M.*
Inainte de Sf. Ilie să nu aruncĭ mere în sus că bate pétra cât merele. — *M.*

Mercurĭ

Veḑĭ *a se La, Vadană.*

Mercurea nu se spală cămeşĭ, că pe ceea lume beĭ zólă. — *M.*

Metenie

Veḑĭ *Sâmbătă.*

Mĭel

6060 Primăvara, de veḑĭ întâĭu mĭel negru, peste vară te vor mânca puriciĭ. — *M.*
Când veḑĭ mieĭ negri întâĭu, aŭ să te mănânce puriciĭ. — *M.*
Dacă primăvara veḑĭ întâĭu mĭel alb, n'are să te mănânce puriciĭ peste vară. — *M.*

Când ţĭ-o fura din mieĭ, n'aĭ parte de pripaşĭ. — *M.*
Când sburdă mieiĭ, are se fie cald. — *M.*
De veĭ vedea întâĭu primăvara miel alb, tot anul veĭ avea inimă bună; de veĭ vedea negru, inima-ţĭ va fi négră. — *M.*

Mijloc

Veḑĭ *Floriĭ.*

Mincĭună

Veḑĭ *Clopot, Găină.*

Minte

Veḑĭ *a Cóse.*

6065 Să nu coşĭ nimic pe tine, că 'ţĭ coşĭ mintea. — *M.*

Mire

Veḑĭ *Mărgele.*

Mirésa

Veḑĭ *Colac, Pâne, Picĭor.*

Mireseĭ, după cununie, i se pune în braţe un copil, ca se facă şi ea copiĭ. — *M.*
Mirésă cu mirésă să nu se întâlnéscă la biserică. De se întîlnesc se dea pe după biserică una din douĕ. — *M.*
Când se iea zestrea mireseĭ se pune în ladă o păpuşă; e pentru ca se fie mirele mut ca păpuşa se nu bată pe tînĕra cât vor trăi. — *M.*
In timpul legatuluĭ mireseĭ ea trebue să plângă ca se aibă vacile lapte. — *M.*
6070 Când vine mirésa de la biserică şade pe vatră pe o şea, ĭea un băĭat frumos în braţe, şi se uĭtă pe coş, ca să facă copiĭ frumoşĭ. — *T. R.*

Mirii

Veḑĭ *Colac.*

Miriĭ, după venirea de la cununie se mănânce amîndoĭ dintr'un oŭ ca se trăĭéscă în înţelegere, să se lese unul de altul. — *M.*
Miriĭ, înainte de cununie se nu mănânce nimic în ḑiua aceea. — *M.*

Mirosi (a)

Veḑĭ *Cană*.

Mobilă

Mobilele când pocnesc, supĕrare are să fie în ace casă. — *M*.

Moloşag

Veḑĭ *Cucoş*.

Mort.

Veḑĭ *Apă, Bolfă, Făină, Fluture, Gât, Lună, Mână, a Muri, Oglindă, Om, Strigoiŭ*.

Mortul ce ţine un ochiŭ maĭ deschis, nu se îndură de lumea asta. — *M*.

6075 Mortul de e móle, e semn că va muri o rudă a sa după el. — *M*.

Când cămaşa mortuluĭ se greşesce pré lungă, are să maĭ móră cineva din casa aceea. — *M*.

De se va trece un mort prin ţarină nu se va face pânea. — *M*.

Dacă e vre-un mort în sat, şi strigă vre-un gazar orĭ alt-ce-va prin sat, se ḑice că în curînd maĭ móre şi alt cine-va. — *T. R*.

Nu se mătură după ce aĭ scos mortul din casă. — *T. R*.

6080 Mortul se scóte din casă cu picerile înainte, căcĭ alt-fel móre cine-va din casă. — *T. R*.

Când se duc să drégă mortu, ieaŭ un mestecăŭ şi'l înfig în mormînt, pun tărîţă, aprind câlţĭ, se duc şi se întorc muţĭ [1]) ca să nu móră ăĭ de a-casă. — *T. R*.

Când viseḑĭ mort, are să se strice vremea. — *T. R*.

Mórte

Veḑĭ *An, Candelă, Câne, Cuc, Cucuvea, Furtună, Găină, Jug, Lumînare*.

Când zacĭ şi-ţĭ ese stîrlicĭ pe trup, e semn de mórte. — *M*.

[1]) Fără ca să vorbéscă.

Noiţĭ negre de-ţĭ ese pe unghiĭ, e semn de mórte. — *M.*
6085 Când se stîrnesce de odată furtună, vînt şi plóĭe saŭ viscol, trebue să se fi făcut mórte de om. — *M.*

Móşă

Veḑĭ *Copil.*

Móşele, când mor, nu sunt primite nicĭ la raiŭ, nicĭ la iad. Draciĭ se tem de móşe, şi le trimet la raiŭ, dar acolo sf. Petru le opresce. Atuncĭ móşa se duce iar la iad, şi iar e respinsă, şi respinsă-ĭ şi de la raiŭ; a treia óră, alungată fiind de la iad, se duce la pórta raiuluĭ cu clistirul în mână şi cu celelalte instrumente în taşcă, şi trecênd cu de-a sila pe lângă sf. Petru întră în raiŭ de unde nu maĭ iese. — *M.*

Mucenicĭ

Cum va fi în ḑioa de Mucenicĭ va ţine patru-ḑecĭ de ḑile. — *T. R.*

Murătură

Càne, mâţă să nu uciḑĭ, că se fac murăturile bune. — *M.*

Muri (a)

Veḑĭ *Apa, Biserică, Bolnav, Bróscă, Camaşă, Câne, Cap, Casă, Cizmă, Clopot, Colac, Copil, Cucuveĭcă, Foc, Gât, Haĭnă, Icónă, Masă, Sare, Stea, Strigoiŭ, Tăciune.*

De móre primul născut părintele, de nu vré să móră toţĭ fiiĭ, nu trebue să pue fund la picĭórele mortuluĭ, în coşciug; iar de vré să rĕmână, trebue să ample o ólă mare cu cenuşe şi jar, şi, când petrece mortul, să isbéscă óla la pământ şi fiiĭ rĕmân în viéţă. — *U.*
6090 De móre un copil, muma nu'l va trece la grópă, căcĭ 'ĭ vor muri toţĭ copiiĭ. — *T. R.*

Musafir

Vedĭ *Ac*, *Chibrit*, *Copil*, *Cocoş*, *Păingen*, *Pânză*, *Scântee*, *Ţarcă*, *Uşă*.

Muscă

Vedĭ *An*.

Ca să nu te supere muscele, în timpul vereĭ, să nu te spelĭ pe obraz în diminéţa ḑileĭ, după lăsata seculuĭ de postu mare. — *M.*

Copilul cu «muscă» pe nas, n'are să trăĭéscă mult. [1] — *M.*

In contra frigurilor să ĭaŭ treĭ musce de cal viĭ, şi se pun în câte o bóbă de vişină (dulcéţă) şi se iea diminéţa pe inima neîncepută. — *T. R.*

Muşcătură

Când te-a muşcat cîrcĭiacul, să te strîngĭ bine maĭ în susul muşcătureĭ, ca să nu se împrăştie veninul în tot trupul şi să te légăne patru-ḑecĭ de inşĭ cu câte o mână, în o pătură, orĭ de nu apoĭ doue-ḑecĭ inşĭ cu amîndoue mânele, că te uşurezĭ. — *T. R.*

Muşteriŭ

Vedĭ *Gunoiŭ*.

Mustéţă

6095 Când îţĭ tragĭ mustăţile, şi pică pĕr din ele, aĭ să auḑĭ dupĕ o supărare a ta. — *M.*

Naforă

Nafora de Pascĭ e bună de frigurĭ. — *M.*

Năpaste

Vedĭ *Cap*, *a se La*, *Mămăligă*, *a Mânca*.

---

[1]) Muscă e un fel de vînă veşnic négră.

Nărăvaş

Veḑĭ *Cal.*

Nas

De te mănâncă nasul, e semn de gâlcévă saŭ veĭ plânge. — *M.*

Nasce (a)

Veḑĭ *Pânză.*

Mamă îngreunată să nu tórne apă pe mânĭ cuiva, nicĭ ciubotele să tragă, că pe urmă nu póte nasce copilul, pân'ce nu va bé apă din pumniĭ aceluia, saŭ din ciubotele luĭ. — *M.*

Când mama e îngreunată, să nu se uite hulpav la vre-o lighiónă, nebun, monstru, etc., că nasce copilul ca acela. — *M.*

6100 Femeea când nu póte nasce să bee apă din pumn. Vasele din casă ce staŭ cu gura în jos să se aşeze cu gura în sus. — *M.*

Când se tae pânza şi în casă este femee îngreunată, încalecă pe fuşteĭ [1]) şi eşĭ afară. De veĭ vedé animal, orĭ om parte femeéscă, femeea va nasce fată; de veĭ vedé parte bărbătéscă, femeea va nasce băet. — *M.*

Când vine mirésa de la biserică, stă în vatră pe o şea cu un băiat frumos în braţe şi se uită pe coş, ca să nască copiĭ frumoşĭ. — *T. R.*

Nasce (a se)

Copilul care se nasce cu spîrnel în frunte, îĭ mor părinţiĭ. — *T. R.*

Nascere

Funie şi sfredel [2]) sub patul unde dórme femeea îngreunată să nu fie, că se chinuesce la nascere. — *M.*

6105 La nascere se pune într'un blid apă séra, şi şépte până la un-spre-ḑece lingurĭ pe blid, de a róta jur împrejur, pentru ca ursitórele să 'ĭ dee noroc. — *U.*

---

[1]) Sfredel.

[2]) Două beţe, care fac crucişul firelor.

Năsdrăvan

Vedĭ *Puiŭ.*

Necuratul

Vedĭ *Copil.*

Neg

Negiĭ saŭ negeiĭ de la mână orĭ picior sĕ vindecă legându-se cu mămăligă de găsit; orĭ să 'ĭ frige cu códa lingureĭ încăldită la foc. — *M.*

Negel

Vedĭ *Bróscă.*

Negură

Vedĭ *Cocoş.*

De vraĭ să se risipéscă negura, pune o tigae pe foc, că numaĭ de cât se va împrăştia. — *M.*

Nenorocire

Vedĭ *Cocoveĭca, Icónă, Şopîrlă, Unt-de-lemn.*

Nevĕstuica

Ca să gonescĭ nevĕstuĭcele ce muşcă vitele de prin staule, se pun prin garcurĭ furce de tors, cu puţin caer în ele, şi fus. — *M.*

Când se ivesce unde-va o nevĕstuică, se pune o furcă şi un fus, şi ea fuge. — *T. R.*

6110 Pelea de nevĕstuică e bună de descântat pentru muşcătură de şerpe saŭ de nevĕstuică. — *M.*

Nevĕstuica, ce e presupusă că muşcă vitele, şi voescĭ să o omorĭ, să te bizuĭ bine că veĭ omorî-o, alt-fel să n'o maĭ sgândărĭ, că muşcă maĭ rĕŭ vitele. — *M.*

Nevĕstuica a fost fată de popă, şi de leneşă ce a fost s'a făcut animal. — *T. R.*

Niculae

Vedĭ *Ghéţă.*

Ninge (a)

Veḑĭ *Baston, Ciòră, Ferès-tră.*

Noiţa

Veḑĭ *Mòrte.*

Nópte

Nóptea se nu te uĭţì înapoĭ la drum, că nu e bine. — *M.*
Nóptea nu e bine să măturĭ casa. — *M.*

Noră

Veḑĭ *Casă.*

Noroc

Veḑĭ *Ban, Casă, Copil, Cuĭbar, Mână, a Mâncà, Oŭ, Pâne, Pasere, Salcie, Sĕminţă, Şarpe, Uşă, Vînḑare.*

6115 Când mama nasce copilul cu cămeşă, acel copil are să fie om mare, cu noroc. — *M.*
Să oprescĭ din ḑiua de Pascĭ un oŭ roşu, să-l acoperĭ cu o făşie de cèră pe mijloc ca să-l poţĭ lega, apoĭ să-l atîrnĭ în cuiŭ în casă, şi la un an să-l spargĭ, şi de-l veĭ găsi cu viermĭ, veĭ avea noroc, iar de nu, nu. — *T. R.*
Când îţĭ scîrţie uşa diminéţa, îţĭ intră norocul în casă. — *M.*
Când daĭ gunoiul afară, pe la asfinţitul sóreluĭ, îţĭ daĭ norocul afară. — *M.*
Să nu omorĭ şerpele de casă, că omorĭ norocul. — *M.*
6120 Copilul care dórme cu faţa în sus şi cu mânele peste cap, e copil cu noroc şi trage a belşug. — *M.*
Când îţĭ iese cu plin, îţĭ merge bine, veĭ fi cu noroc. — *M.*
Dacă oul de la Pascĭ îl păstrezĭ 40 ḑile, şi în acest timp nu se strică (împuţesce), e semn că eştĭ om cu noroc. — *M.*
Copilul ce s'ar nasce în Vinerea sécă[1]) e sec de noroc. — *T. R.*

[1]) Vinerea sécă este ḑioa în care Hristos a fost rĕstignit pe cruce. Acéstă ḑi se maĭ numesce şi Vinerea pescilor şi Vinerea ouĕlor.

Nour

Când merg nouriĭ spre Méză-Nópte, are se plóĭe şi are se viscoléscă. — *M*.
Când merg nouriĭ asupra vîntuluĭ are se plóĭe. — *M*.
6125 Când nouriĭ alérgă pe cer, fac a vreme rea. — *M*.

Nuc

Veḑĭ *Cojă*.

Nuc nu e bine să sedéscă omul Vinerĭ, că rĕmâne vĕduv. — *M*.

Numĕrà (a)

Să nu numerĭ ce-va îndĕrĕt că nu e bine, pĭer. — *M*.

Nuntă

Veḑĭ a *Mânca*, *Ólă*, *Pâne*, *Picior*.

Nunta sĕ nu se întórne de la cununie, tot pe aceĭaşĭ cale, că le merge rĕŭ tinerilor în viéţă. — *M*.
La nuntă, de beĭ vin orĭ rachiŭ, trebue să beĭ douĕ pahare, căcĭ alt-fel nu trăesce unul din ceĭ doĭ tinerĭ. — *M*.
6130 La nuntă când te ducĭ, trebue sĕ ḑicĭ buna-diminéţa orĭ pe ce vreme ar fi, ca să le méргă bine tinerilor în viaţă. — *M*.
Când se întîlnesc douĕ nunţĭ, unul din soţĭ va muri. — *M*.
Când zestrea uneĭ fete marĭ cade aşa de la sine, e semn că în curînd se va mărita. — *M*.
Când are să fie o nuntă, caiĭ plâng cu treĭ ḑile înainte. — *M*.

Obraz

Când îţĭ ard obrajiĭ, te vorbesc de rĕŭ. — *M*.

Ochelarĭ

6135 Omul tînĕr să nu pună ochelarĭ pe nas că'ĭ pĭer vederile. — *M*.

Ochiŭ

Când îţĭ jócă un ochiŭ, aĭ să plângĭ.—*M.*
Ochiul drept de ţi se bate, e a bine.—*M.*
Ochiul stâng de ţi se bate, e a supĕrare.—*M.*
Când ţi se sbate ochĭul drept, veĭ păţi ceva.—*M.*

Ofticǎ

Veḑĭ *Porumbel.*

Oglindă

6140 Nóptea nu e bine se te cauţĭ în oglindă că'ţĭ facĭ de urît.—M.
Nóptea nu e bine să te uiţĭ în oglindă.—*T. R.*
Copilul mic să nu'l laşĭ să se caute în oglindă că se strînge.—*M.*
De se sparge oglinda din casă, e semn că'ţĭ va merge rĕŭ.—*M.*
Oglindă spartă se nu se ţie în casă că facĭ a sărăcie.—*M.*
6145 Când se strică oglinda, unul din casnicĭ móre.—*M.*
De vreĭ se'ţĭ veḑĭ ursita, nefiind însurat, se staĭ în faţa oglinḑeĭ cu douĕ lumînărĭ aprinse, în nóptea spre Sf. Vasile, şi ea ţi se va arĕta în oglindă. De e mórtă, ţi se va arĕta sicriul.—*M.*
Oglinḑile trebue să fie acoperite când e mortul în casă, ca să nu se vadă în ele, căcĭ maĭ móre cine-va în aceĭaşĭ casă.—*M.*

Óie

Veḑĭ *Andreĭ, Femee, Lână. Ţese.*

Oiea dată de sufletul mortuluĭ, pe cealaltă lume se móie în apă şi merge de'şĭ scutură lâna pe focul unde arde stăpânul sĕŭ.—*M.*
Când se scutură oile mereŭ, are se plóĭe.—*M.*
6150 Când iérna—pe timp de ger—oile nu vor maĭ mânca cu poftă ca pe orĭ-ce timp de ger, e semn sigur că vremea o să se móe în scurt; dacă însă oile—pe timp móle—vor începe a mânca cu poftă şi iuţală, e semn că vremea are să se înăspréscă în curînd.—*M.*
Când lucri Marţĭ sara, nu·ĭ bine de oĭ.—*M.*

Dacă diminéța, în perdea, oile se bat cap în cap, are să bată vêntul în acea ḑi. — *M.*
Când capie o óie să'ĭ taĭ capul şi să'l îngropĭ, împreună cu nouĕ căcĭulĭ de usturoĭu pe un hotar, căcĭ nu maĭ capie nicĭ o óie din turma ta. — *M.*

Ólă

Când fĭerbe óla la foc, şi pe urmă, dacă aĭ luat-o şi aĭ pus-o pe laița, ea tot fĭerbe, e semn că aĭ să trăescĭ mult. — *M.*
6155 Locul óleĭ, când o ĭeĭ de la foc, de pe vatră, să-l astupĭ, că alt-fel rĕmâĭ cu gura căscată la mórte. — *M.*
Să nu te uițĭ în fundul óleĭ, ci dă cu lingura de vreĭ să afli dacă maĭ e ceva în ea. — *T. R.*
Să nu leşĭ óla la sóre, căcĭ când veĭ maĭ ferbe în ea, va mirosi urît. — *T. R.*
Să nu mâncă din ólă, că-țĭ plouĕ la nuntă. — *M.*

Om

Omul, în viéță fiind, nu e bine să'l asemenĭ cu cel mort. — *M.*
6160 Omul care omóră un orbete cu mânele din dĕrĕt are léc se vindece femeile ce sufĕr de țîțe. — *M.*
Omul însemnat de Dumneḑeŭ e al draculuĭ (rĕŭ la mațe). — *M.*
De omul roş şi spân sĕ fugĭ cât veĭ trăi. — *M.*

Óspe

Veḑĭ *Bold, Cocoş, Cocostîrc, Foc, Paingĕn, Scântee, Țarcă.*

Oțet

Sĕ nu miroşĭ oțetul în vas, că se strică. — *M.*
Când ieĭ oțet noŭ făcut pentru întâĭa óră, se aruncă o lingură în foc, ca sĕ fie tare, şi sĕ nu se strice. — *M.*
6165 Sĕ nu daĭ oțet pentru cuĭbar la altul, că se strică al tĕŭ. — *M.*

Oŭ

Veḑĭ *Cójă, Lunĭ.*

Ouĕle de şopîrlă sunt bune contra frigurilor. — *M.*

De voescĭ sĕ nu pocnéscă oul ce puĭ în foc să se cócă, sĕ nu vorbesçĭ la punerea luĭ în foc. — *M.*
Când bagĭ ouĕ în foc să se cócă, să nu vorbescĭ că vor plesni. — *T. R.*
Ouĕle la cloşcă se pun cu căciula ca sĕ scótă puiĭ pe toţĭ o dată. — *M.*
6170 De vraĭ sĕ cunoscĭ de aĭ noroc, iaĭ cu tine la biserică, în çiua de Pasce, un oŭ roş, şi, acela fiind sfinţit, îl păstrezĭ până la anu, atuncĭ îl spargĭ, şi de va fi gol tare n'aĭ noroc, iar de va fi plin veĭ avea noroc. — *M.*
Oul de găină stêrpit se aruncă peste casă, că nu e a bine. — *M.*
La lăsata sĕculuĭ să mănâncĭ oŭ la urmă ca sĕ'ţĭ pară postu uşor — *M.*
Dacă în sara de lăsatul seculuĭ mănâncĭ un oŭ, are să-ţĭ pară postul scurt. — *M.*
In çiua de Pasce, ciocnesce femeea cu bărbatul, cu câte un oŭ roş, şi al cuĭ nu se va strica, va trăi maĭ mult ca cel alt. — *M.*
6175 Să nu daĭ ouĕ la ţiganĭ că'ţĭ fură cióra puiĭ de la cloşcă. — *M.*
Când găinele fac ouĕ micĭ, părăsite, e semn de sărăcie şi se çice că diavolul a călcat găinele. — *M.*
In diminéţa çileĭ de Pascĭ, când se spală, pune în căniţa cu apă un oŭ roşu şi un ban, ca să fie şi omul roşu şi sănătos, peste an, ca oul. — *M.*
Când puĭ ouĕ de raţă nóptea, raţele când vor fi marĭ se ouĕ în poiată; de le puĭ çiua să ouĕ pe afară. — *M.*
Cine a fura orĭ a tăgădui un oŭ, are de la D-çeŭ şépte anĭ de sărăcie. — *M.*
6180 De-ţĭ fură din ouĕle pasĕrilor, rĕŭ îţĭ merge în pasĕrĭ pe urmă. — *M.*

Ovreŭ

Veçĭ *Sâmbătă.*

Pacat

Veçĭ *Pĕcat, Rudă.*

Păcură

Sub patul unde e culcat copilul, trebue să stea în primele sĕptemânĭ ale facereĭ un hîrb cu păcură; când femeea necurată intră în casă, necurăţeniile eĭ se prind de hîrb, nu de copil. — *M.*

Păduche

Păduche de'ţĭ ese pe frunte, e a pagubă. — *M.*
Păduchele găsit pentru prima óră pe capul copiluluĭ, trebue ucis pe o ólă nouă, dacă vroescĭ ca copilul să fie bun cântăreţ. — *M.*

Pagubă

Veḑĭ *Brad, a Fluera, Gunoĭu, Lunĭ, Mănăstiresc, Masă, Mătură, Păduche, Pasere, Sare, Séră.*

Să nu ţiĭ la casă, în ogradă, plopĭ şi braḑĭ, că sunt copacĭ de pagubă. — *M.*

Paĭajen

Veḑĭ *Paingĕn.*

6185 De uciḑí un paĭajen îţĭ ĭértă Dumneḑeŭ treĭ păcate. — *M.*
Cine omóră un paĭajĕn (paingĕn) îĭ ĭértă Dumneḑeŭ şépte păcate. — *M.*
Câţĭ paĭajenĭ veĭ omorî, atâtea pĕcate îţĭ va ĭerta D-ḑeŭ, că paiajenu e bală spurcată. — *T. R.*
Când îţĭ cade pe mâne, orĭ pe gât, paĭajen, veĭ primi o veste. — *M.*
Când se scobóră paĭajĕn din podéla caseĭ, îţĭ vor veni rude. — *M.*
6190 Când se lasă paĭajenĭ, ḑiua, de la straşina caseĭ în jos, e semn că'ţĭ vor veni rudele. — *T. R.*

Pâĭne

Veḑĭ *Pâne.*

Paingĕn

Veḑĭ *Paĭajĕn.*

Când se lasă paingĕn din pod în faţa, aŭ să vie óspeţĭ. — *M.*
Paingĕnul, când se cobóră drept în faţă, aĭ se primescĭ mosafirĭ. — *M.*

Palmă

De te mănâncă palma stângă, veĭ primi banĭ.—*M.*
6195 De te mănâncă palma dréptă, veĭ da banĭ.—*M.*
Cel ce dórme cu palmele între picióre face a sărăcie, cobesce a rĕŭ.—*M.*
Palma stânga de te va mânca, aĭ să daĭ mâna cu cineva.—*M.*
Când copilul de ţîţă ţine pălmuţele întinse, are să fie darnic, milostiv.—*M.*

Pămînt

Veḑĭ *Ariciŭ.*

Când se cutremură pămîntul, orĭ tremură códa celor doĭ pescĭ, pe care se razimă pămîntul, orĭ se uită D-zeŭ la pămînt cu mânie şi el tremură de frică.—*M.*
6200 Când se cutremură pămîntul, se uită D-ḑeŭ pe pămînt şi vede păcatele ómenilor.—*M.*
Cutremurul de pămînt provine din cauza femeilor leneşe carĭ între Filipĭ şi Andreĭ lasă limbele la meliţe şi meliţóe, de se bat strigele cu ele până se cutremură pămîntul.—*M.*
Cine póte pune urechea la pămînt, când se cutremură pămîntul, aude ómeniĭ de pe ceea lume vorbind, vitele răgênd, clopotele trăgênd etc.—*M.*

Pană

Veḑĭ *Bubă.*

In scăldătórea copiluluĭ, la botez, se pun câte-va pene de pasare, ca să fie uşor ca paserea.—*M.*

Pâne

Veḑĭ *Bucătură*, *Cuptor*, *Mămăligă*, *Mort.*

Din pânea, ce se rupe pe capul mireseĭ la nuntă, se păstréză o bucăţică care e bună să o ĭeĭ la ĭarmaroc, când aĭ de vînḑare ce-va, căcĭ se adună muşteriiĭ, ca lumea la nuntă.—*M.*
6205 Bucăţică de pâne, ce o scapĭ din mâna, să n'o laşĭ nemâncată, că 'ţĭ rĕmâne norocul.—*M.*
Fărămăturile de pâne, ce cad de la masă, să le daĭ în foc, în loc curat, ca să nu le calcĭ, că pĕcătueşcĭ.—*M.*

Să nu daĭ altuia pânea ce'ţĭ rĕmâne nemâncată, că-ţĭ daĭ puterile.—*M.* & *T. R.*
Să nu mănânci pâne uitată, că nu te maĭ însorĭ, rĕmâĭ uitat ca pânea.—*T. R.*
Când se face pâĭne de grâŭ noŭ, se fac colăcĭ, se légă de ciutură cu fir roşu şi sporiş[1]); se scufundă ciutura cu ele, apoĭ scoţêndu-le afară se daŭ copiilor să le mănânce.—*T. R.*
6210 Când se face pâĭne întâiŭ de grâŭ noŭ, se fac colacĭ, se légă de ciutură cu fir roşu şi sporiş[2]) a se aĭbă grâŭ spor. Se scufundă cĭutura cu eĭ, apoĭ scoţêndu'ĭ afară se daŭ copiilor.—*T. R.*

Pântece

Când ţipă copilul în pântecele mameĭ sale, saŭ va fi acel copil călugăr, saŭ un mare tălhar.—*M.*

Pânză

Veḑĭ *Urzală.*

La finitul pânzeĭ, de vraĭ se sciĭ ce are se nască o vită saŭ femeia de casă, un băiat merge călare pe purceĭ până la pórtă, şi de vede pe drum bărbat orĭ femee, de acel sex va fi noul născut.—*M.*
Când se gătesce pânza, copiiĭ carĭ aŭ vast, se pun cu pântecele pe sulul din dĕrĕt şi, întrebând ce tae, femeia care taie pânza respunde: Nu taiŭ natra eĭ, taiŭ vastul cutăruia. Până în treĭ orĭ.—*M.*
La neveditul pânzeĭ, de vine musafir bărbat ajunge bătătură, ĭar de vine femee n'ajunge.—*M.*

Păpuşă

Veḑĭ *Mirésă.*

6215 Când se 'ngrópă o păpuşă în încrucişătura drumuluĭ, ploile încetéză.—*M.*

Pară

Para când dă pe gura sobeĭ, o veste mare aĭ să capeţĭ.—*M.*

---

[1]) O plantă (verbină officinală).
[2]) Idem.

Para

Vedĭ *Agent, Barbă, Cuc, a Scuĭpa.*

Pas

Nu e bine să trécă cine-va cu pasul peste altul, că nu maĭ cresce. — *M.*

Pascĭ

Vedĭ *Buruĭénă, Cojiĭ, Făină, Floriĭ, Grindină, Luminare, Oŭ, Pesce. Purice, Rachiŭ.*

In ḑiua de Pascĭ, daca lumînarea nu se stinge, de la Biserică la casa celuĭ ce duce lumînarea, în tot anul are se 'ĭ mérgă bine. — *M.*

Cine móre în ḑilele de Pascĭ, merge drept în raĭu. — *T. R.*

Pasere

Vedĭ *Avuţie, Duminică, Femee.*

6220 Paserea când o gătescĭ pentru mâncare, se nu'ĭ daĭ ochiĭ afară din cap, că'ĭ cauţĭ pe ceĭa lume. — *M.*

Când taĭ o pasere, se înfigĭ sĕcurea saŭ cuţitul cu care aĭ tăĭat în pămînt, ca se móră de grabă. — *M.*

Ca paserile stricătóre se nu vatĕme semĕnăturile, se ĭea, la lăsata seculuĭ de postu mare, remăşiţe de pe masă şi, eşind afară, se aruncă în diferite părţĭ, chemând, o dată cu aruncătura, şi fie-care ném de pasere, ca se mănânce. — *M.*

Când paserile aŭ puĭ micĭ, se nu vorbescĭ de ele, că le mănâncă furnicele puiiĭ. — *M.*

Puiul cu cincĭ degete nu se tae, că acela e norocul paserilor. — *M.*

6225 In ḑiua de Crăciun să mânâncĭ întâĭu carne de păsĕrică, ca să fiĭ uşor ca paserea pe vară. — *T. R.*

Când se adună paserile şi vrăbiile tómna pe la arie, iérna va fi mare şi gerósă. — *M.*

Când intră paserea sburătóre în casă, pe feréstră saŭ uşă, ea aduce o veste bună. — *M.*

Nu e dat femeilor creştine să taie paserĭ, căcĭ atuncea ar fi şi ele ca femeele nebotezate. — *M.*

Când veĭ fi feştelit de o pasere' ce sbóră, aĭ să aĭ o supĕrare despre o pagubă mare. — *M.*
6230 Când caută păserile din afară a intra prin casĭ, viscol saŭ furtuna va urma. — *M.*

Păşi (a)

Veḑĭ *Copil.*

Pat

Nu e bine se te îmbracĭ în pat, că mor porcĭ de brâncă. — *M.*
Pe patul care şéde popa la ajunul Bobotezeĭ saŭ Crăciunuluĭ, se pun sub aşternut grăunţe, care se daŭ la cloşcă ca se nu înăduşe puiiĭ. — *M.*

Pĕcat

Veḑĭ *Brôscă, Mămăligă, Mănăstiresc.*

Pecingene

Veḑĭ *Cenuşă.*

Să nu mănâncĭ din ce a cĭugulit găinele, căcĭ facĭ pecingene pe obraz. — *T. R.*

Pelin

Veḑĭ *Rosaliĭ.*

In spre Rusaliĭ, sara, trebue să puĭ pelin sub cap, alt fel Rusaliile descopĕr casa şi te ieaŭ. — *M.*
6235 In ḑiua de Rusaliĭ se pune la brîŭ pelin şi-l pórtă tótă ḑiua, iar nóptea se pune la cap şi în aşternut. — *M.*

Peliţă

Veḑĭ *Curcubeŭ, Femee.*

Pepene

In ḑiua de tăerea capuluĭ Sf. Ión Botezĕtorul nu e bine se mănâncĭ pepene cu miezul roş orĭ strugurĭ negre — *M.*

Peptena (a)

Veḑĭ *a se Pieptena.*

Se nu peptenĭ capul copiluluĭ mic pănă la un an, că capĕtă durere de cap. — *M.*

Peptene

Veḑĭ *Pieptene.*

Peptenele nu e bine se'l bage copiiĭ în gură, că fac bube (plesne). — *M.*

Pĕr

Veḑĭ *Brânză, Copil, Fată.*

Nu e bine se taĭ pĕrul copiluluĭ mic, până ce maĭ întâĭu nu'ĭ iea cineva din pĕr. — *M.*

6240 Nu e bine se iea din pĕr copiluluĭ mic tot naşul ce'l a botezat, că are parte de foc. — *M.*

Pĕrul ce cade de la peptĕnatul fetelor, saŭ de la tunsul copiilor, se pune în o baligă, ca să créscă altul frumos. — *M.*

Când te tunḑĭ se'ţĭ strîngĭ pĕrul, şi se'l puĭ într'un gard ca să nu calce lumea pe el, că capeţĭ durere de cap. — *M.*

Pĕrul de urs e bun de afumat pentru speriat. — *M.*

De ţi se sburlesce pĕrul e a bătae. — *M.*

6245 De'ţĭ curge mereŭ sânge din nas, se ţi se înnóde în cap treĭ fire de pĕr cruciş, şi nu'ţĭ va maĭ curge. — *M.*

Femeea însărcinată dacă dă cu piciorul în mâţă, câne, saŭ alt animal asemenea, face copilul pĕros. De aceea trebue să pue în scăldătórea copiluluĭ pĕr de al animaluluĭ în care şi-ar aminti că a dat cu piciorul. — *M.*

Mama îngreunată să nu mănânce din ólă, nicĭ mămăligă să tipăréscă, că nasce copilul fără de pic de pĕr pe cap. — *M.*

Copilul născut cu pĕr pe trup (pe spete maĭ ales) are să fie om norocos. — *M.*

Dacă fetele daŭ cu salcie pe pĕr în ḑiua de Floriĭ, le cresce pĕrul. — *T. R.*

6250 Cine mănâncă sĕmînţă de tivgă, îĭ cade pĕrul. — *T. R.*

Omul cu pĕrul roşu e rĕutăcios. — *M.* & *T. R.*

Dacă ţi-e frică de ceva, iea pĕr de la urs şi te afumă, că-ţĭ vine bine; uiţĭ frica. — *M.*

Când eştĭ spĕriet de un câne, să te afumĭ cu pĕr de al luĭ. — *M.*

Dacă daĭ pĕrul în foc când te laĭ, sĕ rĕpede Maĭca Domnuluĭ să-l ĭee.—*M.*

Perină

6255 Când băeţiĭ, de micĭ, nu şed cu capul pe perină, îĭ semn că n'aŭ să trăĭescă.—*M.*

Peşce

Veḑĭ *Alexe-Boji, Fuĭor.*

Peşcele ce se găsesce în stomacul ştuceĭ e bun de frigurí.—*M.*

Unele femeĭ, când voesc să plece cu tîrbocul la rîŭ, să prindă pesce, şi dacă e Duminică, ieaŭ furca în brîŭ şi ĭese la lume, torcênd câte-va firicele, cu scop ca cum se va mira lumea de ele că lucréză Duminica, aşa să se mire peşcele de ele şi să iească de pe la malurĭ să vie la tîrboc să-l vadă.—*M.*

Cine în ḑiua de Pascĭ, când ḑice popa : «Hristos a înviat» rĕspunde «pesce prind», acela prinde pesce mult pe vară, dar şi mare pĕcat îşĭ ea.—*M.*

Peţitor

Veḑĭ *Casă, Popă.*

Picior

In o conversaţie se nu puĭ picióREle cruce, că încetéză conversaţia.—*M.*

Nu se umblă cu un picior desculţ, că'ţĭ móre soţia.—*M.*

6260 Când eştĭ căsătorit, nu umbla cu un picior desculţ şi unul încălţat că tragĭ a vĕduvie.—*M.*

Picióre săŭ labe de pasere de mănâncĭ, nu poţĭ ţine taĭna.—*M.*

Când staĭ la masă să nu huţĭ picióRele, că huţĭ pe dracu.—*M.*

Când trecĭ peste piciorul cuiva, acela cade în horă la nunta ta.—*T. R.*

Când cine-va eşind saŭ întrând unde-va, tîrâe picióRele, este urmat şi de alţiĭ.—*M.*

6265 Când o fată vrà să se mărite, să tragă piciorul pe covorul pe care stă mirésa —*M.* & *T. R.*

Pïeptena (a se)

De Sfântu Dumitru nu sĕ pïéptenă, că'ĭ primejdios de lupĭ. — *M.*

Pïeptene

De umbli cu pïeptenile şi nu te spelĭ, apoĭ de veĭ atinge de faţă, ţi se face crăpăcïósă (aspră) — *T. R.*

Pïerde (a)

Veḑĭ *Drac.*

Pïétră

Veḑĭ *Ana-Foca, Mĕr.*

Piper

Când scapĭ piper pe masă, aĭ să umbli bătut. — *M.*
Piperul din solniţă dacă se varsă, e semn de sfadă. — *T. R.* & *M.*

Pirostrii

6270 Dacă, după ce facĭ mămăliga, nu ïeaĭ pirostriile de pe foc, aĭ să şeḑĭ în foc pe ceea lume. — *M.*

Pişa (a se)

Să nu se pişe doĭ fraţĭ în acelaş cumar, că unul din doĭ se îmbolnăvesce. — *M.*

Pisică

Veḑĭ *Bólă.*

Să nu ïeaĭ, la casă, pisică négră, că ţiĭ pe dracu 'n casă. — *M.*
Pisica, când se va sui pe cuptïor, saŭ sobă, vremea se va strica. — *M.*

Plânge (a)

Vedĭ *Copil, Ochĭu, Sprîncénă.*

Când copilul plânge pré mult, îşĭ face de cap. — *M.*

Plóĭe

Vedĭ *Albină, Bătătură, Brôscă, Cal, Ceaun, Cer, Cĭorap, Clopot, Cucoş, Curcubeŭ, Ferêstră, Furnică, Gâscă, Maĭu, Păpuşă, Prier, Rîndunică, Urechie, Vis, Vrabie.*

6275 Să nu te mirĭ de plóĭe, că contenesce. — *M.*

Când plouĕ cu sóre e semn că fetele sunt îngreunate. — *M.*

Când copilul cel de ţîţă face din guriţă: brr, brr, brr, şi scóte stupiţel, e semn sigur că are să plóe. — *M.*

Când sórele arde prea tare şi e înăduşală, va ploua. — *M.* & *T. R.*

Când îĭ vedea negurĭ venind de la şĕs, vor fi ploĭ putreḑĭ. — *M.*

Când de pe pădurĭ se ridică negură, vor fi ploĭ indelungate. — *M.*

6280 Când ĭes furnicĭ în casă orĭ solomîzdre în ogradă, va ploua. — *M*

Când ĭes rîme şi brósce prin ogrăḑĭ, va ploua. — *M.*

Când te mănâncă pĭelea orĭ te dor piciórele e a plóĭe. — *M.*

Când se bat raţele cu aripile de pămînt, are să plóĭe. — *M.*

Când bróscele şi buraticiĭ orăcăesc, e a plóe. — *M.*

6285 Când plouă cu bulbucĭ, va fi pohoiŭ. — *M.*

Când cântă ciufu mult, anul va fi ploĭos. — *M.*

Când nu plouă, fură tóca de la biserică, orĭ o icónă, şi o ascunde într'o fântână, că va ploua. — *M.*

Nu ţipa în foĭ de cépă veştede că strigĭ plóea. — *M.*

Când primăvara sbor mulţĭ puhoerĭ, e semn de viiturĭ marĭ de apă. — *M.*

6290 Ca să înceteze ploile, se îngrópă o păpuşă în încrucişătura drumurilor. — *M.*

Când visezĭ că eştĭ udat de plóĭe saŭ că aĭ căḑut în apă, e semn de grijă saŭ de supĕrare. — *T. R.*

Ploĭos

Vedĭ *Gójă.*

Plop

Veḑĭ *Brad.*

Ploşniţa

Veḑĭ *Lună.*

Ca să scapĭ de ploşniţe, grijesce casa în lună veche în ḑi de post, văruind-o cu mâna îndĕrĕt şi molfăind ceva în gură. — *M.*
Când puĭ curpenĭ de fasole pe foc, atuncĭ se fac ploşniţĭ. — *M.*

Ploua (a)

Veḑĭ *Plóe, Bróscă, Cióră, a Fulgera, Icónă, Lună, Maiŭ, Nour, Óle, Rîmă, Sare, Sóre, Tócă, Vrabie.*

Dacă plouă când întinḑĭ rufele ca să se usuce, nu te iubesce bărbatul. — *T. R.* & *M.*

Plumb

Veḑĭ *An.*

Pod

6295 Când pocnesce podul în colţ, atuncĭ nu'ĭ bine. — *M.*

Pom

Sara, în spre ajunul Crăciunuluĭ, femeea când face aluatul pentru «turte», aşa cu mânele ciucură de aluat, se duce în grădină, pe la fie-care soiŭ de pomĭ, însoţită de bărbatul sĕŭ, care ţine în mână un topor. Dacă ajunge de pildă la mĕr, barbatul ḑice: «bre, muere, eŭ am să taĭ mĕrul ista, că nu rodeşce de loc». Femeea ḑice atuncĭ: «Nu-l tăe, mĕ rog D-tale, că, cum îs mânele mele încărcate ciucură de aluat, aşa şi el la anu o să rodéscă». — Aşa se face la fie-care pom şi se ḑice că vara pomiĭ rodesc vrăjmaş. — *M.*
In ḑiua de 1 Mart să legĭ la fie-care pom roditor fir roşu ca să facă póme multe pe vară. — *T. R.*

In ḑiua de Maria Egipteanca [1]), se sădesc pomiĭ.—*M*.
Pomul care nu rodesce, sĕ'l ameninţĭ cu securea că vraĭ sĕ'l taĭ, al doilea an va face ródă.—*M*.
6300 Pomul în care se va sui femeea lehusă să usucă.—*M*.
Pomul când îl sădescĭ sĕ'l puĭ cu amîndouĕ mânele, ca să rodéscă toţĭ aniĭ; alt-fel punêndu-l cu o mână în grópă, într'un an rodesce şi 'ntr'unu nu.
Ca să fiĭ sigur de prinderea pomuluĭ să'l sădéscă o femee îngreunată.—*M*.

Pomană

Veḑĭ *Barbă*, *Măr*.

Popă

Veḑĭ *Cap*, *Nevĕstuică*.

De 'ţĭ ĭesĕ popă în cale, nu 'ţĭ va merge bine.—*M*. & *T. R*.
Când îţĭ iesĕ popă în cale să aruncĭ în urma luĭ cu paie, orĭ să înnoḑĭ o batistă.—*M*.
Când îţĭ iese un popă în cale, scuipă pe jos.—*T. R*.
6305 Când vine a-casă un popă noŭ hirotonisit, îĭ iesĕ preutésa înainte cu sapa şi lopata ca să aibă parte de morţĭ.—*M*.
Popa, în ḑiua de ajun, sĕ'l poftescĭ sĕ şédă puţin pe pat, ca să'ţĭ scaḑă peţitoriĭ.—*M*.
Când îţĭ ese popă înainte, are să te bată cineva.—*M*.
Când întîlnescĭ la drum popă, svîrle după el un şumuiag de fên, şi să ḑicĭ: «ptiŭ, pieĭ drace» —*M*.
Popa, dacă móre de mórte bună, merge în iad; iar dacă móre de mórte rea (năprasnică), merge la raiŭ.—*M*.

Popuşoiŭ

6310 Primăvara, dacă se vor vedea sburând pe lângă casă cărăbuşĭ mulţĭ, e semn de mană în popuşoĭ.—*M*.
Când plóuă în timpul aratuluĭ popuşoilor, e semn sigur că în acel an n'o să fie mană în popuşoĭ: iar dacă e secetă la arat, e semn că în acel an aŭ să fie popuşoĭ cu îmbelşugare.—*M*.
In ḑiua de ajunul Bobotezeĭ să puĭ grăunţe multe de popuşoĭ sub salteaua, saŭ lăicerul patuluĭ, unde va sta popa, dacă vroeşcĭ să-ţĭ scótă paserile mulţĭ puĭ.—*M*.

---

[1]) 1 Aprilie.

Popuşoiul roşu e bun de dat la vacile ce se nĕcăjesc să fete, şi nu pot, a făta degrabă. — *M.*

Porc

Veḑĭ *Copil, Fată, Linţĭ, Mazăre, Pat, Rótă.*

Când porcul umblă cu paĭe în gură se va strica vremea. — *M.*
6315 Când porcul e cu paĭe în gură, are să fie viscol saŭ furtună. — *T. R.* & *M.*
Porculuĭ de-ĭ daĭ mâncare cu cĭurul, face linţĭ saŭ trichină. — *M.*
Porcul, ca să fie ferit de brâncă, să 'ĭ legĭ un bîrneţ de gât. — *M.*
Pentru bolă de brâncă la porcĭ, să puĭ o rótă în par. — *M.*
Când umbli cu cleştele în lăturĭ, nu se îngraşă porcul. — *M.*

Porumb

Veḑĭ *Cĭocălău.*

Porumbel

6320 Căpĕţîna de porumbel nu se mănâncă, căcĭ e rĕŭ de oftică. — *T. R.*

Porumbel

Când primăvara vor înflori porumbeiĭ (păduceiĭ) vrajmaş, e semn că anúl acela o să fie zlotos. — *M.*

Posiţie

Veḑĭ *Femee.*

Prag

Să nu şeḑĭ în pragul uşeĭ că te vorbesce lumea de rĕŭ. — *M.*
Celuĭ ce mereŭ îĭ curge sânge din nas, ca să'l opréscă de a maĭ curge se face o gaură în pragul uşeĭ, se pică treĭ picăturĭ de sânge acolo şi se bate în ea un cuiŭ de corn. — *M.*
Pruncul, dacă are vre un tic, să'l alăpteze mă-sa pe prag, când va toca la leturghie, şi'ĭ va trece. — *M.*

Prăpădi (a)

Vedĭ *Epure*.

Presură

6325 Presuriĭ şi vrăbiile când se adună de cu tómnă pe la ariĭ, ĭérna va fi mare şi gerósă. — *M*.

Preutésă

Să nu ĭubescĭ saŭ să te însorĭ c'o preutésă, fiind că elę's afurisite de preoţiĭ lor. — *M*.

Pricăjit

De eştĭ pricăjit nu'ţĭ merge bine la drum. — *M*.

Buruenele orĭ descântecele nu aŭ léc pentru tine, dacă eştĭ pricăjit. — *M*.

De puĭ, când eştĭ pricăjit, castraveţĭ la murat, saŭ femeea umple borş, se strică zéma întinḑêndu-se. — *M*.

6330 La femeea lehusă de intră om pricăjit, face copilul bube. — *M*.

Prier

Prier fără plóĭe
Cheful Românuluĭ móĭe. — *T*.

Prieten

Veḑĭ *Cocostirc*.

Primăvara

Veḑĭ *Cap*.

În ḑile de primăvară, când vine cea întâĭu furtună se aĭ o petricică în buzunar, că îndată ce veĭ auḑi tunând să te baţĭ cu ea la frunte, că în tot anul nu veĭ avé durere de cap. — *M*.

Primejdie

Veḑĭ *Ham*.

Probajeniĭ

In ḑiua de Probajeniĭ [1]) se probăjenesc frunzele copacilor şi câmpul. — *M.*

In ḑiua de Probajeniĭ, nu-ĭ bine să probozescĭ (hueşcĭ) pe om. — *M.*

6335 La Probajenĭ se nu probăjescĭ omul, că peste tot anul e probăjit. — *M.*

Proces

Veḑĭ *Hârb.*

Promorócă

Veḑĭ *Belşugos.*

Prunc

Veḑĭ *Prag.*

Puiŭ

Puiul de găină de cântă în găóce, e năsdrăvan. — *M.*

Puiul scăpat de la cióră, cine'l mănâncă scapă de armată. — *M.*

Pupăză

Primăvara de'ţĭ cântă întâĭu pupăza, îţĭ va merge rĕŭ peste an. — *M.*

Primăvara când eşĭ diminéţa afară, fără să fi gustat ceva, şi auḑĭ cucul pentru prima dată, te a spurcat şi-ţĭ miróse gura; asemenea, când te spurcă pupăza, îţĭ miros dinţiĭ tótă vara; de aceea e bine să eĭ măcar o firimitură pe limbă. — *T. R.*

Purice

Veḑĭ *Mĭel.*

6340 Ca să scapĭ de puricĭ, tae în ḑiua de Pasce cocoş negru, iea cuţitul mănjit de sânge şi'l înfige după uşă, toţĭ puriciĭ se vor strînge la el. — *M.*

Când ĭese puricele la ivélă, are se fie cald. — *M.*

---

[1]) 6 August.

Puricele ce veĭ prinde întâĭu în luna luĭ Mart, nu trebue ucis, alt-fel te frig puriciĭ pe vară. — *M.*

Puşcă

Vedĭ *Puşcaş.*

Cine, la Bobotéză, îşĭ vîră puşca în apă, va trage la ea mult vînat. — *M.*

Când se descarcă puşca singură, are să se întîmple ceva. — *M.*

6345 Vînătoriĭ pun în puşcă nafură din ḑiua Pascelor, ca să tragă la eĭ vînatul. — *M.*

Puşcaş

Puşcaşiĭ légă o códă de epure la cucoşul pusceĭ, ca să tragă vînatul la eĭ. — *M.*

Când merge puşcaşul la vînat cu puşca descărcată, îĭ sar epuriĭ înainte. — *M.*

Puşcaşul nu dă puşca sa altuĭa, câtă vreme e descântată, de frică se nu păţéscă o nenorocire. — *M.*

Puţ

La vre-un puţ adînc să nu te uiţĭ în fundul luĭ, căcĭ ameţescĭ şi caḑĭ. — *T. R.*

Putere

Vedĭ *Gură.*

Putreḑi (a)

Vedĭ *Blestem at.*

Răcănel

Vedĭ *Broscel.*

Răchita

6350 In proorul[1]) sf. Gheorghe se pun ramurĭ de răchită pe feréstră şi la pórtă, pentru ca să se improurească[2]) sosirea primăvereĭ. — *M.*

---

[1]) Ajunul.

[2]) Vestéscă.

Rachĭu

Veḑĭ *Bețiv.*

Raĭu

Veḑĭ *Ață, Mósă.*

Cine móre în ḑiua de Pascĭ, merge de-a dreptul în raĭu, căcĭ raiul în acea ḑi e deschis pentru orĭ-cine. — *T. R.*

Rață

Veḑĭ *Gâscă.*

Reposat

Veḑĭ *Apă.*

Rĕsboĭu

Veḑĭ *Cer, Sóre, Stea.*

Intunecimele de lună și stele cu códă, prevestesc rĕsboĭu. — *M.*

Când sunt stele multe pe cer, e semn de rĕsboĭu. — *M.*

Rĕspântiĭ

Să nu fiĭ la mijlocul nopțeĭ pe drum, maĭ ales la rĕspântiĭ să nu staĭ, că te 'ntîlnescĭ cu Ucigă-l-tóca, orĭ cu alte bale spurcate, ca ciuma, sfânta, ș. a., și rĕmâĭ pocit, orĭ caḑĭ la bólă. — *T. R.*

Rĕŭ

Veḑĭ *Cofă, Copil, Cuc, Drum, Duminică, Foc, Pupăză, Trăsnet.*

Rîde (a)

6355 Să nu rîḑí de nenorocirile altora că dă și peste tine. In asemene cas, de te scapĭ de rîḑĭ, bată-te cu palma peste gură. — *M.*

De ómeniĭ bĕtrânĭ să nu rîḑĭ, ca să ajungĭ și tu în aniĭ lor. — *M.*

Rîmă

Când se tîrĕsc rîmele pe pămînt, are se plóĭe. — *M.*

Rîndunică

Rîndunica e păcat să o omorĭ. — *M.*
Când rîndunelele sbóră pe aprópe de casă, are se plóĭe — *M.*
Când veí vedea întâia óră numaĭ o rîndune, atuncĭ tótă vara aĭ să fiĭ singur. — *M.*
6360 Primăvara, când veḑĭ rîndunele întâĭ, se dă cu ţernă peste cap, ca să nu facĭ bureţĭ (alunele), pe obraz peste vară. — *M.*
Când puĭ mâna pe rîndunele, aŭ să te usture ochiĭ. — *M.*
Când puĭ mâna pe rîndunele, îţĭ sacă mâna. — *M.*
Când veḑĭ întâĭ rîndunele şi veĭ săpa sub picĭorul drept, aĭ să găsescĭ parale. — *M.*
Cuĭburile de rîndunică nu se strică, că pe urmă îţĭ mor părinţiĭ, şi ele (rîndunelele) îţĭ pun foc pe casă. — *M.*
6365 Când veḑi rîndunele întâĭa dată primăvara, să ĭeĭ douĕ bucăţele de lemn, să sufli asupra lor, şi să le svîrli jos. Cine va face aceasta — maĭ ales dintre femeĭ — póte să descîlcéscă orĭ ce tort, cât de rĕŭ a fi încîlcit. — *M.*
Când face rîndunica cuĭb sub straşina orĭ înăuntrul caseĭ unde locuim, nu e semn bun, tot semn de pustietate; afară de caşărĭ, saivante ş. a. unde nu locuesc ómenĭ; aci pot face. — *T. R.*
Când face rîndunica cuĭb la casă, e a bine. — *M.*
Nu împuşca rîndunica, nicĭ cocostîrcul, nicĭ cocóra, ca aĭ se aĭ pagubă de foc. — *M.*

Rînză

Când calcĭ în rînză de găină, facĭ bătĕturĭ. — *M.*

Rîşchitor

6370 Omul tînĕr se nu ţae rîşchitor din pădure, că'ĭ móre soţia. — *M.*

Rod

Veḑĭ *Bobotéză, Pom.*

Din seminţurĭ să nu daĭ primavară nimĕruĭ până ce nu-ĭ

pune tu întâĭu din ele, că-ţĭ daĭ norocul la róde şi nu se fac. — *M.*
De se trag clopotele în ḑiua de Pascĭ, tótă ḑiua, ródele pămîntuluĭ se vor face bune. — *M.*

Ródă

Veḑĭ *Rod.*

Roditor

Veḑĭ *An, Pom.*

Rohiĭ

La lehuză nu-ĭ bine să mérgă femeea, când nu-ĭ curată [1]) căcĭ copilul capĕtă o bólă de cap numită *rofiĭ* saŭ rohiĭ. Dacă femeea necurată a întrat în casa nouluĭ născut, trebue să strîngă copilul de nas, şi să-ĭ spue că nu-ĭ curată, şi atuncĭ de copil nu se prinde nimica. — *M.*

Roi (a)

Veḑĭ *Albină.*

Rótă

O rótă de căruţă, aruncată pe casă, apĕră porciĭ de brâncă. — *M.*
6375 Lut de la róta caruluĭ, e bun la umflatul ţîţeĭ femeelor. — *M.*

Rudă

Veḑĭ *Caragaţă, Coţofană, Paĭajen, Sânge.*

Rusaliĭ

Veḑĭ *Cap, Pelin.*

In ḑiua de Rusaliĭ se pórtă pelin la brîŭ, ca se fiĭ ferit de Rusaliĭ. — *M.*
In ḑiua de Rusaliĭ nu se lucréză absolut nimica; alt-fel, te ĭeaŭ Rusaliile. — *M.*
Sara în spre Rusaliĭ nu se lasă nicĭ un lucru din casă afară, că pe urmă îl «pocesce» Rusaliile. — *M.*

[1]) Adică: e la soroc.

Omul care e bun la Dḑeŭ vede când ĭes Rusaliile, cum sbor şi cum chiuesc pe sus. — *M.*

Salcie

Veḑĭ *Floriĭ.*

6380 Salcia de la Floriĭ pusă la icónă, e bună să se aprindă când fulgeră şi trăsnesce, de e singur cineva în casă. — *M.*
Tot ea maĭ e bună de se pune prin pomĭ se de róde multe. — *M.*
Tot ea, adusă de cineva de la Biserică şi pusă în pămînt şi de se prinde e semn că are noroc. — *M.*

Sâmbătă

Veḑĭ *a se La, Marţĭ.*

In spre Sâmbătă nu se bat meteniĭ, că le baţĭ Ovreilor. — *M.*
De se va strica vremea de Sâmbătă, va ţine tótă săptĕmâna. — *M.*
6385 Sâmbăta şi Marţa, sunt ḑilele morţilor, şi orĭ-ce lucru veĭ întepe în aceste ḑile, nu'l scoţĭ la capĕt cu bine. — *M.*
Sâmbătă să nu începĭ nicĭ un lucru, că nu ajungĭ să'l isprăvescĭ. — *M.*

Sănătos

Veḑĭ *Apă, Bróscă, Copil, Fluture.*

Sânge

Veḑĭ *Arminden, Inel, Pĕr, Prag.*

Când îţĭ curge sânge din nas, îţĭ va muri o rudă. — *M.*

Sanie

Cine se preumblă iérna cu sania, îl mănâncă vara puriciĭ. — *M.*

Săpun

Să nu ieĭ săpunul din mână de la nimenĭ, că te veĭ certa cu cine-va. — *T. R.*

Sărac

Veḍĭ *Flóre.*

Sărăcie

Veḍĭ *Avuţie, Calicie, Hulub, Mână, Oglindă, Palmă.*

6390 Când vitele sara nu trag acasă, şi dacă se vîră în ocóle strĕine, e semn de sărăcie. — *M.*
Nu te spàla cu apă din gură, că tragĭ a sărăcie. — *M.*
Daca rîşnescĭ sara, aducĭ sărăcia în casă. — *M.*

Sare

Când sarea umeḍesce va ploua. — *M.*
Din sare să nu te pisce că-ĭ a pagubă. — *M.*
6395 De se varsă sarea saŭ piperul la masă, te veĭ sfădi cu cineva. — *M.*
Dacă puĭ sare pe capul uneĭ femeĭ îngreunate, fără sciinţa eĭ, şi dacă ea în urmă pune mâna pe nas, atuncĭ are să nas ă băet; iar dacă pune mâna pe gură, are să nască fată. — *M.*
Un bulgăraş de sare se pune în gură sub limbă la un om când móre; a treia ḍi se scóte din gură. O fărmătură cât de mică, dată în rachiŭ saŭ în alt-ceva, în scurt timp omul móre, fără să se scie de ce. — *M.*
Cine dă sare pe foc, pe ceea lume o strînge cu genele ochilor. — *M.*
Sare de-ţĭ fură din casă, e pricaz, şi aĭ pagube pe urmă. — *M.*
6400 De-ţĭ fură din sarea de lins a vitelor, rĕŭ îţĭ merge pe urmă în vite. — *M.*
Când ĭeaĭ sarea de la vite Lunĭa, nu-ĭ bine. — *M.*
Când daĭ sare din casă Lunĭa, nu-ĭ bine, că mor vitele. — *M.*

Săruta (a)

Veḍĭ *Buză.*

Sbura (a)

Veḍĭ *Aripă.*

Scălda (a se)

Primăvara să nu te scaldi înainte de a mânca caş, că te prind frigurile. — *M.*

Când se împrimăvărézá, să nu scaldi la rîŭ până nu veĭ gusta brânză próspětă. — *T. R.*

6405 Cine se scaldă în Vinerea sacă, înainte de rěsăritul sórelui, nu maĭ are bólă în ciolane. — *M.*

Scăldătóre

Vedĭ *Copil, Pană.*

Apa cu care facĭ scăldătórea pruncului, să fie luată din fântână, rîŭ, pîrîŭ, înainte de-a asfinţi sórele; căcĭ de-ĭ face scăldătórea pruncului, cu apă luată după ce-o asfinţit sórele, copilul sě îmbolnăveşte, fiind-că după ce asfinţesce sórele, în apă se scald o mulţime de duhurĭ rele. — *M.*

Scântee

Când sufli în foc şi sar scânteĭ, aĭ să primeşcĭ o veste bună. — *M.*

Când sar scânteĭ, aŭ să vie musafirĭ. Cu cât va fi scânteea maĭ mare, cu atâta óspeţiĭ vor fi maĭ de samă. — *M.*

Scăpărare

Când vedĭ scăpărând pe cer întâia óră, primăvara, se te plecĭ jos şi cu ochiĭ închişĭ se ieĭ paĭe de jos, că's bune de durere de cap. — *M.*

Scârbă

Vedĭ *Câne.*

Scolar

Vedĭ *Carte, a Mânca.*

Scrintitură

Vedĭ *Huce.*

6410 Scrintitura se vindecă dacă te calcă, pe partea scrintită, femeea ce a făcut copiĭ de gemenĭ. — *M.*

Scuĭpa (a)

Veḑĭ *Popă, a Stupi.*

Când te scuipĭ pe haine din greşală, aĭ se ĭeĭ parale.—*M.*
Să nu scuipĭ pe altul că facĭ bube.—*M.*

Stupit

Când te speriĭ să-ţĭ scuipĭ în sîn, ca să nu te bolnăvesc de frică.—*T. R.*
Când se lovesc doĭ inşĭ în capete, să scuipe în sus, că altfel nu maĭ cresc.—*T. R.*

Scutec

6415 Scutecele copiluluĭ mic nu e bine să le laşĭ nóptea pe afară.—*M.*

Secetă

Veḑĭ *An, Cójă, Joĭ, Lună, Tócă, Vîrtej.*

Secrĭu

Când pocnesce secriul, nu'ĭ bine.—*M.*

Şeḑut

Veḑĭ *Splină.*

Sĕlbătăcĭune

Când sĕlbătăcĭunele intră în sat nu e a bine.—*M.*

Semĕnătură

Veḑĭ *Pasĕre.*

Sĕmînţă

Veḑĭ *Bostan.*

Se nu daĭ din seminţe, primăvara, nimĕnuĭ, până ce, maĭ

întâiu, nu sameni tu, că îţi daĭ norocul la róde şi nu se fac. — *M.*

Sĕptĕmână

Sĕptĕmâna mare [1]) se nu lipescĭ prin casă, că e rĕŭ de bólă. — *M.*

Séră

6420 Séra nu se dă din casă borş, orĭ lucrurĭ sărate, că e rĕŭ de pagubă. — *M.*
Séra, de aruncĭ afară scăldătórea copiluluĭ, sĕ stingĭ în ea un cărbune, ca să nu facă bube copilul. — *M.*
Séra, de ne a venit musafirĭ în casă, şi avem copil mic, la plecare sĕ lase fie-care o sdrénţă copiluluĭ căcĭ alt-fel nu dórme tótă nóptea, i se ĭea somnul. — *M.*

Serbătóre

Când ĭeşĭ în ḑi mare, serbătóre legată de la biserică, şi te împĭedicĭ de ce-va, a-casă aĭ sĕ daĭ peste o supĕrare. — *M.*

Serindar

Veḑĭ *Casă.*

Şerpe

Veḑĭ *Alexe-Boje, Barză.*

Să nu omorĭ şerpele de casă, că alungĭ norocul. — *M.*
Dacă nu omorĭ şerpele când îl veḑĭ îţĭ ĭea din putere. — *M.*
6425 Cine nu ucide şerpele ce-ĭ ese înainte, mare pĕcat face. — *M.*
De găsescĭ şerpe prin lanul de grâŭ, va muri cine-va din casă. — *M.*
Orĭ-ce casă are un şerpe, pe care nu trebue se'l omorĭ. — *M.* & *T. R.*
Să nu puĭ mâna pe şerpe că te jupoĭ. — *M.*

---

[1]) Cea de lângă Pasce.

Şerpele când ĭesĕ la drum îl dóre capul.—*M.*
6430 Când veĭ vedé întâĭa dată, un şerpe, în luna luĭ Martie, să 'ĭ taĭ capul c'o para de argint, în gură să-ĭ puĭ un căţel de usturoĭ şi să ĭ puĭ capul sub pridvorul uneĭ bisericĭ. La nouĕ ḑile după ce l'aĭ pus în pămînt sub pridvor, să cauţĭ în locul acela, şi ce buruiană va fi crescut din gura şerpeluĭ s'o ieĭ, şi s'o porţĭ cu tine orĭ şi unde. Pe unde veĭ merge cu acéstă buruiană, tóte celelalte buruene şi copacĭ aŭ să vorbéscă cu tine, şi-ţĭ spun de ce léc sunt şi cum le chémă.—*M.*
Şerpele se scóte din om ast-fel: légă la ochĭ pe pătimaş, îl pune pe ceva să vie cu capul în jos d'asupra unuĭ céun cu lapte dulce fert. Omul ţine gura deschisă şi şerpele ĭese la lapte.—*M.*
Şerpele prins şi jupuit în luna Martie, e bun de léc.—*M.*
Când te muşcă un şerpe, dacă apucĭ a bea apă maĭ înainte de a găsi şerpele apă, te vindecĭ de muşcătură.—*M.*
Când esĕ şĕrpele în drum, la mare înşĕlăcĭune sĕ se aştepte omul.—*M.*

Sfadă

Veḑĭ *Ac, Apă, Piper, Sóre.*

Sfădi (a se)

Veḑĭ *Ac, Foc, Hîrb, Sare.*

Sfânt

Veḑĭ *Bun.*

Simion

6435 Dacă tună după Simion Stîlpnicul e semn de tómnă lungă.—*M.*

Sîmziene

Veḑĭ *Colac.*

Sită

Sita, saŭ cĭurul, nu se pune în cap, că facĭ bube.—*M.*
Nu se împrumută sita séra, saŭ, de o împrumuţĭ, sĕ o acoperĭ cu ce-va —*M.*

Slugă

Veḑĭ *a Căsca.*

Sócră

Veḑĭ *Casă, Lingură, Masă.*

Solomîzdră

Solomîzdra arsă în foc, făcută cenuşe şi dată cuĭ-va în mâncare, învie şi se înmulţesce. — *M.*

Somn

Veḑĭ *Copil, Feréstră, Légăn.*

Nu se sărută copiiĭ când dorm, că le ĭeĭ somnul. — *M.*
6440 Când tresarĭ prin somn, se apropie dracul de tine. — *M.*
In proorul sf. Gheorghe nu se cade a dormi, căcĭ veĭ dormi peste tot anul, şi împrumuţĭ somnul meilor. — *M.*

Şopîrlă

Şopîrla e pĕcat se-o omorĭ. — *M.*
Când ĭese şopîrla în drum, la mare nenorocire să se aştepte omul. — *M.*

Sóre

Veḑĭ *Ana-Foca, Cap, Copil, Gunoĭu, a Mânca.*

De se arată pe cer douĭ sóre, e semn de rĕsboĭu. — *M.*
Cel ce póte suferi să se uĭte drept în sóre, e hoţ — *M.*
6445 Când se uĭtă copilul drept în sóre, va fi prea ĭubitor. — *M.*
Când arde sórele şi e năduşală mare, are sĕ plóĭe. — *M.*
Când rĕsare sórele în nour, tótă ḑiua are sĕ fie vreme rea. — *M.*
Când vor fi treĭ sorĭ pe cer, e o sfadă între împĕraţĭ. — *M.*
Se uĭtă sórele îndĕrĕt, sĕ strică vremea. — *M.*

Şórece

Veḑĭ *Liliac.*

6450 Când şóreciĭ adun mişine multe pe câmp, e semn că va fi ĭérna grea. — *M.*

Când string şórecií mişuní[1]), e semn de iérnă grea. — *T. R.*
Când tómna sunt şórecĭ mulţĭ, e semn că ĭérna va fi mare. — *M.*
Şórecele de mănâncă anafură din biserică se face liliac. — *M.*
Când şórecil îşĭ fac cuĭbare sus, are să cadă zăpadă mare. — *M.*
6455 Când te pişcă din casă, îţĭ rod şórecií tóte lucrurile. — *M.*
La culesul popuşoilor, dacă cuiburile de şórec vor fi pe pămînt, ièrna va fi gólă de omĕt, iar de va fi pe strujan sus, până acolo va fi omĕtul de mare. — *M.*

Soţ

Veḑĭ *Gâdilĭtă.*

Soţie

Veḑĭ *Leuştĕn, Pictor, Rĭschitor.*

Sperietură

Veḑĭ *Copil.*

Splină

Splină nu e bine se mănânce băeţiĭ, că-ĭ dóre şeḑutul la călărie. — *M.*
După splina porculuĭ la Crăciun se cunósce greutatea ĭerneĭ: Dacă peste tot e tot una de grósă, va fi ĭérna tot una de grea, de la început, până la fine; iar de va fi maĭ grósă la capĕtul dinainte saŭ înapoĭ, şi iérna va fi grea la inceput saŭ la fine. — *M.*
Splina se o mânânce numaĭ fetele ca se le crésca códele. — *M.*
Se nu mănâncĭ splină de animal, că veĭ suferi de junghiŭ. — *M.*

Spaĭmă

6460 La orĭ-ce spaĭmă trebue să'ţi scuipĭ în sîn. — *M.*

Spate

Cu spatele înainte se nu mergĭ, că rîde dracul şi plânge Maĭca Domnuluĭ. — *M.*

---

[1]) Spice de grâŭ pe care le fac grămeḑĭ şi le învelesc cu pămênt.

Ca se scapĭ de gutunar să săruţĭ pe unul în spate fără de veste. — *M.*

Spărĭa (a se)

Veḑĭ *Copil, a Stupi.*

Când te speriĭ de ce-va, stupesce'ţĭ în sîn ca să nu se prindă nimic de tine. — *M.*

Sprincénă

Veḑĭ *Faţă.*

Când te mănâncă sprincéna, atuncĭ te doresc ceĭ ce te ĭubesc. — *M.*

6465 Dacă'ţĭ pică pĕr din sprincene saŭ din gene, aĭ se plângĭ. — *M.*

Spumă

Spuma, de pe de-asupra laptelui, de mănâncĭ te jipoĭ. — *M.*

Stafia

Dacă la săparea unuĭ şanţ pentru zidire, saŭ a uneĭ gropĭ pentru fântână saŭ pivniţă, se va lua mĕsura înălţimeĭ unuĭ om lipit de părete, acela va fi stafia acesteĭ construcţiĭ. — *M.* & *T R.*

Stâncă

Veḑĭ *Cĭóră.*

Stea

Veḑĭ *Rĕsboĭu.*

Când cade o stea de pe cer, móre un suflet din lume. — *M.*
Când se arată pe cer stea cu códă, e semn de rĕsboĭu. — *M.*

Stîrlicĭ

Veḑĭ *Mórte.*

Strachină

6470 Când puĭ strachina gólă pe masă, nu'ĭ bine. — *M.*

Strămutare

Veḑĭ *Câne.*

Strănuta (a)

De strănuţĭ, veĭ face chef saŭ veĭ plânge. — *M.*
Când strănută, este semn de chef şi-şĭ face omul cruce. — *M.*
Cine strănută în séra de sfântu Vasile, are noroc tot anul. — *T. R.*

Strecurătóre

Cu strecurătóre de brânză nu se trece pragul, nicĭ găinele să nu bee din zer, că pe urmă să întinde laptele şi se face albăstriŭ. — *M.*

Stretenĭe

Veḑĭ *Albină.*

Striga (a)

Veḑĭ *Drac.*

6475 De ţĭ se va păré că te strigă cine-va, nu e a bine. — *M.*

Strigoiŭ

Veḑĭ *Andreĭ.*

Când s'a născut un copil şi e strigoiŭ, trebue să-l ţină minte aĭ caseĭ luĭ precum şi rudele, ca la mórte să-ĭ străpungă burta cu o undrea, că de nu, apoĭ ese din mormînt şi vine nóptea acasă de-şĭ omóră tóte rudele pe rînd, asemenea omóră vitele, ş. a. — *T. R.*
Când va trece mâţa peste mort, se face strigoiŭ. — *M.*
Mortul să nu se lese singur în casă, că se face strigoiŭ. — *M.*
Strigoĭ se fac ómenĭ ce aŭ fost juḑĭ comunalĭ doĭ-spre-ḑece anĭ. — *U.*

Strugure

Vedĭ *Pepene.*

Stup

Vedĭ *a Deochia.*

Stupi (a)

Vedĭ *a Scuipa.*

Speria (a se)

6480 Când te sparií de ce-va, stupesce'ţĭ în sîn, ca să nu se prindă nimic de tine.—*M.*

Să nu stupescĭ în foc, că 'ţĭ stupescĭ sufletul.—*M.*

Şuera (a)

Nu se şueră în casă că facĭ a pustiŭ.—*M.*

Suflet

Sufletul mortuluĭ şede în uşa caseĭ până plécă la biserică, şi de aceea se pune pânză în streşina caseĭ.—*M.*

Sugel

Când ieĭ ceva cu mâna din vîrful măturiĭ, aĭ să facĭ sugel.—*M.*

6485 Când cârpescĭ cămeşĭ negre, facĭ sugel.—*M.*

Sughiţa (a)

Când sughiţĭ, te doresc prietenii.—*M.*

Când sughiţĭ, te pomeneşte cineva.—*M.* & *T. R.*

Când sughiţĭ tare, te vorbesce cineva de rĕŭ, iar când sughiţĭ uşor, te vorbesce de bine.—*M.*

Suman

Vedĭ *Haĭnă, Ţŏlă.*

Când, fără să vraĭ, îmbracĭ sumanul pe dos, are să te bată cineva.—*M.*

Supĕrare

Veḑĭ *Cocoveĭcă, Gènă, Mobilă, Mustéță, Ochĭu, Pasere, Serbătóre, Vis.*

Tăciune

6490 Când ĭeĭ táciunĭ pentru foc de la un vecin, trebue se laşĭ în schimb un cărbune ca semn.—*M.*

Copiiĭ să nu ţină în mânĭ tăciune, ca se aprindă cine-va ţigara, că le cad dinţiĭ.—*M.*

Când rĕmâne în sobă orĭ pe vatră numaĭ un tăciune, e semn că are să mórá unul din soţĭ.—*M.*

Taĭnă

Veḑĭ *Picĭor.*

Talhar

Veḑĭ *Pântece.*

Talpă

Când te mănâncă tălpile, aĭ să jocĭ.—*M.*

Când îţĭ crapă tălpile, ţi-ĭ făcut.—*M.*

6495 Când gâdilĭ pe cineva la tălpĭ, nu cresce.—*M.*

Ţarcă

Veḑĭ *Coţofană.*

Când ţarca cântă pe lângă casă, are să vie óspeţĭ.—*M.*

Când cântă ţarca, are să vie un ném.—*M.*

Când puĭ ţarcă împuşcată în grajd, caiĭ nu se îmbolnăvesc.—*M.*

Ţarcă când cântă pe uşorul porţiĭ, sau pe gard în faţa casiĭ, musafirĭ aŭ să vie.—*M.*

Tată

Veḑĭ *Mamă*

Ţesat (a)

6500 Nu e bine să ţeşĭ cu roşu şi să împleteştĭ la lînă, că-ţĭ mor oile.—*T. R.*

Tigae

Vedĭ *Negură*.

Ţigan

De'ţĭ ĭesë ţigan în cale îţĭ va merge bine. — *M*.
Ţigan să nu botezĭ, că pe ceea lume te trage la iad. — *M*.
Când te întîlnescĭ cu un ţigan, mergĭ bine unde te ducĭ. — *M*.

Ţigan

Vedĭ *Copil*

Ţîţă

Vedĭ *Deochĭu*, *Fată*, *Rôtă*.

Când femeea dă pentru întâia óră ţîţă copiluluĭ de curînd născut, să-ĭ dee din ţîţa dréptă; din contra, atuncĭ copilul e stângaciŭ. — *M*.
6505 Mama cu ţîţă să nu umble cu canforă, nicĭ usturoiŭ să mănânce, că pe urmă îĭ înţarcă ţîţa. — *M*.
Când pe patul lehuzeĭ s'ar pune o femee care are copil de ţîţă, lehuza nu maĭ are lapte pentru copil. — *M*.

Tócă

Tóca de la biserică e bine se o furĭ, când e secetă, şi aruncând'o într'o fântână va ploua. — *M*.

Tocilă

Vedĭ *Apă*.

Tóder

Vedĭ *Fată*.

In ḑiua de Sântu-Tóder se tund vitele în frunte să se facă frumóse. — *M*.

Toĭag

In locul unde a murit cineva, se arde treĭ ḑile toĭag de céră curată, pentru ca sufletul să aibă lumină la caz dacă ar rătăci în drumul ce-l face la D-ḑeŭ, şi chiar înaintea luĭ D-ḑeŭ trebue să se prezinte cu lumînare. — *M*.

Ţólă

Vedĭ *Haĭnă, Suman.*

6510 Când cumperĭ vre-o ţólă [1]) nouă, să nu o ĭeĭ întâĭu de Marţĭ la purtare. — *T. R.*

Tómnă

Vedĭ *Bostan, Simion.*

Daca tómna sunt roĭurĭ de musculiţe saŭ fire albe prin aer, e semn de tómnă lungă. — *T. R.*

Topor

Vedĭ *Grindină.*

In spre Duminică nu se lasă toporul împlântat în lemn, că aŭ durere de cap ceĭ din casă. — *M.*

Când bate pétra, înfigĭ toporul în pămînt că-ĭ bine. — *M.*

Tórce (a)

Când torcĭ Marţĭ sara, mânâncă vîrcolaciĭ Luna. — *M.*

6515 Nu-ĭ bine de tors Marţa, căcĭ aŭ să căpieze oile. — *M.*

.Trăi (a)

Vedĭ *Colac, Muscă, Perină.*

Traiŭ

Când în ḑiua de nuntă va fi vreme rea, e semn de traiŭ rĕŭ la ceĭ tinerĭ. — *M.*

Când tineriĭ fac vizită primăvara la părinţĭ, şi dacă pe drum vor găsi pâne, traiul lor are să fie bun şi cu belşug. — *M.*

Dacă din cele 12 ḑile ale «Babeĭ Dochia» îţĭ alegĭ una şi se întîmplă că în acea ḑi e vreme bună, e semn că peste an aĭ să trăescĭ bine, în uşor. — *M.*

---

[1]) *Haĭnă.*

Trântitură

Vedĭ *Cal.*

Trăsnet

Vedĭ *Joĭ.*

Daca trăsnetul cade pe o casă e semn rĕŭ.—*T. R.*

Trăsni (a)

Vedĭ *Carpĕn*, *Salcie.*

Trébă

Vedĭ *Lunĭ.*

Tuna (a)

Vedĭ *Cap.*

6520 Când tună şi trăsnesce, se gonescĭ de pe lângă tine mâţa orĭ cânele, că se bagă necuratul în eĭ şi e trăsnesce Sfântu Ilie.—*M.*

Când tună, puşcă S-tu-Ilie după dracĭ.—*M.*

Când audĭ tunând întâĭu, să te lovescĭ peste frunte cu un fir, ca să nu te dóră peste un an capul.—*M.*

De tună după Simion Stîlpnicul, e semn de tómnă lungă.—*M.*

Tunând primăvara pré de timpurĭu, e arĕtare că vara viitóre va fi ploĭósă şi rodnică.—*T. R.*

6525 Când tună ĭes melciĭ.—*T. R.*

Când tună şi fulgeră să nu ţiĭ mâţa şi câne în casă că s'ascunde necuratul în ele, şi poţĭ fi trăsnit.—*M.*

Turba (a)

Vedĭ *Câne*, *Feréstră.*

Turtă

Vedĭ *Bubat.*

Tusă

Vedĭ *Caragaţă.*

Ud

Veḑĭ *Copil.*

Uĭta (a)

Veḑĭ *a Mânca.*

Ulcior

Veḑĭ *Feréstră.*

Nu-ĭ bine să te uiţĭ pe feréstră de afară în casă, că facĭ ulcĭor la ochĭ.—*M.*

Uliu

Veḑĭ *Mămăligă.*

Unghie

Veḑĭ *Copil.*

Când 'ţĭ taĭ unghiile e bine se le puĭ în sin, căcĭ pe ceea-lume te trimete de le cauţĭ.—*M.*

Sub unghie de ţi se ivesc pete albe, e semn că te veĭ înnoĭ cu haine.—*M.*

6530 Când taĭ unghiile, Mĭercurea şi Vinerea, îĭ pĕcat.—*M.*

Să nu-ţĭ taĭ unghiile, Lunia, Marţa şi Vinerea, că uiţĭ unde puĭ ceva; nu maĭ ţiĭ minte.—*T. R.*

Unghiile nu se tae de cât Joea şi Sîmbăta, alt-fel, pe ceea lume le cauţĭ prin gunóe marĭ cât munţiĭ.—*M.*

Unt

Untul de la vita vrăjită, nu ţine, se strică, face viermĭ.—*M.*

Femeile de la ţéra sărézä untul, că trecênd apoĭ vaca o apă, să nu piérḑă lapte.—*M.*

Unt-de-lemn

6535 Untdelemn de veĭ vĕrsa, la o nenorocire te aştéptă.—*M.*

Urdiniş

Veḑĭ *Albină.*

Ureche

De te mănâncă urechile e semn că are se plóie. — *M.*
Când îţĭ ţiue urechea, te vorbesce cine-va de rĕŭ. — *M.*
De curge urechea copiluluĭ mic, sĕ'l afumĭ cu baligă strĕină din ḑiua de Mărina. — *M.*
De'ţĭ ard urechile, şi se roşesc, te vorbesce lumea. — *M.*
6540 Copilul cu urechele prinse jos, e copil de căpĕtat, saŭ are să fie om mare. — *M.*
Când îţĭ ţiue urechea, ţi-a dat dracul o palmă. — *M.*
Când îţĭ ţiue urechea, se facĭ semnul cruceĭ pe ea. — *M.*
Urechea dréptă când ţiue, veste aĭ să capeţĭ. — *M.*
Când numaĭ o ureche ţi se roşesce, te vorbesce cine-va de rĕŭ, nu însă cu tot dinadinsul. — *M.*
6545 Când urechile îţĭ ţiue, te vorbesce cine-va de rĕŭ. — *M.*

Urî (a)

Veḑĭ *Cămaşă.*

Urît

Veḑĭ *Apă, Cenuşă, Ciubar, a se La, Lunĭ, Oglindă.*

Urs

Veḑĭ *Pr.*

De te calcă ursul pe şéle, nu te maĭ dóre mijlocul. — *M.*

Ursită

Veḑĭ *Oglindă.*

Ursitóre

Când calcĭ pe urmele pe carĭ a umblat ursitorile, damblagescĭ. — *M.*
La noul născut se întinde masă séra pentru ursitorĭ, căcĭ de nu vor avea masă îl ursesce rĕŭ pe cel născut, şi cum l-o ursi aşa va fi. — *M.*

Urzală

Veḑĭ *Judecată.*

Uşa

De 'ţĭ trosnesce uşa, te veĭ muta din acea casă. — *M.*
6550 De se deschide uşa singură, îţĭ vor veni musafirĭ. — *M.*
Sĕ nu mănâncĭ cu uşa deschisă că te vorbesce lumea de rĕŭ. — *M.*
Când îţĭ scârţie uşa diminéţa, îţĭ intră norocul în casă. — *M.*

Usturoĭu

Veḑĭ *Andreĭ.*

Dacă samenĭ usturoĭu într'un an, apoĭ trebue în fie-care an să samenĭ, că pe urmă nu-ţĭ merge bine. — *M.*

Vacă

Veḑĭ *Ajun, Andreĭ, Aţă, Brós-că, Gunoĭu, Inel, Lapte, Mană, Mănos, Mirésă.*

Vaca Domnuluĭ se nu o omorĭ, că e pĕcat. — *M.*
6555 Când vaca 'ţĭ fată numaĭ bouţĭ, e semn de noroc în gospodărie. — *M.*
Vaca când curăţă locul viţeluluĭ se nu'l mănânce, căcĭ pĭere laptele. — *M.*
Vaca pe sub care va trece rîndunica, va da lapte cu sânge. — *M.*
Să legĭ cordeluţă roşie la códa vaceĭ, saŭ a caluluĭ, saŭ a orĭ-ce dobitoc frumos, dacă vreĭ să nu se deóche. — *M.*
Locul care nasce vaca în urma viţeluluĭ, se îngrópă la isvor ca să aibă lapte ca din isvor. Nu trebue să se dea la cânĭ, că se usucă vaca. — *M.*
6560 Untul se săréză pentru ca trecênd vaca o apă, să nu piérdă laptele. — *M.*

Vădană

Când te veĭ la Mercurea, aĭ să rĕmâĭ vadană. — *M.*

Vară

Veḑĭ *Căĭulă.*

Vasile

Vedĭ *Buruĭénă, Cer, Colac, Grăunte, Lingură, Oglindă.*

Vătĕmătură

Vedĭ *Bróscă.*

Vatra

Când măturĭ cu mătura pe vatră nu-ĭ bine, că dă ulĭul la găinĭ. — *M.*
Când ĭes furnicile în vatra foculuĭ, nu-ĭ bine. — *M.*
Femeea care vré să vadă până la adîncĭ bĕtrâneţe, să pórte mărgele, inele şi cerceĭ. — *M.*

Vĕduv

Vedĭ *Nuc.*

Vĕduvie

Vedĭ *a Mânca, Picĭor.*

Veni (a)

6565 Când viĭ de undeva şi, ca sĕ nu te ocărască că aĭ stat saŭ zăbovit mult, ḑicĭ o dată cu închiderea porţeĭ: «închid pórta să se închidă gura cutăruia». — *M.*
Când se aştéptă să vină cineva, să nu glumescĭ că vine, căcĭ va veni supĕrat. — *M.*
Când aştepţĭ se vină cineva de departe, întrebĭ pe un copil mic: «Ce ţ-a pus cutare pe cap?» şi de va pune mâna spre frunte va veni curînd, iar de va pune spre céfă va zăbovi încă. — *M.*
Ca se nu maĭ vină acel ce 'ţĭ e urît se vină, aruncĭ după el cu o mână de ţĕrînă la plecare. — *M.*

Veselie

Vedĭ *Coţofană.*

Veste

Vedĭ *Paĭajen, Pară, Pasĕre Scântea, Urechĭe.*

Vie

Vedĭ *Ana-Foca.*

Vin

Vedĭ *Arminden, Beţiv, Gât, Maĭu.*

Vînat

Vedĭ *a Mânca.*

Vînḑare

Când vinḑĭ o vită să ĭeĭ niţel pĕr de pe ea, ca să nu 'ţĭ vinḑĭ norocul.—*M.*

Vinde (a se)

Vedĭ *Marfă.*

Vindecare

Vedĭ *Apă.*

Vinerĭ

Vedĭ *Apă, a Cóse.*

6570 Vinerea nu se face leşie, nicĭ se tórce, nicĭ se cósă, nicĭ cămeşĭ se spală, că e rĕŭ de păţaniĭ.—*M.*

Femeile nu cos Vinerea, ca să nu rĕmâe órbe.—*M.*

In Vinerile din postul mare şi din postul Adormireĭ, nu se cósă, că'ţĭ coşĭ necazurile de gospodăria casiĭ.—*M.*

In Vinerea sécă saŭ Vinerea mare de lângă Pascĭ, nu se dă nimic afară din ogradă, că nu e bine.—*M.*

Vinerea nu e voe muerilor să lucre nimic. Daca cósĕ i se coc degetele, daca spală se opăresce, daca cóce pită se arde, ş. c. l.—*U.*

Vînt

Vedĭ *Cer, Cloşcă, Vis.*

6575 Vîntul tare la resărit aduce zlótă[1]).—*T. R.*

[1]) Vreme rea, zăpadă.

Vîrcolac

Vedĭ *Lună, a Tórce.*

Vîrtej

Când vedĭ un vîrtej, se-ĭ daĭ cu ho! şi se va rîsipi.—*M.*
Când se face vîrtejurĭ multe e semn de secetă.—*M.*
Când vedĭ vîrtej, să fugĭ de el, că de dă peste tine, nebunescĭ.—*M.*

Vis

Vedĭ *a Dormi.*

Ca se nu maĭ visezĭ, se nu spuĭ visele.—*M.*
6580 Şérpele în vis, arată vînt.—*M.*
Pescele în vis, arată plóe.—*M.*
Ouĕle în vis, arată zapadă.—*M.*
Plóĭe în vis arată supĕrare.—*T. R.*
Copil mic în braţe, arată necaz mare.—*T. R.*
6585 Calu arată o bólă.—*M.*
Jîdanu arată înger.—*M.* & *T. R.*

Visa (a)

Vedĭ *Bróscă, Feréstră, Mort.*

Viscol

Vedĭ *Mórte, Porc.*

Viscoli (a)

Vedĭ *Nour.*

Vită

Vedĭ *Ajun, Albină, Bólă, Cal, Carne, Ceaun, Cer, Colac, Deochĭu, Huce, Lup, a Mânca, Nevĕstuĭcă, Sărăcie, Sare, Tóder, Vînḑare.*

De 'ţĭ înseréză pe câmp o vită, şi spre a fi ferită de jigăniĭ,[1]) se înfigĭ un ac în sare.—*M.*
Ca se nu 'ţĭ póte lua mana vitelor, în spre proorul luĭ

[1]) Lup.

Sf. Gheorghe, ungĭ ţiţele viteĭ, şi legĭ şi la códă, usturoĭu. — *M.*

Cȧnd sburdă vitele are să se strice vremea. — *M.*

6590 Spre Sf. Gheorghe se ĭea mana vitelor. Ciobaniĭ în acea ḑi se scólă în zioriĭ ḑileĭ şi bucĭumă. Pȧnă unde se aude bucĭumul, până acolo merg vrajile. — *M.*

Huştele de la borş nu se dă la vite a fata, că lépĕdă — *M.*

Cȧnd cumperĭ o vită, şi omuluĭ îĭ pare rĕŭ după ea, atuncĭ nu-ĭ merge bine aceleĭ vite. — *M.*

Dacă sburdă vita când o ducĭ la târg, îĭ semn că aĭ s-o vinḑĭ. — *M.*

Nu se dă oţet sara din casă, că e primejdios pentru vite. — *M.*

6595 Copiluluĭ căruĭ nu-ĭ place fruptul alb, acela are să aĭbă noroc la vite. — *M.*

Să nu cĭupescĭ din frigare, că-ţĭ ĭea lupul vitele. — *M.*

In ḑiua de ajun, cȧnd aĭ vite in ceir, dacă îţĭ vine intâĭu un bărbat in casă, vaca are să aĭbă un bouţ; dacă iţĭ vine o femee, are să aĭbă o viţică. — *M.*

Cȧnd plécă la tîrg cu vitele, nu se închide pórta în urmă până crede că s-a trecut ĭarmarocul, ca să nu închidă vînḑarea. — *M.*

Când cumperĭ o vită, şi nu-ţĭ merge bine cu ea, trebue să te desfacĭ de dinsa, că-ĭ luată de la mână abraşă. — *M.*

6600 Cȧnd scoţĭ vitele primăvara pentru prima óră la păscut şi cȧnd scoţĭ albinele în grădină, să nu daĭ nimic de pomană saŭ să facĭ bine cuĭ-va, că le daĭ mana vitelor şi a albinelor.

Cȧnd te ducĭ la tîrg cu o vită de vîndut şi trecĭ peste un pod, să ĭeĭ ţĕrina de pe pod, ş'o puĭ pe spinarea viteĭ şi să ḑicĭ: Cum trag ómeniĭ la pod ca să trécă peste rîŭ, aşa să vie negustoriĭ ca să-mĭ cumpere vita. — *M.*

Cȧnd arĕţĭ o vită, să n'o arĕţĭ cu un singur deget, căcĭ móre; ci cu tótă mâna. — *M.*

Cȧnd viseḑĭ că-ţĭ arde casa, aĭ să perḑĭ ceva din gospodărie. — *M.*

Cȧnd ţi se perde vre o vită, să puĭ un ac cu urechile în sare mărunţică şi să'l ţiĭ aşa, treĭ ḑile, c'apoĭ nu se apropie de vită, nicĭ o dihanie. — *M.*

Viţel

6605 De te murdărescĭ de viţelul noŭ născut, să te stergĭ de paie saŭ fên, iar nicĭ de cum de peticĭ, căcĭ acel viţel va mânca cȧrpe făcêndu-se mare. — *M.*

Viţelul ca se trăĭéscă se'ĭ puĭ numele ḑileĭ ce urméză după ḑiua când l'o făcut mă-sa. — *M.*
Când sunt doĭ viţeĭ de gemene, şi s'or face boĭ, se tragĭ brazda cu eĭ, împrejurul caseĭ, că nu se apropie bóla de vite. — *M.*

Vorbă

Când pomenescĭ în vorbă pe cine-va, fără să vreĭ, e semn că acela te doresce, şi se gândesce la tine. — *M.*

Vorbi (a)

Veḑĭ *Copil.*

Vrabĭe

Veḑĭ *a Mânca, Presur.*

Când vrăbĭele iérna cĭocănesc le feréstră, arată vreme grea. — *M.*
6610 Când vrăbiile ţîrîesc cu grămada pe gardurĭ saŭ lemne, fac a plóĭe saŭ ninsóre. — *M.*
Când vrăbiile se scaldă în colb, are se plóĭe. — *M.*

Vracĭurĭ

Veḑĭ *Apă.*

Vrajă

Veḑĭ *Bróscă.*

Sara în ḑiua de ajunul Bobotezeĭ, fetele cele marĭ sĕ duc pe la cunoscuţĭ şi prietenĭ de ascultă pe la fereştĭ. Dacă ceĭ din casă ḑic: «Du-te, măĭ băete, de adă-mĭ apă», etc. etc., apoĭ fata acea în acel an sĕ mărită; iar de ḑice: «şeḑĭ, măĭ băete, ce tot te foescĭ», apoĭ în acel an nu se mărită. — *M.*
In nóptea de Bobotéză, ca să-şĭ viseze cineva ursitul, să ia un fir de busuĭoc din mătăuzul cu care botéză în acea ḑi şi să dórmă cu el în urechĭ. — *T. R.*
Fetele cele marĭ, după ce isprăvesc de ţesut pânză, se încalecă pe sloboḑitor şi ese afară. Numele ce-l va auḑi strigêndu-se de cineva, de pildă: Gheorghe, acela va fi numele mireluĭ. — *M.*

Vrăjit

Vedĭ *Unt.*

Vremea

Vedĭ *Bróscă, Cal, Câne, Cer, Cióră, Clopot, Cocoş, Cucoş, Floriĭ, Fulger, Fum, Gâscă, Haĭnă, Horn, Huhurez, Mâţă, Mort, Nour, Pisică, Noroc, Sâmbătă, Sóre, Traiŭ, Vralie.*

6615 Când ţirîesc vrăbile, are să se strice vremea.—*M.*

Când sburdă vitele, e semn că vremea se va strica.—*M.*

Când hueşce pădurea, îĭ semn că are să se strice vremea.—*M.*

Când fug negure în sus, are să se strice vremea.—*M.*

Când te mănâncă urechile, e a vreme rea.—*M.*

6620 Când apune sórele în norĭ; când ḑiua umblu ţînţarĭ prin aer; când porcul umblă cu paie în gură, e semn că va vremui.—*M.*

Când arde fundul ceaŭnuluĭ, va vremui.—*M.*

Când vremea rea începe de Sâmbătă, orĭ în ḑi de sec, va ţine mult.—*M.*

Când iérna fulgue cu sóre, e semn că are să ningă târziŭ.—*M.*

Tómna de va tuna şi va fulgera, e semn că primăvara va fi secetósă.—*M.*

6625 Când se roşesc nouriĭ la apusul sóreluĭ, e a vînt.—*M*

Când bate vîntul tare, e semn că s'a făcut o poznă.—*M.*

Când ciocârlanul se isbesce în feréstră, va fi vreme grea.—*M.*

Când e ger şi cânele se tăvălesce, e semn că vremea se va muia.—*M.*

Când sunt vremĭ grele — vînturĭ marĭ, pohoae şi alte cumpene — s'a înnecat orĭ s'a spînzurat cineva.—*M.*

6630 Când vitele mugesc şi se uită în sus, e semn de cumpĕnă mare.—*M.*

Slăninele din pod dacă încep a lăcrima, e semn că vremea are să se móe, şi are să ningă saŭ are să plóe.—*M.*

Când iérna va sufla vînt din spre Ocnă, vremea se móe şi omĕtul se topesce.—*M.* & *B.*

Când splina porculuĭ, la cenătuit, e maĭ grósă spre códă, ĭérna va fi maĭ grea spre sfîrşit.—*M.*

Când iérna vrăbiile caută loc de aciuare, pe sub streşina caseĭ, va fi ger mare.—*M.*

6635 Dacă vremea de Bobotéză[1]) e gerósă, după eşirea cu Iordanul se va muie; dacă vremea a fost moloşagă, se va înăspri. — *M.*

Cum va fi în ḑiua de Floriĭ, aşa va fi şi în ḑiua de Pascĭ. — *M.*

Cum va fi în ḑiua de Sfinţĭ[2]), va fi tótă primavară. — *M.*

Cum va fi vremea în ḑiua de Ovidenie, aşa va fi tótă iérna. — *M.*

Dacă tună după Simion Stîlpnicu, e semn de tómnă lungă. — *M.*

6640 Când vin pohoerĭ din jos în sus, va fi vreme bună; dacă eĭ trec de sus în jos, aduc pohoĭ. — *M.*

Când sórele cată 'napoĭ, la asfinţit, se va îndrepta vremea. — *M.*

Când vrăbiile se scaldă în colb, vestesc vreme bună. — *M.*

Vîntul tare de rĕsărit aduce zlótă. — *T. R.*

Când se vede la apus o sprîncénă luminósă, s'aştéptă să vie o vreme frumósă. — *T. R.*

6645 Când e vreme rea să nu te adăpostescĭ sub stejarĭ înalţĭ, căcĭ Ucigă'l crucea e ascuns într'înşiĭ, prefăcut în ghindă şi poţĭ fi tresnit. — *T. R.*

Zăbală

Veḑĭ *Apă.*

Ca să vindecĭ zăbalele de la gură, să puĭ în gură zăbalele caluluĭ. — *M.*

Zăpadă

Veḑĭ *Şórece, Vis.*

Vremui (a)

Veḑĭ *Cuptor, Furnică, Lună.*

Zestre

Veḑĭ *Mirésă.*

De sĕ rĕstórnă zestrea fetelor, e semn că o să se mărite curînd. — *M.*

---

[1]) Adică 6 Ianuarie.
[2]) Adică 9 Mart.

Zîmbri

Veḑĭ *Cal.*

Zlótă

Veḑĭ *Vînt.*

Zlotos

Veḑĭ *Porumbel.*

Zólă

Veḑĭ *Mercurĭ.*

CAPITOLU XXIII

SUPLEMENT LA CAPITOLELE I—XVIII [1]

SUPLEMENT LA CAPITOLU I

AN

6648 * △ **Nu aduce anul ce aduce ceasul.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ j. Covurluiu.* — P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 171.

* *Cât aduçe o óră, n'aduçe anlu.* [2])

ILIE GHICU, c. *Perivoli, Epir.*

* *Çe aduçe óra, n'aduçe anlu.* [3])

I. COYAN, c. *Bacsa, Epir.*

Nu se scie de unde'ĭ vine omuluĭ norocul. A se adăoga la No. 5. [4])

---

[1]) In acest capitol s'aŭ trecut proverbele carĭ, primindu-se prea târḑiu, nu s'aŭ putut trece în capitolele respective. S'aŭ repetat numaĭ acele proverbe, deja daţe, pentru carĭ mi s'aŭ comunicat variante interesante saŭ înţelesurĭ altele de cât cele arĕtate.

In programul primitiv, acest capitol era reservat pentru cimiliturĭ. De óre-ce însĕ, D-l Artur Goroveĭ, a publicat de atuncĭ o monografie completĕ a cimiliturilor, am gĕsit de prisos ca sĕ le maĭ trec în acéstĕ lucrare.

[2]) & [3]) Cât (ce) aduce césul, nu aduce anul.

[4]) Acéstĕ trimĭtere, ca şi tóte cele carĭ se vor afla în acest capitol se referĕ la numerotaţia de la capitolele I până la XVIII inclusiv.

* △
6649 Anul nu'l putem tăia cu fórfecele (fórfecile).

D. Popoviciu, c. *Cuvin*, *comit. Arad, Ungaria.* — V. Sala, c. *Drăgănesci, comit. Bihor, Ungaria.*

Sa fim cu răbdare.

* △
6650 De cât un an coţofană, mai bine şoiman o vară.

D. Popa, *înv.* c. *Sinaia*, *j. Prahova.*

Acelaş înţeles ca la No. 13.

6651 Totna: an ma ghini. [1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 150. — Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 423.

Tot se laudă trecutul.

APUS

6652 Câtră tu ascâpitată mutrésce. [2])

Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 430.

E puţină speranţă că va trăi.

AŞTĂ-ḌÏ

* △
6653 Maĭ bine aḍĭ un oŭ
De cât la an un boŭ.

P. Gârboviceanu, *prof. Cl. VII, Şc. Invĕţ.*

* △
Maĭ bine astă-ḍĭ oul
De cât mâne boul.

N. G. Ionescu, c. *Mamorniţa*, *j. Dorohoĭ.*

A se adăoga la No. 29.

---

1) Tot-dé-una: anul trecut a fost maĭ bine.
2) Către apus privesce.

△
6654 **Oul de adĭ e maĭ bun de cât găina de mâne.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 200, *c. Agnita, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
6655 **Adĭ un oŭ şi mâne un boŭ.**

C. Teodorescu, *înv. c. Pungescĭ, j. Vasluĭu.*

Fură tâlharul.

* △
6656 **Şi adĭ şi mâne, în urmă nimică nu rĕmâne.**

V. Sala, *dasc. c. Colescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 41.

* △
6657 **Adĭ mie, mâne ţie.**

Gavr. Onişor, *prof. c Zorlenĭ, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. 31.

* △
6658 **Astă-dĭ nóuĕ, mâne vóuĕ.**

V. Sala, *dasc. c. Păcalescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
6659 **Astă-dĭ dă, mâne ĭe.**

V. Sala, *dasc. c. Negru, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru cel care astă-dĭ îţĭ face un bine, şi mâne ţi'l scóte pe nas.

* △
6660 **Ce e astă-dĭ, mâine nu e.**

Popescu, *înv. c Dobrenĭ, j. Ilfov.*

A se adăogà la No. 48.

* △
6661 **Ce e aḑĭ, e aḑĭ, ce e mâĭne e mâĭne.**

CĂLIN IORDACHE, *stud. j. Argeş.*

Şi cum ḑice Francezul: *à chaque jour suffit sa peine.*

* △
6662 **Aḑĭ mĕ duc, mâĭne mĕ 'ntorc,**
Mâĭne séră sunt la loc.

POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Pentru cel care face o trébă repede.

* △
6663 **Astă-ḑĭ vine, mâne me[1])**
Numa ce perde vreme.

V. SALA, *dasc. c. Vacoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru cel care nu face nicĭ o trébă.

* △
6664 **Astă-ḑĭ: huĭ!**
Mâne nu'ĭ.

V. SALA, *dasc. c. Beĭuş, comit. Bihor, Ungaria.*

Aḑĭ petrece şi mâne nu are ce mânca.

* △
6665 **Odată: huĭ!**
Mâne nu'ĭ.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
6666 **Aḑĭ hop, mâne cop.**

HOLERGA, *c. Sodu, comit. Sibiu, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

---

[1]) Me = merge.

BRUMĂ

* △
6667 **Cine se teme de brumă nu pune viţă de vie.**

V. Forescu, *c. Dorna, j. Suciava.*

A se adaogà la No. 56.

* △
6668 **A fi o brumă rea.**

Tocilescu, *Poes. Pop.*, I, p. 55.

Om rĕŭ, stricăcĭos.

* △
6669 **Brumă.**

Tocilescu, *Poes. Pop.*, I, p. 59.

Adică foarte puţin.

Afară la Turcĭ ĭeşĭa,
Şi pe toţĭ că mi'ĭ toca.
Şi ce *brumă* rĕmânea
Prin bordeĭe mi'ĭ toca.

Poes. Pop.

* △
6670 **Nicĭ brumă.**

Poboran, *inst. j. Olt.*

Adică cât de puţin, de loc.

«*Nicĭ brumă* nu era».

BRUMAT

*
6671 **A fi brumat.**

Dr. Elie Cristea, *Prov.*, p. 15, *c Bochia, Ungaria.*— Iul. Grofşoreanu, *c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

1⁰ Fară voĭe, indispus.
2⁰ Supĕrat.
A se apropia de No. 57.

A BUBUI

* △
6672 **A se duce unde a bubuit întâĭu.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Slăvuţa, j. Dolj.* — St. Tuţescu, *c. Catanele, j. Dolj.* — G. I. Tomescu, *c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Adică departe.

BUBUIT

6673 * Bubnidzarea multă aduçe furtună. [1])

ZUCA, c. *Culona, Albania.*

Din vorbe aspre se nasce cérta.

CALD

6674 * △ Aşa 'ĭ de cald înăuntru, de 'ĭ trece frigul prin geam.

GAVR. ONIŞOR, *prof.* c. *Crângu, j. Tutova.*

Adică e fórte frig.

6675 * △ Suflă el în pumnĭ, dar îĭ maĭ cald la códa caluluĭ.

GAVR. ONIŞOR, *prof.* c. *Banca, j. Tutova.*

Adica e frig.

CĂLDURĂ

6676 * △ De căldură 'ĭ trec genunchiĭ de gură.

C. TEODORESCU, *înv.* c. *Dógele, j. Vasluĭu.*

E îngheţat de frig.

6677 * △ A intrat în căldură.

GAVR. ONIŞOR, *prof.* c. *Avramescĭ, j. Tutova.*

E apucat.

CEAS

6678 * △ Ceasul a sosit,
Voĭnicul n'a venit.

GR. ALEXANDRESCU, *Focşanĭ, j. Putna.*

Când suntem înşelaţĭ în aşteptările nóstre.

---

[1]) Bubuitul mult aduce furtună.

* △
6679 **O ḑi trépădu şi un ceas praznicu.**

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.* — I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.*

Când unul, după o muncă multă, se alege cu nimica. A se adăogà la No. 62.

* △
6680 **S'a dus înainte de a 'ĭ bate ceasul.**

V. FORESCU, *c. Mălinĭ, j. Suciava.*

A murit încă tînĕr, fără să fie vre-o pricină.

*
6681 **Veneà ca ceasul cel rĕŭ.**

POBORAN, *inst. j. Olt.*

Adică repede, de odată.

CER

* △
6682 **Cerul, pămîntul, focul şi apa n'aŭ judecată.**

NIC. MATEESCU, *înv. c. Moviliţa, j. Putna.*

Sunt uniĭ ómenĭ cărora nu le poţĭ cere socotélă de faptele lor; cum ar fi de pildă împeraţiĭ carĭ, după credinţa poporuluĭ, pot chĭar omorî ómenĭ fără a fi pedepsiţĭ.

6683 **Çerlu açel sirinlu nu sĕ-aspari di furtună.**[1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahr.*, p. 176.

A se adăoga la No. 68.

△ *
6684 **Çer curat di ascâpirâturĭ nu se-aspare.** [2])

I. COYAN, *prof., c. Elbasan, Albania.*

Acelaşĭ înţeles ca la No. precedent.

---

[1]) Cerul acel senin nu sĕ sperĭe de furtună.
[2]) Cer curat de fulgere (scăpărăturĭ) nu se sperĭe.

6685 *△ **Când s'a lipi cerul de pămînt.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Brosceni, j. Suciava*

Adică nicĭ odată.

6686 *△ **A făcut (şi el) o bortă în cer.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872. p. 170. — E. I. PATRICIU & G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Se ḑice, într'un mod ironic, când unul se laudă că a facut ce-va de ispravă. A se vedé No. 73.

6687 △ **N'a făcut gaură 'n cer.**

DR. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 156, *c. Topliţa-Rom., Ungaria.*

Nu a făcut nicĭ o ispravă mare.

6688 * **A se uĭtà la cer.**

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

A fi mândru.

CRĂCĬUN

6689 △ **Crăcĭunul din sĕptĕmână nu ĭese.**

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 57, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

6690 **Divarliga di Crâçĭun budzîli nu pot s-m̃ĭ-adun.**[1])

TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 465.

Căcĭ atuncĭ e frig tare.

DEMINÉŢĂ

Veḑĭ *Diminéţă.*

[1]) In jurul Crăcĭunuluĭ buzele nu pot să mi le strîng.

ĮI

6691 *△ Ḑiua fuge de bivolĭ şi nóptea 'ĭ trece Dunărea.

P. Gârboviceanu, *prof. cl. VII, Semin. Buc.*

A se adăoga la No. 89.

6692 Dzua fudzi di m̃elĭ ş-nóptea arêstórnă boulu.[1])

Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 487.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

6693 *△ Ḑiua se arată sfântă şi nóptea ţine pe dracul în braţe.

D. Popa, *înv. c. Sinaia, j. Prahova.*

Acelaş înţeles ca la No. 93.

6694 * Treĭ ḑile: hop! ţop!
Patru-ḑecĭ de aĭ: chiŭ! vaĭ!

I. Bănescu, *prof. j. Roman.*

A se adăogà la No. 85.

6695 Maĭ bine o ḑi cocoş de cât o vară găină.

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 173.

A se adăogà la No. 92.

6696 *△ Treĭ ḑile cucoş, nu găină.

V. Ifrim, *c. Corodescĭ, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

6697 △ In dóuĕ ḑile face maĭ mult de cât într'una.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 118, *c. Rêşnov, Ungaria.*

Pentru cel leneş. A se adaogà la No. 100.

---

1) Ḑiua fuge de mieĭ, şi nóptea rĕstórnă boul.

6698 * △ **După ce apune sórele laudă ḑîua.**

V. SALA, *dasc. c. Sebişu, comit. Sibiŭ, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 102.

6699 △ **Nu preamărì ḑiua până nu apune sórele.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 179, *c. Dênc, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

6700 * **Dzîua açea bună s-véde di tahină.**[1]

I. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

* *Dzîua bună s-véde di diminéţă.*[2]

ILIE GHICU, *prof. c. Turia, Epir.*

* *Dzua çea bună s-véde di tahină.*[3]

I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*

Dzua çea buna s-védi di dimnéţă.[4]

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahr.*, p. 155.

A se adaogà la No. 103.

6701 * △ **De cât tótă ḑioa: hi şi ha, maĭ bine o-dată: ba.**

ION PAUL, *Ungaria.*

Pentru cel căruĭa i sĕ tot cere.

6702 * **Dzua di astă-ndzĭ nu afli mâne.**[5]

G. ZUCA, *stud. c. Cavaĭa, Albania.*

Să nu laşĭ pe mâne tréba de astă-ḑĭ.

---

[1], [2], [3] şi [4] Ḑiua (acea, cea). bună să vede de diminéţă.
[5] Ḑiua de astă-ḑĭ nu o aflı mâne.

6703 **Dzua de mâni vîră nu u cunósci.**[1])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II. p. 487.

1° Acelaş înţeles ca la No. precedent.
2° Să nu pĭerdem speranţă, căcĭ rĕul de care suferim se póte îndrepta.

6704 *△ **Ḑilele nu intră în sac.**

Ion Paul, *Ungaria.*

Tóte vor veni şi ele, cu vremea.

6705 *△ **Tótă ḑiua îl porţĭ în braţe, şi séra tot pe el îl dor picĭórele.**

D-na Z. Mihăilescu, *înv. c. Buşteni, j. Prahova.*

Pentru cel vecĭnic nemulţumit.

6706 **Dzuă nóuă, câsmeti nóuă.**[2])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 487.

Nu te îngriji de ḑiua de mâne.

6707 △ **Tótă ḑiua bună
Partea 'şĭ adună.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 254, *c. Logoş, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

6708 △ **Fie treĭ ḑile, cu cea de alaltă-erĭ.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 95, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Când unul tot pe a lui o ţine.

6709 *△ **O ḑî nu e lumea întrégă.**

Iul. Grofşoreanu, *prof. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

[1]) Ḑiua de mâne, nimenĭ nu o cunósce.
[2]) Ḑiuă nouă, noroc noŭ.

Vom aştepta şi atâta. Să răbdăm.

* △

6710 **Piciόre bătute**
Şi ḑile perdute.

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Lucrare, întreprindere, etc., fără ispravă, şi în care silinţa nu a lipsit.

* △

6711 **Par'că e făcut la ḑile marĭ.**

P. Gârboviceanu, *prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

Om norocos.

* △

6712 **A nu avé ḑiuă albă.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Rătescĭ, j. Argeş.*

A fi lipsit de noroc. Veḑĭ No. 106.

* △

6713 **Îĭ învechit în ḑile rele.**

C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

1⁰ E om rĕutăcĭos.
2⁰ E om nărăvit rĕŭ.

* △

6714 **A intra în ḑile de babă cu cine-va.**

V. Rîmbu, *c. Brănescĭ, j. Ialomiţa.*

A nu se înţelege, a se certà cu cine-va.

DIMINÉŢĂ

* △

6715 **Cine se scόlă de diminéţă se scobesce în măsele, cine târḑiŭ se scarpină 'n cap.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Dobrescĭ, j. Muscel.*

Acelaş înţeles ca la No. 121.

6716 * △ **Scólă-te de diminéță ca să maĭ lungescĭ din viéță.**

P. GÂRBOVICEANU. *prof. Cl. VI, Școla Norm. Invĕț.*

A se adaogà la No. 118.

6717 △ **Óra dimineţiĭ**
E aurul vĭeţiĭ.

Dr. EL. CRISTEA. *Prov.*, p. 198, c. *Topliţa-Rom., Ungaria.*

A se adaogà la No. 116.

6718 * △ **Deminéţa pléčă, ĭar séra te culcă.**

V. SALA, *dasc. c. V. Selişte, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 118.

6719 **Nu sciĭ diminéţa çe te-aştéptă séra.**[1]

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 153. — TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 477.

1⁰ Nu putem sci viitorul.
2⁰ De aceea, sa nu ne pĭerdem vremea.

6720 * △ **A luat-o de diminéță, să nu'l întrécă alţiĭ.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorbenĭ, j. Tutova.*

Pentru omul beţiv.

6721 * △ **Cu toţiĭ pănă diminéţa.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Pentru cel care vine nepoftit într'o adunare.

SNÓVĂ

«Ci-că un popa zăpşit cu oca mică la ferèstra uneĭ neveste, bărbatul îl facu scapat într'o cocină de porcı. Când popa intră repede peste porcĭ, acestia, speriaţĭ ca de lup, începura a grohai. — *Cu toţiĭ, cu toţiĭ până diminéța*, le răspunse popa».

---

[1]) Nu sciĭ diminéţa ce te aştéptă séra.

DUMINICĂ

6722 * △ **Nu'ĭ tótă ḑiua Dumineçă.**

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 173, c. *Topliţa Rom.*, *Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 15464.

6723 * △ **Ce'mĭ place Dumineca, şi Sâmbăta**

AVR. CORCEA, *paroh*, c. *Coşteĭu*, *Banat.*

Adică în tot-dé-una, orĭ-când.

A FOST

6724 **Ce-a fost verde s'a uscat,**
Ce-a 'nflorit s'a scuturat.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 180.

A se adaogă la No. 130.

FURTUNĂ

6725 * △ **După furtună va fi (vine) şi vreme bună.**

K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *înv.* c. *Stiubieniĭ*, *j. Dorohoĭ.* — PETROV, c. *Codăescĭ*, *j. Vasluĭu.*

După furtunĭ, vin ş-dzîli bunĭ. [1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 155.

A se adaogă la No. 139.

GER

6726 * △ **E ger de strecheĭe mâţa.**

D. POPA, c. *Sinaĭa*, *j. Prahova.*

E un frig cumplit.

---

[1]) După furtunĭ, vin şi ḑile bune.

GHÉŢĂ

6727 * △ A trecut ca pe ghéţă.

St. Tuţescu, c. *Catanele, j. Dolj.*

Adică repede, căpĕtând numaĭ o spoĭélă.

«A trecut prin scólă *ca pe ghéţă*».

6728 * △ A duce pe ghéţă.

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

A înşelà, a amăgi.

6729 * △ A sparge ghéţa.

Iul. Grofşoreanu, *prof. com. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

A face începutul.

6730 * △ Se topesce ca sloĭul de ghéţă.

P. Gârboviceanu, *prof. Semin, Cl. VII.*

Adică se nimicesce.

GRINDINĂ

6731 Di uscăciune mari, bună'ĭ şi grindinea. [1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.* p. 178.

A se adaoga la No. 144.

IÉRNĂ

6732 * △ Fie ĭérna cât de rece,
Numaĭ Mărţişor de-ar trece.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 95, *c. Gurarĭuluĭ, Ungaria.*

După Martie, ĭérna s'a dus.

[1]) La uscăcĭune mare, bună 'ĭ şi grindina.

* △
6733 Iérna se îmbunesc perele acre.

P. Gârboviceanu, *prof. c. Mărașescĭ, j. Mehedinţĭ.*

Adică unii ómeni la betrâneţe.

* △
6734 Iérna 'ĭ ciușĭ [1]) și vara 'ĭ cuc.

Avr. Cercea, *paroh, c. Coşteiŭ, Banat.*

Pentru ceĭ nestatornicĭ.

6735 Iérna'ĭ buná, ma tră domñi [2]).

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.,* p. 167.

Iar nu pentru servitorĭ, adică pentru ceĭ săracĭ.

*
6736 Face din ĭérnă vară.

Gavr. Onișor, *prof. c. Banca, j. Tutova.*

Om harnic, care nu se odihnesce nicĭ odată.

* △
6737 A căḑut ca ĭérna grea.

G. Poboran, *inst. c. Slatina, j. Olt. — Lumina p. toţĭ,* I, p. 86.

Pentru cine-va sau ce-va supĕrator.

A ÎNSERÀ

* △
6738 Unde însĕrézā nu ḑiuézā, și unde ḑiuézā nu însĕrézā.

Teodorescu-Kirileanu, *înv. c. Brosceni, j. Suciava.*

Om uliţarnic.

* △
6739 A înserat fără vreme.

V. Forescu, *c. Şoldănescĭ, j. Suciava.*

Când unul îmbĕtrânesce înainte de vreme.

---

[1]) Buhă, Bufniţă.
[2]) Iérnă 'ĭ bună, dar pentru domnĭ (stăpânĭ).

ÎNTUNERIC

6740 * — Éste diparte (largu) chisa?
— Ñclide oclili ş-vaĭ vedzĭ.[1])

G. Coyan, *prof. c. Perivoli, Epir.*

Pentru cele carĭ se pot uşor constata.

JOĬ

6741 * △ Joĭ maĭ de apoĭ.

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Nici odata nu se va întîmpla óre-ce. A se vedé No. 162.

6742 Din Djĭoĭ până Viñirĭ.[2])

Gr. Tocilescu, *Poes Pop.*, II, p. 515.

Lucru care ţine puţin.

LÉT

6743 * I s'a şters létu (velétu).

G. Poboran, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

Adica a murit.

LUMINĂ

6744 * △ Lumina e lumină, numaĭ cel fără ochĭ nu o vede.

V. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Suciava.*

Acelaşĭ înţeles ca la No. 166.

6745 * △ Lumina vederéză ḑîua.

V. Sala, *dasc. c. Sudrigiŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Adică faptele bune.

---

[1]) Este departe întunericul? — Închide ochiĭ şi veĭ vedé.
[2]) De Joĭ până Vinerĭ

6746 * Fuge de lumină ca liliacu.

Gr. Alexandrescu, *magistr. c. Focşanĭ, j. Putna.*

In înţelesul propriu şi figurat.

LUNĂ

6747 * △ A apucat luna cu mâna şi sórele cu piciórele.

D-na Z. Mihăilescu, *înv. c. Buşteni, j. Prahova.*

A face o ispravă mare, ce-va de necreḑut.

6748 * △ A sci câte în lună.

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Scie şi a păţit multe.

6749 * △ Par'că a căḑut din lună.

I. Puşcariu, *c. P. Mĕrului, comit. Făgăraş, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. 175.

6750 △ A scos luna din fântână.

Dr. El. Cristea. *Prov.*, p. 14, *c. Ida-Mare, Ungaria.*

Pentru cel prost.

6751 * △ I se vede luna.

Gavr. Onişor, *prof. c. Crângu, j. Tutova.*

I se vede sărăcia.

LUNĬ

6752 * S-nu alaşĭ Lunea tra s-fudzĭ Marţa.[1])

G. Zuca, *stud. c. Durazzo, Albania.*

[1]) Să nu laşĭ Lunea ca să fugĭ Marţea.

Ḑilele de Marţĭ, Joĭ şi Sâmbată sunt privite ca nefaste, şi maĭ ales unele ceasurĭ din acele ḑile.

6753 * △ **A luat'o de Lunĭ.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Slobozia, j. Tutova.*

Iĭ merge rĕŭ.

MAĬU

6754 * △ **Plóĭa din Maĭu**
Face mălaiu.

V. FORESCU, *c. Stanişóra, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. 177.

6755 **Maĭlu alédzi.** [1])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II., p. 539.

Atuncĭ se cunósce resultatul. In Maĭu păstoriĭ îşĭ ved câştigul.

6756 **Aştéptă Maĭlu s-mâçĭ trifiĭiu.** [2])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 540.

Acelaş înţeles ca la No. 2162.

6757 **Va 'ţĭ apiră Maĭlu la pórtă.** [3])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 539.

A goni din slujbă pe cine-va. A se vedé No. 6755 din acest capitol.

MARTĬE

6758 * △ **Nu lipsesce ca Martie din post.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. cl. VII- Sc. Norm.* — OPREA RUSU, *c. Goĭcea, j. Dolj.*

---

[1]) Maĭul alege.
[2]) Aşteaptă luna luĭ Maĭu să mănânc trifoĭu.
[3]) O să te găséscă aurora ḑileĭ de Maĭu la pórtă.

* △
Marte din post nu lipsesce.

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 173. — E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

*
Nu lipsésce Marţul di pi preasimĭ.[1])

Ilie Ghicu, *prof. c. Abela, Epir.*

Se ḑice de unul supĕrator care se amestecă nepoftit în vorbă sau în trébă. A se vedé No. 182.

MERCURĬ

*
6759 Îĭ Mercurĭ.

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

1⁰ Nu se póte o tréba.
2⁰ Nu găsescĭ ce aĭ dorì.

NEGURĂ

△
6760 A fi ca negura nopţiĭ.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 159, *c. Dupăpétră, Ungaria.*

Adica negru.

NĖUA

* △
6761 A trecut ca néua d'an.

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Pentru un lucru care numaĭ este.

Mais où sont les neiges d'antan.

Ch. d'Orléans.

*
6762 Ş-néua muşétă (mşétă) éste, ma o chişe cân̄l̄i.[2])

I. Coyan, *prof. c. Samarina, Epir.* — G. Zuca, *c. Berat, Albania.*

A se adăoga la No. 347.

---

[1]) Nu lipsesce Marte din post.
[2]) Şi néua e frumósă, dar o pişe cânií.

6763 **Dédi néua, s'acupiri torlu.** [1]

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 697.

Când nu se maĭ póte urmări un om, o afacere, etc.

A NINGE

6764 * **Nu mĭ-a nins ca să nu 'mĭ degere.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 173.

* △ *N'a nins ca să nu degere.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Costescĭ, j. Argeş.*

△ *N'a nins ca să nu gerue.*

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 156, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

* △ *Nu a nins ca să nu înghețe.*

V. SALA, *dasc., c. Serbescĭ comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 194.

6765 * **Par că'ĭ tot ninge şi plouĕ.**

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 59.

Acelaş înţeles ca la No. 237.

6766 * △ **Nicĭ nu'ĭ ninge, nicĭ nu'ĭ plouĕ.**

E. I. PATRICĬU, *înv.*, c. *Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

1° Arată rĕcéla cuĭ-va faţă de un interes.
2° Pentru omul închis, posac.

NÓPTE

6767 * **Nóptea nu'ĭ balană, dar pămîntul odihnesce.**

GR. POĬENARU, *j. Putna.*

---

[1]) Dete néua, ş'acoperi urma.

Şi cel urît are bunurile luĭ.

6768 * △ **Nóptea 'ĭ cu urechĭ.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Mêrcina, Banat.*

Ce sĕ făptuesce orĭ sĕ ḑice nóptea, se află ḑiua.

6769 * **Nóptea şi hîdele 's frumóse.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr., j. Putna.*

Pentru femeĭ, carĭ tóte sunt plăcute nóptea.

6770 * △ **Nóptea tótă (orĭ-ce) vaca 'ĭ négră.**

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 165, *c. Tóplița-Rom., Ungaria.*— GAVR. ONIŞOR, *prof., c. Crângu, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

6771 * △ **Face noptĭ albe.**

GAVR. ONIŞOR, *prof., c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Nu dórme nóptea.

NOR

6772 * △ **Nu plécă la drum cel ce'ĭ e frică de nourĭ.**

BAŞOTA *prin V. Forescu, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. 209.

6773 * △ **Norul de deminéţă vestesce plóie.**

V. SALA, *dasc., c. Ghighişenĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 103.

6774 * △ **L'a purtat prin nourĭ.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv., c. Broştenĭ, j. Suciava.*

Adică l'a bătut bine.

6775 **Mâcă niorĭĭ.**[1])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 571.

Fuge repede.

A SE NOURA

6776 **Cari s-nu ~niurédză, necă nu gâlésci.**[2])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 162.

Din rĕul, binele isvoresce.

OMĔT

6777 * △ **Şi omĕtul e bun la vremea luĭ.**

V. Forescu, *c. Dorna, j. Sucĭava.*

Şi un lucru care ni se pare rĕŭ, ne póte fi de mare folos. A se vedé No. 349 şi 350.

ORĂ

6778 △ **Órele trecute,**
Sunt odóre perdute.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 198, *c. Sinersig, Ungaria.*

Prin urmare să le întrebuinţăm bine.

6779 **Tóti sun la óra lor.**

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 581.

Orĭ-ce lucru se face la vremea luĭ.

PÉTRĂ

6780 * △ **În lipsă de plóe e bună şi pétra.**

Lazar, *c. Perişenĭ, j. Argeş.*

Acelaş înţeles ca la No. 144.

---

1) Mănâncă norií.
2) Daca nu se nourézä, nu se înseninĕ.

PICĂTURĂ

* △

6781 Picătură cu picătură se face lac.

E. I. PATRICIU, *înv., c. Smulţî, j. Covurluĭu.*

Picătură cu picătură, face lacul mare.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 176.

Chicută di chicută s-façi bară mari.[1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 165.

1⁰ De unde nu te aşteptaĭ pôte să ĭésă ce-va.
2⁰ Cu micĭ economiĭ adunĭ un capital mare.
A se vedé No. 219.

* △

6782 Picătura désă (mică) găuresce pétra.

E. I. PATRICĬU, *înv., c. Smulţî, j. Covurluĭu.*

A se adaogà la No. 220.

* △

6783 Printre picăturĭ (a sări, a lucrà, etc.)

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 177. — N. CARCALECHI, *ing., c. Câmpina, j. Prahova.* — G. P. SALVIŬ, *c. Smulţî, j. Covurluĭu.*

Lucru care se face cu greu. Arată energie, ĭuţélă saŭ lipsa de timp.

SNÔVĂ

Se povestesce că un ţigan, ducêndu-se să se logodéscă, l'a apucat o plôe mare. El, când a vĕḑut aşa, s'a desbrăcat de haĭne, le-a mototolit şi le a băgat în căcĭulă; şi punênd căcĭula subsiôre, ş'a cautat de drum. După ce a trecut plôĭa, s'a îmbracat. Când a ajuns la socru seu, toţĭ l'aŭ întrebat cum a scăpat, neudat de plôe. — «Apoĭ ĭecă cum. *Am sărit printre picăturĭ.* Când pica icĭ, eŭ sărĭam dincolo; şi tot aşa!» SALVIU.

PLÓĬE

* △

6784 - Omul udat, nu'ĭ pasă de plóĭe.

V. FORESCU, *c. Dorna, j. Suclava.*

---

[1]) Picătură cu picătură se face lac mare.

* △
Udu nu se teme de plóie, da nicĭ baba de glod.

Gavr. Onişor, *prof.*, c. *Zorlenĭ*, j. *Tutova.*

Udatlu (amoĩlu) di plói nu se aspari.[1]

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 177.

*
Udlu di plóe na ĩiu frică.[2]

I. Ionescu, c. *Nevésta, Macedonia.*

Când omul a avut multe supĕrărĭ, una maĭ mult nu'l dărîmă. A se adaogà la No. 223.

6785 **Bâtutlu di grindini nu sĕ-aspari di plói.**[3]

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p 158.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

6786 **Plóea çe ṽini cu furţate, nu ţîni multu.**[4]

Gr. Tociles u, *Poes. Pop.*, II, p. 612.

Acelaş înţeles ca la No. 225.

6787 **Macă acâţă pluină, multu va ţînĕ.**[5]

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 613.

Acelaş înţeles ca la No 226.

6788 **Plóea minută ti pitrundi.**[6]

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop*, II, p. 612.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

---

[1]) Udatul de plóĭe nu se sperie.
[2]) Udul de plóĭe nu ĭĭ e frică.
[3]) Cel bătut de grindină nu se sperie de plóĭe.
[4]) Plóĭa ce vine cu putere mare, nu ţine mult.
[5]) Daca a început plóĭea subţire, mult va ţine.
[6]) Plóĭa măruntă te pătrunde.

6789 **După plói şi sóri.**[1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 154.

Acelaş înţeles ca la No. 229.

6790 **Fudzĭ di plói, ş-daĭ tu bâltóçi.**[2])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 156. — TOCILESCU. *Poes. Pop.*, II, p. 613.

Acelaş înţeles ca la No. 231.

6791 **Va mi scótă dit plóe s-mi bagă tu sóre?** [3])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 612.

Adica: o să caute să-mĭ facă vre un bine?

6792 △ **Puţină plóïe, multă imală (tină).**

Dr. EL. CRISTEA. *Prov.*, p 218, c. *Sinersig, Ungaria.*

Dintr'un nimica, se nasce un rĕu însemnat.

A PLOUA

6793 * **Între douĕ**
Nu te plouĕ;
Lângă una
Tot-dé-una.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv*, c. *Brosceni, j. Suciava.*

Adică e bine să fii prietenul, de nu chiar ibovnicul, a douĕ femeĭ. A se adaogà la No. 232.

6794 * △ **Plouĕ peste mirişte şi ninge peste pădure.**

PÎRVU, c. *Ivescĭ, j. Tutova.*

Când da vre-un bine unde, nu e de nicĭ un folos. Dumneḑeŭ da unde nu trebue. Cel avut e norocos; iar cel sarac, vaĭ de el.

[1]) După plóïe vine) şi sóre.
[2]) Fugĭ de plóïe, şi daĭ în băltóce.
[3]) Mĕ va scóte din plóïe, să mĕ bage la sóre?

* △
6795 **De acu să scii că are să plóie.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Simila, j. Tutova*

Adică cértă.

* △
6796 **Par' că plóie de la el.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Cloşani, j. Mehedinţi.*

Pentru cel nedarnic, saŭ caruia îĭ pare reŭ de binele care a venit cuĭ-va.

PRELI

* △
6797 **Preli prelesce,[1]**
Vacĭ belesce.

P. ILIEŞ, *c. Haţeg, Transilvania.*

Luna luĭ April e schimbăcĭósa.

PRIMĂVARĂ

* △
6798 **Cerul de primăvară e adesea ca o mutră de sócră.**

V. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Ḑilele de primăvara, sunt fórte schimbăcĭóse.

*
6799 **După primăvară, vine vara şi-apoĭ tómna.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Adică deosebitele etăţı ale omuluĭ, ca copilarie etc.

RESĂRIT

6800 **Una de la resărit şi alta de la apus.**

A. PANN, *Edit.* 1889, p. 163.

A se adaogă la No. 244.

---

[1]) Prelesce = se jócă de a April.

6801 *△ **Una la resărit şi alta la asfinţit.**

TEODORESCU KIRILEANU, *înv. c. Brosceni, j. Suceava.*

Lucrurĭ împrăştiate, fără nicĭ un capĕt.

SÂMBĂTA

6802 *△ **Maĭ lungă Sâmbăta de cât Duminica.**

E. D. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j Covurluĭu.*

Veḑĭ *Vinerĭ.*

Arată o nepotrivire în îmbrăcăminte. De pildă, haĭna de desubt e maĭ lungă de cât cea de asupra.

6803 *△ **Taman că aḑĭ e Sâmbătă.**

C. ALEXANDRESCU, *c. Alexenĭ, j. Ialomiţa.*

Pentru ceĭ proştĭ.

A SCĂPĂRA

6804 *△ **Scapără pe cer.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

E rĕŭ tare.

SÉRĂ

6805 *△ **Vine séra, plécă diminéţa, şi lumea ḑice că a dormit acolo.**

D-na Z. MIHĂILESCU, *înv. c. Buştenĭ, j. Prahova.*

A se adaoga la No. 253.

6806 *△ **Séra înfloresce curcubeta.**

M. COSMA, *c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Séra se gâtesce şi mândra.

SFÂNTU DUMITRU

6807 **Li-apirĭ Sumedru la pórtă.** [1])

Gr Tocilescu, *Poes. Pop*, II, p. 636.

Nu o să'şĭ pótă plăti datoriile, neavênd cu ce. In ḑilele de St. Dumitru şi St. Gheorghe se fac plăţile.

SFÂNTA MARIE

6808 **Tricu Stâ-Mâria, tricu véra tr' Armânĭ.** [2])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 632.

A se asemĕna cu ḑicerea de la No. 263.

6809 **Sĕ-adunară ca tră Stâ-Mârie.** [3])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 362.

La acéstă dată Aromânii sunt toţĭ întorşĭ pe la casele lor.

SÓRE

6810 **Tră toţĭ dă sórli ună.** [4])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 628.

A se adaogà la No. 270.

* △

6811 **Sórele nu rĕsare numaĭ pentru un om.**

Dr. Elie Cristea, *Prov.*, p. 242, *c. Zlatna, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △

6812 **Sórele, că e sóre, şi nu póte încălḑi tótă lumea odată.**

P. Gârboviceanu, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

---

[1]) In ḑiua de St. Dumitru i s'a luminat de ḑi la pórtă.
[2]) Trecu Sfânta-Maria, trecu vara pentru Aromânĭ.
[3]) Se adunară ca pentru Sfânta-Marie.
[4]) Pentru toţĭ rĕsare (dă) sórele de o potrivă.

*. △
Sórele (că) e sóre, şi tot nu cuprinde lumea tótă.

G. P. SALVIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Şi sorli, çe'ĭ sóri, nu póti s li ncâldzască tuti.[1])

DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres.* p. 174.

A se adaogà la No. 272.

* △
6813 **Sórele, de e sóre, şi tot nu póte lumina tóte văile.**

G. BĂNULESCU, *înv. c. Petroşiţa, j. Dîmboviţa.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

6814 **Çe 'ĭ sórele! şi nicĭ el nu străbate tóte ogaşele[2]); dar omu să 'mplinéscă tóte ?**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

. * △
6815 **Rĕsare sórele în tótă ḑiua, dar nu se şi vede tot-dé-una.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcou, comit. Bihor, Ungaria.*

Ce poţĭ face aḑĭ, nu poţĭ face şi mâĭne. Sunt lucrurĭ legate de anotimpurĭ, etc.

* △
6816 **Rĕsarĭ sóre, nu maĭ rĕsarĭ.**

IUL. GROFŞOREANU, *prof. B. Comloş, comit. Torontal, Ungaria.*

Pentru omul necăjit.

6817 **Nu sĕ-ascundi sórli cu mutafea.**[3])

TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 629.

---

[1]) Şi sórele, ce 'ĭ sóre, nu póte să le încalḑéscă tóte.
[2]) Ogaş = vale.
[3]) Nu se ascunde sórele cu cerga.

Acelaş înţeles ca la No. 288.

* △
6818 **Când sórile se ascunde, nu maĭ umblă cu razile luĭ să te prindă.**

V. FORCSU, c. *Folticenĭ, j. Suceava.*

*
6819 **Maĭ gea[1]) sóre de vale, că te hau[2]) lupiĭ de póle.**

D-na Z. MIHĂILESCU, *înv. c. Buştenĭ, j. Prahova.*

Sa se faca séra maı curînd. Ḑicere întrebuinţată maı ales de salahoriĭ zidarı, când arde sórele prea tare, sau când le e fóme.

△
6820 **Sórele nu stă ḑiua la amieḑĭ.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 243, *c. Sinersig. Ungaria*

Tot ast-fel şi omul harnic nu se odihnesce peste ḑi.

* △
6821 **Unde nu intră sórele intră bólele.**

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluiu.*

Ḑicere igienică.

6822 **Iu nu intră sóri, intră hĭatru.[3])**

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 629.

Acelaş înţeles ca la No. 6821.

* △
6823 **Umbra se strămută după sóre.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcou, comit. Bihor, Ungaria.*

Tot ast-fel şi cel mic sau sărac, dupa cel mare saŭ bogat.

---

[1] Gea = dă-te. Pe ţigănesce.
[2] Hau = apucă, muşcă. Pe ţigănesce.
[3] Unde nu intră şóre, intră doctorul.

6824 * 'L turnară cătră sóre.[1])

G. ZUGA, c. *Băésa, Epir.*

Adică e pe mórte.

La Aromânii înainte de a 'şĭ da cine-va sufletul, îl întorc cu faţa spre rĕsărit.

6825 * △ Va ti scótă di tu sóre, s-ti bagă tu aumbră.[2])

G. ZUCA, c. *Perivoli, Epir.*

Iţi doresc rĕul.

6826 * Va ti scótă di tu aumbră, s-ti bagă tu sóre.[3])

G. ZUCA, c. *Perivoli, Epir.*

Iţı doresce binele.

STEA

6827 * △ Citesce în stele şi dă în gropĭ.

E. D. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Se crede deştept, însă e prost.

6828 Misură stélili.[4])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 631.

Nu face nicí o trébă.

6829 Chicat din stéli.[5])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 631.

Adică frumos. A se vedé No. 295.

TIMP

6830 * △ Dacă s'ar maĭ întórce şi timpul ca codru!

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţi.*

---

[1]) Îl întórseră către sóre.
[2]) Vré să te scótă de la sóre, să te bage la umbră.
[3]) Vré să te scótă de la umbră, să te bage la sóre.
[4]) Mĕsură stelele.
[5]) Pıcat din stele.

Pentru bĕtrâneţe.

TÓMNĂ

6831 * △ **Tómna se numĕră bobociĭ.**

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 106. — E. I. Patricĭu, *înv.* c. *Smulţĭ*, j. *Covurluĭu*.

A se adăogà la No. 299.

TRĂSNET

6832 * △ **Tresnetul te sparie, ĭar plóĭa te păfugă.**

V. Sala, *dasc.* c. *Vaşcoŭ*, comit. *Bihor*, *Ungaria*.

Ceĭ carĭ ţipă maĭ tare, nu sunt în tot-dé-una ceĭ maı rĕĭ şi maĭ primejdioşĭ.

A TRĂSNI

6833 * △ **A trăsnit şi 'ĭ a întîlnit.**

I. Vulcănescu, c. *Pelescĭ*, j. *Dolj*.

Acelaş înţeles ca la No. 300.

A TUNÀ

6834 * △ **El tună, el trăsnesce.**

Iul. Grofşoreanu, *profesor*, c. *Galşa*, *comit. Arad*, *Ungaria*.

El face rĕŭ şi tot el face larmă.

6835 * △ **Unde tună, rĕsună.**

Avr.. Corcea, *paroh*, c. *Coşteĭu*, *Banat*.

6836 * **Unde a tunat întâĭu.**

G. Poboran, *inst.* c. *Slatina*, j. *Olt*.

Adică departe.

TUN

6837 * △ **A face tun pe senin.**

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

A nu face nicĭ o isprava, a face sânge pe aşchie.

VAC

6838 * △ **Doar n'o fi capu vaculuĭ.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Atuncĭ vor fi multe rele, mulţi reĭ facetorĭ; când omul nu va fi sigur de nimic, ce e al sĕu.

Arată că starea de anarhie nu domnesce încă, şi se apĕră că nu va domni în curînd.

6839 * △ **S'a întors vacul ca dracul.**

G. P. SALVIU. *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluiu.*

S'aŭ întors lucrurile cu totul din potrivă, anormal.

VARĂ

6840 * **Vêră fără muscă.**[1]

ILIE GHICU, *prof. c. Baésa, Epir.*

Timp dulce, fară bóle.

6841 * △ **Până 'ĭ vara, toţĭ te chémă.**

V. SALA, *dasc. c. Fênaţa, comit. Bihor, Ungaria.*

Când nu 'ţĭ trebue.

6842 △ **Vara tótă tufa dă sălaş.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 272, *c. Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

Iérna, dimpotriva, viéţa e grea şi amară.

---

[1] Vară fără muscă.

* △
6843 **Vara 'şĭ rîde în nas, ĭérna 'şĭ plânge în gură.**

P. GARBOVICEANU, *prof. c. Drăgănescĭ, j. Vlaşca.*

Vara cine petrece, ıérna se căesce. A se vedea No. 310.

6844 **Vara tută tu cântare, ş-ĭérna tută tu uhtare.** [1])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 657.

Acelaş înţeles ca la No. 310.

* △
6845 **Cine vara stă şi dórme**
Iérna bĭet móre de fóme.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Ţândareĭ, j. Ialomiţa.*

Acelaş înţeles ca la No. 305.

* △
6846 **Astrînge vara şerpĭ, că ĭérna 's pescĭ.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

△
Adună vara şerpĭ, că ĭérna sunt pescĭ.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 4, *c. Sinersig, Ungaria.*

Pentru ceı carı tot adună, fie orĭ-ce.

△
6847 **Adună vara brósce că ĭérna vor fi pescĭ.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 4, *c. Agnita, Ungaria.*

Acelaşĭ înţeles ca la No. precedent.

* △
6848 **Asta e, şi de vară şi de ĭérnă.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

1) E tot ce are; se servesce de acest lucru în tóte împrejurările.
2) Atâta este; s'a isprăvit.

---

[1]) Varı tótĭ în cântare, şi ĭerna tótĭ în oftare.

VELÉT

6849 * S'a schimbat vejétul.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

A trecut vremea aceea.

VIJELIE

6850 * Vijelia culcă şi trestia şi stejarul.

SUHAMEL, *Transilvania.*

La tulburări, mari şi mici, toţi pătimesc.

VINERĬ

6851 * △ Maĭ lungă e Vinerea ca Sâmbăta.

IUL. GROFŞORCANU, *prof. c. Banat Comloş, comit. Torontal, Ungaria.*

Când pólele muĭeriĭ sunt maĭ lungĭ ca haina de asupra. A se vedé No. 6802 de la acest capitol.

VÎNT

6852 * Nu maĭ bate vîntu care bătea ĭerĭ.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

Nu maĭ e ce a fost; s'aŭ schimbat lucrurile.

6853 * △ Nu se mişcă nicĭ frunza, dacă nu suflă vîntul.

V. SALA. *dasc. c. Brădet, c. Bihor, Ungaria.*

Când e linişte.

6854 △ Bate vîntul, nu 'ĭ nimica.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 22, *c. Sinersig, Ungaria.*

Pentru ce-va trecĕtor, ne-însemnat, care nu va avé nicĭ o urmare.

* △
6855 **Cine samĕnă vînt, seceră furtună.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Cine sémĕnă vînt, culege furtună.

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 176.

A se adăogà la No. 320.

* △
6856 **Vîntul, de frică nu scie.**

G. Mihalache, *c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

Suflă când vré şi unde vré.
Pentru cel care, fără nicĭ o témă, saŭ nicĭ o împotrivire posibilă, face ce vroesce.

△
6857 **Trebue să te temĭ de vînt cu zăpadă.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 259, *c. Comana Sup., Ungaria.*

△
6858 **Îĭ suflă vîntul cenuşa.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 115, *c. Sinersig, Ungaria.*

Îĭ merge rĕu.

* △
6859 **Nu 'l ajunge nicĭ vînt rece.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluiu.* — *Şezăt.*, I, p. 110.

Când unul are de tóte, nu 'ĭ lipsesce nimic; e bogat.

* △
6860 **A se rĕzĕmà de vînt.**

V. Sala, *dasc., c. Rieni, comit. Bihor, Ungaria.*

A se încrede vrăjmaşuluĭ.

6861 **Cu vimtu bânédză.**[1]

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 703.

---

[1]) Cu vîntu trăesce.

E slab la trup.

6862 * Îl suflă vîntul.

Procopiescu, *înv. c. Islaz, j. Romanaţi.*

1° Adică e slab.
2° Şi e bèt.

6863 * △ Te arde ca vîntu.

Gavr. Onişor, *prof. c. Zorlenî, j. Tutova.*

Te-a înşelat amarnic; te-a pîrlit ca vîntul de primăvară.

6864 △ A se duce pe aripĭ de vînt.

G. Dem. Teodorescu, *Poes. Pop.*, p. 374.

Adică ĭute.

6865 △ A se duce la aripa vîntuluĭ.

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, I, p. 615.

Adică departe.

6866 * △ Se dă în vînt.

D-na Z. Juvara, *c. Fedescĭ, j. Tutova.* — C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

1° Nu are astîmpĕr, dorind să facă óre-ce.
2° Nu scie ce să faca de supĕrare.

VREME

6867 După vreme bună şi senină vine vreme turburată.

N. Costin, *Lepot. Mold.*, I, p. 473.

A se adaogà la No. 342.

«Ca cum ar fi la Dumnedeŭ însemnat, după vreme bună şi senină să vie vreme turburată». — Costin.

6868 * △ Vremea vine, vremea trece.

I. Paul, *comit. Bihor, Ungaria.*

Rĕul, ca şi binele. sunt trecĕtorĭ.

6869 **Vremea vremuesce,**
Flórea se pălesce.

Adevĕrul (ziar), Oct. 1902.

Acelaş înţeles ca la No 343.

6870 **Vremea vremuesce.**

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 80

Adică se schimbă, nu maĭ e ce erà.

6871 * △ **Vreme într'un picĭor.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Adică pe stricate.

6872 * **I-a trecut al luĭ.**

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

Adică vremea luĭ.

6873 * △ **Face a vreme.**

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Când face lucrurĭ nepotrivite etăţeĭ.

6874 * △ **Sĕ schimbă vremea.**

IUL. GROFŞOREANU, *dasc. com. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Când cine-va càntă într'un ton neplăcut. Alusie la ḑicerea că măgarii sbéră când trebue să se strice vremea.

SUPLEMENT LA CAPITOLU II

APĂ

6875 **Unde cură apă rĕpide anevoie este împotriva repegiunei ei a înnota.**

NIC. COSTIN, *Letop. Mold.*, II, p. 70

Nu te poţĭ împotrivi celuĭ puternic

* △

6876 **Apa lină este adîncă.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

A se adoagă la No. 369.

* △

6877 **Apa lină sapă adînc.**

C. TEODORESCU, *înv. c. Cursescĭ, j. Vasluĭu.*

Adică omul tăcut şi smerit. Vedĭ No. 367.

* △

6878 **Di apă çe dórme, s-tî se-aspară oclĭul (s-ti asparĭ, s-ti firescĭ.[1])**

I. COYAN, *prof. c Băésa, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 367.

* △

6879 **Apa stătătóre**
E des înşĕlătóre.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. 366.

---

[1]) De apa ce dórme, să ţi se sperie ochĭul, (să te sperĭĭ, să te ferescĭ).

6880 **Apa n'ari pisti.**[1])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop*, II, p. 426.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

*

6881 **Di apă çe tradze, s'nu ti asparĭ.**[2])

I. Coyan, *prof. c. Samarina, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 365.

* △

6882 **Nu tóte apele marĭ**
Fac şi valurĭ tarĭ.

V. Forescu, *c. Tulcea, j. Tulcea.*

Nu toţĭ aceĭ carĭ se laudă mult fac şi trébă însemnată. A se apropĭa de înţelesul dat la No. 373.

* △

6883 **Apa care stă se 'mpute.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Corbu, j. Olt.*

Apa stâtută se-ambuti.[3])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 424.

Acelaş înţeles ca la No. 377.

* △

6884 **Vine apa la matcă, când şi când.**

G. I. Tomescu, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Apa vine la matcă.

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 180.

△

Maĭ săpa 'şĭ a apa matca astupată.

Dr. Elie Cristea, *Prov*, p. 147, c. *Bochia, Ungaria.*

---

[1]) Apa nu are credinţă.
[2]) De apă ce fuge repede, să nu te sperĭĭ.
[3]) Apa stătută se împute.

△
Pe unde a curs odată apa, ĭar maĭ vine matca.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 211, *c. Logoş, Ungaria.*

A se adaogà la No. 380.

△
6885 **Maĭ curge apa, pe unde a maĭ curs.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 145, *c. Bochĭa, Ungaria.*

* △
Pre unde o curs apa, o să maĭ curgă.

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

* △
Pe unde a trecut apa, maĭ trece.

Liv. Pop., *înv. c. Covasinţ, comit. Arad, Ungaria.*

Putem să maĭ fim ce am fost; precum şi înţelesul dat la No. precedent.

* △
6886 **In apa în care te scalḑi, în aceea te veĭ înneca.**

V. Forescu, *c. Mălinĭ, j. Suceava.*

De unde te folosescĭ, de acolo îţĭ va veni rĕul.

*
6887 **Apa, după ce se tulbură, trebue să se limpeḑéscă.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

După rĕŭ şi bine, după supĕrare şi mulţumire.

* △
6888 **Apa tulbure e bucuria pescarilor.**

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Suceava.*

A se vedé No. 396 şi 10561.

6889 **Va-mĭ taĭ apă dit praşĭ, s-u badzĭ tu çépi.** [1])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 425.

Arată nepăsarea.

△
6890 **A sărit din apă în cĭubĕr.**

Dr El. Cristea, *Prov.*, p. 13, c. *Sibiŭ, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. 7661.

✻ △
6891 **A trecut apa peste ghéţă.**

E. I. Patriciu & G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.* — D-na Z. Juvara, *c. Fedeştĭ, j. Tutova.*

1⁰ Arată culmea necazurilor, nu maĭ póte răbdà.
2⁰ A trecut momentul de a face óre-ce.

6892 **Ĩĭ-da apă.** [2])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 671.

Il înşélă.

✻ △
6893 **A făcut o bortă în apă.**

E. I. Patriciŭ & G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

✻
Adară guvă ntr-apă. [3])

Ilie Ghicu, *prof. c. Abela, Epir.* — G. Zuca, *c. Ianina, Albania.*

Muncesce de géba pentru un lucru; nu face nimic, credênd că face ce-va. Veḑĭ No. 364.

✻
6894 **Guvă tu apă.** [4])

G. Zuca, *c. Samarina, Epir.*

✻
Guvă tru apă. [5])

V. Diamandy, *c. Meţova, Macedonia.*

Adică nimica tot.

---

[1]) O să 'mĭ taĭ apa din prajĭ, să o bagĭ în cepe.
[2]) Îĭ dă apă.
[3]) Face gaură în apă.
[4]) & [5]) Gaură în apă.

6895 * **Remâne un om de sărit în apă.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Berlad, j. Tutova.*

△ *E de sărit în apă.*

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 83, *c. Topliţa-Rom., Ungaria.*

Nu are de cât să móră, căcĭ şi-a perdut tot avutul, saŭ cinstea de care se bucura.

6896 * **L'a scos din apele luĭ.**

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

Acelaş înţeles ca la No. 405.

6897 * △ **A intrat la apă.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorlenĭ, j. Tutova.*

Când ce-va nu maĭ e cum era; s'a micşorat saŭ chiar s'a nimicit cu totul.

6898 * △ **I-a venit apa pe urechĭ.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

* △ *Iĭ vine odată apa pe urechĭ.*

IULIU GROFŞOREANU, *prof. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

I-a venit minte târdiŭ.

6899 * △ **A fi într'o apă cu cine-va.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

La fel cu el, avênd aceleaşĭ ideĭ saŭ interese.

6900 * △ **Staŭ apele în loc.**

D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova.* — G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

De frumósă ce e.

6901 * △ **A fi tot o apă şi un pămînt.**

G. P. SALVIŬ, c. *Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

A se adaogà la No. 414.

A ARA

6902 * △ **De unde ară boiĭ mănâncă caiĭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Comăniţa, j. Olt.*

A se adaogà la No. 419.

Tariro ikhan nemene djetere okho okô, tsang ni singgeri elemangga fountchetele djekou bi. [1])

Prov. Mandchour.

6903 * △ **Ţie arĭ, ţie grapĭ, ţie veĭ şi seceră.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Cine lucréză, pentru el lucréză.

6904 * △ **Ară, drace, drace; cum am să grăpez cu tine.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Măluren̆ĭ, j. Argeş.*

Când unul face ce-va care o să se spargă în capul luĭ.

ARBORE

6905 * △ **Arborele mare, cade tare.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 563.

6906 * △ **Un arbore nu face pădure.**

V. SALA, *dasc. c. Buntescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

A se adaogà la No. 551.

---

1) Dacă pe de o parte boul care ară n'are ĭerburĭ ca să mănânce, de altă parte, şóricele din pod are mâncare cu prisosinţă.

ARIE

* △
6907 **A 'l băga la arie.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 13045.

ARIN

* △
6908 **Cap de arin.**

TEODORESCU-KIRILEANU. *înv. c. Broşteni, j. Suceava.*

Pentru omul prost.

ARMEN

*
6909 **Mşeate sunt ş'armeñile, ma cresc pi la hîmame.** [1])

G. ZUCA, *c. Berat, Albania.*

Pentru ceĭ cu moravurĭ urîte.

ASCHĬE

* △
6910 **Aschĭa nu sare departe de tăĭetor.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Crângu, j. Tutova.*

* △
Aschĭa nu sare departe de lemn.

P. ILIEŞ, *c. Haţeg. Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. 432.

AUR

△
6911 **Munţiĭ noştri cu aur plinĭ,**
Şi noĭ slugĭ pe la strĕinĭ.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 155, *c. Bucĭum, Transilvania.*

Ďic Româniĭ din partea loculuĭ.

[1]) Frumóse sunt şi armeñile (florĭ albe carĭ cresc primăvara), dar cresc pe lângă latrine.

△
6912 **Munţiĭ noştri aur pórtă,**
Noĭ cerşim din pórtă 'n pórtă.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 155, *c. Abrud, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

*
6913 **Aurul e cheea ce merge la tóte încuitorile.**

V. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. 437.

*
6914 **Aurul smólă nu aprinde.**

Gr. Alexandrescu. *magistr., j. Putna.*

Prostul, îmbogăţit, tot prost rĕmâne.

* △
6915 **Cu aurul nu te veĭ săturà.**

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Aurul nu ţi le póte da tóte.

△
6916 **Aurul deschide raĭul, şi darea trece marea.**

Dr. Cristea. *Prov.*, p. 17, *c. Agnita, Ungaria.*

A se adăoga la No. 437.

* △
6917 **Aurul, şi în gunoĭu, tot aur remâne.**

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ-Băresci, comit. Bihor, Ungaria.* -- D. Popovicĭ, *c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.*

△
Aurul, şi în noroĭu, tot aur rĕmâne.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 17, *c. Sibiŭ, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. 434.

6918 * **Malăma acaţă, băcăre i s-façe.**[1])

Il. Ghilu, c. *Samarina, Epir.*

Când unuluĭ, lipsit de noroc, îĭ merge tot rĕŭ în întreprinderile sale.

BAE

6919 * △ **Sunt (tot) de o bae.**

Gr. Alexandrescu, *j. Putna.* — C. Teodorescu, *înv. c. Dógele, j. Vasluĭu.* — Teodorescu-Kirileanu. *înv., c. Broştenĭ, j. Sucĭava.*

Adică la fel, de o potrivă deştepţĭ, etc.

BALTĂ

6920 * △ **Are balta pesce.**

Lumina, I, p. 87. — G. Poboran, *inst. j. Olt.*

Pe lângă înţelesul dat la No. 442, maĭ însemnéză şi: are cu cine să se pună, are pe ce să se rĕzeme.

6921 * △ **Unde baltă, brósce se adună.**

Ilie Hocĭotă, c. *Selişte, comit. Sibiŭ, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. 1361.

6922 * △ **Cine sécă balta prinde brósce.**

Dr. El. Cristea, *Prov.,* p. 50, c. *Ida Mare, Ungaria.*

Adică folosul după muncă.

6923 * △ **Dă cu bâta 'n baltă.**

Iul. Grofşoreanu, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

A se adaogà la No. 444.

---

[1]) Aur apucă, aramă i se face.

6924 △ **Nu dà cu bâta 'n baltă, că te stropesce.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 176, *c. Sân-Nicolaŭ, Ungaria.*

Nu te atinge de cele murdare, căcĭ nu veĭ scăpa nicĭ tu nepătat.

BĔŢ

6925 * △ **Bĕţul scurt se rupe greŭ.**

G. MIHALACHE, *c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

Adică omul cu o posiţie maĭ mică.

BOB

6926 * △ **Îĭ bob numĕrat.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Socotélă deslușită; lucru sciut; nu încape nicĭ o îndoïélă despre ce-va.
A se adaogà la No. 454.

6927 * △ **Nu e 'n bobiĭ luĭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Şerbănescĭ, j. Argeş.*

Acelaş înţeles ca la No. 458.

6928 * △ **Îĭ ĭuat după bóbe.**

IUL. GROFŞOREANU, *profesor c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

E cam ţîcnit, îĭ lipsesce o dógă, nu 'ĭ în tóte minţile.

6929 * △ **A 'l lăsà în bobiĭ luĭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Păcioĭu, j. Muscel.*

A nu vroi să scie de cine-va; a 'l părăsi.

BOBOC

6930 * **S'a încheîat bobocul.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

S'a isprăvit. nu maî póte spune sau face nimenî nimic.

BORTĂ

6931 * △ **Când la bortă, borta sfîr.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Griviţa, j. Tutova.*

A se adăoga la No. 460.

BOSTAN

6932 △ **Nu poţî ţiné doî bostanî într'o mână.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 179.. *c. Ida Mare, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 990.

6933 * △ **Tot bostanul cu sîmburiî luî merge de vale.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Simila, j. Tutova.*

Singur, cu mintea luı, şî-a facut greul, necazul.

6934 * △ **Par'că'î flórea bostanuluî.**

D-na Z. JUVARA, *c. Fedescî, j. Tutova.*

Adica galben.

BRAZDĂ

6935 **A intrat iarăşî în brazdă.**

COŞBUC, *Ungaria.*

Şı-a venit la calea cea veche.

6936 △ **Şî-a eşit din brazdă.**

COŞBUC, *Ungaria*

Adică din obiceiu.

6937 △ **S'a oprit în brazdă.**

Coşbuc, *Ungaria.*

S'a oprit odată din lucru saŭ a tăcut de odată.

6938 * △ **A'l dà din brazdă afară.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

A'l silui.

6939 △ **A intrat ĭarăşĭ în brazdă.**

Coşbuc. *Ungaria.*

Şĭ-a venit ĭaraşĭ la calea cea veche.

6940 * △ **Rupe brazde.**

G. P. Salviu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Adică merge repede.

A BRĂZDÀ

6941 * △ **A brăzdà.**

Iul. Grofşoreanu, *profesor, c Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

A face începutul.

BUCĬUM

6942 * △ **In bucĭumul al mic te 'mpedecĭ.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Acelaş înţeles ca la No. 483.
Bucĭum are aci înţelesul de : trunchĭu de lemn.

BUEDE

6943 * △ **Buedea rea nu pere.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Acelaş înţeles ca la No. 780.

Cuvîntul *buede* are, în Banat, înţelesul de ĭérbă, buruĭénă.

BUMBAC

6944 **A cresce în bumbac.**

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 126.

A se adaogà la No. 471.

BURUĬANĂ

△ *

6945 **Buruenĭ se găsesc şi 'n grădina cea maĭ bună.**

P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc. Cl. VI.*

A se adaogà la No. 473.

△ *

6946 **Buruĭana prôstă**
Cresce şi pe pétră.

P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc. Cl. VIII.*

A se adaogà la No. 475.

* △

6947 **Buruĭana rĕ cresce şi în drum.**

V. Forescu, *c. Dorna, j. Sucĭava.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △

6948 **Buruenile rĕle, dacă smulgĭ numaĭ frunzile, ele cresc şi maĭ dese.**

V. Forescu, *c. Stănişóra, j. Sucĭava.*

In cel rĕŭ se lovescĭ cu putere, să 'l nimicescĭ, căcĭ alminterea nu aĭ făcut nimica.

BUTUC

* △

6949 **A fi din butucĭ.**

G. Poboran, *inst. j. Olt.*

Adică prost.

CALE

* △
6950 **Calea de mijloc e cea maĭ bună.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 28, *c. Toplița Rom.. Ungaria.*

Dupa cum ḑice şi adagiul latinesc: *stat în medio virtus librata contrariis.*

6951 **Cându chĭari çiniva calea, ş-chĭetrili ĭ̃i ftisescu.**[1])

Gr. Tocilescu. *Poes. Pop*, II, p. 450.

Când nu'ĭ merge cuĭ-va bine.

6952 **Ne tu cali, ne tu cărari.**[2])

Gr. Tocilescu, *Pos. Pop.*, II, p. 439.

Acelaş înţeles ca la No. 3103.

CĂMARĂ

* △
6953 **Cămară preste porcşor.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Arată o ne-orînduĭélă. A îngrămădi lucrurĭ. unul peste altul.

Porcşorul, este o clae maĭ mică de fên.

In Banat fênul cosit, culcat de cosă, se numesce *otcoş;* strîns puţin, *copiţarĭe;* copiţelele strînse maĭ multe fac un *porcşor;* maĭ mulţĭ porcşorĭ fac *plastii;* maĭ multe plaştiĭ, *clae;* şi maĭ multe clăĭ o *jăradă.*

CÂMP

* △
6954 **Câmpul are ochĭ şi crângul urechĭ.**

P. Gârboviceanu, *prof., Cl. VIII, Semin. Buc.*

Acelaş înţeles ca la No. 940.

---

1) Când pĭerde cine-va calea, şi pĭetrele sunt de vină.
2) Nicĭ în cale, nicĭ în cărare.

Les bois ont des oreilles et les champs des yeux.

Prov. Franc.

6955 **A'şĭ pĭerde câmpul.**

N. Muste, *Letop. Mold.*, III, p. 61. .

Adică a'şĭ pĭerde direcţia, drumul.

CÂNEPĂ

* △

6956 **Cine 'şĭ mănâncă sĕminţa de cânepă rĕmâne gol.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 52, c. *Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 792.

CĂRARE

* △

6957 **A umblà cam pe douĕ cărărĭ.**

V. Forescu, c. *Mălinĭ, j. Suciava.*

A se adaogà la No. 502.

CĂRBUNE

* △

6958 **A luà cărbunele cu mâna altuĭa.**

E I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Când unul spre a face altuĭa rĕŭ se servesce de un al treilea. A se adăogà la No. 504.

* △

6959 **Cărbunele domolit te arde maĭ tare.**

I. Silaghy, *comit. Mureş-Turda, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. 509.

6960 **Ma ghini ndoĭ cârbuñĭ, di nă m̃il̃i di oĭ.**[1]

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 590.

Ḑice omul căruĭ îĭ e frig.
Vorba ţiganuluĭ care murea de frig.

---

[1]) Maĭ bine câţĭ-va cărbunĭ de cât o mie de oĭ.

△
6961 **Cărbune stins**
La inimă aprins.

GR. POIENARU, *ing. j. Buzĕŭ.*

Pentru dragoste.

*
6962 **Vaĭ alasă cinușa araçe.** [1])

I. COYAN, *prof. c. Berat, Albania.*

Pentru o vĕduvă gata să ĭea un alt bărbat.

CÉPĂ

△
6963 **Cine umblă printre cėpă și cojĭ de cépă, să nu se plângă că pute a cépă.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 53, *c. Sibiŭ, Transilvania.*

Adică cine trăesce cu prostimea saŭ cu ceĭ reĭ.

6964 **Çépi ntr-ocl̃i.**[2]).

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 648.

Respuns ce sę da celuĭ indiscret.

6965 **Il̃í bâgă çépi.**[3])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 648.

L'a bătut strașnic.

CÉPA-CIÓREĬ

* △
6966 **A mâncat cėpa cĭóreĭ.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

Spune prăpastii. A se adaogă la No. 531.

CÉRĂ

*
6967 **A îngălbenit (galben) ca turta de céră.**

P. ISPIRESCU. *Rev. Ișt.*, I, p. 229.

---

[1]) Va lăsa cenușa rece.
[2]) Cepĭ în ochĭ.
[3]) Iĭ bagă cepĭ.

1⁰ Adică de frică.
2⁰ De bólă.

6968 * △ **Să'l picĭ cu céră...**

E. I. PATRIOÏU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

E hotărît, nu vroesce cu nicĭ un preţ.

«*Să'l picĭ cu céră* şi nu spune nimic.»

CĬUPERCĂ

6969 * △ **A umblat după cĭupercĭ**
Ş'a dat peste pufuleţĭ.

P. GÂRBOVICEARU, *prof. Cl* VI, *Semin. Buc.*

Când cauţĭ bun şi daĭ de prost.

6970 * △ **S'a înmulţit ca cĭupercile în gunoĭu.**

V. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

A se adăogà la No. 539.

6971 **Jaf în cĭupercĭ.**

BARONZI, p. 96.

Ce maĭ jaf în cĭupercĭ!

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872. p. 177.

A se adaogà la No. 540.

CLAIE

6972 * △ **Clae mare şi fên rĕŭ.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dorna, j. Suçĭava.*

Om înalt şi prost.

6973 * △ **Clanĭa de la vîrf.**

AVR. CORCEA, *prof. c. Mĕrcina, Banat.*

Acelaş înţeles ca la No. 1173.

COBORÎŞ

6974 * **Aripidina are ş-anifur.**[1])

G. Zuca, c. *Berat, Albania.*

Inversul ḑicereĭ de la No. 1175

COBORÎT

6975 * **De coborît este lesne.**

Gr. Alexandrescu, *magistr., j. Putna.*

Dar greu e să te ridici pe o tréptă maĭ înaltă.

CODRU

6976 * △ **Codru fără lupĭ nu este.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Intre ómenĭ sunt şi bunĭ şi rĕĭ

6977 **Fratele codru, săracul,**
Ne-o ţinut şi lungit vacul.

Dr. El. Cristea: *Prov.*, p. 96.

In codru a găsit adăpost Românul, când era nevoit să scape de urgia strĕinuluĭ saŭ a cíocoĭuluĭ.

6978 △ **Unde codru nu înverḑesce.**

G. Dem. Teodorescu, *Poes. Pop.*, p. 370.

Adică departe

«Să te ducĭ *unde codru nu înverḑesce*».

6979 * △ **Codrul Cotoşmanuluĭ.**

C. Danilescu. c. *Scundu, j. Vâlcea.*

Despre un om care se laudă cu bataĭa.

---

[1]) Coborîşul are şi suiş.

CÓJĂ

* △
6980 **Nu 'l curăță de cojă.**

E. I. PATRICIU & G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

Iĭ spune de a dreptul, fără a'l cruța.

* ⇀
6981 **Adese-orĭ te înşelĭ dacă te ĭeĭ după cója copaculuĭ.**

V. A. FORESCU, *c. Mălinĭ, j. Suciava.*

Omul nu se judecă după strae, ci după faptele şi inteligența luı.

COLB

* △
6982 **A 'ĭ da un colb.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

Adică 1⁰ o batjocură.
2⁰ un zor.

COPAC

* △
6983 **Copacul nu cade dintr'o lovitură.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Mogoşescĭ, j. Dîmbovița.*

* △
Copacĭul mare nu se taĭe dintr'o lovitură (aschĭe).

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VIII.*

Acelaş înțeles ca la No. 548.

* △
6984 **Tot copacul de la rădăcină se usucă, dar întâĭu crengile se văd uscate.**

V. A. FORESCU, *c. Mălinĭ, j. Suciava.*

Acelaş înțeles ca la No. 554.

6985 **Pe lângă copacii uscațĭ ard şi ceĭ verḑĭ.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 174.

A se adaogă la No. 557.

* △

6986 **De la copacul căḑut şi babile culeg crengile.**

V. A. Forescu, c. *Mălinĭ*, j. *Suciava*.

A se adaogă la No. 559.

* △

6987 **Copacul care scârţie nu cade de grabă.**

E. I. Patrioĭu, *înv.* c. *Smulţi*, j. *Covurluĭu*.

Pentru omul bĕtrân, saŭ bolnăvicios, care, în contra tutulor aşteptărilor, o duce multă vreme.

*

6988 **Copacul cu rădăcinĭ adîncĭ, nu se teme de furtună.**

V. Forescu, c. *Folticenĭ*, j. *Suciava*.

Adică omul puternic prin posiţia luĭ în societate saŭ prin sprijinul de care se bucură.

* △

6989 **Copacul, cu cât e maĭ nalt, cu atâta îl murdăresc cĭorile.**

V. Forescu, c. *Stănişóra*, j. *Suciava*.

Acelaş înţeles ca la No. 1027.

* △

6990 **Orĭ cât de nalt să fie copacul, frunzile cad tot pe pămînt.**

V. Forescu, c. *Dorna*, j. *Suciava*.

Şi cel puternic se pĭerde.

* △

6991 **Copacu tăĭet sĕ prăvale.**

G. Madan, c. *Truşenĭ*, *Basarabĭa*.

Adică omul carĭ 'şĭ pĭerde sprijinul.

* △
6992 **Omul cade din copac, şi încă stă de se rĕsuflă.**

V. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Suciava.*

A se adaogà la No. 564.

* △
6993 **Copacul care înfrunzesce, pe mulţĭ îĭ umbresce.**

V. Forescu. *c. Dorna, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. 570.

*
6994 **Sub copacĭul frunzos mulţĭ se adăpostesc.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

CÓRNĂ

*
6995 **Iu avdzĭ córne multe, ĭia câlathă (călathea) mică.**[1]

I. Coyan, *prof. c. Turĭa, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 977.

CRACĂ

* △
6996 **Să se agaţe de craca care 'l ţine.**

Călin Iordache, *stud. j. Argeş.*

Adică de cel care 'l sprijinesce.

CRÂNG

*
6997 **Bate crângu să sară ĭepuriĭ.**

Gr. Alexandrescu, *magistr., j. Putna.*

Căută să afle.

---

[1]) Unde audĭ (că sunt) córne multe, ĭee coşuleţ mic.

CREMENE

6998 * **A stà cremene.**

Adică nemişcat, încremenit.

CRÉNGĂ

6999 * △ **Să'ĭ daĭ peste o crêngă şi să'ĭ cumpĕnescĭ, că tot una trag.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broştenĭ, j Suceava.*

Se ḑice despre douĕ firĭ carĭ se potrivesc în tóte; bună-óre doĭ sburdalnicĭ, doĭ sgârciţĭ, etc

7000 * △ **A'şĭ tăĭa singur crénga de sub picĭóre.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Ghermănescĭ, j. Tutova.*

Işĭ face răŭ singur, se lipsesce singur de un ajutor pe care'l avea.

7001 △ **A ajuns la crénga verde.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 71, *c. Topliţa Rom., Ungaria.*

A isbutit, îĭ merge bine.

7002 △ **N'a ajuns la crénga verde.**

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 156, *c. Topliţa Rom., Ungaria.*

A se adaogà la No. 578.

CRIŢĂ

7003 * △ **A fi om de criţă.**

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.* — G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Rabdă mult. A se adaoga acest înţeles la cele date la No. 582.

CUCUTĂ

7004 **S-féçĭ cucuță.**[1])

GR. TOCILESCU. *Poes. Pop.*, II, p. 683.

A se îmbĕta tun.

CURCUBETĂ

7005 *△ **Deschide curcubĕta.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteĭu, Banat.*

Adică deschide capul.

7006 * **S'nu cură, va s'chică.**[2])

C. IONESCU, *înv. c. Nevésta, Macedonia.*

A se adăogà la No. 585.

7007 **Iu cura vaĭ chică.**[3])

DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 160.

A se adaogà la No. 586.

CURM

7008 *△ **Taĭe'ĭ curmu**
Și 'ĭ dă drumu.

T. BĂLĂȘEL, *preot, c. Stefănescĭ, j. Vâlcea.*

Lasă omul să plece, nu'ĭ pune pĭedică.

CURPEN

7009 *△ **A o luà pe curpen.**

E I. PATRICĬU, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

Trébă cu rost, cu socotéla

[1]) S'a făcut cucuta.
[2]) Să nu cure, o să pice.
[3]) Unde curgea o să pice.

DÉL

* △
7010 **Dél cu dél se întîlnesce, dar om cu om.**

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Vrênd să arăte că trebue să ne ajutăm unul pe altul, chĭar cât de necunoscuţĭ am fi. A se adaogà la No. 589.

*
7011 **Maĭ e un dél, şi-o vale, şĭ o poĭană mare.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Un dél, şi o vale, şĭ-o limbă de pădure.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 23.

Acelaş înţeles ca la No. 591.

* △
7012 **Rĕŭ la dél, rĕŭ la vale,**
Când greul e pe spatele tale.

V. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. 593.

△
7013 **Greŭ la dél şi greŭ la vale;**
Nu's bucate, nu's parale.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 103 *c. Codlea, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
7014 **Haĭ la dél ca la vale,**
Că 'ţĭ ajut eŭ pe spinare.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu Banat.*

Pentru ceĭ carĭ, dând de greutăţĭ, de pĭedicĭ, voesc, a se lăsa, orĭ slăbesc lucrarea, şi ast-fel trebue împinşĭ, ca să urmeze cum aŭ început.

* △
7015 **O! 'n dél; o! 'n vale.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Pentru a te hotărî la ce-va.

7016 *△ **I se pare délul, vale.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Adică fuge repede.

7017 △ **Nu 'ĭ dél fără vale.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 171, *c. Sinersig, Ungaria.*

Bine amestecat cu rĕŭ. Acelaş înţeles ca la No. 1175.

7018 *△ **Nice în dél, nice în vale.**

V. SALA, *dasc. c. Măgura, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 594.

7019 *△ **Dă'l la dél, dă'l la vale, la el tot una e.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Gata la orĭ-ce; nu face deosebire.

7020 △ **Una din dél, una din vale.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 263, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

A spune lucrurĭ nepotrivite.

7021 *△ **O trecut délu.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorlenĭ, j. Tutova.*

Aŭ pĭerdut ocasiunea.

7022 *△ **A trecut griveĭ délul.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 17, *c. Bochia, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7023 * △ **Să se facă cât délu (şi nu 'mĭ pasă).**

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Nu 'mĭ pasă de supĕrarea luĭ.

DEPARTE

7024 * **A nu fi mult pân departe.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

A fi pe mórte.

DIAMANT

7025 * **Hiamandia, ş-tu cuprii ş-u arucĭ, tut hĭamande armâne.**[1]

G. ZUCA, *stud. c. Cusina, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. 434.

DÎLMĂ

7026 * △ **Nu dice: hop! până n'aĭ trecut dîlma.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Nu te lăudà înainte. Vedĭ No. 5865.

DOVLÉC

7027 * △ **Am să rup eŭ odată códa dovléculuĭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl.* VII, *Semin. Buc.*

O să pun eu odată capĕt la încurcătura, la cârşenia acésta.

DRUM

7028 * △ **Când plecĭ la drum ĭea-o maĭ cu domolul.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof., c. Cloşanĭ, j. Mehedinţĭ.*

[1]) Diamantul, şi pe gunoiŭ să'l aruncĭ, tot diamant remâne.

Căcĭ: cine se grăbesçe curînd ostenesçe

7029 * Cinẹ nu'şĭ ţine drumu rătăcesce.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 13345

7030 * △ Drumul cel maĭ scurt
E drumul bătut.

C. MICLESCU, *c. Miclescĭ j. Vasluĭu.*

A se adaogă la No. 604.

7031 Nicĭ drumu tĕŭ, nicĭ caiĭ tĕĭ.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 168.

A se adăogă la No. 607.

7032 △ Drumul (bun) duce povara.

Dr. EL. CRISTEĂ, *Prov.*, p. 79, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

A se apropià de No. 607.

7033 * △ Umblă (calcă) pe alăturĭ cu drumul.

E. I. PATRICĬU, *înv c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Merge prost în tréba. A se adaogă la No. 13353 & 610.

7034 * △ Mĕsóră drumul.

PROCOPĬESCU, *înv. c. Islaz, j. Romanaţĭ.*

Adică e bét.

7035 * △ Merge cotind drumul.

PROCOPIESCU, *înv. c. Islaz, j. Romanaţĭ.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7036 * △ **Sĕ cértă cu drumul.**

PROCOPÏESCU, *înv. c. Islaz, j. Romanaţĭ.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7037 **A 'şĭ căuta drumul (de drum).**

A. PANN, III, p. 26.

A se adaogà la No. 13384.

DUDĂ

7038 * △ **Suflă 'n dudă.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Se vaĭtă în zadar de o pagubă pe care a avut'o.

FAG

7039 * **Un fag nu façe pâdure.** [1])

G. ZUCA, *c. Culona, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No 551.

7040 * △ **Cap de fag.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broşteni, j. Suciava.*

Adică om prost.

FÂNTÂNĂ

7041 * **Tu fântână ĭu beuşĭ apa, s-nu ascuchĭ, că vaĭ caftĭ s-matabéĭ.** [2])

I. COYÀN, *prof. c. Abela, Epir.*

Să nu dispreţuim lucrurile de care ne am folosit odată, căcĭ nu se scie dacă nu vom avé din noŭ trebuinţă de ele. A se asemĕna cu No. 622.

Mata, în cuvîntul matabéĭ, vine de la grecescul μάτα şi corespunde românesculuĭ *re.* Matabéĭ = rebeĭ, adică să beĭ din noŭ, încă odată.

[1]) Un fag nu face pădure.

[2]) In fântână unde bĕuşĭ să nu scuĭpĭ, căcĭ o să cauţĭ (cerĭ) să maĭ beĭ.

FÊN

7042 * △ **Nu 'ĭ fênu(l) pentru gâsce.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteiu, Banat.* — Iul. Grofşoreanu. *prof. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.* — I. Popoviciu, *c. Cuvin, comit. Arad.* — Liviu Pap, *înv. c. Covasinţ, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 933.

7043 △ **Nu strică fênul pe gâsce.**

Dr. Elie Cristea, *Prov.*, p. 181, *c. Tisa, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 7042.

7044 * △ **Nu strică fênu pe capre.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Crângu, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7045 * △ **Îmĭ cară din spate fum,**
Ca dintr'o claĭe de fên.

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

A bate pre cine-va.

7046 * △ **Fên saŭ paĭe?**

Gavr. Onişor, *prof. c. Zorlenĭ, j. Tutova.*

E bine saŭ rĕŭ. Intrebare pe care o fac peţitoriĭ. ca să nu'ĭ înţelégă cine-va

7047 △ **Când maĭca ţ'o numĕră**
Fênu de pe douĕ care,
Şi ĭérba din treĭ hotare,
Şi frunzele dintr'un nuc,
Şi penele de pe un cuc.

Hodoş. *Poes. Pop., Banat,* p. 137.

Adică nicĭ odată.

FER

* △
7048 **Rugina mâncă ferul.**

LIV. PAP, *c. Covasinţ, comit. Arad, Ungaria.* — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Sguria mâcă şi her. [1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 180.

Acelaş înţeles ca la No. 629.

* △
7049 **Rugina móle róde ferul tare.**

P. GÂRBOVICEANU, *profesor, Cl. VIII. Semin. Buc*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
7050 **Ferul e tare şi încă se róde (frânge).**

V. SALA, *dasc c. Băleni, comit. Bihor, Ungaria*

Acelaş înţeles ca la No. 631.

* △
7051 **Ferul de este fer şi tot putredesce.**

N. URECHE, *ing. j. Prahova.*

Acelaş înţeles ca la No precedent.

* △
7052 **Şi ferul ruginesce,**
Cât lumea nu trăesce.

V. FORESCU, *c. Broşteni. j. Suceava.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
7053 **Ferul ne-întrebuinţat ruginesce.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

A se adaogà la No. 632.

[1]) Rugina mănâncă şi fier.

* △
7054 **Bate ferul cât e ferbinte.**

G. MIHALACHE, *înv. c. Şendrescĭ, j Tutova.*

*
Agudésce herlu până éste cald. [1])

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

*
Bate herlu până e cald. [2])

I. COYAN, *prof. c. Ianina. Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 633.

* △
7055 **Bate ferul până 'ĭ cald, nu băgà 'n sèmă scânteile că te ard.**

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 22, *c. Sinersig, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
7056 **Fĭerul cât de tare, tot se móĭe la foc.**

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I. p. 720.—V. FORESCU, *j. Suclava.*

Omul cel puternic, la nevoe trebue să se plece.

* △
7057 **Ferul rĕŭ, cât să 'l baţĭ e în zadar.**

V. SALA, *dasc. c. Cusiişu, comit. Bihor, Ungaria.*

* △
Feru rĕŭ, cât să 'l baţĭ, n'aĭ ce'ĭ face.

I. DUMITRESCU, *j. Dolj.*

Acelaş înţeles ca la No. 635.

* △
7058 **Ferul rĕŭ să tot îl baţĭ.**

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Adică omul reŭ.

---

[1]) Lovesce fĭerul până e cald.
[2]) Bate fĭerul până e cald.

7059 * **Ferul rĕŭ, de ce 'l baţĭ, crapă maĭ rĕŭ.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 635.

7060 △ **Ferul rĕŭ nu se perde.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 94, *c. Comana Sup., Ungaria.*

* △ *Ferul rĕŭ nu se prăpădesce.*

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 177. — A. MARINESCU, *înv. c. Humele, j. Argeş.*

* △ *Ferul rĕŭ anevoĭe se perde.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Sc. Norm. Inv.*

Acelaş înţeles ca la No. 636.

7061 * △ **Ferul rĕŭ nicĭ în foc nu pere.**

IUL. GROFŞOREANU, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7062 * △ **Ferul rĕŭ nu se topesce.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Poenariĭ, j. Gorj.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7063 * **Cine umblă cu fer, se umple de rugină.**

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Adică cine trăesce cu ceĭ rĕĭ.

7064 **Acaţ herlu cu dinţiĭ.** [1]

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 690.

---

[1]) Prind ferul cu dinţiĭ.

Mĕ prind pe orĭ-ce ; jur.

* △
7065 Alb ca flórea feruluĭ.

St. Tuţescu, c. Catanele, j. Dolj.

1⁰ Adică negru.
2⁰ Urît la faţă.

*
7066 Par'că eştĭ de unde se tae feru.

G. Poboran, inst. c. Slatina, j. Olt.

FLÓRE

* △
7067 Cu o flóre nu se face vara.

P. Ispirescu, Leg., I, 1872, p. 165.—E. I. Patriciu, înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.

* △
Cu ună lilice primuvéra nu s-façe.[1]

Ilie Ghicu, prof. c. Perivoli, Aminciu, Epir.

Cu-ună liliçe nu vini prĭumuvéra.[2]

Dr. Weigand, Zweit. Jahres., p. 178.

A se adăogà la No. 646.

* △
7068 Flórea, numaĭ după ce se deschide, se vede ce rod dă.

V. A. Forescu, c. Folticenĭ, j. Sucĭava.

A se adăogà la No. 652.

* △
7069 Flórea cea maĭ frumósă, dacă nu e căutată, se selbătĕcesce.

V. A. Forescu, c. Broştenĭ, j. Sucĭava.

---

[1]) Cu o flóre primăvara nu se face.
[2]) Cu o flóre nu vine primăvara.

Adică frumuseţea, saŭ orĭ-ce altă însuşire naturală.

* △
7070 **Multe florĭ sunt pe lume, dar puţine miróse.**

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, I, p. 722. — V. Forescu, *c. Dorna, j. Sucĭava.*

1⁰ Vorbe fără mĭez.
2⁰ Frumuseţe lipsită de orĭ-ce altă calitate.

* △
7071 **Câte florĭ înflor, dar puţine légă.**

G. I. Tomescu, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Celuĭ ce vorbesce multe, însă fără folos.

*
7072 **Luluda scóte schin şi schinlu luludă.**[1]

I. Coyan, *prof. c. Băésa, Epir.*

Pentru părinţĭ şi copiĭ.

*
7073 **Ş'lilicea (luludă) mşată éste, ma o chişe cãñĩ.**[2]

I. Coyan, *prof. c. Băésa, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 347.

* △
7074 **Pĕcat de flóre că'ĭ în spinĭ.**

Antonescu, *c. Plăinescĭ, j. Rîmnicu-Sărat.*

Om bun într'un ném prost.

* △
7075 **I-a eşit floricele.**

D. Popa, *c. Sinaĭa, j. Prahova.*

Adică 'ĭ-a albit pĕrul.

*
7076 **A se îngânà cu florile.**

G. Poboran, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

---

[1]) Flórea scóte spin şi spinul flóre.
[2]) Şi flórea frumósă este, dar o pişe cânĭĭ.

A se mângâià cu speranţa.

FOC

7077 **Acaţă foclu cu mâna.**[1])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 694.

Sĕ pune în primejdie.

7078 **Eŭ îl trimit la foc**
Şi el 'mĭ-aduce busuĭoc.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 170.

Se ḑice, şi pentru surḑĭ. A se adaogà la înţelesurile date la No. 676.

* △

7079 **Focul se aprinde din scânteĭ.**

DUMBRAVĂ, *c. Schinenĭ, j. Tutova.*

A se adaogà la No. 677.

* △

7080 **Focul nu s'aprinde până nu'l aţîţĭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Domnescĭ, j. Muscel.*

Acelaş înţeles ca la No. 680.

* △

7081 **Focul scormolit maĭ multă pară dă.**

V. A. FORESCU, *c. Mălinĭ, j. Sucĭava.*

Aceleş înţeles ca la No. precedent.

* △

7082 **Pănă nu facĭ foc fum pe coş nu ĭese.**

POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

* △

Nu esĕ fum de unde nu e foc.

IUL. GROFŞOREANU, *înv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

---

[1]) Prinde focul cu mâna.

* △
Nicĭ un foc fără fum.

P. Gârboviceanu, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

* △
Nu e fum unde nu e foc.

A. Goroveĭ, *j. Sucĭava.*

* △
Unde nu cure[1]) *fum nu este foc.*

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

*
Pănă s-nu s'aprindă foc, fum nu ésĕ.[2])

C. Ionescu, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

*
Iu foc nu éste, fum nu ése.[3])

Il. Ghicu, *prof. c. Abela, Epir.*

Iu nu'ĭ foc, fum nu ési.[4])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 159.

*
Fâr de foc, fum nu (ĭ)ése.[5])

I. Coyan, *prof. c. Berat, Albania.*

A se adaogà la No. 682.

* △
7083 Nu maĭ turna foc peste pară aprinsă.

Gavr. Onişor, *prof. c. Crângu, j. Tutova.*

A se adaogà la No. 684.

* △
7084 Tórnă foc peste pară.

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

---

[1]) In Banat verbul *a cure* are pe lângă înţelesul de *a curge* şi acel de *a alerga ĭute*. De pildă se ḑice: apa cure; fumul cure pe coş; tot am curs, am curs pănă l'am ajuns.

[2]) Pănă să nu s'aprindă foc, fum nu ĭese.

[3]) Unde foc nu este, fum nu ĭese.

[4]) Unde nu e foc, fum nu ĭese.

[5]) Fără de foc, fum nu ĭese.

Intărîtă pe omul mânios.

7085 * △ Focul cu foc nu sĕ stinge.

D. Popoviciŭ, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.* — V. Sala, *dasc. c. Totorenĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

A se adaogà la No. 685.

7086 * △ Nu pune paĭe peste foc.

Dna. Z. Mihăilescu, *c. Buşteni, j. Prahova.*

Nu provoca cértă. Acelaş înţeles ca la No. 684.

7087 * △ Focul acoperit arde înnăduşit.

E. I. Patriciù, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.* — V. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Suciava.*

Omul ascuns, care caută să facă vre-un rĕŭ.
O primejdie nevĕḑută încă.

7088 * △ Mocnesce focul în cenuşĕ.

V. Forescu, *c. Dorna, j. Suciava.*

Despre cel care pregătesce o rĕsbunare.

7089 * △ Focul cu apa nu sĕ pot împretini.

V. Sala, *dasc. c. B. Lazun, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru doĭ ómenĭ carĭ nu pot trăi împreună, etc.

7090 * △ Focul te întăresce şi frigul te móie.

G. Mihalache, *c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

Adică averea saŭ lipsa.

7091 * △ Voĭnic! şede la foc şi nu îĭ e frig.

G. P. Salviu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Se dice într'un mod ironic.

7092 Unde facĭ focul ĭérba nu cresce.

Adevĕrul (ziar) Oct. 1902.

Arată urmele rĕuluĭ.

7093 Carĭ nu s'arde, di foc nu se aspari.[1])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 495.

Pentru omul lipsit de experienţa, care se apucă fără témă, de o trébă care póte să'ĭ aducă mare pagubă.

7094 * △ Cine suflă 'n foc îĭ sar scânteile în ochĭ.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 53, c. *Agnita, Ungaria.*

Nu te amesteca în certurile altora.

7095 * △ Nu 'ĭ suflă nimene în foc.

E. I. PATRICIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

E om aspru.

7096 * △ A suflat în foc.

PROCOPIESCU, *înv. c. Islaz, j. Romanaţĭ.*

Adică s'a îmbĕtat.

7097 Acaţă foc cu gură.[2])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 496.

Afirmă cu energie un adevĕr, chĭar cu primejdia vĭeţeĭ.
A se adaogà la No. 697.

7098 Scóti foc din gură.[3])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 496.

Afirmă lucrurĭ falşe cu energie.

---

[1]) Cine nu se arde, de foc nu se sperĭe.
[2]) Prinde foc cu gura.
[3]) Scóte foc din gură.

* △
7099 Varsă foc şi pară.

AVR. CORCEA, *paroh*, c. *Coşteiu, Banat.*

Arată mânie mare.

* △
7100 Arde focu 'n paie ude,
Eŭ îl strig el nu m'aude.

D-na Z. MIHĂILESCU, c. *Buşteni, j. Prahova.*

* △
Arde foc în paie ude.

E. I. PATRICIU, *înv.* c. *Smulţi, j. Covurluiu.*

Pe lângă înţelesurile date la No. 704, mai arată şi nepăsarea cui-va faţă de un interes.

*
7101 L'a călcat focul.

A. PANN, II, p. 101.

A păţit ce-va rĕŭ; i s'a întîmplat o nenorocire.

* △
7102 A dat cu mânele (mâna) în foc.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 174. — EM. POPESCU, c. *Ciocănesci, j. Ialomiţa.* — G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

S'a înavuţit fără muncă.

△
7103 I-a ajuns focul la deşte.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 110, c. *Rêşnov, Ungaria.*

L'a ajuns rĕŭ necazurile.

△
7104 I-a ajuns focul la unghe.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 110, c. *Rêşnov, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
7105 A se juca cu focul.

IUL. GROFŞOREANU, *învĕţător* c. *Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Adică cu primejdia.

FRAGĂ

7106 △ **Pentru fragă,**
Şi frunza ţi-e dragă.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 209, c. *Topliţa-Rom.*, *Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 711.

L'on dist que pour le chevalier,
Baise la dame l'écuier.

Prov. Frances, XIV-e Siècle.

7107 * **In pofida fragilor te înnecĭ cu foĭ.**

G. Bănulescu, *înv. c. Petroşiţa, j. Dîmboviţa.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

FRUCT

7108 * △ **Daca sĕ côce fructele trebue culesĕ.**

V. Sala, *dasc. c. Petrósa, comit. Bihor, Ungaria.*

Sĕ ḑice maĭ ales pentru fete, când le vine vremea de a se mărita.

7109 * △ **A ajuns ca frunza pe apă.**

V. Forescu, *c. Broştenĭ, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. 716.

7110 * △ **Şede ca frunza pe apă.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Pentru omul ne-aşeḑat la un loc. Acelaş înţeles ca la No. 716.

7111 △ **Cât trăesce frunza 'n fag.**

Poes. Pop., Banat.

Adică puţină vreme.

7112 **Cât trăesce frunza în vine.**

Poes. Pop., Banat.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

△
7113 **A luat frunza 'n buze şi lumea 'n cap.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 8, c. *Sibiŭ*, & p. 111, c. *Topliţa-Rom.*, *Ungaria.*

* △
A luat frunza 'n buză.

P. Gârboviceanu, *prof.* c. *Domnescĭ, j. Muscel.*

A plecat, a fugit în lume.

△
7114 **A o scóte la frunză verde.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 10, c. *Gura-Rîuluĭ, Ungaria.*

A scăpat de nevoe.

* △
7115 **Pân' a căde frunza.**

Gavr. Onişor, *prof.* c. *Crângu, j. Tutova.*

FUM

* △
7116 **Unde e fum şi căldură.**

E. I. Patricĭu, *înv.* c. *Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Un neajuns în legătură cu un folos.

* △
7117 **Pare că te a pus la fum.**

Gavr. Onişor, *prof.* c. *Zorlenĭ, j. Tutova.*

Când un om e negru la faţă.

*
7118 **Are fumurĭ.**

G. Poboran, *inst.* c. *Slatina, j. Olt.*

Adică se mândresce.

GÂNJ

7119 △ Se ţine ca gânjul.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 236, *c. Rêşnov, Ungaria.*

Adică strîmb.

GÂRLĂ

7120 * △ Nu trece gârla daca nu'ĭ veḑĭ fundu.

Suhamel, *j. Buzĕŭ.*

Să fiĭ prudent.

7121 △ Gârla se cértă cu marea.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 101, *c. Sibiŭ, Transilvania.*

Adică cel slab cu cel puternic.

7122 * △ A fi prins de pe gârlă.

P. Gârboviceanu, *prof. c. Rătescĭ, j. Argeş.*

Pe lângă înţelesul la No. 732, maĭ are şi înţelesul de: ud lĭórcă.

GAURĂ

7123 * Guva éste mare, ma bagă omulu çi are. [1]

C. Ionescu, *înv. c. Nevésta, Macedonia.*

Când dă omul ce-va, arĕtând că nu póte da maĭ mult.

GHIMPE

7124 * △ Se atîrnă ghimpiĭ de el.

Procopĭescu, *înv. c. Islaz, j. Romanaţĭ.*

Adică e bét.

---

[1]) Gaura este mare, dar bagă omul ce are.

7125 Şéde pe ghimpĭ.

A. PANN, III, p. 3.

Acelaş înţeles ca la No. 750.

GLIE

7126 * E sub glie.

Adică sub pămînt, a murit.

GÓGĂ

7127 * △ Deosebesce góga de nucă.

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Arată deosebirea între trébă şi trébă, lucru şi lucru. *Nuca* este fructul cu cója cu tot; *góga* este ce rĕmâne după ce nuca şi-a lepĕdat cója.

GOGÓŞĂ

7128 * △ Cu gogoşĭ nu roşescĭ ouĕ.

C. BUNGEŢIANU, *preot, c. Cosovĕţ, j. Mehedinţĭ.*

Acelaş înţeles ca la No. 757.

GRÂŬ

7129 * △ Dintr'un grâŭ bun ĭese o neghină, şi dintr'o neghină ĭese un grâŭ bun.

G. STĂNESCU, *j. Argeş.*

Pentru părinţĭ şi copiĭ.

7130 * △ Când grâul are mustăţĭ, porumbul are bóbe.

Judeţul Brăila.

Daca într'un an agricol grâul e slab, porumbul va fi bun, şi vice-versa.

7131 * Grâul, la vînturat are nevoe de vînt, ca să se curĕţe de plévă.

BAŞOTA, prin *V. A. Forescu, j. Sucĭava.*

Acelaş înţeles ca la No. 330. Deosebirea între ceĭ bunĭ şi ceĭ rĕĭ.

7132 * △ In cel maĭ bun grâŭ găsescĭ şi câte un fir de neghină.

V. A. FORESCU, c. *Dorna, j. Sucĭava.*

Cel maĭ bun lucru sau om trebue să aĭbă, şi câte un mic cusur.

7133 * Crépă grânlu di cheandză.[1])

G. ZUCA, c. *Georgea, Albanĭa.*

Crépă grânlu di chianiţă.[2])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 158.

Pentru absurditaţĭ pe carĭ le vedĭ şi te supĕră.

GRĂUNTE

7134 * △ Fie-care grăunte[3]) are făină, dar are şi tărîţă.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I, p. 721. — V. FORESCU, *j. Sucĭava.*

Bun şi cu rĕŭ amestecat. A se vedea No. 7132 din acest capitol.

7135 * Din grăunţĭ se face grămadă.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Focşanĭ.*

A se adaogă la No. 765.

---

[1]) & [2]) Crapă grâul de (din causa) neghineĭ.
[3]) D-l Tocilescu scrie: grăunţĕ.

* △
7136 N'are grăunţe 'n cap.

E. I. PATRICÏU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.* — TEODORESCU - KIRILEANU, *înv. c. Broşcanĭ, j. Sucĭava.*

Adică e prost.

* △
7137 Nu'ĭ în tóte grăunţele.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.* — G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Iĭ lipsesce o dógă, e hop într'o parte, cam smintit.

* △
7138 Iĭ lipsesce nisce grăunţe.

GAVRIL ONIŞOR, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

GRÓPĂ

7139 Carĭ sapă grópa altuĭ, singur ş-cadi nuntru. [1])

DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 158.

*
Carĭ sapă grópa altuĭ, cade nâsu nuntru. [2])

ILIE GHICU, *c. Băésa, Epir.*

*
Carĭ sapă grópa atântuĭ, singur tu nâsă s'ingrópă. [3])

G. IONESCU, *c. Nevésta, Macedonia.*

A se adaogà la No. 767.

* △
7140 A săpà grópa cuĭ-va.

E. I. PATRICÏU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Când unul caută căderea cuĭ-va. A se adaogà la No. 768.

---

[1]) Cine sapă grópa altuĭa, singur cade înăuntru.
[2]) Care sapă grópa altuĭa, cade dînsu înăuntru.
[3]) Care sapă grópa altuĭa, singur într'însa s'ngrópă.

7141 △ * La grópă cu cetera.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 129, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

GUNOĬU

7142 * △ Gunoĭul de vară e piper de ĭérnă.

P. Gârboviceanu, *prof. c. Creţenĭ, j. Vâlcea.*

A se adaogà la No. 772.

7143 * Carĭ se améstică cu cupriile, 'l cluţĭesc gâl̃inli. [1])

D. Coyan, *prof. c. Georgia, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. 2357 şi 9311.

HĂŬ

7144 * △ Câtu 'ĭ hăul.

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △ *Cât hăul şi pîrĕul.*

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Adică nicĭ odată. Veḑĭ No. 776.

«Nu se va întîmpla *câtu 'ĭ hăul*».

HOLBURĂ

7145 * △ Par'că se ascunde în dosu holburiĭ.

Gavr. Onişor, *prof. c. Murgenĭ, j. Tutova.*

Vré să facă pe viclénul, şi când colo se dă de gol, că'l simte.

Holbura saŭ *volbura* e o plantă acăţătóre şi tîrîtóre.

---

[1]) Care se amestecă cu gunoĭul, îl risipesce cu picióređe găinele.

IAZ

7146 * △ **Iazurĭ se fie, brósce se găsesc.**

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. 797.

IÉRBĂ

7147 * △ **A vĕḑut ĭérbă verde, nu maĭ are habar.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Şuicĭ, j. Argeş.*

A scăpat de nevoe.

7148 * △ **Iérba bună în spinĭ se găsesce.**

Gavr. Onişor, *c. Obârşenĭ, j. Tutova.*

Şi ómenĭ bunĭ într'un mediŭ rĕŭ saŭ maĭ de jos.

7149 * △ **Iérba nu'ĭ pentru gâsce.**

V. Sala, *dasc. c. Bălenĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 933.

7150 * △ **Pasce ĭérba care o cunoscĭ.**

G. Bănulescu, *înv. c. Pietroşiţa, j. Dîmboviţa.*

Pasce ĭérba ce cunoscĭ.

Adevĕrul (ziar) Oct. 1902.

Pasce ĭérba unde o cunoscĭ.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 206, *c. Rêşnov, Ungaria.*

Nu te amesteca unde nu te pricepĭ; ţine te de ce cunoscĭ bine.

7151 * **A se lăsà ca ĭérba vîntuluĭ.**

G. Poboran, *j. Olt. — Lumina p. toţĭ*, I, p. 86.

In voïea sórteĭ; a nu se împotrivi celuĭ puternic.

7152 * **Nu scie strică nicĭ ĭérba.**

G. Poboran, *inst. j. Olt.*

Nu e bun de nimic; e prost.

7153 * △ **A cresce ĭérba pe sub el.**

G. Poboran, *inst. j. Olt.*

A fi leneş.

IEŞCHIE

7154 * △ **Ieşchĭa nu sare departe de trunchĭu.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Acelaş înţeles ca la No. 432.

IN

7155 * △ **Inul încă'ĭ plantă.**

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

O fi semănând ce-va cu óre-ce, însă nu'ĭ tot acelaş lucru. Acelaş înţeles ca ḑicerea de la No. 17686.

JAR

7156 * △ **Jarul potolit te arde.**

V. Sala, *dasc. c. Brădeţ, comit. Bihor, Ungaria.*

* *Jarlu açel acoperitlu ti arde cama arĕŭ.*[1])

I. Ionescu, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Pentru cel ascuns care se arată blând. Acelaş înţeles ca la No. 509.

---

[1]) Jarul acel acoperit te arde maĭ rĕŭ.

* △
7157 **Jarul din spuză rĕŭ te arde.**

V. SALA, *dasc. c. Măgura, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

JARATEC

* △
7158 **Jaratecul stă şi sub cenuşă.**

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

1⁰ Acelaş înţeles ca la No. precedent.
2⁰ Când o primejdie, un rĕŭ se pregatesce, e gata să isbucnéscă.

LAC

* △
7159 **In lacul mare sĕ adună brósce multe.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

* △
Lac să fie, că brósce sĕ adună.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

Lac să fie, brósce multe.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 176.

A se adresa la No. 797.

△
7160 **Unde nu'ĭ lac nu 's brósce.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 265, *c. Almaşul-M., Ungaria.*

Inversul ḑicereĭ de la No. 798.

* △
7161 **Când sacă lacul se vede pescele.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovĕţ, j. Vasluĭu.*

La sfîrşit să vede ce e.

7162 * △ **Lacul din plóie nu ţine.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △ *Lac de plóie nu ţine mult.*

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Murgenĭ, j. Tutova.*

Averea numaĭ din muncă nu ţine.

LATURĂ

7163 * **Bate laturile.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

A vorbi ocolind.

LEMN

7164 **Lemnul açel strîmbul, foclu maş lu ndrédzi.**[1]

DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 165.

Acelaş înţeles ca la No. 806.

7165 * **Un lemn strîmb aspardze tut foclu.**[2]

I. COYAN, *prof. c. Băésa, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 875.

7166 * △ **A adunà cĭurcele unde altul a tăĭat lemne.**

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Pe lângă înţelesul dat la No. 810, maĭ arată şi inferioritatea unuia, faţă de altul, într'o afacere.

7167 * △ **Pe lângă un lemn uscat ard şi ḑece verḑĭ.**

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.* — V. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

---

[1]) Lemnul acel strîmb, focul numaĭ ĕl îndréptă.
[2]) Un lemn strîmb stricĕ tot focul.

După lemnul açel uscatlu, ardi ş-açel vèrdili. [1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 165.

*
După seclu, arde ş-vérdele. [2])

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.* — I. COYAN, *prof. c. Cusina, Albania.*

A se adaogà la No. 812.

* △
7168 **Belesce lemnul până sĕ póte.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Să facĭ lucrul la vremea luĭ, când sĕ póte face.

* △
7169 **Belesce lemnul cându'ĭ vreme.**

V. SALA, *dasc. c. Păcălescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
7170 **A'ĭ început să crapĭ lemnul, despică'l.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Cerênd ca cine-va să desluşéscă ceea ce vroesce a spune.

△
7171 **Nu vede pădurea de lemne.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.* — Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 186, *c. Logoş, Ungaria.*

Sĕ pĭerde în amănunte şi nu maĭ vede întregul.

*
7172 **S-duse lemn şi s-turnă cuţur.** [3])

I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 816.

---

[1]) După lemnul uscat, arde şi acel verde.
[2]) După (lemnul) uscat, arde şi verdele.
[3]) Să duse lemn şi s'a întors butuc.

*

7173 **Bagă multe ta s'hibă vluisite.** [1]

I. Coyan, *prof. c. Coriţa, Albania.*

Dacă vreĭ să aĭ foc bun, pune lemne multe. Pune cât trebue dacă vreĭ să facĭ trébă; economia e bună, însă numaĭ unde trebue.

Snóvă

Un popă din Grebena a fost chemat odată ca să binecuvînteze focul unuĭ ţĕran dintr'o comună vecină, care nu ardea nicĭ odată bine. Nevasta omuluĭ nu puneà nicĭ odată maĭ mult de treĭ lemne odată pe foc, ast-fel că focul nicĭ odată nu ardea cum se cade. Popa îşĭ începu rugăciunea şi după fie-care frasă adaogà : *bagă multe ta s'hibă vluisite!* Femeea asculta, şi punea la lemne. Când a sfîrşit popa rugăcĭunea se făcuse un foc de puteaĭ să frigĭ un boŭ.

* △

7174 **Tot e un lemn de ars în foc.**

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Se dice de bĕtrânĭ, că tot sunt de mórte.

* △

7175 **A şedè ca lemnul în apă.**

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Adică nemişcat.

* △

7176 **A fi lemn.**

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Adică bét. A se adaogà la No. 821.

*

7177 **Strîmbă-lemne.**

L. Şăĭneanu, *Dicţ*, p. 777.

Se dice, în bătae de joc, aceluĭ care se laudă cu puterea luĭ.

In basme se numesce ast-fel un uriaş năsdrăvan care îndóĭe copaciĭ codrilor.

---

[1]) Pune multe ca să fie binecuvîntate.

LINTE

7178 Vindi linti. [1])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 691.

Se dice în bătae de joc celuĭ care sĕ ţine mândru, care se arată bogat.

LOC

7179 * △ I-a găsit numaĭ locul.

C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluiu.*

Se dice pentru un lucru furat.

LÓZĂ

7180 * △ Lóza bună îĭ tare scumpă.

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Adică om de ném ales, cinstit, etc. Lózā = viţă de vie.

MAC

7181 △ Cât un fir de mac uscat
In patru despicat,
In vînt aruncat.

Poes. Pop., Bucovina.

Fórte puţin şi chiar de loc.

7182 * Nicĭ cât un fir de mac.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7183 Când mă-ta o sĕmĕnà
Strat de mac
In vîrf pe ac,
Strat de in
In vîrf de spin.

Hodoş, *Poes. Pop.*, p. 137.

Adică nicĭ odată.

[1]) Vinde linte.

MĂCIEŞ

7184 * △ Dintr'un măcieş ĭese un trandafir.

P. Gârboviceanu, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

Pentru copiĭ şi părinţĭ.

MĂCRIŞ

7185 △ A merge la măcriş.

A avé o purtare rea. Se ḑice pentru femeĭ. Veḑĭ articolul D-luĭ Nădejde, Revis. Rom. I, p. 126.

MAL

7186 * Când s'o maĭ împreună malul ăsta cu cel-alt.

Adică nicĭ odată.

7187 * △ Se bate ca apa de malurĭ.

G. Albu, *c. Schinenĭ, j. Tutova.*

A se adăoga la No. 834. Se trudesce, se muncesce pentru a agonisi ce-va.

7188 * A fi cât un mal.

Om înalt, mare, măhălos.

MALAĬU

7189 * △ Cóce-te mălaiu
Păn la luna luĭ Maĭu.

I. Vulcănescu, *c. Pelescĭ, j. Dolj.*

Acelaş înţeles ca la No. 8622.

7190 * △ Sapă malaĭu pe tenchĭu.

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

MĂRĂCINE

* △
7191 **Pe mărăcine strugurĭ nu cresc.**

G. MIHALACHE, *înv. c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

De la omul rěŭ la ce te poţĭ aştepta?

* △
7192 **A săpà la mărăcinĭ.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Pentru un lucru greŭ.

MARE

* △
7193 **Cércă marea cu degetul.**

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

A se adaogà la No. 855.

* △
7194 **Nu cercà marea cu degetul, nicĭ apă fértă cu bĕţu.**

D-ra ECAT. ŞIŞMAN, *c. Adam, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. 856.

*
7195 **Lişor poţĭ s'aruçĭ ună chétră tu amare, ma greŭ u scoţĭ.** [1])

I. IONESCU, *c. Nevésta, Macedonia.*

Greŭ se îndréptă o greşală pe care aĭ făcut'o.

* △
7196 **Şi marea are fund.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Şi ceĭ bogaţĭ poţĭ sărăcì.

7197 **Carĭ tu amari cadi, ş-di şarpi se-acaţă.** [2])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 160.

---

[1]) Uşor poţĭ să aruncĭ o piétră în mare, dar greŭ o scoţĭ.

[2]) Care în mare cade, şi de şérpe se acaţă.

Intr'o primejdie mare, nu'ţĭ alegĭ mijlócele de scăpare.

7198 Tu marea çea laea.[1])

Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 693

Adică departe.

MĂRGĂRITAR

7199 *△ Pĕcat de mărgăritar, că e la gât de măgar.

P. Gârboviceanu, *prof. c. Casimcea, j. Tulcea.*

Acelaş înţeles ca la No. 2365. Se ḑice maĭ ales când o fată bună s'a măritat cu un om nedemn de dînsa.

MĂRGICĂ

7200 *△ Fĭerbe mărgica.

Teodorescu-Kirileanu, *înv. c. Broşteni, j. Sucĭava.*

Adică se sfătuesc.

MĂSLIN

7201 *△ Din măslinĭ rĕsar mărăcinĭ.

I. Stănescu, *înv. j. Argeş.*

Pentru părinţĭ şi copiĭ.

MAZĔRE

7202 △ Mazĕre 'n părete.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 149, *c. Ida-Mare, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 925.

MEĬU

7203 S-virsă meĭlu, cu zorea sĕ-adună.[2])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II' p. 542.

A se adaogà la No. 869.

---

[1]) In marea cea négră.
[2]) S'a vĕrsat meĭul, cu greŭ se adună.

7204 **Staĭ s'adună mel̃lu.** [1])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 542.

A aştepta mult şi bine.

MELEAGU

*

7205 **A'ĭ sci meleagu.**

D-na Z. Juvara, *c. Fedescĭ, j. Tutova.*

Adică gândurile, chiar şi cele maĭ ascunse.

MĔR

*

7206 **Légă merlu până cand i m̃ic.** [2])

G. Zuca, *c. Fieri, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. 891.

*

7207 **Şi 'n merile frumóse, sunt multe vermĕnóse.**

V. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Suciava.*

A se adaogă la No. 874.

△ *

7208 **Merele bune se stric pe lângă cele rele.**

G. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △

Un mĕr putred strică o grămadă de mere frumóse.

V. Forescu, *c. Dorna, j. Suciava.*

*

Merlu aspart, aspardzc ş-mérele bune. [3])

Ilie Ghicu. *prof. c. Turia, Epir.*

*

Merlu aspart, aspardze ş-mérele acéle bunele. [4])

I. Coyan, *prof. c. Băĕsa, Epir.*

---

[1]) Aştéptă să adune meĭul.
[2]) Légă mĕrul cât e mic.
[3]) & [4]) Mĕrul stricat, strică şi merele (cele) bune.

A se adăogà la No. 875.

* △

7209 Merele putrede strică pe cele bune, fără ca cele bune să pótă drege vre-odată pe cele rele.

V. Sala, *dasc. c. Dudurésa, comit. Bihor, Ungaria.*

A se adaogà la No. 876.

* △

7210 Mĕrul nu cade departe de rădăcină.

P. Gârboviceanu, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

*

Merlu sun mer cade. [1])

I. Coyan, *prof. c. Cavala, Albania.*

*

Merlu sun mer cade, câti vr'ûnă óră şi arucutésce ş-ma hima. [2])

G. Zuca, *c. Durazzo, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. 876b şi 881.

* △

7211 Trec mere, trec pere, vine curu la mĕsură.

P. Ilieş, *c. Haţeg, Transilvania.*—Iul. Grofşoreanu, *c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*—Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Pe lângă înţelesurile date la No. 877 a se adaogà şi urmĕtórele:

1⁰ Se dice despre un om orĭ un lucru, care odată a fost vestit şi a decădut. — *Banat.*

2⁰ Celuĭ ce se desfătéză în averĭ. — *Transilvania.*

△

7212 Ce mĕr frumos dar amar.

Dr. Elie Cristea, *Prov.*, p. 42, *c. Tisa, Ungaria.*

Om saŭ lucru care are şi bune şi rele.

---

[1]) Mĕrul sub mĕr cade.

[2]) Mĕrul sub mĕr cade, câte odată se rostogolesce şi maĭ jos.

7213 △ **A se face mere-pere.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 14, c. *Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Adică amestecătură.

MĬEZ

7214 **A'ĭ pipăi miezul.**

A. Pann, III, p. 107.

A se adăogà la No. 890.

MIGDALĂ

7215 * △ **L'o încântat cu migdale amare.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Vorbe dulce dar cu gând rĕŭ.

MÎZGĂ

7216 * △ **Scie el de unde ĭese mîzga.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Murgenĭ, j. Tutova.*

Pentru omul prost.

MLĂDIŢĂ

7217 * △ **Mlădiţa strîmbă, numaĭ de tînĕră se îndréptă.**

C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

Pentru copiĭ. Veḑĭ No. 891.

MOHOR

7218 * △ **A'şĭ drege mohorul.**

C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*—E. I. Patriciu & G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Când unul, vĕḑênd că s'a greşit cu vorba, caută să se desvinovăţéscă.

MUNTE

7219 * △ Intre doĭ munţĭ este o vale.

SUHAMEL, *j. Buzĕŭ.* — D-ra EC. ŞIŞMAN, *c. Adam, j. Tutova.*

E şi bine şi rĕŭ, Veḑĭ No. 7017 din acest capitol.

7220 Munte cu munte nu se întîlnesce, dar om cu om se 'ntîlnesce.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 172.

* *Munte cu munte nu s'andunusėsce, ma omlu nă ȯră.* [1])

C. IONESCU, *c. Nerėsta, Macedonia.*

A se adaogà la No. 893.

7221 △ E cât un munte şi nu plătesce un păduche.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 82, *c. Logoş, Ungaria.*

Adică înalt şi prost.

7222 Aştėptă s-v̄ină muntili la nâs.[2])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 562.

Pentru cel leneş.

7223 * Nu munţl̄i s'aspară di nėuă.[3])

ILIE GHICU, *c. Abela, Perivoli, Epir.*

Veḑĭ *Olymp, Cap. XII, Oul.*

Acelaş înţeles ca la No. 13841.

MURĂ

7224 * △ Pică mură'n gură.

I. VULCĂNESCU, *c. Pelescĭ, j. Dolj.*

---

[1]) Munte cu munte nu se întîlnesce dar omul odată . . .
[2]) Aştėptă să vină muntele la dînsul.
[3]) Munţiĭ nu sĕ sperie de zapadă.

A'ĭ dă tóte mură'n gură.

Gr. Jipescu, *Opincar*, p. 83.

A se adaogà la No. 901.

7225 * △ Mura, de sine, în gura omuluĭ nu sĕ bagă.

D. Popoviciu, c. *Cuvin, comit. Arad, Ungaria.*

Omul trebue să muncéscă.

7226 * △ A trecut ca mura.

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Adică grabnic şi pe neobservate.

NĂVALNIC

7227 * △ Par'că are năvalnic.

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Cuvurluĭu.*

Toţĭ îl saŭ o îndrăgesc.
Năvalnicul este o ĭérbă, pe care o daŭ, ţigancele vrăjitóre, fetelor saŭ flăcăilor ca să le năvăléscă ĭubitul.

NEGHINĂ

7228 * △ Neghina n'o duce la tîrg.

V. Sala, *dasc. c. Căcăceni, comit. Bihor, Ungaria.*

Lucrul rĕŭ nu are căutare.

7229 * Grânlu va si-alégă di cheandză.[1])

Ilie Ghicu, *c. Băésa, Epir.*

Adică ceĭ bunĭ de ceĭ rĕĭ. A se adaogà la No. 907.

---

[1]) Grâul o să se légă din neghină.

NISIP

7230 **Cât tradzi arina.**[1])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 672.

A se adaogà la No. 911.

NOROĬU

7231 *△ **Năroĭŭl sĕ aşéḑă pe fund.**

V. SALA, *c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Ce'ĭ bun trage maĭ mult; bucatele bune sunt grele.

7232 **A scóte pe cine-va din noroĭu.**

A PANN, III, p. 127.

A se adaogà la No. 915.

NUCĂ

7233 * **Sparge întâĭu nuca, ca să 'ĭ mănâncĭ mĭezul.**

V. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

A se adaogà la No. 916.

7234 *△ **Sparge nuca, dar sare capul.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Cârja, j. Tutova.*

Pedépsa celuĭ care defloréză o fată.

7235 *△ **Nu tótă nuca are mez bun.**

V. SALA, *dasc. c. Hotar, comit. Bihor, Ungaria.*

Nu tótă nuca are mez bun şi sănătos.

P. ISPIRESCU, *Lég.*, I, 1872, p. 180.

A se adaogà la No. 920.

---

[1]) Cât este (trage) nisip.

7236 * △ A potrivit'o ca nuca 'n părete.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

A se adaogă la No. 925.

7237 * A fi ca o nucă.

De o statură mică.

NUĬA

7238 * O nuĭa singură, se frânge.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 930.

7239 * △ Îndóĭe nuĭéua până sĕ póte.

V. SALA, *dasc. c. Chişcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1041.

7240 * △ A pleca pe nuĭa.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

A face ce-va de nevoe.

OGAŞ

7241 * △ Ş'a perdut ogaşul.

D. POPOVICĬU. *c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 616.

ORZ

7242 * △ Nu strică orzu pe gâsce, când îĭ ĭérba la genunchĭ.

GAVR. ONIŞOR, *c. Epurenĭ, j. Tutova.*

Nu maĭ strică orzul pe gâsce.

P. ISPIRESCU, *Leg.;* I, 1872, p. 174.

A se adăogà la No. 933.

OVĔZ

△
7243 Nu 'ĭ ovĕzul pentru gâsce.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 172 & 301, c. *Logoş, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7244 Sémină arov (urov).[1]

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 672.

Îĭ este frică.

PĂDURE

* △
7245 Nu se póte pădure fără uscăturĭ.

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △
Pădure fără uscăturĭ, şi lac fără brósce nu se póte.

P. Gârboviceanu, *prof. c. Lucienĭĭ, j. Dîmboviţa.*

Intre multe bune trebue să fie şi ce-va rĕŭ. Vedĭ No. 939.

* △
7246 Pădurea de códa eĭ pĭere.

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

A se adaogà la No. 942.

△
7247 Pădurea 'ĭ mare, dar sĕcurea 'ĭ tare.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 202, c. *Logoş, Ungaria.*

Când avem mijlocul de a înfrîna pe cine-va.

---

[1] Sémĕnă ovĕz.

△
7248 **Nu merge 'n pădure fără sĕcure.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 177, *c. Toplița-Rom., Ungaria.*

Nu te apuca de o trébă, dacă nu aĭ mijlocul de a o duce la un bun sfîrşit.

*
7249 **Cu cât maĭ afund intri în pădure, cu atâta de maĭ multe lemne daĭ.**

Aurel. Tăutul, *preot, c. Suciava, Bucovina.*

* △
7250 **Bate'l cu tótă pădurea.**

V. Simiganoschi, *preot, c. Fereblecea, Bucovina.*

Sistem de educaţie.

* △
7251 **E de către pădure.**

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.* — Iul. Grofşoreanu, *prof. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Om necinstit, hoţ.

* △
7252 **Ba încă 'ĭ de către pădure.**

G. Onişor, *c. Avramescĭ j. Tutova.*

Se preface hoţu că el e cinstit, om de trébă, şi în urmă el face gură mare.

* △
7253 **Tot el de către pădure.**

Iul. Grofşoreanu. *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

PAĬU

* △
7254 **Fie-care paĭu cu umbra sa**

G. Poboran, *inst. j. Olt.*

A se adaogà la No. 949.

7255 **Di un paĩiu nu façĭ maĩiu.** [1]

GR. TOCILESCU, *Mss.*, II, p. 69J.

Pentru omul de rînd, slab, sărac.

7256 * △ **Nu scie să lege douĕ pae.**

BAŞOTTA prin *V. Forescu, j. Suciava.*

Pentru omul prost. Veḑĭ No. 955.

7257 * △ **A fi bun de paĭe.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Adică prost.

7258 * △ **Lovit de la paĭe.**

I. GROFŞOREANU, *prof. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Adică scrintit la minte.

7259 * △ **I-a pus paĭul în mână.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Banca, j. Tutova.*

L'a sărăcit. A se apropia de No. 953.

PĂĬUŢ

7260 * △ **A perdut păiuţul.**

ĬUL. GROFŞOREARU, *profesor, c. Galşa, comit. Bihor, Ungaria.*

S'a încurcat rĕŭ.

SNÓVĂ.

Un preot a însemnat cu un paĭu Evanghelia, ce avea să citéscă. Cineva a luat păiuţul. Venind timpul să citéscă Evanghelia şi ne dând de păiuţ, preotul a ḑis maĭ de multe orĭ: «ḑis'a Domnul». Ómeniĭ, perḑêndu-şĭ răbdarea, aŭ întrebat: «Ce a ḑis Domnul?» «Mama celuĭ-ce a luat păiuţul», rĕspunde preotul.

[1]) Dintr'un paĭu nu facĭ maĭu.

PĂMÎNT

7261 * △ **Pămîntul bun, róde bune aduce.**

ECAT. ŞIŞMAN, *înv. c. Adam, j. Tutova.*

Adică omul bun.

7262 * △ **Pămîntuluĭ bun puţină apă îĭ trebue.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Scol. Invĕţ.*

Omuluĭ bun puţin îĭ trebue ca să se ridice.

7263 △ **La pămîntul ud nu trebue apă multă.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p 131, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Pentru cel avut.

7264 △ **Pămîntul negru face pita albă.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 202, *c. Logoş, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 828.

7265 * △ **Duce pămînt din vale 'n dél.**

V. SALA, *dasc. c. Poiana, comit. Bihor, Ungaria.*

Muncă próstă şi nefolositóre.

7266 * △ **Rĕstórnă pămîntul cu curu 'n sus.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Face trébă amarnic.

7267 * △ **Sfredelesce pămîntul.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent; caută cu orĭ-ce chip să isbutéscă.

7268 * △ **Scóte din fundu pămîntuluĭ.**

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Cárja, j. Tutova.*

Face ce face şi îşĭ atinge scopul.

7269 * △ **Ce puĭ în pămînt aĭa rĕsare.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Sc. Norm.*

Acelaş înţeles ca la No. 1147.

7270 * △ **Pămîntu te spune.**

AVR. CORCEA, *preot, c. Mêrrina, Banat.*

Adică se va afla óre-ce.

7271 * △ **Să nu simţă nicĭ pămîntul.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Când facĭ ce-va fără ca să te simtă nimenĭ.

7272 * △ **Nu sĕ scie pe pămînt.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Adică de bucurie.

7273 * △ **Nu 'l ţine pămîntul.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7274 * △ **Nu sciĭ unde ţi 'ĭ crepat pămîntul.**

V. SALA & I. COROĬU, *c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Adică ce veĭ păţi ; unde veĭ muri (veĭ fi îngropat).

7275 * △ **A'l amestecà cu pămîntul.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

1° A'l omorî.
2° A'l prăpădi, a'l nimici.

7276 **Amĭurzésce a pimintu.** [1])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 606.

A se adaogà la No. 965.

* △
7277 **Plânge pămîntul sub el.**

V. SALA. *dasc. c. Vașcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

E supĕrat rĕŭ.

* △
7278 **Pàmînt îngăurit.**

V. RÎMBU, *c. Brănescĭ, j. Ialomița.*

Om leneș.

* △
7279 **Ca pămîntul de mut.**

A. CORCEA, *paroh, c. Coșteĭu. Banat.*

Pentru ceĭ tăcuțĭ. Veḑĭ No. 972.

* △
7280 **Pĕcat de pămînt că 'l maĭ rabdă viŭ.**

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dógele, j. Vasluĭu.*

Pentru omul rĕŭ.

7281 **A se face técă de pămînt.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872. p. 172.

A se adaogà la No. 975.

* △
7282 **Buricul pămîntuluĭ.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broștenĭ, j. Sucĭava.*

1° Adică locurĭ cu ponóre rele și tihărăĭ prăpăstióse.
2° A se vedé și ințelesul dat la No. 2791, care este cel maĭ obicĭnuit.

---

[1]) Miróse a pămînt.

7283 *△ **Se cufundă (prăbuşesce) pămîntul.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Când se arată o cădere mare.

7284 △ **La tórta pămîntuluĭ.**

GR. TOCILESCU. *Poes. Pop.*, I, p. 615.

Adică departe.

S'a dus *la tórta pămîntuluĭ.*»

PĂPĂDIE

7285 *△ **Ca păpădia.**

A. GOROVEĬ, *j. Suciava.*

Adică galben la faţă.

PAPURĂ

7286 △ **Află nod în papură şi spinĭ în mămăligă (coleşă mândră).**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 5, *c. Sinersig, Ungaria.*

A căuta nod în papură.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 173.

Acelaş înţeles ca la No. 976.

7287 *△ **Cât papură în baltă.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Adică mult.

PĂR

7288 **La părul lăudat să nu alergĭ cu sacul.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872. p. 176.

*
La gorțul alăvdat l̃ia tastru m̃ic.[1])

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir.*

*
La gornițlu açel lâvdatlu du-te cu trastul, ș-nu cu saclu.[2])

I. IONESCU, *prof. c. Nerésta, Macedonia.*

Acelaș înțeles ca la No. 977.

*
7289 **Sub părul fără róde nu se adună păserile.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr., j. Putna.*

Ómeniĭ alérgă numaĭ unde găsesc câștigurĭ și folóse.

△
7290 **La părul stufos,**
Îĭ trebue bĕț gros.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 131, *c. Ida-Mare, Ungaria.*

Pentru cel puternic.

* △
7291 **Părul ne-îngrădit**
De toțĭ e sburătuit.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

A se vedé No. 882.

*
7292 **Carĭ șéde sum gorniț, açel mâcă gorniță.**[3])

I. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Acelaș înțeles ca la No. 7819.

---

[1]) La părul lăudat ĭea tr..istă mică.
[2]) La părul acel lăudat du-te cu traista, și nu cu sacul.
[3]) Care șéde sub păr, acela mănâncă pere.

PARĂ

7293 **Pică, pară, pică!**
Daca veĭ picà,
Eŭ te voiŭ mâncà.

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872. p. 166.

A se adaogà la No. 981.

7294 * △ **Para bună pică 'n gura scrófeĭ.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Gorţili açéli bunili, li mácă porçili.[1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.* p. 173. — Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 506.

* *Gorţili muturi li mácă porçili.*[2])

D. A. Milescu, *Gaz. Maced.*, I, p. 3.

* *Gorţile mature, porçili li mácă.*[3])

I. Coyan. *prof. c. Durazzo, Albania.*

* *Gorniţlu açel bunlu 'l mácă porçili.*[4])

I. Ionescu, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Pentru fetele care ĭeaŭ bětrânĭ în căsătorie. A se adaogà la No. 983.

7295 **Iu avdzî gorţî multi, s-ĭiaĭ un tastru mic.**[5])

Dr Weigand, *Zweit. Jahres*, p. 160.

---

[1]) Perele acele bune, le mănâncă porciĭ.
[2]) & [3]) Perele cópte (mature) le mănâncă porciĭ.
[4]) Para cea bună o mănâncă porciĭ.
[5]) Unde audĭ pere multe, să ieĭ o traistă mică.

*
Avdzîşĭ gorţă multe, ĩea sac mic. [1])

G. Zuca, *c. Elbasan, Albania*

Acelaş înţeles ca la No 977.

*
7296 **Gorniţlu sum gorniţ cade.** [2])

C. Ionescu, *c. Nevésta, Macedonia.*

A se adăogà la No 986.

*
7297 **Féçe gorţlu hice ş'amboĩiasma stâfidzĭ.** [3]

G. Zuca, *c. Elbasan, Albania.*

Când se întâmpla ce-va de ne-credut.

*
7298 **Nâpoĭ o-are gorţul códa.** [4])

I. Coyan, *prof. c. Cusina, Albania.*

*
Gorţul códa napoĭ o are. [5])

Ilie Ghicu, *prof. c. Ianina, Epir.*

Greutăţile unor întreprinderĭ tocmaĭ la fine se vĕd. A se adaogà acest înţeles la No. 987.

PELIN

* △
7299 **Nu mĕ culc, nu mĕ scol fără gustul de pelin.**

V. Forescu, *c. Malinĭ, j. Suclava.*

Acelaş înţeles ca la No. 989.

PEPENE

△
7300 **Nu poţĭ ţiné doĭ pepenĭ într'o mână.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 179, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

---

[1]) Audişĭ (că sunt unde-va) pere multe, ĩea (un) sac mic.
[2]) Para sub păr cade.
[3]) Face părul smochine şi părul (soĭu care face pere gróse) stafide.
[4]) & [5]) Para códa înapoĭ o are.

* *Doĭ piponĭ dadun sun sóră nu s-pórtă.* [1])

I. Coyan, *c. Perivoli, Epir.*

A se adăogà la No. 990.

7301 * △ **Vrênd a ţine doĭ pepenĭ într'o mână, te trezescĭ fără nicĭ unul.**

Al. Cheţan, *Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7302 * △ **Cóje di himunic nu s'alichésce di buric.** [2])

I. Coyan, *prof. c. Cavaia, Albania.*

* *Cóje di himunic nu s'alîchésce di buric.* [3])

I. Ionescu, *prof. c. Nevésta Macedonia.*

Coji di himunić, nu s'alîchésci di buric. [4])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 162. — Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 522.

Pe lângă înţelesul dat la No. 991 maĭ însemnéză că: rĕul ce se dice de un om cinstit, şi cunoscut ca atare, nu se prinde nicĭ odată.

7303 △ **Gras ca pepenele.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 103, *c. Gurarîului, Ungaria.*

A fi pepene de gras.

Gr. Jipescu, *Opinc.*, p. 50.

A se adaogà la No. 993.

---

[1]) Doĭ pepenĭ împreună subsióră nu se pórtă.
[2]) [3]) & [4]) Cója de pepene verde nu se lipesce de buric.

PERJĂ

* △
7304 Pentru o perjă alungă cióra treĭ hotare, şi, dacă n'o prinde, o dă de sufletul tată-sĕŭ.

A. Gorovei, c. *Broşteni*, *j. Suciava.*

Se ȡice despre un om sgârcit.

PERSEC

* △
7305 A luà pe după persec.

Gavr. Onişor, c. *Cârjă*, *j. Tutova.*

Adică pe nesimţite.

A nu se confunda cu ȡicerea de la No. 7556, care este cu totul deosebită ca subĭect şi ca înţeles.

PÉTRĂ

*
7306 Chétră arucutită.[1])

G. Zuca, c. *Cavaia*, *Albania.*

Om fără căpĕtâĭŭ, ne-stabilit unde-va. A se asemĕnă cu No. 996.

* △
7307 Pétra care şede (daca stă) pe loc prinde muşchiu.

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △
Pétra care nu se mişcă prinde muşchiu.

P. Gârboviceanu, *prof. Cl. VII, Semin.*

* △
Şi pétra prinde muschiu, dacă stă mult în loc.

C. Troteanu, c. *Stănescĭ*, *j. Botoşanĭ.*

---

[1]) Pétra rostogolită.

* △

Chétra tu locli acață muşcliu.[1])

I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*

Arată greutatea sau valórea omuluĭ localnic, faţă de cel străin şi trecĕtor.

*

7308 **Chétra tu loclu'ĭ éste gréuă.**[2])

I. COYAN, *c. Cusină & Durazzo, Albania.*

Omul are putere, trecere, greutatea acolo unde trăesce. Acelaş înţeles ca la No. 999.

△

7309 **Pétra ce o aruncĭ pe capul altora, va cadė pre capul tĕŭ.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 210, *c. Sinersig, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1000.

7310 **Cu greŭ se urnesc petrele din casă.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 178.

Adică greŭ măriţĭ fetele.

* △

7311 **Scóte apă din pétră.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.* — D-na Z. JUVARA, *c Fedescĭ, j. Tutova.*

Cu mare greutate, dar face tréba Vedĭ No. 1017.

* △

7312 **Scóte lapte dulce din pėtră sécă.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

---

[1]) Pétra în locul eĭ prinde muschĭu.
[2]) Pétra în locul eĭ este grea (are greutate).

7313 * △ **Pĕtră la dĕl nu merge.**

G. MIHALACHE, c. *Sendrescĭ*, j. *Tutova.*

Când vreĭ să facĭ un lucru peste putinţă şi nechibzuit.

7314 **Câdzu chĭĕtra ş-m̃ĭ acâţă çiçĭŏrli.** [1])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 679.

Când cine-va ne cade în spinare şi suntem siliţĭ să'l hrănim.

7315 * △ **A mişcà petrile.**

AVR. CORCEA, *paroh*, c. *Coşteĭu*, *Banat.*

△ *Mişcă tŏte petrile.*

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 153, c. *Cetatea*, *Ungaria.*

A stărui din tŏte puterile; a pune totul în mişcare pentru a isbuti într'o întreprindere.

7316 * △ **A mişcat orĭ-ce pĭĕtră, ne sciind sub care este pesce.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr.* j. *Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7317 * △ **Scurmă în pĕtră.**

E. I. PATRICĬU, *înv.* c. *Smulţĭ*, j. *Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7318 **Arucă chĕtra nâpoĭ.** [2])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II; p. 679

Nu se maĭ întŏrce.

---

[1]) Cădu piĕtra şi îmĭ prinse picĭŏrele.
[2]) Aruncă pĕtra înapoĭ (la spate).

7319 *△ **Îĭ pórtă pétră.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Aştéptă ca să se rĕsbune pe cine va.

7320 *△ **Numĕră petrele.**

E. I. PATRICIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Nu are slujbă saŭ trébă. A se vedé No. 1018.

7321 △ **Când o dà lapte din pétră.**

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop*, I, p. 402.

△ *Când o curge petreĭ lapte.*

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*, p. 285.

Adică nicĭ odată.

A PĬERSICÀ

7322 *△ **A pĭersica.**

A bate straşnic.

PIPARCA

7323 △ **Nicĭ piparca n'o întrece.**

DR. EL CRISTEA, *Prov.*, p. 163, *c. Bochia, Ungaria.*

1) Pentru femeea limbută.
2) Şi ĭute.

PIPER

7324 **Piper într'ocĭ.** [1]

GR. TOCILESCU, *Poes Pop*, II, p. 606.

1) A vorbi pre cine-va.

---

[1]) Piper în ochĭ.

2° Când se dă un rĕspuns obraznic.

* △
7325 L'am jucat piperu.

P. Gârboviceanu, *prof. c. Şerbăneşcĭ, j. Argeş.*

Adică bine.

* △
7326 Piper între voĭ,
Să rîdem şi noĭ.

V. Alexandri, *Teatr.*, p. 90 ; — G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.* — Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

A se adaogà la No. 1019 b.

PIR

* △
7327 Piru nu'l poţĭ stêrpi.

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Pentru ceĭ rĕĭ.

△
7328 Pirul nu pĭere, de cât în foc.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 212, *c. Logoş. Ungaria.*

Impotriva celuĭ rĕŭ trebue să întrebuinţezĭ mijloce drastice.

PÎRÎU

* △
7329 Până nu ajungĭ la pîrĕŭ să nu rîdicĭ pólele.

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Cel care se laudă, înainte de a face ce-va, nu face nimic. A se adaogà la No. 1025.

PÎRJOL

* △
7330 Îĭ pîrjol pe unde trece.

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Adică fură şi stinge.

PLÉVĂ

7331 *△ **Plévă a fost, vîntul a luat'o.**

V. Forescu, *c. Dorna, j. Suciava.*

Pentru ómenĭ saŭ lucrurĭ de nimic.

7332 * **Tóte vor fi numaĭ plévă.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Adică nimic.

PLOP

7333 *△ **Plopul înălţat, e găinat de tóte cĭorile.**

P. Gârboviceanu, *prof. Cl. VII, Semin.*

Şi plopul e înalt, şi 'l spîrcîĭe cĭorele.

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 177.

A se adaogà la No. 1027.

7334 *△ **Plopul e destul de mare,**
Da slabă umbră are.

V. Sala, *dasc. c. Verzar, comit. Bihor, Ungaria*

Acelaş înţeles ca la No. 1028.

7335 *△ **A fi ca plopu.**

T. Bălăşel, *preot, c. Stefănescĭ, j. Vâlcea.*

Adică înalt.

7336 △ **Când o face plopu nucĭ,**
Şi gutuĭu mere dulcĭ.

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, I. p. 477.

Acelaş înţeles ca la No. 1031.

POLOG

7337 * Polog.

Miron Costin, *Letop. Mold.*

Intins la pămînt.

«Trupurile zăceaŭ *polog.*»

Miron Costin.

POM

7338 * △ Pomul bun din rodul sĕŭ se cunósce.

G. Mihalache, *c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

A se adaogà la No. 1037.

7339 △ Pomul strîmb din tinereţe
Nu se 'ndréptă 'n bĕtrâneţe.

P. Gârboviceanu, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

Acelaş înţeles ca la No. 1041.

7340 * △ Pomul, când e mic se îndreptéză.

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7341 * △ E greŭ să îndreptezĭ pom, şi să cĭoplescĭ om.

I. Bănulescu, *înv. c. Pĭetroşiţa, j. Dîmboviţa.*

Variantă la No. 1043.

7342 Tal̃i pom ş-fă om.[1])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 614.

[1]) Taĭe pom şi fă om!

Dacă poţĭ. Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7343 △ **Pomul mare are şi crengĭ uscate.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 214, *c. Sînersig, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1045.

7344 * △ **La pomul lăudat
Să mergĭ cu sacul spart.**

P. Ilieş, *c. Haţeg, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. 1046.

7345 * △ **La pomul lăudat să nu te ducĭ cu sacul.**

M. Stăuceanu, *înv. c. Piria, j. Mehedinţĭ.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7346 * △ **Pomul înalt îl cacă tóte cĭorile.**

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

A se adaogà la No. 1047.

7347 **Cathi pom ş-aumbra-l̃ĭ.**[2])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 160. — Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 614.

Acelaş înţeles ca la No. 949.

PÓMĂ

7348 **Póma nu cade departe de tulpină.**

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 168.

Acelaş înţeles ca la No. 1061.

7349 * △ **A'l cunósce ce pómă e.**

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

---

[2]) Fie-care pom şi umbra luĭ.

Adică cât face, ce vază, ce trecere are.

* △
7350 **Rĕ pómă.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broşteĭu, j. Suciava.*

*
Pómă rea.

Adică om rĕŭ, soĭu reŭ.

* △
7351 **Bună pómă.**

E. I. PATRICIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Adică soĭu rĕŭ. Se ḑice în bătae de joc.

A SE POMĂI

* △
7352 **A se pomăi.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

A slăbi tare; a se usca ca póma.
Se ḑice de omul care pátimesce de o bólă lungă.

POPUŞOĬU

* △
7353 **Las'o mórtă 'n popuşoĭ,**
Că'ĭ găsi-o maĭ di-apoĭ.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

Pentru o afacere puţin urgentă. A se adaogă la No. 1070.

* △
7354 **El a pus popuşoĭul pe foc, şi altul i l'a luat.**

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

* △
A i se luà popuşoĭu de pe foc.

E. I. PATRICIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.* — C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

A'ĭ luà înainte. A se adaogă la No. 1071.

7355 * △ **Par'că a eşit din popuşoĭ.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

E zăpăcit, speriat.

PORUMB

7356 **A'ĭ lua porumbul de pe foc.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 169.

Acelaş înţeles ca la No. 1072.

7357 * △ **Séměnă porumb din vreme,**
Şi de fóme nu te teme.

D-ra EC. ŞIŞMAN, *c. Adam, j. Tutova.*

Ḑicere agricolă.

POSMOL

7358 * △ **A şedé posmol.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Se ḑice pentru fructe, când sunt multe pe un pom.

POTECĂ

7359 * △ **Face douě potecĭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

Acelaş înţeles ca la No. 1074.

7360 * △ **Merge pe nouě potecĭ.**

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I, p. 1193, *j. Prahova.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

PRAZ

7361 **Lŭ-acâţară tu praşĭ.** [1])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 616.

L'a dat de gol; s'a dovedit că a minţit.

7362 **Cât ma rĕa praşĭlĭ, ahât ma groşĭ s-fac.** [2])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 616.

Acelaş înţeles ca: rarul umple sacul, desul umple fesul.

PRUN

7363 **Caĭ sum purnu, mâcă purni.** [3])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 700.

Acelaş înţeles ca la No. 7292 din acest suplement

7364 △ **Umblă cu mintea prin prunĭ.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 262, *c. Logoş, Ungaria.*

E lipsit de minte.

PRUNĂ

7365 * **Pruna çi aruşésce agonĭa, are vĕrm nâuntru.** [4])

G. Zuca, *c. Cusina, Albania.*

Omul care are grijĭ multe îmbĕtrânesce înainte de vreme.

RĂCHITĂ

7366 * △ **Răchita, orĭ cât îĭ îngriji-o, tot lemn netrebnic remâne.**

V. Forescu, *c. Mălinĭ, j. Suciava.*

---

[1]) L'aŭ prins în prajĭ.
[2]) Cât maĭ rarĭ sunt prajiĭ (cu) atât maĭ groşĭ se fac.
[3]) Cine ('ĭ) sub prun, mănâncă prune.
[4]) Pruna care se roşesce (cóce) curînd, are verme năuntru.

Pentru ceĭ proştĭ.

* △
7367 **Nicĭ răchita pom,**
Nicĭ blăstĕmatul om.

IUL. GROFŞOREANU, *înv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1124.

* △
7368 **Răchita e mică, buturósă,**
Are umbra cea maĭ grósă.

V. SALA, *dasc. c. Rienĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 949.

△
7369 **Răchita se 'ndóïe în tóte părţile.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 220, *c. Topliţa-Rom., Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1209.

RĂDĂCINĂ

*
7370 **Acaţă-te di aridiçinĭ, nu di-almăchĭ.** [1]

I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir.*

Ţine-te de omul puternic, care te va puté susţine şi ajuta.

RAMURĂ

*
7371 **Nu calca pr' almache uscată (sécă), că nu şciĭ cât dinisésce.** [2]

I. COYAN, *prof. c. Cusina, Albania.*

Când te apucĭ de o trébă cumpĕnesce-le bine tóte, şi să păşescĭ la sigur.

---

[1]) Acaţă-te de rădăcinĭ nu de ramurĭ.
[2]) Nu călca pe ramură uscată, că nu sciĭ cât resistă.

A RĔSĂRI

*
7372 **Iu nu'l bagă, aclo fitrusésce.** [1])

G. Zuca, *c. Fieri, Albania.*

Unde nu'l vreĭ, acolo îl găsescĭ. Veḑĭ No. 109.

*
7373 **Iu nu te sémenă, nu fitrusia.** [2])

I. Coyan, *prof. c. Georgia Albania.*

Nu te du unde nu eştĭ poftit.

RĔZOR

* △
7374 **Rĕzorul luĭ 'l astupă.**

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Işĭ face tréba, şi tóte numaĭ pe partea luĭ. Egoist, care 'şĭ caută numaĭ de ale sale.

* △
7375 **Cât taĭ rĕzorul altuĭa, atâta taĭe altul pe al tĕŭ.**

V. Sala, *dasc. c. Ţigănescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Ce facĭ ţi se va face.

* △
7376 **La rĕzor cu carul gol,**
La mejdină cu tîrna plină.

P. Gârboviceanu, *profesor, Cl. VIII, Semin. Buc.*

Pentru cel leneş.

RÎPĂ

* △
7377 **O dat cu nasu de rîpă.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Banca, j. Tutova.*

A fi silit să se opréscă, de nevoe.

---

[1]) Unde nu'l bagă, acolo rĕsare.
[2]) Unde nu te sémĕnă, nu rĕsări.

RÎŬ

7378 * △ **Nu aĭ ajuns la rîŭ şi aĭ ridicat pólele.**

MARINESCU, *inv. c. Bradu-de-Jos, j. Argeş.*

A face óre-ce înainte de vreme. A se adaogà la No. 1104.

7379 * △ **Rîul lin are apă afundă.**

V. SALA, *dasc. c. Beĭuş, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1105.

7380 △ **Rîul lin te înnécă curînd.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 222, *c. Agnita, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7381 * **D'arîul çe dórme s-te-asparĭ** [1])

V. DIAMANDY, *c. Meţova, Macedonia.*

Adică de omul tăcut.

7382 * **Ţîne, ţîne, arîurĭle, ş'eŭ vaĭ stîrchesc amarea.**[2])

I. COYAN, *prof. c. Elbasan, Albania.*

Când ni se cere un lucru care nu se póte face.

7383 * **Firea-te di caplu di-arîu.**[3])

I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir.*

Când e primejdie mare, turburare, dă-te în lăturĭ.

---

1) De rîul ce dórme să te speriĭ.
2) Ţine, tu, rîurile, şi eŭ voĭu seca marea.
3) Păzesce-te de capul (unda) rîuluĭ.

7384 **Cu nă mânată di sari nu sĕ ansara arîulu.**[1])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 622.

Când un lucru nu se face cu puţin.

*

7385 **Arîulu totuna bucĩnĭ nu depune.**[2])

I. Coyan, *prof. c. Samarina, Epir.*

*

Arîulu n'aduçe totună cucĭube.[3])

I. Ionescu, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

A se adaogà la No. 1108.

ROD

△

7386 **Rodul e după sĕmînţă.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 222, *c. Topliţa-Rom., Ungaria.*

A se adaogà la No. 1111.

RUG

* △

7387 **Rugul sĕ acaţa de haĭne.**

V. Sala, *dasc. c. Sedişţel, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru cel care se légă de om.

* △

7388 **Işĭ trage rugu prin cur.**

Iul. Grofşoreanu. *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Işĭ face rĕu singur. A se apropia de No. 11966.

SALCĬE

△

7389 **Când o face salca mere**
Şi răchita platagele.

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop*, I, p. 477.

---

1) Cu o mână de sare nu se sărézà rîul.
2) Rîul tot-dé-una butucĭ nu cobóră (de la munte).
3) Rîul nu aduce în totdéuna buturugĭ.

Adică nicĭ odată.

* △

7390 **Salcĭa nu se face pe délurĭ.**

G. Mihalache, *c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

Pentru ceĭ proştĭ.

SCAĬU

* △

7391 **Se légă de om ca scaĭul.**

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

Când unul cade bela altuĭa, făcêndu'ĭ necaz prin vorbă saŭ prin fapt. A se adaogà la No. 1135.

* △

7392 **Se ţine (de om) ca scaĭul de códa porculuĭ.**

Ilie Trifu, *j. Ilfov.* — D-na Z. Juvara, *c. Fedescĭ, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △

7393 **Sĕ prinde ca scaĭu de ó**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △

7394 **Sĕ ţine ca scaĭul de câne.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △

7395 **Nu te acăţa ca scaĭul de gard.**

I. Boldea, *c. Crihalma, comit. Tîrnava-Mare, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent sub formă de povaţă.

SCÂNTEĬE

7396 ✻ △ Scânteĭa mică face focul mare.

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

✻ △ *Din scânteĭa mică se aţîţă focul mare.*

P. GÂRBOVICEANU, *profesor Cl. VIII, Semin. Buc.*

A se adaogà la No. 1136.

7397 ✻ Şi scânteĭa mică, póte face palalae mare.

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7398 ✻ △ O scântee e de ajuns ca se ardă giréda întrégă.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Sucĭava.*

Din puţin ni se póte aduce o pagubă mare.

7399 ✻ △ Scapĕră ca scânteea.

GAVRIL ONIŞOR, *prof. c. Zorlenĭ, j. Sucĭava.*

De al draculuĭ ce este; om supĕrăcĭos.

7400 ✻ △ A vedé scânteĭ verḑĭ.

TEODORESCU-KIRILEANU, *prof. c. Broştenĭ, j. Sucĭava.*

1⁰ Dintr'o scârbă prea mare.
2⁰ Dintr'o palmă dată muscălesce.

SCUMCHIE

7401 ✻ △ L'a lucrat în scumchie.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Cârja, j. Tutova.*

Adică l'a dovedit. *Scumchia,* este o buruĭană galbenă.

A SEMĔNÀ

✻ △
7402 **Ce samenĭ culegĭ.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Arătă, pe lângă înţelesurile date la No. 1147, şi asemĕnarea părinţilor cu copiĭ.

✻ △
7403 **Cum aŭ sĕmĕnat, aşa aŭ mâncat.**

H. D. ENESOU, *înv. c. Zamostea, j. Dorohoĭ.*

Acelaş înţeles ca la No. 1147.

✻ △
7404 **De unde samenĭ nu poţĭ secera.**

E. I. PATRICIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 1149.

✻ △
7405 **Samĕnă dar nu rĕsare**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broştenĭ, j. Suciava.*

Pe lângă înţelesul dat la No. 1145 maĭ însemnéză şi: n'a ghicit, spune pe dibuite; n'a potrivit'o.

SĔMÎNŢĂ

✻ △
7406 **Rarul umple carul,**
Desul umple fesul.

P. GÂRBOVICEANU, *profesor Cl. VII, Semin. Buc.*

Ḑicere agricolă.

✻
7407 **Cata siminţa ş-fiteaua.** [1])

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epi*

Dupa faptă şi plată; după părinţĭ şi copiiĭ.

---

[1]) După seminţa şi lăstarul.

ŞES

7408 **Adră padea ohtu.** [1])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 590.

A nu face cine scie ce mare trébă.

7409 **Ia-u padea** [2])

GR. TOCILESCU, *Poes Pop.*, II, p. 597.

Să ḑice celor lăudăroşĭ, provocându'ĭ ca să 'şĭ arăte voĭnicia. A se asemĕna cu No. 1129.

SÎMBURE

7410 * **A fi douĕ inimĭ într'un sîmbure.**

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

A fi trup şi suflet cu cine-va.

ŞIPOT

7411 * **Un şopot çe curà, va maĭ cură.** [3])

IL. GHICU, *c. Băésa, Epir.*

* *Şoputlu çi curà, éră va s-cură.* [4])

I. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Vom avé, din noŭ, folósele pe cari le am avut.

7412 * **L̃i s'astrîchi şoputlu.** [5])

G. ZUCA, *c. Cavaia, Albania.*

Nu maĭ are de unde lua.
Astrîchire = secarea albieĭ unuĭ rîŭ din causa seceteĭ.

---

[1]) A făcut din şes dél.
[2]) Iată şesul.
[3]) Un şipot (isvor) ce curgea, va maĭ curge.
[4]) Şipotul ce curà, ĭara o să cură.
[5]) I'a secat şipotul.

7413 * La şopotlu çi treçi nu ascuchi. [1])

Il. Ghicu, *prof. c. Turia, Epir.*

Căci póte veĭ avé trebuinţă de el.

SMÂRCĂ

7414 * △ A se face smârcă (mârcă) pe pămînt.

G. Poboran, *inst. j. Olt.*

A se face ghem de frică saŭ de frig.

SMOCHINĂ

7415 * Aştéptă s-ĩi cadă hica n-gură. [2])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 511.

Pentru cel leneş.

SNOP

7416 * △ A'l lega snop.

G. Poboran, *inst. j. Olt.*

Adică a'l lega strîns, cu putere.

A SNOPI

7417 * △ A snopi.

P. Ispirescu, *Leg.*, II, p. 5. — D-na Z. Juvara, *c. Fedescĭ, j. Tutova.*

A bate rěŭ.

ŞPERLĂ

7418 * △ A dà cu mâna prin şperlă.

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.* — Teodorescu-Kirileanu, *înv. c. Broştenĭ, j. Sucĭava.*

---

1) In şipotul pe lângă care trecĭ nu scuĭpa.
2) Aşteptă să'ĭ cadă smochina în gură.

A'ĭ merge bine, a se îmbogăţi. A se adaogà acest înţeles la cel deja dat la No. 1158.

SPIC

7419 *△ **Spicul plin stă plecat.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.* — IUL. GROFŞOREANU, *înv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Pentru cel bogat Veḑĭ No. 1159.

7420 *△ **Spicu 'ncărcat e aplecat, ăl gol e rĕdicat.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

SPIN

7421 *△ **Şi spinele are umbră.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 949.

7422 *△ **Cine samĕnă spinĭ, spinĭ culege.**

G. MIHALACHE, *c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. 1147.

7423 *△ **Spinul până a nu cresce,**
Nu se desvĕlesce.

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ. j. Suceava.* — C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

Omul îşĭ arată defectele, relele, când a prins putere, când a ajuns a fi ce-va. Se ḑice maĭ ales pentru cel făţarnic.

7424 * △ I-a scos spinele din călcâie.

Iul. Grofşoreanu, *prof. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

L'a scăpat dintr'o încurcătură, un necaz, o greutate. Veḑĭ No. 749.

7425 * Ĭi-intră schinlu. [1])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 623.

E ne-liniştit, supĕrat, etc.

7426 * △ A fi spin.

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Om de pricină, care face ne-plăcerĭ.

7427 △ Printre spinĭ trebue să umblĭ încălţat.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 216, *c. Topliţa-Rom., Ungaria.*

Feresce-te de ceĭ rĕĭ.

7428 △ Lapĕdă spinul din cale.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 131, *c. Cetea, Ungaria.*

Adică pe ceĭ rĕĭ.

SPUZĂ

7429 * △ A dat spuză şi a luat cenuşă.

P. Gârboviceanu, *prof. c. Crevedia, j. Ilfov.*

A se adaogà la No. 1164.

7430 * △ A fi cu spuza 'n buză.

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

A sărăcit perḑênd tot ce aveà.

---

[1]) I-a intrat spinul.

7431 * △ **O spuză.**

D-na Z. JUVARA, c. *Fedescĭ*, j. *Tutova*.

Mulţime mare.

«Are o *spuză* de copiĭ».

STOG

7432 * △ **De la vîrf se începe stogul, şi de la cap giréda.**

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Suciava*.

* △ *Stogul se începe din vîrf.*

N. MATEESCU, *înv.* c. *Moviliţa*, j. *Putna*.

Acelaş înţeles ca la No. 1173.

STRAT

7433 △ **Are strat bun.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 13, c. *Sibiŭ*, *Transilvania*.

Adică îĭ merge bine.

STUH

7434 * △ **Stuhul nu cresce prin ogóre.**

G. MIHALACHE, c. *Şendrescĭ*, j. *Tutova*.

Arată folósele munceĭ, învĕţătureĭ, etc.

SUIŞ

7435 * **Alinarea are ş-dipunére.** [1]

I. COYAN, *prof.* c. *Turia*, *Epir*.

1⁰ Orĭ-ce mărire, póte să fie urmată de o scădere, cel bogat póte săraci, etc. A se vedé No. 1175.
2⁰ După munca odihnă. — *Coyan*.

---

[1]) Suirea are şi coborîre.

*
7436 **Anifurlu are ş-aripidină.** [1])

G. Zuca, c. *Cusina, Albania.*—
I. Coyan, *prof.* c. *Cavaĭa, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

*
7437 **Aniforlu are şi catifor.** [2])

I. Coyan, *prof.* c. *Abela, Epir.*

Aceleş înţeles ca la No. precedent.

ŞURĂ

△ *
7438 **A ars şura, dar şi ochiĭ şórecilor aŭ plesnit.**

Gavr. Onişor, *prof.* c. *Cârja, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. 7348.

SURCÉ

* △
7439 **Surcéua (cĭurcica) nu sare departe de rădăcină.**

E. I. Patricĭu, *înv.* c. *Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △
Surcica nu sare departe de tăĭetor.

Gavr. Onişor, c. *Banca, j. Tutova.*

* △
Surcica nu sare departe de trunchĭu, şi viţa de rădăcină.

G. Poboran, *inst. j. Olt.*

Asemĕnarea copiilor cu părinţiĭ lor. Veḑĭ No. 1176.

* △
7440 **A'l luà în treĭ surcele.**

Gavr. Onişor, c. *Avramescĭ, j. Tutova.*

Adică repede de tot.

---

[1]) Suişul are şi coborîş.
[2]) Idem.

TĂCĬUNE

7441 * Cu un tăcĭune foc nu se face.

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 1180.

7442 Anvêli tuçĭnili.[1])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 644.

A plecat, a fugit.

ŢANDĂRĂ

7443 * △ I-a sărit ţandăra 'n nas.

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

* △ *A'ĭ sări ţandăra.*

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 170. — P. Ilieş, *c. Haţeg, Transilvania.*

A fi supĕrat. A se adăogà la No. 1186.

TEĬU

7444 * △ Îndóĭe teĭul până e tînĕr.

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

1⁰ Folosesce-te de ocasĭune; fă lucrul la vreme.
2⁰ Acelaş înţeles ca la No. 891.

7445 * △ Belesce teĭul până sĕ póte.

V. Sala, *dasc. c. Rienĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

---

[1]) A învelit tăcĭunele.

7446 *△ **Nu te sui pe teĭu jupit.**

C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vaslulu.*

Nu te crede mult, dacă nu aĭ cu ce să te fudulescĭ.

7447 △ **A'l lăsa încins cu teĭu.**

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, I, p. 315.

A'l sărăci.

ȚERM

7448 *△ **Sĕ bate ca apa de ţĕrmure.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Veḑĭ *Mal.*

Se trudesce, se muncesce pentru a agonisi ce-va.

TRANDAFIR

7449 *△ **In locul trandafiruluĭ a pus urzică.**

V. Sala, *dasc. c. Brósce, comit. Bihor, Ungaria.*

A înlocuit bun prin rĕŭ.

7450 *△ **Cu un trandafir a vrut se drégă ce a stricat cincĭ-ḑecĭ de spinĭ.**

V. A. Forescu, *c. Stănişóra, j. Suciava.*

Vré să îmbuneze, cu nimica, pe unul pe care l'a supĕrat cu multe neajunsurĭ.

7451 * **Di trandafilu ése arugu, ş di arugu ése trandafilu.** [1]

I. Ionescu, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Acelaş înţeles ca la No. 1203 & 1205.

[1]) Din trandafir iese rug şi din rug iese trandafir.

7452 * △ **Trandafirii se scutură, dar spinul remâne.**

V. A. Forescu, c. *Dorna, j. Suciava.*

Ce e bun se duce şi ce e rĕŭ remâne.

TRESTIE

7453 * △ **Trestia care sĕ plécă n'o frânge vîntul.**

V. Sala, *dasc.* c. *Saca, comit. Bihor, Ungaria.*

* △ *Trestia care se plécă vîntuluĭ, nu se frânge nicĭ odată.*

V. A. Forescu, c. *Mălinĭ, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. 1209.

7454 △ **Indóuĭe-te ca trestia, şi vîntul nu te va rupe.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 118, c. *Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent, sub formă de povaţă.

TUFĂ

7455 * △ **Se dă după tufă.**

E. I. Patriciu, *înv.* c. *Smulţĭ, j. Covurluiu.*

Se îndosesce, se ascunde.

TUFIŞ

7456 * △ **Sub tufişul mic şede ĭepurele.**

V. Sala. *dasc.* c. *Rienĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Folósele îţĭ vin de unde nu te aşteptaĭ.

* △
7457 **Patleaua mică, lĭepure mare.**[1])

Il. Ghicu, *prof. c. Abela, Perivoli & Turia, Epir.*

Când unul câştigă mult într'un comerciu mic.

ULM

* △
7458 **Ulmul nu face pere.**

D-ra Ec. Şişman, *înv. c. Adam, j. Tutova.*

Pentru copiĭ şi părinţĭ.

URZICĂ

* △
7459 **Urzica nu va fi flóre nicĭ odată.**

V. Sala, *dasc. c. Beĭuş, comit. Bihor, Ungaria.*

Adica omul prost.

7460 **Criscură urdzîçĭli, s-acupiri cuprĭea.**[2])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 702.

Când spelĭ faptele rele, facênd altele bune.

7461 **Urdzîca ti urdzică.**[3])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.* II, p. 702.

Adică cel rĕŭ.

A URZICA

* △
7462 **Iĭ bun de urzicat.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Zorlenĭ, j. Tutova.*

Trebue pedepsit.

---

[1]) Tufiş mic, ĭepure mare.
[2]) Crescură urzicile, s-acoperĭ gunoiul.
[3]) Urzica te urzică.

USTUROĬU

7463 * △ **Şi căpĕţina de usturoĭu ĭĭ albă, dar códa 'ĭ verde.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Pentru un om bĕtrân, dar încă solid, în putere.

VAL

7464 **A nu avė val de cine-va.**

M. MUSTE, *Letop. Mold.*, III, p. 7.

Adică supĕrare de la cine-va.

«Vindea tot cu preţ, şi de nime *nicĭ un val nu aveà.*»

7465 **A face val cuĭ-va.**

FR DAMÈ, *Dict.*, IV, p. 208.

A'ĭ face supĕrare.

VALE

7466 * △ **Valea are ochĭ şi crângul urechĭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Sc. Norm.*

Acelaş înţeles ca la No. 940.

7467 * △ **La vale în buĭestru,**
La dél de căpĕstru.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Mierlescĭ, j. Olt.*

Acelaş înţeles ca la No. 1223.

7468 **Açel din vale.**[1])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 656.

Adică dracul.

---

[1]) Acel din vale.

VARGĂ

7469 * Vérga çi si 'nduplică nu s-frândze [1])

G. ZUCA. c. *Cusina, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. 1209.

VARZĂ

7470 * △ Varza nu se învólve cu o fóe.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Capu-Piscului, j. Muscel.*

Pentru un câştig mic.

7471 * △ Iĭ varză de legat la frunte.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Murgenĭ, j. Tutova.*

Adică bun de nimic.

7472 * △ Cresce în lăturĭ ca varza.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 166. — V. SALA, *dasc. c. Poenĭ Sup., comit. Bihor, Ungaria.*

A se adaogà la No. 1228.

VERDE

7473 * △ A vorbi verḑĭ şi uscate.

GR. JIPESCU, *Rĕur. Oraş.*, p. 29. — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluiu.*

A se adaogà la No. 1232.

7474 * Alédze seclu di vérdele.[2])

I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir.*

Adică bun de rĕŭ, nevinovat de vinovat.

---

[1]) Varga ce se îndóĭe nu se frânge.
[2]) Alege (deosebesce) uscatul de verdele.

VIE

7475 △ **Uniĭ sapă viile, alţiĭ bêŭ vinurile.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 268, c. *Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Alţî adară avinili, ş-alţî stricóră buţli.[1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 149.—GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 422.

Acelaş înţeles ca la No. 419.

VIŢĂ

7476 * △ **Pune viţă, bé vin; ară, macină, mănâncă.**

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No. 1248.

7477 * △ **Viţa bună s'o cauţĭ.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Vedĭ *Loză.*

Adică om de ném ales, cinstit, etc.

---

[1]) Uniĭ lucrézà viile, şi alţiĭ golesc butóĭele.

SUPLEMENT LA CAPITOLU III

ALBĂ

7478 *△ **Tot alba în doĭ banĭ.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 170. — P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Șerbănescĭ, j. Argeș.*

A se adaogà la No. 1259.

7479 *△ **A trecut alba prin ham.**

IOSIF COMANESCU, *c. Codlea, comit. Brașov, Transilvania.*

A se adăogà la No. 1260.

7480 △ **După ce a murit alba, de va da ĭérba orĭ ba...**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 80, *c. Sinersig, Ungaria.*

Când se întîmplă óre-ce după vreme, prea târḑiŭ.

7481 *△ **A trecut alba délu.**

I. OȚOIU, *teolog, c Acilíu, comit. Sibiŭ, Transilvania.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

ALBINĂ

7482 * **Albina cea bună nu se pune pe o flóre vestejită.**

V. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Suciava.*

Femee, înzestrată cu calităţĭ marĭ, nu se mărită cu orĭ-cine.

△
7483 Albina la stup se trage.

Dr. El Cristea, *Prov.*, p. 7, *comit. Sibiŭ, Transilvania.*

Adică omul la casa luĭ.

* △
7484 L'a muşcat albina de limbă.

H. D. Enescu, *înv. c. Zamostea, j. Dorohoĭ.*

A se adaogà la No. 1269.

ANIMAL

*
7485 Cathe nămaĭu di cărcinar si spindzură. [1])

Il. Ghicu, *prof. c. Abela, Epir.*

Fie-care se susţine cu mijlócele, cu puterile luĭ propriĭ.

ARIPĂ

* △
7486 A prins la aripĭ.

G. P. Salviu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.* — D-na Z. Juvara, *c. Fedescĭ, j. Tutova.*

A se adaogà la No. 1286.

ARMĂSAR

*
7487 Doĭ aţĭ tuună pâhnie nu mâcă. [2])

I. Coyan, *prof. c. Abela, Epir*

*
Doĭ aţĭ tu ună păhnie nu façe. [3])

Ilie Ghicu, *prof. c. Perivoli, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 7137.

---

[1]) Fie-care animal (animal mic şi în special ţap) de picĭor (tars şi carp) se spînzură.
[2]) Doĭ armăsarĭ într'o ieslă nu mănâncă.
[3]) Doĭ armăsarĭ într'un grajd nu (face) se póte.

7488 Aţli s-bat şi tarli pat.[1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 151. — Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 431.

Acelaş înţeles ca la No. 1305.

*

7489 Când s'bat aţli, gumarli s-psusec (supsec).[2])

Ilie Ghicu, *prof. c. Abela, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

*

7490 Arsar aţli, arsar şi gumarli.[3])

C. Ionescu, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Când ceĭ micĭ vor să imiteze pe ceĭ marĭ.

ARMURARIŢĂ

△

7491 Zace de armurariţă.

T. Bălăşel, *preot, c. Ştefănescĭ, j. Vâlcea.*

Se dice în batjocura leneşilor, carĭ dorm diua.

Armurariţa, e o bólă a vitelor, care se arată prin durerĭ de picior, aşa de marĭ în cât le cad şi unghiile.

Armura este partea picioruluĭ din sus de genunche.

BĂLAĬA

* △

7492 Aŭ înţercat (înţĕrcat) balaea.

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 165. — K. A. Zamfirescu-Diacon, *c. Stiubieniĭ, j. Dorohoĭ.* — E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 1296.

---

[1]) Armăsariĭ se bat şi măgariĭ pat.

[2]) Când se bat armăsariĭ, măgariĭ mor.

[3]) Sar armăsariĭ, sar şi măgariĭ.

BALAN

7493 *△ Inţelégă-te Balan.

D-na ECAT. ZANNE, c. *Băsescĭĭ*, j. *Fălciŭ*.

A se adaogà la No. 1298.

BALIGĂ

7494 *△ La baligă móle puţină apă îĭ trebue.

I. BĂNULESCU, c. *Pietroşiţa*, j. *Dîmboviţa*. — GAVR. ONIŞOR, *prof*. c. *Crângu*, j. *Tutova*.

*△ *La baligă móle puţinică apă trebue.*

I. ANTONESCU, c. *Vălcele*, j. *Argeş*.

Bĕtrânuluĭ să'ĭ daĭ vin puţin. A se adaoga acest înţeles la No. 1300.

7495 *△ E tare ca baliga după plóe.

N. URECHIĂ, j. *Prahova*.

Adică móle, fără nicĭ o tărie.

7496 *△ A cădė ca o baligă.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv*. c. *Broştenĭ*, j. *Suciava*.

1⁰ Adică fără simţire.
2⁰ A se lungi pe jos.

7497 *△ Tace ca balega 'n ĭérbă.

T. CHERECHEAN, *înv*. c. *Şiria*, *comit*. *Arad*, *Ungaria*.

Tace ca un prost.

7498 *△ S'a aprins balega în el.

IUL. GROFŞOREANU, *profesor*, c. *Galşa*, *comit*. *Arad*, *Ungaria*.

E supĕrat.

BARZĂ

7499 * △ **Berzeĭ órbe îĭ face Dumneḑeŭ cuĭb.**

SUHAMEL, *c. Slănic, j. Bacăŭ.*

Adică Dumneḑeŭ îngrijesce de ceĭ nevoĭeşĭ.

7500 * **Se întrec ca puiĭ de barză la sburat.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Maĭ ales pentru copiĭ.

7501 △ **Să te ducĭ pân oĭ da de berzele pâĭne făcênd.**

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I, p. 318.

Adică departe.

BATAL

7502 * **A sta batal la uşă.**

G. POBORAN, *inst. j Olt.*

A se ţine de capul cuĭ-va.

BERBEC

7503 **Ca birbéc ésti.** [1]

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 675.

Adică e gras, bine făcut.

BIVOL

7504 * **Sĕ ţineà să înghită un bivol, şi a înghiţit o muscă.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr.*, *j. Putna.*

Pentru ceĭ lăudăroşĭ.

7505 * △ **Când or sbura bivoliĭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Crevenicu, j. Vlaşca.*

---

[1] Ca un berbec este.

A se adaogă la No. 1307.

7506 *△ **Alb ca códa de bivol.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Semin.*

Adică negru.

7507 △ **Unde bivol nu răcnesce.**

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I, p. 580.

Adică departe.

«Să te ducĭ *unde bivol nu răcnesce.*»

BIVOLIŢĂ

7508 * **Ş-buvăliţa éste laĭe, ma laptele 'l are alb.** [1])

G. ZUCA, *prof. c. Berat, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. 2608.

BOBOC

7509 *△ **Ş'apoĭ bobociĭ intră 'n apă, şi cloşca remâne pe uscat.**

N. URECHIE, *c. Comarnic, j. Prahova.*

Pentru copiĭ şi părinţĭ.

7510 *△ **Doar n'am păscut bobociĭ împreună.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Când unul maĭ tînĕr saŭ maĭ mic, vré să trateze pe un picior de egalitate pe unul maĭ în vîrstă saŭ maĭ mare de cât dînsul, i se dă acest rĕspuns.

7511 *△ **Păzesce bobociĭ.**

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Adică e prost.

---

[1]) Şi bivoliţa este négră, dar laptele îl are alb.

7512 *△ **A fi boboc.**

D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova.*

Om prostuț, zălud, nepriceput. Vedĭ No. 1314.

BOT

7513 *△ **Bot gros.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștelu, Banat.*

Om fără rușiue, obraznic.

7514 *△ **Până dă în bot.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

Până nu maĭ póte.

«Muncesce *până dă în bot.*»

7515 *△ **S'o dus în bot.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broscenĭ, j. Sucĭava.*

S'a dus în gât; adică a pățit'o, a sfîrșit'o rĕŭ.

7516 *△ **L'a pus cu botul pe labe.**

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

1⁰ L'a batjocorit.
2⁰ L'a rĕpus.

7517 *△ **A stà cu botul pe labe.**

D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova.* — G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

1⁰ A sta la pândă.
2⁰ A aștepta liniștit.

BOTNIȚĂ

7518 *△ **I-a pus botnița în nas.**

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dobrovĕț, j. Vasluĭu.*

A îngreunat'o.

BOŬ

7519 * △ **Boiĭ sĕ bat în baltă şî omóră bróscele.**

P. Papp, *c. Beiuş, comit. Bihor, Ungaria.*

* △ *Sĕ bat boiĭ 'n lac şi calcă bróscele.*

V. Sala, *dasc. c. Buntescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Bogaţiĭ, ceĭ marì se cértă, şi plătesc săraciĭ saŭ ceĭ micĭ.

7520 * △ **Boul se légă de córne, şi omul de inimă.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Corbu, j. Olt.*

Boulu s-légă di córni, ş-omlu di limbă.[1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 152.

A se adaogà la No. 1323.

7521 * △ **Dă un boŭ pentru un oŭ.**

P. Ilieş, *c. Haţeg, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. 1330.

7522 * **Tot boulu lu-mâcăm, la códă ne curmăm?**[2])

Ilie Ghicu, *prof. c. Abela, Epir.*

Tut boulu 'l mâcă, ş-la códă s-curmă.[3])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 152.

* *Tut boulu 'lu m'căm, la códă avursim?*[4])

I. Coyan, *prof. c. Fieri, Albania.*

---

[1]) Boul se légă de córne, şi omul de limbă.
[2]) Tot boul îl mâncăm, la códă ostenim.
[3]) Tot boul îl mănâncă, şi la códă ostenesce.
[4]) Tot boul îl mâncăm, la códă ostenim.

E pĕcat să laşĭ lucrul neisprăvit. A se adaogă la No. 1331.

△
7523 **Nu lăsa să te ĭea boiĭ 'n córne.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 175, c. *Logoş, Ungaria.*

Adică ceĭ carĭ trebue să 'ţĭ dé ascultare.

* △
7524 **Mare'ĭ puterea bouluĭ, dar şi un copil îĭ pune funia'n córne.**

D-na Z. Juvara, c. *Fedescĭ, j. Tutova.*

Inteligenţa întrece putere.

* △
7525 **Boul se cunósce după dinţĭ.**

Alexandrescu, c. *Mircescĭ, j. Vasluĭu.*

* △
7526 **Boiĭ bĕtrânĭ fac brazda dréptă.**

V. A. Forescu, c. *Dorna, j. Sucĭava.*

Pentru omul cu experienţă.

* △
7527 **Boul gras nu se culcă pe brazdă.**

G. Mihalache, c. *Şendrescĭ, j. Tutova.*

Sluga bine hrănită lucréză fără preget.

* △
7528 **Boŭ l'am dus, boŭ l'am adus.**

Gavr. Onişor, *prof.* c. *Crângu j. Tutova.*

Boŭ s-dusi, boŭ vini.[1])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 436.

---

[1]) Boŭ s'a dus, boŭ a venit.

Când un tînĕr sĕ duce să învețe, și tot prost se întórce. A sa adaogà la No. 1337.

* △
7529 **S'a dus boŭ și a venit vacă.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.* — C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluiu.* — Gavr. Onișor, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.* — A. Gorovei, *j. Suciava.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

* △
7530 **S'aŭ dus boii și a venit vaca.**

Gavr. Onișor, *prof. c. Cârja, j. Tutova.*

A avut și a pĭerdut, însă a maĭ rĕmas ceva.

* △
7531 **Ie'ĭ boii să'ĭ rĕmâe caiĭ.**

C. Iordăchescu, *c. Cristesci, j. Botoșani.*

Acelaș înțeles ca la No. 1338.

* △
7532 **Ie'ĭ boul, lasă'ĭ vaca.**

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

Vedĭ *Car.*

Adică tocmaĭ ce are ca mână dréptă, fără care nu póte trăi.

* △
7533 **Vaĭ de boul care'l împunge vaca.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Pentru bărbat și nevéstă.

* △
7534 **Bouluĭ gras nu'ĭ trebue brahă de mâncare.**

V. Forescu, *c. Dorna, j. Suciava.*

Pentru cel bogat.

7535 *△ **O să 'mĭ ieĭ boiĭ să mĕ laşĭ cu caru în drum?**

V. Sala, *dasc. c. Fieri, comit. Bihor, Ungaria.*

A se adaogà la No. 1341.

7536 *△ **Pune boiĭ la tînjală şi scóte gunoĭul afară.**

G. Poboran, *prof. c. Capu Pisculuĭ, j. Muscel.*

Apucă-te de muncă, scutură-ţĭ lenea.

7537 *△ **Un boŭ şi o belea.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Când, dintre doĭ tovarăşĭ, unul e înţelept şi altul prost. A se adaogà la No. 1339.

7538 *△ **A nu sci de doĭ boĭ negri.**

P. Gârboviceanu, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

A nu sci nimica; nicĭ de un lucru rar, cunoscut de tótă lumea.

7539 *△ **Nu i's boiĭ acasă.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.* — Gavr. Onişor, *prof. c. Mălinĭ, j. Suciava.*

A se adăogà la No. 1349.

7540 *△ **A fi în patru boĭ.**

G. Tomescu, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Adică bét.

7541 △ **Unde boul nu rage.**

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, I, p. 616.

Adică departe.

7542 **A poftit şi el la lapte de boŭ.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 173.

A se adaogà la No. 1352.

BRABETE

*

7543 **De cât o sută de brabeţĭ pe gard, maĭ bine unu în mână.**

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

Acelaş înţeles ca la No. 2649.

BRÓSCĂ

* △

7544 **Brósca mică face gură mare.**

SILAGHY, *comit. Mureş-Turda, Transilvania.*

* △

Brósca, cât de mică, face gura mare.

V. A. FORESCU, *c. Mălinĭ, j. Suciava.*

A se adaogà la No. 1359.

* △

7545 **Brósca mică cascà gura mare.**

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 25, *c. Agnita, Ungaria.* — I. BARSAN, *c. Soarş, comit. Tîrn.-Mare, Transilvania.* — ILIE HOCIOTĂ, *c. Selişte, comit. Sibiŭ, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △

7546 **Şi brósca e mică, numaĭ gura e mare.**

IUL. GROFŞOREANU, *prof. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △

7547 **Vaĭ de brósce când sĕ bat bicii în baltă.**

IUL. GROFŞOREANU, *prof. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 7519 din acest capitol.

7548 **Tră bróscă, brusconlu'ĭ sóri.** [1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 152.

Acelaş înţeles ca la No. 1642 & 1643.

7549 △ **Nu te umflà bróscă'n tăŭ,**
Că nu'ĭ tăul tot al tĕŭ.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 114, *c. Topliţa-Rom., Ungaria.*

Pentru ceĭ carĭ se mândresc pe nedrept.

7550 * △ **Brósca nu sare în apă pănă când n'o alungă.**

G. MIHALACHE, c. *Sendrescĭ, j. Tutova.*

Pentru ceĭ carĭ nu plécă până nu'ĭ gonescĭ.

7551 * △ **Cât pĕr pe bróscă.**

C. TEODORESCU, *înv. Cursescĭ, j. Vasluĭu.*

Adică de loc.

«Are atâţa banĭ *cât pĕr pe bróscă.*»

7552 * △ **Când o face brósca pĕr.**

D-na Z. JUVARA, c. *Fedescĭ, j. Tutova.*

Adică nicĭ odată.

7553 * △ **Până la genunchĭu brósceĭ.**

N. IORDAN, c. *Tecucel, j. Tecuciŭ.*

A se adoagà la No. 1366.

«A făcut spor *până la genunchĭu brósceĭ.*»

---

[1]) Pentru bróscă, broscoĭul e sóre.

BUGÉC

7554 * △ **A pus'o la bugéc.**

St. Stroescu, *c. Calafat, j. Dolj.*

A ascuns'o, a furat'o.

BUHAĬU

7555 * △ **Işĭ aruncă ţernă ca buhaĭul.**

C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

Îşĭ face pe voĭe.

CAL

7556 * △ **Caiĭ trieră, boiĭ mânânc.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 27, *c. Sibiŭ, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. 419.

7557 * **Care ncalecă pi cal csen, agonia dipune.**[1])

Ilie Ghicu, *prof. c. Abela, Epir.*

* *Care ncalecă prî cal csen, agonia dipune.*[2])

I. Coyan, *prof. c. Ianina, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 1381.

7558 * **Prî cal csen care 'ncalecă, tu lăschi dipune.**[3])

I. Coyan, *prof. c. Cusina, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7559 * △ **Calul de dar nu se caută pe dinţĭ.**

P. Ispirescu, *Leg.* 1872, p. 168.—E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

---

[1]) Care încaleca pe cal străin, îndată (ĭute) descalecă.
[2]) Idem.
[3]) Pe cal străin care încalecă, în nóroĭe descalecă.

* △
Calul de cinste nu sĕ caută pe (în) dinţĭ.

Holerga, *comit. Tîrnova-Mare, Ungaria.*

* △
Calul de cinste nu sĕ caută'n gură.

V. Sala, *dasc. c. Gurani, comit. Bihor, Ungaria.*

Calu di dóră nu's caftă la dintzî. [1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 155.

Să nu cauţĭ cusur daruluĭ ce primescĭ. A se adaoga la N. 1389.

*
7560 Calul scie cum e călăreţul pe el.

V. A. Forescu, c. *Folticenĭ, j. Sucĭava.*

A se adaogà la No. 1392.

* △
7561 Calul bun se vinde din grajd.

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △
Calul bun se laudă singur în coşare.

P. Gârboviceanu, *prof. Cl. VII, Sc. Invĕţ.*

Acelaş înţeles ca la No. 1396, şi pentru omul vrednic.

* △
7562 Légă calul unde ḑice stăpânul, macar lupul să'l mănânce.

G. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Supunere órbă. A se adăogà la No. 1403.

△ *
7563 Pentru un cal bun e destul o lovitură, pentru omul înţelegĕtor o vorbă.

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Sucĭava.*

[1]) Calul de dar nu se caută la dinţĭ.

A se adaogă la No. 1404.

7564 * △ **Calul bĕtrân cu greŭ (anevoe) se învaţă la umblet.**

Pîrvu, *c. Ivescĭ, j. Tutova.* — G. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

A se adăogă la No. 1405.

7565 * △ **Calul bĕtrân nu (cu greŭ) se învaţă la ham.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Banca, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7566 * △ **Calul unde te trântesce, acolo bate'l.**

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

A ţine tréba de scurt. A se adaogă la No. 1409.

7566 b * △ **După ce aŭ furat caiĭ în zadar încuĭ grajdul.**

P. Prelipceanu, *înv. c. Scheĭa, Bucovina.*

A lua precauţiunĭ prea târḑiŭ.

7567 * △ **Îĭ ţine saţ ca caluluĭ; trecênd drumul ĭar flămânḑesce.**

G. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

A se adaogă la No. 1410.

7568 * △ **Cal bĕtrân cu chingă roşie.**

Gr. Poĭenaru, *c. Rassa, j. Ialomiţa.* — Em. Popescu, *înv. c. Ciocănescĭ-Mărginenĭ, j. Ialomiţa.*

Imbrăcat nepotrivit cu vîrsta. A se adaogă la No. 1412.

7569 * △ **Calul e cu patru picióre şi totuşĭ sĕ împedecă.**

LIV. PAP, *c. Covasinţ, comit. Arad, Ungaria.*

A se adaogà la No. 1413.

7570 * △ **Calul e gândul omuluĭ.**

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluiu.*

Adică ĭute la mers.

7571 * △ **Îĭ calu cât măgaru.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

E unul cât altul. Sunt asemenea.

Se ḑice, în glumă, despre ceĭ carĭ sunt înalţĭ de o potrivă.

7572 * **La cal griv, piste s'nu daĭ.** [1]

I. COYAN, *prof. c. Samarina, Epir.*

7573 * △ **Nu'ĭ nicĭ cal, nicĭ măgar, numaĭ catâr.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Acelaş înţeles ca la No. 1419.

7574 * △ **Se sperie ca calul de beşina luĭ.**

G. I. PATRIOĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluiu.*

Pentru omul patat care, la tótă vorba i se năzare, creḑênd că se vorbesce tot despre dînsul.

A se adaoga acest înţeles, la cele date deja, la No. 1425.

7575 * △ **Calul, de vreĭ să ţie la alergătură, trebue să'ĭ daĭ grăunţe des.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Sem. Buc.*

---

[1]) Să nu te încreḑĭ în calul griv.

Trebue să îngrijescĭ de slugile tale.

* △
7576 **Calul, unde e móle sĕ tăvălesce.**

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Omul se duce unde e bine.

* △
7577 **Calul să nu'l şuerĭ la teĭcă, şi pe negustor să nu'l cinstescĭ.**

G. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Lucrurĭ de prisos.

* △
7578 **Calul bânaş să'l daĭ potchiĭ.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Asemenea şi pe omul rĕu. Potcă = dracul.

* △
7579 **Calu cu narav te dă în rîpă.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Adică tovarăşul rĕu.

* △
7580 **Calul bun trage şi la dél.**

V. SALA, *dasc. c. Ferice, comit. Bihor, Ungaria.*

Calu gĭoni, tu gĭug s-cunósci. [1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 161.

La muncă, la greŭ se cunósce omul.

7581 **Tora tu auşami (auşatic) scóti, cal, gĭunami (gĭunatic.** [2])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 160.

Când ceĭ de la unul, o muncă nepotrivită cu vîrsta luĭ.

---

[1]) Calul tînĕr la dél se cunósce.
[2]) Acum la bĕtrâneţe, să fiĭ, calule puternic.

7582 * △ **Nu pot trage bine caiĭ, când nu sunt de aceeaşĭ ĭuţélă.**

V. A. Forescu, *înv. c. Mălinĭ, j. Sucĭava.*

Pentru soţĭ saŭ tovarăşĭ.

7583 * **Tot calul bun are câte un nărav rĕŭ.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Nu e om fără cusur.

7584 △ **De cât pe cal slab, maĭ bine pe jos.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 70, *Topliţa-Rom., Ungaria.*

De cât cu un tovarăş prost, maĭ bine singur.

7585 * △ **Calul bun cĭompăvesce.**

Il. Grofşoreanu, *prof. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Pentru om harnic şi inimos.

7586 * **Ne-am prăpădit, cu caĭ cu tot.**

C. C. Bungeţĭanu, *c. Cosovĕţ, j. Mehedinţĭ.*

Pĭerim cu caĭ cu tot.

Gr. Jipescu, *Opincar*, p. 48.

A se adaogà la No. 1441.

7587 * **Cal alb, copil de vînt.**

G. Poboran, *inst. j. Olt.*

Caiĭ ceĭ albĭ sunt ĭuţĭ.

7588 * **I-a murit calul, a rĕmas pe jos.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 1375.

7589 * △ **Calul omenesc, drumu 'mpĕrătesc.**

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluiu.*

Pentru unul care mână cât póte. Acelaş înţeles ca la No. 607.

7590 * △ **Calul cu rosătură vede musca 'n cer.**

GAVR. ONIŞOR, *c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Arată pe omul pătat saŭ vinovat, care la tótă vorba i se năzare, credênd cât se vorbesce tot despre dînsul. A se vedé No. 2459 b.

7591 * △ **Calu cu sagnă vede musca 'n cer.**

GAVR. ONIŞOR, *c. Voĭnescĭ, j. Tutova*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7592 * △ **Ca calu cu sagna.**

G. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluiu.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7593 * △ **A legat calul de códa ciupercii.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorlenĭ, j. Tutova.*

A făcut o trébă prostesce, şi va suferi o pagubă.

7594 * △ **Pune bâna ca calul.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Nu vroesce să facă ore-ce.

Se numesce *bână*, un narav rĕŭ la vite, maĭ ales la caĭ, carĭ staŭ loculuĭ şi nu vor să tragă.

A pune bâna, însemnéză a nu voi să facă un lucru pe care l'ar puté face. — Un ast-fel de cal se numesce: *cal bânaş.*

* △
7595 **A fi calul oilor.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Cloşanĭ, j. Mehedinţĭ.*

A fi măgar.

*
7596 **Se-alină pi cal aroş.** [1]

G. ZUCA, *c. Samarina, Epir.*

Adică s'a îmbĕtat.

* △
7597 **La vara cailor.**

ILÉNA OLARU, *c. Crângu, j. Tutova.*

Adică nicĭ odată. A se adaoga acest înţeles, cel maĭ obicĭnuit, la No. 1436 b.

△
7598 **La óra (luna) cailor.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 134, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

*
7599 **Trî Pascea a cai̅lor.** [2]

G. ZUCA, *c. Berat, Albania.*

A se adaogà la No. 218.

△
7600 **Alérgă ca calul la ovĕz.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 8, *c. Topliţa-Rom., Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1436.

* △
7601 **Vine ca calul la traistă.**

GAVR. ONIŞOR, *c. Cârja, j. Tutova.*

* △
Trage ca calul la traista cu orz.

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

---

[1]) S'a suit pe cal roşu.
[2]) La Pascele cailor.

Acelaş înţeles ca la No. 1444 şi ca la No. precedent.

7602 * △ **A sci cât îĭ póte calul.**

I. Crêngă, *Prov.*, p. 167. — E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Adică ce trecere, ce vază are. A se adaogă la No. 1435.

«Am înţeles *ce 'ţĭ póte calul.*»

7603 * △ **Işĭ bate calul.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Insistă mult, cu planurĭ.

7604 **A'şĭ jucà calul pe . . .**

V. Alexandri, *Teatr.*, p. 63.

A se adaogà la No. 1400.

7605 * △ **Dă caiĭ la apă.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Murgenĭ, j. Tutova.*

S'a dus să se pişe.

7606 * △ **A spune caĭ verḑĭ pe pereţĭ.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Nimicurĭ, lucrurĭ ne-însemnate. A se adaogà la No. 1386.

7607 △ **Cal de strige.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 28, *c. Bochia, Ungaria.*

Despre omul pe care toţĭ îl mâna, unde vor eĭ, de a căruĭ timp şi libertate dispun toţĭ.

7608 * △ **A uĭtà ca calul.**

Teodorescu-Kirileanu, *înv. c. Broscenĭ, j. Suciava.*

Adică fórte repede; nu 'şĭ maĭ aduce de loc aminte.

* △
7609 Când va cresce la caĭ córne.

Dr. El. Christea, *Prov.*, p. 33, c. *Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Adică nicĭ odată.

CĂMILĂ

7610 Vrêndaluĭ câmila córni, pân-ş-dĕ-urecl̃i şută armasi. [1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 164. — Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 455

A se adaogà la No. 1448.

*
7611 Çi are cămila 'ndréptă di u 'ntreghi di guşe çi l̃i u strîmbă? [2])

C. Ionescu, *prof. c Nevésta. Macedonia.*

Când veḑĭ un defect neînsemnat la cine-va, pe când el are altele mult maĭ marĭ.

7612 'Ntribară câmila: — Di çe ŏ-aĭ guşa strîmbă? — Am çe-m̃ĭ-u 'ndréptă, di guşa m̃i-u strîmbă? [3])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 455.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

*
7613 Gămila nu scl̃iopică di urecl̃ie. [4])

Ilie Ghicu, *prof. c. Abela, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 2102.

---

[1]) Vrênd cămila córne, până şi de urechĭ cĭută a rĕmas.
[2]) Ce are cămila drept, de o întrebĭ de gâţă ce 'ĭ e strîmbă?
[3]) Intrebară pe cămila: — De ce aĭ gâtul strîmb? — Dar ce am drept, ca să-mĭ fie numaĭ gâtul strîmb?
[4]) Cămila nu schĭópĕtă de urechĭ.

*
7614 **Sclĭópică gâmila di urecĭ.** [1])

G. Zuca, *c. Samarina, Epir.*

Pentru unul care nu vré să facă o trébă.

CÂNE

* △
7615 **Nu'i numaĭ un câne scurt de códă.**

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △
Sunt maĭ mulţĭ cânĭ scurţĭ de códă.

C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

* △
Nu e numaĭ un câne cĭont.

P. Gârboviceanu, *profesor, Cl. VII, Sc. Norm. Inv.*

* △
Sunt maĭ mulţĭ cânĭ cĭonţĭ [2]) *de códă.*

G. Poboran, *inst. j. Olt.*

△
Nu'ĭ numaĭ un câne curt în sat.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 173, *c. Logoş, Ungaria.*

1⁰ Sunt maĭ mulţĭ inşĭ la fel cu cutare.
2. Arată deosebirea între trébă şi trébă, între lucru şi lucru. — Patricĭu.
A se adaogà la No. 1453.

* △
7616 **Vîntul bate, cânii latră.**

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.* — V. Alexandri, *Teatr.*, p. 124.

* △
Cânele latră, vîntul duce.

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

---

[1]) Schĭópĕtă cămila de urechĭ.
[2]) Cĭont = fără códă.

Vorbire de prisos. A se adaogà la No. 1458.

* △
7617 **Câinii latră, bivolu pasce.**

GR. POIENARU, *c. Rassa, j. Ialomița.*

Acelaș înțeles ca la No. 1456.

* △
7618 **Cânle alatră, luplu ș-mutrésce lucurlu.** [1])

I. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

* △
7619 **Cânele latră, lupu tace și face.**

HOLERGA, *comit. Tîrnava-Mare, Ungaria.*

A se adaogà la No. 1471 ; înțeles ca cel precedent.

* △
7620 **Cânele latră, hoțu tace și fură.**

ANTONESCU, *c. Plăinescĭ, j. Rîmnicu-Sărat.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

* △
7621 **Cânii latră, ursul jócă.**

P. GÂRBOVICEANU, *profesor, Cl VIII, Semin Buc*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

* △
7622 **Vîntu bate, cânii lătră, da paiele nu le iea.**

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Simila, j. Tutova.*

Nu'i pasă de ce spune cine-va.

* △
7623 **Cânele nu fuge de colac.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

[1]) Cânele latră, lupul îșĭ caută de trébă.

* △
Cânele nu fuge de colac, ci de cĭomag.

Gavr. Onişor, *prof. c. Cârja, j. Tutova.*

Nimenĭ nu fuge de bine. A se adaogà la No. 1493.

* △
7624 **Cânele care latră nu muşcă.**

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

*
Câne çe alatră, nu muşcă. [1])

I. Coyan, *prof. c. Băéşa, Epir.*

*
Cânle çi alatră, nu muşcă. [2])

I. Ionescu, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

A se adaogà la No. 1499.

*
7625 **Nu te aspare di cânle carĭ alatră, că te avégle; ma di açel çe tradze di thimelu.** [3])

I. Coyan, *prof. c. Abela, Epir.*

Nu trebue să ne temem de ómeniĭ rĕĭ de gură, căcĭ prin vorbele lor ne împedică de multe orĭ ca să greşim, trebue însă să ne ferim de aceĭ carĭ ne împing la fapte rele, după care vor trage eĭ folóse. A se vedé şi No. 1501.

* △
7626 **Cânele care nu latră muşcă (rĕŭ).**

Il. Hocĭotă, c. *Selişte, comit. Sibiŭ, Ungaria.* — Gârboviceanu, *Cl. VIII, Semin. Buc.*

Acelaş înţeles ca la No. 1500.

* △
7627 **Cânele care latră nu muşcă pe furiş.**

V. A. Forescu, c. *Broşteni, j. Sucĭava.*

---

[1]) Câne care latră nu muşcă.
[2]) Cânele care latră nu muşcă.
[3]) Nu te speria de cânele care latră, căcĭ te veghiéză; dar de acel care sapă (trage de) temeliele (caseĭ).

A se adaogà la No. 1503.

* △
7628 **Miluesce cânele de vreĭ să nu te latre.**

V. SALA, *dasc. c. Tarcăița, comit. Bihor, Ungaria.*

A se adaogà la No. 1521.

*
7629 **A cânluĭ çi alatră, ncl̄idi l̄i gura cu pâne.**[1]

G. ZUCA, *c. Cavaia, Albania.*

Acelaş înțeles ca la No. precedent.

* △
7630 **Nutrescĭ cânele**
Să 'ţĭ mănânce vinele.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

* △
Crescĭ cânele,
Şi'ţĭ mănâncă vinele.

I. VULCĂNESCU, *c. Pelescĭ, j. Dolj.*

*
Hărnea câne s-ti alatră.[2]

I. IONESCU, *c. Nevésta, Macedonia.*

Acelaş înțeles ca la No. 1522.

* △
7631 **Cânele când e maĭ sătul, turbă.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 34, *c. Bochia, Ungaria.*

Când omul e maĭ îmbuĭbat, atuncĭ e şi maĭ desfrînat.

* △
7632 **Când mor oile de bólă se îngraşă cânii.**

P. GÂRBOVICEANU, *Cl. VIII, Semin. Buc.*

A se adăogà la No. 1469.

---

[1] Inchide cu pâne gura câneluĭ care te latră.
[2] Hrănesce câne să te latre.

7633 *△ **Câne pe câne nu mănâncă.**

V. SALA, *c. Cărpinet, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1518.

7634 * **Cânile di léne auşésce.** [1])

G. ZUCA, *c. Georgia, Albania.*

Pentru omul leneş.

Poporul crede că cânele, neputênd să sórbă apă, şi fiind silit să o tragă cu limba, îĭ e lene într'atâtă în cât, chiar de trece prin apă, şi 'ĭ-e sete, de multe orĭ nu bé. De n'ar fi fost aşa de leneş, nu ar fi îmbĕtrânit de cât mult maĭ târḑiŭ.

7635 * **Cânĭli ĭu mâcă aclo alatră.** [2])

G. ZUCA, *c. Fieri, Albania.*

Fie-care sare în ajutoruluĭ aceluĭ care 'ĭ face bine, saŭ unde are vre'un interes de apĕrat.

7636 **Nu 'şĭ cunósce cânle dómnu-su.** [3])

MIHĂILÉNU, *Dicț*, p. 25.

Când o afacere e încurcată rĕŭ.

7637 * **N'am vĕḑut câne mort de strugurĭ.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dorna, j. Sucĭava.*

Lucru care nu póte fi.

7638 △ **Ḑice, cătrĕ câne, cuscru.**

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 278, *c. Logoş, Ungaria.*

La nevoe multe face Românul.

---

[1]) Cânele de lene îmbĕtrânesce.
[2]) Cânele unde mănâncă acolo latră.
[3]) Nu'şĭ cunósce cânele stăpânul.

*
7639 **Cânele mort nu maĭ muşcă.**

Gr. Alexandrescu, *magistr.*, *j. Putna.*

Adică duşmanul nimicit.

* △
7640 **Cânele sătul, nu de gébă fuge de la uşa stăpânuluĭ.**

G. Onişor, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Adică sluga de la stăpân.

* △
7641 **Din códă de câne nu maĭ facĭ sită de mătasĕ.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Omul, când şi când, tot la tépa luĭ se întórce.
A se adaogă acest înţeles la No. 1519.

* △
7642 **Din códă de câne nu facĭ cĭucur (cĭucurĭ) de matasĕ.**

A. Goldeŭ, *comit. Turda-Arieş, Transilvania.* — C. Flămând, *c. Bistriţa-Năsĕud, Transilvania.* — M. Borza, *comit. Alba Super. Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
7643 **Din câne nu facĭ slănină.**

I. Curcubetă, *c. Vladenĭ, comit. Făgăraş, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

*
7644 **Câţĭ cãnĭ m'aŭ alătrată tuţĭ, aŭ trubată.**[1]

V. Diamandy, *c. Meţova, Macedonia.*

Adică câţĭ m'aŭ criticat, m'aŭ duşmănit. A se adaogă la No. 1464.

---

[1] Câţĭ cânĭ m'aŭ lătrat, toţĭ aŭ turbat.

7645 * **Cânele ce stă la bucătărie, nu e pentru vînătorie.**

V. A Forescu, c. *Folticenî*, j. *Suciava*

Pentru om bicisnic, slabănog, crescut în pólele maĭceĭ sale, şi prin urmare lipsit de vlagă.

7646 * △ **Cânele nu fuge, de'l poftim la masă.**

Gavr. Onişor, *prof.* c. *Băsescî*, j. *Fălciŭ*

De bine nimenĭ nu fuge.

7647 * △ **Cânele, de şi muşcă, dar e cel maĭ bun prietin al omuluĭ.**

V. Forescu, c. *Dorna*, j. *Suciava.*

Pentru care, spre binele nostru, ne opresce de la multe, care ne face un bine, fără voĭea nóstră.

7648 **Lipsesc cânii de pază, te primbli prin sat fără bĕţ.**

V. Alexandri, *Teatr.*, p. 62.

Acelaş înţeles ca la No. 14029.

7649 * **La cumaş di câne, cafţĭ sârmă di pâne?**[1]

G. Zuca, c. *Cavaia*, *Albania.*

Vreĭ lucrurĭ carĭ nu pot fi

7650 **Di la maţlu di cânĭ, sârmă di pâni?**[2]

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 681.

Acelaş înţeles ca la No. precedent. Veḑĭ No. 9015.

7651 **Turbatlu câni domnu-s vaĭ muşcă prota.**[3]

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 164.

Pentru ceĭ micĭ, supuşĭ saŭ servitorĭ.

---

[1]) La culcuş de câne, cauţĭ fărămiturĭ de pâne?
[2]) De la maţ de câne, cerĭ fărămiturĭ de pâne.
[3]) Cânele turbat întâiŭ pe stăpânu luĭ muşcă.

* △
7652 **Cânele, că'ĭ câne, dar şi el îşĭ ĭea lumea 'n cap de la o vreme.**

GAVR. ONIŞOR, c. *Crângu*, j. *Tutova.*

Pentru cel care nu maĭ póte răbda.

△
7653 **In zadar gugulescĭ códa de câne, că tot aceea rĕmâne.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 123, c. *Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Adică mojicul, tot mojic.

* △
7654 **Lasă cânii să te latre, numaĭ bine să scĭ face.**

V. SALA, *dasc* c. *Pacala, comit. Bihor, Ungaria.*

Fă bine şi dispreţuesce criticele.

* △
7655 **Nu arunca, cu pétra, în cânele care te latră.**

G. I. PATRICIU. *înv.* c. *Smulţĭ*, *j. Covurluiu.*

Să nu cauţĭ a face rĕŭ duşmanuluĭ, căcĭ maĭ rĕŭ îl întărîţĭ.

△
7656 **Légă prietenie cu cânele, numaĭ nu lăsà bâta din mână.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 135, c. *Buda, Ungaria.*

Să te păzescĭ în tot dé-una de cel rĕŭ.

7657 **Un câni di la oĭ façĭ dzaçĭ cânì dè-acasă, ma la oĭ.**[1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 164.

Pentru omul de rînd. Fie-care la locul luĭ.

---

[1]) Un câne de la oĭ face (cât) ḑece cânĭ de casă, însă la oĭ.

*
7658 **Cânelui nu se cuvine se pórte şea.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Fie-care om cu însuşirile lui

△
7659 **Scăieţii s'acaţă şi de flóca cânelui.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 226, *c. Gurarîului. Ungaria*

Adică cei rei şi de cei mai mici.

7660 **Ca cânili, çe arupsi fólili, prit pălăthiri.**[1])

Dr WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 164.

Adică fuge de téma unei pedepse.

7661 **Ş-câni adgiun nu armân̄, ma ş-lup mâçi pri zvercă.**[2])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 167.

Mai bine lup de cât câne, liber de cât slugă la altul.

* △
7662 **Cânele care zace, nici mămăliga nu'i place.**

G. MIHALACHE, c. *Şendresci*, *j. Tutova.*

Pentru cel bolnav.

* △
7663 **Nu zădărî cânele care nu 'ţi face nimic.**

V. A. FORESCU. c. *Dorna*, *j. Suciava.*

Nu te lega de ómeni, că la urma o păţesci.

* △
7664 **Câne cu câne se mirósĕ.**

I. SILAGHY, *comit. Mureş-Turda, Transilvania.*

Mojic cu mojic se adună, se înţelege, se lauda.

---

1) Ca cânele ce a rupt burduful iese pe feréstră.
2) Şi câne flămând nu rĕmâne, dar şi lup, nu primesce lovituri pe céfă.

* △
7665 **Cânii, când se 'ntîlnesc, la cur întâiu se miróse.**

V. Forescu, *c. Dorna, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
7666 **Unde sunt cânĭ sunt şi puricĭ.**

V. Forescu, *c. Malinĭ, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. 1511.

* △
7667 **Glas de câne nu merge în cer.**

Iul. Grofşoreanu, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

A se adaogà la No. 1495.

* △
7668 **Câne pe câne nu muşcă.**

Iul. Grofşoreanu, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1518.

* △
7669 **Acolo sĕ spurcă cânele unde grămada e maĭ mare.**

Iul. Grofşoreanu, *înv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1490.

* △
7670 **De nu sĕ spurca cânele, prindea ĭepurile.**

Iul. Grofşoreanu, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Când dintr'o greşélă a nóstră, pĭerdem un folos sigur.

*
7671 **Cânele çépă s-mâcă, ş lucurlu va s-bitiséscă.**[1]

I. Ionescu, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

---

[1]) Cânele cépă să mănânce, şi lucrul se va face (termină).

Adică nu se isprăvesce nicĭ odată.

* △
7672 **Cânele, când are să turbeze, începe a urlà cu o sĕptĕmână înainte.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Semne prevestitóre.

* △
7673 **Pe cine l'a muscat cânele, sĕ teme şi de lătrătură.**

V. SALA, *dasc. c. Rienĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 5229.

* △
7674 **Cine vré să bată cânele, bótă găsesce.**

V. SIMIGANOSCHI, *preot, c. Ferbleсеа, Bucovina.*

Adică cine caută price.

∴ △
7675 **Căĭnele, unde găsesce uşa deschisă, acolo intră.**

Z. MIHĂILESCU, *înv. c. Buştenĭ, j. Prahova.*

A se adaogà la No. 1473.

∴ △
7676 **Nu căta în cinstea cânelui, caută a cuĭ e cânele.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

A se adaogà la No. 1514.

* △
7677 **Cânele babiĭ.**

D-na ECAT. ZANNE, *c. Băsescĭ, j. Fălciŭ.*

Adică cel maĭ rĕŭ. Se dice şi pentru ómenĭ.

* △
7678 **Nu'ĭ nicĭ câne, nicĭ ogar.**

C. TEODORESCU, *înv. c. Dógele, j. Vasluĭu.* — P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 180. — *Adevĕrul (ziar)*, *Oct.* 1902.

A se adaogà la No. 1553.

7679 * △ **Îĭ place a face tréba ca câneluĭ a linge sare.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Crîngu, j. Tutova.* — G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Lucréză fără tragere de inimă. A se adaogà la No. 1548.

7680 * △ **Se îngădue (trăesc) ca cânele cu mâţa.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △ *Se aŭ aşa de bine ca căĭnele cu pisica.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

Arată desbinare, traĭu rĕŭ între două persóne. A se adaogà la No. 1546.

7681 * △ **Se mănâncă ca cânii prin gard.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ j. Covurluĭu.*

A se adaogà la No. 1547.

7682 * △ **A trimes câĭne surd la vînat.**

POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

A se adaogà la No. 1539.

7683 * △ **Îĭ ca un câne ţinut în lanţ.**

GAVR. ONISOR, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Impedicat de a face óre-ce.

7684 * △ **Petrece ca cânele în puţ.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Casimcea, j Tulcea.*

* △ *Trăesce bine, ca cănele în puţ.*

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No. 1550.

7685 * △ **O duce ca cânele în car.**

E. I. Patricĭu. *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △ *Îĭ ca şi cânele în carul cu spinĭ.*

Gavr. Onişor, *prof. c. Murgenĭ, j. Sučava.*

Traĭu rĕŭ. A se adaogà la No. 1549.

7686 * △ **Par'că latră cânii în móră.**

P. Gârboviceanu, c. *Glâmbocata. j. Dîmboviţa.*

Pentru o larmă mare.

7687 * △ **N'aŭ de ce'l trage cânii.**

C. Teodorescu. *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.* — G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

E sărac lipit. A se adaogà la No. 1567.

7688 * △ **A nu fi nicĭ de mâncarea cânilor.**

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

A nu fi bun de nimic.

7689 * △ **Ducĭ cânii la apă.**

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

A se adaogà la No. 1541.

7690 * △ **L'a trimis cu cânii la apă.**

Călin. Iordache, *j. Argeş.*

Adică la o muncă nefolositóre.

*
7691 **Va ti facă çior di câne.**[1])

G. Zuca, *c. Samarina, Epir*

1⁰ O să 'şi bată joc de tine.
2⁰ O să te întrécă.

* △
7692 **Trăesce ca cânele nimĕruĭ.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Arată traiul rĕŭ. A se adaogà la No. 1558

* △
7693 **A nu plăti un căcat de câne.**

T. Bălăşel, *preot, c. Ştefănescĭ, j. Vâlcea.*

A fi fără preţ, a nu valora nimic.

* △
7694 **Acum ş'a luat cânele de sámă.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Crângu, j. Tutova.*

Adică prea târḑiŭ.

* △
7695 **Îl latră cânii.**

Procopiescu, *c. Islaz, j. Romanaţi.*

Adică e bét.

* △
7696 **Şi cânii urlă după el.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Simila, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
7697 **Câne turbat.**

Avr. Corcea. *paroh., c. Coşteiu, Banat.*

Om furios.

---

[1]) O să te facă piciĭor de câne.

7698 * **Umblă ca un câne turbat.**

GR. ALEXANDRESCU, *j Putna.*

Nu'şĭ găsesce locul, fuge nebun, caută în tóte părţile.

7699 * △ **Merge ca cânele, când îl tragĭ de códă la dél.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broşteni, j. Suciava.*

Când nu'l trage inima, să mérgă unde-va.

7700 △ **Ca şi cum tragĭ un câne de códă.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 35, *comit. Sibiŭ, Transilvania.*

Merge greŭ; fără tragere de inimă.

7701 * △ **Taie frunze la cânĭ.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 178. — G. I. PATRICIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Nu are slujbă. A se adaogă la No. 1570.

7702 **Nu façĭ niçĭ cât un câni arîñios.** [1])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop*, II, p. 680.

Acelaş înţeles ca la No. 529.

7703 △ **Îi şede (stă) bine, ca şi cânelui cu óla 'n cap**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 115, *c. Logoş & Sinersig, Ungaria.*

* △ *Îĭ şede ca cânelui cu óla 'n cap.*

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coştelu, Banat.*

Adică îĭ şede rěŭ.

[1]) Nu face nicĭ cât un câne rîĭos.

7704 * △ **Par'că 'ĭ un câne cu óla 'n cap.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c Smulţi, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca No. precedent, dar maĭ ales pentru unul care pórtă pălăria înaltă.

7705 * △ **Câne căsăresc.**

AVR. COROEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Adică câne de uşĭ multe, care merge în maĭ multe case.
Pentru ómeniĭ carı umblă hăĭmana.

7706 **Çe staĭ ca cânili pi códă.**[1])

GR. TOCILESCU, *Poes Pop.*, II, p. 681.

1⁰ Când cine-va nu stá bine. Căcĭ cânele, când stă întins, stă bine.
2⁰ Gata de plecare.

7707 **Ilĭ mâcă cânĭ dit tastru.**[2])

GR. TOCILESCU, *Poes., Pop.*, II, p. 458.

Om prost. A se adaogà la înţelesurile date la No. 1554. Veḑĭ şi *Convorb. Literare* IX, p. 12 & 453.

7708 △ **Unde câne nu latră.**

G. DEM. TEODORESCU, *Poes.Pop.*, p. 366.

Unde câne negru nu latră.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I, p. 596.

Adică departe.

---

1) Ce staĭ ca cânele pe códă.
2) Iĭ mănâncă câniĭ din traistă.

CĂPĔSTRU

* △
7709 **Calul fără căpĕstru, cade în prăpăstiĭ.**

P. Gârbovicianu, *prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

A se adaogà la No. 1575.

△
7710 **Umblă ca calu fără căpĕstru.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Fără ruşine de nimenĭ, ne-avênd pe cine-va care să'ĭ poruncéscă.

CAPRĂ

* △
7711 **Capra, cu tóte că i se vede ruşinea, dar tot şede (umblă) cu códa bîrligată.**

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Suciava.* — E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluiu.*

A se adaogà la No. 1578.

* △
7712 **Şi capră sătulă şi curechiu 'ntreg.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Acelaş înţeles ca la No. 1579.

* △
7713 **Pe lângă behehe să nu perḑĭ şi pe mihoho.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluiu.*

Lacomia la om nu e bună. A se adaogà la No. 1581.

* △
7714 **Capra móre de rîie,**
Şi códa o ţine tot bîrzie.

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluiu.*

* △
Capra rîĭósă pórtă códa îmbîrligată.

Ilie H. Ciotă. *c. Selişte, comit. Sibiu, Transilvania.*

* *Căpra arînĭósă ş-códa m'tată.*[1])

I. Coyan, *prof. c. Samarina, Epir.*

Sărac şi mândru. A se adaogà la No. 1584.

7715 * Capra căsidósă ş-códa înpróstă.[2])

I. Ionescu, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7716 Ş-arînĭa s-da pri capră, códa nu o-aplécă.[3])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 162.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7717 * △ Capra face, óĭa trage.

C. Teodorescu. *inv. c. Cursescĭ, j. Vasluĭu.* — G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Vinovatul e scutit de pedépsa uneĭ fapte rele, şi dreptul sufere. A se adaogà la No. 1586.

7718 △ Pentru capră o păţesce óĭa.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 209, *c. Zlatna, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7719 * △ Capra face pozna, şi óĭa pate (ruşinea).

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 171.—Gavr Onişor, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

---

[1]) Capra rîĭósă şi códa ridicată (mutată).
[2]) Capra leprósă şi códa ridicată.
[3]) Şi rîĭa să dé pe capră, códa nu o aplécă.

7720 **Capra, orĭ cât de bĕtrână ar fi, vré să lingă şi ea sare.**

Adevĕrul (ziar), Oct. 1902.

Omul stricat, nicĭ la bĕtrâneţe nu se lasă.

* △
7721 **Capra, e vaca saracului.**

C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

Fiind un animal care se mulţumesce cu puţin.

△
7722 **Capra nu fată mĭel.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 36, *c. Ida-Mare, Ungaria.*

Fata după mumă. O mamă rea nu póte avé o fată cinstită.

△
7723 **Capra nu se face vacă, nicĭ nătărăul om de trébă.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 36, *c. Tisa, Ungaria.*

Pentru nătărău.

* △
7724 **Capra róde unde o legĭ.**

C. Teodorescu, *înv. c. Cursescĭ, j. Vasluĭu.* — E. I. Patriciŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Omul se prinde, dacă stă într'un loc.

△
7725 **Ţine capra de córne, şi jóră că'ĭ cĭută.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 251, *c. Lugoş, Ungaria.*

Pentru cel mincinos. *Cĭută* se pronunţă *şută.*

△
7726 **Capra o baţĭ pe fóle, totuşĭ mişcă din códă.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 36, *comit. Sibiŭ, Transilvania.*

Femea desfrînată, orĭ-ce 'ĭ-aĭ face, nu se părăsesce de rele.

* △
7727 **Capra nu merge de bună voe la ïarmaroc.**

ANTONESCU, *c. Plainescĭ, j. Rîmnicu-Sărat.*

Fata, dacă nu o scoţĭ, să o cunóscă lumea, nu o măriţĭ.

* △
7728 **Nicĭ capra nu merge în tîrg de voïe bună, ci o duce de hăţ.**

IUL. GROFŞOREANU, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
7729 **Te daŭ capră şi te scol ïadă.**

V. RÎMBU, *c. Brănescĭ, j. Ialomiţa.*

A bate:

* △
7730 **Capra care sbéră o mâncă lupul.**

IUL. GROFŞOREANU, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Să nu atragem atenţia rĕilor asupra nóstră.

7731 **Ş-capra póti s-dzîcă a lupluĭ: «ĭia-mĭ códa!» ma di pri piştireaua.**[1])

DR. WEIGAND, *Zweit, Jahres.,* p. 161 — GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.,* II. p. 445.

E uşor să te lauḑĭ, când eştĭ la adăpost de orĭ-ce primejdie.

7732 **Sciĭ capra s-mâcă érbă!**[2])

DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres.,* p. 161.

Lucru bun nu e făcut pentru proştı. Acelaş înţeles ca la No. 933.

[1]) Şi capra póte să ḑică lupuluĭ: «ĭea-mĭ códa!» dar de pe stâncă.
[2]) Scie capra să mănânce ĭérbă!

7733 △ **Pune capra grădinar.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 217, *c. Toplița-Rom., Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 2024.

7734 * △ **Se uĭtă ca capra la ceasornic.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Crângu, j. Tutova.*

Adică se uĭta, la ce-va, fórte mirat şi prostesce.

7735 * △ **Nu i 's (tóte) caprele a-casă.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 174, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.* — Gavr. Onişor, *c. Murgenĭ, j. Tutova.*

* △ *Nu i 's tóte caprele.*

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Nu-l̃i viñiră tuti căpîrli. [1])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 446.

Acelaş înţeles ca la No. 1349.

7736 * △ **A ajunge în corn de capră.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. I, *comit. Sibiŭ, Ungaria.* — Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Adică la strîmtóre, ne sciind ce să maĭ facă.

7737 * △ **A'l face, (pune, băgà) în corn de capră.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 123, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria* — P. Gârboviceanu, *prof. c. Vînătorĭ, j. Mehedinţĭ.* — G. Poboran, *inst. j. Olt.*

A'l înfunda, a'l strîmtora.

---

[1]) Nu ĭ-aŭ venit tóte caprele.

CĂPUŞĂ

7738 *△ **A fi ca o căpuşă.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Murgenĭ, j. Tutova.*

Adică umflat.

CĂRĂBUŞ

7739 **Cărăbuş.**

L. ŞĂÎNEANU, *Dicţ.*, p. 140.

Copil nebunatic.

CÂRCĂIT

7740 *△ **Cârcăite multe şi ouĕ puţine.**

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Când vorbesce cine-va prea mult, fără vre un folos. Acelaş înţeles ca la No. 1833.

CARICĬ

7741 *△ **Pare că are caricĭ pe limbă.**

V. BRATU, *comit. Alba Inferióră, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. 1672.

CÂRSTEĬU

7742 △ **Când o cânta stĭuca 'n baltă**
Şi cârsteĭul pe corlată.

TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I, p. 477.

Adică nicĭ odată.
Cârsteiul cântă numaĭ primăvara.

CÂRTIŢĂ

7743 * **Unde umblă cârtiţa i se cunosc urmele.**

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Acelaş înţeles ca la No. 1598.

CATÂR

7744 **Cari ñcalică mula altuĭ, s-dipuni tu mesea di cali.**[1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 171.

Acelaş înţeles ca la No. 7557 din acest capitol.

7745 **Fită mlearea? — Fită.**[2])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 696.

Se ḑice celor proştĭ.

7746 * **Care 'şĭ bate mula 'şĭ bate punga, şi care mul̃ierea, caplu.**[3])

ILIE GHICU, *profesor, c. Abela, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 3981.

7747 * **Alavdă mula şi ncalică calu.**[4])

ILIE GHICU, *prof. c. Samarina, Epir.*

Laudă, dacă vreĭ, pe omul fără însemnătate, dar ţine-te de un om de valóre.

CĂŢEA

7748 * △ **A puĭat căţăua nóstră la paĭele lor.**

IUL. GROFŞOREANU, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Arată o înrudire depărtată.

7749 **Pân nu da códa câţaua, nu s-l̃ia cãl̃i după nâsă.**[5])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 165.

---

[1]) Cari încalecă catîrul altuĭa, se dă jos la jumătate cale.
[2]) A fĕtat catârul? — A fĕtat.
[3]) Care 'şĭ bate catârul 'şĭ bate punga, şi care ('şĭ bate) muĭerea, capul.
[4]) Laudă catârul şi încalecă calul.
[5]) Până nu mişcă códa căţeaua, nu se ĭea câniĭ după dînsa.

Acelaş înţeles ca la No. 1605.

7750 **Câţaua çe s-aïuseşci, scóti câţĕlĭ orghĭ.** [1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 165.

A se adaogà la No. 1608.

* △

7751 **Îĭ o căţea de prisacă.**

GAVR. ONIŞOR. *prof. c. Murgenĭ, j. Tutova.*

Adică femee rea.

* △

7752 **Îĭ căţea şi muşcă.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Cârja, j. Tutova.*

Femee arţăgósă şi rea.

* △

7753 **Mĭ-aŭ puïat căţeĭ în cap.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Ploştina, j. Mehedinţĭ.*

Când vine unul peste noĭ, de se face stăpân în casa nóstră.

* △

7754 **Trage căţeaua de códă.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Cârja, j. Tutova.*

Arată nevoïea; o duce greŭ de tot.

* △

7755 **A plecat, ca căţeaua de la mure.**

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Căţeaua, voind a mâncà mure, după cum mâncase altă dată strugurĭ, s'a înţepat şi a plecat, fără să guste măcar. Se ḑice când cine-va plécă în neregulă.

* △

7756 **Plécă ca căţeaua la prune.**

P. GARBOVICEANU, *prof. c. Petrescĭ, j. Gorj.*

---

[1]) Căţeaua care se grăbesce scóte căţeiĭ orbĭ.

Adică cu plăcere.

7757 * △ **A plecat ca căţeaua de la móră.**

P. GÂRBOVICEANU. *prof. c. Mărăşescĭ, j. Mehedinţĭ.*

Adică e supĕrat.

7758 * △ **Maĭ légă'ţĭ căţeaua.**

ST. TUŢESCU, *c. Catanele, j. Dolj.* — E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.* — GAVR. ONIŞOR, *c. Avramescĭ, j. Tutova.* — G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Maĭ tacă'ţĭ gura, şi nu maĭ spune atâtea neadevĕrurĭ.

7759 * △ **L'o trântit căţeaua.**

A fost bătut. Din greşélă la No. 1610 s'a tipărit: bét.

CĂŢEL

7760 * △ **Inveţĭ căţeiĭ, şi pe urmă te latră.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 1522.

7761 * △ **Căţel de dóuĕ uşĭ.**

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 38, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1552.

CÉLĂ

7762 * △ **Unul trage (ḑice) célă şi altul haisa (hoĭsa).**

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

A se adaogà la No. 1613 b.

7763 *△ **Nu tot célă, mai dă şi hoïs.**

Gavr. Onişor, *prof.* c. *Cârja*, j. *Tutova*.

Maï fă şi alt-ce-va de cât ce aï făcut până acuma.

7764 *△ **Ţine célă şi trage hoïs.**

Gavr. Onişor, *prof.* c. *Cârja*, j. *Tutova*.

Nehotărît; una spune şi alta face.

7765 *△ **Ţine célă şi trage înainte.**

Gavr. Onişor, *prof.* c. *Cârja*, j. *Tutova*.

Hotărît să facă un lucru.

CERB

7766 * **Doresce ca cerbu de isvóre.**

Gr. Alexandrescu, *magistr.*, j. *Putna*.

Adică doresce mult óre-ce.

7767 △ **Fuge ca cerbul.**

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, I, p. 1194.

Adică repede.

CHECHERIŢĂ

7768 *△ **E plin de checheriţi.**

G. P. Salviŭ, *înv.* c. *Smulţi*, j. *Covurluïu*.

Nu are nimic, e de tot sărac.

CÏOC

7769 *△ **Îi încă cu cïocu galbĕn.**

Avr. Corcea. *paroh*, c. *Coşteïu*, *Banat*.

Are caş la gură; e încă copil, adică prostuţ.

7770 * △ **Nu 'ţĭ băgà cĭocul în tot locul.**

Iul. Grofşoreanu, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Nu te amestecà în tóte.

7771 * △ **A o luà 'n tic (cic).** [1])

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

A fi bĕut.

CĬOCÂRLAN

7772 * △ **Te-aĭ prins ca cĭocârlanu în laţ.**

G. I. Tomescu, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Când vreĭ să scapi de cine-va şi nu poţĭ.

CĬOCÂRLIE

7773 * △ **Cĭocârlĭa ne prevestesce primăvara, şi rîndunica vara.**

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Sucĭava.*

Fetele, de copile, fac bucuria părinţilor, şi arată ce au să fie.

CĬÓRÀ

7774 * △ **Cĭocân să fie, cà cĭórĕ s'astrîng.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Mèrcina, Banat.*

Când a ajuns cine-va la rĕŭ, mulţĭ se gramădesc la pradă. Acelaş înţeles ca la No. 1639.

---

[1]) Tic = cic = cĭoc.

△
7775 La osul cu carne se adună cĭórele.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 130, *c. Bochĭa.*

Adică la casa avutuluĭ prietinĭ mulţĭ.

*
7776 Cârd de cĭorĭ, ĭérnă curînd.

Tzintzu, *ing. j. Buzĕŭ.*

Acelaş înţeles ca la No. 1641.

* △
7777 Cĭóra e tot cĭóră;
Iea pruna şi sbóră.

Călin Iordache, *j. Argeş.*

Pentru hoţĭ. A se asemĕna cu No. 1650.

* △
7778 Cĭoră la cĭóră nu scóte ochiĭ.

I. Curcubetă, *c. Vlădenĭ, comit. Făgăraş, Transilvania.*

*
Gae cu gae nu şi scot oclilĭ. [1]

I. Coyan, *prof. c. Samarina, Epir.*

*
Gaĭe cu gaĭe nu'şĭ scóti (scóte) oclilĭ. [2]

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 157. — Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 501. — G. Zuca, *c. Berat, Albania.*

*
Gaĭe cu gaĭe, nu 'ş-scot oclĭul. [3]

Ilie Ghicu, *c. Samarina, Epir.*

A se adaoga la No. 1645.

---

[1]) Cĭóră cu cĭóră, nu'şĭ scot ochiĭ.
[2]) Cĭóră cu cĭóră, nu'şĭ scóte ochiĭ.
[3]) Cĭóră cu cĭóră, nu'şĭ scot ochĭul.

△
7779 **Fugĭ cĭóră, că nu'ĭ puĭu, ci'ĭ găină.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 98, *c. Bochia, Ungaria.*

Bagă de sémă cu cine te ĭeĭ la sfadă, de cine te legĭ.

△
7780 **Maĭ multe cĭóre birue pe una.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 146, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Arată folósele unireĭ.

* △
7781 **Multe cĭóre bate uluĭul.**

Iul. Grofşoreanu, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
7782 **Să nu'ĭ ḑicĭ cĭóră,**
Că sbóră;
Ḑiĭ cĭoroĭu
Să maĭ stė pe la noĭ.

G. I. Tomescu, *c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Se ḑice în rîs ţiganilor.

△
7783 **Ḑi'mĭ cĭóră, să nu 'ţĭ ḑic câr.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 278, *c. Lugoş, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 5334.

* △
7784 **Cĭóra 'şĭ cunósce cuĭbul sĕŭ.**

P. Gârboviceanu, *prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

* △
7785 **Ţine cĭóra cu aninul.**

G. Bănulescu, *înv. c. Pietroşiţa, j. Dimboviţa.*

Adică prost cu prost.

* △
7786 Aruncă după cĭóră cu perja 'n gurá 'ĭ.

GHIBĂNESCU, *Epoca, (ziar) V, No. 1233.*

Pentru cel sgârcit.

* △
7787 Cĭóră mândră şi flămândă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VI, Semin. Buc.*

Pentru cel sărac şi mândru.

* △
7788 A trecut cĭóra délul.

I. ROMAN, *comit. Solnoculuĭ. Ungaria.*

A trecut ceasul favorabil, s'a dus ocasiunea.

△
7789 'I-a mâncat cĭóra colacul.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 112, c. *Logoş, Ungaria.*

Adică a murit.

* △
7790 Să sborĭ ca cĭóra 'n gânj.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Crângu, j. Tutova.*

Este un blestem, al părinţilor, către fetele saŭ flăcăiĭ, carĭ, în tóte Duminicile şi serbătorile, bat uliţele şi horele pâná ce se însóră.

Se numesce *gânj*, un colac făcut din nuĭele de mestécăn saŭ din teĭu, carĭ maĭ întâĭu se pun în foc, de se încălḑesc, şi apoĭ devenind maĭ flecsibile, se încolăcesc.

* △
7791 A trecut cĭóra peste casă.

P. ILIEŞ, c. *Haţeg, Transilvania.*

A se adaogà la No. 1654.

7792 Cap di gaĭe.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 501.

Adică cap sec.

CĬOVICĂ

7793 * △ Cĭovic, cĭovic,
Ăl maĭ mic
Dĕ buric,
Ăl maĭ mare
Dĕ spinare.

T. BĂLĂSEL, *preot, c. Ştefănescĭ, j. Vâlcea.*

Aceste cuvinte, poporul le pune în gura cucuvaeĭ, ca să sperie copiiĭ ceĭ micĭ, ḑicêndu-le că are să 'ĭ ĭea cĭovica de buric saŭ de spinare. A se vedé No. 1638.

CIRIC

7794 * △ Ciric, ciric,
Dar cine să'l iea de cic.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.,* p. 54, *c. Sibiŭ, Transilvania.*

Discuţie multa, care nu ajunge până la bătae.

CĬUF

7795 * △ Cĭuf (cĭufelnic).

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Brosceni, j. Sucĭava.*

Om şagacĭu (glumeţ), care face fel de fel de năzbîtiĭ, şi grăesce de a dreptul, fără neruşinare.

7796 * △ Cĭuful cĭufulesce.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.,* p. 57, *c. Gurarĭuluĭ, Ungaria.*

Păzesce-te de bătae.

CĬUHĂ

7797 * △ Ca cĭuha 'n cânepă.

P. ILIEŞ, *c. Haţeg, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. 1664.

CĬUHUREZ

7798 * △ Cĭuhurezuluĭ (cĭurezuluĭ) códă îĭ lipsesce.

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ. j. Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No. 5032.

CĬUT

7799 * △ Şutu cu cornutu nu ĭese la cale. [1])

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Cel slab cu cel tare, saracul cu bogatul, etc. nu se pot prinde.

7800 * △ Eŭ, şutul, nu mĕ pot prinde cu cornutul.

V. Sala, *dasc. c. Vaşcou-Barescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Adică slabul cu cel tare, saracul cu bogatul, trézul cu cel bét, etc.

A CLOCI

7801 * Mult o clocişĭ
Dar o nemerişĭ.

G. Poboran, *inst. j. Olt.*

La auḑul unuĭ neadevĕr.

CLOŞCĂ

7802 * △ Cloşca care cuprinde ouĕ prea multe, nu scóte nicĭ un puĭu.

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

A se adaogà la No. 1665 b.

7803 A furà cloşca de pe ouĕ.

V. Alexandri, *Teatr.*, p. 60.

A se adaogà la No. 1669.

---

[1] Şut = cĭut.

7804 *△* **Nu poțĭ fi și cu clocă și cu puĭ.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 178, *c. Toplița-Rom., Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 1829.

7805 * △ **De géba a clocit cloșca!**

Gavr. Onișor, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Se dice la o pagubă.

COCOȘ

7806 * **Cathe cucot prî cuprie-l̃ĭ cântă.** [1])

I. Coyan, *prof. c. Elbasan, Albania.*

* *Cathe cucot pi cuprĭe a luĭ cântă.* [2])

I. Ionescu, *c. Nevésta, Macedonia.*

Cathi cucot pri cuprii-l̃ĭ cântă. [3])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 163.

* *Cathe cucot pri cuprilĭa cântă.* [4])

Ilie Ghicu, *c. Abela & Băésa, Epir.*

A se adoagà la No. 1683.

7807 * △ **Hicĭ, cucoș, că te-a însura, tata, și pe tine.**

Teodorescu-Kirileanu, *înv. c. Broscenĭ, j. Suciava.*

Următórea snóvă ne dă înțelesul și origina dicereĭ.

---

[1]), [2]) & [3]) Fie-care cocoș pe gunoiul luĭ cântă.
[4]) Fie-care cocoș pe gunoĭu cântă.

Snóva

Un gospodar aveà un flăcăŭ, Tanase de felul luĭ. Flăcău erà tomnatec, şi tată-sĕŭ vreà să'l însóre.

Intr'o ḑi îĭ spune că trebue să se însóre.

— D'apoĭ eŭ, tată, când moĭu însura, o să ĭeaŭ maĭ multe femeĭ, nu numaĭ una cum fac ceĭ-l-alţĭ.

— Amu deodată, dragul tatiĭ, — când o desvăli firea ficioru-sĕŭ — să ieĭ numaĭ una; să veḑĭ cum te-ĭ împăcà cu dînsa, cum ţ-a merge gospodariea, cum ţ-a veni la lovele, şi maĭ pe urmă, ti'-ĭ lua încă v'o douĕ-treĭ!

Fecioru-sĕŭ s'o învoit. — Şi s'o însurat. — Şi s'o însurat c'o aschidă de femee, de-ţĭ venea să ĭeĭ lumea în cap, maĭ ales când o vĕḑut pe bărbatu-sĕŭ cât îĭ de barbat şi pe de-asupra, ... n'o mulţemea cu rîndul patuluĭ. —

Când se duceà sa mânânce, femeia-ĭ spuneà, c'o aduś să-ĭ facă de mâncare? Că prostul erà şi leneş, pe lângă alte păcate. Când cerea alte celea — te mirĭ ce — ea-ĭ întorceà înapoĭ, cu vîrf şi îndesat, aşa că nu erà de chip să stee cu dînsa în casă.

Şedea maĭ mult afară. Câtu-ţi-ĭ ḑiulica, nu se mişca de pe prispă, acolo şedeà zacaş. Şiĭ curgea muciĭ de la nas, până'n pămînt, doar găinele de sĕ înduraŭ să-ĭ cinchiésca muciĭ, însă cucoşiĭ eraŭ maĭ îndrăsneţĭ. —

El, din toropiala luĭ numaĭ câte-odată zicea:

— *Hîcĭ, cucoş, că te-a 'nsura tata şi pe tine,* maĭ ales că-l vedea că tótă ḑiua fugărind găinele.

La anul, tată-săŭ, l-o întrebat, că nu-şĭ maĭ iee o femee.

— Nu, nu, nu, că-ĭ de-ajuns asta şi pentru mine şi pentru tine!

O snova aromână, aprópe identică, se va găsi în Gr. Tocilescu, Material folkloristic, II, p. 466.

7808 *△ **De géba i-a cântat cocoşul în prag.**

C. Teodorescu, *înv. c. Pungescĭ, j. Vasluĭu.*

Se ḑice despre omul căruĭa îĭ vine o moştenire, fără să se gândéscă la ea, şi pe care o pĭerde prin nechibzuinţa luĭ.

7809 * **Açiluĭ çi ĭi mĭérge ambar, ĭi uóuă ş-cucotlu óuĕ aroşĕ.**[1]

G. Zuca, *c. Berat, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. 2241.

---

[1] Aceluĭ căruĭa îĭ merge bine, îĭ ouă şi cocoşul ouĕ roşiĭ.

△
7804 **Nu poţĭ fi şi cu clocă şi cu puĭ.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 178, *c. Topliţa-Rom.*, *Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1829.

* △
7805 **De géba a clocit cloşca!**

Gavr. Onişor, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Se ḑice la o pagubă.

COCOŞ

*
7806 **Cathe cucot prî cuprie-l̃ĭ cântă.** [1])

I. Coyan, *prof. c. Elbasan, Albania.*

*
Cathe cucot pi cuprïe a luĭ cântă. [2])

I. Ionescu, *c. Nevésta, Macedonia.*

Cathi cucot pri cuprii-l̃ĭ cântă. [3])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 163.

*
Cathe cucot pri cuprilĭa cântă. [4])

Ilie Ghicu, *c. Abela & Băésa, Epir.*

A se adoagà la No. 1683.

* △
7807 **Hicĭ, cucoş, că te-a însura, tata, şi pe tine.**

Teodorescu-Kirileanu, *înv. c. Brosceni, j. Suciava.*

Următórea snóvă ne dă înţelesul şi origina ḑicereĭ.

---

[1]), [2]) & [3]) Fie-care cocoş pe gunoiul luĭ cântă.
[4]) Fie-care cocoş pe gunoĭu cântă.

Snóva

Un gospodar aveà un flăcăŭ, Tanase de felul luĭ. Flăcău erà tomnatec, şi tată-sĕŭ vreà să'l însóre.

Intr'o ḑi îĭ spune că trebue să se însóre.

— D'apoĭ eŭ, tată, când moĭu însura, o să ĭeaŭ maĭ multe femeĭ, nu numaĭ una cum fac ceĭ-l-alţĭ.

— Amu deodată, dragul tatiĭ, — când o desvăli firea ficioru-seŭ — să ieĭ numaĭ una; să veḑĭ cum te-ĭ împăcà cu dînsa, cum ţ-a merge gospodariea, cum ţ-a veni la lovele, şi maĭ pe urmă, ti'-l lua încă v'o douĕ-treĭ!

Fecioru-sĕŭ s'o învoit. — Şi s'o însurat. — Şi s'o însurat c'o aschidă de femee, de-ţĭ venea să ĭeĭ lumea în cap, maĭ ales când o vĕḑut pe bărbatu-sĕŭ cât îĭ de barbat şi pe de-asupra, ... n'o mulţemea cu rîndul patuluĭ. —

Când se duceà sa mânânce, femeia-ĭ spuneà, c'o adus să-ĭ facă de mâncare? Că prostul erà şi leneş, pe lângă alte păcate. Când cerea alte celea — te mirĭ ce — ea-ĭ întorceà înapoĭ, cu vîrf şi îndesat, aşa că nu erà de chip să stee cu dinsa în casă.

Şedea maĭ mult afară. Câtu-ţi-ĭ ḑiulica, nu se mişca de pe prispă, acolo şedeà zacaş. Şiĭ curgea muciĭ de la nas, până'n pămînt, doar găinele de sĕ înduraŭ să-ĭ cinchiésca muciĭ, însă cucoşiĭ eraŭ maĭ îndrăsneţĭ. —

El, din toropĭala luĭ numaĭ câte-odată zicea:

— *Hîcĭ, cucoş, că te-a 'nsura tata şi pe tine,* maĭ ales ca-l vedea că tótă ḑiua fugărind găinele.

La anul, tată-său, l-o întrebat, că nu-şĭ maĭ iee o femee.

— Nu, nu, nu, ca-ĭ de-ajuns asta şi pentru mine şi pentru tine!

O snova aromână, aprópe identică, se va găsi în Gr. Tocilescu, Material folkloristic, II, p. 466.

7808 *△ De géba i-a cântat cocoşul în prag.

C. Teodorescu, *înv. c. Pungescĭ, j. Vasluiu.*

Se ḑice despre omul căruĭa îĭ vine o moştenire, fără să se gândéscă la ea, şi pe care o pĭerde prin nechibzuinţa luĭ.

7809 * Açiluĭ çi ĩi m̃érge ambar, ĩi uóuă ş-cucotlu óuĕ aroşĕ.[1])

G. Zuca, *c. Berat, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. 2241.

---

[1]) Aceluĭ căruĭa îĭ merge bine, îĭ ouă şi cocoşul ouĕ roşiĭ.

*
7810 Şi fără di cucot s'apiră.[1])

D. A. Milescu, c. *Nevésta, Macedonia.*

Câud unul se laudă că, fară dînsul nu se face cutare lucru.

* △
7811 Cucoşul, şi sub covată, tot cântă.

P. Prelipceanu, *înv. c. Scheia, Bucovina.*

Pentru omul harnic.

* △
7812 Cocoşul care cântă tótă nóptea, îl mănâncă vulpea.

P. Gârboviceanu, c. *Mogoşescî, j Dîmbovița.*

Acelaş înţeles că la No. 7730 din acest capitol.

* △
7813 A sărit cocoşul vecinuluĭ peste gard.

I. Grofşoreanu, *prof. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Despre omul desfrînat, curvar, care sĕ ţine cu femeea vecinului.

* △
7814 E om bun, cântă cocoşul luĭ pe culmea mea.

P. Gârboviceanu, *prof. c. Poenariĭ, j Gorj.*

In batjocură, pentru omul rĕŭ, cârcotaş.

* △
7815 Par'că a cântat cocoşul meŭ pe gardul luĭ.

P. Gârboviceanu, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

Imı cauta cértă de géba. A se adaogà la No. 1686.
E poveste cunoscută, cérta celor doĭ, numaĭ fiind că a cântat cocoşul unuĭa pe gardul celuĭ-l-alt.

---

[1]) Şi fără de cocoş se luminézǎ de ḑi.

7815 b * △ **A auḑit cocoşul cântând dar nu scie la ce casă.**

TEODORESCU, *c. Pungesci, j. Vaslului.*

Veḑĭ *a Toca.*

1⁰ Se laudă că le scie tóte, şi nu scie nimic.
2⁰ Scie ce-va dar pe jumătate.

7816 * △ **Când cântă cucoşul**
Se scólă moşul.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorlenĭ, j. Tutova.*

7817 * △ **I-a cântat (bine, de vreme) cocoşul.**

V. SALA, *dasc. c. Guranĭ, comit. Bihor, Ungaria.* — G. POBORAN. *înv. j. Olt.*

* *L̃i cântă cucotlu.*[1]

G. ZUCA, *c. Berat, Albania.*

I-a mers bine, a isbutit.

7818 △ **Unde cocoşul nu cântă.**

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, 1, p. 367, 370 & 548.

△ *Unde cocoşĭ negri nu cântă.*

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*, p. 387.

Adică departe.

COCOŞEL

7819 * △ **Aĭ stîlcit cocoşelu.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorleni, j. Tutova.*

Prea de tînĕră aĭ păţit'o.

COCOSTÎRC

7820 * △ **Cocostîrcul în băltóge traĭesce.**

G. MIHALACHE, *c. Şendresci, j. Tutova.*

[1] Îĭ cântă cocoşul.

A se adăogà la No. 1691.

7821 * △ **A sta ca cocostîrcul.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broşteni, j. Suceava.*

Adică singur. A se adaogà la No. 1690.

CÓDĂ

7822 * △ **Las, să'ĭ rupă códa a cuĭ 'ĭ vaca.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Murgenĭ, j. Tutova.*

Când unul îşĭ bate nevésta.

7823 * △ **A'l călcà pe códă.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.* — GR. JIPESCU, *Opincar*, p. 66.

A se adaogà la No. 1699.

7824 * **Alîchi códe.**[1]

G. ZUCA, *c. Samarina, Epir.*

A exagerat lucrurile; a pus intrigĭ.

7825 * △ **A pus códa pe spinare**
Ş'a luat'o fuga mare.

V. A. FORESCU. *c. Dorna, j. Suciava.*

* △ *A pus códa pe spinare*
Ş'o plecat la lunca mare.

GAVR. ONIŞOR, *c. Banca, j. Tutova.*

A se adaogà la No. 1706.

7826 * △ **A eşit cu códa între vine.**

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroşiţa, j. Dîmboviţa.*

---

[1]) A lipit códe.

* △
Cu códa 'ntre piciòre.

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 177.— E. Patriciu, *inv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

* △
Îșĭ trage códa întrĕ piciòre.

Iul. Grofșorernu. *profesor, c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

A se adaogà la No. 1709.

△
7827 **E scurtă'n códă.**

Dr. Elie Cristea, *Prov.*, p. 88, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

A pățit'o ca vulpea.

△
7828 **Pune'ĭ sare pe códă.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 217, *c. Logoș, Ungaria.*

Când unul se laudă, fără temeĭu, că va face ce-va, spunênd că 'ĭ ușor de făcut.

*
7829 **Bati códa.**[1])

G. Zuca, *c. Samarina, Epir.*

Vré să se apropĭe. A se adaogà la No. 1714.

* △
7830 **Dă din códă.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

Când vede că'ĭ ghicescĭ gândul.

* △
7831 **Îșĭ face sunet de códă.**

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

Ișĭ face spaĭma fără motiv.

* △
7832 **A'șĭ vîrî códa în tóte.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

---

[1]) Mișcă códa.

A se amesteca în tóte, şi chiar unde nu'l privesce. A se adaogà la No. 1714 b.

7833 * △ **Còda'ĭ grasă.**

A. Gorovei, *public.*, *j. Sucĭava.*

Adică e bogat.

7834 * △ **Îşĭ face códa colac.**

Avr. Corcea, *paroh*, *c. Coşteĭu, Banat.* — Puşcariu, *c. P. Mérului, comit. Făgăraş.* — Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 91, *c. Gura-rîuluĭ, Ungaria.*

Când voesce cine-va sa repare o greşala pe care a făcut'o, şi se umilesce.

7835 * **A da din códă în vale.**

G. Poboran, *inst. j. Olt.*

Dĕ códă în vale.

Gr. Jipescu. *Opinc.*, p. 132.

Din rĕŭ în maĭ rĕu. A se adaogà la No. 1698.

7836 * △ **O dà de códă, când ţi-e lumea maĭ dragă.**

P. Garboviceanu, *prof. c. Corbu, j. Olt.*

O păţesce tocmaĭ când e maĭ rĕŭ pentru el.

COLASTRĂ

7837 **Bună'ĭ culastra, ma nu fétă tot-na oĭli.**[1]

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 467.

Pentru ce-va care nu se obţine uşor şi în tot-dé-una.

COPITĂ

7838 * △ **Îĭ sar copitele.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

---

[1]) Bună'ĭ colastra, dar nu fată în tot-dé-una oile.

Adică fuge repede.

COPOÏU

* △
7839 **Nicĭ copoïu,**
Nicĭ câne de oĭ.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Verşeţ, Banat.*

Acelaş înţeles ca la No. 1553.

CORB

7840 **Corb la corb nu scóte ochiĭ.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p 171.

* △
Corb la corb nu'şĭ scóte ochiĭ.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △
Corb la corb nu scóte ochiĭ, dar nicĭ cĭóră la cĭóră.

M. RUSU, *c. Ighisdorf, comit. Tîrnava, Transilvania.*

Ceĭ marĭ nu se vor pricina nicĭ odată, pentru interesul celor micĭ. Veḑĭ No. 1720.

* △
7841 **Când ar fi după corbĭ, toţiĭ caiĭ ar fi morţĭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Sc. Norm.*

Ceĭ rĕĭ numaĭ nenorocirĭ aştéptă, spre folosul lor.

*
7842 **Di la corac, cra vaĭ avdzi.**[1]

G. ZUCA, *c. Samarina, Epir.*

Prostul prostiĭ spune. A se adaoga la No. 1723.

* △
7843 **Corbul orĭ cât s'ar chilosi,**
De negréţă tot nu s'ar mântui.

V. A. FORESCU. *c. Dorna, j. Suciava.*

---

[1]) De la corb, cra veĭ auḑi.

Acelaş înţeles ca la No. 1727.

△ *
7844 **De departe corbiĭ simţesc hoĭtul.**

V. A. Forescu, c. *Mălini*, j. *Suciava*.

Acelaş înţeles ca la No. 1722.

* △
7845 **— Cumu 'ţĭ m̃erg puĩĭi, córbe?**
— Aţĭa dĕ-aţĭa lâĭesc.[1]

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 162. — Gr. Tocilescu, II, p. 463.

— Corbu, çi ţĕ fac puĩli?
— Ma cresc ş ma lăèsc.[2]

Mihăileanu, *Dicţ.*, p. 125.

Acelaş înţeles ca la No. 1730.

7846 **Corbu ti dusişĭ, orñiu vinişĭ.**[3]

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 464.

Prost s'a dus, maĭ prost s'a întors.

7847 **Hrânea corbul s-ţî scótă oĉliĩ.**[4]

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 163. — Gr. Tocilescu, II, p. 464.

Fă bine să'ţĭ veḑĭ rĕu.

7848 **Se-adunară orñiĩ tuţĭ, di bâgară bufiu cap.**[5]

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 153. — Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 437.

Când stăpânul e maĭ slab de cât ceĭ carĭ ascultă de dînşiĭ; când îşĭ aleg uniĭ un stăpân prost.

---

[1]) Cum îţĭ merg puiĭ, corbule? — Din ce în ce înnegresc.
[2]) Corbule, ce'ţĭ fac puiĭ? — Tot cresc şi tot înnegresc.
[3]) Corb te duseşĭ, croncan venişĭ.
[4]) Hrănesce corbule să'ţĭ scótă ochiĭ.
[5] S'adunară croncaniĭ toţĭ, de aŭ pus pe bufniţă în capul lor.

7849 **Ca orñiu mâcă.** [1])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 595.

Adică mânâncă mult.

7850 **Ca orñiul pri mârşe.** [2])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 595.

Acelaş înţeles ca la No. 1722.

CORN

7851 △ **De ne ar da Dumneḑeŭ córne, şi trebue să le purtăm.**

Dr. El Cristea, *Prov.*, p. 73, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria*

Sa ne împăcăm cu ce ne dă Dumneḑeŭ.

7852 * △ **Până 'l bagĭ îĭ rupĭ córnele, şi până 'l scoţĭ îĭ rupĭ códa.**

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Despre cel pe care'l ducĭ cu sila. A se vedé No. 2571.

7853 * △ **O ţiĭ de córne şi el spune că e cĭută.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Comaniţa, j. Olt.*

Acelaş înţeles ca la No. 1731.

7854 * △ **Orĭ câştig córne, orĭ perd urechile.**

T. Bălăşel, *preot, c. Stefănescĭ, j. Vâlcea.*

Orĭ maĭ câştig ce-va, orĭ perd şi ceea ce maı am. A se asemĕna cu No. 1732.

---

[1]) Ca croncanul mănâncă.
[2]) Ca croncanul pe stîrv.

* △

7855 **Îşĭ măresce córnele.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Se trufesce, se înalţa.

* △

7856 **Îĭ cresc córnele.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

* △

Scóte córne.

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Om arogant, fudul

* △

7857 **Trebue maĭ cĭontit din córne.**

IUL. GROFŞOREANU, *prof. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Celuĭ care se crede prea mult.

* △

7858 **Îĭ caută în córne.**

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Când pe unul arţagos îl cruţă altul. A se adaogà la No. 1734.

*

7859 **A fi maĭ cu córne de cât . . .**

A se crede maĭ isteţ de cât altul.

* △

7860 **Îĭ prea cu córne.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Banca, j. Tutova.*

Pentru o mincĭună mare.

COTEA

* △

7861 **Nu e departe cotea de ĭepure.**[1])

V. A. FORESCU, *c. Şoldănescĭ. j. Sucĭava.*

---

[1]) Cotea, coteĭu = copoĭu.

1⁰ Va isbuti în curînd.
2⁰ Se cam potrivesce.

COTEĬU

7862 *△ **Departe coteĭu de ĭepure.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

1⁰ Nu va isbuti.
2⁰ Nu se potrivesce.

CRONCAN

Vedĭ *Corb*

CUC

7863 *△ **Cucul până nu vede mugur nu cântă.**

V. SALA, *dasc. c. Poĭana, comit Bihor, Ungaria.*

A se adaogà la No. 1747.

7864 **Un cuc nu aduçi prĭumuvéra.**[1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jalres.*, p. 178.

* *Cu un cuc primuvéră nu vine.*[2])

I. COYAN, *prof. c. Perivoli, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 2454.

7865 * **Un cuc çe primuvéră vaĭ aducă?** [3])

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7866 **A tăcut cucu, a trecut vară.**

Adevĕrul (ziar) Oct., p. 902.

A se apropia de No. 1755.

---

1 Un cuc nu aduce primăvara.
2) Cu un cuc primăvara nu vine.
3 Un cuc ce primăvară va aduce?

7867 * Vaĭ vină cuclu tu grădină.[1])

G. Zuca, *prof. c. Georgea, Albania*

O să mě înlesnesc şi eŭ odată.

7868 * Cându cuc, cându bab.[2])

I. Coyan, *prof. c. Culona, Albania.*

De odată s'a ridicat, s'a îmbogăţit, şi repede a căḑut, a sărăcit.

7869 * △ Se întórce ca cucu 'n cuĭbu altuĭa.

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Acelaş înţeles ca la No. 11682.

7870 * △ Te a lepĕdat ca cucul ou.

G. I. Tomescu, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Când unul, care era dator să te îngrijéscă, te părăsesce.

7871 A găsit un cuĭb de cuc.

G. Coşbuc, *publicist.*

Despre cel care crede că a găsit ce-va, şi 'n aevea e înşelat.

7872 △ Îĭ cântă cucu 'n cap.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 125, *c. Selişte, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. 1753.

7873 △ I-a cântat cucu 'n straiţă.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 110, *c. Gurarĭuluĭ, Ungaria.*

---

[1]) O să vie cucul în grădină.
[2]) Când cuc, când bab.

Adică îĭ merge bine.

* △

7874 **Trăesce ca cucul în frunze.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Crângu, j. Tutova.*

Adică bine, fericit.

* △

7875 **A trăi ca cucul pe cracă.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Adică singur singurel.

7876 **A trăi ca cuciĭ.**

G. COŞBUC, *publicist.*

Arată un traĭu rěŭ.

* △

7877 **Ca puĭul cuculuĭ**
Pe cranga nuculuĭ.

C. BALLY, *c. Cârlomănescĭ, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. 2479.

* △

7878 **Nu ajunge cucu.**

D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova.*

* △

Nu'ĭ maĭ cântă cucu.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Crângu, j. Tutova.*

Móre în curînd, nu apucă primăvara.

7879 **Se umflă în guşă ca un cuc**

G. COŞBUC, *Epoca,* II, p. 633.

Se mândresce.

* △

7880 **A, avé mila cuculuĭ.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

A fi fără părinţĭ; fără ajutor de la nimenĭ.

7881 **A fi puĭu de cuc**

G. COŞBUC, *publicist.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7882 * △ **A fi cuc.**

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

A se adaogà la No. 1770.

7883 **Cap de cuc.**

V. Alexandri, *Teatru,* p. 114.

A se adaogà la No. 1757.

CUCULETE

7884 * △ **S'a făcut cuculete.**

G. Poboran, *inst. j. Olt.*

S'a îmbĕtat.

CUĬB

7885 * △ **Cuĭbul tĕŭ se ţi'l păzescĭ,**
Dacă nu vreĭ se rătăcescĭ.

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Suclava.*

A se adăogà la No. 1778.

7886 * **Ş'aŭ făcut cuĭb în cuĭbul altuĭa.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Trăĭesce cu muierea altuia.

7887 **Li sĕ-asparsi cuĭbarul.**[1])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.,* II, p. 467.

Despre o fata care 'şi a perdut fecioria.

CUĬBAR

7888 * △ **Ş'o cacat cuĭbaru.**

E. I. Patriciŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

[1] I s'a stricat cuĭbul.

'Şĭ-a părăsit locaşul.

CURCĂ

* △
7889 **Curcă pe baltă şi raţă în patuĭag n'aĭ vĕḑut.**

G. I. Tomescu, c. *Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

1° Pe cel nerod din fire şi ném nicĭ odată nu'l veḑı maĭ bine.
2° Lucrurĭ carı nu s'au maı vĕḑut.

* △
7890 **Curcă pe baltă şi raţă pe cracă.**

I. Antonescu, c. *Vălcele, j. Argeş.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
7891 **Innótă ca curca pe baltă.**

P. Gârboviceanu, c. *Amarescĭ, j. Vâlcea.*

Adică de loc.

* △
7892 **Nu te încurcà ca curca 'n spinĭ.**

C. Teodorescu, *înv.* c. *Dogele' j. Vasluĭu.*

Când unul se amestecă, unde nu se pricepe.

* △
7893 **S'a încurcat ca curca 'n lemne.**

Călin Iordache, j. *Argeş.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
7894 **A face sporul curciĭ.**

G. P. Salviŭ, *înv.* c. *Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Adică nicĭ un spor.

* △
7895 **A ajuns de rîsul curcilor.**

V. A. Forescu, c. *Dorna, j. Sucĭava.*

A ajuns de rîsul proştilor.

CURCAN

7896 * **La cincĭ-ḑecĭ de anĭ sbóră şi curcanul.**

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Acelaş înţeles ca la No. 1883.

DIHOR

7897 * △ **Dihorul nu'şĭ lasă năravu nicĭ odată.**

I. Mircea, *c. Lovnic, comit. Tîrnava Mare, Transilvania.*

Pentru ceĭ rěĭ.

DOBITOC

7898 * **Dobitocu se légă cu curmeĭu şi omu cu cuvîntu.**

Gr. Alexandrescu, *magistr., j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 1323.

7899 * △ **Dobitocul nu scie ce'ĭ norocul.**

V. Sala, *dasc. c. V. Sohodol, comit. Bihor, Ungaria.*

Tot omul are un noroc, dar prostul nu scie să se foloséscă de el.

FÎŢĂ

7900 * **Fîţă.**

Pentru o fată mică şi zglobie.

FLUTURE

7901 * **Fluture.**

Adică tîněr, voĭnic şi frumuşel.

7902 * △ **Are fluturĭ la cap.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. 1803.

7903 **Ca pirpiruna la lumină.**[1]

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 607.

Pentru ceĭ carĭ se ĭeaŭ după lucrurĭ carĭ îĭ duc la pagubă, la peire. Veḑĭ No. 1802.

FRÎU

7904 * △ **Frînele de aur nu fac maĭ bun calul.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 2551.

7905 * △ **Are frîŭ.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Brosceni, j. Suciava.*

Adică stăpân.

7906 * △ **L'a dus de frîŭ.**

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 128, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 11929.

FULG

7907 * △ **Îĭ merg fulgiĭ, ca de găină négră.**

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroşiţa, j. Dîmboviţa.*

1° Fuge repede — BĂNULESCU.
2° Acelaş înţeles ca la No. 1809.

---

[1]) Ca fluturile la lumină.

FURNICĂ

*△
7908 **Furnica, cât de mică, dar şi ea se mânie, când îĭ umblă la moşinoĭu.**

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

A se adaogà la No. 1811.

*△
7909 **Veḑĭ să nu calcĭ vre-o furnică.**

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ*

Celuĭ care merge a-lene pe drum; îşı numĕră urmele.

*
7910 **Furniga, când ĩ vine mórtea, scóte arpe di asbóră.** [1])

C. IONESCU, *c. Nevésta, Macedonia.*

Bogăţia vine prea târḑiŭ.

*
7911 **Ş-di furnigă afunico.** [2])

C. IONESCU, *c. Nevésta, Macedonia.*

A se adaogà la No. 1815.

*
7912 **Scosi furniga péni!** [3])

ILIE GHICU, *prof. c. Ianina, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 8652.

*△
7913 **Se duc furnicile la mĭere.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorlenĭ, j. Sucĭava.*

Adică la folos.

---

[1]) Furnica, când îĭ vine mórtea (momentul de a muri), scóte aripĭ şi sbóră.

[2]) Şi de furnică omor (măcel).

[3]) Scóse furnica pene!

FURNICAR

7914 △ **Nu băgà bâta 'n furnicar.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 167, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Nu te amesteca unde nu aĭ trébă, şi de unde se pot nasce supĕrărĭ pentru tine.

GAĬE

7915 △ **Gaĭa lesne se ĭértă**
Ér porumbiţa se cértă.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 99, *c. Bochia, Ungaria.*

A se adaogà la No. 1819.

GĂINĂ

7916 △ **Găina órbă încă află câte un bob.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 100, *România.*

△ *Şi găina órbă găsesce câte o bómbă.*

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 239, *c. Logoş, Ungaria.*

△ *Şi găina órbă nimeresce câte un grăunt.*

Dr. El. Cristea, *Prov*, p. 239, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

* △ *Găina órbă încă găsesce grăunţe.*

I. Boldea, *c. Crihalma, comit. Tîrnava-Mare, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. 1824.

7917 * △ **Găina până nu scurmă nu 'şĭ găsesce mâncare.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

*** Muncind, omul nu pĭere de fóme. A se adaogà la No. 1825.

7918 * △ Găina pân nu scurmă nu mănâncă.

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7919 * △ Găina pân nu scurmă, nu se ţine sătulă.

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7920 Gâĩna, gâĩnă; puĩĩi, puĩi; şi óuli, óuĕ, nu s-façi. [1])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 503.

Acelaş înţeles ca la No. 1829.

7921 △ Găina cu grăunţele umple guşa de porumb.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 100, c. *Sinersig, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1831.

7922 △ Găina cum nasce oul, la clocit gândesce.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 100, c. *Rĕşnov, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1832.

7923 * △ Găina care cârcăe nu ouĕ, şi omul, de se laudă, nu face nimic.

NEGOESCU, c. *Jidenĭ, j. Rîmnicu-Sărat.*

Acelaş înţeles ca la No. 1833.

7924 △ Găina care prea mult cotcorozesce, nu prea clocesce.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 99, c. *Gurarîuluĭ, Ungaria.*

---

[1]) Găina, găină; puiĭ, puĭ; şi ouĕle, ouĕ, nu sĕ póte.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7925 **Găina care cântă séra, diminéţa n'are oŭ.**

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 175.

* △ *Găina care cântă séra, nu ouĕ diminéţa.*

Dr. El. Hocĭotă, *c. Selişte, comit. Sibiŭ, Transilvania.*

Gâlina çe cârcârédză di cu séră, nu óuĕ diminéţa. [1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 158. — Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 503.

A se adaogà la No. 1835.

* △

7926 **A risipi ca găina, când se vede în grămadă.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Şuicĭ, j. Argeş.*

Acelaş înţeles ca la No. 1839.

* △

7927 **S'a vĕḑut ca găina în grămadă.**

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △

7928 **S'a pus ca găina în mijlocul grămeḑiĭ.**

G P. Salviŭ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

△

7929 **Nu te sui ca găina 'n vîrful grămeḑiĭ.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 182, *c. Cetea, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent, sub formă de povaţă.

---

[1]) Găina ce cârcâe de cu séra, nu ouĕ diminéţa.

△
7930 **Găina, când îĭ vine, atuncĭa óuĕ.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 99, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

A se adăogà la No. 1840.

7931 **Ca gâĭina, cându-ĭĭ ĭine oŭlu la cur, îşĭ caftă cuĭbul.** [1])

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 504.

Pentru cel care nu îngrijesce la timp.

* △
7932 **Acolo rîşcă** [2]) **găina unde grămada e maĭ mare.**

Jul. Grofşoreanu, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Risipă; prăpădirea avereĭ.

△
7933 **Găina care rîcăĭe mult îşĭ scóte ochiĭ.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 100, *c. Topliţa Rom., Ungaria.*

A se adaogà la No. 1842.

* △
7934 **Găina, pentru un oŭ, tótă ḑiua cotcodăcesce.**

V. Simiganoschi, *preot, c. Fereblecea, Bucovina.*

Acelaş înţeles ca la No. 1843.

△
7935 **Găina care clocesce, nicĭ odată nu e grasă.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 99, *c. Tisa, Ungaria.*

A se adaogà la No. 1844.

* △
7936 **Găina bĕtrână face cĭorbă bună.**

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

---

[1]) Ca găina, când îĭ vine oul la cur, îşĭ caută cuĭbul.
[2]) Rîşcă = împrăştie, pentru a căuta de mâncare.

Gãlina vécli, dzamă bună. [1])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 504.

A se adaogà la No. 1845.

7937 * △ **Găina bĕtrână face zamă bună, dar şi zama de puĭ îşĭ are gustul eĭ.**

D-ra ECAT. ŞIŞMAN, *c. Adam, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7938 * △ **Găina vecinuluĭ face ouĕle maĭ marĭ.**

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroşiţa, j. Dîmboviţa.*

Acelaş înţeles ca la No. 1848.

7939 * △ **Găina vecinuluĭ nu pĭere.**

V. SALA. *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Vecinul e răpitor.

7940 **Ne gâlinĭ avem, ne di vulpi n-avigliem.** [2])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 505.

Arată nepăsarea; maĭ ales a omuluĭ care nu are fete.

7941 * △ **Cântă găina nu cocoşul.**

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

A se adaogà la No. 1853.

7942 * △ **Nu e bine unde cântă găina, şi nu cucoşul.**

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Acelaş înţeles ca la No. 1854.

---

[1]) Găină bĕtrână. zémă bună.
[2]) Nicĭ găinĭ nu avem, nicĭ de vulpe nu ne păzim.

* △
7943 **Şi găinele cântă de-odată.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Cârja, j. Tutova.*

Şi femeile poruncesc câte odată.

* △
7944 **Şi cu puĭ şi cu ouĕ, şi cu găina grasă nu poţĭ fi.**

A. GOROVEI, *public. j. Suciava.*

△
Nu poţĭ fi, şi cu puĭ, şi cu óuĕ şi cu cloşcă grasă.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 178, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

A se adaogà la No. 1829.

* △
7945 **Nu scie pe unde se pişe găina.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

A se adaogà la No. 1858.

* △
7946 **Cocoşéscă-se găina, unde a vré; numaĭ să óuă acasă.**

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 55, *c. Codlea, Ungaria.*

Pentru femeea desfrînata şi bărbatul îngăduitor.

* △
7947 **Nu maĭ e găina care făcea ouĕle marĭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Cloşanĭ, j. Mehedinţĭ.*

Nu maĭ sunt folósele de odinióră.

△
7948 **Găina p'un oŭ face atâta sgomot, cât o aude vulpea.**

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 100, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 7812 din acest capitol.

7949 * △ **Nu'ĭ cu putinţă să vîrĭ găina în oul din care a eşit.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Pe om nu'l maĭ schimbĭ din ce este.

7950 * △ **La culcuş găina, că gura ţ'i plină.**

V. PALADE, *c. Câmpenĭ, comit. Turda Arieş, Transilvania.*

Când unul a mâncat dar în deajuns.

7951 * **Cine se culcă odată cu găinele nu dă semne de pricopsélă.**

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Pentru omul leneş. Vedĭ No. 1867.

7952 * △ **Se cĭucĭulesce ca găina 'n ţĕrină.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coştelu, Banat.*

Îĭ face voĭea sa.

7953 △ **A ajuns ca găina în vrav.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 1 & 27, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Adică risipesce averea.

7954 * △ **A trăi ca găina la móră.**

A. COJOCARU, *c. Ţifescĭ, j. Putna.*

A se adaogà la No. 1860.

7955 * △ **Trăesce ca găina la móră, ce nu are bómbe.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 258, *c. Sinersig, Ungaria.*

Adică rĕŭ.

*
7956 Imni ca gãlina aumbrată.[1])

ZUCA, c. *Culona*, *Albania*.

Adică zăpăcit.

Umbrele, sunt spiritele morţilor, carĭ umblă nóptea prin case.

* △
7957 E ca găina cu oŭ.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.*

Nu'şı găsesce locul.

* △
7958 Pare că'ĭ cĭuma găinilor.

ST. ST. TUŢESCU. *c Catanele, j. Dolj.*

Urît peste fire.

* △
7959 Mórtea găinilor.

P. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Urîta de mama focului.

* △
7960 Se culcă odată cu găinele.

P. GARBOVICEANU, *Cl. VII, Sc. Norm.*

A se adaogà la No. 1867.

△
7961 O nimeri, ca găina órbă bóba.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 197, c. *Logoş*, *Ungaria*.

△
A nimerit ca găina órbă grăunţul.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 10, c. *Sinersig*, *Ungaria*.

A nimerit odată şi cel netrebnic.

[1]) Umblă ca găina bătută de umbre.

GĂRGĂUN

* △
7962 **Umblă tot cu gărgăunĭ în cap.**

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

E bét. Inţeles special dat de D-l Patricĭu. A se vedé No. 1871.

GÂSCĂ

△
7963 **Păzesce'ţĭ gâscele, când veḑĭ că le descântă vulpea.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 207, c. *Gurarĭuluĭ, Ungaria.*

A se adaogă la No. 1873.

*
7964 **O asamană talpa gâsceĭ cu flórea sóreluĭ.**

V. A. FORESCU, *c. Fălticenĭ, j. Sucĭava.*

Face asemĕnare între ómenĭ inculţĭ şi învĕţaţı de frunte.

*
7965 **A murit gâsca care făcea ouĕle marĭ.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 7947 din acest capitol.

*
7966 **Se-aspare di gâsci.** [1])

G. ZUCA, *c. Durazzo, Albania.*

E fricos.

7967 **Cap di gâscă.** [2])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 505.

Adică om prost, cap sec.

* △
7968 **Trece ca gâsca pe apă.**

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

---

1) Se sperĭe de gâsce.
2) Cap de gâscă.

Variantă la No. 1881 b.

7969 * **Trăesc ca gâsca cu porcu.**

D-ra CAT. ŞIŞMAN, c. *Adam, j. Tutova.*

Arată un traiŭ rĕŭ, o ne-înţelegere.

7970 △ **Unde gâsca nu gâgâie.**

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I, p. 644.

Adică departe.

GÂZĂ

7971 * △ **Nu fie-care gâză face miere.**

P. PRELIPCEANU, *înv. c. Scheia, Bucovina.*

Acelaş înţeles ca la No. 2165.

GHEONÓĬE

7972 * **Gheonóĭe.**

Muĭerea rea, cicălitóre.

GHĬARĂ

7973 * △ **E lung la ghĭere.**

AVR. CORCEA, *paroh*, c. *Coşteĭu, Banat.*

E dispus spre furt.

7974 * △ **Îĭ ĭes ghĭerele prin sac.**

AVR. CORCEA, *paroh*, c. *Coşteĭu, Banat.*

Pentru ceĭ rĕutăcĭoşĭ carĭ, prin vorbe saŭ fapte, îşĭ destăĭnuesc gândurile.

GHĬÓCĂ

7975 * △ **A eşi (scăpà) din ghióce.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Mêrcina, Banat.*

1° A scápa de un rĕŭ.
2° A începe un noŭ mod de vĭéţă.

GODAC

7976 * **Godac.**

Pentru un copil mic.

GREER

7977 * △ **Îĭ cu grĕluş în cap.**

IUL. GROFŞOREANU, *prof. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

* △ *Are greluşĭ în cap.*

G. PETRIUCĂ, *comit. Alba Inf., Transilvania.*

* △ *Are greruşĭ în cap.*

C. FLĂMÂND, *comit. Bistriţa-Năsĕud, Transilvania.*

A se adaogà la No. 1892.

HAĬTĂ

7978 * **Haĭtă.**

Adică femee necinstită.

HAM

7979 * **Orĭ-ce ham nu încape pe orĭ-ce cal.**

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Suciava.*

Orĭ-ce slujbă nu se cuvine orĭ-căruĭ om.

7980 △ **Dedat cu hamul, ca alba cu rĕul.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 71, *c. Sinersig, Ungaria.*

Adică dedat cu rĕul.

7981 * △ **A trage ca la ham.**

Teodorescu-Kirileanu, *înv. c. Broştenĭ, j. Suciava.*

A lucrà din greŭ, din tótă puterea.

7982 * △ **Vine singur la ham.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

1⁰ Se apucă, singur, de o muncă maĭ mult grea şi supĕrătóre.
2⁰ Acelaş înţeles ca No. 1893.

HELGEA

7983 * △ **Cum îĭ helgea (helgeaua).**

Teodorescu-Kirileanu, *înv. c. Broştenĭ, j. Suciava.*

Adică alb.

HULUB

7984 * **Din hulub se nasce scorpĭe.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Pentru părinţĭ şi copiĭ.

IED

7985 * △ **Iedul (edul) sĕ bagă în gura lupuluĭ.**

V. Sala, *înv. c. Petrilenĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Cel nesimţitor se aruncă singur în primejdĭe.

7986 * △ **Iedul sare maĭ sus de cât capra.**

C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluiŭ.*

Acelaş înţeles ca la No. 1590.

IÉPĂ

* △
7987 **Iépa flămândă îşĭ uĭtă de mânzĭ.**

V. SALA, *dasc. c. Hinchiriş, comit. Bihor, Ungaria.*

Cine suferă de fóme, nu maĭ ţine socotélă de nimic.

* △
7988 **Dintr'o ĭépă boeréscă ĭese un cal ţigănesc.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

Părinţĭ bunĭ şi copiĭ rĕĭ.

* △
7989 **De multe orĭ, dintr'o ĭépă bună ĭese un măgar, şi dintr'un mărăcine ĭese un trandafir.**

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroşiţa, j. Dîmboviţa.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
7990 **Dintr'o ĭépă turcéscă ĭese un cal ţigănesc.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Rătescĭ, j. Argeş.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
7991 **Şi dintr'o ĭépă ursăréscă póte ĭeşi odată un armăsar boeresc.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Părinţĭ rĕĭ şi copiĭ bunĭ.

* △
7992 **Dintr'o ĭépă ţigănéscă ĭese un cal boeresc.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Sc. Norm. Buc.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
7993 **Dintr'o ĭépă ţigănéscă ĭese un cal nemţesc.**

P. Gârboviceanu, *prof. Cl. VI, Sc. Norm. Buc.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
7994 **Iépă albă 'mĭ trebuĭa,**
Că cea négră nu trăgea.

A. Cĭocoĭu, *j. Dorohoĭu.*

Pentru unul care 'şĭ-a schimbat nevésta.

* △
7995 **I-a venit ĭépa la hăţ.**

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

S'a împuternicit.

* △
7996 **Nechéză ca o ĭépă.**

Antonescu, *c. Plăinescĭ, j. Rîmnicu-Sărat.*

Caută dragoste.

* △
7997 **Deslégă ĭépa de la gard.**

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Vorbesce, spune odată ce aĭ de ḑis.

* △
7998 **Parc'că ĭ-a tăĭat ĭépa de la gard.**

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

A se adaogà la No. 1903.

* △
7999 **Îĭ taĭe ĭépa de la gard.**

I. Vulcănescu, *înv. c. Pelescĭ, j. Dolj.*

Îĭ ĭea nadejdea. A se adaogà la No. 1904.

△
8000 **Îl cunosc toţĭ ca pe o ĭépă albă.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 116, c. *Rêşnov, Ungaria.*

E în deobşte cunoscut.

△
8001 **I-aŭ fĕtat ĭepele.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 112, c. *Sinersig, Ungaria.*

E bucuros, vesel.

* △
8002 **S'a isprăvit ĭépa de belit.**

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Adică: s'a isprăvit o trébă murdară şi neînsemnată.

* △
8003 **A 'şĭ câta ĭépa.**

G. Poporan, *inst. j. Olt.*

A umbla supĕrat.

IEPURE

* △
8004 **Maĭ bine un ĭepure în frigare, de cât doĭ în câmp.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 144, c. *Topliţa Rom., Ungaria.*

Ma ghini un lépuri tu sulă, di dzaçi tu pâduri.[1]

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres*, p. 168.—Gr. Tocilescu, II, p. 526.

A se adaogà la No. 1908.

8005 **Turciĭ gonesc ĭepurele cu carul.**

Acsinte Uricarul, *Letop. Moldoveĭ*, II, p. 127.

* △
Prinde ĭepurele cu carul.

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 1909.

---

[1]) Maĭ bine doĭ ĭepurĭ în frigare, de cât ḑece în pădure.

* △
8006 **Cu doba nu prindĭ ĭepurĭ.**

V. Sala, *dasc. c. Drăgănescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1909.

8007 **Nu sciĭ de unde sare ĭepurele.**

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 171.

D'ĭu nu mintuĭescĭ (mintuescĭ) dĕ-acloţĕ arsari lépurli. [1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 165. — Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 527.

*
Di ĭu nu minduescĭ ţ'ése l̃iepurle. [2])

I. Ionescu, c. *Nevésta, Macedonia.*

A se adaogà la No. 1916.

*
8008 **Care avină doĭ l̃iepurĭ n-acaţă vĕrnu.** [3])

Il. Ghicu, *prof. c. Perivoli, Epir.*

Lacomia la om nu e bună. A se adaogà la No. 1918.

* △
8009 **Să prindĭ ĭepurile cu mâna.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Magurele, j. Ilfov.*

Incercare zadarnică.

*
8010 **Cât s-l̃i créscă códa a l̃iepurluĭ, cât a tată suĭ va s'hibă.** [4])

C. Ionescu, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Pentru copiĭ şi părinţĭ.

[1]) De unde nu gândescĭ de acolo rĕsare ĭepurele.
[2]) De unde nu gândescĭ îţĭ ĭese ĭepurele.
[3]) Care vînéză doĭ ĭepurĭ nu prinde nicĭ unul.
[4]) Cât să'ĭ crescă códa ĭepureluĭ, cât a luĭ tată-sĕŭ o să se facă.

8011 **Vru să sîrmă lépurli, şi scósi ursa.**[1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 178.

Vru si scótă lépuri şi dédi pri ursă.[2])

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 178.

Când daĭ de bucluc la care nu te aşteptaĭ.

8012 * **Schnă l̃iepur̃ile şi 'l pitrusi ursa.**[3])

I. COYAN, *prof. c. Permet, Albania.*

* *Schină l̃iepure, 'l placosi ursa.*[4])

ILIE GHICU, *prof. c. Perivoli, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 2657.

8012 b △ **Pune óla la foc şi ĭepurele 'n pădure.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 217, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 2657.

8013 * △ **Câţĭ ĭepurĭ la biserică.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Adică nicĭ unul.

«Are atâţea boĭ la plug, *câţĭ ĭepurĭ la biserică.*»

8014 **Stres ca l̃iepŭre şi-alâsat ca lâghunica.**[5])

G. ZUCA, *prof. c. Durazzo, Albania.*

Când vreĭ să 'ţĭ baţĭ joc de vitejia saŭ de generositatea cuĭ-va.

---

[1]) Vru să smintéscă ĭepurele şi stîrni ursul.
[2]) Vru să stîrnéscă ĭepure şi dete peste urs.
[3]) Aţîţă (înţepă) ĭepurele şi 'l turti (a căḑut peste ursu.
[4]) Aţîţa ĭepure, îl copleşi ursu.
[5]) Strîns ca ĭepurele şi lăsat ca ogarul.

8015 * △ **Aĭ scăpat ĭepurele din mână.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Adam, j. Tutova.*

Adică un folos, cu care nu te maĭ veĭ întîlni.

8016 * △ **Iepure de douĕ hotare.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Nu'ĭ localnic; stă când aci, când aĭurea. Veḑĭ No. 1924.

8017 * △ **Iepure de nouĕ-ḑecĭ şi nouĕ de hotare.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8018 * △ **Doar nu pascĭ ĭepurĭ.**

C. FLĂMÊND, *comit. Bistriţa-Năsăud, Transilvania.*

Nu facĭ Dumueḑeŭ scie ce muncă grea.

8019 * △ **Prinḑĭ ĭepurĭ cu el.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

1⁰ L'am învĕţat eŭ minte; de aci înainte fiĭ sigur de el, pune'l la orĭ-ce trébă, că ţi-o face.
2⁰ E vesel.

8020 * △ **Merge ca ĭepurile.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broştenĭ, j. Sucĭava.*

Adică într'ascuns.

8021 * △ **Fuge ca un ĭepure scăpat.**

SPERANŢA, *j. Iaşĭ..*

Acelaş înţeles ca la No. 1929.

8022 * **Dă din urechĭ ca ĭepurele.**

Gr. Alexandrescu. *magistr. j. Putna.*

1⁰ Ascultă să vadă ce e.
2⁰ Iĭ e frică, se teme de ce-va.

8023 **I-a eşit ĭepurile înainte.**

Rom. Glumeţ, p. 9.

Acelaş înţeles ca la No. 1925.

8024 * **Par'că e un ĭepure orb, trierând prin bob.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Face o trébă rĕŭ.

IEPURÓĬCĂ

8025 * △ **Iepurile se vaĭtă, şi ĭepuróĭca fată.**

V. A. Forescu, *c. Mălinĭ, j. Suc̆ava.*

△ *Iepuróĭca fată şi ĭepurile se vaetă de inimă.*

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 87, *c. Agnita, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1931.

8026 * △ **Par'că'ĭ ĭepuróĭcă.**

Teodorescu-Kirileanu, *înv. c. Brosceni, j. Suc̆ava.*

Femee plodicĭósă.

IESLE

8027 **Nu ĭeslea merge la boŭ, ci boul la ĭesle.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 169, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Mâncarea nu vine singură, trebue să muncescĭ ca să o capeţĭ.

INCORNORAT

8028 *△ **O face prea încornorată.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluĭu.*

Spune ce-va de ne credut, orĭ face ce-va de ne-laudă.

JIGANIE

8029 *△ **Jigania, cât de mare, are stăpânul eĭ.**

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suclava.*

Nu e nimenĭ fară stăpân. A se adaogă la No. 1932.

8030 *△ **Jigania mare, nu 'șĭ pune mintea cu cea mică.**

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suclava.*

Adică cel puternic, cu cel slab.

LABĂ

8031 *△ **I-o încăput (picat) în labă.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broscenĭ, j. Suclava.*

L'a găbjit; la prins cu ce-va.

LĂCUSTĂ

8032 * **Aŭ tăbărît ca lăcustele.**

Lum. p. toțĭ, I, p. 87.

Adică la mâncare.

8033 *△ **Par'că o umblat locustele.**

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Crângu, j. Tutova.*

Nu a maĭ rĕmas nimic în urma lor.

LÂNĂ

8034 * △ **Unde'ĭ lână, nu'ĭ mână; unde'ĭ mână, nu'ĭ lână.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Nicăerĭ nu sunt tóte depline.

LAPTE

8035 * **De mě rugam de o vacă stérpă, şi tot îmĭ da o lingură de lapte.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Când ceĭ ce-va şi nu ţi se dă.

8035 b * △ **Cu lapte.**

Şezătóre, 1, p. 223.

Care aduce folóse.

«Acéstă meserie e *cu lapte.*»

A LATRA

8036 △ * **Latră, da nu muşcă.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Ţipă, cértă, ameninţă, dar nu lovesce; vorbesce însă nu îndrăznesce să trécă de la vorbe, de la ameninţari la fapte.

8037 * △ **Latră ca o şulfă.**

ST. TUŢESCU, *c. Catanele, j. Dolj.*

Celuĭ vorbăreţ.

8038 * △ **A lătra (ca cânele) pe stele.**

IUL. GROFŞOREANU, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

A vorbi prostesce. A se adaogă la No. 1949.

LEU

8039 * Când e bolnav leul, ĭepuriĭ îĭ sar în spinare.

N. Şandru, *c. Geoagul Sup., comit. Alba Inf., Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. 1965.

8040 Ţine leul de urechĭ.

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

E bĕut, dar nu e trecut.

LINDINĂ

8041 * △ A'l căta de lindină.

Gr. Jipescu, *Rĕur. Oraş.*, p. 207. — Gr. Poĭenaru, *c. Rassa, j. Ialomiţa.*

A'l scărmĕna de pĕr, a'l bate.

LIPITÓRE

8042 * △ Lac mic, dar lipitorĭ multe.

Iul. Grofşoreanu, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Când mulţĭ rîvnesc la un folos mic.

8043 * △ In tot lacul, sunt maĭ multe lipitorĭ ca pescĭ.

Iul. Grofşoreanu, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Maĭ mulţĭ rĕĭ de cât bunĭ.

LUP

8044 * △ Lupul de aceĭa'ĭ cu céfa grósă, că singur îşĭ aşterne masa.

V. Sala, *înv. c. Verzar, comit. Bihor, Ungaria.*

Lupuluĭ d'aceea îĭ este céfa grósă, pentru că singur îşĭ gătesce de masă.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 173.

O ari luplu sverca grósă, că s-mutrésce (mutrésci) singur.[1]

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 167. — GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 537.

* △

Luplu are sverca grósă, că se chivernisésce singur.[2]

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

* △

Luplu o are sverca grósă, că 'ş bitisésce singur lucurlu.[3]

I. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

A se adaogà la No. 1980.

* △

8045 **Lupu cu slugĭ nu face gâtu gros.**

ANTONESCU, *c. Plàinescĭ, j. Rîmnicu-Sărat.*

* △

Lupul cu slugĭ rĕmâne flămând.

D-ra ECAT. ŞIŞMAN, *c. Adam, j. Tutova.*

* △

Lupul cu slugĭ nu se hrănesce.

G. MIHALACHE, *c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

A se adaogà la No. 1981.

* △

8046 **Lupu, pi dimândată nu mâcă.**[4]

I. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

---

[1]) O are lupul céfa grósă, că se îngrijesce singur.
[2]) Lupul are céfa grósă, că se chivernisesce singur.
[3]) Lupul are céfa grósă, că 'şĭ isprăvesce singur trébă.
[4]) Lupul prin poruncĭ nu mănâncă.

*
Di prî mândățĭ luplu carni.[1])

I. Coyan, *prof. c. Samarina, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
8047 **Sperii lupu cu pelea óieĭ.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

A vrea să sperĭe lupul cu pĭelea oiĭ.

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 168.

Nu sĕ-aspari(e) luplu di chĭélea óĭleĭ.[2])

Dr. Weigand. *Zweit. Jahres.*, p. 167. — Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 587.

Vreĭ să îngrozescĭ pe cine-va, tocmaĭ cu ce e deprins el. A se adaogă la No. 1984.

* △
8048 **Vinde pelea lupuluĭ, şi lupu în pădure.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 2857.

8049 **Carle maere cu lupu, urlae ca şi lupu.**[3])

Dr. Fr. Miklosich. *Rum. Unter.*, I, p. 10.

A se adaogă la No. 1990.

* △
8050 **Urlă, lupe, urlă, că aĭ rĕmas de turmă.**

P. Gârbovicnanu, *prof c. Poienarĭĭ, j. Gorj.*

Când unul a pĭerdut folósele pe carĭ le aveà.

---

[1]) De pe poruncĭ lupul carne nu mănâncă.
[2]) Nu se sperie lupul de pĭelea óĭeĭ.
[3]) Care tráesce (merge) cu lupu, urlă ca şi lupu.

* △
8051 **Nicĭ lupul flămând, nicĭ óĭea cu doĭ mieĭ.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

* △
Nicĭ lupul flămând, nicĭ capra cu doĭ ĭedĭ.

M. G. Ionescu, *c. Mamorniţa, j. Dorohoĭ.* — Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Lacomia, la om, nu e bună. A se adaogà la No. 1997.

* △
8052 **Nicĭ lupul pe balae, nicĭ balaea pe lup.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

De rĕŭ să fugĭ cât poţĭ.
A se adaogà la No. 2033.

* △
8053 **Lup, şi moş oilor, unde s'a maĭ vĕḑut.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 2000.

*
8054 **A ajuns lupul de jocul cânilor.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 2002.

* △
8055 **Vorbescĭ de lup, şi lupul la uşă.**

Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.* — G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Luplu treçĭ în gură (sburâm tră lup), na-l ş-luplu la uşi.[1]

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 167. — Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 536.

A se adaogà la No. 2004.

[1]) Lupul trece în gură (vorbim de lup), ĭata'l (na) şi lupul la uşă.

8056 **Cându sburăscĭ trî lup, l̃ia şi şcoplu (ciumaga.** [1])

I. Coyan, *prof c. Culona, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent. Să ne ferim de ceĭ rĕĭ.

8057 **Luplu 'l videm şi torlu (urma) l̃i-câftăm.** [2])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 167. — Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, II, p. 537.

*

Luplu 'l vedem, torlu l̃i căftăm? [3])

I. Coyan, *prof. c. Ianina, Epir.* — Ilie Ghicu, *prof. c. Ierivoli, Epir.*

*

Luplu 'l videm, turălu câftăm. [4])

G. Zuca, *c. Berat, Albania.*

*

Luplu 'l véde, ş'urmă l̃i caftă. [5])

I. Ionescu, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

1° Când veḑĭ că unul e vinovat, şi te facĭ că nu'l veḑı. Când cauţĭ să negĭ un lucru, care este nediscutabil.

2° Când nu mergĭ de adreptul, vroind să înlăturĭ un lucru carĭ ţĭ-este displăcut.

Aceste înţelesurĭ, carĭ sunt cele maĭ obicinuite, se vor adaogà la No. 2005.

*

8058 **Când vedzĭ luplu nu 'ntrébă di urma l̃i.** [6])

D. A. Milescu, *c. Gopeşĭ, Macedonia.*

Ce te facĭ că nu veḑĭ, că nu sciĭ, că nu înţelegĭ?

---

[1]) Când vorbescĭ de lup, ĭea şi cĭomagu.
[2]) [3]) & [4]) Lupu 'l vedem, şi urma 'ĭ o căutăm.
[5]) Vede lupul, şi urma 'ĭ o caută.
[6]) Când veḑĭ lupul nu 'ntreba de urma luĭ.

* △
8059 Lupul nu mănâncă nicĭ odată la gaură.

P. Gârbovioeanu, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

Acelaş înţeles ca la No. 2008. Ţintesc şi pe aceĭ carı, întrec pe lup, făcênd stricăciunĭ chĭar în casa lor.

*
8060 Ş-luplu tu ĭatachi ĩĭ, zmie nu façe.[1])

I. Coyan, *prof. c. Perivoli, Epir.*

*
Luplu tu ĭatache ĩĭ, zghiĭe nu façe.[2])

Ilie. Ghicu, *prof. c. Perivoli, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
8061 Unde a mâncat lupul măgarul, cércă şi la anul.

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △
Lupul unde a mâncat odată mĭelul, caută nouĕ anĭ aşĭ găsi hrana.

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Suciava.*

* △
Lupul unde a mâncat óĭa a trepèdat nouĕ anĭ.

Gavr. Onişor, *prof. c. Banca, j. Tutova.*

A se adaogà la No. 2010.

* △
8062 Lupu are nume rĕŭ, însă vulpea le gâtue.

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. 2012.

* △
8063 Lupul te pîresce, lupul te judecă.

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

---

1) (Până) şi lupul în culcuşul luĭ, pagubă nu face.
2) Lupul în culcuşul luĭ, stricăcĭune nu face.

A se adaogà la No. 2013.

8064 **Carĭ (sâ) s-aspârea luplu dĭ plói (plóe), vré pórtă tâmbari (tâmpari).**[1]

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 167. — Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, p. II, p. 536.

Acelaş înţeles ca la No. 2014.

8065 △ **Urma lupuluĭ de a câneluĭ puţin se osebesce.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 270, c. *Sinersig, Ungaria.*

A se adaogà la No. 2015.

8066 * **Luplu perlu alăcsésce s-huĭa nu.**[2]

I. Ionescu, c. *Nevésta, Macedonia.*

Luplu perlu ş-mută, nu şi nveţlu.[3]

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 166. — Tocilescu, *II*, p. 537.

A se adăogà la No. 2018.

8067 * △ **Lupu îşĭ pĭerde măsălile, dar nu obiceĭurile.**

V. A. Forescu, c. *Dorna, j. Sucĭava.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8068 △ **Lupul, lup rĕmâne.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 140, c. *Topliţa Rom., Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent. Veḑĭ No. 2019.

8069 * **Lupiĭ se cértă pe dobitocul sângerat.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

---

[1]) Daca s'ar speria lupul de plóĭe ar fi purtat manta.
[2]) Lupul pĕru 'şĭ schimbă, şi năravu nu.
[3]) Lupul pĕru 'şĭ schimbă, nu şi învĕţul.

Acelaş înţeles ca la No. 2022.

8070 * Luplu picurar nu s-façe.[1])

I. IONESCU, *prof. c. Nevesta, Macedonia.*

Acelaş înţeles ca la No. 2023 & 2024.

8071 * △ Lupul s'a tocmit cĭoban la oĭ, şi se cânte din cimpoĭu.

V. FORESCU, *c. Malinĭ, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8072 * Băgară luplu s-pască oĭle![2])

I. COYAN, *prof. c. Cavaĭa, Albania.*

* *Băgară lupu s'vég̃lĭă oĭle.*[3])

ILIE GHICU, *c. Perivoli, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 2024.

8073 Bagă luplu după oĭ.[4])

GR. TOCILESCU, II, p. 535.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8074 Badzĭ luplu picurar, şi vreĭ s-ţi-avég̃li oili.[5])

DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 167.—GR. TOCILESCU, II, p.537.

Acelaş inţeles ca la No. precedent.

8075 * △ Inchide lupu în stână.

G. POPORAN, *inst. j. Olt.*

Adică pe duşman în casă. Veḑĭ şi No. 2040.

---

1) Lupul cĭoban nu se face (pune).
2) Băgară pe lup se pască oile.
3) Băgară pe lup să păzéscă oile.
4) Bagă lupul după oĭ.
5) Bagă lupul cĭoban, şi vreĭ să 'ţĭ păzéscă oile.

8076 * △ Nu închide lupul în stână.

C. Teodorescu, *înv. c. Puiŭgescĭ, j. Vasluĭu.*

Nu primi duşmanu 'n casă.

8077 △ Pe lup, nu'l crede nime că'ĭ flămând.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 208, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 2027.

8078 * △ Ce a mâncat lupu e bun mâncat.

E. Patriciŭ & G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.* — Gavr. Onişor, *prof. c. Zorlenĭ, j. Tutova.*

Ca să 'ţĭ eĭ nădejde de la un lucru pĭerdut, saŭ când aĭ scăpat ce-va la un om rĕŭ.
A se adaogà la No. 2028.

8079 △ Tot lupul cel schĭop mâncă mĭeiĭ din turmă.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 256, *c. Lugoş, Ungaria.*

Când un om păcătos e maĭ cu noroc.

8080 * △ Lupul nu caută că oile sunt numĕrate.

E. I. Patriciŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.* — V. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Suciava.*

* △ *Lupul n'are grije că oile sunt numĕrate.*

V. Sala, *dasc. c. Rienĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

* △ *Lupul mănâncă şi din numĕr.*

C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

*
Luplu ş-di misurate mâcă.[1])

I. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Luplu mâcă ş-di misuratili (oĭ).[2])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 166. — GR. TOCILESCU, II, p. 538.

Acelaş înţeles ca la No. 2032.

* △
8081 Lupul duce melul şi însemnat.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
8082 Mănâncă, lupe, de-a gata
Carne făcută de tata.

ST. TUŢESCU, *c. Catanele, j. Dolj.*

* △
Iată-mĕ, lupe, mănâncă-mĕ d'a gata.

P. GARBOVICEANU, *prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

A se adaogà la No. 2034.

SNÓVA

Un ţigan trecea printr'o pădure séra, înoptat. Frica ţiganuluĭ era aşa de mare, în cât vedea numaĭ lupĭ împrejurul luĭ. Gândindu-se ce-o să se facă el când 'l-o înhăţa lupiĭ, şi cu ochiĭ împăejinaţĭ de întunerecul nopţiĭ, se împiedică şi sdup la pămînt. Traista, pe care ţiganul o ducea cu mălaĭ în spinare, sări de acolo, pe céfa, când căḑu. Ţiganul curajios, bine înţeles, nu se gândi că e traista ci altă lóza, ceea ce'l facu să 'şĭ ĭea inima 'n dinţĭ şi se strige: *mănâncă lupu de-a gata, carne făcută de tată.*

8083 Tu nă sut di añĭ ş-un lup mâncat di óe.[3])

GR. TOCICESCU, II, p. 535.

A se adaogà la No. 2036.

---

[1]) Lupul şi din numĕrate mănâncă.
[2]) Lupul mănâncă şi din numĕratele (oĭ).
[3]) La o sută de anĭ, şi un lup mâncat de óĭe.

8084 * △ **Lupul în doĭ perĭ strică maĭ rĕŭ.**

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Ţintesce pe ómeniĭ îmbĕtrâniţĭ în rele.

8085 * △ **Nu'ĭ arĕtà lupuluĭ pădurea.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 167, *c. Ida-Mare, Ungaria.* — I. OŢOĬU, *c. Aciliu, comit. Sibiŭ, Transilvania.*

Căcĭ o cunósce bine.

8086 * **Lupul tace şi face, şi lasă câinĭ se latre.**

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Acelaş înţeles ca la No. 1471.

8087 * △ **Fugiĭ de lup şi dăduĭ de urs.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 98, *c. Tisa, comit. Bihor, Ungaria.*

Fudzĭ di luchĭ şi daĭ di urşĭ.[1])

GR. TOCILECU, *Poes. Pop.*, II, p. 533.

Din rĕŭ în maĭ rĕŭ.

8088 △ **Lupul cĭoban şi capra grădinar.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 140, *c. Gurarĭuluĭ, Ungaria.*

Lucru ne mai vĕḑut.

8089 * **O plăti lupul óĭea cu pelea.**

V. SALA, *c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Rĕul 'şi-a primit pedépsa.

---

[1]) Fugĭ de lupĭ şi daĭ pe urşĭ.

*

8090 Luplu óie nu s-façe.[1])

C. IONESCU, c. *Nevésta, Macedonia.*

Cel rĕŭ nu se maĭ face om de trébă.

8091 Di vreĭ s-hi cu luplu óspe (óspi), dă cali a picurarlor ş-a cãnĭlor di la oĭ.[2])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 167. — TOCILESCU, II, p. 537.

8092 Vreĭ ş-cu luplu ş-cu cânili s-hiĭ ghini.[3])

GR. TOCILESCU, II, p. 536.

Acelaş înţeles ca la No. 1579.

* △

8093 In urma lupuluĭ latră cânii.

I. MARDARE, c. *Cerţescĭ, j. Tutova.*

1⁰ Adică după cel rĕŭ.
2⁰ După cel voĭnic.

* △

8094 S'a dus lupul se îngrădéseă stâna, şi vulpea se îngrijască găinăria.

V. A. FORESCU, *înv. c. Dorna, j. Sucĭava.*

Bărbatul şi nevésta se bagă la avut ca să'l fure.

*

8095 Luplu după çi puşésce poţĭ s-lĭ misurĭ códa.[4])

I. IONESCU, c. *Nevésta, Macedonia.*

Acelaş înţeles ca la No. 1965.

* △

8096 Când se ivesce lupul, vulpea îşĭ caută gaură.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 32, c. *Gurarĭuluĭ, Ungaria.*

---

[1]) Lupul óĭe nu se face.
[2]) De vreĭ să fiĭ cu lupu prietin, dă drum cĭobanilor şi cânilor de la oĭ.
[3]) Vreĭ şi cu lupul şi cu cânele să fiĭ bine.
[4]) Lupul după ce încetéză (móre) poţĭ să'ĭ mĕsorĭ códa.

Când se arată voĭnicul.

△
8097 **Pentru carnea lupuluĭ trebue dinţĭ de câne.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 207, c. *Ida-Mare, Ungaria.*

Francesul ḑice: *à chair de loup sauce de chien.*

*
8098 **Ţ-o dat lupiĭ în oĭ?**

Teodorescu-Kirileanu, *înv. c. Broscarĭ, j. Sucĭava.*

Când unul e supĕrat, şi ca să'l maĭ înveselească.

8099 **Lĭ-lipsea lupluĭ îm pâzari? [1])**

Gr. Tocilescu, II, p. 534.

Când unul se duce unde nu trebuĭa, şi o păţesce.

*
8100 **Çi câftă luplu în bâzare? [2])**

G. Zuca, c. *Fieri, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8101 **Aduçea luplu la gramati, ş-el dzîçea: «loară çĭor». [3])**

Gr. Tocilescu, II, p. 534.

Pentru ceĭ carĭ nu vor să înveţe carte. A se vedé în colecţia Tocilescu snóva referitóre la acéstă ḑicere.

8102 **Luplu stêtea şi ş-dzîçea: «çi, cântic mi lipsea? [4])**

Gr. Tocilescu, II, p. 535.

Când te căescĭ că aĭ întârziat a face óre-ce, şi a trecut momentul favorabil.

Veḑĭ snóva referitóre în colecţia Tocilescu.

---

[1]) Erà de lipsă ca lupul să vie în tîrg?
[2]) Ce a căutat lupul în bazar (tîrg)?
[3]) Aducea lupul la carte şi el ḑicea: aŭ luat'o la picĭor (adică oile).
[4]) Lupul stetea şi îşĭ ḑicea: ce, cântec îmĭ trebuĭa?

8103 * △ **S'aruncă ca lupul între oĭ.**

I. PUŞCARIU, *c. P. Mĕruluĭ, comit. Fagăraş, Transilvania.*

Ca un voĭnic fără frică, unul în contra multora.

8104 * △ **Şede ca lupul între respânteni.**

N. MATEESCU, *înv. c. Moviliţa, j. Putna.*

A se adaogă la No. 2047.

8105 * △ **Stă ca lupu în mijlocu drumuluĭ.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8106 **Carĭ di luchĭ sĕ-aspari, nu s-façĭ picurar.** [1])

GR. TOCILESCU, II, p. 533.

Orĭ-ce lucru pe lângă folóse are şi neajunsurile luĭ.

8107 * △ **Pe lup mulţĭ cânĭ îl latră, dar puţinĭ îl încolţesc.**

M. MATEESCU, *înv. c. Moviliţa, j. Putna.*

Pe cel voĭnic puţinĭ îndrăsnesc să'l atace.

8108 **Luplu négura caftă.** [2])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 160. — GR. TOCILESCU, II, p. 537.

* *Luplu neguri caftă.* [3])

IL. GHICU, *prof. c. Samarina, Epir.*

A se asemĕna cu ḑicerea: *a pescui în apă tulbure.*

---

[1]) Cine se teme de lupĭ, nu se face cĭoban.
[2]) Lupul negură cere (doresce).
[3]) Lupul negurĭ cere.

△
8109 N'ar fi lupĭ, de n'ar fi şi oĭ.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 158, *c. Topliţa Rom., Ungaria.*

N'ar fi ómenĭ răpitorĭ şi îndrăsneţĭ, daca n'ar fi alţiĭ prea blânḑĭ şi fricoşĭ.

8110 Lupu fârâ dintzî.[1])

Gr. Tocilescu, II, p. 693.

Om rĕŭ din fire, însă fără putinţă de a face rĕŭ.

8111 Lup vecl̃iu.[2])

Gr. Tocilescu, II, p. 534.

Imbĕtrânit în rele. Acelaş înţeles ca la No. 2063.

*
8112 Alasă că m̃i m'că gumarlu luplu, ma çe giueape s-daŭ a dum̃iaulei (a lumel̃eĭ).[3])

I. Coyan, *c. Culona, Albania.*

Când suntem nenoroeiţĭ şi alţiĭ ne tot supĕră cu întrebările lor.

8113 Va crépă luplu.[4])

Gr. Tocilescu, II, p. 538.

Când se întîmplă ce-va de necreḑut.

* △
8114 I-o eşit lup în cale.

G. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluiu.*

Când îĭ merge bine. Veḑĭ No. 5203.

8115 A vĕḑut lupul.

Rom. Glumeţ, p. 9.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

---

[1]) Lup fără dinţĭ.
[2]) Lup bĕtrân.
[3]) Lasă că lupul mi-a mâncat măgarul, dar ce rĕspuns să daŭ lumeĭ?
[4]) O să crăpe lupul.

8116 **Intră luplu tu maţî.**[1])

Gr. Tocilescu, II, p. 538.

I-e tare fóme.

8117 **Ca luplu tu sireaua.**[2])

Gr. Tocilescu, II, p. 536.

Când cine-va face rĕŭ némuluĭ sĕŭ.

8118 * **Are ochĭ de lup.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 2065.

8119 △ **A merge pe potecul lupuluĭ.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 9, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Umblă după rele.

8120 △ **Urlă lupiĭ 'n casă.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 270, *c. Logoş, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 2043.

8121 **A urlà ca lupiĭ.**

V. Alexandri, *Teatr.*, p. 64.

Acelaş înţeles ca la No. 1990.

8122 * △ **De când era lupul căţel.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Drăganescĭ, j. Ilfov; c. Micşunescĭ-Grecĭ, j. Ilfov.* — E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 2059.

8123 * △ **De când lupiĭ albĭ.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

---

1) I-a intrat lupul în maţe.
2) Ca lupul în domeniul sĕŭ.

De demult. A se adaogă la No. 2060.

8124 * △ **Când o fi lupul câţel şi bîrna viţel.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 32, c. *Lugoş, Ungaria.*

Adică nicĭ odată.

8125 * △ **Până a veni (trece) lupu délu.**

St. Tuţescu, c. *Cătanele, j. Dolj.*

Arată un mers încet.

8126 △ **Pân oĭ da de lup arând.**

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, I, p. 318.

Adică fórte departe.

«Să te ducĭ *pân oĭ da de lup arând.*»

MĂGAR

8127 * **Măgarul duce povara altuia.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

A se adaogă la No. 2080.

8128 * △ **Şéde pe măgar şi caută măgarul.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

A se adaogă la No. 2082.

8129 * △ **Şi măgarul are patru picióre, dar nu e cal.**

V. Sala, *dasc. c. Rieni, comit. Bihor, Ungaria.*

Când un lucru séměnă cu un altul, însă, totuşĭ e mare deosebire.

8130 * △ Şi măgarul se vinde în tîrg cu caiĭ.

V. SALA, *dasc. c. Miziieş, comit. Bihor, Ungaria.*

* △ *Şi măgariĭ sunt scoşĭ în tîrgul armăsarilor.*

A. MARINESCU, *înv. c. Humele, j. Argeş.*

Acelaş înţeles ca la No. 2089 & 3235.

8131 * Gumarlu di hare nu's caftă la dinţî.[1])

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

A se adaogà la No. 2091.

8132 * △ Când sburdă magarii se strică vremea.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

* △ *Se încură măgariĭ, se strică vreme.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Capu Piscului, j. Muscel.*

A se adaogà la No. 2093.

8133 Carĭ sĕ-améstică prit gumarĭ, cluţăţĭ vaĭ mâcă.[2])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, II, p. 159.—TOCILESCU, II, p. 517.

Acelaş înţeles ca la No. 2095.

8134 Şcliópică gumarlu di urécli![3])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 159.—GR. TOCILESCU. II, p. 518.

* *Şcliópică gumarlu di uréclie!*[4])

I. COYAN, *prof. c. Cavaĭa, Albania.*

---

[1]) Calul de dar nu se caută la dinţĭ.
[2]) Carĭ se amesteca printre măgarĭ, loviturĭ de copite mănâncă.
[3] Schĭópĕtă măgarul de urechĭ.
[4] Schĭópĕtă măgarul de urechĭe.

Când daĭ un pretext neadmisibil pentru a nu face o trébă. A se vedé şi No. 2102.

8135 * Gumarlu dit mese luplu 'l mâcă.[1])

Ilie Ghicu, *prof. c. Perivoli, Epir.*

* *Gumarlu di mesi 'l mâcă luplu.*[2])

I. Coyan, *prof. c. Covaĭa, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. 2106.

8136 * △ Ca măgarul celor treĭ fraţĭ.

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Adică e rěŭ îngrijit. Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8137 * △ Şi măgarul e urît dar folositor.

Iul. Grofşoreanu, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Nu trebue să căutăm numaĭ la frumuseţe.

8138 * Va ĭi-o ştiibă cât ampatrulă gumarlu.[3])

I. Coyan, *c. Samarina, Epir.*

Adică nu va fi recunoscětor.
Măgarul, de obiceĭu, merge la pas, ci nu alérgă.

8139 Maşĭ un gumar i (ésti) m-pâzari?[4])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 158 & 177. — Gr. Tocilescu. II, p. 517.

Şi cum ḑice Francesul: *plus d'un âne s'appelle Martin.*

---

[1] & [2]) Măgarul din mijloc îl mănâncă lupu.
[3]) I-o va sci (îĭ va fi recunoscětor) cât va alerga măgarul.
[4]) Numaĭ un măgar e în tîrg.

8140 **S-turnă gumarlu s-dzîcă a cucotluĭ: cap gros.** [1]

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 159. — Gr. Tocilescu, II, p. 518.

Acelaş înţeles ca la No. 5775.

*

8141 **Gumar ligat, inimă arihâtipsită.** [2]

I. Coyan, *prof. c. Ianina, Epir.*

Pentru omul fără grije. A se vedé No. 1439 & 2079.

*

8142 **Di chingeru 'l légă gumarlu.** [3]

I. Coyan, *prof. c. Georgĭa, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. 7593 din acest capitol.

8143 **Şi 'l ligă gumarlu di par.** [4]

Gr. Tocilescu, II, p. 516.

S'a asigurat, e liniştit.

8144 **Gumarlu ftisésci, sumarlu agudésci.** [5]

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 158. — Gr. Tocilescu, II, p. 510.

*

Gumarlu ftisèsce, samarlu agudésce. [6]

Ilie Ghicu, *prof. c. Turia, Epir.*

Când pedepsescĭ pe unul nevinovat, dar slab, ne-putênd saŭ ne-îndrăsnind să lovescĭ în cel vinovat, dar puternic.

*

8145 **Carĭ nu póte a gumarluĭ, póte a sumarluĭ.** [7]

I. Coyan, *prof. c. Băésa, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

---

[1]) Se 'ntórse măgarul să ḑică cucoşuluĭ: cap gros.
[2]) Măgar legat, inimă liniştită.
[3] Légă măgarul de scaiŭ.
[4]) Şi-a legat măgarul de par.
[5]) & [6]) Măgarul greşesce, lovesce samarul.
[7]) Cine póte (da o lovitură) măgaruluĭ, póte samaruluĭ.

8146 * Nu poţĭ pi gumarlu, daĭ pi sumarlu. [1])

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8147 △ Tot măgarul îşĭ simte (scie) povara.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 256, *c. Topliţa Rom.* & p. 256, *c. Rêşnov, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 2103.

8148 * △ Şi măgarul blând dă cu piciorul când îl apropie.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Orĭ-ce ființă, cât de bună, se apĕră când o necăjescĭ.

8149 * △ Dacă te ieĭ după măgar, te duce la stână.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Murgenĭ, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. 2173.

8150 Cu gumarl̃i s-tundi, prĭumuvéra. [2])

GR. TOCILESCU, II, p. 515.

Pentru ceĭ carĭ mereŭ amână facerea unuĭ lucru, la primăvară.

8151 Nu hiŭ gumar s-mi ncaliçĭ pri urecl̃i. [3])

GR. TOCILESCU, II, p. 515.

Nu o să mĕ înşelĭ, nu o să 'ţĭ batĭ joc de mine.

8152 * Stă ca gumarlu zimñĭusit. [4])

I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir.*

---

[1]) Nu poţĭ pe măgar, daĭ pe samar.
[2]) Se tunde (odată) cu măgariĭ, primăvara.
[3]) Nu sunt măgar să mĕ încalecĭ pe urechĭ.
[4]) Stă ca măgarul nedreptăţit.

Pentru unul care stă superat sau zapăcit, ca măgarul căruĭa dându-i-se de mâncare, vine altul şi 'ı-o şterpeleşce.

8153 **L-bâgară pri gumar.** [1])

Gr. Tocilescu, II, p. 516.

L'aŭ ruşinat în faţa lumeĭ.

8154 **Ĩi fită gumara.** [2])

Gr. Tocilescu, II, p. 517.

Se bucură, e vesel.

8155 * **Când va se-alină gumarlu pri fag.** [3])

G. Zuca, *c. Culona, Albania.*

Adică nicĭ odată.

8156 △ **Stă ca măgarul de dél.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 243, *c. Sinersig, Ungaria.*

MĂĬMUŢĂ

8157 * **Maĭmuţiĭ fes îĭ lipsesce.**

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No. 5032.

8158 * △ **A fi în aniĭ maĭmuţeĭ.**

T. Bălăşel, *prof. c. Ştefanescĭ, j. Vâlcea.*

Adică bĕtrân şi cu mintea de copil.

MÂNAR

8159 **Ca mânar s-ţîni.** [4])

Gr. Tocilescu, II, p. 552.

---

[1]) L'aŭ pus pe măgar.
[2]) I-a fĕtat măgăriţa.
[3]) Când se va sui măgaru pe fag.
[4]) A se ţine ca mĭelul (după cineva).

Acelaş înţeles ca la No. 2119.
Mânarul, este mielul învĕţat a se ţine după cine-va, şi a mânca din mână.

MÂNZ

8160 *△ **Umblă mânz după ĭépă.**

I. Puşcariŭ, *c. P. Mĕruluĭ, comit. Făgăraş, Transilvania.*

A se adaogà la No. 2119.

8161 *△ **A făcut un mânz mort.**

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Nu a făcut nimic.

MÂNZĂ

8162 *△ **A avé mânză.**

G. Poboran, *înv. j. Olt.*

Adică a avé arţag.

MARVĂ

8163 *△ **Unde'ĭ marvă şi pagubă.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Cine are vite are şi pagubă. A se apropia de No. 12250.
Marva = vită, pe sîrbesce. *Marha* = vită, pe unguresce. Aceştĭ din urmă aŭ luat cuvîntul de la Sîrbĭ.

MÂŢ

8164 *△ **Udat mâţ.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Adică udat bine.

MÂŢĂ

8165 △ **Mâţă blândă, dar caperă rĕŭ.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 149, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Mâța blândă sgârie rĕŭ.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872. p. 164.

A se adaogà la No. 2125.

* △
8166 **Și mâțiĭ îĭ place pescele, dar, când trece puntea, închide ochiĭ.**

PIRVU, *c. Ivescĭ, j. Tutova.*

Acelaș ințeles ca la No. 2332.

8167 **Lipsesce mâța, șórecii îșĭ fac de cap.**

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 62.

A se adaogà la No. 2126.

* △
8168 **Nu umblà cu mâța în sac, că i se vĕd unghiile.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

Când unul, vroind să facă pe șiretul, e prins. A se adaogà la No. 2129.

* △
8169 **Bagă mâța 'n sac, dar ghĭarĕle i se vĕd.**

IL. HOCĬOTĂ, *c. Seliște, comit. Sibiŭ, Ungaria.*

Acelaș ințeles ca la No. precedent.

* △
8170 **Umblă cu mâța 'n traistă.**

D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova.*

Acelaș ințeles ca la No. 2127.

* △
8171 **Mâța, unde nu ajunge, ḑice că pute.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

Acelaș ințeles ca la No. 2133.

* △

8172 **Mâţa, când n'ajunge la slănină, ḑice că 'ĭ post (Mercurĭ).**

Gavr. Onişor, *prof. c. Zorlenĭ, j. Tutova.* — C. Teodorescu, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △

8173 **Mâţa cu clopot nu prinde şórecĭ.**

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Suciava.*

A se adaogà la No. 2134.

* △

8174 **Mâţa îngrăşată nu prinde şórecĭ.**

V. A. Forescu, *c. Mălinĭ, j. Suciava.*

Omul care s'a îmbogăţit nu mai muncesce atâta.

* △

8175 **Unde'ĭ mâţa, să mĕ vaḑă,**
Să'ĭ daŭ códa să mĭ-o ródă?

G. I. Tomescu, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Pentru ceĭ carĭ ameninţă pe cine-va, în lipsa acestuia. A se adoagà la No. 2123.

Snóva

O dată maĭ mulţĭ şórecĭ ieşiră într'o cameră unde nu erau ómenĭ. Unul din eĭ începù a spune.

Unde-ĭ mâţa, să me vadă,
Sa-ĭ daŭ coda să mĭ-o ródă?

Dar în acel moment ivindu-se pisica, hîrş!, şóreciĭ n'aŭ loc a intra toţĭ de odata pe o singură gaura, şi pisica da năvală printre eĭ, prinde vre-o doĭ şi'ĭ manâncă.

* △

8176 **Unde'ĭ mâţa, să mĕ bat cu ea?**

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

△
8177 Care pune clopotul la mâţă?

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 35, c. *Agnita, Ungaria.*

Cine va îndrăzni să se lege cel d'întâiu de un om puternic şi primejdios.

Attacher le grelot.

Prov. Franc.

* △
8178 Ce ĭese din mâţe tot şóreci pândesce.

C. Teodorescu, *înv.* c. *Lipova, j. Vasluiu.*

Cum sunt parinţiĭ, şi copiiĭ. Acelaş înţeles ca la No. 2821.

* △
8179 Mâţa se 'nvaţă de mică a prinde şóreci.

V. A. Forescu, *înv.* c. *Dorna, j. Suciava.*

Omul de mic se învaţă a face óre-ce.

* △
8180 De la mâţă nu scoţĭ pesce.

Avr. Corcea, *paroh*, c. *Coşteiu, Banat.*

Când unul lacom, uedrept, a pus mâna pe ce-va şi nu voesce să'l maĭ dé. Veḑĭ No. 2028.

* △
8181 Mâţă udă.

Avr. Corcea, *paroh*, c. *Coşteiu, Banat.*

Omul care a facut ce-va rĕŭ, saŭ a păţit o ruşine, şi caută să îndrepteze ce a stricat, se ḑice că *umbla ca mâţa uda.*

Mâţă udă e, deci, omul care scie de greşala făcută, şi caută să o drégă.

* △
8182 Par'că e mâţă plouată.

St. Tuţescu, *înv.* c. *Catanele, j. Dolj.*

Acelaş înţeles ca la No. 2340.

8183 *△ **Şi mâţa îĭ óuă.**

IUL. GROFŞOREANU, *înv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Pentru omul norocos.

8184 *△ **E destul o mâţă la doĭ şóreci.**

IUL. GROFŞOREANU, *înv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Un voĭnic la doĭ fricoşĭ.

8185 *△ **Trage mâţa de códă.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Banca, j. Tutova.*

O duce greŭ, nevoĭeaş.

8186 *△ **Îţĭ pare mâţa cât ursul.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

Ca să arĕţĭ frica cuĭ-va.

8187 △ **N'are nicĭ mâţă la casă.**

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 157, *c. Topliţa Rom, Ungaria.*

E sărac lipit.

8188 *△ **N'are de ce să se prindă mâţa.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8189 *△ **Rupe mâţa 'n douĕ.**

E. I. PATRICIU & G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluĭu.*

A se adaogà la No. 2137.

8190 *△ **Chîţĭ, mâţă!**

GAVR. ONIŞOR, *c. Crângu, j. Tutova.*

Nu te linguşi.

8191 *Te aude mâţa.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Băgă séma, ce spuĭ.

8192 * △ Ca mâţa cu şórecile.

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

A se adaogà la No. 2136.

8193 * △ Aruncă mâţa 'n ţîganĭ.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 13, *c. Bochĭa, Ungaria.*

MELC

8194 * △ Sărac ca melcul.

P. GÂRBOVICEANU. *prof. j. Vâlcea.*

Acelaş înţeles ca la No. 6814.

8195 * △ A fi grabnic ca mĭelcu.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

A umblat încet.

MĬEL

8196 Mĭelul blând suge la două oĭ.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 166.

* △ *Mĭelul blând suge la două mume.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Mĭelu dulçi, di la dóuĕ mumânĭ sudzi. [1])

DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 171. — GR. TOCILESCU, II, p. 578.

---

[1]) Mielul blând de la două oĭ suge.

*
M̃ealu imir di dóuĕ oĭ sudze. [1])

I. Coyan, *prof. c. Turia, Epir.*

*
M̃ĭelu imer, di daoĕ mumãnĭ sudze. [2])

Il. Ghicu, *prof. c. Perivoli, Epir.*

Omul blând se folosesce de la toţĭ. A se adaogà de No. 2148.

8197 *△ **Melul care suge la douĕ oĭ, e maĭ gras.**

G. Mihalache, *înv. c. Şendresçĭ, j. Tutova.*

Pentru cel care se folosesce din maĭ multe părţı.

8198 **Dzua m̃ĭel şi nóptea lup.** [3])

Gr. Tocilescu, II, p. 578.

Pentru cel faţarnic. A se apropĭa de No. 2149.

8199 **M̃ĭel ti façi, luplu va ti mâcă.** [4])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 171. — Gr. Tocilescu, II, p. 577.

Acelaş înţeles ca la No. 2200.

8200 *△ **Pĭere şi melul numĕrat.**

V. Sala, *dasc. c. Vaşcou, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 2032.

8201 *△ **Mieiĭ sunt bunĭ de mâncat la Ispas.**

Teodorescu-Kirileanu, *înv. c. Broştenĭ, j. Sucĭava.*

---

1) Mielul blând de la douĕ oĭ suge.
2) Mielul blând de la douĕ mume suge.
3) Ḑiua mĭel şi nóptea lup.
4) Te facĭ mĭel, te mănâncă lupul.

Dicĕtóre ciobănéscă. A se reaminti și dicerea: *la Ispas, când e laptele maı gras,* care stă în legatură cu acésta.

8202 **Cu mĭelĭ ti tundzî.** [1])

Gr. Tocilescu, *II*, p. 578.

1⁰ Vré să se pórte ca ceĭ tinerĭ, nepotrivit cu vrîsta luĭ.
2⁰ Când ceĭ maĭ marĭ se adună cu ceĭ maĭ micı.

8203 * △ **Umblă ca mĭelul orbuluĭ.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Cloșanĭ, j. Mehedinţĭ.*

Adică neîngrijit; fără rost.

8204 * △ **Mĭelul capreĭ.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 152. *c. Comana Sup., Ungaria.*

Fata rea, ca și muma eĭ.

8205 * △ **Nu te face mĭel de ghindă.**

P. Gârboviceanu, *prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

Adică porc.

MĬERLĂ

8206 △ **Fiĭ pe pace, că mirla'ĭ pe óuĕ.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 96, *c. Rêșnov, Ungaria.*

MÎRLĂ

8207 **I-a căḑut mîrla pe pîrla.**

A. Pann, II, p. 93

MIȘINĂ

8208 * △ **A dat de mișină.**

G. P. Salvu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

[1]) Te tunḑĭ cu mieĭ.

A îmbĕtrânit.

MOŢ

8209 △ **Ceĭ cu moţ.**

Adică ceĭ maĭ însemnaţĭ, ceĭ maĭ cu vază, ceı d'întâĭ.

MOTAN

8210 * △ **Motanuluĭ bĕtrân şóreci tinerĭ îĭ plac.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

A se adaogà la No. 2159.

8211 * △ **S'a călugărit de mult motanul.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. 2160.

8212 * △ **Cât de blând să fie motanul, tot sgârie când se mânie.**

GR. TOCILESCU, I, p. 719.— V. A. FORESCU, *inv. c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Să nu te încredĭ nicĭ odată în unii ómenı.

8213 * △ **Tórce ca motanu.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Crângu, j. Tutova.*

Se bucură de óre-ce.

A MULGE

8214 * △ **Mulge óiea din sbor.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

E om şiret, dibacĭu.

*

8215 **Agudésce-le s-le csanamuldzem.**[1])

I. COYAN, *prof. c. Cusina, Albania.*

Când unul vroesce să maĭ facă ce-va, fără folos, sau sa povestéscă din noŭ o întîmplare pe deplin cunoscuta saŭ înţelésă.

E vorba de unul care cerea ca să se dé spre el nisce oĭ care fusese deja mulse, pentru ca sa le mulga din nou.

* △

8216 **Bun de muls şi de tuns.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭ, Banat.*

Pentru ómeniĭ naivĭ.

* △

8217 **A'l mulge.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Cârja, j. Tutova.*

A lua parale de la cine-va cu meşteşug, şi maĭ mult într'un mod nu tocmaĭ corect.

MURG

* △

8218 **Să trăiescĭ, murgule, să pascĭ iérbă verde.**

P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 173. — NEGOESCU, *c. Jidenĭ, j. Rîmnicu-Sărat.*

* △

Trăiesce, murgule, la Pascĭ,
Dacă iérbă vreĭ să pascĭ.

V. SALA. *dasc. c. Nimăescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

A se adaogà la No. 2162.

Nu muri, o măgăruşule meŭ! primăvara va veni, şi atuncĭ va cresce trifoiul.

Prov. Turc.

---

[1]) Loveşte-le (dă-le încóce) să le mulgem din noŭ.

8219 * △ **Vinde pe murgul în tîrg, şi el e în crâng.**

I. BERBEC, *c. Bran, comit. Făgăraş, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 2657.

8220 * △ **La loc, murgule.**

N. JUVARA, *c. Popenĭ, j. Fălciŭ.*

Când unul, care a fost sărac, se ridică şi iar scade.

MURGA

8221 * △ **Departe murga de traistă.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Hârşa, j. Prahova.*

Acelaş înţeles ca la No. 1531.

MURGANA

8222 * △ **A înţercat murgana.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

S'a isprăvit ce erà de împărţit. A se adaogà la No. 2164.

MUSCĂ

8223 * △ **Tótă musca nu face mĭere.**

EM. POPESCU, *înv. c. Cĭocănescĭ, j. Ialomiţa.*

* *Nu tuti muscile fac m̃ĭére.*[1])

G. ZUCA, *c. Cusina, Albania.*

Nu toţĭ ómeniĭ pot să fie de o potrivă; toţĭ bunĭ. A se adaogà la No. 2165.

8224 * △ **Când ar face tóte muscele mĭere, ar fi şi la codile cailor**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

[1]) Nu tóte muscile fac mĭere.

* △
Dac' ar face tóte muscele mĭere, s' ar găsi . fagurĭ şi sub potcóva caluluĭ.

C. Teodorescu, *înv. c. Cursescĭ, j. Vasluĭu.*

Arată inferioritatea unuĭa faţă de altul, într'o afacere. A se adaogà acest înţeles la No. 2166.

* △
8225 Când ar face tóte muscele mĭere, ar fi pe toţĭ pereţiĭ fagurì.

I. Antonescu, *c. Vălcele, j. Argeş.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

*
8226 Carĭ s'adună tute muscile mĭère va s'hibă doĭ pradzî ucăllu.[1])

I. Ionescu, *c. Nevésta, Macedonia.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
8227 Cu mĭere se prind muscele.

V. Forescu, *c. Dorna, j. Suciava.*

Cu o lingură de mĭere, maĭ multe musce prindĭ de cât cu o bute de oţet.

P. Ispirescu, *Rev. Ist.*, II, p. 161.

A se adaogà la No. 2167.

8228 Musca trece preste florĭ, şi se pune pe alte celea.

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 175.

A se adăogà la No. 2172.

* △
8229 Cine se ĭea după musce . . .

E. I. Patriĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

---

[1]) Dacă vor aduna tóte muscele mĭere va fi de două parale ocaua.

* △ *Cine se ĭeà după musce, la putrigaĭu ajunge.*

P. Gârbovjceanu, *prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

Să nu ne luăm după proştĭ. A se adaogà la No. 2173.

8230 * △ **Cine se ĭeà după muscă îl duce la mĭere.**

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8231 **Gustul muscei.**

P. Ispirescu, *Leg*, I, 1872, p. 175.

A se adăogà la No. 2174.

8232 * **Ca çel cu musca pri nari.**[1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 160.—Gr. Tocilescu, II, p. 563.

Acelaş înţeles ca la No. 2178.

8233 * △ **A se pune musca cu magarul.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Când unul mic sĕ împotrivesce altuĭa maı mare.

8234 * **Muscă nu 'Ĩĭ tréçe prî la nare.**[2])

I. Coĭan, *prof. c. Durazzo, Albania.*

Pentru cel mândru peste fire.

8235 * **Di musci seu nu ĭése.**[3])

Ilie Ghicu, *prof. c. Băésa, Epir.*

De la cel mic, sărac ce poţĭ avé.

---

[1]) Ca cel cu musca pe nas.
[2]) Muscă nu'ĭ trece pe la nas!
[3]) Din musce seŭ nu ĭese.

8236 **Nu calcă ni musca.**[1])

MIHĂILEANU, *Dicț.*, p. 327.

E om fórte drept.

8237 * △ **Se 'ndésă ca musca sub códa caluluĭ.**

X***, *c. Nănescĭ, j. Bacău.*

A se adaogà la No. 2182.

8238 * **De muscă splină.** [2])

V. DIAMANDY, *c. Mețova, Macedonia.*

Daca nu mult, cel puțin cât se va puté.

8239 * △ **Muscele 's pe pahar.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

8240 * **Mâcă muscă herlu.**[3])

G. ZUCA, *c. Berat, Albania.*

E un frig ne maĭ pomenit.

8241 * △ **S'aruncă ca musca'n zĕr.**

I. LUNGU, *c. Șebeșul-Mare, Transilvania.*

S'a pus singur în primejdie.

8242 * △ **Ca musca în lapte.**

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Pentru o femee negricĭósă care se drege, pune alb pe obraz.

8243 △ **A băgà musca 'n lapte.**

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 1, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

---

[1] Nu calcă nicĭ musca.
[2]) Din muscă splină.
[3]) Mănâncă musca ferul.

A face ce-va prostesce.

*
8244 **Prinde musce.**

G. Poboran, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

Un pĭerde-vară.

8245 **L̃ĭ-arcă musci.**[1])

Gr. Tocilescu, II, p. 565.

A provoca pe cine-va.

* △
8246 **Se bate ca de muscă.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Zorlenĭ, j. Sucĭava.*

Nu 'şĭ găsesce locul, e ne-astîmpĕrat.

* △
8247 **A se învîrti ca musca fără cap.**

N. Urechĭe, *ing. j. Prahova.*

Pentru cel care se tot învîrtesce pe loc.

NĂPÎRCĂ

*
8248 **Năpârtică lae çe tẹ muşcă.**[2])

I. Coyan, *prof. c. Berat, Albania.*

Când ne móre o fiinţă ĭubită şi sprijinul celor rĕmaşı. Se întrebuinţéză numaı de femeĭ.

*
8249 **Nâpârtica s'muşcă di nâs, se 'nfarmăcă.**[3])

I. Coyan, *prof. c. Ianina, Epir.*

Pentru omul rĕŭ la maţe, veninos.

*
8250 **Nu acaţă nipărtica di cap, s-nu ti muşcă.**[4])

Il. Ghicu, *prof. c. Abela, Epir.*

Nu te lega de cel rĕŭ, de maĭ marele tĕu, că o păţescı.

---

[1]) Iĭ aruncă musce.
[2]) Năpîrca négră ce te a muşcat.
[3]) Năpîrca (dacă) se muşcă singură, se otrăvesce.
[4]) Să nu prindĭ năpîrcă de cap, să nu te musce.

8251 * Nâpârtica nu s'bagă 'n sinu.[1])

C. Ionescu, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Acelaş înţeles ca la No. 2505.

8252 * Nipărtica nu 'ş spune çiçĭórēle.[2])

Ilie Ghicu, *prof. c. Băésa, Epir.*

* *Nipărtica nu 'şĭ spune çĭórle.*[3])

Il. Ghicu, *c. Ianina, Epir.*

* *Năpârtica çĭórle nu ş-le spune.*[4])

I. Coyan, *prof. c. Abela, Epir.*

Pentru omul viclén şi rĕŭ, care nu 'şĭ dă gândurile pe faţă.

8253 * △ A cresce puĭ de năpîrcă.

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Pentru copiiĭ de suflet carĭ se aleg rĕĭ, faţă de părinţiĭ lor adoptivĭ. A se adaogă la No. 2191.

8254 Mi muşcă nipărtica.[5])

Mihăileanu, *Dicţ.*, p. 365.

Am simţit că e o nenorocire.

8255 Mi chipiră nipărtica.[6])

Mihăileanu, *Dicţ.*, p. 365.

Mi s'a făcut semu de nenorocire.

NERUMEGATĂ

8256 △ A o dà nerumegată.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 10, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

---

[1]) Năpîrca nu se bagă în sîn.
[2]), [3]) & [4]) Năpîrca nu 'şĭ arată picĭórele.
[5]) Mĕ muşcă năpîrca.
[6]) M'a cĭupit năpîrca.

A vorbi înainte de a se gândi.

OGAR

8257 * △ **Dacă nu'ĭ venea ogaruluĭ, nu scăpà ĭepurele.**

P. Ilieş, *ing. c. Haţeg, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. 7670 din acest capitol.

Ce pendant que le loup chie,
La brebis au bois s'enfuit.

Prov. Franc.

8258 * △ **Ce nasce din ogar tot ĭepurĭ gonesce.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Rătescĭ, j. Argeş.*

Acelaş înţeles ca la No. 2821.

8259 * **Te înveţĭ cu tóte, ca ogaru Turculuĭ cu mere pădureţe.**

Gr. Poĭenaru, *ing. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 1483.

8260 △ **E slab ca un ogar.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 89, c. *Sibiŭ, Transilvania.*

Pentru omul slab la trup.

ÓĬE

8261 **Tundĭ-u óea, ma nu u bilea.** [1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 176. — Gr. Tocilescu, II, p. 579.

A se adaogà la No. 2195.

8262 * △ **Óĭea rîĭósă umple turma tótă.**

V. Sala, *dasc. c. Dumbrăvenĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

---

[1]) Tunde-o óiea, dar nu o beli.

A se adaogă la No. 2198.

8263 Óia care nu póte să 'şi ţie lâna, trebue tăiată.

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872. p. 179.

△ *Óia ce nu 'şi pórtă lâna, taĭ-o.*

Dr. El. Cristea, *Prov*, p. 190, *c. Sinersig, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 2199.

8264 △ Óia care nu 'şi pórtă lâna, s'o mânce lupiĭ.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 190, *c. Comana de-Sus, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8265 * △ Cine vré să se facă óie, se găsesce cine să 'l despóie.

V. A. Forescu, *c. Mălinĭ, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. 2200.

8266 * △ Óia care rĕmâne de turmă o mănâncă lupiĭ.

P. Gârboviceanu, *profesor, Cl. VII, Sc. Norm.*

A se adaogă la No. 2203.

8267 Óea s-duçi la scaĭiu, nu scaĭilu la óe. [1])

Gr. Tocilescu, II, p. 622.

Omul singur îşĭ face belea.

8268 * △ Vaĭ de óia care se spovĕduesce lupuluĭ.

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. 2205.

[1]) Óĭea se duce la scaĭu, nu scaĭul la óĭe.

8269 * Ş'oile tu metru, ş-luplu sătul. [1])

I. Coyan, *prof. c. Ianina. Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 2207.

8270 * △ Şi cu oile tóte şi cu lupiĭ prieteni nu se póte.

P. Gârboviceanu, *profesor Cl. VII. Şc. Norm.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8271 * Ca oile s-duc, un după alantu. [2])

C. Ionescu, *înv. c. Nevésta, Macedonia.*

A se adăogà la No. 2210.

8272 * De anda-m̃ĭ pususiră oile, di câñi nu 'ntreb. [3])

I. Ionescu, *c. Nevésta, Macedonia.*

Pentru cele care nu ne maĭ intereséză.

8273 * Óea ĭu pasce, aclo ş-lasă lâna. [4])

Ilie Ghicu, *c. Samarina, Epir.*

A se adaogà la No. 2212.

8274 * △ La oĭ, că la capre aĭ fost.

Teodorescu-Kirileanu, *înv. c. Broşteni, j. Suceava.*

Adică, că sa maĭ prindĭ minte. Se dice celuĭ prost.

8275 Oile aŭ buni, ma aŭ şi cripărĭ. [5])

Gr. Tocilescu, II, p. 591.

Orĭ-ce lucru are şi bun şi reu.

---

[1] Şi oile la numĕr (mĕsură), şi lupul sătul.
[2] Ca oile se duc una după alta.
[3]) De când îmĭ periră oile, de cânĭ nu întreb.
[4]) Óiea unde pasce acolo îşĭ lasă lâna.
[5]) Oile aŭ plăcerĭ, dar aŭ şi supĕrărĭ.

* △
8276 **Oile să se hrănéscă, că mieĭ or maĭ fi.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Schinenĭ, j. Tutova.*

Întâĭu să îngrijim de părinţĭ, şi pe urmă de copiĭ.

* △
8277 **Nu da óia în paza lupuluĭ.**

C. TEODORESCU, *înv. c. Cursescĭ, j. Vasluĭu.*

Nu da averea pe mâna slugilor. A se adaogà la No. 2215.

8278 **Oĭ aĭ, casă mplină aĭ.** [1])

GR. TOCILESCU. II, p. 591.

Arată folósele ce aduc oile, stăpânuluĭ lor.

8278 b **'I lânósă, lăptósă şi de vreme a-casă.**

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 63.

Acelaş înţeles ca la No. 2612, însă despre óie.

△
8279 **S'a dus óie şi s'a întors porc sĕlbatic.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 223, *c. Boholţ, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1337.

8280 **Cândŭ-aveam oĭ, nu-aveam minti; tora çĕ-am minti, no-am oĭ.** [2])

GR. TOCILESCU, II, p. 591.

Pentru omul căruĭa ĭ-a venit minte, prea târḑiŭ, după ce şĭ-a pierdut averea.

*
8281 **Óea ca s-trécă pri tu arug, va-l̃i smuldzĭ lână.** [3])

ILIE GHICU, *prof. c. Băćsa, Epir.*

Pentru omul la necazurĭ şi greutăţĭ.

[1]) Oĭ aĭ, casă plină aĭ.
[2]) Când aveam oĭ, nu aveam minte; acuma că am minte, nu am oĭ.
[3]) Oĭea ca să trécă prin rug, îĭ smulg lâna.

* △
8282 **Omu 'ĭ ca óĭa.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Să ĭea unu după altu. Veḑĭ No. 8271 din acest capitol.

* △
8283 **Fie-care óĭe îşĭ duce lâna eĭ.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Cloşanĭ, j. Mehedinţĭ.*

Fie-care cu greutăţile luĭ.

* △
8284 **Nu i's a-casă tóte oile.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 174, *c. Bochia, Ungaria.* — Iul. Grofşoreanu, *prof. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

E necăjit, supĕrat.

*
8285 **Si adunară ca oile la sâririe.** [1]

G. Zuca, *c. Fieri, Albania.*

Când se adună mulţĭ la un loc.

* △
8286 **Umblă, par'că'ĭ o óĭe capchie (căpĭată).**

G. Albu, *c. Schinenĭ, j. Tutova.*

Adică fară rost, fără ţintă, ne sciind ce face.

* △
8287 **Óie căpiată.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Adică om prost.

* △
8288 **Prea e de óĭe.**

G. P. Salviŭ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.* — C. Danilescu, *c. Scundu, j. Vâlcea.*

1⁰ Adică de rînd, prost, rĕŭ.
2⁰ Adică prea e pe faţă prostia saŭ înşelătoria. Acelaş înţeles ca la No. 2222.

---

[1] Se adunară ca oile la locul unde li se dă sare.

8289 △ **Unde óia nu sbiéră.**

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I, p. 611.

Adică departe.

Sa te ducĭ . . . *unde óia nu sbĭera* .

OŬ

8290 **Óuli çe s-çĭucutesc s-frâng.**

GR. TOCILESCU, II, p. 584.

A se adaogà la No. 2227.

8291 * △ **Oul din sat, e maĭ bun ca cel de a-casă.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Simila, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. 2331.

8292 **Dă oŭlu, s-l̃iaĭ gãlina.** [1])

DR. WEIGAND. *Zweit. Jahres.*, p. 172. — GR. TOCILESCU, II. p. 597.

Acelaş înţeles ca la No. 2232.

8293 **Oŭlu nu s̃-lĭa cu curl̃u.** [2])

GR. TOCILESCU, II, p. 699.

Paralele se câştigă cu munca, nu ne vin de a gata.

8294 △ **Nu poţĭ fi şi cu óuĕ şi cu puĭ.**

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 178, *c. Topliţa-Rom., Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1828.

8295 △ **Invéţă oul găina.**

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 122, *c. Logoş, Ungaria.*

---

[1]) Dă oul. sa ieĭ găină.
[2]) Oul nu se ĭea cu curul.

Acelaş înţeles ca la No. 2229.

8296 **Lŭ-avégl̄i ca oŭlu açel aroşlu.** [1])

GR. TOCILESCU, II, p 595.

Adică cu mare îngrijire.

La Pasce, Aromânii vopsesc ouĕ roşiĭ nu numaĭ pentru ómenĭ dar şi pentru vite. Aceste din urmă se păzesc cu mare îngrijire, până în Maiu, când se îngropă la locul unde se aşéză stână, pentru ca oile să dé rod însemnat.

8297 **Canda tini féçişĭ oŭlu açel aroşlu?** [2])

GR. TOCILESCU, II, p. 595.

Celuĭ care se crede.

8298 * △ **Par'că are ouĕ 'ntre piciŏre.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broşteni, j. Suciava.*

Merge încet de tot, agale; pentru cel leneş.

8299 * △ **Sémĕnă ca oŭ cu oŭ.**

IUL. GROFŞOREANU, *profesor c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Arată o mare asemĕnare.

8300 * △ **O cată de oŭ.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.*

Adică o bate.

8301 △ **Stă ca oŭ 'n cuĭu.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 244, c. *Logoş, Ungaria.*

Adică nu stă.

A OUÀ

8302 △ **I-a ouat găina 'n căciulă.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 112, c. *Gurariuluĭ, Ungaria.*

---

[1]) Îl păzesce ca pe oul cel roşu.
[2]) Par'că tu făcuşĭ oul acel roşu.

A se adaogă la No. 2241.

PĂDUCHE

8303 * △ **Păduchele, după ce (daca) se satură, ïese în frunte.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 174. — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluïu.*

Arată pe bogatul ridicat dintre nevoïașĭ, și tot de odată fudul.

A se adaogă acest înțeles la cel deja dat la No. 2243.

8304 * △ **A căuta păduchĭ în capul altuïa.**

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

8305 * △ **Păduche leșinat.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteïu, Banat.*

Adică sărac și leneș. A se adaogă acest înțeles la No. 2249.

8306 * **Are same.** [1])

ILIE GHICU, *profesor, c. Perivoli, Epir.*

Om cu noroc.

PĂIAJEN

8307 **Ca un paingen.**

C. CODRESCU, *Uricar*, XXII, p. 150.

Adică fórte puțin.

La céstă judecată, tóte acestea *nicĭ ca un paingen* sau umbră n'aŭ avut nicĭ o ascultare.»— *Uricar.*

8308 **Hâireạ panguluĭ s'aĭ.** [2])

GR. TOCILESCU, II, p. 598.

---

[1] Are păduchĭ.

[2]) Să aĭ norocul păïajenuluĭ.

PANĂ

8309 **Pană de puică, în códă la cloşcă.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 203, c. *Bochia, Ungaria.*

Nu se potrivesce portul tinerilor la cei bĕtrâni.

△
8310 **Şi la pene, dar şi la cuib ca pupăza.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 240, c. *Bochia, Ungaria.*

Pentru femeile carí se gatesc, dar nu îngrijesc de casa lor.

* △
8311 **E uşor a te redica pe penele altora.**

I. Herescu, c. *Arad, Ungaria.*

Adică cu ajutorul altora.

* △
8312 **A scăpat din pene rele.**

Avr. Corcea, *paroh*, c. *Coşteiu, Banat.*

* △
Aŭ eşit din penele cele rele.

Iul. Grofşoreanu, c. *Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

1⁰ Despre ceĭ tinerĭ când aŭ venit la minte.
2⁰ Despre bolnavĭ când s'aŭ însanătoşit.
3⁰ Despre ceĭ saracĭ când aŭ ajuns cu stare.
4⁰ E în stare să'şĭ câştige viéţa.

Penele rele, sunt cele d'întâiu carĭ ies la păsĕri, când se nasc. Cu aceste pene ele nu pot sbura. Penele rele cad în curînd şi sunt înlocuite cu *penele cele bune.*

* △
8313 **I-a dat penele ale bune.**

Avr. Corcea, *paroh*, c. *Coşteiu, Banat.*

Aceleaşĭ înţelesurĭ ca la No. precedent.

8314 * △ A scăpà ca prin pene.

IUL. GROFŞOREANU, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.* — AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

1⁰ A scăpà cu greŭ, şi fară ca să i se fi întîmplat ce-va, dintr'o mare încurcătură, de bătae, de vre-un rĕu saŭ chĭar de mórte.

2⁰ A scapà pe neobservate, de relele arătate la § 1.

8315 * △ A'l luà în pene.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Creţenĭ, j. Vâlcea.*

Adică la cértă, la batae, etc.

8316 * △ Par'că să mĕ ĭeà în pene.

G. POBORAN, *înst. j. Olt.*

Vine necajit, înfuriat, ca uliul care se repede să iea o pasere în pene.

8317 A se umflà în pene.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 178.

* △ *Se umflă ca curcanu în pene.*

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorlenĭ, j. Tutova.*

A se adaogà la No. 2252.

8318 Scósi péni. [1])

GR. TOCILESCU, II, p. 601.

A se ridica, a se îmbogăţi.

A PASCE

8319 — Pasci-le, morĭ!
— Nu ĭi pasc. [2])

GR. TOCILESCU, II, p. 601.

[1]) Scóse pene.
[2]) Pasce-le, fă! — Nu le pasc.

Când doĭ se certă pe un lucru care nu există, şi care póte nu va fi nicĭ odată.

A se vedé, în colecţia Tocilescu, snóva care a dat nascere acesteĭ ḑicerĭ.

PASĔRE

*

8320 **Tótă paserea e odihnită în cuibul eĭ.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

A se adaogă la No. 2257.

* △

8321 **Nu da paserea din mână pe porumbul din gard.**

Il. Hocĭotă, *c. Selişte, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. 2259.

* △

8322 **Păsĕrica de soĭu, se cunósce de pe cântec.**

V. A. Forescu, *c. Dorna, j. Suceava.*

* △

Pasĕrea de pe glas se cunósce.

D. Popoviciu, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 2260.

8323 **Cathi puliu ş-bâtérea-lĭ.**[1]

Gr. Tocilescu, II, p. 619. — Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 173.

Adică fie-care după crescerea luĭ, după însuşirile luĭ naturale.

Chaque oiseau chante sa propre chanson.

Prov. Franc.

Jeder Vogel singt seinen Gesang.[2]

Prov. Germ.

[1] Fie-care pasĕre, cu cântecu luĭ.

[2]) Fie-care pasĕre îşĭ cântă cântecul eĭ.

* △
8324 De pe pene sĕ cunósce paserea, şi de pe vorbe omul.

LIVIU PAP, *înv., c. Corasînţ, comit. Arad, Ungaria.*

* △
După pene se cunósce pasĕrea.

P. GÂRBOVICEANU, *profesor, Cl. VII, Sc. Norm.*

△
Paserea se cunósce pe pene.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.,* p. 206, *c. Agnita, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 2260.

* △
8325 Pasĕrea cu limba eĭ pĭere.

G. MADAN, *c. Truşenĭ, Basarabia.*

Acelaş înţeles ca la No. 2268.

* △
8326 Paserea prin cĭocul eĭ pĭere.

IL. HOCĬOTĂ, *c. Selişte, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
8327 Tótă paserea, prin cĭocul eĭ îşĭ pĭerde puiĭ.

G. BODEA, *c. Secatura, comit. Turda-Arieş, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
8328 Şede ca paserea 'n căletcă.

AVR. CORCEA. *prof. c. Coşteĭu, Banat.*

Adică singur, cuc.

8329 * Carĭ s'aĭbă frică cifcil̃lu di pul̃il̃i, nu sémina vêr'nă óră.[1])

C. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Acelaş înţeles ca la No. 2648.

8330 * △ Paserea se prinde cu grăunţe, omul cu vorbe frumóse.

I. SILAGHY, *publ. Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. 6327.

8330 b Pasĕre a făcut Dumneḑeŭ dar i-a dat şi créngă.

V. SALA, *comit. Bihor, Ungaria.*

8331 * △ Tótă pasĕrea îşĭ apĕră puiĭ.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 254, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Adică orĭ-ce om, copiĭ luĭ.

8332 △ Tótă pasĕrea îşĭ are goĭa sa.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 254, *c. Agnita, Ungaria.*

8333 * Ascâpă pul̃ilu din braţă.[2])

G. ZUCA, *c. Culona, Albania.*

S'a dus vremea cea bună, ocasiunea; a pierdut ce avé în mână.

8334 * Ascâpă pul̃ilu din pólă.[3])

G. ZUCA, *c. Culona, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8335 * Ascâpă pul̃ilu di tu mână, l̃iea-l̃i códa.[4])

G. ZUCA, *c. Cusina, Albania.*

---

[1]) Agricultorul căruĭa 'ĭ e frică de păsĕrĭ, nu sémĕnă nicĭ odată.
[2]) Scăpă pasĕrea din mână.
[3]) Scăpă pasĕrea din pólă.
[4]) A scăpat pasĕrea din mână, apucă'ĭ códa.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

*

8336 Ľi viñe ca puľilu la cucuvéuă.[1])

I. Coyan, *prof. c. Coriţa, Albania.*

Când ne vine un folos, pe neaşteptate.

8337 Iu bé puľiľi apă.[2])

Gr. Tocilescu, II, p. 618.

Adică departe.

8338 Ş-lapti de-aïdhoni.[3])

Gr. Tocilescu, II, p. 524.

Acelaş înţeles ca la No. 2270.

Aidhonele sunt păsĕrĭ, din basme, care trăesc în împĕrăţiile balaurilor, şi sunt grele de prins, fiind bine păzite.

PĂSĔRICĂ

△

8339 Unde păsĕrica nu ciricăĭe.

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, I, p. 644.

Adică departe.

PĂUN

*

8340 Păunul se rotéscă dar se tacă, dacă vra se placă.

V. A. Fores u, *c. Folticenĭ, j. Suclava.*

A se adaogà la No. 2275.

*

8341 Păunul se rotesce, când între păuniţe se găsesce.

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Suclava.*

Abica barbatul între femeĭ.

---

[1]) Iĭ a venit ca pasĕrea la cucuvea.

[2]) Unde bĕŭ păsĕrile apă.

[3]) Şi lapte de aĭdone.

PĂUNAŞ

8342 * Păunaş.

Tînĕr mândru şi frumos.

PĔR

8343 * △ Are perĭ de lup.

Gr. Jipescu, *Reur. Oraş.*, p. 274. — E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurlŭu.* — G. Poboran, *inst. j. Olt.*

* △ *Par că 'ĭ cu pĕr de lup.*

Gavr. Onişor, *c. Crângu, j. Tutova.*

1° Fug toţĭ de el; e urît de toţĭ.
2° E rĕu la inimă.
A se adaogà aceste înţelesurĭ la cele deja trecute la No. 2280.

PESCE

8344 * Peşçĭlĭ tŭ-amare, ţiganea prî foc. [1])

I. Coyan, *profesor, c. Perivoli, Epir.*

Pescul tu amari, ş-ţiganea pri foc. [2])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 604. — Gr. Tocilescu, II, p. 604.

* △ *Pescul tu baltă, ş-ţiganea pi foc.* [3])

I. Ionescu, *c. Nevésta, Macedonia.*

* △ *Ţiganea pi foc, pescul tu amare.* [4])

Ilie Ghicu, *profesor, c. Baésa, Epir.*

---

[1]) Pescĭĭ în mare, ţigaea pe foc.
[2]) Pescele în mare, şi ţigaea pe foc.
[3]) Pescele în baltă, şi ţigaea pe foc.
[4]) Ţigaea pe foc, pescele în mare.

A se adaogà la No. 2283; şi când cine-va vré să facă óre-ce, fără să aibă mijlocele de lipsă pentru acésta.

8345 **Pescul mari, mâcă m̃iclu.** [1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 168. — GR. TOCILESCU II, p. 604.

* △ *Pescul açel ma marle, mâcă ma m̃iclu.* [2])

I. COYAN, *profesor, c. Elbasan, Albania.*

* △ *Pescul mare înglite pri açel m̃ic.* [3])

ILIE GHICU, *profesor, c. Abela Epir.*

* △ *Pescul açel marle înglite m̃iclu.* [4])

I. IONESCU, *profesor, c Nevésta, Macedonia.*

A se adaogà la No. 2288.

8346 ⁂ **Di la cap s'ampute (amputi) pescul.** [5])

GR. TOCILESCU, II, p. 604. — MIHĂILEANU, *Dicţ.*, p. 26. — I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir.*—Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 161.

* *Pescul di la cap s'empute.* [6])

I. IONESCU, c. *Nevésta, Macedonia.* — ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

* *Pèscile di la cap s'eambute.* [7])

G. ZUCA, c. *Fieri, Albania.*

A se adaogà la No. 2289.

---

[1]) Pescele mare, mănâncă pe micul.
[2]) Pescele cel maĭ mare, mănâncă pe cel maĭ mic.
[3]) & [4]) Pescele (cel) mare, înghite pe cel) mic ul .
[5]) De la cap s'împute pescele.
[6]) & [7]) Pescele de la cap s'împute.

* △
8347 **Pescele nu s'împute de la códă.**

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8348 **Pescul tu-amarĭ ésti gĭoni.**[1]

GR. TOCILESCU, II, p. 604.

Acelaş înţeles ca la No. 2297.

* △
8349 **Se bate ca pescele pe uscat.**

E. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Când unul, fiind în culmea necazurilor, nu are nicĭ un ajutor de la nimenĭ A se adaogà la No. 2299.

* △
8350 **Nu 'i-a rĕmas pescele pe uscat.**

A. BAŞOTTA, *prin V. Forescu, j. Sucĭava.*

1⁰ I s'aŭ ascultat sfaturile.
2⁰ A primit ajutor.

* △
8351 **Scie el unde dórme pescele.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Murgenĭ, j. Tutova.*

Nu e un prost; ironic.

PĬELE

* △
8352 **Sunt maĭ multe pieĭ de mieĭ de cât de berbecĭ.**

G. BĂNULESCU, *înv. c. Petroşiţa, j. Dîmboviţa.*

Maĭ multe pieĭ de miel, de cât de óïe.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 176.

Variante la No. 2304.

[1]) Pescele în mare este voĭnic.

8353 * △ **Nu poţĭ lua douĕ peĭ de pe boŭ (o óĭe).**

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △ *După o óĭe nu poţĭ să ĭeĭ douĕ pieĭ.*

P. GÂRCOVICEANU, *profesor, Cl. VII, Sc. Norm.*

* *Diună óe dóuĕ chelĭ nu es.* [1])

GÂRBOVICEANU, *profesor, c. Samarina, Epir.*

Voind a lua de douĕ orĭ dintr'un loc. A se adaogà la No. 2306.

8354 △ **De pe un mĭel, numaĭ o pĭele se póte lua.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 74, *c. Agnita, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8355 * △ **I-a adus pĭelea pe bĕţ.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

I-a mers rĕŭ; semn de nenorocire. A se adaogà la No. 2604.

8356 * △ **Pĭele rĕ.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broştenĭ, j. Suĉava.*

Adică soĭu rĕŭ.

8357 * **Cari apuni, ca chelea aboŭluĭ.** [2])

G. ZUCA, *c. Samarina, Epir.*

Pentru o haĭne, când o îmbracĭ şi nu o maĭ lepedĭ de pe tine.

---

[1]) Din o óĭe, douĕ pieĭ nu se scot (ĭes).
[2]) Când o puĭ, ca pĭelea bouluĭ.

PIPOTĂ

* △
8358 **Sĕ umflă pipota 'n el.**

AVR. CORCEA, *paroh*, *c. Coşteiu, Banat.*

Se mânie.

* △
8359 **A se umflà în pipotă.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

A se mândri.

PISICĂ

* △
8360 **Pisica cu clopot nu prinde şóreci.**

P. GÂRBOVICEANU, *profesor, Cl VII, Sc. Norm.*

△
Cu papucĭ în picĭóre nu prinde pisica şórecele.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 61, *c. Sinersig, Ungaria.*

A se adaogà la No. 2316.

* △
8361 **Çi afétă cătuşa şoriçĭ mâcă.**[1]

I. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

A se adaogà la No. 2321.

* △
8362 **Pisica, unde n'ajunge, îĭ pute.**

P. GÂRBOVICEANU, *profesor, Cl. VII, Semin. Buc*

Pisica, unde n'ajunge, ḑice că pute.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 168.

*
Cătuşa, cându nu l̃i agĭundze pescil̃i, l̃i ascuche.[2]

I. COYAN, *profesor, c. Abela, Epir.*

---

[1]) Ce fată pisica, şóreci mănâncă.
[2]) Pisica, când nu ajunge la pescĭ, îĭ scuĭpă.

*
Câtusa, cându nu adziundze pescul, lu-ascuche.[1]

Ilie Ghicu, *profesor, c. Băésa, Epir.*

*
Cătuşa, când nu póte s'agiungă pescul, lu-ascuche.[2]

I. Ionescu, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

A se adaogà la No. 2323.

* △
8363 **Lipsa pisicilor, bucuria şórecilor.**

V. A. Forescu, c. *Dorna, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. 2326.

* △
8364 **Unde nu'ĭ pisică, acolo sunt şórecĭ mulţĭ.**

Gr. Alexandrescu, *j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 2327.

*
8365 **Cu pisica bětrână să'ţĭ fie frică de şórecĭ.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

A se adaogà la No. 2330.

8366 **Când câtuşa nu'ĭ a-casă, şóriçĭli (d)gĭócă pri mésă.**[3]

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 165. — Gr. Tocilescu, II, p. 460.

A se adăogà la No. 2326.

△
8367 **Pisica se învaţă de mică, cum se prind şórecii.**

Gr. Tocilescu, I, p. 721.

* △
Pisica se învaţă de mică a prinde şórecĭ.

V. A. Forescu, c. *Dorna, j. Suciava.*

---

[1]) Pisica, când nu ajunge la pesce, îl scuĭpă.
[2]) Pisica, când nu póte s'ajungă pescele, îl scuĭpă.
[3]) Când pisica nu'ĭ a-casă, şóreciĭ jócă pe masă.

Copilul de tînĕr se învaţă.

8368 △ **Pune pisica 'n fiarĕ, când mulge vaca.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 217, c. *Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Paza bună, trece primejdia rea.

8369 * **Va s-bâgăm câtuşa s'plângă.**[1]

I. Ionescu, *prof.* c. *Nevésta, Macedonia.*

In batjocura uneĭ persóne, căreĭa nu i se dă nicĭ o importanţă.

8370 * △ **Bine, ca pisica cu ogaru.**

I. Popescu, *înv.* c. *Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Arată un traĭu rĕŭ. Veḑĭ No. 2535.

8371 * **Bănédză ca cătuşa cu şóreclu.**[2]

I. Coyan, *profesor*, c *Berat, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8372 * **Se jócă ca pisica cu şórecile.**

Gr. Alexandrescu, *magist. j. Putna.*

Când ne batem joc de cine-va, care stă în puterea nóstră, făcêndu'l să trécă de la speranţă la desnădejduire şi vice-versa.

8373 * △ **A fi rupt din códa pisiceĭ.**

P. Gârboviceanu, *prof.* c. *Tutana, j. Argeş.*

Adică leneş.

---

[1]) O să punem pisica să plângă.
[2]) Trăesce ca pisica cu şórecile.

8374 **Canda li supiră câtuşili.**[1])

Gr. Tocilescu, II, p. 703.

Îĭ-e fóme tare.

* △

8375 **Ca pisica în jurul păsatuluĭ.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 35, c. *Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Pentru omul care rîvnesce la ce-va.

△

8376 **Umblă ca pisica 'n jurul saculuĭ.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 261, c. *Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

△

8377 **Unde pisica nu mĭorlăĭe.**

G. Dem. Teodorescu, *Poes. Pop.*, p. 368.

Adică departe.

PITIC

* △

8378 **Cu un pitic, tot nimic.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Cu nimic tot nimic se face.

PIŢIGOĬU

* △

8379 **Maĭ bine un piţigoĭu mort, de cât o vrabĭe, pe cracă.**

I. Antonescu, *înv. c. Vâlcele, j. Argeş.*

Acelaş înţeles ca No. 2649.

* △

8380 **Piţigoĭul e mic, dar e bětrân.**

G. I. Tomescu, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

1) Parcă'şĭ bat joc de el pisicele.

Pentru un om mic, dar cu multă minte.

8381 * **A'ĭ pune piţigoĭu.**

G. Poboran, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

A pecetlui; a închide.

8382 △ **Pân o da de piţigoĭu semĕnând.**

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, I, p. 318.

Adică departe.

PITULICE

8383 * △ **Şi pitulicea este mică, dar printre păsĕrĭ e voĭnică.**

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Pentru cel mic dar inimos, vitéz.

8384 * **Iu durmĭa pirdica, dórme budruvaĭa.**[1]

I. Coyan, *profesor, c. Băésa, Epir.*

Arată o decădere. Când nisce ómenĭ de nimic stăpânesc nisce case saŭ averĭ carĭ, odinióre a aparţineaŭ unor ómenĭ cu vadă mare.

PLOŞNIŢĂ

8385 * △ **I-a fĕtat ploşniţele.**

E. I. Patricĭu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Spre derîderea săraculuĭ că are banĭ.

PORC

8386 * **Porcu tot la pămînt cată.**

Gr. Alexandrescu, *magistr., j. Putna.*

A se adaogà la No. 2353.

---

[1]) Unde dormea pitulicea dórme *budruvaĭa.*

8387 *△ **Porcu strînge untură pentru alții.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

A se adaogă la No. 2355.

8388 *△ **Te ieaĭ după porc, te duce în glod.**

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

* *Ca s-te méstiçĭ cu porçilĭ, tu cuprie va ti 'nvețĭ.*[1]

G. ZUCA, *înv. c. Cavaia, Albania.*

Acelaș înțeles ca la No. 2357.

8389 * **Petrece ca porcu 'n noroĭu.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Pentru cel care duce o viéță depravată saŭ murdară.

8390 * **S-gĭură porcul s-nu mâcă cupriĭ.**[2]

C. IONESCU, *c. Nevésta, Macedonia.*

Când jură cine-va, care se scie că nu se va ține de cuvînt.

8391 **Gĭuratlu a porculuĭ.**[3]

GR. TOCILESCU, II, p. 615.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

8392 *△ **Nu facĭ porcul să bé apă din urcĭor.**

P. GÂRBOVICEANU, *profesor, Cl. VIII, Semin. Buc.*

A se adaogă la No. 2361.

---

[1] Dacă te amestecĭ cu porciĭ, în gunoĭu o să te învețĭ.
[2] Se jură porcul să nu mănânce gunóĭe.
[3] Jurămîntul porculuĭ.

* △
8393 **Daĭ porculuĭ să bé apă din fedeleş!**

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
8394 **Să nu maĭ îngrăşăm porcul, căcĭ tu te măriţĭ şi eŭ o să mor.**

G. I. Tomescu, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

In orĭ-ce cas tot trebue să se îngraşe porcul, căcĭ tot veĭ avé nevoe de mâncare.
Un lucru tot trebue făcut, că va servi.

* △
8395 **Porcul nu se îngraşă în ḑiua de ajun.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* △
Porcu nu se îngraşă în ḑiua de Crăcĭun.

Gavr. Onişor, *prof. c Adam, j. Tutova.*

O trébă nu ĭese bine, dacă te silescĭ să o facĭ în ajunul când trebue să 'ĭ daĭ sfîrşitul.
A se adaogă la No. 2363

8396 **Di chĭali di porcu, nu s-façi utri (vâtâlah).** [1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres*, p. 173. — Gr. Tocilescu, II, p. 615.

A se adaogă la No. 2364.

* △
8397 **Porculuĭ, să nu'ĭ puĭ belcĭug de aur în nas.**

P. Gârboviceanu. *profesor, Cl. VII, Semin. Buc.*

Acelaş înţeles ca la No. 2366.

*
8398 **Puĭ migdala în nasul porculuĭ şi el spune că e ghindă.**

V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

---

1) De pĭele de porc, nu se face burduf.

Acelaş înţeles ca la No. precedent şi 14225.

8399. * **Aştept ca porcul cuţutul.** [1])

V. Diamandy, *c. Meţova, Macedonia.*

Mĕ aştept la orĭ-ce, maĭ ales la ce-va rĕŭ, la o supĕrare. A se adaogà la No. 2367.

8400 **Va-ţĭ tréćă ca porcul în Larsa.** [2])

Gr. Tocilescu, II, p. 615.

Arată neputinţa împlinireĭ unuĭ lucru.
Turciĭ, când stăpâneaŭ Larisa, împuşcaŭ toţĭ porciĭ pe carĭ îĭ vedeaŭ în tîrg.

8401 * △ **Cu porcul în ocol şi cu slănina 'n pod.**

V. Simiganoschi, *preot, c. Fereblecea, Bucovina.*

Acelaş înţeles ca la No. 9266.

8402 * △ **Dă voie porculuĭ, împrejurul stoguluĭ, că el se suie de asupra.**

A. Ciocoiu, *j. Dorohoiu.*

Acelaş înţeles ca la No. 13587.

8403 * **Porcu e fără obraz.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.* — V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru omul neobrăzat.

8404 * △ **Porcul e tot porc.**

Călin Iordache, *j. Argeş.* — Gavr. Onişor, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

---

[1]) Aştept ca porcul cuţitul.
[2]) Iţĭ va merge ca porculuĭ în Larisa.

△
Porcu'ĭ tot porc, şi 'n ḑiua de Pascĭ.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 214, *c. Rêşnov, Ungaria.*

Rĕul nu'şĭ lépĕdă firea.

*
8405 **Tuţĭ porçiĩĭ, nă nare aŭ.** [1])

I. Coyan, *prof. c. Abela, Epir.* — Ilie Ghicu, *prof. c. Samarina, Epir.*

Tuţĭ porçiĩĭ, nă muţă aŭ. [2])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 173. — Gr. Tocilescu, II, p. 616.

Pentru ceĭ de o potrivă rĕĭ.

* △
8406 **Dacă Dumneḑeŭ ar fi dat porculuĭ córne, rĕsturna pămîntul.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Pentru cel rĕŭ, care ar fi în stare să facă multe rele, când ar avea putere îndestulă

* △
8407 **Feréscă Dumneḑeŭ să créscă porculuĭ córne.**

V. Simiganoschi, *preot, c. Fereblecea, Bucovina.*

Adică puterea celuĭ rĕŭ.

* △
8408 **Şi porcul mâncă jirul, da nu sĕ póte sui în fag după el.**

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Şi leneşul scie mânca, măcar că nu'ĭ place a lucra.

---

[1]) Toţĭ porciĭ aŭ nasul la fel.
[2]) Toţĭ porciĭ aŭ rîtul la fel.

8409 **Di la porcu ş-un per bun i.** [1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 172. — GR. TOCILESCU, II, p. 615.

Acelaş înţeles ca la No. 2380.

8410 * △ **Să nu scapĭ porcul în grădină.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorlenĭ, j. Tutova.*

Feresce-te de cel care'ţĭ póte aduce pagubă.

8411 * △ **N'a avut tat-sĕŭ porcĭ, şi nicĭ nu 'ĭ-a păzit.**

GAVR. ONIŞOR, *c. Murgenĭ, j. Tutova.*

8412 **Tră păsçéri porçiľĭ façi.** [2])

GR. TOCILESCU, II, p. 615.

E prost, nu e bun de nimic. Vedĭ şi No. 2370.

8413 * **A porculuĭ timie nu s-façe.** [3])

C. IONESCU, *c. Nevésta, Macedonia.*

Pentru cel care nu merită să i se facă cinste mare.

8414 * △ **A suci o lécă porcu de códă.**

E. I. PATRICIŬ, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluiu.*

A schimba tréba.

8415 * △ **Nu 'ĭ sunt toţĭ porciĭ (a-casă).**

EM. POPESCU, *înv. c. Ciocănescĭ, j. Ialomiţa.* — G. BĂNULESCU, *c. Pietroşiţa, j. Dîmboviţa.*

1° Celuĭ ce stă mâhnit.
2° E bolnav. — BĂNULESCU.
A se vedé No. 2368.

---

[1]) De la porc ş'un pĕr e bun.
[2]) Pentru păscut porciĭ face (e bun).
[3]) Porculuĭ onóre nu i se face.

8416 * △ **A dà busna ca porcu.**

I. DONCA, *c. Cârja, j. Tutova.*

A se adaogà la No. 2373.

8417 * △ **A dà năvală ca porcul la dovléc.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Domnescĭ, j. Muscel.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8418 * △ **A plecat cu porciĭ la jir.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Şerbănescĭ, j. Argeş.*

Adică ronfăe. A se adaogà la No. 2376.

8419 * △ **Tace ca porcul în cucuruz.**

I. ROMAN, *c. Vima-Mică, comit. Solnoc, Ungaria.* — IUL. GROFŞOREANU, *prof. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

A se adaogà la No. 2374.

8420 **Taçi ca porcu surdu.** [1]

GR. TOCILESCU, II, p. 614.

Acelaş înţeles ca la No. 2374.

PORUMB

8421 △ **Aştéptă să'ĭ sbóre porumbĭ fripţĭ în gură.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 15, *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Aştéptă să'ĭ vie lucrul de a gata, fără muncă din partea luĭ.

8422 △ **Porumbiĭ nu sbóră fripţĭ în gură.**

Dr. EL. CRISTEA. *Prov.*, p. 215, *c. Topliţa Rom., Ungaria.*

---

[1]) Tace ca porcu surd.

Numaĭ prin muncă se capĕtă ce-va.

POTCÓVĂ

8423 * △ **Are o potcóvă, şi'ĭ maĭ trebue treĭ şi calu.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Când unul se laudă că are ce-va, şi la drept vorbind are te mirĭ-ce şi maĭ nimica.

8424 **Cari m̃iluésci guvojdul, chĭari ş-petala.**[1]

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 158. — Gr. Tocilescu, II, p. 514.

* *Açel çe m̃iluèsce gǎvosdul, chèrde şi petala.*[2]

V. Diamandy, *c. Meţova, Macedonia.*

* *Care m̃iluésce guvosdul, chérde petala.*[3]

I. Coyan, *prof. c. Perivoli, Epir.*

* *Care m̃iluèsce govoslu, chérde petala.*[4]

Ilie Ghicu, *c. Abela, Băésa, Epir.*

A se adaogà la No. 2385.

8425 * △ **A umbla după potcóve de caĭ morţĭ.**

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 178. — E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

* *Alagă după petale di cal̃i morţĭ.*[5]

Ilie Ghicu, *prof. c. Abela, Epir.*

A se adaogà la No. 2386 şi înţelesul de: umblă fără rost.

8426 **A 'şĭ lepĕdà potcóvele.**

P. Ispirescu, *Unch. Sfătos*, p. 2.

---

[1] [2] [3] & [4] Cuĭ 'ĭ e milă de caer, pĭerde (şi) potcóva.
[5] Alérgă după potcóve de caĭ morţĭ.

Li dédi petali.[1])

GR. TOCILESCU, II, p. 604.

A se adaogà la No. 2387.

8427 △ **I-a tras potcóvele.**

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 123, c. *Sinersig, Ungaria.*

Adică a murit.

POTÎRNICHE

8428 **Gură di pitrunicľie.**[2])

GR. TOCILESCU, II, p. 607.

1⁰ Vorbesce frumos şi mult.
2⁰ Cântă bine.

8429 **Pitrunicľie scriată.**[3])

GR. TOCILESCU, II, p. 607.

Adică femee frumósă.

PRIGÓRE

8430 * △ **Se frige (usucă) ca prigórea.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Slăbesce, maĭ ales daca nu are ce bea.

PRIVIGHETÓRE

8431 * △ **Par'că 'ĭ privighetóre.**

ANTONESCU, *c. Plăinescĭ, j. Rîmnicu-Sărat.*

Cântă frumos

PUĬCĂ

8432 * △ **Sĕ cunósce puica pe créstă.**

ST TUŢESCU, *înv. c. Catanele, j. Dolj.* — P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

---

1) Le a dat (lepĕdat) potcóvele.
2) Gura de potîrniche.
3) Potârniche zugrăvită.

A se adaogă la No. 2406.

8433 * △ **Se întórce ca puică'n câlţĭ.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Acelaş înţeles ca la No. 11682.

PUĬU

8434 * △ **După mama luĭ ciripesce puĭul.**

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru părinţĭ şi copiĭ.

8435 * **Puĭlu açel bunlu di tu oŭ s-cunósce.**[1]

C. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8436 △ **Vré puĭul se scie maĭ mult ca cloca.**

DR EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 276, *c. Tisa, Ungaria.*

* △ *Îĭ maĭ cu minte puĭu de cât cloţa.*

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Când ceĭ tinerĭ se cred maĭ înţelepţĭ ca ceĭ bĕtrânĭ. Veḑĭ şi No. 2229 & 2408.

8437 * △ **Îĭ maĭ învĕţat puĭu de cât cióra.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c Banca, j. Tutova.*

△ *Maĭ mult scie puĭul ca cióra.*

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 146, *c. Ieciu, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

---

[1]) Puĭul acel bun, de pe oŭ se cunósce.

8438 **Scósi pulĭlu arichĭ.**[1])

GR. TOCILESCU, II, p. 618.

A se adaogă la No. 1282.

PUPĂZĂ

8439 * △ **De unde viĭ, tot puĭ de pupăză aducĭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Vînătorĭ, j. Mehedinţĭ.*

Pentru cel netrebnic.

8440 * △ **Moţ pe pupăză.**

I. VULCĂNESCU, *c. Pelescĭ, j. Dolj.*

Gătită şi murdară. A se apropĭa de No. 2413.

A SE PUPĂZA

8441 * **S'a pupăzat.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Adică s'a îmbĕtat.

PURCEA

8442 * △ **S'a suit purcéoa în salcĭe.**

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pĭetroşiţa, j. Dîmboviţa.*

Acelaş înţeles ca la No. 2479.

8443 **A luat purcéoa de nas.**

Lum. p. toţĭ, I, p. 86.

Adică s'a îmbĕtat.

PURCEL

8444 * △ **Din purcel se face porcul.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broştenĭ, j. Sucĭava.*

---

[1]) Scóse puĭul aripĭ.

Arată răbdarea în gospodărie, şi cum din ceva mic se face mare şi folositor.

PURCICĂ

8445 *△ **Purcica nu mănâncă numaĭ grăunţe, mănâncă şi lăturĭ.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Cârja, j. Tutova.*

Pentru cel rĕŭ nărăvit

8446 *△ **Are purcică.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluiu.*

Are tóne, e arţăgos, sĕ supĕră pe te mirĭ ce.

PURICE

8447 *△ **Are purecĭ.**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteĭu, Banat.*

Nu are astîmpĕr.

8448 *△ **Purecii din brânză.**

P. GÂRBOVICEANU, *profesor Cl. VIII, Semin. Buc.*

Adică vîermiĭ.

«Mâncă te-ar *purecii din brânză*».

8449 *△ **Nu cătà puricele în paĭe.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorlenĭ, j. Sucĭava.*

Nu te apuca de acéstă trébă, căcĭ este din cale afară grea.

8450 *△ **Nicĭ cât aĭ chĭorî un purece.**

ST. TUŢESCU, *înv. c. Catanele, j. Dolj.*

1° Adică de loc.

«N'are minte *nicĭ cât aĭ chĭorî un purece.*»

2[0] Nu are nimic, e sărac lipit.

RAC

8451 * △ **Racul nu 'şĭ schimbă mĕrsul.**

V. Sala, *dasc. c. Sedişte, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 2434.

8452 * △ **Cu un rac, tot sărac.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Cu nimic, tot nimic se face. A se adaogă la No. 2435.

8453 * **S'a hrănit cu capete de racĭ.**

P. Budişteanu, *c. Bucureştĭ, j. Ilfov.*

Pentru omul slab la trup.

8454 * △ **S'a făcut ca racul.**

C. Teodorescu, *înv. c. Cursescĭ, j. Vasluiu.*

Adică s'a înroşit. Vedĭ No. 2441 c.

8455 △ **Iute ca racul.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 125, *c. Topliţa Rom., Ungaria.*

Adică încet

RAŢĂ

8456 * △ **Rîde raţa de baltă, şi baba de fată.**

V. Simiganoschi, *preot, c. Fereblecea, Bucovina.*

Acelaş înţeles ca la No. 5761.

8457 * △ **Umblă ca o raţă boşorógă.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Domnescĭ, j. Muscel.*

Acelaş înţeles ca la No. 2446.

8458 △ **A fi raţă de baltă.**

Gr. Tocilescu, *Poes. Pop.*, I, p. 51.

Innotător bun.

8459 △ **Unde raţa nu măcăïe.**

Gr. Tocilescu, I, p. 644.

Adică departe.

RAŢĂ SĔLBATICĂ

8460 * △ **Raţa selbatică nu se domesticesce.**

V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

A se adaogà la No. 2452.

8461 * △ **Raţă sĕlbatecă.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Coşteïu, Banat.*

Om sĕlbatec, ne umblat între ómenĭ.

A RÎCĂI

8462 * △ **Rîcăe în mijlocul grămeḑiĭ.**

I. Boldea, *c. Crihalma, comit. Tîrnava-Mare, Transilvania.*

Risipesce averea.

RÎMĂ

8463 * △ **Cu rîma mică se prinde pescele mare.**

F. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluïu.*

O îndatorire cât de mică îţĭ aduce mare folos. A se adaogà acest înţeles la No. 2453.

8464 * △ **Să te feréscă Dumneḑeŭ când a face rîma ochĭ, că 'ĭ maĭ rĕ de cât şerpele.**

Teodorescu-Kirileanu, *înv. c. Broşteni, j. Suciava.*

Adică ceĭ micĭ când se ridică, şi ajung puternicĭ saŭ avuţĭ.

△
8465 **Şi rîma, de o calcĭ, se apĕră.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 241, c. *Logoş*, *Ungaria.*

* △
Şi rîma, când o calcĭ, rĕdică capul să tĕ musce.

Iul. Grofşoreanu, *înv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.* — V. Sala, *dasc. c. Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1811.

RÎNDUNICĂ

* △
8466 **Rîndunica ne prevestesce vara, şi cîocârlia primăvara.**

V. A. Forescu, *înv. c. Dorna, j. Suciava.*

Pentru semnele prevestitóre de óre-ce.

ROĬU

* △
8467 **Roĭul care matca părăsesce, uşor se prăpădesce.**

V. A. Forescu, *înv. c. Mălinĭ, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. 2459.

ROPOT

* △
8468 **A pune ropot.**

Avr. Corcea, *paroh, c. Mĕrcina, Banat.*

A trage de mórte.

A RUMEGA

* △
8469 **A'ĭ rumegat?**

I. Puşcariu, *c. P. Mĕruluĭ, comit. Făgăraş, Transilvania.*

Te aĭ gândit înainte de a vorbi.

SAMAR

* △

8470 **A'şĭ lega samarul.**

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Acelaş înţeles ca la No. 2464 b.

SĂNUNĬ

* △

8471 **Par'că alérgă la sănunĭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Vîrcĭorova, j. Mehedinţĭ.*

Când unul alérgă unde crede că e vre-un folos.
Când se dă oilor (maĭ ales la stână) sare bătută împrăştiată prin iérbă pe câmp, se ḑice, că li se dă sănunĭ. Oile simt şi alérgă nebune la locul unde s'a dat sarea, de aci şi expresiunea de maĭ sus.

SARDEA

* △

8472 **Şed ca sardelele în (la) cutie.**

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

Ómenĭ mulţĭ strînşĭ grămadă într'un loc.

A SBURÀ

* △

8473 **Nu tot ce sbóră se mănâncă.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 172.

* △

Nu tóte sburătórele se mănâncă.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluĭu.*

* △

Crede că câte (cĭóre) sbóră tóte se mănâncă.

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Içi asbóră nu's mâcă. [1])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 152.

*

Nu tuţĭ pul̃ili çi asbóră s-mâcă. [2])

G. ZUCA, c. *Culona, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. 2467.

*

8474 **Câţĭ pul̃i asbóră tuţi s-mâcă?** [3])

ILIE GHICU, c. *Abela, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8475 **Asbuira pul̃ilu.** [4])

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 173.

Acelaş înţeles ca la No. 2472.

* △

8476 **Nu te încerca a sbura, înainte de a avé aripĭ.**

V. A. FORESCU, c. *Dorna, j. Suciava.*

1⁰ Inainte de a avé putere destulă.
2⁰ Prea de timpuriŭ, când eştĭ încă copil.

* △

8477 **A sburat puĭ de bróscă.**

I. VULCĂNESCU, c. *Pelescĭ, j. Dolj.*

O minciună.

* △

8478 **Când vor sbura puĭ de bróscă.**

I. VULCĂNESCU, c. *Pelescĭ, j. Dolj.*

Adică nicĭ odată.

---

1) Orĭ-ce sbóră nu se mănâncă.
2) Nu tóte păserile ce sbóră se mănâncă.
3) Câţĭ puĭ sbóră toţĭ se mănâncă.
4) A sburat pasĕrea.

SCARĂ

* △
8479 **Mĕ duc până 'n scara murguluĭ.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Nu mĕ las, lupt până la sfîrşit. A se adaogà la No. 2474.

SCRÓFĂ

* △
8480 **S'a suit scrófa 'n salcie.**

P. GÂRBOVICEANU, *profesor, Cl. VII, Sc. Norm.*

A se adaogà la No. 2479.

* △
8481 **Scrófă cu paie în cur.**

IUL. GROFŞOREANU, *B. Comloş, comit. Torontal, Ungaria.*

In batjocura Sîrbilor. De alminterea se dice şi de Românĭ, între eĭ.

* △
8482 **Om priceporc [1]), minte de scrófă.**

IUL. GROFŞOREANU, *B. Comloş, comit. Torontal, Ungaria.*

Vorbe multe, dar fără miez.

*
8483 **Pórca purçéḹi vaĭ facă. [2])**

G. ZUCA, *c. Cusina, Albania.*

Pentru părinţĭ şi copiĭ.

*
8484 **Pórca pórtă cloputul, porchiţul cloputiţul. [3])**

V. DIAMANDY, *c. Meţova, Macedonia.*

Un tată face rĕŭ, copilul pórtă şi el nume rĕŭ.

---

1) Priceporc = pricepere de porc.
2) Scrófa purceĭ va face.
3) Scrófa pórtă clopotul, purcelul clopoţelul.

8485 **Alagă pórcă tră purçéĩ.** [1])

GR. TOCILESCU, II, p. 613.

Pentru un lucru care nu póte fi, saŭ greŭ de găsit.

SCURT

* △
8486 **A scăpat scurtă.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

A făcut o faptă rea, şi a fost surprins şi bătut chiar.

ŞEA

* △
8487 **Bate şeaua (şaua) să pricépă ĭépa.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 165. — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

* △
Bate şaua să pricépă calul.

G. MIHALACHE, *înv. c. Şendrescĭ, j. Tutova.* — I. BOLDEA, *c. Crihalma, comit. Tîrnava-Mare, Transilvania.*

* △
Bate şaua să se pricépă calul.

I. OŢOIU, *c. Aciliu, comit Sibiŭ, Transilvania.*

A se adaogà la No. 2480.

* △
8488 **Până nu ĭeĭ şeaua de pe cal, nu'ĭ veḑĭ rana 'n spate.**

V. SALA, *dasc. c. Sĕud, comit. Bihor, Ungaria.*

După ce ĭeĭ şeaua se vede spinarea.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Banca, j. Tutova.*

A se adaogà la No. 2486.

---

[1]) Alérgă scrófa după purceĭ.

* △
8489 După cum ți-e calul, așa se-ți cumperĭ șaua.

V. A. Forescu, c. *Dorna, j. Suciava.*

A se adaogà la No 2488.

* △
8489 b Unde a pus șaua, cată bine și ipingeaua.

V. Forescu, *j. Suciava.*

A se adaoga la No. 2483.

* △
8490 Cumpĕră șea și calu 'n tîrg.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 59 *c. Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Pentru omul nesocotit.

△
8491 In zădar bațĭ șaua, c'o fĕtat ĭépa.

Dr. El Cristea, *Prov.*, p. 123, *c. Covragĭ, Ungaria.*

8492 Nu face șeaua, cât îĭ face piedica

Adevĕr (ziar), Oct. 1902

Pentru omul greu de stăpânit.

* △
8493 A scóte din șauă.

A vr. Corcea, *paroh, c. Coștetu Banat.*

A scóte dintr'un folos, dintr'un hatîr

* △
8494 A'ĭ pune șĕua.

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulțĭ, j. Covurluĭu.*

Vedĭ *a Incăleca.*

A'l stăpânì, a'l supune.

ȘÉRPE

* △
8495 Șérpele nu te mușcă până nu'l calcĭ cu piciorul.

P. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

* △
Şérpele, până nu'l calcĭ pe códă, nu se 'ntórce să te musce.

I. ANTONESCU, c Vălcelele, j Argeş.

A se adaogă la No. 2491.

△
8496 **Nu călca şerpele care dórme.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 167, c. *Logoş, Ungaria.*

A se adaogă la No. 2492.

* △
8497 **Pe cine a muşcat şerpele odată, se teme şi de şopîrlă.**

E. I. PATRICIU, *înv.* c. *Smulţi, j. Covurluĭu.*

* △
Cine a dat peste şerpe, se feresce şi de şopîrlă.

V. A. FORESCU, c. *Stănişóra, j. Suceava.*

*
Muşcatlu di şérpe, s'aspare ş-di guşturice.[1])

I. COYAN, *prof.* c. *Cusina, Albania.*

*
Açel ci fu muşcat di şérpe, s'aspare ş-di guşturiţă.[2])

IL. GHICU, *profesor*, c. *Perivoli, Epir.*

A se adaogă la No. 2502.

* △
8498 **Sérpele (serpele), când îl dóre capul, ĭese (ese) la drum.**

P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 173. — E. I. PATRICIU, *înv.* c. *Smulţi, j. Covurluĭu.* — A. GOROVEĬ, *j. Suceava.*

* △
Şerpele, când îl dóre capul, ese în drum.

IUL. GROFŞOREANU, *profesor*, c. *Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

---

[1]) & [2]) Cel (ce fu) muşcat de şérpe, se sperie şi de şopîrlă.

* △
Şerpele, când, i se face de cap, ese la drum.

Em. Popescu, *înv. c. Ciocănescĭ, Mărginenĭ, j. Ialomiţa.*

A se adaogà la No. 2504.

* △
8499 **Iese ca şérpele la drum.**

Călin Iordache, *j. Argeş.*

Acelaş înţeles ca la No. 2504 c.

* △
8500 **Crescĭ puĭ de şérpe ca să te musce.**

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 166. — P. Gârboviceanu, *prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

Carĭ încâldzasci şarpi, nâs va mûşcă prota.[1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 175.

A se adaogà la No. 2505.

* △
8501 **Să nu te musce şérpele.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluiu.*

Să nu daĭ ceva fără voie. A se adaogà acest înţeles la No. 2508.

* △
8502 **L'a muşcat şerpele de inimă.**

T. Bălăşel, *Ştefănescĭ, j. Vâlcea.*

Se gândesce să facă ceva rĕŭ. A se adaogà la No. 2508.

* △
8503 **Şérpele se prinde cu mâna nebunuluĭ.**

C. Teodorescu, *înv. c. Cursesc, j. Vasluiu.*

*
A prinde şérpele cu mâna nebunuluĭ.

G. Poboran, *inst. j. Olt.*

[1]) Care încăldesce şarpe, pe dînsul îl muşcă întâiu.

Acelaş înţeles ca la No. 2509.

Kumun ou ghar yier moghai barimoui.[1])

Prov. Mongol.

* △

8504 **Cine vré să omóră şerpele, să'ĭ sdrobéscă capul.**

V. A. Forescu, c. *Dorna, j. Suclava.*

Astalĭ şarpi, chisédză-lĭ caplu. [2])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 175. — Gr. Tocilescu, II, p. 636.

Acelaş înţeles ca la No. 2499.

* △

8505 **Şĕrpele de casă**
Mult venin lasă.

V. A. Forescu, c. *Dorna, j. Suclava.*

Adică duşmanul din casă.

* △

8506 **Nu scapă nicĭ în gaură de şérpe.**

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Nu poţí scăpa de rĕsbunarea unuĭa.

* △

8507 **Nimenea nu póte sci, cât e adîncă borta şerpeluĭ.**

V. A. Forescu, c. *Dorna, j. Suclava.*

Pentru ceĭ vicleni şi rĕĭ.

* △

8508 **A pus mâna pe şarpe.**

C. Bally, c. *Cârlomănescĭ, j. Tutova.*

S'a îmbogăţit de odată.

---

[1]) Prinde şerpĭ cu mânile altora.
[2]) Întîlnescĭ şérpe, piséză'ĭ capul.

8509 * △ **A intrat (s'a băgat) în borta şérpeluĭ (şerpeluĭ).**

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 182. — V. A. Forescu, *c. Folticenĭ, j. Sucĭava.*

1⁰ De frică.
2⁰ De ruşine.
A se adaogà la No. 2512.

8510 **Şarpi laĭu.**[1])

Gr. Tocilescu, II, p. 636.

Om fórte rĕŭ.

SEU

8511 * **Innótă în seŭ.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

E fórte avut. A se vedé No. 2516.

8512 **Ari seŭ; i gras.**[2])

Gr. Tocilescu, II, p. 624.

E bogat.

A SMULGE

8513 * △ **A'l smulge.**

Teodorescu-Kirileanu, *înv. c. Broştenĭ, j. Sucĭava.*

1⁰ A lua de la cine-va în chip neomenesc; 2⁰ pe ne drept; 3⁰ pe furiş.

Plumer quelqu'un.

Prov. Franc.

ŞOÏMAN

8514 * △ **Şoĭman el, nicĭ vînt n'adie, şi'ĭ curg penele.**

D. Popa, *c. Sinaĭa, j. Prahova.*

Ce maĭ om! nimic nu póte.

---

[1]) Şérpe negru.
[2]) Are sĕŭ; e gras.

ŞOLDAN

8515 * △ **Şoldan.**

L. ŞAÏNEANU, *Dicţ.*, p. 756.

Om tînĕr. Se ḑice într'un mod ironic.

8516 * **Şoldan vitézu.**

Om fricos.

SOMN

8517 * △ **Maĭ bine un cap de somn, de cât o mie de brósce.**

N URECHIE, c. *Câmpina*, j. *Prahova*.

Maĭ bine unu şi bun, de cât mulţĭ şi proştĭ.

ŞOPÎRLĂ

8518 **Guşturiţă.**

MIHĂILEANU, *Dicţ.*, p. 226.

Adică femee sprintenă.

ŞÓRECE

8519 **Vede că nu încape singur pe gaură,**
Şi'şĭ maĭ légă şi tivgă de códă.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 165.

* △ *Şórecele, de abĭa încape în bortă, şi maĭ légă ş'o tivdă de códă!*

I. MARDARE, c. *Cerţescĭ*, j. *Tutova*.

* *Şóriclu n'avea guvă ĭu s'ascundă, ş-ligă ş-curcubeta di códă.*[1])

I. IONESCU, *prof.* c. *Nevésta, Macedonia*.

A se adaogà la No. 2522.

---

[1]) Şorecul n'avea gaură unde se s'ascundă, ş 'şĭ legà ş'un dovléc de códa.

8520 * △ **Tot-dé-una şórecele se întórce la borta luĭ.**

N. Mateescu, *inv. c. Movilița, j. Putna.*

A se adaogă la No 2526.

8521 * △ **Şórecele caută a se întórce la borta luĭ, chiar când zăresce pisica în calea luĭ.**

V. Forescu, *inv. c Dorna, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8522 **Un şóric nă mâcă fârina, şi-lĭ-avinăm tuţĭ şórişilĭ.[1])**

Gr. Tocilescu, II, p. 637.

Vina unuĭa, o aruncàm şi pe alţiĭ, dintr'un ném cu el.

8523 * △ **Când şórecul e sătul, e acră fărina.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 33, *c. Toplița-Rom., Ungaria.*

Pentru cel căruĭa nu 'ĭ e fóme, şi face nazurĭ la mâncare.

8524 * △ **Ce nasce din némul şoricesc, tot la ciururĭ găuresce.**

P. Gârboviceanu, *prof. c. Furdueseĭ, j. Argeş.*

Arată puterea firiĭ.

8525 **— Ba, că 'ĭ şóric!**
— Ba, 'ĭ câtuşi![2])

Dr Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 152.

Acelaş înţeles ca la No. 2445.

8526 **S-cadă şóriclu, ş-frândzi nărli n-câpistéri.[3])**

Gr. Tocilescu, II, p. 637.

---

[1]) Un şórece ne mâncă făina, şi 'ĭ urmărim pe toţĭ şóreciĭ.
[2]) Ba că 'ĭ şórec! — Ba 'ĭ pisică.
[3]) Se cadă şórecele, îşĭ frânge nasul în căpistere.

Pentru omul sărac, care nu are nicĭ făină în căpistere.

8527 **Câdzu şóriclu tu ólă.**[1])

Gr. Tocilescu, II, p. 58.

A rĕmas însărcinată.

8528 * **A dat şórecile în putină.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Când unul e prins.

8529 △ **Nicĭ şórece, nicĭ liliac.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 163, *c Gurarîuluĭ, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1419, înţelesul al doilea.

STÂNĂ

8530 * △ **A veni la spartu stâneĭ.**

G. Bănulescu, *înv. c. Pietroşiţa, j. Dîmboviţa.*

Adică prea târḑiŭ, după o împărţélă saŭ după ce s'a isprăvit un lucru.

STAUL

8531 △ **Nu 'ţĭ face staul, până nu aĭ oile.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 185, *c. Logoş, Ungaria.*

Cácĭ se póte să nu le aĭ nicĭ odată.

STÉRPĂ

8532 **Dacă vréŭ, îĭ stérpă;**
Daca vréŭ, îĭ d'a fĕtare.

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 65.

Când un lucru atîrnă numaĭ de noĭ.

---

[1]) Căḑu şórecele în ólă.

TURMĂ

8545 * △ **Unde 'ĭ turmă şi pagubă.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.* — V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Suciava.*

Mângâerea păgubaşuluĭ.

8546 * △ **Turma nu stă dintr'o óie.**

V. SALA, *dasc. c. Holod, comit. Bihor, Ungaria.*

Nicĭ bogăţia din puţin.

8547 * △ **Ţĭ-o perit turma?**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broşteni, j. Suciava.*

Când e unul supĕrat şi ca să'l maĭ învoioşeze.

8548 * △ **Urma bate turma.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Creţenĭ, j. Vâlcea.*

8549 **Turma m̃iardzi după birbec.** [1]

GR. TOCILESCU, II, p. 646.

Adică poporul după conducĕtoriĭ luĭ.

8550 **O turmă şi un păstor.**

N. MUSTE, *Letop. Mold.*, III, p. 30.

A se adaogă la No. 2569.

UGER

8551 * △ **Ugerul frumos vinde vaca.**

V. SALA, *dasc. c. Colescĭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Omul judecă după înfăţişare.

---

[1]) Turma merge după berbec.

8552 *△ **Are uger bun.**

G. Poboran, *inst. j. Olt.*

Aĭ de unde să ieĭ.

ULĬU

8553 * **Ulĭu.**

L. Şăineanu, *Dicț.*, p. 840.

Adică om vitéz.

A URLÀ

8554 *△ **Urlă ca cânele la lună.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. 1949.

URS

8555 *△ **Jócă ursul la cumĕtră, se gătim tărîţele.**

E. I. Patriciu. *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluiu.*

*△ *Gătesce cĭuru cu tărîţe, că jócă ursu la cumĕtra.*

Antonescu, *c. Plăinescĭ, j. Rîmnicu-Sărat.*

Ce se întîmplă la vecin astă-ḑĭ, ni se póte întîmpla mâne. A se adaogà la No. 2576.

8556 * **Ursa cu çirlu nu s'aspare.**[1]

I. Ionescu, *c. Nevésta, Macedonia.*

A se adaogà la No. 2573.

8557 * **Ursa cu furnizi nu si satură.**[2]

I. Ionescu, *c. Nevésta, Macedonia.*

[1]) Ursul cu cĭuru nu se sperie.
[2]) Ursul cu furnicĭ nu se satură.

A se adaogà la No. 2574.

8558 * △ **La el jócă ursul.**

V. A. FORESCU, c. *Dorna, j. Suciava.*

Om cu noroc. Se ḑice, în deosebĭ, pentru cel care câştigă la cărţĭ.

8559 * △ **D'aïa n'are ursu códă şi vulpea d'abïa o duce.**

P. GÂRBOVICEANU, *profesor, Cl. VII, Semin. Buc.*

De aceea n'are ursu códă.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 169.

A se adaogà la No. 2579.

8560 * △ **Ursul nu jócă de voïe.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 175.

* △ *Nu jócă ursul de bună voe.*

V. A. FORESCU, c *Mălinĭ, j. Suciava.*

* △ *Ursu nu jócă de voïe, fără de nevoïe.*

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteïu, Banat.*

* △ *Ursu nu jócă de bună voïe, ci jócă că 'ĭ dă ursaru cu bâta în spinare.*

TEOD. BĂLĂŞEL, *preot, c. Ştefănescĭ, j. Vâlcea.*

1⁰ Când la mijloc e nevoïa, sila.
2⁰ Şi prin bătae, poţĭ face ce-va.
A se adaogà la No. 2580.

8561 * **Se jócă cu códa ursuluĭ.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Se vîră singur în primejdie, se légă de cel puternic.

8562 △ **Pe ursul mulţĭ cânĭ îl latră, dar se alege care 'l muşcă.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 211, c. *Rêşnov, Ungaria.*

Mulţĭ bîrfesc, dar puţinĭ îndrăsnesc să atace pe cel puternic.

8563 **Va sî ştibă ursa di bîlîtinĭ?** [1])

Gr. Tocilescu, II, p. 702.

Acelaş înţeles ca la No. 2582.

8564 **Ursul, când n'are de mâncare, îşĭ muşcă din labe.**

Rom. Glumeţ, p. 53.

A se adaogà la No. 2583.

8565 * △ **Vinde pelea ursuluĭ, şi ursul în pădure.**

E. I. Patriciu, *înv.* c. *Smulţi, j. Covurluĭu.*

A se adaogà la No. 2584.

8566 * △ **Nu vinde pelea ursuluĭ până nu l'aĭ puşcat.**

I. Lungu, c. *Sebeşul-Mare, Transilvania.*

A se adaogà la No. 2585.

8567 * **Frică di ursă, frică ş-di baligă?** [2])

I. Coyan. *prof.* c. *Elbasan, Albania.*

Pentru ómeniĭ din cale afară fricoşĭ.

8568 * **A ţiné ursul de códă.**

G. Poboran, *inst. j. Olt.*

Eştĭ în mânele cuĭ-va, dacă l'aĭ apucat tocmaĭ de unde nu'ĭ pasă.

---

[1]) Vré să scie ursul de alice?
[2]) Frică de urs, frică şi de baligă?

* △
8569 A luat ursul de códă.

PROCOPÎESCU, înv. c. *Islaz*, j. *Romanaţî*.

Adică s'a îmbĕtat.

* △
8570 Ursul şi-a vĕḑut umbra.

V. SALA, dasc. c. *Vaşcoŭ*, comit. *Bihor*, *Ungaria*.

Omul rĕutacıos, şi-a vĕḑut fapta rea.

* △
8571 Ursuluĭ nu'ĭ place mĭere.

I. POPESCU, înv. c. *Dobrenĭ*, j. *Ilfov*.

In mod ironic, când îĭ place ce-va şi se face că nu'ĭ place.

* △
8572 A dat peste mĭerea ursuluĭ.

V. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Suclava*.

Acelaş înţeles ca la No. 2571 şi 8867.

* △
8573 Par'că are pĕr de urs.

G. P. SALVIŬ, înv. c. *Smulţî*, j. *Covurluĭu*.

Adică fuge lumea de el.

* △
8574 A fi delicat, ca ursul pe plóĭe.

G. P. SALVIŬ, înv. c. *Smulţî*, j. *Covurluĭu*.

Pentru cel care se arată delicat, că nu 'ĭ place óre-ce.

* △
8575 A scăpat uşor din ghĭarele ursuluĭ.

V. A. FORESCU, înv. c. *Dorna*, j. *Suclava*.

Când unul a scăpat, cu puţină pagubă, dintr'o mare primejdie.

* △
8576 **Urs neţĕsălat.**

G. I. Tomescu, *înv. c. Broscarĭ, j. Mehedinţĭ.*

Celuĭ necurat, robust şi îndrăsneţ

* △
8577 **Îl pórtă de nas, ca pe urs.**

Iul. Grofşoreanu, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Îl stăpânesce, şi 'l pórtă după voe.

* △
8578 **A cădut piropaste pe om, ca ursu 'n spinarea vaceĭ.**

G. Banulescu, *înv. c. Pĭetroşiţa, j. Dîmboviţa.*

A'ĭ cădé belea.

URSĂRESCE

* △
8579 **A umblà ursăresce.**

T. Bălăşel, *preot. c. Ştefanescĭ, j. Vâlcea.*

Adică rătăcind din loc în loc.

VACĂ

8580 **Uniĭ ţin vaca, şi alţiĭ îĭ mulg ţîţele.**

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 173.

A se adaogà la No. 2602.

* △
8581 **Nu 'ĭ e bine vaciĭ nóstre. Vine tata cu pelea eĭ în spinare, şi afară e vremea murgă cu códa lungă.**[1]

P. Ilieş, *c. Haţeg, Transilvania.*

Semne de nenorocire. A se adaogà la No. 2604.

* △
8582 **Vaca bună şi 'n grajd se caută.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 271, *c. Logoş, Ungaria.*

[1]) Adică lupul.

A se adaogà la No. 2609.

* △

8583 **O vacă îmbălegată mânjesce ciréda tótă.**

D-na Z. JUVARA, *c. Fedescĭ, j. Tutova.*

O vacă întinată necinstesce tótă ciréda.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 174.

A se adaogà la No. 2611.

8584 **Şi grasă, şi lâptósă ş-cu óra s'hibă a-casă, nu s-façi.** [1]

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 175.

Acelaş înţeles ca la No. 2612.

* △

8585 **Ca vaca bună de lapte, care varsă găléta**

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

* △

E ca vaca care dă cu piciorul, când e plin şuştarĭul.

IUL. GROFŞOREANU, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

* △

Îĭ ca o vacă bună de lapte, dar dă cu picĭorul în doniţă.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Banca, j. Tutova.*

* △

Vaca, după ce'ţĭ umple şitarul, îĭ dă cu picĭorul.

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Despre ómeniĭ harnicĭ, sîrguincĭoşĭ, dar carĭ avênd năravurĭ rele, într'o clipă strică tot ce aŭ agonisit.

A se adaogà la No. 2613 & 7033.

---

[1]) Şi grasă, şi lăptósă, şi la cés să fie a-casă, nu se póte.

8586 **Vacă pe vacă se linge, şi porc pe porc se scarpină.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorlenĭ, j. Tutova.*

Ceĭ de o potrivă se înţeleg împreună. Maĭ ales când se laudă doĭ inşĭ.

Asinus asinum fricat.

Prov. Med. Lat.

8587 △ **O vacă nu face cĭurdă.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 201, *c. Braşov, Transilvania.*

Cu puţin nu se ḑice că aĭ avere.

8588 * △ **Şede rĕŭ vaciĭ când strechĭe ĭérna.**

G. MIHALACHE, *c. Şendrescĭ, j. Tutova.*

Când o femee bĕtrână e desfrînată.

8589 **Vaca care nu'şĭ póte purta pielea, s'o mănânce lupiĭ.**

P. GÂRBOVICEANU, *profesor, c. Cloşanĭ, j. Mehedinţĭ.*

Acelaş înţeles ca la No. 2199.

8590 △ **Vaca albă 'ĭ tótă sĕŭ.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 271, *c. Sinersig, Ungaria.*

8591 * △ **Îĭ ca vaca la casa omuluĭ.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramescĭ, j. Tutova.*

Adică de mare folos, de mare ajutor.

8592 * △ **E crescut în códa vaciĭ.**

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorlenĭ, j. Tutova.*

E la locul luĭ; nu s'a ridicat, nu s'a boerit.

8593 *△ A ajuns códa vaciĭ.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Adică nimic.

8594 * Când va s-alină vaca pi hic.[1])

G. ZUCA, *prof. c. Elbasan, Epir.*

Adică nicĭ odată.

8595 △ Unde vaca nu sbìéră.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*, p. 368.

Adică departe.

VĬERME

8596 *△ Trăesce ca vermele la rădăcina hrénuluĭ.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Banca, j. Tutova.*

A se adăogà la No. 2621.

8597 *△ Vermiĭ 'l culcă, vermiĭ 'l scólă.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Pentru cel leneş.

8598 *△ Fie-care verme găsesce borticica luĭ.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Şi fie-care om are drept la o casă unde să'şĭ adăpostéscă capul.

VĬESPAR

8599 *△ Nu întărĕta vesparu că te muşcă.

P. GÂRBOVICEANU, *profesor, c. Cloşanĭ, j. Mehedinţĭ.*

Adică pe ceı rĕĭ, că o păţescĭ.

---

[1]) Când se va sui vaca pe smochin.

VĬESPE

8600 * Vespea, după ce mĭere nu face,
Sare şi te împunge cu ace.

V. A. Forescu, c. *Folticenĭ, j. Sucĭava.*

A se adăogà la No. 2627.

VITĂ

8601 * △ Când mor vitele de bólă, tóte javrele se 'ngraşă.

P. Gârboviceanu, *profesor, Cl. VII, Sc. Norm.*

Adică ceĭ micĭ, în urma celor marĭ şi bogaţĭ. Vedĭ şi No. 1469.

8602 * Pravdă tu mânĭ cséne s-nu o daĭ.[1])

I. Coyan, *prof. c. Ianina, Epir.*

Să îngrijescĭ singur de ale tale.

8603 Mutrea-ŭ pravda, s-ti mutréscă.[2])

Gr. Tocilescu, II, p. 616.

Cine îngrijesce de vitele luĭ, e resplătit cu prisosinţa prin folósele pe care le dobândesce.

8604 △ Unde vitele nu rage.

G. Dem. Teodorescu, *Poes. Pop.*, p. 387.

Adică departe.

VIŢEL

8605 * △ S'a dus viţel şi a venit boŭ.

P. Gârboviceanu, *prof. Semin. Buc. Cl. VII.*

Acelaş înţeles ca la No. 2633

---

[1]) Vita în mânĭ streine să nu o daĭ.
[2]) Ingrijesce de vită, să îngrijéscă ea de tine.

8606 * △ **Viţel s'a născut, boŭ a murit.**

V. A. Forescu, c. *Dorna*, j. *Suclava*.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8607 * **Viţelul nu l'aŭ tăĭet, şi muşteriĭ pentru pĭele am găsit.**

Gr. Alexandrescu, *magistr.* j. *Putna*.

A se adaogà la No. 2639.

8608 △ **Nu lăsa laptele pe sufletul viţeluluĭ.**

Dr. El. Cristea, *Prov.*, p. 175, c. *Logoş, Ungaria*.

A se adaogà la No. 1940.

8609 * △ **Stă (şede) ca viţelul la pórta nouă.**

E. I. Patricĭu, *înv.* c *Smulţĭ*, j. *Covurluĭu*.

A se adaogà la No. 2640.

8610 * △ **Trage ca viţelul la vacă.**

G. P. Salviŭ, *înv.* c. *Smulţi*, j. *Covurluĭu*.

Adică cu plăcere şi spre folos.

8611 * △ **Trăesce ca viţelul la curtea boeréscă.**

P. Gârboviceanu, *profesor*, c. *Leicescĭ*, j. *Muscel*.

Adică bine, în belşug.

VIŢICĂ

8612 * △ **Bucăţica ţine viţica.**

V. Simiganoschi, *preot*, c. *Fereblecea, Bucovina*.

Ne învaţă economie.

VRABĬE

* △
8613 **Vrabĭa e mică, dar móre de bĕtrână.**

C. ALEXANDRESCU, *c. Alexenĭ, j. Ialomiţa.*

* △
Vrabĭa tot puĭu arată.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

* △
Vrabĭa tot puĭu şéde.

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

A se adaogă la No. 2644.

* △
8614 **Vrabĭa malaĭu (meĭu) viséză, şi calicul praznicul (comândare).**

E I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

A se adaogă la No. 2645.

△
8615 **De cât o sută de vrăbiĭ în gard, maĭ bine cu dóuĕ 'n ólă.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 69, *c. Rêşnov.*

* △
De cât o mie de vrăbiĭ în streşnă, maĭ bine una în mână.

G. MADAN, *c. Truşenĭ, Basarabia.*

A se adaogă la No. 2649.

* △
8616 **Ca vrăbiile pe malaĭul altuĭa.**

E. I. PATRICĬU, *înv. c. Smulţĭ, j. Covurluĭu.*

Când te cerţĭ pentru altul. A se adaogă acest înţeles la No. 2650.

△
8617 **Pân o dà de vrăbiile secerând.**

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I, p. 318.

Adică departe.

VULPE

8618 * **Vulpea în pădurea şi tocméla în tîrg.**

D na V. ZANNE, *Bucurescĭ, j. Ilfov.*

Vulpea în pădure şi pĭelea îĭ tocmesce în piéţă.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 175.

* △ *Pelea tocmită şi vulpea 'n pădure.*

P. GÂRBOVICEANU, *profesor Cl. VII, Semin. Buc.*

A se adaogà la No. 2657.

8619 △ **Guşa vulpeĭ e albă, dar códa eĭ roşie.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 106, *c. Topliţa-Rom., Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 2660.

8620 * **Vulpea, când n'ajunge la găinĭ, ḑice că sunt spînzurate.**

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

A se adaogà la No. 2661.

8621 * △ **Vulpea nu se teme de vînătorul care se laudă séra.**

P. GÂRBOVICEANU, *profesor, Cl. VII, Semin. Buc.*

Acelaş înţeles ca la No. 2666.

8622 * **Vulpea, după ce a îmbĕtrânit, s'a făcut găĭnăriţă.**

V. A. FORESCU, *c. Folticenĭ, j. Suciava.*

Pentru cel care se pocăesce, de nevoe, ne maĭ putênd să facă rele.

8623 *△ **Vulpea, cât e de şîrétă, tot ajunge la uşea duchénuluĭ acăţată.**

G. Gerlan, c. *Vaşcoŭ, comit. Bihor, Ungaria.*

Sĕ-acâţă vulpea di patruli çiçĭóri. [1])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 179.

Şi vulpea sĕ-acaţă di patruli çiçĭóri. [2])

Dr. Weigand, *Zweit. Jahres.*, p. 179.

Se prinde şi cel şiret. Acelaş înţeles ca la No. 2671.

8624 * **Vulpea bĕtrână nu se prinde ca păsĕruĭcile micĭ.**

V. A. Forescu, c. *Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Cel şiret nu se prinde uşor, ci cu mare meşteşug.

8625 *△ **Vulpea găinĭ viséză.**

I. Popescu, *înv. c. Dobrenĭ, j. Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No. 2645.

8626 * **Vulpea ĕl pişă, când vede că cânele e bĕtrân.**

V. A. Forescu, c. *Folticenĭ, j. Sucĭava.*

Acelaş înţeles ca la No. 2003.

8627 *△ **Vulpea care dórme nu prinde găinĭ.**

P. Gârboviceanu, *profesor Cl. VII, Semin. Buc.*— Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Pentru cel leneş.

---

[1]) Se prinde vulpea de patru picĭóre.

[2]) Şi vulpea se prinde de cele patru picĭóre.

* △
8628 **Vulpea care dórme nu prinde vînat.**

C. C. Bungeţianu, c. *Cosoveţ, j. Mehedinţi.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

*
8629 **Umblă, ca vulpea, cu códa în tóte părţile.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 1714.

8630 **Ca vulpea cu cóilili a ţapluĭ.**[2])

Gr. Tocilescu, II, p. 659.

A aştepta ce-va în zadar, ca vulpea care tot aştepta ca sa prindă c. ţapuluĭ carĭ se tot balăbăneaŭ.

* △
8631 **Las că maĭ are vulpea lipsă de códa.**

Brateĭu, *comit. Tîrnava-Mare, Transilvania.*

* △
8632 **A intrat vulpea 'n sac.**

V. Sala, *dasc. Colescĭ, comit. Bihor, Ungaria.* — P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 167. — A. Gorovei, *j. Suciava.*

A se adaogà la No. 2677.

*
8633 **Trage cu urechea, ca vulpea.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

Ascultare încordată.

* △
8634 **O prins o vulpe.**

Gavr. Onişor, *prof. c. Zorlenĭ, j. Suciava.*

A păţit'o, că s'a ars, sărindu'ı o scântee pe haıne, când dormea dus.

[1]) Ca vulpea cu cóele ţapuluĭ.

* △
8635 O prins vulpea la rană.

Avr. Corcea, *paroh*, c. *Coşteiu, Banat.*

* △
Á prins vulpea rană.

E. I. Patriciu, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

Acelaş înţeles ca la No. 2682, şi de un copil care scâncesce, când e puţin bolnav.

* △
8636 E puiu de vulpe.

Dr. El. Cristea, *Prov*, p. 87, c. *Bochia, Ungaria.*

Om viclén, şiret.

* △
8637 Şiret ca o vulpe.

Gr. Poienaru, *ing*, c. *Rassa, j. Ialomiţa.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △
8638 Vulpe.

Gr. Poienaru, *ing.* c. *Rassa, j. Ialomiţa.*

Adică om vicléu.

△
8639 Pân' oĭ vedé vulpea cu códa grapând.

Gr. Tocilescu, I, p. 318.

Adică departe.

8640 A avé ochĭ de vulpe.

P. Ispirescu, *Leg.*, I, 1872, p. 178.

A avé banĭ. Veḑĭ No. 2686 b şi 5909.

VULTUR

* △
8641 Unde'ĭ stîrvul maĭ mare, acolo se strîng toţĭ vulturiĭ.

D. Popoviciu, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.*

△
La stîrv s'adună vulturiĭ.

Dr. El. Cristea, *Prov*, p. 133, c. *Sinersig, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 2687.

8642 **Vulturlu scóti buf, şi buflu vultur nîscândi orĭ.**[2])

Dr. Weigand. *Zweit. Jahres.*, p. 152.

Pentru părinţĭ şi copiĭ.

*
8643 **Vulturuluĭ, lipsindu'ĭ aripele, nu maĭ póte sbura.**

Gr. Alexandrescu, *magistr. j. Putna.*

A se adaogà la No. 2690.

*
8644 **A întinerit ca vulturu.**

Gr. Alexardrescu, *magistr. j. Putna.*

A se adaogà la No. 3911.

FINELE VOLUMULUĬ AL NOUELEA.

---

[1]) Vulturul scóte bufniţă, şi bufniţa vultur câte odată.

GLOSAR

Glosarul general, care trebuia să termine acest volum, se va găsi la finele volumuluĭ X.

ERRATA[1])

Pag. 220, linia 31, sórele în loc de soarele.
„ 238, „ 30, , în loc de · la finele liniei.
„ 261, „ 7, Ómeniĭ în loc de Omenĭ.
„ 265, „ 17, ţiĭ in loc de ţiĭ.
„ 266, „ 13, a se suprima[1]).
„ 377, „ 30, **Ţese (a)** în loc de **Ţesat (a**.
„ 390, Liniile 26 şi 27 se vor trece între liniile 19 şi 20.
„ 407, prov. **6731**, **uscăçĭune** în loc de **uscăcĭune**.
„ 411, nota [2]), mănâncĭ în loc de manânc.
„ 423, prov. **6818**, **umblà** în loc de **umblă**.
„ 424, „ **6825**, a se suprima semnul △.
„ 433, „ **6878**, a se suprima semnul △.
„ 448, „ **6961**, a se adaogà semnul *.
„ 472, linia 20, A se adaoga între liniile 20 şĭ 21, titlul: **FRUNZA**.
„ 473, prov. **7112**, a se adaogà semnul △.
„ 479, linia 24, a se adaogà semnul △.
„ 483, prov. **7171**, a se adaogà semnul *.
„ 489, linia 28, *açéle* în loc de *acèle*.
„ 504, „ 11, *porçili* în loc de *porçili*.
„ 508, prov. **7309**, **cădé** în loc de **cadé**.
„ 522, „ **7393**, **óie** în loc de **ó**.
„ 524, „ **7404**, **unde nu** în loc de **unde**.
„ 561, „ **7613**, **scliópică** in loc de **scliopică**.
„ 570, „ **7661**, **svercă** în loc de **zvercă**.
„ 579, linia 1, *Capră* în loc de *Căpra*.
„ 579, prov. **7715**, **Capră** în loc de **Capra**.
„ 591, „ **7792**, a se ádaogà semnul [1]), şi ca notă in josul pagineĭ: [1]) Cap de cióră.
„ 621, „ **7964**, **A** în loc de **O**.
„ 629, „ **8012**, **Schină** în loc de **Schnă**.
„ 636, linia 1, *carni nu mâcă* în loc de *carni*.
„ 651, „ 13, *vremea* in loc de *vreme*.
„ 667, prov. **8225**, **fagurĭ** în loc de **fagurí**.
„ 686, „ **8344**, a se suprima la variante semnul △.
„ 687, „ **8345**, a se suprima la variante semnul △.

[1]) Aceaşĭ observaţie ca la cele-l-alte volume.

SCARA